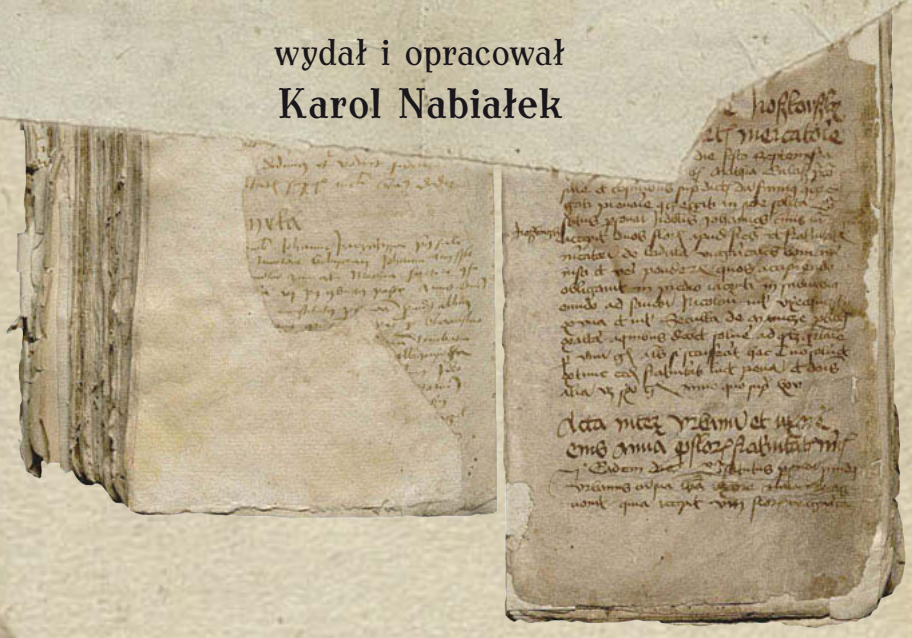
Rejestr przyjęć do prawa miejskiego w Sieradzu 1475–1539

wydał i opracował
Karol Nabiałek

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
WYDAWNICTWO

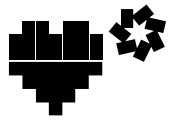
Rejestr przyjęć
do prawa miejskiego
w Sieradzu
1475–1539

Rejestr przyjęć do prawa miejskiego w Sieradzu 1475–1539

wydał i opracował
Karol Nabiałek

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego • Katowice 2024

Recenzje
Andrzej Janeczek
Urszula Sowina

Europejskie Miasto Nauki Katowice 2024

Pamięci moich Przyjaciół
*Andrzeja Kuźmy (*15 I 1961 †15 II 2022)*
*Michała Stalmacha (*3 V 1980 †11 II 2023)*

Spis treści

Wstęp IX
I. Tło historyczne IX
II. Rejestry przyjęć do prawa XVIII
III. Podstawa wydania XXXVIII
IV. Zawartość i przydatność naukowa rejestru XLIII
V. Zasady edycji LIX
Wykaz skrótów XCVII

Edycja 1
Indeks 143
Bibliografia 197
Summary 213

Wstęp

I. Tło historyczne

Sieradz w późnym średniowieczu był jednym z najważniejszych ośrodków rzemieślniczo-handlowych w Polsce centralnej. Pomimo ważnego regionalnie znaczenia nie było to miasto duże. Szacuje się, że na początku XVI w. w obrębie ścisłej zabudowy zamieszkiwało tam od około 1 000 do 1 360 osób w 170 domach. Nieco wcześniej, w połowie XV w. te liczby były jeszcze mniejsze – odpowiednio: 133 domy i od około 800 do 1 000 mieszkańców[1]. W połowie XVI w. miasto, doliczając przedmieścia, nie przekraczało raczej 2 000 mieszkańców[2]. W literaturze przyjmuje się zasadniczo, że było to miasto średnie, zaliczane do

1 Sowina Sieradz, s. 176–177; A. Szymczak, *Mieszkańcy Sieradza do końca XVI wieku*, w: Sieradz 2014, s. 141–142.

2 Szacunkowe liczby: domów (200 wewnątrz murów i 150 na przedmieściach) oraz mieszkańców (około 2 100 osób – obliczona na podstawie liczby domów) – podawane w zaokrągleniu przez Ryszarda Rosina, a przyjęte też przez Alicję Szymczak – dla drugiej połowy XVI w. są niewątpliwie zawyżone (R. Rosin, *Miasta do 1572*, w: *Szkice z dziejów Sieradzkiego*, red. J. Śmiałkowski, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Łódź 1977, s. 80–81; A. Szymczak, *Mieszkańcy Sieradza...*, s. 142). Bazą szacunkowych obliczeń powinny być ścisłe lokalizacje działek i domów ustalone przez Urszulę Sowinę dla XV i pierwszych trzech dziesięcioleci XVI w. Spora część nieruchomości na przedmieściach należała do mieszczan zamieszkujących domy w głównej części zabudowy. Nie wszystkie działki z przedmieść miały domy mieszkalne – na wielu z nich znajdowały się budynki gospodarcze, zapewne stodoły, określane w księgach jako *predia*. Odrębnym problemem jest zasiedlenie poszczególnych domów – w pewnych okresach część pozostawała niewątpliwie pusta (Sowina Sieradz, s. 49–174 oraz 179–196, Aneksy I–IV). Potwierdzają to dane późniejsze. Według lustracji dóbr królewskich w latach 1628–1632 w Sieradzu, łącznie w obrębie murów i na przedmieściach, było 336 domów,

II kategorii, w czterostopniowej skali podatkowej[3]. Jest jednak możliwe, że brak Sieradza w rejestrze pogłównego z 1520 r. wśród miast *secundi ordinis* nie jest, jak się przypuszcza, skutkiem czasowego zwolnienia z opłat z powodu klęsk elementarnych, ale rzeczywistą oceną potencjału miasta. Wielkość zarówno zabudowy, jak i zaludnienia były właściwe raczej dla miast z III kategorii podatkowej[4].

Mimo że demograficznie Sieradz był więc co najwyżej miastem średnim, a może nawet małym[5], to jego realne znaczenie gospodarcze z pewnością było większe. Wprawdzie w pobliżu Sieradza, można powiedzieć, że w sąsiedztwie, niemal w równej odległości (około 20 km na

---

z czego 13 niezamieszkanych (A. Dunin-Wąsowiczowa, *Sieradz*, w: *WSŁXVI*, s. 88–89). Stąd zawyżanie liczby mieszkańców powyżej 2 000 jest raczej nieuzasadnione.

3 H. Samsonowicz, *Liczba i wielkość miast późnego średniowiecza Polski*, „Kwartalnik Historyczny", 86 (1979), nr 4, s. 917–931; M. Bogucka, H. Samsonowicz, *Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przedrozbiorowej*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1986, s. 115.

4 Zdaniem U. Sowiny Sieradz był raczej miastem II kategorii, czyli średnim, czego dowodzić miała liczba pieszych, jaką miasto wystawiło w 1458 r. na wojnę z Krzyżakami, w porównaniu z innymi miastami wielkopolskimi. Badaczka przyjmuje, że około 1520 r. Sieradz mógł być zaliczany do III kategorii miast, ale jednocześnie bierze też pod uwagę, że powodem braku Sieradza wśród miast *secundi ordinis* w wykazie z 1520 r. mogła być epidemia z 1507 r. oraz pożar z 1509 r., który spowodował poważne szkody w mieście, a w ich następstwie królewskie zwolnienie od opłat na 10 lat (Sowina Sieradz, s. 8–9, przypis 10; U. Sowina, *Najstarsze sieradzkie testamenty mieszczańskie z początku XVI w. Analiza źródłoznawcza*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej", 39 (1991), nr 1, s. 5; A. Szymczakowa, *Ochrona przeciwpożarowa w Sieradzu w XVI wieku*, „Rocznik Wieluński", 14 (2014), s. 390). Wypada jednak zauważyć, że po pierwsze – dziesięcioletni przywilej podatkowy nie dotyczył czopowego, z którego miasto zwolniono tylko na jeden kwartał (AGAD, Metryka Koronna 24, k. 175), po drugie – klęski te dotknęły również inne miasta. W 1507 r. epidemia szerzyła się w wielu miastach w całej Polsce, a szczególnie dotkliwa była w Gnieźnie i Piotrkowie (tego miasta również brak wśród miast II kategorii w 1520 r.). A. Walawender, *Kronika klęsk elementarnych w Polsce i w krajach sąsiednich w latach 1450–1586*, t. 1: *Zjawiska meteorologiczne i pomory*, Kasa im. Rektora J. Mianowskiego, Instytut Popierania Polskiej Twórczości Naukowej, Lwów 1932, s. 197–198. Również pożary zdarzały się dość pospolicie w tym czasie w niemal wszystkich miastach, m.in. w regionie: w Gnieźnie w latach 1503 i 1512, w Piotrkowie w 1516 r., w Radomsku w 1518 r., w Warcie w 1507 r. A. Karpiński, współp. E. Kalinowski, E. Nowosielska, *Pożary w miastach Rzeczypospolitej w XV–XVIII wieku i ich następstwa ekonomiczne, społeczne i kulturowe. Katalog*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2020, s. 37, 55–59.

5 Na brak zasadności rozróżniania w warunkach polskich miast średnich od małych zwróciła uwagę Agnieszka Bartoszewicz, *Wstęp*, w: *Testamenty z ksiąg sądowych małych miast polskich do 1525 roku*, oprac. A. Bartoszewicz, K. Mrozowski, M. Radomski, K. Warda, red. A. Bartoszewicz, Wydawnictwo Naukowe Semper, Warszawa 2017, s. 7.

północ, prawie symetrycznie od wschodu i zachodu) były dwa podobnej wielkości miasta o zbliżonym potencjale gospodarczym – Warta i Szadek, jednak Sieradz miał wyraźnie większą rangę[6].

Na ważne znaczenie miasta w regionie niewątpliwy wpływ wywierało usytuowane tam centrum polityczno-administracyjne[7]. Od XI w. sieradzki gród, położony w dolinie Warty, był ośrodkiem administracji terenowej (od XIII w. był siedzibą kasztelana), początkowo w ramach prowincji łęczyckiej, a w XIII w. pełnił funkcję stołeczną księstwa. Znaczenie Sieradza jako ośrodka odrębnej jednostki politycznej utrwaliły przede wszystkim rządy Leszka Czarnego, przez pewien czas (do 1279 r.) samodzielnego księcia sieradzkiego. Władca ten, mając na względzie reprezentacyjną rolę grodu, wzniósł w nim murowaną wieżę, co było rzadkością w tym czasie[8]. W późnym zaś średniowieczu gród-zamek, odbudowany przez Kazimierza Wielkiego po zniszczeniu w 1331 r. i sukcesywnie od XIV w. przebudowywany, był siedzibą starosty oraz jego sądu i urzędu[9]. Ponieważ Sieradz stanowił jednocześnie stolicę ziemi, odbywały się w nim roki sądu ziemskiego. Miejscem rezydencji i działalności sądu ziemskiego był zamek[10]. Do Sieradza zwoływane były od XIV w. sejmiki ziemskie, a po przeniesieniu głównych zjazdów do Szadku w Sieradzu zbierały się sejmiki elekcyjne (wybierano na nich urzędników ziemskich), obradujące w XVII–XVIII w. w klasztorze

6 Takiego zdania jest A. Bartoszewicz, która starała się porównać realny potencjał Warty w stosunku do innych miast, w tym Sieradza i Szadku. A. Bartoszewicz, *Warta. Społeczeństwo miasta w II połowie XV i na początku XVI wieku*, Wydawnictwo Fundacji Historia pro Futuro, [Warszawa 1997], s. 21–35; T. Marszał, *Szadek. Monografia miasta*, Zarząd Gminy i Miasta Szadek, Szadek 1995, s. 20–23.

7 Na wpływ, jaki na status miasta mogło mieć usytuowanie w nim siedziby urzędów lub miejsc obrad sądu, zwróciła uwagę A. Bartoszewicz, *Warta...*, s. 5–6.

8 J. Widawski, *Miejskie mury obronne w państwie polskim do początku XV wieku*, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 1973, s. 418–419; A. Szymczakowa, *Urzędnicy łęczyccy i sieradzcy do połowy XV wieku*, Uniwersytet Łódzki, Łódź 1984, s. 11–24; J. Szymczak, *Polityczne dzieje Sieradza do końca XVI wieku*, w: Sieradz 2014, s. 39–48, 52–62, 72–74.

9 J. Widawski, *Miejskie mury obronne...*, s. 420–421; A. Szymczakowa, *Urzędnicy łęczyccy i sieradzcy...*, s. 24–27; taż, *Personel sądu grodzkiego w Sieradzu za starosty Jana Koniecpolskiego (1442–1455)*, „Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego", 4 (1999), s. 167–176; *Urzędnicy łęczyccy, sieradzcy i wieluńscy XIII–XV wieku. Spisy*, oprac. J. Bieniak, A. Szymczakowa, red. A. Gąsiorowski, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1985, s. 104, 136–137; J. Szymczak, *Polityczne dzieje Sieradza...*, s. 74–79.

10 Z. Anusik, *Dzieje Sieradza na tle dziejów Rzeczypospolitej w XVIII wieku*, w: Sieradz 2014, s. 313–314.

dominikanów[11]. Sieradz był też jednym z ośrodków poboru podatków publicznych. Kilka razy w roku do Sieradza zjeżdżała więc regularnie okoliczna szlachta z terenu powiatu sieradzkiego, a co jakiś czas z całej ziemi sieradzkiej. Administracyjnie Sieradz był ośrodkiem województwa, obejmującego prócz ziemi sieradzkiej także ziemię wieluńską. Dodać wypada, że znaczenie Sieradza jako ośrodka księstwa, a więc odrębnej jednostki politycznej, przetrwało okres rozbicia dzielnicowego. Królowie polscy – zarówno Piastowie, poczynając od Władysława Łokietka, jak i Jagiellonowie – wyodrębniali w swojej tytulaturze Sieradz jako jedną ze składowych ich władztwa[12].

Istotna rola Sieradza jako ośrodka gospodarczego i politycznego sięga zresztą jeszcze wczesnego średniowiecza, a wynika ona w dużej mierze z położenia geograficznego niemal w centrum państwa Piastów. Lokacja miasta, a więc nadanie prawa niemieckiego (średzkiego), nastąpiła wprawdzie dopiero około połowy XIII w. (prawdopodobnie między 1247 a 1255 r.)[13], ale z pewnością już wcześniej był to faktycznie ośrodek handlowo-rzemieślniczy, o czym informują źródła z XII w. (w tym

11 A. Pawiński, *Sejmiki ziemskie. Początek ich i rozwój aż do ustalenia się udziału posłów ziemskich w ustawodawstwie sejmu walnego 1374–1505*, Nakładem autora, Warszawa 1895, s. 19–20, XXVII–XLII; H. Rutkowski, *Granice państwowych jednostek terytorialnych*, w: *WSŁXVI*, s. 29; M. Kobierecki, *Sieradz stolicą województwa sieradzkiego w XVII wieku*, w: Sieradz 2014, s. 225–227; Z. Anusik, *Dzieje Sieradza*..., s. 313.

12 Czytelne jest to zwłaszcza w intytulacji dokumentów królewskich, w których w rozbudowanej formie wyszczególniane są poszczególne ziemie Królestwa. Jest niemal zasadą, że wówczas władca tytułuje się panem ziemi sieradzkiej, wymienianej pomiędzy innymi ziemiami, najczęściej obok łęczyckiej i Kujaw. Jest też charakterystyczne, że stolica ziemi występuje w formie rzeczownikowej, a nie przymiotnikowej, co jest niewątpliwie odniesieniem do grodu (później miasta wraz z zamkiem). Szczególnie jest to wyraźne w tytulaturze ostatnich koronowanych Piastów, np. Władysława Łokietka w dyplomie z 1307 r. (*Kodeks dyplomatyczny Polski*, t. 3, wyd. J. Bartoszewicz, Warszawa 1858, nr 73: *dux Cracovie, Sandomirie, Pomeranie, Cuyavie, Lancycie et Syradie*). W zmienionej formie występuje też w tytulaturze Jagiellonów, np. w dokumencie Kazimierza Jagiellończyka z 1465 r. (K. Soczek, *Edycja krytyczna dokumentu z 1465 roku Kazimierza Jagellończyka zezwalającego na budowę wodociągu w Bieczu*, „Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej", 69–70 (2019–2020), s. 31: *Kazimirus, Dei gracia rex Polonie, necnon terrarum Cracouie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyauie, magnus dux Lithwanie, Russie, Prussieque, necnon Culmensis, Elbingensis, Konigsbergensis et Pomeranie dominus et heres etc.*).

13 Zasadniczo przyjmuje się, że formalnej lokacji dokonał książę kujawski Kazimierz Konradowic, stąd datuje się ten fakt na okres po 1247 r. J. Widawski, *Miejskie mury obronne*..., s. 419; R. Rosin, *Miasta do 1572*..., s. 75–76; J. Szymczak, *Polityczne dzieje Sieradza*..., s. 49–51. Zdaniem U. Sowiny Sieradz mógł być jednak lokowany wcześniej, jeszcze przez Konrada Mazowieckiego (Sowina Sieradz, s. 23–24).

relacja geografa arabskiego)[14]. Zjednoczenie Królestwa Polskiego przez Władysława Łokietka wzmocniło korzystną lokalizację Sieradza. Choć w 1331 r. zarówno gród, jak i miasto zostały zniszczone przez Krzyżaków, to za Kazimierza Wielkiego odbudowano je, nadając miastu ostateczny kształt[15]. Położenie tego ośrodka w środkowym punkcie na osi między najważniejszymi prowincjami Królestwa spowodowało, że właśnie tam w trakcie pierwszego bezkrólewia, w latach 1383–1384, odbywały się ogólnopolskie, walne zjazdy szlachty, decydujące o obsadzie tronu polskiego po śmierci Ludwika Andegaweńskiego. Również w XV w. zwoływano tu zjazdy ogólnopolskie, o charakterze parlamentarnym. Ostatecznie w drugiej połowie XV w. inne miasto w ziemi sieradzkiej, a mianowicie Piotrków, stało się miejscem zbierania się sejmu[16]. W zjednoczonym Królestwie Sieradz leżał na głównej osi drożnej łączącej najważniejsze prowincje kraju – Małopolskę (Kraków) i Wielkopolskę (Kalisz, Poznań)[17]. Wiadomo, że gród sieradzki wraz z podgrodziem były stałym miejscem odwiedzin i postoju króla Władysława Jagiełły wraz z dworem w jego corocznych objazdach państwa[18]. Również późniejsi Jagiellonowie zajeżdżali tu chętnie[19]. To tworzyło korzystne warunki dla

14 R. Rosin, *Miasta do 1572*..., s. 74–75. W XIII w. istniały trzy główne punkty osadnicze: na południe od przyszłego miasta osada targowa z kościołem św. Mikołaja, w północnej części osada rybacka z klasztorem dominikanów, którzy przybyli między 1233 a 1245 r., oraz osada przy kościele parafialnym Wszystkich Świętych, która stała się zalążkiem miasta lokacyjnego. J. Widawski, *Miejskie mury obronne*..., s. 419.

15 Nastąpiło wówczas połączenie miasta z osadą powstałą na północy przy klasztorze dominikanów, a także z osadą przy kościele św. Mikołaja, która stała się południowym przedmieściem. J. Widawski, *Miejskie mury obronne*..., s. 419–421.

16 J. Kurtyka, *Tęczyńscy. Studium z dziejów polskiej elity politycznej*, Wydawnictwo i Drukarnia Secesja, Kraków 1997, s. 199–201; A. Marzec, *Pod rządami nieobecnego monarchy. Królestwo Polskie 1370–1382*, Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego Societas Vistulana, Kraków 2017, s. 218–227; J. Szymczak, *Polityczne dzieje Sieradza*..., s. 64–67, 70–71; D. Wróbel, *U zarania polskiego parlamentaryzmu – aktywność protoparlamentarna w okresie bezkrólewia*, „Przegląd Sejmowy", 166 (2021), nr 5, s. 161–167.

17 M. Wilska, *Drogi*, w: *WSŁXVI*, s. 74–79.

18 A. Gąsiorowski, *Itinerarium króla Władysława Jagiełły 1386–1434*, wyd. 2. (popr. i uzup.), Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2015, s. 16–23; Sowina Sieradz, s. 141–144, 160–166; U. Sowina, *Późnośredniowieczny Sieradz – mity i rzeczywistość: tzw. kamienica królewska*, w: *Między Północą a Południem. Sieradzkie i Wieluńskie w późnym średniowieczu i czasach nowożytnych*, red. T.J. Horbacz, L. Kajzer, Państwowa Służba Ochrony Zabytków. Oddział Wojewódzki w Sieradzu, Sieradz 1993, s. 193–197; J. Szymczak, *Polityczne dzieje Sieradza*..., s. 70.

19 Kilkukrotnie odwiedzał Sieradz Kazimierz Jagiellończyk, zwłaszcza w początkowych latach panowania. G. Rutkowska, *Itinerarium króla Kazimierza Jagiellończyka*

miasta jako ośrodka wymiany handlowej, ale też produkcyjno-usługowego. Źródła z XV i XVI w. pokazują, że w mieście byli aktywni rzemieślnicy przynajmniej 42 specjalności i rzemiosł, zrzeszeni na przełomie XV i XVI w. w 7 cechach, a 100 lat później być może nawet w 13 cechach. Do najliczniejszych grup zawodowych należeli: sukiennicy i tkacze, kuśnierze, szewcy, krawcy, czapnicy, rzeźnicy, kowale, garncarze[20].

Po długim okresie wojen od schyłku XV w. niemal przez cały wiek utrzymywał się pokój, a więc dobra koniunktura, stąd nastąpił wyraźny rozwój miasta, trwający aż do drugiej połowy XVI w. Sieradz należał do nie tak licznych miast polskich, które posiadały mury[21]. Wzniesienie murowanych umocnień świadczyło o możliwościach finansowych miasta. Mury były też widocznym, a zarazem symbolicznym znakiem samodzielności i samorządności tego ośrodka[22].

Można się więc spodziewać, że Sieradz przyciągał do siebie przybyszy z centralnej Polski, z których część zdecydowała się przyjąć obywatelstwo tego miasta. Niestety, skalę tego zjawiska można potwierdzić dopiero od schyłku średniowiecza. Ściślej, rejestracja nowo przyjmowanych obywateli zachowała się w zasadzie tylko dla dwóch ostatnich dekad XV w. oraz czterech dekad XVI stulecia. Nie znamy ewidencji wcześniejszej (oprócz jednego wpisu z 1475 r.), co wynika z braku zachowanych wcześniejszych ksiąg rady.

Rejestr z przełomu XV i XVI w. zachował się bowiem w formie rozproszonych wpisów w najstarszej znanej księdze radzieckiej tego miasta

---

1440–1492, Wydawnictwo Neriton, Warszawa 2014; J. Szymczak, *Polityczne dzieje Sieradza...*, s. 72.

20 Sowina Sieradz, s. 177. Do końca XVI w. w mieście – jak ustaliła A. Szymczak – były 42 profesje. A. Szymczak, *Mieszkańcy Sieradza...*, s. 148–183. R. Rosin w świetle rejestrów poborowych stwierdził w Sieradzu dla początku drugiej połowy XVI w. co najmniej 162 rzemieślników różnych specjalności. R. Rosin, *Miasta do 1572...*, s. 77–78.

21 Mury miejskie w Sieradzu (niezależne od obwarowań zamku) zostały poświadczone dopiero w 1416 r. Ich budowy raczej nie przypisuje się Kazimierzowi Wielkiemu. Powstały prawdopodobnie na przełomie XIV i XV w. To odróżnia Sieradz od większości miast polskich posiadających murowane obwarowania, których powstanie najczęściej łączy się z ostatnim koronowanym Piastem. J. Widawski, *Miejskie mury obronne...*, s. 421–424; R. Rosin, *Miasta do 1572...*, s. 79–80; A. Szymczak, *Rozplanowanie przestrzenne*, w: Sieradz 2014, s. 91.

22 H. Samsonowicz, *Miasta w społecznej przestrzeni średniowiecza*, „Kwartalnik Historyczny", 117 (2010), nr 4, s. 6–11; tenże, *Obraz miasta jako przekaz symboliczny*, w: *Historia narrat. Studia mediewistyczne ofiarowane Profesorowi Jackowi Banaszkiewiczowi*, red. A. Pleszczyński, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2012, s. 65–74.

z lat 1465–1539. To, że nim dysponujemy, jest zresztą poniekąd fortunnym zbiegiem okoliczności. Akta te były od 1888 r. do II wojny światowej w Archiwum Głównym w Warszawie, dokąd trafiły z Kalisza, po likwidacji tamtejszego Archiwum Akt Dawnych przy Trybunale Cywilnym guberni kaliskiej. Wcześniej przechowywano je w Sieradzu w archiwum miejskim (od 1742 r. w wieży kościoła parafialnego), a potem w tamtejszym Archiwum Akt Dawnych przy Trybunale Cywilnym guberni kaliskiej (od 1848 r. przeniesionym do klasztoru dominikanów), skąd w 1851 r. przewieziono je do Kalisza[23]. W 1942 r. zespół ten – jako dokumentacja archiwalna terenów włączonych do Rzeszy – został wywieziony z Warszawy prawdopodobnie do Poznania (gdzie gromadzono archiwalia dotyczące stworzonego przez okupanta okręgu tzw. Kraju Warty), a stamtąd w 1945 r. do Moskwy[24]. Nie wiadomo, czy wśród tych rękopisów była również najstarsza księga radziecka, zawierająca wpisy przyjętych do prawa. Z pewnością znajdowała się ona w 1865 r. w Archiwum Akt Dawnych w Kaliszu, co poświadcza notatka wpisana przez archiwistę Józefa Szaniawskiego na wyklejce przedniej okładki[25]. Późniejszy los księgi jest jednak nieznany, gdyż nie uwzględniają jej najstarsze ewiden-

23 J. Kobierzycki, *Przyczynki do dziejów ziemi sieradzkiej*, Towarzystwo Akcyjne S. Olgebranda i Synów, Warszawa [1915 – data zgody na druk], cz. 2, s. 106; R. Szczepaniak, *Archiwum Państwowe w Kaliszu. Jego przeszłość i dzisiejsza działalność*, „Archeion", 43 (1966), s. 83–84; Z. Wojciechowska, *Archiwista Józef Szaniawski i jego spuścizna aktowa*, „Archeion", 99 (1998), s. 93–94; A. Walawender, *4. Księgi miejskie*, w: *Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie. Przewodnik po zespołach*, [t.] 1: *Archiwa dawnej Rzeczypospolitej*, wyd. 2 popr. i rozszerz., red. J. Karwasińska, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1975, s. 243; M. Kulecki, *Staropolskie księgi miejskie – wprowadzenie ogólne*, w: *Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie. Informator o zasobie archiwalnym*, red. D. Lewandowska, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Archiwum Główne Akt Dawnych, Warszawa 2008, s. 182; tenże, *Księgi miejskie Sieradz*, w: *Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie. Informator...*, s. 203; J. Kita, *Przestrzeń i infrastruktura miejska w latach zaborów*, w: *Sieradz. Dzieje miasta w latach 1793–1939*, red. J. Kita, M. Nartonowicz-Kot, Polskie Towarzystwo Historyczne, Łódź–Sieradz 2014, s. 68–69. Nieścisłe informacje na ten temat podał Jan Milczarek, twierdząc, że wszystkie archiwalia z Sieradza przewieziono do Kalisza około 1828 r. J. Mielczarek, *Informator*, Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Łodzi Oddz. w Sieradzu, Sieradz 1980, s. 8–9.

24 A. Wolff, *Akta partykularne przedrozbiorowe Archiwum Głównego 1381–1835*, w: *Straty archiwów i bibliotek warszawskich w zakresie rękopiśmiennych źródeł historycznych*, t. 1: *Archiwum Główne Akt Dawnych*, red. A. Stabelski, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1957, s. 177–178, 182; A. Walawender, *4. Księgi miejskie...*, s. 244; J. Karwasińska, *1. Zespoły miejskie – wprowadzenie ogólne*, w: *Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie. Przewodnik po zespołach...*, s. 191; Z. Anusik, *Wstęp*, w: Sieradz 2014, s. 16.

25 W Kaliszu w 1865 r. księga radziecka została oprawiona. Zob. przypis 109.

cje archiwaliów sieradzkich. W „Spisie Archiwów Akt Dawnych w Królestwie Polskim", opracowanym przez Erazma Goldmana prawdopodobnie między 1843 a 1860 r. (zaktualizowanym w 1872 r.), jest zapis potwierdzający, że w archiwum w Kaliszu znajdują się cztery księgi radzieckie Sieradza (*Consularia*), rozpoczynające się wpisami od 1590 r.[26]. Również Józef Kobierzycki, który w 1915 r. sporządził spis akt miejskich sieradzkich, przechowywanych w Archiwum Głównym w Warszawie, nie wymienił księgi radzieckiej z XV w., podając, że *consularia* zaczynają się wpisami od 1575 r.[27] Rzecz jest więc zagadkowa. Być może rękopisu tego wówczas nie udostępniono Kobierzyckiemu, a może zakwalifikował on go do serii ksiąg ławniczych (liczących „książek 59", określonych w wykazie jako *advocatalia*), które badacz zadatował na lata 1432–1801[28]. Najstarszy tom akt ławy zawiera bowiem wpisy z lat 1432–1457, a kolejny zaczyna się od 1506 r.[29] Księga radziecka z wpisami od 1465 r. poniekąd wypełniała więc tę lukę. Bez dodatkowych informacji źródłowych nie sposób zatem rozstrzygnąć, czy księga ta została zabrana do Rosji wcześniej, czy też jednak wywieziono ją w 1945 r. Wiadomo natomiast, że powróciła ona do Polski pod koniec grudnia 1957 r., wraz z trzema najstarszymi księgami ławniczymi sieradzkimi[30]. Dzięki temu rękopis ten nie podzielił

26 A. Walawender, *4. Księgi miejskie...*, s. 292; R. Jaworski, *Erazma Goldmana Spis Archiwów Akt Dawnych w Królestwie [Polskim]*, „Archiwa – Kancelarie – Zbiory", 8(10) (2017), s. 81–88, 95–96. Spis Goldmana jest wprawdzie datowany na 1872 r., ale jest to data sporządzenia kopii dla Romualda Hubego (R. Jaworski, *Erazma Goldmana Spis...*, s. 82). Zaproponowany przez wydawcę czas powstania spisu można w odniesieniu do zasobu Archiwum Akt Dawnych w Sieradzu datować precyzyjniej – na czas przed 1852 r., ponieważ w 1851 r. przekazano go do Kalisza. O aktualizacji świadczy dopisek Goldmana informujący, że rękopisy przechowywane pierwotnie „w Sieradzu" „są obecnie w Kaliszu" (tamże, s. 95).

27 J. Kobierzycki, *Przyczynki do dziejów ziemi sieradzkiej...*, cz. 2, s. 107. Kobierzycki sporządził Spis Archiwum Akt Dawnych województwa sieradzkiego wraz z ziemią wieluńską przechowywanych w Archiwum Głównym w Warszawie, zbliżony do spisu Goldmana, obejmujący m.in. księgi miejskie sieradzkie. Najstarsza znana Kobierzyckiemu księga radziecka, z wpisami od 1575 r., to najpewniej jednostka oznaczona dziś w AGAD sygnaturą: Sieradz 1 Hub. 3, obejmująca lata 1575–1697. *Spis zespołów: Księgi miejskie Sieradz*, http://www.agad.gov.pl/pomoce/sieradzm148.xml [dostęp: 15.02.2022].

28 J. Kobierzycki, *Przyczynki do dziejów ziemi sieradzkiej...*, cz. 2, s. 107.

29 Obecnie księgi te przechowywane w AGAD są oznaczone sygnaturami Sieradz 1 i Sieradz 3.

30 A. Walawender, *4. Księgi miejskie...*, s. 244; M. Kulecki, *Staropolskie księgi miejskie – wprowadzenie ogólne...*, s. 182; tenże, *Księgi miejskie Sieradz...*, s. 203. W elektronicznym inwentarzu ksiąg miejskich Sieradza, opublikowanym na stronie internetowej AGAD, zaznaczono, że „część ksiąg przekazano z ZSRR przy końcu grudnia 1957", a notka

losu wielu ksiąg miejskich z terenu Polski przechowywanych w Archiwum Głównym Akt Dawnych, które zostały zniszczone przez Niemców w 1944 r.[31] Od 1958 r. księga była dostępna dla badaczy[32], wkrótce stając się przedmiotem zainteresowania historyków.

Pierwszy zainteresował się sieradzkimi wpisami przyjęć do prawa Henryk Samsonowicz, który dokonał statystycznej charakterystyki najstarszych zapisek (do 1510 r.)[33]. Na formę rejestracji nowych obywateli w Sieradzu, czyli umieszczanie tych informacji obok zapisów innego typu spraw, zwróciła uwagę Agnieszka Bartoszewicz[34]. Marginalnie wspominali o tych wpisach również inni historycy[35]. Ponownie bliższe informacje o osobach przyjętych do prawa miejskiego Sieradza podała Alicja Szymczak w monografii miasta. Badaczka ograniczyła się jednak do powtórzenia danych zestawionych przez H. Samsonowicza, dodając jeszcze tylko nazwy miast, z których pochodzili nowi obywatele Sieradza, przyjęci po 1510 r.[36]. Ostatnio Jakub Lorenc w niewydanej rozprawie doktorskiej wykorzystał i poddał szczegółowej analizie wpisy przyjętych do obywatelstwa Sieradza do 1530 r.[37] Najszerzej w badaniach wykorzystała

---

potwierdzająca ten fakt jest zamieszczona tylko przy czterech najstarszych jednostkach, w tym przy księdze radzieckiej. *Spis zespołów: Księgi miejskie Sieradz*, http://www.agad.gov.pl/pomoce/sieradzm148.xml [dostęp: 15.02.2022].

31 A. Wolff, *Akta partykularne przedrozbiorowe Archiwum Głównego 1381–1835*..., s. 175–221; M. Kulecki, *Księgi miejskie Sieradz*..., s. 203; Sowina Sieradz, s. 10.

32 Sowina Sieradz, s. 10, przypis 19.

33 H. Samsonowicz, *Część pierwsza: do schyłku XV wieku*, w: M. Bogucka, H. Samsonowicz, *Dzieje miast i mieszczaństwa*..., s. 131–133.

34 A. Bartoszewicz, *Wstęp*, w: *Album Civium Civitatis Antiquae Varsoviae. Księgi przyjęć do prawa miejskiego Starej Warszawy 1506–1586*, oprac. A. Bartoszewicz, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Warszawa 2000, s. 8, przypis 9; taż, *Warta*..., s. 22–23, 30 (autorka odnalazła też wpisy przyjęć dwóch osób z Warty); taż, *Piśmienność mieszczańska w późnośredniowiecznej Polsce*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2012, s. 101; taż, *Urban literacy in late medieval Poland*, Brepols Publishers, Turnhout 2017 (Utrecht Studies in Medieval Literacy 39), s. 136–137.

35 E. Wółkiewicz, *Migracje do miast średniowiecznych w świetle ksiąg przyjęć do prawa miejskiego*, w: *Miasto czyni wolnym. 790 lat lokacji Opola (ok. 1217–2007)*, red. A. Pobóg-Lenartowicz, Polskie Towarzystwo Historyczne, Opole 2008, s. 50; M. Król, M. Schmidt, *Krakowskie „libri iuris civilis" z lat 1392–1800 na tle zachowanych rejestrów przyjęć do prawa miejskiego w Polsce i wybranych ośrodkach europejskich*, „Krakowski Rocznik Archiwalny", 21 (2015), s. 23.

36 A. Szymczak, *Mieszkańcy Sieradza*..., s. 142–143.

37 Jakub Lorenc przyjęciom do prawa miejskiego w Sieradzu na podstawie wpisów w księdze radzieckiej poświęcił osobny podrozdział. J. Lorenc, „Kontakty gospodarcze średnich miast polskich na przełomie średniowiecza i epoki nowożytnej (XV–XVI wiek) na przykładzie Sieradza, Warty i Szadka", Warszawa, maj 2017, Uniwersytet Warszawski,

rękopis księgi rady Urszula Sowina, jednak przedmiotem jej studiów była socjotopografia miasta. Z tego powodu badaczka wspominała o wpisach przyjęć do prawa tylko w kontekście obrotu nieruchomościami, a dość liczne wzmianki o nowych obywatelach (jako posesorach nieruchomości) z oczywistych powodów są rozproszone w różnych miejscach książki[38].

Forma rejestracji, przy jednoczesnym braku jej edycji, wpłynęła z pewnością na stopień wykorzystania tych wpisów w badaniach. Dane statystyczne zestawione przez wspomnianych badaczy są nieścisłe. Jest to skutek konieczności korzystania z rękopisu, co w tym wypadku powoduje problem z odnalezieniem i uporządkowaniem chronologicznym wszystkich rozproszonych w różnych miejscach księgi wpisów. Rozwiązanie tej trudności jest możliwe w zasadzie tylko dzięki przygotowaniu edycji krytycznej. Różnice między rzeczywistą liczbą i datami wpisów sieradzkiego rejestru obywateli a statystykami podanymi w literaturze szczegółowo zestawiam w podrozdziale poświęconym charakterystyce zawartości tego źródła (zob. s. XLIV–XLVII). Tam też przedstawione są uwagi źródłoznawcze. Sieradzkie wpisy obywateli nie były dotąd badane jako rejestr przyjęć do prawa miejskiego.

II. Rejestry przyjęć do prawa

Instytucja obywatelstwa była jednym z najważniejszych elementów ustroju i porządku prawnego miast. Choć wśród stałych mieszkańców miast obywatele (*Bürger*, *cives*) stanowili zwykle mniejszość, to jednak tylko oni mogli pełnić urzędy i decydować o sprawach miasta oraz korzystać z wszystkich praw i przywilejów miejskich. Uzyskanie prawa miejskiego (*Bürgerrecht*, *Burgrecht*, *ius civile*, *ius civitatis*) wymagało pisemnego poświadczenia w aktach miejskich. Obywatel winien zostać zapisany. Dlatego więc powszechna była praktyka prowadzenia

Wydział Historyczny. Rozprawa doktorska, promotor H. Samsonowicz, s. 173–180. Wersja elektroniczna opublikowana w Repozytorium Uniwersytetu Warszawskiego: https://depotuw.ceon.pl/handle/item/2363 [dostęp: 14.06.2021].

38 Sowina Sieradz. Zob. przypis 1. W innej pracy badaczka wspomina o rejestrze przyjęć do prawa miejskiego w kontekście nadania obywatelstwa kobietom. U. Sowina, *Wdowy i sieroty w świetle prawa w miastach Korony w późnym średniowieczu i wczesnej nowożytności*, w: *Od narodzin do wieku dojrzałego. Dzieci i młodzież w Polsce*, cz. 1: *Od średniowiecza do wieku XVIII*, red. M. Dąbrowska, A. Klonder, Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2002, s. 21.

dokumentacji poświadczającej ten akt prawny[39]. Brak całościowej wiedzy o istniejących w miastach polskich rejestrach przyjęć do prawa. Dotychczasowe zestawienia z pewnością nie obejmują wszystkich zachowanych, a tym bardziej prowadzonych ewidencji obywateli, określanych w opracowaniach, często na wyrost, księgami przyjęć do prawa[40]. Najpełniejszy wykaz miast, dla których zachowała się ta dokumentacja, sporządziła niedawno Kamila Follprecht. Znajdują się w nim 62 miasta (i ich części) z terenu dzisiejszej Polski (a ponadto Lwów), a więc licząc również ziemie, które do Królestwa Polskiego nie należały (Śląsk, Pomorze Zachodnie, Ziemia Lubuska, Prusy Książęce) albo zostały włączone do niego w drugiej połowie XV w. (Prusy Królewskie i Warmia)[41]. Wykaz ten dotyczy przede wszystkim rękopisów przechowywanych w archiwach państwowych (choć nie tylko), a sama autorka ma świadomość, że na obecnym etapie inwentaryzacji ksiąg miejskich w Polsce spis nie może być pełny[42]. Już po kilku latach można go uzupełnić o rejestry z kilku innych miast[43]: Nowa Słupia w województwie sandomierskim (wpisy z lat 1431–

39 R.Ch. Schwinges, *Neubürger und Bürgerbücher im Reich des späten Mittelalters. Eine Einführung über die Quellen*, in: *Neubürger im späten Mittelalter. Migration und Austausch in der Städtelandschaft des alten Reiches (1250–1550)*, hrsg. v. R.Ch. Schwinges, Duncker & Humbolt GmbH, Berlin 2002, s. 17–20; E. Isenmann, *Bürgerrecht und Bürgeraufnahme in der spätmittelalterlichen und frühneuzeitlichen Stadt*, in: *Neubürger im späten Mittelalter*..., s. 203–249; A. Janeczek, *Wstęp*, w: *Album civium Leopoliensium. Rejestry przyjęć do prawa miejskiego we Lwowie 1388–1783*, t. 1[: *Tekst*], wyd. A. Janeczek, Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Poznań–Warszawa 2005, s. VII–IX.

40 S. Gierszewski, *Obywatele miast Polski przedrozbiorowej. Studium źródłoznawcze*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1973, s. 15–30; E. Wółkiewicz, *Migracje do miast średniowiecznych*..., s. 50; M. Król, M. Schmidt, *Krakowskie „libri iuris civilis"*..., s. 22–24.

41 K. Follprecht, *Kontynuacja edycji ksiąg przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1612–1800*, w: *Editiones sine fine*, t. 1, red. K. Kopiński, W. Mrozowicz, J. Tandecki, Towarzystwo Naukowe w Toruniu, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Toruń 2017, s. 52–58.

42 Tamże, s. 53. Brak możliwości zestawienia pełnej listy wynika przede wszystkim ze słabego rozpoznania źródeł proweniencji miejskiej. Bez zinwentaryzowania i skatalogowania ksiąg miejskich z terenu Polski wszelkie kwerendy tematyczne są narażone na niepełne efekty. K. Nabiałek, *O potrzebie zinwentaryzowania i skatalogowania ksiąg miejskich. Na marginesie opracowania: Testamenty z ksiąg sądowych małych miast polskich do 1525 roku*, „Średniowiecze Polskie i Powszechne", 12(16) (2020), s. 343–359.

43 W zestawieniu K. Follprecht brak rejestrów obywateli z trzech miast wielkopolskich: Kościan (1570–1607), Ostroróg (1617–1845), Poniec (1570–1731), o których wcześniej wspomniał Włodzimierz Dworzaczek, *Przenikanie szlachty do stanu mieszczańskiego w Wielkopolsce w XVI i XVII wieku*, „Przegląd Historyczny", 47 (1956), nr 4, s. 658.

1432, 1434), Sandomierz (wpisy z lat 1517, 1561–1565, 1612–1624), mazowiecki Szreńsk (wpisy z lat 1526–1536)[44] oraz Limanowa w województwie krakowskim (wpisy z lat 1565, 1596)[45]. Podane w zestawieniu K. Follprecht daty często odnoszą się do zakresu całej księgi, a nie rozproszonych tam wpisów do prawa, które najczęściej obejmują jednak inne lata[46].

Choć rejestry obywateli nie zachowały się dla wszystkich miast polskich, to nie ma powodu, by wątpić, że jakaś forma ewidencji osób przyjętych do prawa była z pewnością prowadzona wszędzie, nawet w ośrodkach o bardzo słabo rozwiniętych kancelariach. Brak tych rejestrów jest skutkiem stanu zachowania się ksiąg miast polskich, zwłaszcza zniszczenia całych zespołów miejskich w Warszawie we wrześniu 1944 r., z których część nawet nie była dobrze zinwentaryzowana i policzona. Bezpowrotnie utracono wiedzę o funkcjonowaniu wielu kancelarii miejskich[47]. Kultura prawna i kancelaryjna danego miasta, a zarazem ranga ośrodka i liczba przybyszy to czynniki, które z kolei wpływały na formę tej dokumentacji.

Ewidencje obywateli miast w literaturze przyjęło się określać jako „księgi przyjęć do prawa miejskiego" lub „księgi obywatelstwa"[48]. Są to

---

44 Zob. przypisy 93, 96, 99.

45 Wpisy przyjęć do prawa pod dwoma datami rocznymi: 1565 i 1596 na pierwszej karcie księgi ławniczej Limanowej z lat 1565–1757. Archiwum Narodowe w Krakowie, Variae civitates et villae – zbiór szczątkowych zespołów, sygn. 29/121/0/-/115, s. 3–4.

46 Można to wykazać na kilku przykładach. W Proszowicach wpisy przyjęć do prawa pochodzą z lat 1420–1499 (1502), a nie 1418–1512 (zob. przypis 91). Wpisy przyjęć do prawa w Kazimierzu pod Krakowem zachowały się również po 1402 r. w księgach radzieckich z lat 1402–1433 i 1481–1533 (zob. przyp. 75–82). W Pszczynie na Górnym Śląsku rejestrację prowadzono o wiele wcześniej niż w XVII w. Księga radziecka, tzw. „Protokolarz miasta Pszczyny", zawiera wpisy przyjęć do prawa z lat 1467–1538. Rękopis przechowywany w: Archiwum Państwowe w Katowicach, Oddział w Pszczynie, Akta Miasta Pszczyny, sygn. MPna 369; A. Barciak, *Przyjęcia do prawa miejskiego w Pszczynie w drugiej połowie XV i w pierwszej połowie XVI w. w świetle księgi radzieckiej*, w: *Scientia nihil est quam veritatis imago. Studia ofiarowane Profesorowi Ryszardowi Szczygłowi w siedemdziesięciolecie urodzin*, red. A. Sochacka, P. Jusiak, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2014, s. 304–310. W górnośląskich Gliwicach wpisy przyjętych były prowadzone wcześniej niż podaje K. Follprecht – co najmniej w XVII w. wpisywano je nieregularnie w wolnych miejscach ksiąg własnościowych. P. Boroń, *Dawne Gliwice. Studia z dziejów miasta i jego mieszkańców do końca XIX wieku. Wokół gliwickiego rynku*, Muzeum w Gliwicach, Gliwice 2015, s. 26; tenże, *Ludzie i pismo. Gliwiccy pisarze miejscy do 1744 roku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2022, s. 31.

47 A. Wolff, *Akta partykularne przedrozbiorowe Archiwum Głównego 1381–1835...*, s. 180–185, 209–220.

48 Te dwa określenia: „księgi przyjęć do prawa", „księgi obywatelstwa", wobec rejestrów osób przyjętych do prawa miejskiego stosował Stanisław Gierszewski. Z podtytułu

jednak określenia na wyrost, adekwatne tylko dla części zachowanej dokumentacji. W większości znanych wypadków stosunkowo rzadko najstarsze wpisy były notowane w osobnej księdze. Choć brak szczegółowych ustaleń w tej mierze, to na podstawie wstępnie zgromadzonych danych można stwierdzić, że w większości miast obywateli wpisywano w księgach miejskich, najczęściej radzieckich, pośród wpisów o innej tematyce[49]. Proponuję stosowanie wobec tej formy dokumentacji określenia „wpisy rozproszone"[50]. Taka była zresztą najstarsza praktyka prowadzenia tej ewidencji w Europie[51]. W rozproszonej formie zachowały się również w większości najstarsze zachowane rejestry obywateli miast polskich. Nie dotyczy to jednak wielkich miast z terenu państwa krzyżackiego. Prawdopodobnie najdawniejsze znane wpisy przyjęć do prawa miejskiego z terenu dzisiejszej Polski – ze Starego Miasta Braniewa (Altstadt Braunsberg) na Warmii, zaczynające się od 1344 r. – notowano od początku w osobnej, założonej specjalnie w tym celu księdze, którą można nazwać księgą przyjęć do prawa lub księgą wpisów obywateli. Jest to rękopis niewielkich rozmiarów, w oryginalnej pergaminowej oprawie[52]. Po wypełnieniu miejsca w tym rękopisie założono u schyłku

książki i ze wstępu wynika, że miało to być studium źródłoznawcze. W rozprawie autor jednak skupił się na treści, a konkretnie na analizie danych statystycznych zawartych w rejestrach, a nie na charakterystyce formy i krytyce tych źródeł. Miał jednak świadomość, że odrębne księgi były późniejszą formą dokumentacji dla przyjęć obywateli, a przy tym praktycznie niestosowaną w średniowiecznej Polsce (S. Gierszewski, *Obywatele miast*..., s. 5–17 i n.). Termin „księgi przyjęć do prawa" stosowali też inni badacze: S. Grodziski, *Obywatelstwo w szlacheckiej Rzeczypospolitej*, Nakładem Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 1963, s. 145; M. Bogucka, H. Samsonowicz, *Dzieje miast i mieszczaństwa*..., s. 390–391; A. Bartoszewicz, *Piśmienność mieszczańska*..., s. 108; E. Wółkiewicz, *Migracje do miast średniowiecznych*..., s. 43–51.

49 Zwrócił na to uwagę S. Gierszewski, *Obywatele miast*..., s. 15. Również w nowszych opracowaniach określa się te źródła jako rejestry lub rejestracje przyjęć do prawa miejskiego: A. Janeczek, *Wstęp*, w: *Album civium Leopoliensium*..., s. VII–IX; E. Wółkiewicz, *Migracje do miast średniowiecznych*..., s. 43–45; M. Król, M. Schmidt, *Krakowskie „libri iuris civilis"*..., s. 22–23; K. Follprecht, *Kontynuacja edycji*..., s. 51–53.

50 K. Nabiałek, *Edycja rozproszonych wpisów rejestrów przyjęć do prawa miejskiego na przykładzie Proszowic i Sieradza*, w: *Editiones sine fine*, t. 2, red. K. Kopiński, J. Tandecki, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2021, s. 39–59.

51 Najstarsze wpisy o przyjęciach obywateli były wprowadzane do różnych ksiąg miejskich przed wykształceniem się osobnych serii ksiąg. A. Janeczek, *Wstęp*, w: *Album civium Leopoliensium*..., s. VIII.

52 Archiwum Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie, Księgi miejskie – Braniewo, sygn. Braniewo Magistrat 6. Księgę założono właśnie w celu notowania obywateli tego miasta – tych, którzy już wówczas byli, i tych, którzy zostaną przyjęci, co zaznaczono w nocie początkowej, gdzie zresztą nazwano ją księgą (książeczką) miejską albo raczej

XVI w. kolejny tom, któremu już od początku nadano tytuł (wpisany majuskułą na k. 1.): *Matricula civium Brunsbergensium ab anno Domini sancto MDC*[53]. Najstarsze wykazy osób przyjętych do prawa Gdańska

---

rejestrem miejskim (*hic est libellus civitatis*). W XIX w. nadano jej tytuł Bürgerbuch. Księga zawiera wpisy obywateli miasta z lat 1344–1599. Rękopis zawiera 61 pergaminowych kart o wymiarach: 14,8 cm × 22 cm, oprawionych w dość gruby pergamin typu południowego. Tworzy go siedem składek pergaminowych: 5 + 5, 5 + 5, 5 + 4, 3 + 3, 3 + 3, 4 + 4, 4 + 4, oraz bifolium umieszone między składką szóstą i siódmą (k. 50–51), a także dwie luźne karty dodane na końcu (k. 60, 61 – z najpóźniejszymi wpisami – z lat 1585–1599). W czterech ostatnich składkach zastosowano ściegi z pasków pergaminowych od dołu i góry, które jednocześnie służą do mocowania składek do oprawy. Wpisy prowadzone są w dwóch kolumnach, według bardzo starannie przygotowanego atramentowego schematu pisarskiego (do składki piątej, później ów schemat stopniowo zanika). Wpisy mają bardzo lakoniczną formę. Jest to lista osób zawierająca: imię, nazwisko i zawód (czasem jedno lub drugie), imię ojca, datę dzienną wpisu. Od k. 7. (od 1358 r.) przy części osób zaczyna się pojawiać również nota o opłacie, która już w XIV w. była stałym elementem wpisu, występującym również przy osobach, które opłaty nie wniosły (*gratis*, *gratis quia filius*). Zob. też J. Tandecki, *Średniowieczne księgi wielkich miast pruskich jako źródła historyczne i zabytki kultury mieszczańskiej. (Organizacja władz, zachowane archiwalia, działalność kancelarii)*, IS PAN, Warszawa–Toruń 1990, s. 87–88; tenże, *Piśmienność pragmatyczna, pisarze i kancelaria w wielkich miastach pruskich i inflanckich w średniowieczu*, Towarzystwo Naukowe w Toruniu, Toruń 2021, s. 97–98; E. Wółkiewicz, *Migracje do miast średniowiecznych...*, s. 50; M. Grulkowski, *Najstarsze księgi miejskie Głównego Miasta Gdańska z XIV i początku XV wieku. Studium kodykologiczne*, Wydawnictwo Neriton, Warszawa 2015, s. 29; K. Follprecht, *Kontynuacja edycji...*, s. 52, 59; D. Bogdan, J. Przeracki, *Urzędnicy Starego i Nowego Miasta Braniewa do 1772 roku*, Archiwum Państwowe w Olsztynie, Olsztyn 2018, s. LXII. Najstarsze wpisy z lat 1344–1359 i 1360–1435 zostały wydane w: *Codex diplomaticus Warmienis oder Regesten und Urkunden zur Geschichte Ermlands*, hrsg. v. C.P. Woelky, J.M. Saage, Bd. 2, Verlag von Franz Kirchheim, Mainz 1864, Nr. 305 (s. 303–312); Bd. 4, hrsg. v. V. Röhrich, F. Liedtke, H. Schmauch, Druck der Ermländischen Zeitungs- und Verlagsdruckerei Selbstverlag des Vereins, Braunsberg 1935, Nr. 1, 609 (s. 1–49, 621–625).

53 Archiwum Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie, Księgi miejskie – Braniewo, sygn. Braniewo Magistrat 1. Jest to rękopis złożony z 49 kart pergaminowych (k. 1–46, 46a, 47–48), o wymiarach 16,2 cm × 19,7 cm, oraz z pięciu papierowych (oznaczonych jako k. 49–52), w oprawie (zapewne oryginalnej) z desek, w ciemnej skórze, z metalowymi okuciami na rogach i guzami, z oryginalnymi zamknięciami na sztyfty. Jedna karta pergaminowa (między k. 46 a 47) została pominięta przy foliacji i wtórnie oznaczona jako k. 46a. Po k. 46a wycięto trzy karty należące do składki. Wpisy obywateli zaczynają się na k. 2 od majuskułowego nagłówka: „NOMINA CIVIVM" i kończą się na k. 46v. Na początku i na końcu rękopisu wpisano roty przysiąg w języku niemieckim z łacińskimi nagłówkami – na k. 1v: dla urzędników („IVRAMEMNTVM Offitiatorum") i dla obywateli („IVRAMEMNTVM Ciuium"), a na k. 47–47v dla pisarza („IVRAMEMNTVM Notarii"). Rejestr jest prowadzony w językach łacińskim i niemieckim, w starannym schemacie w formie tabeli, początkowo w dwóch kolumnach, a od k. 21v (od 1773 r.) na szerokość całej strony. Rękopis zawiera wpisy obywateli od 1600 do 1809 r. (a nie do 1808 r., jak poda-

(Główne Miasto), nieco tylko późniejsze od braniewskich, były wprowadzane od 1364 r. do najstarszej księgi gruntowej tego miasta, zawierającej zasadniczo spis właścicieli nieruchomości[54]. Obywateli notowano w niezapisanych miejscach tego rękopisu, w kolejności dość przypadkowej, aż do 1434 r.[55], choć od 1382 r. założono nowy kodeks dotyczący właścicieli nieruchomości i zapisanych na nim rent, czyli kolejną księgę gruntową[56]. Można przypuszczać, że choć początkowo przyjętych do prawa zaczęto notować w księdze gruntowej wtórnie, to stopniowo wpisy obywateli stały się głównym elementem treściowym księgi. Faktycznie więc po założeniu drugiej księgi gruntowej starszy tom stał się rejestrem przyjęć do prawa miejskiego. Jest więc bardzo prawdopodobne, że od 1435 r. w Głównym Mieście Gdańsku mogła być prowadzona odrębna księga dla

---

je się w opracowaniach). A. Frankowski, *Elita władzy Starego Miasta Braniewa w XVII i XVIII wieku*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie", 2 (2001), s. 165; S. Achremczyk, A. Szorc, *Braniewo*, Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, Olsztyn 1995, s. 111; S. Achremczyk, *Braniewo i jego mieszkańcy w czasach nowożytnych*, „Studia Warmińskie", 40 (2003), s. 400; D. Bogdan, J. Przeracki, *Urzędnicy Starego i Nowego Miasta Braniewa*..., s. LXII.

54 Rękopis zawiera wpisy obywateli Gdańska z lat 1364–1434. Archiwum Państwowe w Gdańsku. Akta miasta Gdańska, sygn. 300, 32/1. J. Tandecki, *Średniowieczne księgi wielkich miast*..., s. 87–88, 124–126; tenże, *Piśmienność pragmatyczna*..., s. 97–98, 105–106; E. Wółkiewicz, *Migracje do miast średniowiecznych*..., s. 50; M. Grulkowski, *Najstarsze księgi miejskie*..., s. 52–54; K. Follprecht, *Kontynuacja edycji*..., s. 54.

55 Zawartość kodeksu szczegółowo opisał M. Grulkowski, *Najstarsze księgi miejskie*..., s. 245–247 (tabela 13.), s. 270–271 (rycina 22.). Wykazy obywateli były umieszczane na wolnych miejscach w księdze, pomiędzy wpisami już wcześniej wprowadzonymi. Kolejność była dość dowolna. Wykazy, w formie odrębnych list osób, były następujące (zgodnie z układem księgi Archiwum Państwowe w Gdańsku, Akta miasta Gdańska, sygn. 300, 32/1): dla lat: 1421–1430 (na 21 stronach – k. 22v–32v), 1430–1431 (na 4 stronach – k. 37v–39), 1431–1433 (na 2 stronach – k. 46–48v), 1434 (na 3 stronach – k. 49–50v), 1384–1413 (na 70 stronach – k. 70–104v), 1414–1415 (na 4 stronach – k. 109v–111), 1415 (na 1 stronie – k. 119), 1415–1420 (na 11 stronach – 119v–125), 1380–1383 (na 12 stronach – k. 128v–134), 1364–1379 (na 46 stronach – k. 135r–156v). Ten rozproszony rejestr próbowano uporządkować, wprowadzając na końcu poszczególnych grup wpisów odsyłacze (znaki graficzne z notami) do stron z kontynuacją wpisów. Najstarsze wpisy, rozpoczynające się od środkowej karty przedostatniej składki (k. 135), oznaczono przez przyklejenie pergaminowego paska-wskaźnika. Z kolei po zakończeniu ciągu wpisów na przedostatniej karcie rękopisu (k. 156v) zamieszczono notę odsyłającą do ciągu dalszego rejestru (*quare ultra cives super tale signum*) wraz ze znakiem przypominającym literę *p*, kontynuowanego na niezapisanych wcześniej kartach (na górze k. 128v jest znak korektorski poprzedzający wpisy z 1380 r.). Podobne noty i graficzne odsyłacze (najczęściej też z doklejonymi wskaźnikami z paska pergaminowego) są na końcu grup wpisów na dole k. 111, 32v, 39.

56 M. Grulkowski, *Najstarsze księgi miejskie*..., s. 52–54, 176, 183–184.

przyjęć do prawa, choć nie ma tu pewności, gdyż brak jest zachowanych spisów obywateli z lat 1435–1535[57]. Spisy obywateli Głównego Miasta Gdańska w postaci ksiąg wpisów zachowały się dopiero od 1536 r., zapoczątkowując serię[58]. Ta nowożytna dokumentacja jest zresztą bardzo rozbudowana, zwłaszcza od drugiej połowy XVI w., gdyż zawiera również dokumenty przedkładane przez kandydatów na obywateli[59].

57 M. Grulkowski i J. Tandecki przypuszczają, że przynajmniej od 1435 r. mogła być w mieście prowadzona odrębna księga dotycząca przyjęć obywateli. Podstawą dla tej hipotezy są nazwiska obywateli przyjętych do prawa miejskiego Gdańska z lat 1435–1597, wpisane do siedemnastowiecznego rękopisu. M. Grulkowski, *Najstarsze księgi miejskie*..., s. 53–54; J. Tandecki, *Piśmienność pragmatyczna*..., s. 98.

58 Seria „Księgi obywatelstwa Głównego Miasta Gdańska" jest przechowywana w Archiwum Państwowym w Gdańsku, Akta miasta Gdańska, sygn. 300, 60/2-9. Jest to w sumie 8 tomów, ale tworzących trzy grupy, wzajemnie powiązane treściowo. Pierwszą stanowią księgi główne (sygn. 300, 60/2, 5, 8), w których wpisywano przyjętych do prawa miejskiego w układzie chronologicznym z podziałem na obcych oraz synów obywateli. Zawierają one wpisy z lat 1536–1792, przy czym częściowo chronologicznie się zazębiają (dla lat 1577–1592, 1732). Drugą grupą są zapoczątkowane od 1574 r. księgi indeksowe (sygn. 300, 60/3, 4, 6, 7), w których zestawiano w układzie alfabetycznym – najpierw według imion, od 1710 r. według nazwisk – osoby składające do urzędu wetowego wnioski o nadanie obywatelstwa Głównego Miasta Gdańska. Obejmują one wpisy z lat 1574–1794 i 1807–1814, z podziałem – tak jak w księgach głównych – na obcych oraz synów mieszczan gdańskich. Do trzeciej grupy zalicza się jedyna zachowana księga pomocnicza, zawierająca chronologiczny wykaz osób przyjętych do obywatelstwa w latach 1710–1729 (sygn. 300, 60/9). Zastosowano tam podział na trzy grupy: przybyszy, synów obywateli, obywateli wnioskujących o przesunięcie do wyższej kategorii prawa. Warto zaznaczyć, że w strukturze ksiąg nie było podziału na kategorię obywatelstwa, choć w Głównym Mieście istniał podział na dwa, a od 1662 r. na trzy rodzaje obywatelstwa. Wszystkie tomy ksiąg zostały wydane drukiem, ale niestety jest to edycja niepełna. Brak zasadniczych elementów opracowania źródła – przypisów rzeczowych oraz indeksów. W efekcie brak identyfikacji osób i ich miejsc pochodzenia. Faktycznie więc wydawnictwo stanowi transkrypcję tekstu rękopiśmiennego. *Catalogus Civium Gedanensium. Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Gdańsku 1536–1814*, t. 1–8, red. A. Groth, D. Kaczor, E. Łączyńska-Bartoszek, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2019. Opis i charakterystyka ksiąg oraz zasad przyznawania obywatelstwa: D. Kaczor, *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Gdańsku 1536–1814*, w: *Catalogus Civium Gedanensium*..., t. 1: *Księga obywatelska (główna) z lat 1536–1592*, s. VII–XXII. Zob. też: K. Komsta, *Gdańskie księgi wpisów*, w: *100 lat Archiwum Państwowego w Gdańsku. Sesja jubileuszowa 8 VI 2001*, Archiwum Państwowe w Gdańsku, Gdańsk 2001, s. 204; K. Follprecht, *Kontynuacja edycji*..., s. 54; M. Grulkowski, *Najstarsze księgi miejskie*..., s. 53.

59 Zachowały się dokumenty przedstawiane przez nowo przyjmowanych do prawa (supliki, listy rodowe) oraz zaświadczenia o posiadaniu obywatelstwa wydawane przez wetę. K. Komsta, *Gdańskie księgi wpisów*..., s. 204; Archiwum Państwowe w Gdańsku, E. Morcinek, „Inwentarz zespołu Akta miasta Gdańska. Księgi obywatelskie i listy rodowe" (maszynopis).

Odrębne księgi przyjęć do prawa założono za to jeszcze u schyłku XIV w. w dwóch innych miastach Prus Królewskich, niemal w podobnym czasie: od 1398 r. w Malborku[60], a od 1400 r. w Młodym Mieście Gdańsku[61], co poniekąd stanowi dodatkowy argument dla hipotezy, że podobna seria wykształciła się w XV w. też w Głównym Mieście Gdańsku. Podobnie odrębną księgę dla obywateli prowadzono od 1415 r. w Elblągu. Być może późniejsze założenie tego rejestru niż w innych wielkich miastach pruskich spowodowało, że jest on bardzo klarowny i uporządkowany (obywatele są wpisywani w porządku rocznym, po nagłówku)[62]. W wielkich miastach pruskich ewidencja obywateli jeszcze w średnio-

60 W Malborku prawdopodobnie prowadzona była tylko jedna księga, obejmująca wpisy z lat 1398–1770. Jest to rękopis pergaminowy, z sześciu składek, liczący 60 kart o wymiarach: 24,6 cm × 30,5 cm, w oprawie z desek, pokrytej ciemną skórą ze zdobieniami, zamykanej na paski skórzane z metalowymi sztyftami. Według paginacji ołówkowej, która zaczyna się od karty ochronnej pierwszej okładki (strona recto) rękopis liczy 125 stron. Wpisy przyjęć do prawa zaczynają się od właściwej składki (s. 2) i są ułożone w trzech kolumnach oraz uporządkowane nagłówkami dla każdego roku. Rejestr ma formę list obywateli, zawierających tylko imiona i nazwiska wpisanych. Rękopis jest przechowywany obecnie w Archiwum Państwowym w Gdańsku, Akta miasta Malborka, sygn. 550/1787. Księga ta nie została dotąd wydana, ale Robert Toeppen opisał kodeks oraz zestawił liczby obywateli przyjętych do prawa miejskiego w Malborku w poszczególnych latach. R. Toeppen, *Quellenbeiträge zur Geschichte des Rats und Gerichts der Stadt Marienburg. I: Das Bürgerrechtbuch der Stadt Marienburg*, „Altpreussische Monatsschrift", 38 (1901), s. 192–220; H. Samsonowicz, *Dzieje miast i mieszczaństwa do schyłku XV wieku*, w: M. Bogucka, H. Samsonowicz, *Dzieje miast i mieszczaństwa...*, s. 132; E. Wółkiewicz, *Migracje do miast średniowiecznych...*, s. 50; K. Follprecht, *Kontynuacja edycji...*, s. 56.

61 Wpisy prowadzone były od 1400 do 1455 r., do końca istnienia Młodego Miasta. Rękopis jest przechowywany w jednym zespole wraz z księgami Głównego Miasta (Archiwum Państwowe w Gdańsku, Akta miasta Gdańska, sygn. 300, 60/1). Księga został wydana w całości: *Księga przyjęć do prawa miejskiego Młodego Miasta Gdańska 1400–1455*, wyd. K. Kopiński, P. Oliński, w: *Księgi Młodego Miasta Gdańska 1400–1455 [1458–1459]*, wyd. K. Kopiński, P. Oliński, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Toruń 2008; M. Grulkowski, *Najstarsze księgi miejskie...*, s. 27.

62 Księga zawiera wpisy przyjętych do prawa w latach 1415–1457, 1519–1664. Rękopis papierowy, z czterech składek, liczący 51 kart (s. 102), w oprawie z cienkiego pergaminu z grzbietem utwardzonym grubszym pergaminem, o formacie zbliżonym do kwadratu, o wymiarach kart 22,1 cm × 29,5 cm. Najstarsze wpisy z lat 1415–1457 (oraz nagłówek dla 1458 r.) znajdują się na s. 1–14 i są sporządzone w języku łacińskim. Dalsze wpisy, od 1519 r., zaczynające się w pierwszej składce (od s. 15), są sporządzone już po niemiecku. Cały rejestr ma formę listy, z krótkimi wpisami, zawierającymi imię i nazwisko, a od drugiej połowy XVI w. – także miejsce pochodzenia obywatela oraz stopniowo daty dzienne wpisów. Archiwum Państwowe w Gdańsku, Akta miasta Elbląga, sygn. 369, 1/131. Zachował się jeszcze jeden kodeks zawierający (według inwentarza archiwalnego) wpisy z lat 1700–1821 (Akta miasta Elbląga, sygn. 369, 1/132). J. Tandecki, *Średniowieczne księgi wielkich miast...*, s. 120; E. Wółkiewicz, *Migracje do miast średniowiecznych...*,

wieczu najczęściej przyjmowała więc postać odrębnych ksiąg wpisów, choć nie od razu i w różnym czasie[63]. W regionie tym nazywano je „księgami obywateli" (*Bürgerbuch*, *Bürgerrecht*). Wiąże się to z wysokim poziomem kancelarii tych ośrodków, które ukształtowały się pod silnym wpływem kultury prawnej Niemiec czy szerzej Hanzy, których częścią miasta te w istocie były. W miastach hanzeatyckich stosowanie ksiąg wpisów dla obywateli było zjawiskiem powszechnym[64].

Praktyki kancelaryjne ośrodków z Prus Królewskich nie są jednak reprezentatywne dla miast z terenu Królestwa Polskiego, gdzie w zasadzie nigdzie nie stosowano od początku odrębnych ksiąg wpisów. Tylko w części miast wykazy obywateli otrzymały w miejskich księgach wpisów uporządkowaną formę, poprzez wydzielenie dla nich odrębnej składki lub ustalonego miejsca w rocznym porządku wpisów. Najwcześniej taka ewolucja w Królestwie Polskim nastąpiła w Krakowie, gdzie początkowo przyjętych do prawa prawdopodobnie notowano w księgach radzieckich (co najmniej od 1391 r.), później wydzielono dla wpisów obywateli z lat 1392–1422 składkę w księdze radzieckiej, a od 1423 r. założono dla tych wpisów odrębną serię[65]. Krakowskie księgi przyjęć do

---

s. 50; M. Grulkowski, *Najstarsze księgi miejskie...*, s. 27; K. Follprecht, *Kontynuacja edycji...*, s. 53–54.

63 Z najważniejszych miast Prus Królewskich tylko Toruń nie posiada rejestru obywateli z okresu średniowiecza. Zachowały się dopiero cztery księgi z lat 1627–1793. Wcześniej wpisy przyjęć obywateli zamieszczano w protokołach rady. H. Piskorska, *Organizacja władz i kancelarii miasta Torunia do 1793 r.*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Toruń 1956, s. 67; S. Gierszewski, *Obywatele miast...*, s. 6; J. Tandecki, *Migracje do Torunia i innych pruskich miast hanzeatyckich w średniowieczu*, w: tenże, *Szkice z dziejów Torunia i Prus w średniowieczu i na progu czasów nowożytnych*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008, s. 122.

64 R.Ch. Schwinges, *Neubürger und Bürgerbücher im Reich...*, s. 23–29; J. Tandecki, *Organizacja i działalność kancelarii w Toruniu i innych średniowiecznych miastach hanzeatyckich*, w: tenże, *Szkice z dziejów Torunia i Prus...*, s. 52–74; M. Król, M. Schmidt, *Krakowskie „libri iuris civilis"...*, s. 29–31.

65 Najstarsza wzmianka o rejestracji obywateli w Krakowie, z 1391 r., zachowała się w księdze rachunkowej. Przypuszcza się, że ewidencję tę prowadzono w zaginionych księgach radzieckich. Składkę zawierającą rejestr obywateli z lat 1392–1422 z najstarszej księgi radzieckiej Krakowa przeniesiono do księgi przyjęć. (K. Kaczmarczyk, *Przedmowa*, w: *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1392–1506*, wyd. K. Kaczmarczyk, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 1913, s. V–VII; B. Wyrozumska, *Kancelaria miasta Krakowa w średniowieczu*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 1995, s. 85–86; M. Starzyński, *Nad średniowiecznymi księgami rachunkowymi*, „Roczniki Historyczne", 74 (2008), s. 165–166; A. Bartoszewicz, *Piśmienność mieszczańska...*, s. 108). Od 1634 r. księgi te podzielone zostały na trzy części, dla trzech różnych kategorii osób, przyjmowanych do prawa miejskiego Krakowa – *primi ordinis* (kupcy), *secundi ordinis* (rzemieślnicy najzamożniejszych

prawa miejskiego (*libri iuris civilis*) były kontynuowane do 1800 r.; rękopisy te szczęśliwie się zachowały[66]. Wpływ na tak szybkie wykształcenie się tej serii ksiąg wpisów miało zapewne to, że Kraków był miastem należącym do Hanzy, posiadającym szerokie kontakty zarówno z miastami Rzeszy, jak i Prus Królewskich. Choć w Królestwie Polskim seria krakowskich ksiąg przyjęć do prawa, zapoczątkowana w XV w. i kontynuowana do końca XVIII stulecia, była ewenementem bez analogii, to – jak się zdaje – wpłynęła ona na terminologię stosowaną w opracowaniach naukowych wobec innych rejestrów obywateli. W żadnym innym mieście z terenu Królestwa Polskiego nie zachowała się z okresu do XV w. odrębna księga wpisów przyjęć do prawa (wyłączając Prusy). Brak dowodów, że dwie składki liczące po 4 karty, zawierające wykazy osób przyjętych do prawa miejskiego w Poznaniu w latach 1442–1443 i 1444–1445, oprawione razem ze składkami dotyczącymi rezygnacji, prowadzonymi przez radę, są fragmentami księgi przyjęć do prawa[67]. Praktyka prowadzenia tej dokumentacji w Poznaniu w XVI w. wskazuje raczej, że w średniowieczu wykazy nowych obywateli umieszczano na odrębnych składkach w księgach rady, tak jak to było początkowo w Krakowie[68].

---

kategorii), *tertii ordinis* (rzemieślnicy mniej liczących się zawodów oraz przekupnie). W 1693 r. wprowadzono jeszcze czwartą kategorię – półobywateli, określanych *incolae* (zaliczano do nich przekupniów, służbę i pachołków), zakładając dla nich czwartą serię: *cathalogus incolarum*. Odrębną grupę stanowią trzy księgi (z lat 1791–1800) założone w związku ze zmianami wprowadzonymi przez Konstytucję 3 Maja i reformami Sejmu Czteroletniego. J. Ptaśnik, *Miasta i mieszczaństwo w dawnej Polsce*, wyd. 2, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1949, s. 253; M. Król, M. Schmidt, *Krakowskie „libri iuris civilis"...*, s. 24–25. K. Follprecht, *Kontynuacja edycji...*, s. 63–64.

66 Charakterystykę serii przedstawili M. Król, M. Schmidt, *Krakowskie „libri iuris civilis"...*, s. 19–51. Najstarsze wpisy krakowskie, z lat 1392–1611 zostały wydane (*Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1392–1506...*; *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1507–1572*, wyd. A. Kiełbicka, Z. Wojas, Wydawnictwo i Drukarnia Secesja, Kraków 1993; *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1573–1611*, wyd. A. Kiełbicka, Z. Wojas, Wydawnictwo i Drukarnia Secesja, Kraków 1994). O planach wydania ostatnich tomów od 1612 do 1800 r. zob. K. Follprecht, *Kontynuacja edycji...*, s. 61–66.

67 Irena Radtke i Antoni Gasiorowski postawili hipotezę, że mogą być to fragmenty ksiąg przyjęć do prawa. I. Radtke, *Kancelaria miasta Poznania do roku 1570*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa–Łódź 1967, s. 142; A. Gąsiorowski, *Ludność napływowa w strukturze późnośredniowiecznego Poznania*, „Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza", 11 (1975), z. 2, s. 12.

68 I. Radtke odnalazła wykazy obywateli Poznania w księgach rady – zarówno w protokołach z lat 1547–1552, 1559–1560, 1564, 1568, jak i w czystopisach *actorum et controversiarum* z lat 1556–1558, 1562–1563, 1567–1570. W poszczególnych tomach protokołów pierwsze karty były specjalnie przeznaczone na wpisy mieszczan przyjętych do prawa. I. Radtke, *Kancelaria miasta Poznania...*, s. 45, 58; zob. też M.J. Mika, *Przyjęcia*

Osobna księga wpisów dla przyjęć do prawa miejskiego w Poznaniu zachowała się dopiero dla lat 1575–1793[69]. Powstanie odrębnego tomu *album civium* poprzedziła prawdopodobnie praktyka przenoszenia wpisów o nowych obywatelach z brulionów ksiąg radzieckich do wykazu sporządzanego na osobnej składce[70].

Wszystkie znane tego typu zabytki z miast polskich – z wyjątkiem Krakowa – pochodzą dopiero z okresu nowożytnego (od XVI w.), choć może to być skutek stanu zachowania rękopisów. Najstarsze księgi przyjęć do prawa miejskiego, rozpoczynające się wpisami w pierwszej połowie XVI w., zachowały się dla Starej Warszawy (od 1506 r.)[71], Bochni (od 1531 r.)[72], Biecza (od 1538 r.)[73], Przemyśla (od 1541 r.)[74].

---

do prawa miejskiego w Poznaniu w latach 1576–1600, „Kronika Miasta Poznania", 11 (1933), nr 2/3, s. 207–208.

69 Archiwum Państwowe w Poznaniu, Akta miasta Poznania, sygn. 53/474/0/21.18 (dawna sygn. I. 273). M.J. Mika, *Przyjęcia do prawa*..., s. 208; K. Banderowicz, *Poznańskie album civium – charakterystyka właściwości graficznych i językowych dokumentu*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza", 18 (2011), nr 1, s. 76; K. Follprecht, *Kontynuacja edycji*..., s. 56.

70 I. Radtke odnalazła wzmiankę o *album civium* w księdze rady prawdopodobnie z początku lat siedemdziesiątych XVI w. Badaczka stwierdziła, że w jednym protokole rady wpisy z 1564 r. zostały przekreślone, co – jej zdaniem – wskazuje na ich przepisanie w czystopisie (I. Radtke, *Kancelaria miasta Poznania*..., s. 142). Możliwe, że te skreślone wpisy przeniesiono właśnie do składki, która była przeznaczona do sporządzenia wykazu obywateli. Sposób rejestracji poprzez pierwotne wpisywanie obywateli w księgach radzieckich i wtórne przenoszenie tych wpisów do wyodrębnionego kodeksu zaobserwowano w Przemyślu w XVI–XVII w. i Lublinie w XVII w. O stosowaniu takich praktyk w średniowieczu nic nie wiadomo. S. Gierszewski, *Obywatele*..., s. 16; zob. przyp. 74, 98.

71 Księga została w całości wydana, choć w edycji opuszczono część formularza. *Album Civium Civitatis*... Prawdopodobny jest pogląd A. Wolffa i A. Bartoszewicz, że rejestr osób przyjmowanych do prawa w Starej Warszawie istniał już wcześniej, choć niekoniecznie w formie odrębnej księgi. Brak bowiem w innych zachowanych księgach wpisów dotyczących obywateli (A. Bartoszewicz, *Wstęp*, w: *Album Civium Civitatis*..., s. 8; taż, *Piśmienność mieszczańska*..., s. 108).

72 Księga obejmuje lata 1531–1656. Archiwum Narodowe w Krakowie. Oddział w Bochni, Akta miasta Bochni, sygn. 30/1/0/25/71. Wpisy zostały wydane, ale w formie skróconej, z pominięciem części formularza. *Księga przyjęć do prawa miejskiego Bochni 1531–1656*, wyd. F. Kiryk, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1979.

73 Księga obejmuje wpisy z lat 1538–1688. Rękopis w Archiwum Narodowym w Krakowie, Akta miasta Biecza, sygn. 29/101/0/2/26. Wpisy nie są wydane. Były jednak analizowane w literaturze. T. Ślawski, *Studia nad ludnością Biecza w wiekach XIV–XVII*, w: tenże, *Biecz. Szkice historyczne*, Towarzystwo Kulturalne Biecza i Regionu, Biecz 2002, s. 89–96; S. Gierszewski, *Obywatele miast*..., s. 18–19.

74 Księga przyjęć do prawa miejskiego w Przemyślu, zatytułowana *Cathalogus civium civitatis Premisliensis ius civile acceptantium*, obejmuje wpisy z lat 1541–1665.

Wszystkie inne znane rejestry z okresu średniowiecza, aż do pierwszej połowy XVI w., mają formę wpisów wprowadzanych w innych księgach, najczęściej ogólnych radzieckich lub rachunkowych, które również były prowadzone na zlecenie i pod nadzorem rady. Najstarszy znany rejestr obywateli z Królestwa Polskiego, rozpoczynający się wpisami z 1369 r., pochodzi z sąsiadującego z Krakowem Kazimierza, gdzie od początku w najstarszej księdze miejskiej (wspólnej dla rady i ławy), w części rachunkowej, wydzielono dla obywateli miejsce w określonym porządku rocznym (1369–1373, 1375–1381). Od 1385 r. listy obywateli, wraz z rachunkami, przeniesiono do ksiąg rady[75]. Taka forma rejestracji, przypominająca rachunki, utrzymywała się w tym mieście do drugiej połowy XV w. W sześciu najstarszych zachowanych tomach – do 1420 r. (oprócz 1416 r.) – utrzymany został ustalony porządek tych wpisów. Była to zawsze pierwsza pozycja roczna po nagłówku i wykazie rajców na dany rok[76]. Pewne zmiany nastąpiły od 1420 r.,

---

Z badań K. Arłamowskego wynika, że był to specjalnie przygotowany czystopis, do którego przepisywano wpisy przyjęć do prawa dokonywane pierwotnie w księgach radzieckich (K. Arłamowski, *Przyjęcia do prawa miejskiego w Przemyślu 1541–1664*, w: *Sprawozdanie Dyrekcji Państwowego Gimnazjum II im. Prof. Kazimierza Morawskiego w Przemyślu na rok szkolny 1930/31*, Nakładem Dyrekcji, Przemyśl 1931, s. 2–6). Ponieważ dawniejsze księgi rady Przemyśla nie zachowały się, nie wiemy, jak ta rejestracja wyglądała wcześniej. Wydaje się jednak dość prawdopodobne, że dokumentację tę prowadzono w formie rozproszonych wpisów w aktach radzieckich. Poniekąd wskazuje na to praktyka późniejsza. Wykaz osób, którym nadano prawo miejskie w latach 1667–1677, znajduje się na końcowych stronach ogólnej księgi rady z lat 1672–1677. J. Smołka, *Katalog Archiwum Aktów Dawnych m. Przemyśla*, Nakładem Gminy Miasta Przemyśla, Przemyśl 1927, s. 65, 85–86; J. Krochmal, *Akta miasta Przemyśla (1402–1944)*, t. 1: *Przewodnik po zespole archiwalnym*, Archiwum Państwowe w Przemyślu, Przemyśl, 1995, s. 59; *Akta miasta Przemyśla (1356–1389), 1402–1944 (1945–1983)*, t. 2, oprac. J. Krochmal, Archiwum Państwowe w Przemyślu, Przemyśl 2000, s. 25, 27, 134, 158–159.

75 Księga z lat 1369–1373, 1375–1381 zawiera wpisy rady i ławy, stąd można uznać ją za księgę miejską. Właściwą księgą rady jest tom kolejny, który zaczyna się wpisami z 1385 r. M. Friedberg, *Inwentarz archiwum miasta Kazimierza pod Krakowem 1335–1802*, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Warszawa 1966, s. 36–38; A. Bartoszewicz, *Piśmienność mieszczańska...*, s. 108.

76 Wpisy osób przyjętych do prawa zamieszczane były w każdym tomie ksiąg jako pierwsza pozycja rachunkowa po wykazie rajców. Taka forma rejestracji utrzymała się we wszystkich zachowanych księgach rady do 1508 r. Brak ksiąg radzieckich z lat 1433–1481. W księgach z lat 1481–1508 wpisy te utrzymano, choć pierwotny, logiczny układ został zaburzony. M. Friedberg, *Kancelaria miasta Kazimierza pod Krakowem 1305–1802*, „Archeion", 36 (1962), s. 140–142; tenże, *Inwentarz archiwum...*, s. 37–38, 46, 52–53; M. Starzyński, *Średniowieczny Kazimierz, jego ustrój i kancelaria*. Towarzystwo Naukowe Societas Vistulana, Kraków 2015, s. 51–53, 66–68. Najstarsze rejestry osób przyjętych do prawa

ale zasada notowania obywateli w każdym roku oddzielnie utrzymana została do ostatniego zachowanego z pierwszej połowy XV w. woluminu (do 1432 r.)[77].

Akta radzieckie dla okresu 1433–1480 zaginęły, brak więc obywateli z tych lat[78]. Po 1480 r. nazwiska obywateli nadal były notowane w księgach radzieckich. W tym czasie porządek tych wpisów został zaburzony jeszcze w większym stopniu. Choć początkowo nadal utrzymano wpisywanie ich w porządku rocznym, to jednak już nie w określonym, powtarzającym się miejscu. Notowanie wpisów za każdy rok utrzymało się w latach 1481–1485[79]. Od 1486 do 1507 r. wpisy zaczęto grupować dla więcej niż jednego roku (najczęściej po dwa lata) i umieszczać już inaczej, być może w wolnym miejscu składki[80]. Wyraźna zmiana nastąpiła od 1508 r. W księdze rady z lat 1481–1508, w końcowej części ostatniej składki dodatkowo sporządzono osobne wykazy przyjętych do prawa w latach 1508–1509, 1510–1511, zapewne wykorzystując wolne miejsce. Formularz wpisów stopniowo się rozbudowywał – najpierw często dodawano datę dzienną wpisu, ponadto imię ojca, następnie obojga rodziców

---

Kazimierza zostały wydane wraz z czterema całymi najstarszymi księgami tego miasta: *Księgi radzieckie kazimierskie: 1369–1381 i 1385–1402*, wyd. A. Chmiel, Wydawnictwo Archiwum Aktów Dawnych Miasta Krakowa, Kraków 1932. Pozostałe, niewydane wpisy z lat 1402–1433 i 1481–1508 są w trzech rękopisach. Biblioteka Jagiellońska, rkp. 1045/I, 1045/II; Archiwum Narodowe w Krakowie, Akta miasta Kazimierza pod Krakowem, sygn. 29/34/0/1.1.1/7.

77 Biblioteka Jagiellońska, rkp. 1045/II. W 1420 r. przed wykazem przyjętych do prawa pojawiły się dwa inne wpisy (tamże, k. 89v). Od 1421 do 1432 r. układ treściowy wpisów został już zmieniony (tamże, k. 101–234v). Wykaz obywateli, choć notowany dla każdego roku oddzielnie, jest umieszczany w dalszej części wpisów za dany rok, pomiędzy sprawami innej treści, po wydatkach tygodniowych na potrzeby miejskie (*exposiciones super civitate*) oraz opłatach stałych dla personelu miejskiego, a od 1426 r. jeszcze po dokumentacji czynności sądowych rady (*acta civitatis*), a przed dłużnikami miasta i zobowiązaniami miejskimi oraz rejestrem podwód. Nadal jednak wykaz był na oddzielnej stronie (czasem stronach, np. w 1424 r., a czasem druga strona karty jest niezapisana, więc zarezerwowana na wpisy *iuris civilis* – 1423 r.) i opatrywany nagłówkiem. Wpisy są lakoniczne, jednowierszowe, obok imienia i nazwiska, czasem z zawodem, miejsca pochodzenia oraz potwierdzenia nadania prawa (*habet ius civile*) zawierają jeszcze tylko sporadycznie datę dzienną lub informację o dokumencie poświadczającym pochodzenie lub o poleceniu dostarczenia tegoż dokumentu.

78 M. Friedberg, *Inwentarz archiwum...*, s. 37–38, 118; M. Starzyński, *Średniowieczny Kazimierz...*, s. 52–53.

79 Archiwum Narodowe w Krakowie, Akta miasta Kazimierza pod Krakowem, sygn. 29/34/0/1.1.1/7, s. 6–95.

80 Tamże, s. 125–518, 573.

oraz informacje o poręczycielach[81]. W kolejnej księdze rady z lat 1509–1533 na końcu tego tomu, najpewniej w odrębnej składce, znajdują się wpisy przyjęć z lat 1512–1533. Formularz wpisów jest zbliżony do ksiąg przyjęć obywateli Krakowa z tego okresu[82].

Forma rejestracji obywateli po 1533 r. wymaga zbadania. Według Mariana Friedberga nadal notowano nazwiska w księgach rady. W przejrzanych tomach z XVI w. nie odnalazłem wpisów przyjęć do prawa[83]. Ewolucja formy wpisów z końca XV i początku XVI w. wskazuje na tendencję do ich grupowania. Jednoczesny brak wpisów w księgach rady po 1533 r. przekonuje, że w XVI w. prawdopodobnie założono dla obywateli odrębną serię. Jest to tylko hipoteza, gdyż jedyna księga przyjęć do prawa miejskiego Kazimierza zachowała się dopiero dla lat 1772–1793[84]. Rejestrowi kazimierskiemu poświęcam więcej uwagi, gdyż dobrze zachowana spuścizna kancelaryjna tego miasta pozwala zilustrować proces ewolucji ewidencji obywateli.

Bardzo zbliżoną do Kazimierza formę rejestracji stosowano w Wieluniu, choć tam księgi zachowały się dopiero od drugiej dekady XVI w., nie wiemy więc, od kiedy była taka praktyka. Nowo przyjętych do prawa wpisywano w księgach radzieckich, w części rachunkowej, w stałym porządku rocznym, poczynając od 1514 r.[85] Warto zauważyć, że choć

81 Wpisy z lat 1508–1509 umieszczono pomiędzy wpisami innych spraw z 1507 i 1508 r. (tamże, s. 557–558, 573). Wpisy z lat 1510–1511 znajdują się na końcu ostatniej składki (tamże, s. 583–584).

82 Archiwum Narodowe w Krakowie, Archiwum miasta Kazimierza pod Krakowem, sygn. 29/34/0/1.1.1/8, s. 441–493.

83 M. Friedberg, *Inwentarz archiwum...*, s. 46. Nie zgadzają się informacje podane przez Leszka Belzyta o listach przyjęć do prawa miejskiego z lat 1553–1555, 1576, 1605 i 1607. We wskazanych przez tego autora księgach brak wpisów obywateli. L. Belzyt, *Szlachta w mieście rezydencjalnym. Szlacheccy obywatele Krakowa i Warszawy około 1600 roku. (Analiza porównawcza struktury)*, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra 2011, s. 15.

84 Tom ten jest zatytułowany ręką z XVIII w.: „Prothocollon Susceptionis Iuris Civilis A. D. 1772" (Archiwum Narodowe w Krakowie, Archiwum miasta Kazimierza pod Krakowem, sygn. 29/34/0/1/5/5/359 [dawniej: K 359]; M. Friedberg, *Inwentarz archiwum...*, s. 46, 169; K. Follprecht, *Kontynuacja edycji...*, s. 55).

85 Wpisy te zaczynają się od 1514 r. w najstarszej księdze radzieckiej z lat 1514–1536. Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie, Księgi miejskie Wieluń, sygn. 1. Choć z przerwami, rejestry te były prowadzone w Wieluniu w księgach radzieckich do XVIII w. Przerwy wynikają z braku kompletności dokumentacji działalności rady wieluńskiej. Wpisy najstarsze zostały wydane. T.A. Nowak, *Przyjęcia do prawa miejskiego w Wieluniu w latach 1514–1535*, „Rocznik Wieluński", 6 (2006), s. 41–69. Autorzy monografii Wielunia stwierdzili, że wpisy te zostały wydane z błędami (T. Grabarczyk, T. Nowak, *Ludność*

Wieluń był miastem położonym w województwie sieradzkim, to nie ma żadnego podobieństwa prowadzonej tam ewidencji do formy rejestracji obywateli stosowanej w Sieradzu.

Również w księdze rady, w części dotyczącej rachunków, znajdują się wpisy przyjęć do prawa miejskiego Pilzna w województwie sandomierskim z lat 1470–1494. Zapiski te jednak nie były tak regularnie prowadzone jak w Kazimierzu czy Wieluniu i bliżej im raczej do rejestracji rozproszonej stosowanej w księgach innych miast. Starano się wprawdzie stworzyć ciągły spis, ale zamiar ten nie został zrealizowany i zapiski są wymieszane chronologicznie, a także umieszczone w trzech miejscach księgi, również pomiędzy wpisami różnych spraw[86].

Od początku XV w. w księgach rachunkowych prowadzony był rejestr przyjęć do prawa miejskiego we Lwowie. Warto jednak podkreślić, że jedyny zachowany wpis o przyznaniu obywatelstwa z XIV w. (1388 r.) był wprowadzony do najstarszej księgi miejskiej (radziecko-ławniczej). Mimo wysokiego poziomu kancelarii miejskiej dopiero od 1572 r. zaczęto notować wpisy przyjęć do prawa w odrębnej serii, ale wspólnej z ewidencją wyborów i przysiąg urzędników miejskich.

---

miasta, w: *Wieluń. Monografia miasta*, t. 1: *Wieluń. Dzieje miasta do 1792 roku*, red. A. Szymczak, Urząd Miejski w Wieluniu, Polskie Towarzystwo Historyczne, Łódź–Wieluń 2011, s. 141–143). Tomasz A. Nowak i Hanka Żerek-Kleszcz omówili rejestrację i zestawili obywateli dla dalszych lat XVI w. oraz dla XVII w. (lata 1601–1691) i drugiej połowy XVIII w. (T.A. Nowak, *Przyjęcia do prawa miejskiego w Wieluniu w latach 1540–1569*, „Rocznik Wieluński", 7 (2007), s. 69–89; tenże, *Przyjęcia do prawa miejskiego w Wieluniu w latach 1572–1598*, „Rocznik Wieluński", 8 (2008), s. 121–139; tenże, *Przyjęcia do prawa miejskiego w Wieluniu w XVII wieku*, „Rocznik Wieluński", 9 (2009), s. 89–109; H. Żerek-Kleszcz, *Przyjęcia do prawa miejskiego w Wieluniu w latach 1760–1793*, „Rocznik Wieluński", 8 (2008), s. 51–76.

86 Wpisy te znajdują się w księdze radzieckiej Pilzna z lat 1453–1494, z późniejszymi wpisami z 1510 r. (Archiwum Narodowe w Krakowie, Akta miasta Pilzna, sygn. 29/112/0/2/51, s. 142–155, 161, 163). Opis rękopisu ze wskazaniem stron, na których znajdują się wpisy przyjęć do prawa: *Podwody miast małopolskich do końca XV wieku*, wyd. M. Schmidt, M. Starzyński, Polskie Towarzystwo Historyczne, Towarzystwo Naukowe Societas Vistulana, Kraków 2020 (seria: Folia Jagellonica Fontes 2), s. 145. Według F. Kiryka w księdze sporządzono 233 wpisy z lat 1470–1490 (F. Kiryk, *Pilzno w XIV–XVI wieku*, w: *Pilzno – monografia miasta do 1945 r.*, red. B. Stanaszek, Towarzystwo Przyjaciół Pilzna i Ziemi Pilzneńskiej, Pilzno 2018, s. 64–65). W innym tomie akt radzieckich z lat 1482–1556 są za to wpisane listy dobrego urodzenia osób zgłaszających się do przyjęcia do prawa w Pilźnie. Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu, rkps 2009/II; *Inwentarz rękopisów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu*, t. 1: *Rękopisy 1-7325*, oprac. zbiorowe, red. J. Turska, Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław 1948, s. 59.

Oddzielną księgę ewidencji obywateli (*album civium*) założono dopiero w 1750 r.[87]. Jest to najlepiej zachowany, obok Krakowa, ciągły rejestr przyjęć do prawa z terenu Królestwa Polskiego i – co warte podkreślenia – w całości wydany[88].

Pozostałe zachowane ewidencje obywateli w miastach polskich z okresu do połowy XVI w. mają postać wpisów rozproszonych, tj. wprowadzanych w różnych miejscach miejskich ksiąg wpisów. Zasadniczo zapiski te zamieszczano w księgach rady, ale były też wypadki wpisywania ich w księgach ławniczych[89]. Na obecnym etapie rozpoznania rękopisów można stwierdzić, że tego typu rejestry rozproszone były prowadzone w XV i na początku XVI w. w Chrzanowie w województwie

87 Ciągłe wpisy przyjęć do prawa we Lwowie zaczynają się od 1405 r. i były kontynuowane do 1787 r. (choć ostatni datowany wpis jest z 1783 r.). Ponieważ zaginęła jedna księga rachunkowa z lat 1414–1459, więc brak wpisów z okresu 1424–1459, które tylko częściowo udało się zrekonstruować w edycji (również na podstawie edycji Aleksandra Czołowskiego; zob. przypis następny). Od 1572 r. utworzono wspólną serię ksiąg dla wpisów obywateli oraz ewidencji wybranych urzędników miejskich. Andrzej Janeczek, wydawca wpisów przyjęć do prawa miejskiego we Lwowie, nie nazywał tej ewidencji księgami przyjęć, ale rejestrami albo z łaciny *album civium*, zgodnie z tytułem, którą opatrzono księgę założoną w 1750 r. W tej ostatniej księdze osoby wpisywano w układzie alfabetycznym, według nazwisk, ale w obrębie poszczególnych liter zgodnie z kolejnością przyjęć. A. Janeczek, *Wstęp*, w: *Album civium Leopoliensium...*, s. XVIII–XLV; A. Gilewicz, *Przyjęcia do prawa miejskiego we Lwowie w latach 1405–1604*, w: *Studia z historii społecznej i gospodarczej poświęcone prof. dr. Franciszkowi Bujakowi*, [brak wydawcy], Lwów 1931, s. 380–382; *Archiwum Akt Dawnych Miasta Lwowa. A. Oddział Staropolski*, [t. 3]: *Księgi i akta administracyjno-sądowe*, oprac. K. Badecki, Nakładem Gminy Królewskiego Stołecznego Miasta Lwowa, Lwów 1935, s. 204–207; M. Schmidt, *Rachunkowość miejska Lwowa w XV wieku*, „Średniowiecze Polskie i Powszechne", 12(16) (2020), s. 210–215.

88 A. Janeczek – inaczej niż we wcześniej przygotowanych rejestrach wpisów przyjęć do prawa – opublikował zapiski w całości, bez skróceń formularza. *Album civium Leopoliensium...* Najstarsze wpisy z lat 1405–1426 wydane zostały wcześniej wraz z księgami rachunkowymi: *Pomniki dziejowe Lwowa z Archiwum miasta*, t. 2: *Księga przychodów i rozchodów miasta 1404–1414*, wyd. A. Czołowski, Lwów 1896; t. 3: *Księga przychodów i rozchodów miasta 1414–1426*, wyd. A. Czołowski, Nakładem Gminy Królewskiego Stołecznego Miasta Lwowa, Lwów 1905.

89 W księgach ławniczych wpisy przyjęć do prawa wprowadzano w Chrzanowie, Proszowicach i Lesku (zob. dalej przyp. 90, 91, 94); w Sieradzu dwa wpisy poświadczające nadanie obywatelstwa znalazły się w księdze wójtowskiej z XVI w. (zob. dalej przyp. 103). Natomiast wykazy obywateli Poznania z lat 1442–1445 nie były – wbrew informacjom podanym w literaturze – wpisane do księgi ławniczej (M. Mika, *Przyjęcia do prawa...*, s. 207–208; A. Bartoszewicz, *Piśmienność mieszczańska...*, s. 108; M. Król, M. Schmidt, *Krakowskie „libri iuris civilis"...*, s. 20), ale do księgi rezygnacji prowadzonej przez radę (zob. s. XXVII, przyp. 67).

krakowskim (1414–1564)[90], Proszowicach w województwie krakowskim (1420–1499, 1502)[91], Czchowie w województwie krakowskim (od 1426 r.)[92],

90 W Chrzanowie wpisy osób przyjętych do prawa z lat 1414–1526 znajdują się w najstarszej księdze miejskiej, a także w dwóch księgach radzieckich oraz jednej ławniczej z XVI w. Rękopisy te były przechowywane w Archiwum Narodowym w Krakowie (Oddział I), Dep. 36, 38, 39, 41. Księgi te niedawno przeniesiono do Katowic, gdzie uzyskały nowe sygnatury. Archiwum Państwowe w Katowicach, 12/1087: Akta miasta Chrzanowa, sygn. 3/5, 3/6, 3/7, 3/13. Zbigniew Wojas przeprowadził kwerendy w tych czterech rękopisach i sporządził spis 314 osób, które przyjęły prawo miejskie w tym mieście w latach 1414–1564. Nie jest to jednak edycja źródła, lecz jedynie zestawienie osób wymienionych w zapiskach, ułożonych zresztą nie chronologicznie, ale w kolejności odpowiadającej wpisom w księgach. I. Rajman, *Ludność napływowa w Chrzanowie i Mysłowicach w XV–XVII w.*, „Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie", z. 158, „Prace Historyczne", 19 (1993), s. 91–118; Z. Wojas, *Chrzanów średniowieczny i nowożytny do połowy XVII w.*, w: *Chrzanów. Studia z dziejów miasta i regionu do roku 1939*, Muzeum [Chrzanów], Chrzanów 1998, s. 70; A. Bartoszewicz, *Piśmienność mieszczańska*..., s. 101; D. Żurek, *Najstarsza księga miejska Chrzanowa. Studium źródłoznawcze*, „Archeion", 117 (2016), s. 425–426.

91 W Proszowicach wpisy przyjęć do prawa miejskiego z lat 1420–1456 odnaleziono w najstarszej zachowanej księdze miejskiej. Ponadto nowo przyjętych obywateli wpisywano do dwóch ksiąg ławniczych, przy czym w jednej zamieszczono wykaz na wewnętrznej stronie oprawy pergaminowej, a w drugiej wpisy notowano w nieoprawionej dokumentacji ławy, pod datami sądów gajonych. Te trzy rękopisy są przechowywane w: Archiwum Narodowym w Krakowie, Variae civitates et villae, sygn. 29/121/0/160, 29/121/0/166, 29/121/0/167. Wpisy zostały wydane, jednak podczas kwerendy pominąłem trzy zapiski (K. Nabiałek, *Registrum hominum ius civile susceptorum. Rejestr przyjęć do prawa miejskiego Proszowic z XV wieku*, „Średniowiecze Polskie i Powszechne", 10(14) (2018), s. 144–191 (w tytule błędnie zastosowałem Participium perfecti passivi: *susceptorum*, zamiast Participium praesentis activi: *suscipientium* – na co zwrócił mi uwagę prof. Maciej Zdanek); zob. też: F. Kiryk, *Dzieje Proszowic w epoce piastowskiej i jagiellońskiej*, „Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie", z. 26, „Prace Historyczne", 3 (1967), s. 21–49; tenże, *Miasto średniowieczne*, w: *Proszowice. Zarys dziejów do 1939 roku*, red. F. Kiryk, Wydawnictwo i Drukarnia Secesja, Kraków 2000, s. 83, 69). Zostały one wydane nieco później, jako uzupełnienie, w aneksie do innego artykułu (K. Nabiałek, *Edycja rozproszonych wpisów*..., s. 58–59). Niestety, w trakcie kolejnych kwerend w księgach ławniczych Proszowic odnalazłem jeszcze 12 dalszych wpisów z lat 1489–1491, 1494–1495, 1502 (jeden wpis dotyczący przyjęcia trzech osób), które pozostają nieopublikowane (sygn. 29/121/0/160, s. 440; 29/121/0/167, s. 231, 234, 254, 264, 265, 325, 337, 339, 463).

92 Rozproszone wpisy przyjęć do prawa miejskiego Czchowa z lat 1426–1524 znajdują się w najstarszej księdze radzieckiej tego miasta z lat 1424–1560. Są jednymi z najliczniejszych wpisów, pomiędzy rachunkami i wilkierzami miejskimi oraz wpisami sądowymi. Układ chronologiczny wpisów jest mocno zaburzony. Wpisy z XV w. znajdują się również na wewnętrznej stronie pergaminowej okładki. Rękopis liczy 295 kart. Jest przechowywany w Archiwum Narodowym w Krakowie, Akta miasta Czchowa, sygn. 29/104/0/2/29 (dawna sygn. AD 514). Opis rękopisu: B. Wyrozumska, *Najstarsze uchwały miejskie (wilkierze) Czchowa*, w: taż, *Fontes. Prace wybrane z dziejów średniowie-*

Nowej Słupi w województwie sandomierskim (1431, 1432, 1434)[93], Lesku w województwie ruskim (1477–1586)[94], Nowej Warszawie w województwie mazowieckim (1477–1525)[95], w Szreńsku w województwie

---

cza i nauk pomocniczych historii, Wydawnictwo Avalon, Kraków 2018, s. 34–36; *Podwody miast małopolskich*..., s. 123. Ponadto o wpisach do prawa Czchowa wzmiankują: A. Bartoszewicz, *Piśmienność mieszczańska*..., s. 101; M. Król, M. Schmidt, *Krakowskie „libri iuris civilis"*..., s. 23.

93 We fragmencie najstarszej księgi miejskiej Nowej Słupi z lat 1431–1446 znajduje się 8 wpisów przyjęć do prawa miejskiego z 1431, 1432 i 1434 r. (K. Nabiałek, *Edycja rozproszonych wpisów*..., s. 42). Jednostka aktowa, którą tworzą luźne składki różnych akt tego miasta, licząca 128 stron, jest przechowywana w Archiwum Kapituły Kolegiackiej i Katedralnej w Sandomierzu, rkps 629, s. 1–3. Opis rękopisu: *Inwentarz rękopisów Archiwum Kapituły Kolegiackiej i Katedralnej w Sandomierzu*, oprac. F. Kiryk, Biblioteka Diecezjalna w Sandomierzu, Sandomierz 2010, s. 245; *Podwody miast małopolskich*..., s. 139.

94 Wpisy przyjęć do prawa Leska znajdują się w najstarszej księdze miasta, a raczej w zbiorze składek ławniczych i radzieckich z lat 1472–1502, 1510–1511, 1528, 1541–1612, 1660, przechowywanych w Bibliotece Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu, rkps 9764/II. Rękopis szczegółowo opisał Adam Fastnacht, który również zajął się wpisami do przyjęć do prawa miejskiego. Nie zostały one wprawdzie wydane, ale badacz podał ich liczbę wraz z datami oraz numerami kart rękopisu, na których je wpisano. Według wiarygodnych ustaleń A. Fastnachta w różnych miejscach tej księgi (składek) znajduje się 378 wpisów przyjęć do prawa miejskiego z lat 1477–1496, 1498, 1501–1504, 1506–1508, 1510–1511, 1528, 1533, 1541–1542, 1545, 1551, 1559–1576, 1586. Przy 226 wpisach podane jest miejsce pochodzenia. Zachowały się więc nawet wpisy z tych lat, dla których brakuje składek rękopisu. Jest to skutek ich wtórnego wpisywania na wolnych miejscach kart. A. Fastnacht wymienił też wszystkie miejscowości, z których pochodzili obywatele, wraz z datami. Ponadto przeanalizował przyjęcia do prawa pod względem narodowości oraz zajęć mieszkańców. Wpisy przyjęć do prawa stanowiły najliczniejszą grupę wpisów na zachowanych składkach. Tym zapewne należy tłumaczyć umieszczenie na pergaminowej karcie stanowiącej oprawę składek noty-tytułu: *Liber susceptionum Iuris civilis* (według Fastnachta zapisane ręką z XVI w.). W istocie jednak nie była to księga przyjęć do prawa, gdyż zawiera szereg innych wpisów, w tym rachunkowe, podatkowe oraz sądowe ławy i rady, a nawet sądu leńskiego. Z badań A. Fastnachta wynika, że wprawdzie próbowano rejestrować obywateli na osobnej składce (w latach 1477–1480), ale później przeważały jednak wpisy na niezapisanych wcześniej miejscach, na różnych kartach. Była to więc zasadniczo rejestracja rozproszona. A. Fastnacht, *Ludność miasta Leska w XV i XVI wieku*, „Rocznik Zakładu Narodowego im. Ossolińskich", 4 (1953), s. 77–115 (zwłaszcza s. 77–79, 88–95. Zob. też.: tenże, *Dzieje Leska do 1772 roku*, Krajowa Agencja Wydawnicza, Rzeszów 1988, s. 15, 44–45; *Inwentarz rękopisów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu*, t. 2: *Rękopisy 7326–11930*, Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław 1949, s. 184; M. Król, M. Schmidt, *Krakowskie „libri iuris civilis"*..., s. 23–24. Część wpisów dotyczących przyjęć do prawa została umieszczona w składkach dokumentujących działalność sądu ławniczego (na sądach ławy) z lat 1477, 1479, 1480 (rkps 9764/II, s. 20).

95 Wpisy przyjęć do prawa miejskiego Nowej Warszawy są zawarte w najstarszej zachowanej księdze radzieckiej tego miasta z lat 1477–1545. Zostały wydane, ale w skró-

płockim (1526–1536)[96] oraz prawdopodobnie w wielu innych miastach[97], np. w Poznaniu, Lublinie[98], Sandomierzu[99] czy w Przemyślu. Dzięki badaniom nad formą rejestracji obywateli Przemyśla w XVI–XVII w.[100] oraz, w mniejszym stopniu, Poznania w XVI w. można przypuszczać, że również w części miast, gdzie ewidencja przyjęć do prawa zachowała się w formie rozproszonych wpisów w księgach rady, mogły być prowadzone jakieś uporządkowane spisy lub wykazy obywateli, w postaci osobnych składek lub nawet ksiąg wpisów[101]. Niestety, z czasów średniowiecza nie ma takich przykładów, a stan zachowania ksiąg miejskich daje małe nadzieje na odnalezienie tego typu rękopisów.

---

conej formie. E. Koczorowska-Pielińska, *Przyjęcia do prawa miejskiego miasta Nowej Warszawy w latach 1477–1525*, „Rocznik Warszawski", 9 (1969), s. 261–295.

96 A. Bartoszewicz odnalazła 71 wpisów przyjętych do prawa w latach 1526–1536, wprowadzonych w księdze radzieckiej Szreńska z lat 1525–1536 (A. Bartoszewicz, *Księga radziecka szreńska z lat 1525–1536*, „Rocznik Mazowiecki", 13 (2001), s. 73). Rękopis jest przechowywany w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie, Księgi miejskie Szreńsk, sygn. 1.

97 Z zestawienia K. Follprecht (*Kontynuacja edycji...*, s. 53–59) wynika, że w okresie nowożytnym rozproszone wpisy były formą dominującą w miastach z terenu całej Polski.

98 W Lublinie wpisy przyjęć do prawa notowano w księgach rady jeszcze w XVII–XVIII w., pomiędzy zapisami innej treści, według porządku czynności urzędowych. Jednocześnie założono tam odrębną księgę zawierającą wpisy przyjęć do prawa z lat 1605–1627 wraz z poszytem (składką?) obejmującym zapiski z lat 1647–1648. Najstarsze ślady rejestracji przyjęć do prawa w Lublinie sięgają 1406 r. W XV w. prawdopodobnie wpisy nowych obywateli zamieszczano w księgach radzieckich oraz rachunkowych (J. Sadownik, *Przyjęcia do prawa miejskiego w Lublinie w XVII wieku*, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1938, s. 2–5). W XVI w. wpisy przyjęć do prawa wprowadzano do brulionów ksiąg, natomiast brakowało ich w czystopisach, stąd M. Stankowa przypuszcza, że mogła już wówczas być założona księga przyjęć. M. Stankowa, *Kancelaria miasta Lublina XIV–XVIII w.*, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Warszawa 1968, s. 45–46.

99 Ewidencję osób przyjętych do prawa miejskiego w Sandomierzu prowadzono w księgach radzieckich w latach 1561–1565, 1615–1624, przy czym są luki w rejestracji. F. Kiryk, F. Leśniak, *Mieszkańcy*, w: *Dzieje Sandomierza XVI–XVIII w.*, t. 2, cz. 1: *W okresie świetności*, red. F. Kiryk, Polskie Towarzystwo Historyczne, Warszawa 1993, s. 249–250. Jeden wpis przyjęcia do obywatelstwa z 1517 r. wprowadzono do najstarszej zachowanej księgi radzieckiej tego miasta. Archiwum Kapituły Kolegiackiej i Katedralnej w Sandomierzu, rkps 570, k. 171v; K. Nabiałek, *Edycja rozproszonych wpisów...*, s. 42.

100 Zob. przypis 74.

101 E. Koczorowska-Pielińska (*Przyjęcia do prawa miejskiego...*, s. 262) wysunęła hipotezę o prowadzeniu dodatkowej ewidencji osób przyjmowanych do prawa miejskiego Nowej Warszawy po 1500 r., ze względu na wyraźnie mniejszą liczbę tych wpisów w najstarszej księdze radzieckiej po tej dacie.

Wpisy przyjętych do prawa wprowadzane w księgach rady, a sporadycznie też ławy to zatem najczęściej stosowana forma ewidencji obywateli w miastach polskich w średniowieczu. Postać rozproszonych wpisów w księdze radzieckiej z lat 1465–1539 ma rejestr w Sieradzu, który jest przedmiotem niniejszego opracowania. Wpisy przyjęć w Sieradzu zarówno pod względem formy (rozproszone wpisy umieszczone między innymi sprawami), jak i chronologicznie są zbliżone do rejestracji Nowej Warszawy i Leska, które też zaczynają się w latach siedemdziesiątych XV w. Sposób rejestracji obywateli w Sieradzu w późniejszym okresie, tj. po 1539 r., wymaga zbadania. Nie ma podstaw, aby uznać, że założono odrębną księgę dla przyjęć do prawa miejskiego[102]. Wstępne kwerendy w zachowanych aktach tego miasta prowadzą do wniosku, że w drugiej połowie XVI w. i w XVII stuleciu obywateli notowano nadal w księgach radzieckich. Pojedyncze wpisy przyjęć do prawa miejskiego z lat 1553, 1603, 1608 odnalazła w dwóch księgach miejskich Sieradza – wójtowskiej i radzieckiej – Alicja Szymczakowa[103]. Z kolei w księdze radzieckiej z lat 1631–1645 znajdują się wpisy poświadczające nadanie obywatelstwa w Sieradzu co najmniej 64 osobom. Wprowadzano je nieregularnie, podobnie jak w księdze z przełomu XV i XVI w., pomiędzy zapiskami dotyczącymi innych spraw, ale zgodnie z chronologią[104].

Forma rejestracji miała zasadniczy wpływ na zawartość wpisów. W odrębnych księgach przyjęć do prawa miejskiego oraz w wykazach obywateli wpisywanych do innych ksiąg w określonym porządku poszczególne zapiski są jednolite – mają w miarę ustalony formularz, który jest najczęściej mało rozbudowany, ogranicza się do podstawowych informacji o osobie przyjmowanej do prawa. Z kolei wpisy rozpro-

102 Wśród zachowanych ksiąg miejskich Sieradza brak księgi przyjęć do prawa miejskiego.

103 A. Szymczak, *Mieszkańcy Sieradza...*, s. 142–143. Dwa wpisy z 1553 r. (jeden błędnie datowany w rękopisie na 1535 r.) znajdują się w księdze wójtowskiej (AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 5, k. 78v, 79). Wpisy przyjęć *iuris civilis* z 1603 i 1608 r. zamieszczone zostały w księdze radzieckiej obejmującej lata 1596–1609 (tamże, sygn. Sieradz 14, k. 213, 298–298v, 299v, 301v, 302v, 305v, 313v).

104 O osobach przyjętych do prawa miejskiego w XVII w. wspomina Michał Kobierecki, opierając się na informacjach od Hanki Żerek-Kleszcz. Z informacji tych wynika, że w latach 1631–1645 przyjęto do prawa miejskiego 64 osoby. M. Kobierecki, *Mieszkańcy miasta Sieradza w XVII wieku*, w: Sieradz 2014, s. 285–287. Wpisy te zamieszczono w księdze radzieckiej z lat 1631–1646 (AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 21). Brak szczegółowych badań nie pozwala na stwierdzenie, czy rejestracja w formie rozproszonych wpisów utrzymywała się w Sieradzu przez cały okres od XVI do XVIII w.

szone, czyli umieszczane w księgach pomiędzy zapiskami dotyczącymi innych spraw, różnią się dość znacznie. Choć zdarzają się noty lakoniczne, to jednak zasadniczo formularz wpisów rozproszonych jest znacznie bardziej rozbudowany niż w wyodrębnionych księgach obywateli.

Trzeba wreszcie podkreślić, że rejestry przyjęć do prawa, pomimo swej oczywistej wartości jako źródła do wszechstronnych badań, nie cieszyły się zbyt dużym zainteresowaniem edytorskim. Dotąd nie wydano nawet wszystkich najstarszych ewidencji obywateli, jak Głównego Miasta Gdańska, rozpoczynających się w XIV w. Najczęściej przedmiotem edycji były odrębne księgi przyjęć do prawa miejskiego, które w naturalny sposób najlepiej wykorzystywano w badaniach. Rozproszone wpisy przyjęć do prawa miejskiego, z nielicznymi wyjątkami, w zasadzie nie były dotąd wydawane. Przygotowano tego typu opracowania z trzech miast: Nowej Warszawy, Chrzanowa i Proszowic. Tylko ten ostatni wypadek jest edycją krytyczną, ale znalazło się tam jedynie niespełna 200 zapisek. Edycja ponad dwukrotnie liczniejszego rejestru z Sieradza stanowi zatem próbę zainicjowania publikacji tej kategorii źródeł. Warto wydać również rozproszone średniowieczne rejestry przyjęć do prawa kolejnych miast, w których mają one postać wpisów w treści ksiąg, a mianowicie: Chrzanowa, Czchowa, Leska, Nowej Słupi oraz Pilzna.

III. Podstawa wydania

Wpisy przyjęć do prawa miejskiego w Sieradzu, które są przedmiotem edycji, znajdują się w najstarszej księdze radzieckiej z lat 1465–1539. Rękopis jest przechowywany w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie[105]. Według atramentowej foliacji (sporządzonej prawdopodobnie przez archiwistę Józefa Gabriela Szaniawskiego w XIX w.[106]) miał on liczyć 287 kart[107], ale w rzeczywistości na rękopis składa się 285 kart. Różnica wynika z błędu w numeracji. Opuszczono kartę po karcie 29., którą wtórnie oznaczono jako 29a, a następnie

105 Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie, Księgi miejskie Sieradz, sygnatura Sieradz 2.

106 Sowina Sieradz, s. 10.

107 Ściślej foliacja atramentowa zaczyna się od karty 2. i jest kontynuowana do końca rękopisu. Najpierw jednak oznaczono ołówkiem kartę ochronną jako 1., a potem pierwszą właściwą kartę jako 1a. Dodatkowo ołówkiem oznaczona została na dole również karta 117.

dwukrotnie źle oznaczono sąsiadujące karty – po 33. wpisano nr 35, a po karcie 38. – 41, dodając w ten sposób trzy nieistniejące karty. Z wyjątkiem jednej strony (k. 95. recto) wszystkie karty są zapisane. Zasadniczo karty mają obecnie wymiary 33,3 cm × 11 cm i mniej[108]. Jest jednak dość prawdopodobne, że zostały przycięte przy oprawie. Księga ma wtórną okładkę tekturową, ze skórzanym grzbietem (półskórek), o wymiarach 35,7 cm × 13 cm i grubości grzbietu 7,3 cm, wykonaną w 1865 r. w Kaliszu na zlecenie Józefa Gabriela Szaniawskiego, archiwariusza kaliskiego Archiwum Akt Dawnych[109], zapewne zastępującą dawniejszą. Na grzbiecie znajdują się trzy zwięzy grzbietowe oraz dwie naklejki z napisami trudnymi do datowania (być może wziętymi z poprzedniej oprawy): *Siradien. Civilia. Consular. I/ Inscriptio./ 1465 ad/ 1539*; *2*. Do nowej oprawy dodano po dwie karty ochronne z zielonego papieru – pierwsza karta ochronna górnej okładki jest oznaczona jako 1 (dlatego pierwsza właściwa karta rękopisu jest oznaczona jako karta 1a), karta ochronna dolnej okładki nie jest oznaczona. Z tego samego papieru wykonano również wyklejki obu okładek. Ściślej – wyklejki i karty ochronne to dwa bifolia wklejone na początku i końcu kodeksu. Obecna oprawa została zrobiona wadliwie. Karty wszyto bardzo głęboko (przykłady zob. fot. 9. i 13.). Z tego powodu niemożliwe jest odtworzenie pierwotnego układu składek, czyli zasadniczej budowy księgi. Nie widać łączeń składek, znaki wodne są nieregularne, a w wielu wypadkach po części niewidoczne z powodu głębokiego wszycia papieru. Jestem w stanie ustalić budowę tylko dwóch składek – pierwszej i ostatniej. Składkę pierwszą,

---

108 Mniejszy format mają karty: 67., 68., 69.: 30,7 cm × 10 cm; karta 241.: 29,9 cm × 10,1 cm.

109 O sporządzeniu oprawy informuje własnoręczna nota Józefa Szaniawskiego na wyklejce przedniej okładki (oznaczonej jako s. 1): „Oprawiona w Kaliszu w r. 1865 za archiwariusza Szaniawskiego Józefa" (zob. fot. 1). Szaniawski zajmował się całym zespołem akt miasta Sieradza już od 1843 r., gdy objął po Antonim Pstrokońskim funkcję archiwariusza i kierownika Archiwum Akt Dawnych w Sieradzu. W 1851 r. cały zasób archiwum w Sieradzu został przeniesiony do Archiwum Akt Dawnych Łacińsko Polskich w Kaliszu. Początkowo Szaniawski był przełożonym akt sieradzkich i szadkowskich, ale od 1853 r. był kierownikiem całego archiwum kaliskiego. A. Walawender, *4. Księgi miejskie*..., s. 262; Sowina Sieradz, s. 10; Z. Wojciechowska, *Archiwista Józef Szaniawski*..., s. 93–94; Z. Chodyła, *Szaniawski Józef*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. 47, Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego Societas Vistulana, Kraków 2010–2011, s. 9–11; A. Tabaka, M. Błachowicz, *Archiwariusz doskonały*, cz. 1, „Życie Kalisza", 19.03.2013; cz. 2, „Życie Kalisza", 05.04.2013, https://zyciekalisza.pl/artykul/archiwariusz-doskonaly/619478 [dostęp: 19.03.2022]; M. Jędras, *Szaniawski Józef Gabriel*, w: *Leksykon miasta Sieradza*, oprac. zbiorowe, red. T. Olejnik, Towarzystwo Przyjaciół Sieradza, Sieradz 2006, s. 348–349.

obejmująca najstarsze wpisy (z lat 1465–1483), tworzą karty oznaczone od 1a do 13., przy czym między kartami 11. a 13. została doklejona już na etapie powstawania dokumentacji (co najmniej w 1482 r.) dodatkowa karta. Jest to więc seksternion z dodaną kartą (6 + 6 + 1)[110]. Między kartami 6. i 7. znajduje się oryginalny ścieg z szarej nici. Ostatnia składka rękopisu to kwaternion (4 + 4), znajdująca się na kartach od 280. do 287. Między kartami 283. i 284. jest szycie. Obejmuje ona najpóźniejsze wpisy – z lat 1538–1539.

Wiadomo jednak, że oprawione w tomie akta radzieckie nie są kompletne. Przekonuje o tym mała liczba wpisów za kolejne lata, zwłaszcza na początkowych kartach (k. 1–5v – dla lat 1465–1480), ale również zupełny brak wpisów dla pewnych okresów. Brakuje co najmniej kilku składek. Brak wpisów za lata 1491–1492, a ściślej – karta 28v zawiera wpisy z 1490 r., a karta 29., najprawdopodobniej rozpoczynająca nową składkę, ma wpisy datowane już na 1493 r. Podobnie brak wpisów z lat 1506–1507 – na karcie 68v są datowane wpisy z 1505 r., na karcie 70. zaś już z 1508 r.

Chronologia wpisów przekonuje, że w pewnych miejscach pierwotny układ został zmieniony. Niewłaściwie umieszczona została karta 69., którą wszyto między karty 68. (kończącą składkę) a 70. (rozpoczynającą składkę kolejną). Karta ta, zawierająca wpisy z 1503 r., powinna być umieszczona wcześniej – w pobliżu karty 58., choć z pewnością nie tworzyły one wspólnej składki (zob. fot. 14.)[111].

Na papierze poszczególnych składek udało się wyodrębnić wygląd i wymiary zaledwie sześciu znaków wodnych:

1. Głowa wołu z prętem podwójnym między rogami, oplecionym przez węża, z koroną na górze; długość – około 116 mm, szerokość – około 38 mm (k. 90) – zob. fot. 2.
2. Korona zamknięta z krzyżem na pręcie podwójnym, o wymiarach: wysokość – około 117 mm, szerokość – około 45 mm (k. 95).

---

110 Można bez wątpliwości stwierdzić, że następujące karty są ze sobą połączone: 6. i 7., 5. i 8., 4. i 9., 3. i 10., 2. i 11., 1a i 13., karta 12. nie tylko nie ma odpowiednika, ale jest przymocowana do karty 11.

111 Na dole karty 58v rozpoczyna się wpis *iuris civilis* datowany na 1503 r., który kończy się na karcie 59. (wydany jako nr 110), a po nim kolejne wpisy na tej stronie są datowane na 1504 r.; dalej układ chronologiczny jest zachowany. Dlatego nie da się powiązać karty oznaczonej jako 69. ani z kartą 58v ani z kartą 59., nawet przyjmując, że wpis przyjęcia do prawa (nr 110) dopisano później na kartach 58v–59.

3. Głowa wołu z krzyżem oplecionym przez węża; długość – 110 mm, szerokość – co najmniej 30 mm (k. 137) – zob. fot. 3.
4. Głowa wołu z kwiatem na pręcie podwójnym, oplecionym przez węża; długość – 132 mm, szerokość – 37 mm (k. 192, 193) – zob. fot. 4.
5. Litera V w koronie; długość – 42 mm, szerokość – 40 mm (k. 232, 236, 243, 248, 250, 268, 269, 276) – zob. fot. 5.
6. Strzała, długość – 86 mm, szerokość – 30 mm (k. 281, 283) – zob. fot. 6.

Niestety, nie udało się odnaleźć identycznych znaków w bazach filigranów. Pozostałe fragmenty są widoczne częściowo, co uniemożliwia rekonstrukcję ich wyglądu. Nie ma pewności, na których kartach znajdują się odpowiedniki fragmentów znaków.

Stan zachowania rękopisu jest różny. Na ogół papier jest w dobrym stanie. Kilka składek jest jednak poważnie uszkodzonych, z dużymi ubytkami, które są prawdopodobnie skutkiem zalania rękopisu. Efekt zawilgocenia, w postaci ciemnych plam, jest widoczny na kilku kartach[112]. Część kart ma ubytki u góry, w kilku wypadkach dość znaczne, uzupełnione w konserwacji nieprzezroczystym papierem, który częściowo zasłania tekst (zob. fot. 10. i 11.)[113]. Nieliczne karty są uszkodzone na dole (zwłaszcza k. 84–86), w szczególności na rogach (fot. 12.).

Rękopis ma nieliczne noty (nie licząc korekty tekstu) i rzadkie zdobienia. Na dole karty 4. narysowany jest atramentem znak przypominający notarialny (może niedokończony znak notariusza?) z dewizą: „Mar/ia"; wnosząc z kształtu liter, sporządzony został w XV w. W XIX w. od karty 122. tą samą ręką, którą sporządzono foliację, wprowadzano na części stron żywą paginę z datami rocznymi wpisów (k. 122 – „1516"; k. 133v–134 – „1518"; 141v – „1519").

Księga zawiera wpisy spraw dokonanych przed radą oraz inserty pojedynczych dokumentów królewskich (k. 53v–54 – dokument Kazimierza Jagiellończyka z 1460 r.; k. 261v–262 – dokument Zygmunta I z 1536 r.). Dominują sprawy niesporne, w tym transakcje kupna–sprzedaży, rozliczenia rady lub poszczególnych rajców z rachunków miejskich, rozliczenia rady z dzierżawy obiektów komunalnych, takich jak waga, ratusz czy postrzygalnia. Najliczniejsze tematycznie są wpisy potwierdzające przyjęcie do prawa miejskiego. Zaczynają się one 10 lat po najstarszych wpisach księgi, a od 1483 r. są notowane już za wszystkie kolejne lata, wyłą-

112 Rękopis być może uległ zawilgoceniu w czasie, gdy był przechowywany w piwnicach wieży kościoła parafialnego (1742–1848), gdzie warunki były bardzo niekorzystne. J. Kita, *Przestrzeń*..., s. 68–69.

113 Zwraca na to uwagę A. Walawender, *4. Księgi miejskie*..., s. 262.

czając oczywiście okresy, z których brak w ogóle akt. Zapiski przyjęć do prawa miejskiego były jednymi z pierwszych wyróżnianych tematycznie w aktach radzieckich Sieradza poprzez opatrzenie ich nagłówkiem. W niestarannie prowadzonej (zwłaszcza w XV w.) księdze od lat dwudziestych XVI w. próbowano już porządkować zawartość. W pewnym momencie zaczęły się dość regularnie pojawiać powtarzające się wpisy tematyczne, co mogłoby wskazywać na zmiany w strukturze księgi.

Wpisy sporządzone są kursywą późnogotycką oraz wczesną kursywą humanistyczną przez kilkadziesiąt osób. Ręce pisarskie zmieniały się często nawet po kilka razy w roku. Wpisy najpewniej zasadniczo wprowadzał pisarz miejski. W niektórych jednak wypadkach – jak można się domyślać – rejestracji dokonywały inne osoby, np. urzędujący rajcy. Taki wniosek można wyciągnąć wobec grupy czterech kolejnych wpisów na karcie 65v – trzy pierwsze pisane są tą sama ręką, a czwarty sporządziła inna osoba (nr 116–119). W formularzu trzech pierwszych wpisów została użyta pierwsza osoba liczby mnogiej: *ad nostri presenciam*, natomiast w czwartym wpisie – trzecia osoba: *ad prescenciam dominorum*. Może to wskazywać, że pierwsze trzy wpisy sporządził jeden z rajców lub nawet burmistrz, natomiast wpis ostatni – już ktoś inny, najpewniej właśnie pisarz miejski.

Wpisy przyjęć do prawa były zamieszczane w księdze zasadniczo zgodnie z porządkiem chronologicznym. Tylko sporadycznie wprowadzano zapiski później, w niezapisanych miejscach wcześniejszych składek. Nie było jednak żadnej zasady porządkującej tę rejestrację. Nie wydzielono osobnej składki dla przyjęć do prawa ani też nie umieszczano tych informacji w określonej pozycji za dany rok. Brak takiego porządku dotyczy zresztą również innych wpisów w tej księdze radzieckiej. Kilkakrotnie notowano większą grupę zapisek w jednym ciągu, co niewątpliwie było zabiegiem celowym. Stosunkowo często wpisywano po 4–5 not. Najliczniejsze grupy kolejnych wpisów przyjęć do prawa sporządzono na kartach 45v–46. (7 kolejnych z 1499 r. – zob. fot. 19.) i kartach 77v.–78. (6 z 1509 r. – zob. fot. 20.). Daje się też zaobserwować grupowanie wpisów pod względem miejsca pochodzenia przybyszy, np. po trzy kolejne osoby z miast w 1494 r. (nr 53–55), w latach 1528–1529 (nr 389–391), a nawet sześć na przełomie 1536/1537 r. (nr 465–470). W 1494 r. wpisani zostali kolejni trzej przyjęci do prawa z przedmieść sieradzkich (nr 48, 50, 52). Czasami grupowano nowych obywateli, jak się wydaje, na tej samej stronie ze względu na specjalności zawodowe, jak np. kuśnierzy i krawców w 1487 i 1488 r. (nr 32, 33, 34, 37). Z kolei w 1531 r. blisko siebie, na

kolejnych kartach rękopisu znalazło się sześć wpisów szlachciców (nr 403, 405, 406, 410, 411, 412). W pewnych wypadkach wpisy były wprowadzane seryjnie, być może pod umowną datą, jak np. trzy zapiski z 17 listopada 1532 r. (nr 420–422). Do końca księgi nie zmieniła się jednak zasada i nadal można tu mówić o przygodności wprowadzania wpisów.

IV. Zawartość i przydatność naukowa rejestru

W całej księdze znajduje się 481 wpisów przyjęć do prawa miejskiego z lat 1475, 1481, 1483–1490, 1494–1505, 1508–1539. Duże przerwy chronologiczne wynikają po części z niezachowania się części składek księgi radzieckiej (z lat 1491–1492, 1506–1507), o czym wspomniano (s. XL). Wpisano łącznie 481 lub 484 obywateli, a zapewne kilku więcej. Rozbieżności biorą się stąd, że w czterech wpisach przyjęto po dwie osoby (nr 22, 76, 110, 134); w zapisce z 1514 r. wraz z ojcem przyjęto jego synów, ale nie podano ich imion i liczby (nr 223); w jednym wpisie, choć występuje pełny formularz, brak jest imienia (nr 267); z kolei w 1512 r. w dwóch różnych miejscach zamieszczono dwa wpisy, które najpewniej dotyczą tej samej osoby – kowala Wawrzyńca, określonego raz jako syn Kapłuna ze Słomkowa, a raz jako Kapłunowicz (nr 179 i 189) – nie ma jednak pewności, że nie byli to dwaj przybysze; w dwóch zaś następujących po sobie wpisach z 1505 r. wymieniono identyczne imię i nazwisko osoby przyjętej (Jan z Tuliszkowa), co może być błędnym powtórzeniem, ale nie ma pewności – teoretycznie mogły to być dwie różne osoby (nr 116–117)[114]. Z tego powodu ten powtórzony wpis został wydany, podobnie jak ten, w którym nie wpisano imienia i nazwiska osoby przyjętej, ponieważ zawiera pełny formularz. Prawdopodobnie jednej osoby z Zagórzyc dotyczą dwa wpisy z 1518 r. – raz nowy obywatel został określony jako Mikołaj Kuszwa (nr 259), a raz jako Mikołaj Kuszwicz (nr 262). Wątpliwość dla utożsamiania tych osób powoduje różne datowanie wpisów. Pominięto za to w edycji dwa wpisy cząstkowe datowane na 29 stycznia 1522 r. oraz na 1528 r., w których widnieje tylko początkowa część i jedynie nagłówki wyjaśniają, że wpisy miały zawierać przyjęcie do prawa[115].

114 Być może było to przeoczenie pisarza, wynikające z mechanicznego przepisywania formularza i błędnego skopiowania również imienia i miejsca pochodzenia.

115 R, k. 154: ||*Suscepcio iuris civilis*||. *Anno Domini 1522, feria quarta ante Purificacionis* [29 I], *coram nobis Joanne Parzygyza preconsule et Jacobo doleatore, Michaele*

Łączna liczba wpisów oraz ich daty były możliwe do zestawienia po wyekscerpowaniu z księgi wszystkich wpisów, uporządkowaniu ich i opracowaniu edytorskim. Dotychczasowe próby scharakteryzowania zawartości rejestracji przyjęć do prawa Sieradza przez bezpośrednie wykorzystanie rękopisu wiązały się z podawaniem nieścisłych informacji. Jak już wspomniano (s. XVII), H. Samsonowicz odnalazł w księdze radzieckiej z najstarszego okresu (do 1510 r. włącznie) wpisy 136 osób przyjętych do prawa Sieradza[116]. Po przejrzeniu księgi i wstępnym przygotowaniu odczytu wpisów, ale przed ich opracowaniem edytorskim podałem dla tego samego okresu liczbę 154 osób przyjętych do prawa. Również ta liczba okazała się błędna[117]. Po przygotowaniu edycji ustaliłem, że w latach 1475–1510 zamieszczono 159 wpisów dotyczących 162 nowych obywateli. Te różnice statystyczne zestawiam w tabeli 1.

Tabela 1. Liczba osób przyjętych do prawa miejskiego w Sieradzu do 1510 r.

H. Samsonowicz (1986) A. Szymczak (2014)	K. Nabiałek (2021)	Według niniejszej edycji (2024)
136	154	162 (159 wpisów)

W 2017 r. Jakub Lorenc zestawił i zobrazował na wykresie liczbę osób przyjętych do prawa miejskiego w Sieradzu w latach 1481–1530. Autor świadomie nie uwzględnił najstarszego, pojedynczego wpisu (który datuje – inaczej niż H. Samsonowicz – na 1474 r.) oraz wpisów z dziewięciu ostatnich lat księgi (1531–1539)[118]. W tabeli 2. zestawiam w układzie rocznym liczby przyjętych do prawa miejskiego w latach 1475–1539, porównując je z liczbami podanymi przez J. Lorenca.

Yayko, Andrea Orzelek, [k. 155] *Joanne Gawlyk constitutus personaliter providus* (zapiska się urywa – brak osoby przyjętej do prawa i dalszej treści); R, k. 189v: ||*Suscepctio iuris civilis*||. *Anno Domini 1528. Coram nobis Joanne Parzygyza, Nicolao Sobieray*[...] (wpis przekreślony).

116 Historyk ten błędnie zadatował najstarszy wpis przyjęcia do prawa na 1473 r. zamiast na 1475 r. H. Samsonowicz, *Część pierwsza: do schyłku XV wieku...*, s. 131–133. Za H. Samsonowiczem dane te powtórzyła A. Szymczak, *Mieszkańcy Sieradza...*, s. 142–143.

117 K. Nabiałek, *Edycja rozproszonych wpisów...*, s. 50.

118 J. Lorenc, „Kontakty gospodarcze..."..., s. 173–175.

Tabela 2. Liczba osób (wpisów) przyjętych do prawa miejskiego Sieradza (1475–1539)

Rok	Liczba przyjętych do prawa według niniejszej edycji (liczba wpisów) (2024)	Liczba przyjętych do prawa według Jakuba Lorenca (2017)
1475	1	1 (z datą 1474 r.)
1481	2	3
1482	0	2
1483	4	2
1484	6	6
1485	12 (11)	11
1486	6	5
1487	6	6
1488	3	3
1489	3	3
1490	5	5
1491	brak danych	brak danych
1492	brak danych	brak danych
1493	brak danych	brak danych
1494	16	16
1495	2	3
1496	8	8
1497	6 (5)	3
1498	2	3
1499	10	10
1500	3	3
1501	4	4
1502	8	8
1503	6 (5)	5
1504	5	5
1505	7 lub 6	7

cd. tab. 2

Rok	Liczba przyjętych do prawa według niniejszej edycji (liczba wpisów) (2024)	Liczba przyjętych do prawa według Jakuba Lorenca (2017)
1506	brak danych	brak danych
1507	brak danych	brak danych
1508	12 (11)	11
1509	13	12
1510	12	14
1511	13	12
1512	19 lub 18	20
1513	17	20
1514	16	12
1515	8	10
1516	13	10
1517	13	15
1518	12 (13)	11
1519	15	14
1520	10	10
1521	11	11
1522	12	12
1523	14	15
1524	7	7
1525	10	10
1526	6	6
1527	11	11
1528	23	23
1529	3	4
1530	5	6
1531	15	–
1532	10	–

cd. tab. 2

Rok	Liczba przyjętych do prawa według niniejszej edycji (liczba wpisów) (2024)	Liczba przyjętych do prawa według Jakuba Lorenca (2017)
1533	9	–
1534	9	–
1535	18	–
1536	6	–
1537	8	–
1538	5	–
1539	3	–

Porównanie danych wykazuje różnice w liczbie przyjętych osób dla 24 poszczególnych lat. Choć łączna liczba obywateli w całym przedziale czasowym 1481–1530 niemal się nie różni, to jednak właśnie szczegółowe dane obrazują dynamikę napływu do miasta nowych osób. Dodam, że pewne wątpliwości pojawiają się także w innych zestawieniach J. Lorenca, takich jak miejsce pochodzenia obywateli (miasto, wieś, odległość od Sieradza) czy stan społeczny przybyszy. Ma to związek z identyfikacją miejscowości, z których pisali się obywatele. W wielu wypadkach nie ma możliwości jednoznacznego rozstrzygnięcia, stąd i statystyki nie mogą być pewne. Ponieważ praca J. Lorenca nie została wydana drukiem, nie jest zasadne wchodzenie w polemikę z zawartymi w niej ustaleniami. Zestawienie porównawcze danych statystycznych ma na celu jedynie zilustrowanie problemu warsztatowego, a mianowicie wpływu edycji krytycznej rejestru w postaci rozproszonych wpisów przyjęć do prawa na jego miarodajne wykorzystanie w badaniach. Jednocześnie jest to również głos w dyskusji nad znaczeniem i miejscem edycji źródłowych we współczesnej nauce. Bez poprawnie odczytanych i opracowanych źródeł nie można prowadzić rzetelnych badań i wyciągać miarodajnych wniosków.

Odrębnego wyjaśnienia wymaga datacja najstarszego zachowanego wpisu *iuris civilis*. W niniejszej edycji przyjęto, że najbardziej prawdopodobny odczyt końcowego liczebnika to *quinto*, stąd 1475 r. Trzeba jednak zaznaczyć, że odczyt jest niejednoznaczny. Ostatnia liczba w datacji jest zapisana słownie, ale skrócona przez ściągnięcie: *qnto* lub *quto* ze znakiem skrócenia. Drugą literę można czytać zarówno jako *n*, jak i *u*, gdyż

pisarz stawiał te litery bardzo podobnie. Teoretycznie można więc rozwiązać liczebnik albo jako *quinto*, albo jako *quarto*. Dla rozstrzygnięcia wątpliwości nie jest przydatna chronologia wpisów, gdyż poprzedni na tej karcie nosi datę 1474 r. (*sabbato ante Purificacionis*), a następny jest już z 1477 r. Wydaje mi się, że w tym wpisie łuczek umieszczony nad literami oznacza znak zastępujący „in", stąd rozwiązałem w edycji liczebnik jako *quinto*.

Choć rzecz poniekąd wykracza poza zakres opracowania edytorskiego tekstu, chciałbym jeszcze zwrócić uwagę na pewne nieścisłości dotyczące pochodzenia społecznego przybyszy, które pojawiają się w opracowaniach H. Samsonowicza i A. Szymczak. Historycy ci podali, że w okresie od lat siedemdziesiątych XV w. do 1510 r. aż 66% nowych obywateli Sieradza było mieszczanami, a zaledwie 20% stanowiła ludność chłopska[119]. Podstawą do przypisania tak dużej grupie osób pochodzenia mieszczańskiego już w chwili przyjmowania obywatelstwa w Sieradzu jest określenie ich predykatem *providus* (staropolskie: „opatrzny"). W wypadku omawianych wpisów przymiotnik ten z pewnością nie może stanowić kryterium dla wskazania stanu społecznego.

Choć przed imionami większości nowych obywateli wpisanych do księgi radzieckiej Sieradza pojawia się termin *providus*, to jednak w wielu wypadkach wskazanie miejscowości, z której przybysz się wywodził, wyklucza jego miejskie pochodzenie. Często predykat ten jest używany w odniesieniu do przybyszy wywodzących się niewątpliwie ze wsi, tak np. zostali określeni Jan z Chatłupi Wielkiej, wsi sąsiadującej z Sieradzem (nr 10), oraz Wojciech z Kobierzycka Wielkiego, przy którym wprost stwierdzono, że miał zgodę na opuszczenie wsi od jej właściciela (nr 376), podobnie jak *providus* Paweł z Woli Wiewieckiej (nr 474). Jeszcze wyraźniej widać to w innych wpisach z 1490 r., w których osoba przyjmowana do obywatelstwa jest określona jako *providus*, a jej ojciec – *laboriosus* (nr 43 i 44).

Od początku XVI w. we wpisach zaczęto faktycznie rozróżniać predykaty *laboriosus* i *providus* (nr 97–101), ale – jak można przypuszczać – nie zawsze używano tych określeń poprawnie, np. w 1502 r. przybysz z miasta Kleczewa jest określony jako *laboriosus* (nr 101); podobnie jak w 1504 r. Tomasz z Warszawy (nr 111). Przypadki wyraźnej niekonsekwencji zdarzały się również później, np. w latach 1537 i 1538 ten sam

119 H. Samsonowicz, *Część pierwsza: do schyłku XV wieku...*, s. 131–133; A. Szymczak, *Mieszkańcy Sieradza...*, s. 142–143.

pisarz określił jedną osobę pochodzącą ze wsi Wola Wiewiecka jako *laboriosus* a drugą – jako *providus* (nr 473 i 474).

Dlaczego we wpisach przyjęć do prawa tak często używano predykatu *providus*, wskazującego na posiadanie obywatelstwa miejskiego? Wydaje mi się, że określanie tak nowo przyjmowanych do prawa miejskiego wynikało stąd, że osoby te już były osiadłe w mieście i jedynie formalnie otrzymywały obywatelstwo. Można też przyjąć, że pisarz sporządzając zapiskę, traktował osobę, której ona dotyczyła, już jako obywatela miasta. W istocie wpis w księdze był przecież tylko prawnym potwierdzeniem zaistniałej sytuacji. Jako przykład można podać zapis z 1513 r., w którym osobę wnioskującą o przyjęcie do prawa określono jako: *civis Vyeluensis nunc effectus Siradiensis* (nr 201). Można z tego zapisu wnioskować, że ubiegający się o nadanie obywatelstwa w Sieradzu był już w trakcie tych starań traktowany jako mieszczanin sieradzki. We wpisie z 1527 r. rajcy zaznaczyli wprost, że przyznali prawo miejskie teraźniejszym wpisem (nr 361: *presenti inscripcione concedimus*). W 1528 r. przyjmowany był na obywatela *providus* Wawrzyniec z Sieradza, co najpewniej znaczy, że w Sieradzu mieszkał, ale nie miał dotąd obywatelstwa (nr 369). Sprawa stosowania predykatów wymaga zresztą badań porównawczych dla większej grupy miast[120]. Wydaje się, że silniejszą przesłanką, wskazującą na pochodzenie kandydata z miasta, jest pojawiający się w kilku wypadkach przy miejscu pochodzenia rzeczownik *civis*, który najpewniej świadczył o posiadaniu prawa miejskiego, np. w 1485 r.: *de Thurek civis* (nr 21), w 1513 r.: *civis Poznaniensis* (nr 196) i *civis Vyeluensis* (nr 200), w 1525 r.: *civis de Wielyvn* (nr 349).

Stosowana w Sieradzu forma rejestracji przyjętych do prawa miejskiego nie była optymalna. Rozproszone wpisy, wprowadzane do księgi pomiędzy zapiskami dotyczącymi innych spraw, zapewne nie obejmują wszystkich osób, którym nadano obywatelstwo w mieście. Dotyczy to przede wszystkim najstarszej części księgi z okresu do 1505 r. Świadczą o tym, po pierwsze, duże różnice w liczbie przyjętych dla poszczególnych lat; po drugie – duże odstępy czasowe pomiędzy wpisami przyjętych

120 Tytułem przykładu można podać obserwacje T. Jurka dla wielkopolskiego Ponieca. W księdze miejskiej z lat 1468–1540 predykaty stosowane były bardzo niekonsekwentnie. T. Jurek, *Mikrokosmos prowincjonalny. Nad najstarszą księgą miejską Ponieca z przełomu XV i XVI wiek*, w: *Aetas media, aetas moderna. Studia ofiarowane profesorowi Henrykowi Samsonowiczowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, red. H. Manikowska, A. Bartoszewicz, W. Fałkowski, Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2000, s. 49–51.

obywateli w obrębie poszczególnych lat (np. w 1530 r. po wpisie z sierpnia jest jeszcze tylko jeden wpis); po trzecie – porównanie średniej rocznej liczby przyjętych osób z rejestracjami zbliżonych pod względem wielkości miast, które miały rejestrację w postaci odrębnej księgi (m.in. Bochnia, gdzie rocznie w latach 1531–1600 przyjmowano przeciętnie 14 osób, czy Biecz w latach 1538–1687 i Przemyśl w latach 1541–1665 – średnio po 10 osób rocznie[121]). Są też wzmianki o osobach, które przybyły do Sieradza i uzyskały obywatelstwo, choć nie ma wpisu potwierdzającego przyjęcie (np. Maciej zdun kaliski posiadający w 1514 r. prawo miejskie Sieradza)[122].

Kompletność rejestracji przyjęć do prawa w Sieradzu wyraźnie się poprawiła od 1508 r. – od tego roku utrzymuje się już w miarę zbliżona liczba wpisów (co najmniej 10 rocznie), w dodatku często oznaczanych datami dziennymi; przez następne kolejne lata do 1535 r. prawdopodobnie liczby te były zbliżone do rzeczywistej liczby osób przyjmujących obywatelstwo.

Najpewniej więc udało się zebrać informacje tylko o części osób przyjętych do prawa miejskiego w tym czasie. Pominięcia wynikały wprost z braku osobnej księgi dla tej dokumentacji albo choćby wyodrębnienia rejestru w osobnej składce czy w strukturze wpisów rocznych księgi. Brak określonego porządku powodował nieuchronność pominięć, gdyż kompletność rejestracji opierała się na obowiązkowości pisarzy.

Choć wpisy przyjęć do prawa miejskiego w Sieradzu były wprowadzane do księgi radzieckiej nieregularnie, to jednak zwracają one uwagę czytelników rękopisu z powodu opatrywania ich nagłówkiem tematycznym, najczęściej w formie: *Susceptio iuris civilis* względnie w zbliżonej formie: *suscepcio iuris*, *acceptacio iuris*, *accepcio iuris* (nr 64); *accepcio iuris civitatensis* (nr 107); *subscripcio iuris civilis* (nr 144), czy krótko: *ius civile*. Zdarzały się też nagłówki z imieniem lub imieniem i nazwiskiem osoby, ale bez wskazania, że wpis dotyczy obywatelstwa (nr 138). Tytułu są pozbawione tylko nieliczne zapiski. Powodem stosowania nagłówka było umieszczanie tych zapisek w treści księgi, pomiędzy wpisami o innej treści. Potwierdzenia przyjęć do prawa miejskiego były jednymi z pierwszych wpisów wyróżnianych tematycznie w aktach radzieckich Sieradza.

---

121 F. Kiryk, *Wstęp*, w: *Księga przyjęć do prawa miejskiego Bochni...*, s. 13–14; T. Ślawski, *Studia nad ludnością...*, s. 91; S. Gierszewski, *Obywatele...*, s. 118.

122 Sowina Sieradz, s. 134.

W Sieradzu prawo miejskie, czyli obywatelstwo, było określane najczęściej jako *ius civile*, czasem też *ius civitatis* (nr 22) czy *ius civitatense* (nr 110). Czynność przyjęcia czy też nadania obywatelstwa określano w Sieradzu kilkoma czasownikami: *suscipere* (*suscepit*), *accipere* (*accepit*), *acceptare* (*acceptavit*, w XVI w. czasami z obocznością-neologizmem: *acteptare* lub *acteptari*), *dare* (najczęściej w liczbie mnogiej *damus* i *dedimus*), *admittere* (najczęściej w liczbie mnogiej, również w formie *admissimus*), *concedere* (najczęściej jako bezokolicznik strony biernej *concedi* lub w liczbie mnogiej *concessimus*, a raz jako rzeczownik odsłowny – nr 135: *nostris civilis concessionem*). Wyjątkowo zastosowano również inne czasowniki: *administrare* (nr 381: *petivit sibi ius civile administrari*; nr 441: *quod illi per nos administratum est*) oraz *tribuere* (nr 108: *ius cvile sibi tribui*), a raz także *facere* (nr 458: *iam factus est totaliter civis Siradiensis*). Trzykrotnie pojawiło się pojęcie wprowadzenia do wspólnoty prawa miejskiego z użyciem czasownika *intromittere* (nr 349: *ipsum intromisimus in contubernium nostrum civile*). Raz (w 1487 r.) wspomniano o publicznym ogłoszeniu obywatela wobec pospólstwa (nr 33: *quod sibi illum coram communitate civem novum pronunciavimus*), co może być śladem rzeczywistego przebiegu aktu inauguracji obywatelstwa w Sieradzu.

Warto zauważyć, że o ile w początkowych wpisach przyjęcie prawa było upodmiotowione, a formularzowe określenie wskazywało na osobistą decyzję nowego obywatela (*suscepit ius civile*, *accepit ius civile*), o tyle już od 1485 r. pojawiło się sformułowanie wskazujące, że to burmistrz i rajcy wyrażali zgodę na przyjęcie do prawa po wcześniejszym złożeniu prośby przez kandydata. Wniosek kandydata był najczęściej określany czasownikiem, z reguły *petivit*, sporadycznie inaczej (*postulavit* – nr 169–173, *optavit* – nr 329), a czasami w formie rzeczownika jako *vota* (nr 169–173), *petitio* (nr 326), *preces* (nr 328) *precamen*/*precamina* (nr 327, 330–332), *petita* (nr 336). Rada aprobowała wniosek (czasem, jak w nr 328, 330–332, z zaznaczeniem wysłuchania) i przyznawała prawo. Po ustaleniu się formularza zwrot ten miał najczęściej postać: *petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus*. Czasami te zwroty były zapisywane inaczej, jak sześciokrotnie w 1511 i 1512 r.: *postulavit sibi ius civile acceptari. Nos votis eius aquiescentes istud sibi dedimus et admisimus* (nr 169). W 1515 r. pojawiło się odwołanie do uprawnień rady w zakresie nadawania obywatelstwa: *affectavit a nobis ius civile sibi concedi, quod sibi secundum nostram consuetam liberalitatem concessimus* (nr 225); *secundum nostram consuetam libertatem concessimus* (nr 226).

Ważny zapis dotyczący znaczenia wpisu w procedurze przyjęcia prawa miejskiego pochodzi z 1536 r. (nr 460). Rada stwierdza w nim, że nadaje prawo za pośrednictwem niniejszej księgi (*petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus presenti libro*).

Formularz zapisek w latach początkowych był różny, dopiero pod koniec lat dziewięćdziesiątych XV w. zaczął się ustalać. W XVI w. stosowano już w miarę stały schemat, z kilkoma odmianami. Od najstarszych wpisów do stałych elementów treści należały zasadniczo imiona burmistrza i rajców, imię i ewentualnie nazwisko oraz miejsce pochodzenia nowo przyjmowanego obywatela. Nieco później w treści wpisów pojawiały się informacje o imieniu ojca (od nr. 20 z 1485 r.), a w części zapisek też matki (od nr. 102 z 1502 r.) – wówczas notowani byli oboje rodzice. W żadnym wypadku, co jest osobliwe, nie zaznaczono, że rodzice kandydata byli prawowitymi małżonkami. Bardzo skrupulatnie te dane zestawiał pisarz z początku XVI w., który podawał nie tylko imię ojca, ale też jego nazwisko/przezwisko (nr 97–101). Zasadniczo jednak imiona rodziców występują w niewielkiej części wpisów. W XVI w. wydaje się stabilizować (zwłaszcza w latach 1513–1514) sposób określania osoby przyjętej do prawa: po imieniu pojawia się określenie *dictus*, a po nim przydomek, następnie zawód (jeżeli jest) i miejsce pochodzenia, np. *Thomas dictus alias szukyennyk de Brzeszyny* (nr 206); *Andreas Thwøroszek dictus lanifex de Oszyakowa* (nr 210). Sporadycznie użyty został zwrot – spotykany częściej przy wpisach dotyczących obrotu nieruchomościami – zapewniający, że osoba wnioskująca o przyjęcie jest zdrowa na ciele i umyśle (nr 224: *providus Martinus sanus mente et corpore existens*).

Ważnym elementem formularza, pojawiającym się od początku (od pierwszego wpisu) i obecnym w zasadzie niemal we wszystkich wpisach, był nakaz złożenia przysięgi, w której nowy obywatel zobowiązywał się do zachowania wierności i posłuszeństwa wobec miasta, jego władz i współobywateli. O tym, że zobowiązanie obywatela do posłuszeństwa wobec miasta oraz obwiązujących na jego obszarze praw i zwyczajów było jednym z najważniejszych warunków nadania prawa, wielokrotnie wspominano w literaturze. O przywiązywaniu wagi do tego w Sieradzu świadczy również ciągłe poszerzanie i rozbudowywanie formuły przekazującej ten warunek. Formuła ta podlegała zatem ewolucji. Fakt złożenia przez nowo przyjmowanego obywatela przysięgi wierności miastu na początku miał formę opisową (nr 45: *ipsum super obedienciam civilem obligando, super quam se libere submisit rota consueta mediante*). W kilku wpisach z 1486 i 1487, 1488 r. jest wzmianka o przedstawieniu kan-

dydatowi przez radę roty przysięgi (*rotha, posicio*) i określeniu według niej zasad przyjęcia (nr 30: *cui rotha eiusdem civitatis, hoc est posicio, est per eosdem dominos declarata*). Nieco później dopełnienie przysięgi określano konkretnym czasownikiem, najczęściej *vovere***.** Po raz pierwszy pojawił się on we wpisie z 1489 r. (nr 41: *vovens illa omnia adimplere et obediens esse, que civitati spectant*) i był stosowany do końca rejestru.

Formularzowy opis zakresu posłuszeństwa wynikającego z zaprzysiężenia również ulegał ewolucji. Najczęściej wskazywano, że obywatel zobowiązuje się do posłuszeństwa radzie i pospólstwu (nr 51: *vovitque esse fidelis et obediens in omnibus dominis et tote communitati*); burmistrzowi, rajcom i całemu pospólstwu (nr 54: *vovensque esse obediens et fidelis preconsuli et consulibus et toti communitati*); wobec całego miasta (nr 214: *ipse vovit esse fidelis et obediens toti civitati Siradiensi*). W formularzu zapiski z 1509 r. rozróżniono zakres wierności poprzez stopniowanie oraz szczegółowe opisanie wspólnoty miejskiej (nr 135: *ipse vovit esse obediens: primo toti communitati, demum preconsuli et omnibus consulibus in omnibus que ad unionem civilis communitatis spectant et concernunt*). W 1514 r. pojawiło się stwierdzenie, że posłuszeństwo dotyczy rajców wybranych zgodnie z prawem (nr 220: *preconsuli et consulibus canonice intrantibus*). Jeszcze szerzej zakres posłuszeństwa różnym instancjom, wykraczający już poza samo miasto, zakreślono w 1510 r., stosując gradację i wyliczając kolejno: króla, starostę, burmistrza, rajców i pospólstwo (nr 149: *vovit esse obediens imprimis serenissimo domino regi, domino capitaneo, preconsuli et omnibus consulibus totique communitati in omnibus eventibus in civitate emergentibus*). W części wpisów akcent położono na konieczność zachowania praw i zwyczajów miejskich. W 1494 r. pojawiło się zobowiązanie do zachowania zwyczajów i wilkierzy miejskich (nr 53). W zapiskach z 1503 r. wskazuje się nie tylko na samo posłuszeństwo, ale także na obronę praw (nr 107: *defensuri secundum iura nostra ipseque nobis vovit servare omnem honestatem atque vicinitatem*).

Od 1485 r., z reguły na końcu wpisu, zamieszczano informację o wniesieniu opłaty – tzw. pamiętne, określaną dwoma terminami łacińskimi: *memoriale* (od nr. 14) lub *arra* (najczęściej zapis *ara* od nr. 20), które stosowano zamiennie (nr 278: *arram seu memoriale dedit*). Opłata ta była niewątpliwie świadczona jako zabezpieczenie przysięgi oraz z tytułu udokumentowania tego aktu prawnego wpisem w księdze (nr 220–222: *in cuius rei testimonium dominis memoriale dedit*). O tym, że pamiętne uiszczano m.in. za nadanie obywatelstwa (świadczono tę opłatę również

za wpisy dotyczące innych spraw), podano wprost we wpisie z 1510 r. (nr 149: *super quod ius ipse Joannes dominis arram solvit*). We wpisie z 1533 r. odnotowano konkretną kwotę pamiętnego, a mianowicie pół grosza (nr 429).

W żadnym wpisie przyjęć do prawa Sieradza nie wystąpiła informacja o prawowitym pochodzeniu kandydata na obywatela. Nie ma tej informacji nawet w tych wypadkach, w których wymieniono imiona obojga rodziców. W żadnym wpisie – o czym już wspomniano – nie zaznaczono, że rodzice kandydata byli legalnymi małżonkami.

W rejestrze sieradzkim nie ma również informacji o złożeniu poręczenia za kandydata na obywatela przez mieszczan-obywateli, co jest niemal stałym elementem formularza w rejestrach przyjęć do prawa innych miast (np. Krakowa).

W niewielkiej grupie wpisów, zwłaszcza późniejszych (od XVI w.), jest wzmianka o wolności osobistej kandydata czy też braku przeszkód do opuszczenia poprzedniego miejsca pobytu. W 1509 r. kandydat do prawa z Krakowa oświadczył, że jest wolny (nr 137: *dixitque se esse liberus*). W 1511 r. to rajcy poświadczyli, że kandydat jest wolnym i dobrym człowiekiem (nr 168: *tanquam bono homine et libero*). W 1528 r. wspomniano, że Wojciech z Kobierzycka Wielkiego uzgodnił swoje odejście z właścicielem wsi (nr 376: *libere a domino suo recedens de eadem villa*). W 1533 r. określenie *liber* pojawiło się wobec kandydatów na obywateli w trzech kolejnych wpisach (nr 433–435).

We wpisach zdarzały się przykłady nietypowych warunków uzyskania obywatelstwa, tak jak w 1494 r. – ubiegającemu się o nadanie obywatelstwa wprawdzie przyznano prawo, ale zastrzeżono, że jeżeli nie będzie mieszkał w mieście przez rok i sześć tygodni, to je utraci (nr 57).

Rejestry obywateli miejskich mają bardzo szeroką przydatność jako źródło historyczne. Choć w świetle nowszych badań nie ukazują one dokładnie skali napływu ludności, ze względu na niewielki odsetek przyjęcia obywatelstwa przez nowych mieszkańców miast, to jednak niewątpliwie mogą mieć zastosowanie w badaniach społecznych i demograficznych. Zrekonstruowany rejestr przyjęć do prawa miejskiego Sieradza pozwala więc na prześledzenie procesu formowania się wąskiej elity miejskiej, jaką byli obywatele. Umożliwia zaobserwowanie stopnia zamknięcia danej społeczności czy przeciwnie – jej otwarcia. Pomaga też poznać mechanizmy związane z włączeniem nowych osób do wspólnoty. Szczególnie ważny, podobnie jak przy obejmowaniu urzędów i funkcji miejskich, był obowiązek złożenia przysięgi, który powo-

dował, że przybysz stawał się członkiem sprzysiężenia. Choć jest to sprawa znana i opisana w literaturze, to jednak pokazanie funkcjonowania tego wymogu prawnego w konkretnym ośrodku z pewnością poszerza dotychczasową wiedzę. Rejestr sieradzki będzie stanowił ważny materiał źródłowy dla badań porównawczych. Wobec braku możliwości pewnej identyfikacji dużej grupy wpisów, a więc bez przeprowadzenia dalszych szczegółowych badań, nie sposób przedstawić wiarygodnych i pełnych danych dotyczących pochodzenia nowych obywateli Sieradza. Można jedynie podać kilka spostrzeżeń w tym zakresie, które jednocześnie będą stanowić punkt wyjścia do dalszych studiów.

Wpisani do prawa miejskiego Sieradza pochodzili w większości z miejscowości położonych niedaleko od tego miasta, a więc z ziem środkowej Polski, głównie z województw: sieradzkiego z ziemią wieluńską, łęczyckiego, kaliskiego, sandomierskiego i Kujaw oraz południowo-wschodniego Mazowsza (województwo rawskie). Najwięcej zidentyfikowanych przybyszy z jednej miejscowości – osiem osób, pochodziło z oddalonego o 3 km Dźwigorzewa (dziś Dzigorzew) oraz z Zagórzyc (przy założeniu, że chodzi o tę samą miejscowość), a także z wielkopolskiego Kalisza, ośrodka znaczniejszego od Sieradza, najwięcej ze wszystkich miast, przy czym w jednym z wpisów prawo uzyskało małżeństwo (nr 22). Sporadycznie pojawiały się też osoby z dalszych stron i prowincji: z Grodna w Wielkim Księstwie Litewskim (nr 72), Gniewu w Prusach Królewskich (nr 38), z małopolskich miast: Sandomierza (nr 15), Końskich (nr 398), Kurzelowa (nr 436), Wiślicy (nr 207), Tarnowa (nr 164), Małogoszczy (nr 347), Krakowa (nr 134, 137, 391) i Koszyc (nr 469) oraz prawdopodobnie z Ramiżowa – wsi w ziemi sandomierskiej (nr 420), z kilku wsi w ziemi krakowskiej: Bobolic (nr 448), Kluczy (nr 18), Kwiliny (nr 290) i Miroszowa (nr 132), z Wojsławic na Rusi (nr 186), z Przemyśla (nr 243), Jarosławia w ziemi przemyskiej (nr 373) oraz z nieznanej miejscowości na Rusi (nr 394), a także spoza granic Królestwa Polskiego: ze śląskich miast – Opawy (nr 118) i Wrocławia w Królestwie Czeskim (nr 466), z niezidentyfikowanej wsi koło Wrocławia (nr 424), z Królewca w Prusach Książęcych (nr 378), Lipska w Saksonii (nr 468) czy z austriackiego Wiednia (nr 229). Ten ostatni przykład pozwala zauważyć, że nie zawsze o osiedleniu się przybysza, zwłaszcza z dalekich stron, decydowały warunki ekonomiczne. Mogły pojawiać się inne czynniki, np. polityczne. Wydaje się, że tak właśnie było w wypadku Jerzego z Wiednia, wpisanego do obywatelstwa Sieradza w 1515 r. (nr 229). Miało to najpewniej związek z udziałem starosty sieradzkiego Krzysztofa Szydłowieckiego w słynnym zjeździe

wiedeńskim Jagiellonów z Habsburgami, który odbywał się właśnie w tym roku[123]. Prawdopodobnie w związku z tym starostą pozostaje również przyjęcie do prawa przybysza z oddalonego o około 220 km od Sieradza Opatowa w województwie sandomierskim, miasta, które należało do jego dóbr dziedzicznych[124].

Sporadycznie podawane było podwójne miejsce pochodzenia obywateli: w 1486 r. przyjęto Macieja kuśnierza ze Skrzynna z Gorzkowic, a więc najpewniej pochodzącego z Gorzkowic (nr 28); w 1509 r. przyjęto Macieja garncarza z Częstochowy, ale rodem z Kalisza (nr 139). Choć przy pewnej grupie osób nie podano miejsca pochodzenia, to o części z nich możemy wnioskować, że byli przybyszami. Tak np. w 1508 r. nowo wpisany Stanisław Omnisz nabył wraz z żoną dom w mieście, co wskazuje na jego osiedlenie się tamże (nr 133). Podobnie jak Dorota Zarzyna, pod której wpisem znajduje się potwierdzenie zakupu przez nią domu w mieście (nr 169).

Pewną grupę przyjętych do prawa miejskiego stanowili mieszkańcy Sieradza – zarówno już urodzeni w tym mieście, synowie mieszczan (nr 34, 369, 419, 455), jak i przybysze, którzy osiedlili się tu, a dopiero później starali się o obywatelstwo. Część z tych osób uzyskiwała prawo miejskie dzięki małżeństwu z mieszczańską córką i poparciu teścia lub teściowej (nr 122, 456). Kilka poświadczonych wypadków dotyczy mieszkańców przedmieść sieradzkich (nr 3, 4, 7, 113, 198, 413, 464), najczęściej ożenionych z córkami przedmieszczan, ale pochodzących skądinąd, jak Jan z Mnichowa zięć Leonarda *de suburbio civili* (nr 149) czy Piotr z Okalewa (nr 188).

---

123 Jest bardzo prawdopodobne, że nowo wpisany do prawa przybył do Sieradza z Wiednia wraz z Krzysztofem Szydłowieckim, kanclerzem wielkim i starostą sieradzkim, kóry był jednym z najważniejszych przedstawicieli strony polskiej na zjeździe wiedeńskim w 1515 r. Król wraz z towarzyszącymi mu osobami powrócił do Krakowa 25 sierpnia 1515 r. Wpis Jerzego z Wiednia jest niedatowany, ale z układu treści księgi wynika, że został zamieszczony po 22 sierpnia 1515 r. A. Gąsiorowski, *Itineraria dwu ostatnich Jagiellonów*, „Studia Historyczne", 16 (1973), z. 2, s. 261; K. Baczkowski, *Zjazd wiedeński 1515. Geneza, przebieg i znaczenie*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1975, s. 172–173 i n.; M. Lubczyński, J. Pielas, *Szydłowiecki Krzysztof*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. 49, Instytut Historii PAN, Polska Akademia Umiejętności, Kraków 2014, s. 553–554.

124 Krzysztof Szydłowiecki, który w wyniku podziału dóbr dziedzicznych nie posiadał gniazdowego Szydłowca, pisał się właśnie z Opatowa i Ćmielowa. Włość opatowska z centrum w Opatowie była najważniejszą częścią jego majątku. M. Lubczyński, J. Pielas, *Szydłowiecki Krzysztof*..., s. 559.

Warto też wskazać obywateli nietypowych, takich jak kobiety, Żydzi i szlachta. Wpisy informują o nadaniu w latach 1497, 1503, 1509, 1510, 1511, 1520, 1528, 1530 obywatelstwa 9 kobietom (nr 76, 108, 136, 151, 169, 170, 291, 389, 398)[125]; niektóre z nich pochodziły z innych miast (np. Dorota z Lutomierska – nr 389), a dwie były szlachciankami: Zofia Dziadkowska (nr 151) i *honesta ac nobilis* Jadwiga z miasta Końskie, a więc też mieszczka (nr 398). Dwukrotnie nadano prawo miejskie Żydom – w 1519 r. (nr 279) i w 1522 r., choć w tym drugim wypadku imię przyjętego (Bieniasz) może wskazywać na osobę ochrzczoną (nr 314). Przedstawiciele szlachty, wbrew opinii A. Szymczak, przyjmowali prawo miejskie w Sieradzu również w XVI w.[126]. W sumie w latach 1508–1536 było to 12 osób (nr 132, 190, 225, 320, 394, 398, 403, 405, 406, 411, 412, 460). Interesująca jest poprawka przy wpisie z 1508 r. Macieja z Miroszowa, wywodzącego się najpewniej z drobnej szlachty w województwie krakowskim. Przy wprowadzaniu formularzowego określenia obowiązku zachowania posłuszeństwa pisarz zaczął wpisywać: *serw* (zapewne: *serviens* albo *servare*), ale skreślił ten wyraz. Przypuszczam, że chodziło o niewłaściwe określenie wobec szlachcica. Być może z przynależności stanowej wynika też użycie wobec niego określenia *frater civilis* (nr 132).

Nie było zasadą notowanie zawodu lub zajęcia nowo przyjętych do prawa, ale przy części osób taka informacja się znalazła. Nie można na

125 Na samodzielne przyjmowanie prawa miejskiego przez kobiety w Sieradzu i w innych miastach (Proszowice, Kraków) zwróciła uwagę U. Sowina, polemizując z poglądem A. Karpińskiego, który uważał takie sytuacje za wyjątkowe. Badaczka podała, że obywatelstwo miejskie w Sieradzu „poprzez wpis do rejestru przyjęć prawa miejskiego" w latach 1498–1530 uzyskało 9 kobiet. U. Sowina, *Wdowy i sieroty*..., s. 21. O zjawisku przyjmowania kobiet do prawa miejskiego i ich pozycji w mieście w świetle ksiąg przyjęć 43 miast zachodniej Europy (Niemcy, Austria, Szwajcaria) zob. B. Studer, *Frauen im Bürgerrecht. Überlegungen zur rechtlichen und sozialen Stellung der Frau im spätmittelalterlichen Städten*, in: *Neubürger im späten Mittelalter*..., s. 169–203. Wśród badanych 43 miast jedynie w ośmiu autorka nie stwierdziła wpisów kobiet. Czasami liczba kobiet przekraczała 20% obywateli. Warto jednak zaznaczyć, że w większości wypadków kobiety były wpisywane do prawa miejskiego wspólnie z mężami. Samodzielne funkcjonowanie kobiet w miastach zaznaczyło się w XV w., a osłabieniu uległo ponownie w XVI w.

126 A. Szymczak, *Z dziejów koegzystencji szlachty i mieszczan w Sieradzu w XV–XVI w.*, w: *Scientia nihil est quam veritatis imago*..., s. 622–623. Zdaniem U. Sowiny napływ szlachty do Sieradza w pierwszych trzech dekadach XVI w. zmniejszył się w stosunku do XV w. O szlacheckich mieszkańcach Sieradza badaczka wnioskowała na podstawie wzmianek o posiadanych przez nich na terenie miasta nieruchomościach (Sowina Sieradz, s. 176 i passim). Brak jednak w księdze radzieckiej wpisów z XV w. poświadczających przyjęcie obywatelstwa przez szlachcica.

tej podstawie wyciągać miarodajnych wniosków, niemniej obecność wśród przybyszy przedstawicieli pewnych specjalności może wiązać się z korzystnymi warunkami do prowadzenia tej działalności w Sieradzu. Obywatelstwo nadano więc przedstawicielom następujących specjalności (kolejność według liczby): 8 kowalom – *fabri* (nr 179, 181, 189, 193, 245, 286, 291, 315); 6 lub 7 szewcom – *sutores* (nr 54, 67, 146, 182 – syn szewca, 209, 280, 380); 6 cieślom – *carpentarii* (nr 88, 159, 215, 310, 324, 397); 6 kuśnierzom – *pellifices* (nr 32, 34, 37, 69, 119, 458); 5 bednarzom – *doliatores, bednarze* (nr 202, 203, 299, 302, 348); 5 garncarzom – *figuli, lutifiguli* (nr 53, 139, 198, 260, 375); 4 kupcom – *mercatores* (nr 164, 233, 265, 316); 4 tkaczom – *textores* (nr 244, 321, 466, 467); 3 krawcom – *sartores* (nr 33, 70, 471); 3 miecznikom – *gladiatores* (nr 352, 378, 400); 3 postrzygaczom – *pannitonsores* (nr 192, 396, 422); 3 siodlarzom – *sellatores* (nr 243, 254, 362); 3 stelmachom (nr 201, 203, 273); 2 kołodziejom – *rotifex* (nr 340), *curifex* (nr 478); 2 łaziebnikom – *balneatores* (nr 217, 347); 2 rymarzom – *frenatores* (nr 278, 386); 2 ślusarzom – *serifex* (nr 303), *serifaber* (nr 391); 2 złotnikom – *aurifabri* (nr 351, 390); 1 lutniście – *citarista* (nr 55); 1 malarzowi – *pictor* (nr 134); 1 czapnikowi – *czapnyk* (395); 1 powroźnikowi – *funifiex* (nr 409); 1 sukiennikowi – *szukyennyk* (nr 205); 1 stolarzowi – *mensarius* (nr 463); 1 rzemieślnikowi produkującemu tarcze lub kusze – *tellifex* (nr 118).

Dotychczas nie podjęto szczegółowych studiów nad formowaniem się elit władzy w Sieradzu. Brak też spisu urzędników miejskich. Wydawane źródło wprowadza szereg informacji, które mogą zostać wykorzystane w przyszłych badaniach w tym zakresie. Można stwierdzić, że przynajmniej część z przybyszy dość szybko włączała się w struktury urzędowe miasta. Rajcami zostali z pewnością nowi obywatele: Bartłomiej Błażek, Jan Streklin z Częstochowy, Andrzej Twarożek z Osjakowa, Mikołaj Zimnak z Suchej, Jan Zwoleński (Woleński) pochodzący prawdopodobnie z Rakowic, Piotr Starczowski ze Starców. Z dużym prawdopodobieństwem można przyjąć, że grupa ta była znacznie większa, zwłaszcza w zakresie niższych urzędów miejskich, takich jak wójt sądowy czy ławnicy (m.in. Feliks postrzygacz z Piotrkowa). Pozwala to na ostrożny wniosek, że społeczeństwo Sieradza i jego elity nie były zamknięte[127]. Dzięki uwzględnieniu pełnej treści wpisów rejestr zawiera zestawienie składów rady Sieradza z okresu ponad pół wieku, dając podstawę do

127 Wcześniej U. Sowina zwróciła uwagę na częste zmiany właścicieli nieruchomości oraz nabywanie ich przez nowo osiadłych obywateli. Sowina Sieradz, passim.

sporządzenia spisów urzędników miejskich (burmistrzowie i rajcy), których Sieradz jeszcze nie posiada[128].

Mniej oczywista jest wartość rejestrów do zbadania rozwoju osadnictwa. W spisach występują nazwy geograficzne, które nie są notowane nawet w słownikach historyczno-geograficznych i na historycznych mapach szczegółowych. Są tu też być może najstarsze wzmianki o osadach, takich jak np. Okalew – nazwa znana dopiero z 1545 r., czy Chocim – poświadczony w XVII w., które pojawiły się jako miejsca pochodzenia obywateli w 1512 r. (nr 180, 188). Dla województw sieradzkiego i łęczyckiego nie został opracowywany słownik historyczno-geograficzny. Pojawiające się w wykazie osady i osoby dostarczają zatem informacji o tym regionie. Wpisy przyjęć do prawa, wydane zbiorczo jako rejestr, stanowią zabytek piśmiennictwa z przełomu epok. Dostarczają one zróżnicowanych informacji dotyczących konstruowania formularza, stosowanego języka, a pośrednio też informacji o poziomie erudycji pisarzy. Liczne nazwy osobowe i geograficzne są materiałem źródłowym do badań językoznawczych.

V. Zasady edycji

Edycje rejestrów przyjęć do prawa miejskiego mają w Polsce już ponad stuletnią historię. Zmiany w sposobie wydawania tych tekstów omówiła szczegółowo K. Follprecht[129]. W dawniejszych edycjach wpisy podawano w wersji skróconej, z pominięciem części formularzowej, koncentrując się przede wszystkim na danych odnoszących się do osoby przyjmowanej do prawa. Nowy standard wyznaczył Andrzej Janeczek, wydając rejestry lwowskie. Badacz nie tylko opublikował wszystkie zachowane wpisy od XIV do XVIII w., ale przy tym podał pełny tekst zapisek. Swoją decyzję wydawca uzasadnił następująco: „Uznano, że uzyskana tym sposobem oszczędność miejsca okupiona

128 Dla okresu objętego rejestrem, obok rozproszonych informacji o urzędnikach miejskich zebranych przez U. Sowinę (Sowina Sieradz, passim), spis burmistrzów do końca XVI w. (w układzie alfabetycznym) w formie aneksu zamieściła w monografii miasta A. Szymczakowa (Sieradz 2014, s. 411–412). Również ta badaczka zebrała wzmianki w źródłach z XV w. o mieszczanach Sieradza, w tym również o urzędnikach. A. Szymczakowa, *Mieszczanie Sieradza w XV wieku. Spis*, „Sieradzki Rocznik Muzealny", 11 (1997–2008), s. 7–17.

129 K. Follprecht, *Kontynuacja edycji...*, s. 58–66.

zostanie zbyt wysoką ceną i zuboży wartość edycji, czyniąc z niej jedynie wykaz nazwisk otoczonych plątaniną skrótów, upodobniony w gruncie rzeczy do publikacji podających wyekstrahowane ze źródła listy nowo przyjętych"[130]. Mając na względzie przytoczone uwagi, w niniejszej edycji postanowiłem zamieścić pełny tekst wpisów. W wypadku rozproszonej rejestracji Sieradza, zamieszczanej w księdze rady, dodatkową wartość stanowi rozbudowany i zmieniający się w czasie formularz wpisów. Różny poziom wykształcenia i znajomości łaciny osób wprowadzających zapiski wpłynął na powstanie specyficznego zabytku piśmiennictwa staropolskiego, z licznymi błędami gramatycznymi i ortograficznymi, ale też neologizmami. Ujednolicenie pisowni do poprawnych form pozbawiłoby to źródło wartości dla poznania kultury umysłowej mieszczan sieradzkich. Wydanie tych wpisów w pełnym brzmieniu z zachowaniem oryginalnej pisowni, z jak najmniejszą ingerencją, stanowi – moim zdaniem – wartość samą w sobie.

Wydanie wpisów rozproszonych w księgach jest specyficznym zadaniem edytorskim. Przygotowanie edycji wymagało wykonania dwóch zadań. Pierwsze polegało na przeprowadzeniu kwerendy w księdze i wyselekcjonowaniu wpisów. Drugim zadaniem było chronologiczne ułożenie wpisów[131]. Podobne edycje wpisów ekscerpowanych z miejskich ksiąg wpisów dotyczyły dotąd wilkierzy[132], testamentów[133], inwentarzy mieszczańskich[134] czy ostatnio podwód miejskich[135]. Rozproszone rejestry przyjęć do prawa miejskiego w zasadzie nie były dotąd wydawane, z wyjątkiem Nowej Warszawy[136] i Proszowic[137] oraz zestawienia obywateli Chrzanowa[138].

---

130 A. Janeczek, *Wstęp*, w: *Album civium Leopoliensium*..., s. XLVI.

131 Wpisy są porządkowane chronologicznie, a nie według kolejności ich zamieszczenia w księdze. Fakt przesunięcia wpisu niezgodnego z chronologią księgi każdorazowo zaznaczono w przypisach tekstowych.

132 B. Wyrozumska, *Najstarsze uchwały miejskie*..., s. 37–51.

133 *Testamenty mieszczan wojnickich 1599–1809*, oprac. i wyd. P. Dymmel, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Wojnickiej, Wojnicz 1997.

134 *Inwentarze mieszczan wojnickich 1589–1822*, wyd. B. Trelińska, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Wojnickiej, Wojnicz 1995; *Mobilia. Inwentarz mienia ruchomego mieszczan krakowskich do schyłku XV wieku*, wyd. M. Starzyński, Towarzystwo Miłośników i Zabytków Krakowa, Kraków 2017.

135 *Podwody miast małopolskich*...

136 Wpisy wydane w wersji skróconej. E. Koczorowska-Pielińska, *Przyjęcia do prawa miejskiego*..., s. 261–295.

137 Zob. przypis 91.

138 Zob. przypis 90.

Zasadniczo tekst wpisów został przygotowany zgodnie wytycznymi zawartymi w projekcie instrukcji wydawniczej Adama Wolffa[139], ale z pewnymi zmianami uwzględniającymi specyfikę źródła. Wprowadzając modyfikacje, opierałem się na rozwiązaniach zastosowanych w edycji rejestru przyjęć do prawa Proszowic, zachowanego w podobnej formie[140]. Problem edycji rozproszonych wpisów przedstawiłem też do dyskusji na konferencji edytorskiej. Na podstawie wskazówek i uwag uzyskanych w trakcie dyskusji oraz zawartych w recenzji wydawniczej artykułu pokonferencyjnego starałem się dostosować zasady edytorskie[141].

Poniżej zestawiam najważniejsze rozwiązania:

1. Miejsca uszkodzone i nieodczytane ujęto w nawiasy prostokątne, a brakujące litery zasygnalizowano trzema kropkami […] oraz objaśniono w przypisie. Wszędzie, gdzie było to możliwe, starano się rekonstruować brakujący tekst.
2. Ewidentne własnoręcznie skreślone przez pisarzy wyrazy i fragmenty zdań, stanowiące niewątpliwe błędy i zastąpione przez nich innym tekstem, nie zostały włączone do głównego tekstu. W celu zapewnienia czytelności zapisek przytoczono ich treść w przypisach tekstowych, w głównym zaś tekście wskazano je przez umieszczenie oznaczenia literowego w nawiasie klamrowym $\{^{a\text{-}a}\}$. Takie rozwiązanie w polskich edycjach ksiąg wpisów zastosowali bodaj jako pierwsi Krzysztof Fokt, Christian Speer i Maciej Mikuła[142]. Przy częstych skreśleniach pozostawianie ich w edycji w ujęciu w klamry – jak proponuje projekt instrukcji Wolffa – zaburza czytelność tekstu. Przeniesienie skreślonych fragmentów do przypisów tekstowych w żaden sposób nie pozbawia edycji informacji o wyglądzie wpisów i sposobie ich sporządzania (np. zapiska nr 2, w której są cztery skreślone wyrazy lub grupy wyrazów).
3. Wszystkie dopiski na marginesie i ponad wierszem, sporządzone ręką pisarza lub przez współczesnego korektora tekstu zostały wciągnięte do tekstu edycji i ujęte w nawiasy kątowe <nota>, a ponadto opatrzone

139 A. Wolff, *Projekt instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI wieku*, „Studia Źródłoznawcze", 1 (1957), s. 157–177; J. Tandecki, K. Kopiński, *Edytorstwo źródeł historycznych*, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2014, s. 151–154, 328–354 (załącznik 2.).

140 Zob. przyp. 91.

141 K. Nabiałek, *Edycja rozproszonych wpisów…*, s. 39–59.

142 *Najstarsza księga miejska zgorzelecka 1305–1416 (1423)*, cz. 1: *1305–1343*, oprac. K. Fokt, Ch. Speer, M. Mikuła, Towarzystwo Naukowe Societas Vistulana, Kraków 2017, s. 66. Wydawcy ujęli te skreślenia w nawiasy ostre.

przypisem tekstowym, określającym umiejscowienie danej noty w rękopisie, z ewentualnym wskazaniem innej ręki.

4. Wyrazy powtórzone bezpośrednio nie zostały uwzględnione w tekście głównym, lecz zasygnalizowane i przytoczone w przypisie.
5. Informacje stanowiące uzupełnienie edytorskie tekstu, takie jak rozwiązanie dat, kolejne strony rękopisu, umieszczone są nawiasach prostokątnych i zapisane kursywą.
6. Kierując się przydatnością tekstu do badań, starano się wydać go w formie jak najbliższej oryginałowi. Dlatego zasadniczo zachowano oryginalną ortografię oraz składnię. Odstąpiono jednak od tej zasady w kilku przypadkach (p. 7–15).
7. Ujednolicona została pisownia liter *u* i *v* zgodnie z ich właściwą funkcją fonetyczną, z wyjątkiem nazw własnych, dla których zachowano oryginalną transkrypcję.
8. Oryginalną pisownię zachowano również w wypadku imion. Bywają one zapisywane różnie przez tego samego pisarza – nawet w odniesieniu do tych samych osób, np. Jan: Joannes (nr 99) Johannes (nr 100); jeśli imię było skracane przez ściągnięcie, to rozwiązywano zapis w zależności od tego, jaką ortografię stosował pisarz konkretnego wpisu – odpowiednio: Johannes i Joannes, zrekonstruowaną zaś część wyrazu ujęto w nawiasie prostokątnym, np. Jo[han]nes; przy braku pełnego zapisu imienia w danym wpisie podano formę krótszą – Joannes.
9. Literę *y* w sytuacji, gdy została użyta jako końcówka fleksyjna, oddano jako podwójne *ii*.
10. Zrezygnowano z zachowywania zapisu litery *ÿ* (*Ÿ*), oddając ją, również w nazwach osobowych i geograficznych, jako *y* (*Y*).
11. Zdwojenie liter na początku wyrazu zostało zignorowane i oddane jako pojedynczy znak.
12. Ujednolicono pisownię dużych i małych liter: wyrazy pospolite zapisane dużą literą oddano z małej litery; nazwy osobowe i geograficzne zapisano z dużej litery niezależnie od lekcji oryginału. W wypadku nazw osobowych dwuczłonowych, jeżeli określenie jest nazwą utworzoną od zawodu (zarówno w języku łacińskim, jak i polskim), to uznano je za rzeczownik pospolity, a nie przezwisko, i zastosowano zapis z małej litery (np. *Jacobus faber*, *Laurentius czapnyk*). Niezależnie od lekcji oryginału dużą literą podano także *nomina sacra* (*Christi*, *Domini*) oraz nazwy świąt. Przy zapisie świąt składających się z dwóch lub więcej wyrazów przyjęto pisownię zastosowaną przez Henryka Wąsowicza (np. *Omnium Sanctorum*, *Undecim*

milia virginum)[143]. Opierając się na tym wzorze, nazwy dni tygodnia podano małą literą. Dotyczy to również niedziel szczególnych, które posiadają nazwy własne (zwłaszcza z Wielkiego Postu i okresu wielkanocnego) – wówczas tylko określenie zapisano z dużej litery (np. *dominica Letare*). Małą literą oddano terminologię dotyczącą odniesień do świąt, np. *vigilia*, *octava*.

13. W datacjach przy zapisie cyfr rzymskich pisarze stosowali zarówno duże, jak i małe litery, przy czym często były one niekonsekwentnie wymieszane w jednej dacie. W edycji ujednolicono ten zapis, stosując we wszystkich wypadkach duże litery.
14. Starano się oddać zapis graficzny cyfr i dat, wskazując podniesioną końcówkę odmienną liczebnika porządkowego (np. *M^{o} CCCC^{o}*); pozostawiano też oryginalne zapisy dat w postaci połączonych cyfr rzymskich i arabskich (np. *M^{o} CCCC^{o} 84*), a także mieszanego zestawienia cyfr i liczebników słownych (np. *millesimo 488*; *millesimo quingentesimo 3°*) czy wreszcie nietypowego zapisu (np. *15XIIII* jako 1514). Zapis liczebników określających dni tygodnia według kalendarza kościelnego (*feriae*) ujednolicono do formy słownej, a gdy w oryginale jest cyfra, wówczas podano to w przypisie (m.in. w nr. 254: w tekście *feria sexta*, a w przypisie: *w R jest* VI *ze znakiem skrócenia*; w nr. 259: w tekście *feria tercia*, a w przypisie: *w R jest zapis* 3a).
15. Błędy ortograficzne nie są poprawiane i najczęściej nie są w tekście komentowane. Dotyczy to również zdwojonych spółgłosek (zwłaszcza częstych zapisów: *admissimus*, *civille*, *civillis*, *civittati*, *comunittati*) oraz odwrotnych zapisów, tj. pojedynczych liter zamiast podwójnych (*aram*). Wyjątek zrobiono jedynie dla specyficznych zapisów, które sygnalizowano przez [*s*]. Dotyczy to zwłaszcza neologizmów, polegających na niewłaściwym „klasycyzowaniu" formy przez zamianę litery *c* na *t*: *acteptari*, *acteptacio*, *actepcio*; *suscepctio*[144]. Chodzi

143 H. Wąsowicz, *Chronologia średniowieczna*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2016, s. 107–186, 630–679.

144 To przykłady asybilacji, choć mniej typowe niż w układzie przed samogłoską *i* (K. Weyssenhoff-Brożkowa, *Studia nad łaciną średniowieczną w Polsce*, Ośrodek Badań nad Tradycją Antyczną w Polsce i w Europie Środkowo-Wschodniej, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1998, s. 40). Podobne przypadki stwierdzono w księdze ławniczej Warszawy z lat trzydziestych XVI w. U. Zachara-Związek, *Łacina późnośredniowiecznych ksiąg ławniczych Starej Warszawy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2019, s. 38–39.

o zachowanie oryginalnej pisowni, a jednocześnie niepozostawianie bez komentarzy specyficznych błędów pisarzy.

16. Ze względu na dużą liczbę błędów gramatycznych tylko szczególne ich wypadki, a więc występujące incydentalnie, zostały wskazane w przypisach tekstowych wraz z podaniem prawidłowej formy. Zrezygnowano zaś z sygnalizowania błędów powtarzających się często, w szczególności takich jak:
    - Niewłaściwa odmiana względem przyimka, zwłaszcza mylenie Abl. i Acc., np. częste łączenie *coram* z Acc. albo Nom., w dodatku niekonsekwentnie mieszane, zwłaszcza w początkowej części formularza wpisów w zestawieniu burmistrza i rajców, np. błędnie Acc: *Coram* [...] *Petrum sartorem, Clementem Pøpø, Stanislaum Goszcyek consulibus* zamiast Abl.: *Petro sartore, Clemente Pøpø, Stanislao Goszcyek consulibus* (nr 16); błędnie Nom.: *coram nobis* [...] *Petrus sartor* zamiast Abl.: *Petro sartore* (nr 37); błędnie Nom.: *coram nobis* [...] *consules* zamiast Abl.: *consulibus* (nr 187); błędnie Acc.: *coram Joanne Parzygysza preconsulem necnon Jacobo doleatore, Martinum Kytha* zamiast Abl.: *preconsule necnon Jacobo doleatore, Martino Kytha* (nr 232).
    - Pomyłki w stosowaniu deklinacji po zwrocie *in presencia nostra* – Acc. zamiast Gen. (zasadniczo w nr. 299–307), np. błędnie Acc. i Abl.: *in presencia nostra Johannes Parzygyza preconsulis et Jacobo bednarz, Michaelem Yayko, Joannem Streklin* zamiast poprawnie Gen.: *in presencia nostra Johannis Parzygyza preconsulis et Jacobi bednarz, Michaelis Yayko, Joannis Streklin* (nr 305); błędnie Nom., Acc. i Abl. wraz z Gen.: *in presencia nostra Johannes Parzygyza preconsulis et Jacobo bednarz, Michaelem Yayko, Joannem Sthreklin* zamiast poprawnie Gen: *in presencia nostra Johannis Parzygyza preconsulis et Jacobi bednarz, Michaelis Yayko, Joannis Sthreklin* (nr 307).
    - Pomyłki w stosowaniu właściwej deklinacji oraz mieszanie odmian kilku deklinacji, np. często powtarzająca się odmiana przymiotnika *tota* w Dat. według III deklinacji w złożeniu z rzeczownikami rodzaju żeńskiego: *communitas* i *civitas*: *toti communitati, toti civitati* zamiast poprawnej odmiany według I deklinacji: *tote (totae) communitati, tote (totae) civitati.*
    - Bardzo częsta niewłaściwa odmiana nazw świąt po przyimkach *ante* i *post* w Gen. zamiast Acc., np. *ante sancti Benedicti* zamiast *ante sanctum Benedictum (nr 357)*, co jest skrótem myślo-

wym, gdyż należy uwzględnić domyślny rzeczownik festum: *ante* [*festum*] *sancti Benedicti*

- Błędna forma bezokolicznika (*Infinitivus praesentis passivi*) czasownika *accepetare* – *accepturi* zamiast *acceptari*, powtarzająca się w grupie wpisów (nr 167, 298–307, 310–311, 318, 325).

17. Wyraźne zaburzenie składni zdania – zgodnie z zaleceniem instrukcji Wolffa – zasygnalizowano znakiem [*ss*].
18. Wprowadzono też oznaczenie podobne jak w edycjach dokumentów: | odwzorowujące świadomie zaplanowany przez pisarza układ tekstu rozpoczynający się od nowego wiersza (akapitu), najczęściej od dużej litery.

Przy wydaniu sieradzkiego rejestru przyjęć do prawa wystąpiły, obok oczywistych i typowych trudności związanych z odczytem rękopisu (w tym wypadku chodzi o częstą zmianę rąk pisarskich, co utrudniało porównywanie zapisu liter), dwie specyficzne: datowanie wpisów oraz identyfikacja nazw geograficznych. Choć w księdze radzieckiej Sieradza wpisy dotyczące przyjęć obywateli były wprowadzane przeważnie zgodnie z chronologią wpisów innych treści, to jednak występuje też pewna grupa wpisów niedatowanych. Jeżeli zapiski te były sporządzone ręką pisarza księgi z tego czasu, to datę ich wpisania określano na podstawie datacji sąsiadujących wpisów, zgodnie z chronologią księgi, bez komentowania tego w przypisach. Wątpliwości pojawiają się w miejscach, gdzie zaburzony został układ rękopisu, a wpisy nie są datowane. Tych sytuacji jest jednak niewiele. Większe trudności zdarzają się wówczas, gdy nota jest sporządzona wyraźnie inną ręką, co może wskazywać na wtórne jej dopisanie na wolnym miejscu karty. W takich przypadkach próbowano odnaleźć inne wpisy tej ręki w rękopisie i na tej podstawie podać orientacyjną datę. Przykładem jest wpis nr 436, który został umieszczony między wpisami z 1532 r., na dole karty 215v (na wolnym miejscu karty – zob. fot. 23), a wyraźnie jest spisany ręką pisarza księgi z kart 237–238, z 1534 r. Tych wtórnych wpisów w księdze nie ma na szczęście zbyt dużo, a poza tym są one z reguły datowane, jak np. na kartach 102v–103, gdzie widnieją wymieszane zapiski dwóch rąk z 1513 i 1514 r. (zob. fot. 22). Uzasadnienie dla ułożenia chronologicznego niedatowanych wpisów podano w przypisach tekstowych.

Ze względu na częstą zmianę osób dokonujących wpisów zrezygnowano z wyróżniania rąk pisarskich w tekście, z wyjątkiem tych wypadków, gdy ma to wpływ na określenie datacji lub właściwego ułożenia wpisów.

Trudnym zadaniem była identyfikacja miejscowości i innych obiektów osadniczych, z których pochodziły osoby przyjęte do prawa. Specyfika źródła, w którym informacje o osobie ograniczają się tylko do podania, jak się nazywała i skąd pochodziła, z założenia ogranicza rozstrzygnięcie. Taki problem, oczywiście na nieporównywalnie większą skalę, towarzyszył wydawcom metryki Uniwersytetu Krakowskiego[145] i innych rejestrów przyjęć do prawa, zwłaszcza rejestrów lwowskich opracowanych przez A. Janeczka[146]. Tylko czasami pisarze notowali dodatkowe informacje o pochodzeniu przybysza, dodając ziemię lub województwo – jak w nr. 290 (województwo łęczyckie), w nr. 291 (województwo sieradzkie), w nr. 433 (ziemia wieluńska), albo pobliskie miasto – jak w nr. 176 (Staw koło Wielunia). Wskazówki te mogły być jednak nieścisłe, a w konsekwencji utrudniać identyfikację, jak np. we wpisie z 1531 r. (nr 410), gdzie miejscowość, z której pisał się szlachcic, pisarz wprawdzie lokalizował w województwie łęczyckim, ale podał ją w dwóch różnych zapisach: *Gorczyn* i *Borczyn*. Identyfikację miejscowości bardzo utrudniał brak słownika historyczno-geograficznego zarówno województwa sieradzkiego, jak i ziem sąsiednich oraz pobliskich – województw łęczyckiego, kaliskiego, sandomierskiego i Kujaw, z których w naturalny sposób pochodziło najwięcej nowo przyjętych. Materiały opublikowane przez Stanisława Zajączkowskiego i Stanisława Mariana Zajączkowskiego, choć bardzo przydatne, tylko w niewielkim stopniu odpowiadają założeniom *Słownika historyczno-geograficznego ziem polskich w średniowieczu*, a ponadto zawierają dane o osadnictwie tylko do schyłku XIV w. (choć z wykorzystaniem materiałów późniejszych)[147]. Zasadniczą pomocą przy identyfikacji nazw geograficznych stały się więc indeksy do ukończonego już w całości przekroju *Atlasu historycznego Polski* dla drugiej połowy XVI w.[148] wraz z elektroniczną wyszuki-

145 *Metryka Uniwersytetu Krakowskiego z lat 1400–1508*, wyd. A. Gąsiorowski, T. Jurek, I. Skierska, t. 1: *Tekst*, t. 2: *Indeksy*, Towarzystwo Naukowe Societas Vistulana, Kraków 2004.

146 Zob. przypis 39, 87–88.

147 S. Zajączkowski, S.M. Zajączkowski, *Materiały do słownika geograficzno-historycznego dawnych ziem łęczyckiej i sieradzkiej do 1400 roku*, cz. 1 (*Abramowice-Mzurki*); cz. 2 (*Nacki-Żywocin oraz Dodatek i Uzupełnienie*), Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź 1966, 1970. Na niedoskonałości tego opracowania zwrócili uwagę w recenzjach: Karol Buczek („Studia Historyczne", 14 (1971), nr 2, s. 277–282) i Maksymilian Grzegorz, *Dwie koncepcje słownika historyczno-geograficznego*, „Komunikaty Warmińsko-Mazurskie", 1 (1972), s. 162–167.

148 *Atlas historyczny Polski. Seria: Mapy szczegółowe XVI wieku*.

warką miejscowości zamieszczoną na portalu Atlas Fontium[149]. Informacje o osobach i nazwach geograficznych zamieszczone zostały w dwóch miejscach: w przypisach rzeczowych do tekstu oraz w osobnym indeksie osobowo-geograficznym.

W przypisach rzeczowych starano się w miarę możliwości zidentyfikować nazwy geograficzne i osobowe, wskazując literaturę, na której opierają się informacje. W tym względzie zastosowano się ściśle do zaleceń instrukcji wydawniczej Wolffa, stąd przypisy rzeczowe umieszczono na końcu (po tekście źródła) z ciągłością numeracji. Identyfikacja miejscowości obejmuje kolejno: podanie jej właściwej nazwy, określenie charakteru osady (wieś, miasto, folwark, młyn), wskazanie przynależności administracyjnej do staropolskiego województwa (ewentualnie też ziemi), powiatu oraz do parafii. Zrezygnowano z podawania mylącego sformułowania „parafia w miejscu/miejscowości" czy „parafia własna" (stosowanych w hasłach *Słownika historyczno-geograficznego ziem polskich w średniowieczu*), natomiast zamieszczono nazwę parafii, nawet jeżeli oznaczało to powtórzenie nazwy. Ostatnimi elementami identyfikacji nazwy miejscowej jest wskazanie położenia geograficznego oraz orientacyjnej odległości od Sieradza, liczonej w kilometrach (w linii powietrznej). Taki sposób określania lokalizacji w stosunku do głównego ośrodka zastosował Marek Derwich w słowniku dotyczącym dóbr klasztoru Benedyktynów na Świętym Krzyżu[150]. Dla jednoznacznego wskazania położenia miejscowości zamieszczam identyfikator z Państwowego Rejestru Nazw Geograficznych (idPRNG), w którym przy konkretnej nazwie podano również jej dokładne współrzędne geograficzne[151]. Nie uwzględniam identyfikatora przy ośrodkach historycznych województw

149 https://atlasfontium.pl/ [dostęp: 25.06.2021]. Bardzo przydatne dla orientacji i identyfikacji miejscowości były dla mnie również przeglądowe mapy województw w drugiej połowie XVI w. w skali 1:500 000, opracowane w 2021 r. na podstawie wydania zbiorczego Atlasu Historycznego Polski przez D. Maciuszka przy współpr. K. Słomskiej-Przech i T. Paneckiego, dostępne w wersji elektronicznej na AF.

150 M. Derwich, *Materiały do słownika historyczno-geograficznego dóbr i dochodów dziesięcinnych benedyktyńskiego opactwa św. Krzyża na Łysej Górze do 1819 r.*, Pracownia Badań nad Dziejami Zakonów i Kongregacji Kościelnych (LARHCOR) w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2000. Wersja elektroniczna: http://www.slownik.ihpan.edu.pl/browse.php?d=1 [dostęp: 10.02.2021]

151 Jest to numer porządkowy w „Państwowym Rejestrze Nazw Geograficznych – miejscowości", zawierającym dane na dzień 1 stycznia 2024 r., opublikowanym online: https://dane.gov.pl/pl/dataset/780,panstwowy-rejestr-nazw-geograficznych-prng/resource/30102/table [dostęp: 20.02.2024] (wykorzystano na podstawie materiałów państwowego zasobu geodezyjnego).

i ziem (m.in. Gniezno, Inowrocław, Kalisz, Kraków, Łęczyca, Poznań, Sandomierz, Wieluń, Wrocław) oraz przy innych obecnie większych miastach (np. Częstochowa, Konin, Łódź, Radom, Tarnów). Odmianę nazw miejscowych zastosowano zgodnie z obowiązującym „Urzędowym wykazem nazw miejscowości i ich części”[152]. W przypisach wskazano wątpliwości dotyczące identyfikacji, a także podano argumenty i przywołano literaturę na poparcie wyboru.

W wypadku nazw miejscowych niewyróżniających się, istniejących w podobnej formie w różnych miejscach w Polsce, zazwyczaj nie dokonywano jednoznacznego wskazania. Jeżeli istniała wątpliwość identyfikacyjna, pozostawiano ją nierozstrzygniętą. Uważam, że przy edycji źródła, zwłaszcza tego typu wpisów, bezwzględna identyfikacja miejscowości i osób nie jest niezbędna, a może nawet niewskazana. W wielu wypadkach okazuje się to zresztą niemożliwe na etapie opracowania źródła. Jednoznaczna identyfikacja często jest dostępna dopiero dla badacza, który wykorzystuje wzmiankę źródłową w innym, szczegółowym kontekście, dysponując dodatkową wiedzą oraz źródłami pozwalającymi na utożsamienie osób czy miejsc. Przedstawiony problem zilustruję przykładem. W 1534 r. został wpisany *Bartholomeus Cholybka de Vosnyki* (nr 441). Chodzi tu prawdopodobnie o wieś Woźniki. W samych tylko województwach sieradzkim i łęczyckim w średniowieczu było co najmniej pięć wsi o tej nazwie: w powiecie piotrkowskim, parafia Bogdanów; w powiecie radomszczańskim, parafia Lgota; w powiecie szadkowskim, parafia Strońsko; w powiecie łęczyckim, parafia Leźnica Wielka; w powiecie sieradzkim, parafia Męka[153]. Bez dodatkowych informacji nie ma możliwości wskazania, z której wsi pochodził Bartłomiej, przy czym wcale nie ma pewności, że nie mógł przybyć jeszcze z innej części Polski lub Śląska (np. z miasta Woźniki w księstwie opolskim). Z tego powodu w niniejszej edycji jest dość duża grupa nazw niezidentyfikowanych lub o niejednoznacznej identyfikacji.

W wypadku osób przypisy rzeczowe zastosowano tylko wówczas, gdy informacje na ich temat zostały odnalezione w monografiach dotyczących dziejów Sieradza lub innych opracowaniach szczegółowych.

---

152 Załącznik do obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 października 2019 r. w sprawie wykazu urzędowych nazw miejscowości i ich części, Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa, dnia 5 grudnia 2019 r., poz. 2360, online: https://www.gov.pl/web/mswia/wykaz-urzedowych-nazw-miejscowosci-i-ich-czesci [dostęp: 10.02.2021].

153 MSŁS, cz. 2, s. 190–191, 240; WSŁXVI, s. 135.

Sieradz zalicza się do nielicznych miast polskich, które posiadają opracowanie socjotopograficzne[154]. Monografia Urszuli Sowiny pozwala na potwierdzenie osiadłości w mieście części nowych obywateli oraz nabycia przez nich nieruchomości. Tam, gdzie było to możliwe, adekwatne informacje znalazły się w przypisach rzeczowych. W wypadku osób powtarzających się, zwłaszcza burmistrza i rajców sieradzkich, odsyłacz z przypisem wstawiono tylko przy pierwszym występowaniu. Pomocą w odnalezieniu pierwszej wzmianki o danej osobie, a zarazem w dotarciu do adekwatnego przypisu służy indeks, w którym zamieszczono właściwe hasło osobowe. W przypisach rzeczowych zawarto uzasadnienie rozwiązania niepewnych dat dziennych. W przypisach rzeczowych podano również skład rady w wypadkach, gdy przy braku osób w treści pojawiało się wyraźnie odniesienie do wcześniejszego wpisu, jak w nr. 2 (*coram dominis, quibus supra primo*).

Dopełnieniem wydania tekstu jest indeks osobowo-geograficzny. Indeks powinien być dostosowany do konkretnej edycji, do konkretnego rodzaju piśmiennictwa. Kierując się takim kryterium, świadomie wyróżniłem w nim pewne elementy. W układzie alfabetycznym zestawione w nim zostały wszystkie wzmiankowane we wpisach osoby i nazwy geograficzne. Hasła osobowe ułożono w kolejności: imię, nazwisko, miejsce pochodzenia. Wśród osób wyróżniono te, które przyjęto do prawa; osobno wyróżniono też urzędników miejskich – burmistrza i rajców. Po tych danych w wypadku nowych obywateli dodano „przyjęty do prawa" (w skrócie: prz. do pr.); w odniesieniu do pozostałych osób podano inne informacje, które znajdują się w tekście, zwłaszcza o pełnionych urzędach. Od nazwisk (lub od ich odmianek źródłowych) zastosowano odsyłacze do hasła imiennego. Przy miejscowościach w nawiasach znalazły się odsyłacze do imion wszystkich osób, które z nich pochodziły. Imiona podano w wersji polskiej. Formę staropolskich nazwisk i imion przyjęto według propozycji *Słownika staropolskich nazw osobowych*. Przy nazwiskach podano w nawiasach oryginalne zapisy źródłowe. Hasło dla miejscowości zaczyna się od podania jej właściwej nazwy, a w nawiasie jej oryginalnego zapisu w tekście źródła. Jeżeli nazwa różniła się od dzisiejszej, podano najpierw formę historyczną, a następnie dodano brzmienie dzisiejsze, np. Chartłupia Wielka, ob. Charłupia Wielka. Następnie, z zastosowaniem skrótów, określono charakter osady oraz jej przynależność do staropolskiego województwa i powiatu. Z danych tych

154 Zob. przypis 1.

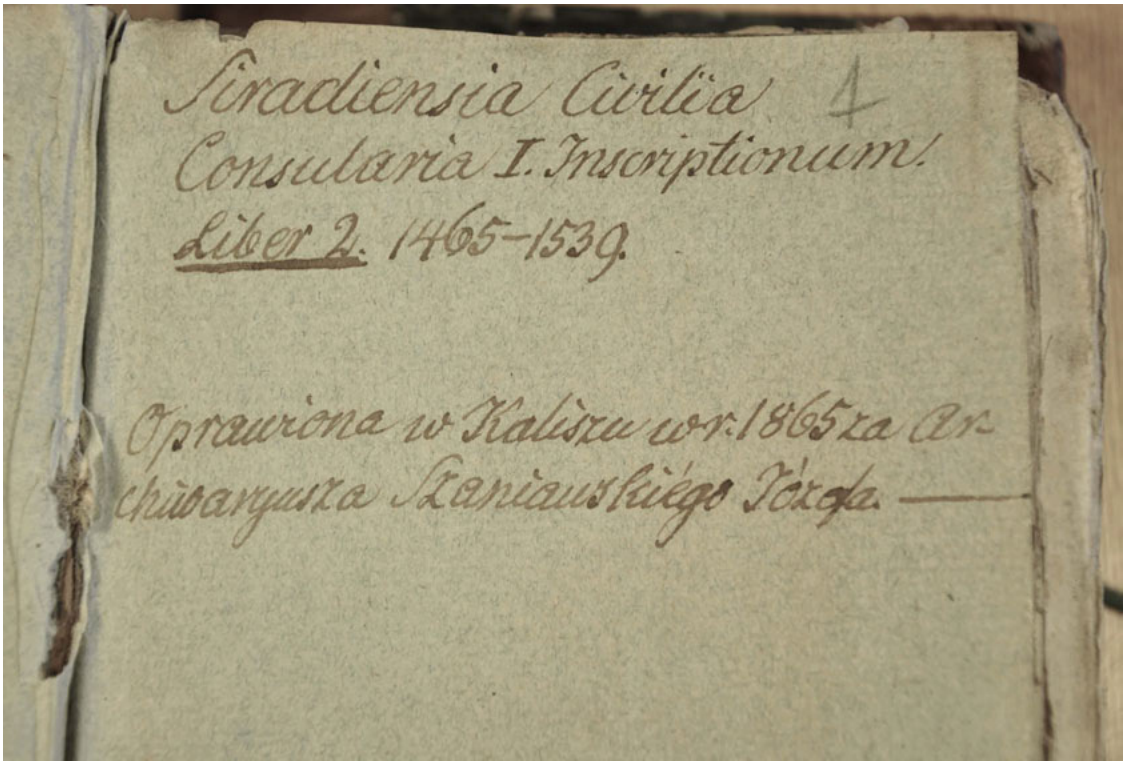
rezygnowano wówczas, gdy identyfikacja nazwy jest niejednoznaczna (tę informację zaznaczono w skrócie: id. niejed.).

W dobie publikacji podobizn cyfrowych coraz częściej pojawiają się pytania o cel wydawania źródeł. Zaletą każdej edycji krytycznej jest aparat naukowy, a więc opracowanie towarzyszące tekstowi źródła. W wypadku rozproszonych wpisów szczególnie istotne jest wyodrębnienie ich z rękopisu, a następnie właściwe ułożenie chronologiczne oraz, w miarę możliwości, identyfikacja miejscowości oraz osób.

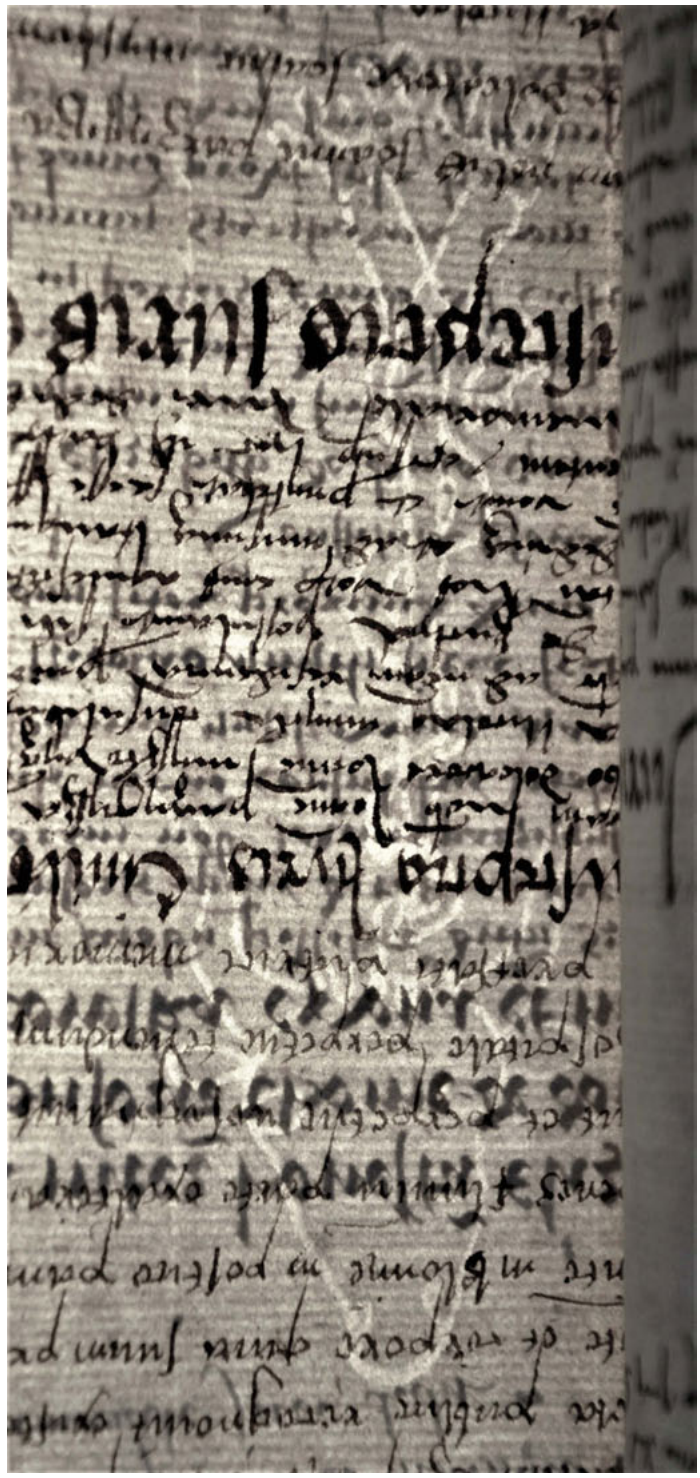
* * *

Pomysł wydania rejestru przyjęć do prawa Sieradza doczekał się realizacji po 10 latach. Gdy w 2014 r., przeglądając najstarszą księgę radziecką Sieradza, zauważyłem, że najliczniejszą grupę wpisów stanowią poświadczenia przyjęcia do prawa miejskiego, wydawało mi się, że uda się je wyszukać i wydać stosunkowo szybko. Opracowanie niezbyt obszernego materiału okazało się jednak zadaniem dość pracochłonnym. Do recenzji złożyłem tekst dopiero w kwietniu 2022 r. Liczne uwagi i wskazówki Recenzentów skłoniły mnie do gruntownej poprawy aparatu edytorskiego. Chciałbym podziękować recenzentom wydawniczym opracowania Pani prof. dr hab. Urszuli Sowinie i Panu prof. dr. hab. Andrzejowi Janeczkowi, którzy dzięki bardzo wnikliwej lekturze zwrócili mi uwagę na szereg błędów, nieścisłości i niekonsekwencji. Podziękowania składam również Paniom mgr Annie Sobańskiej, mgr Annie Kozłowskiej i Panu dr. Ryszardowi Tatarzyńskiemu z Oddziału Rękopisów Biblioteki Jagiellońskiej, za konsultacje paleograficzne i gramatyczne oraz poprawienie wątpliwych odczytów, Panu dr. Michałowi Kuleckiemu z Archiwum Głównego Akt Dawnych za cierpliwe udostępnianie mi oryginału rękopisu, Pani Oldze Nowak, redaktor tomu, za ogromną pracę związaną z przygotowaniem tekstu do druku, całemu zespołowi Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego za przeprowadzenie procesu wydawniczego. Dyrekcji Instytutu Historii Uniwersytetu Śląskiego – Panom Profesorom Jerzemu Sperce i Dariuszowi Rolnikowi dziękuję za włączenie książki do planów wydawniczych Instytutu Historii i dofinansowanie jej wydania.

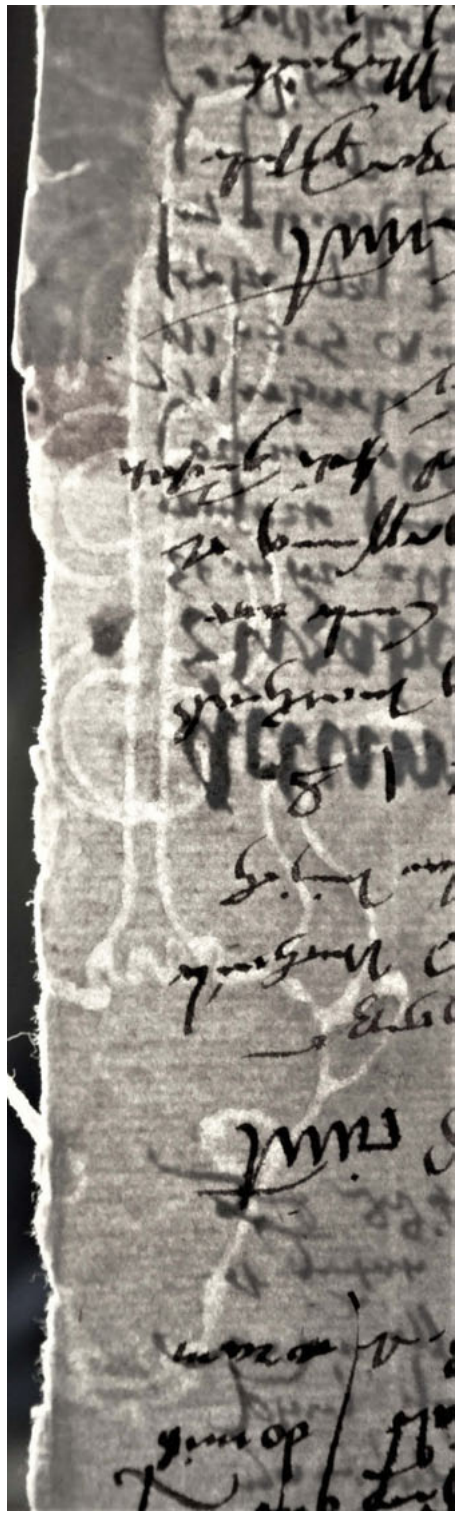
Olkusz, 20 maja 2024 r.

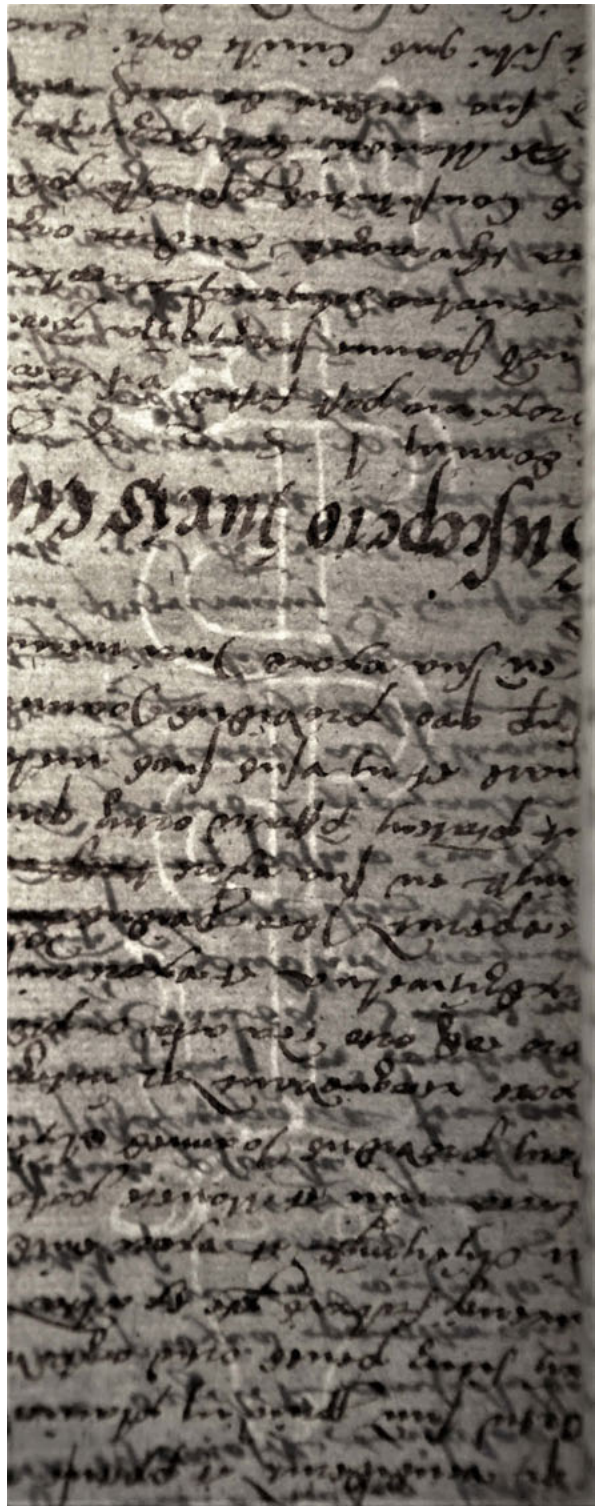
Fotografia 1. Własnoręczna nota Józefa Gabriela Szaniawskiego na wyklejce przedniej okładki księgi radzieckiej informująca o sporządzeniu oprawy w Kaliszu w 1865 r. AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2

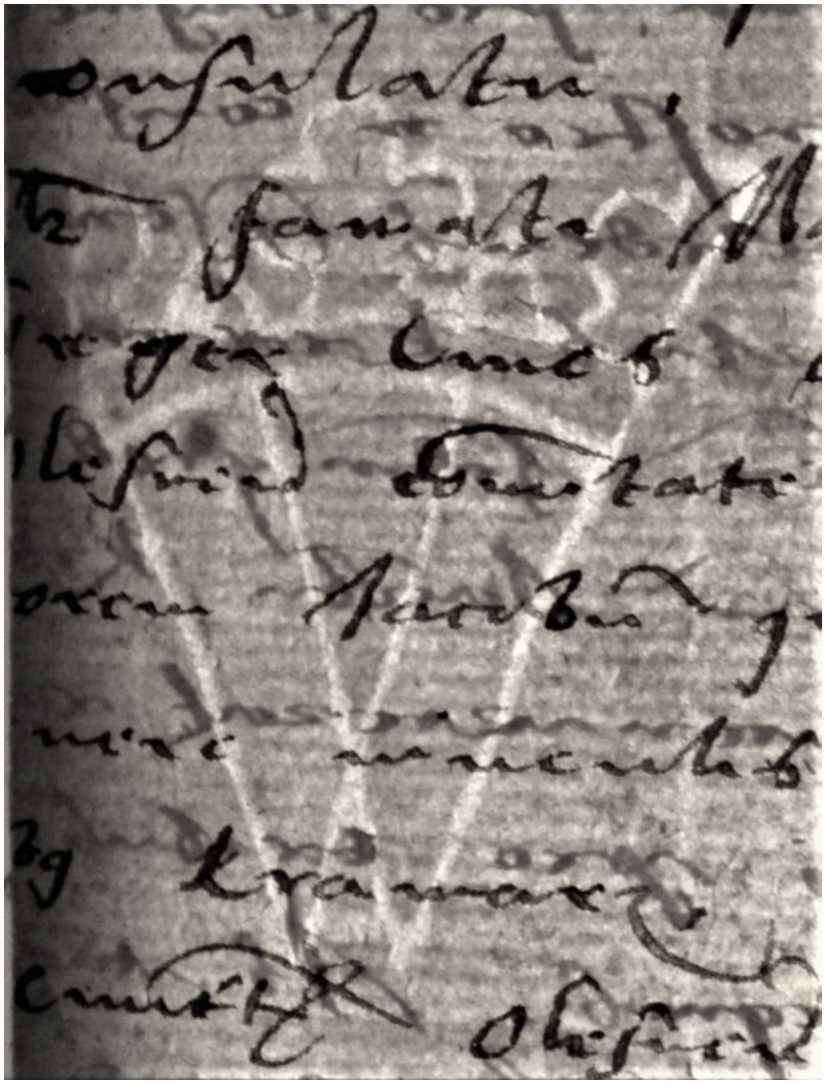
Fotografia 2. Znak wodny nr 1: głowa wołu z prętem podwójnym między rogami, oplecionym przez węża, z koroną.
AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 90

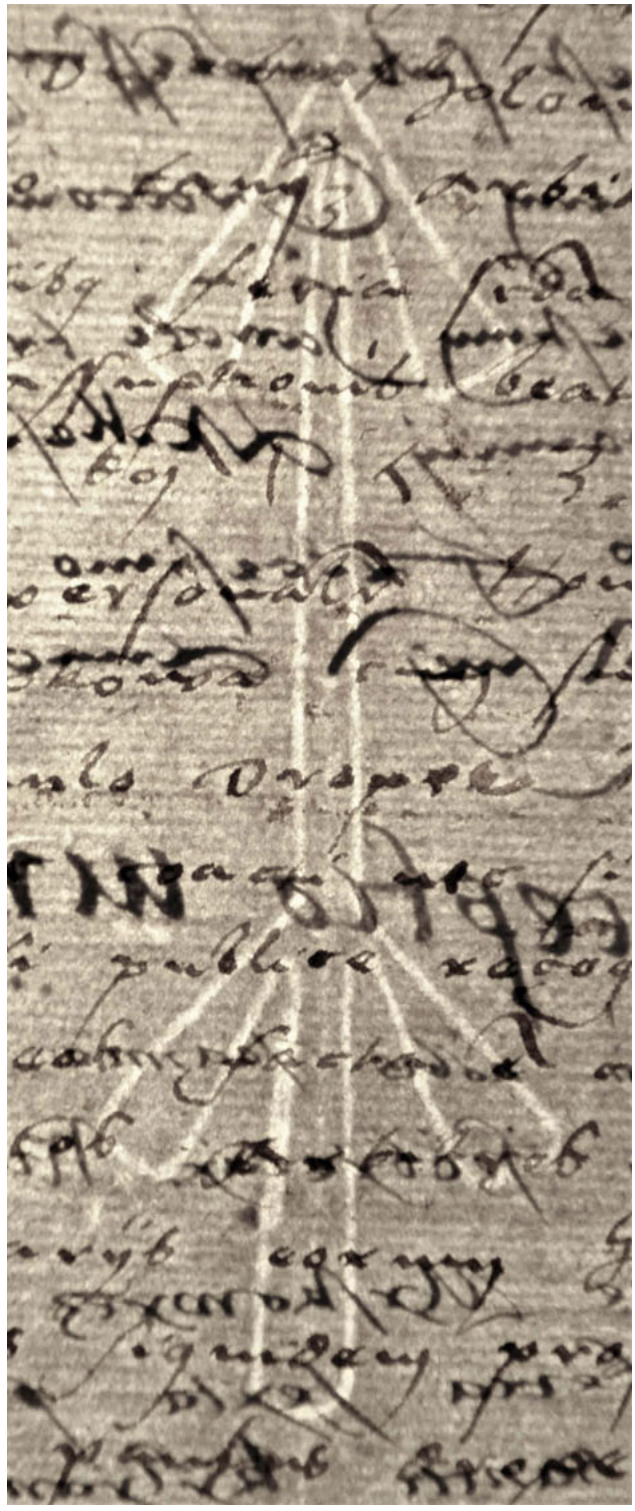
Fotografia 3. Znak wodny nr 3: głowa wołu z krzyżem oplecionym przez węża.
AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 137

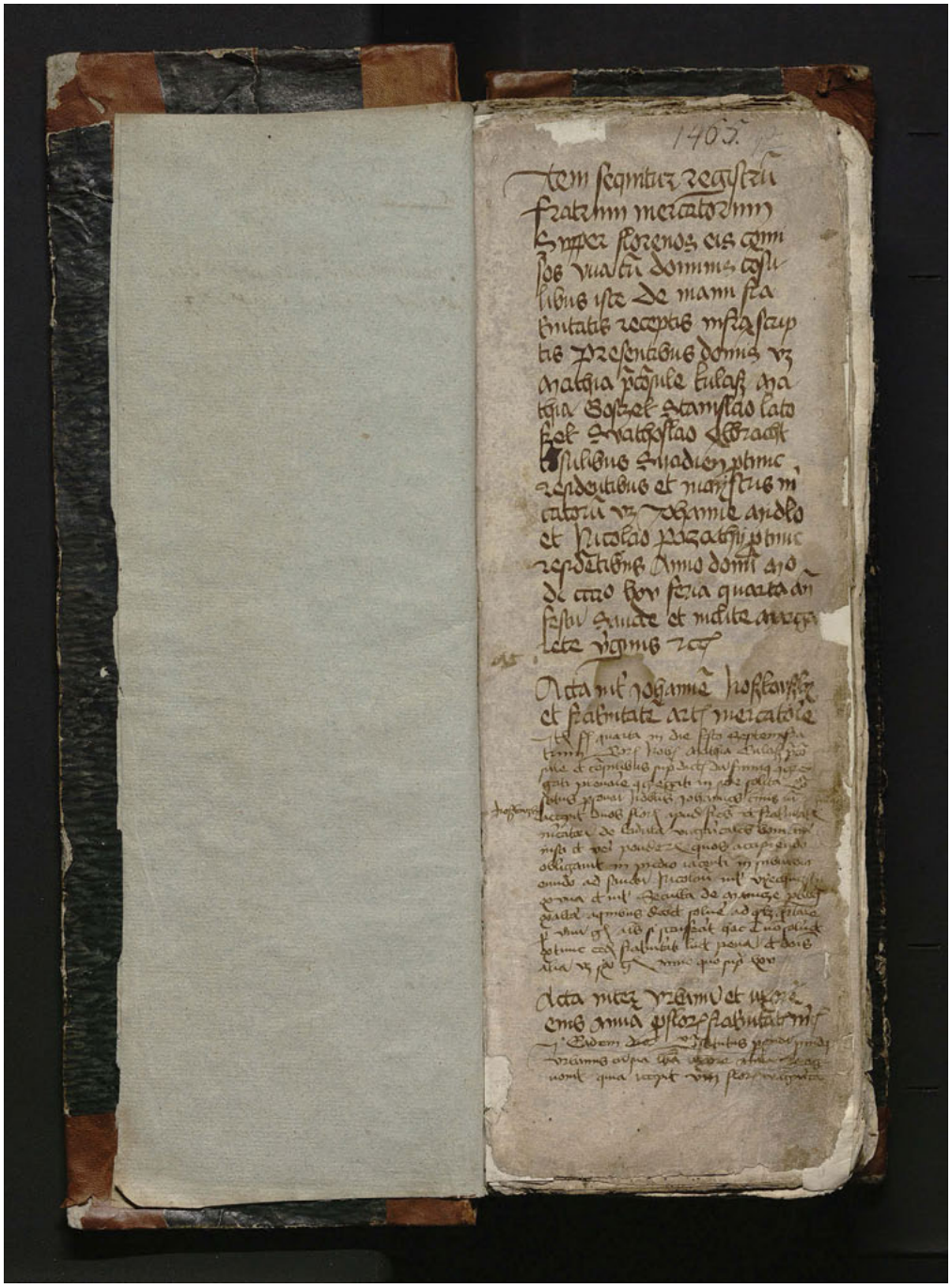
Fotografia 4. Znak wodny nr 4: głowa wołu z kwiatem na pręcie podwójnym, oplecionym przez węża. AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 192

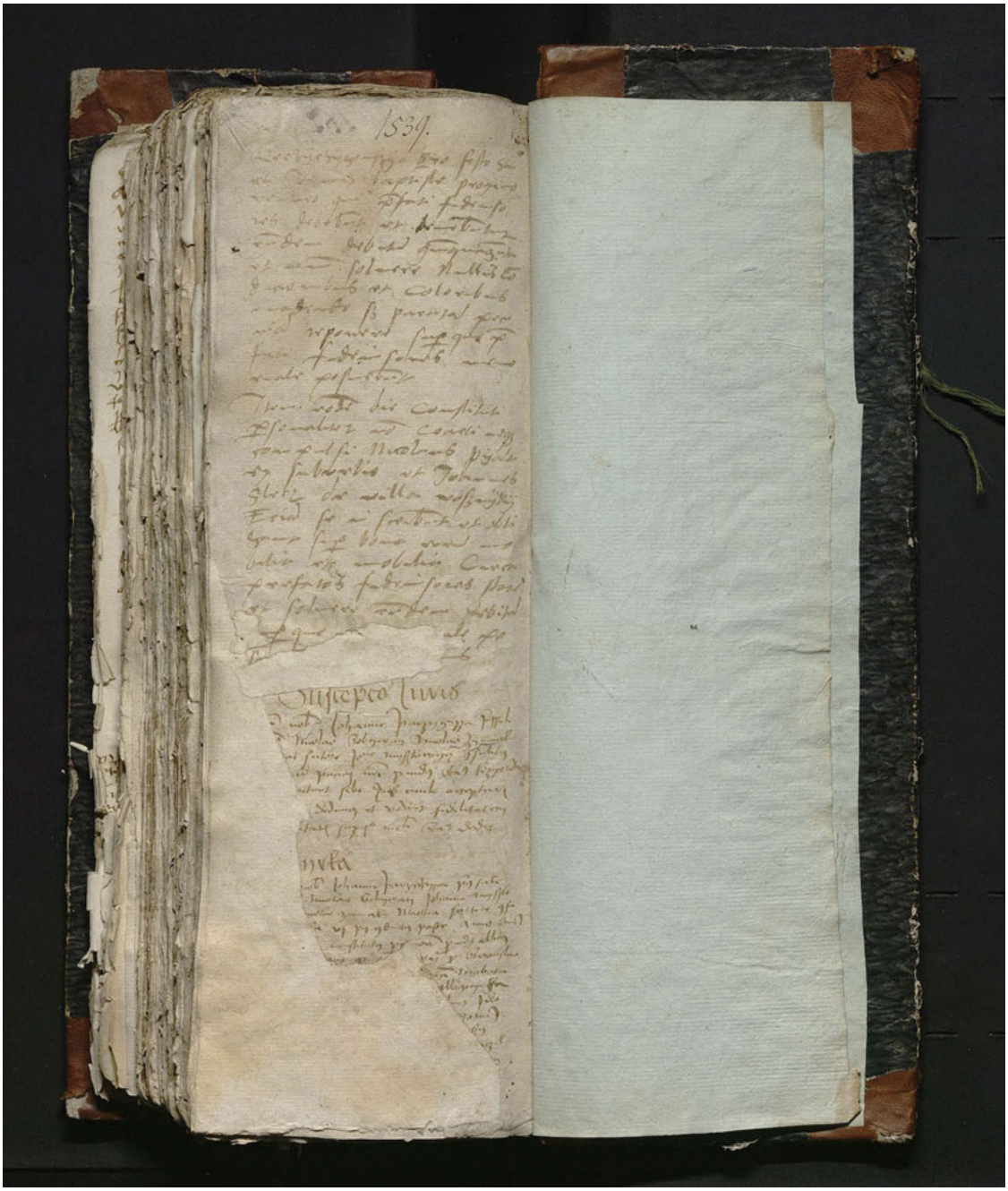
Fotografia 5. Znak wodny nr 5: litera V w koronie.
AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 236

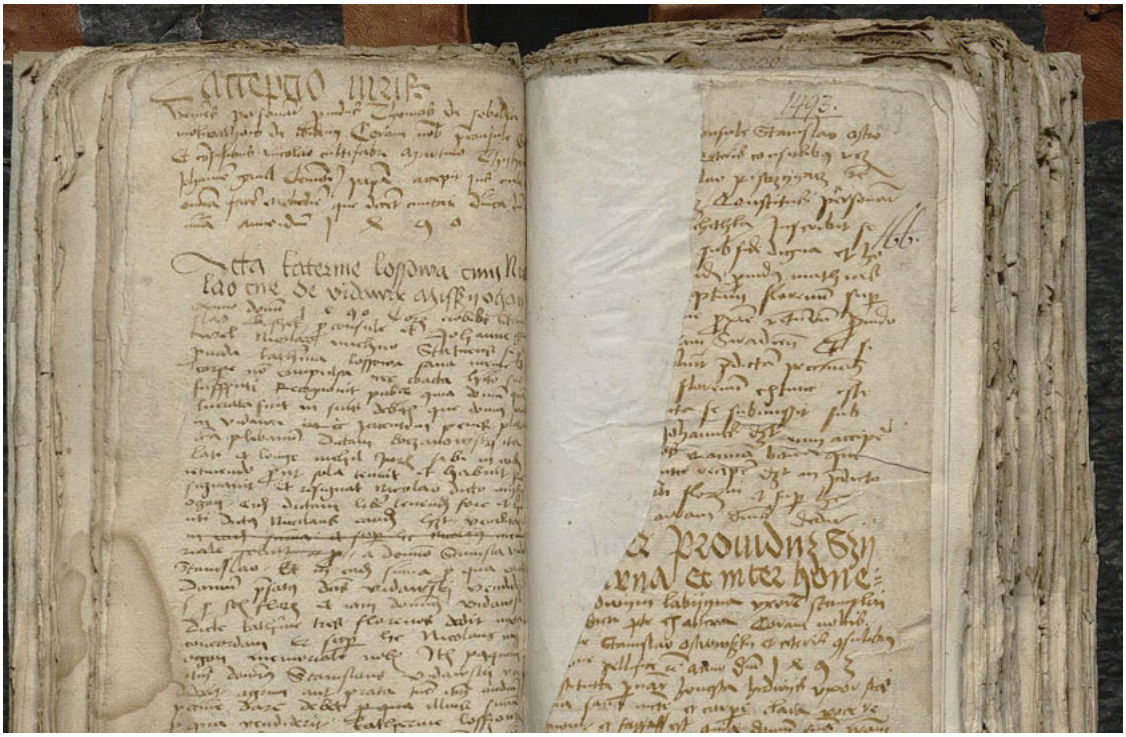
Fotografia 6. Znak wodny nr 6: strzała.
AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 281

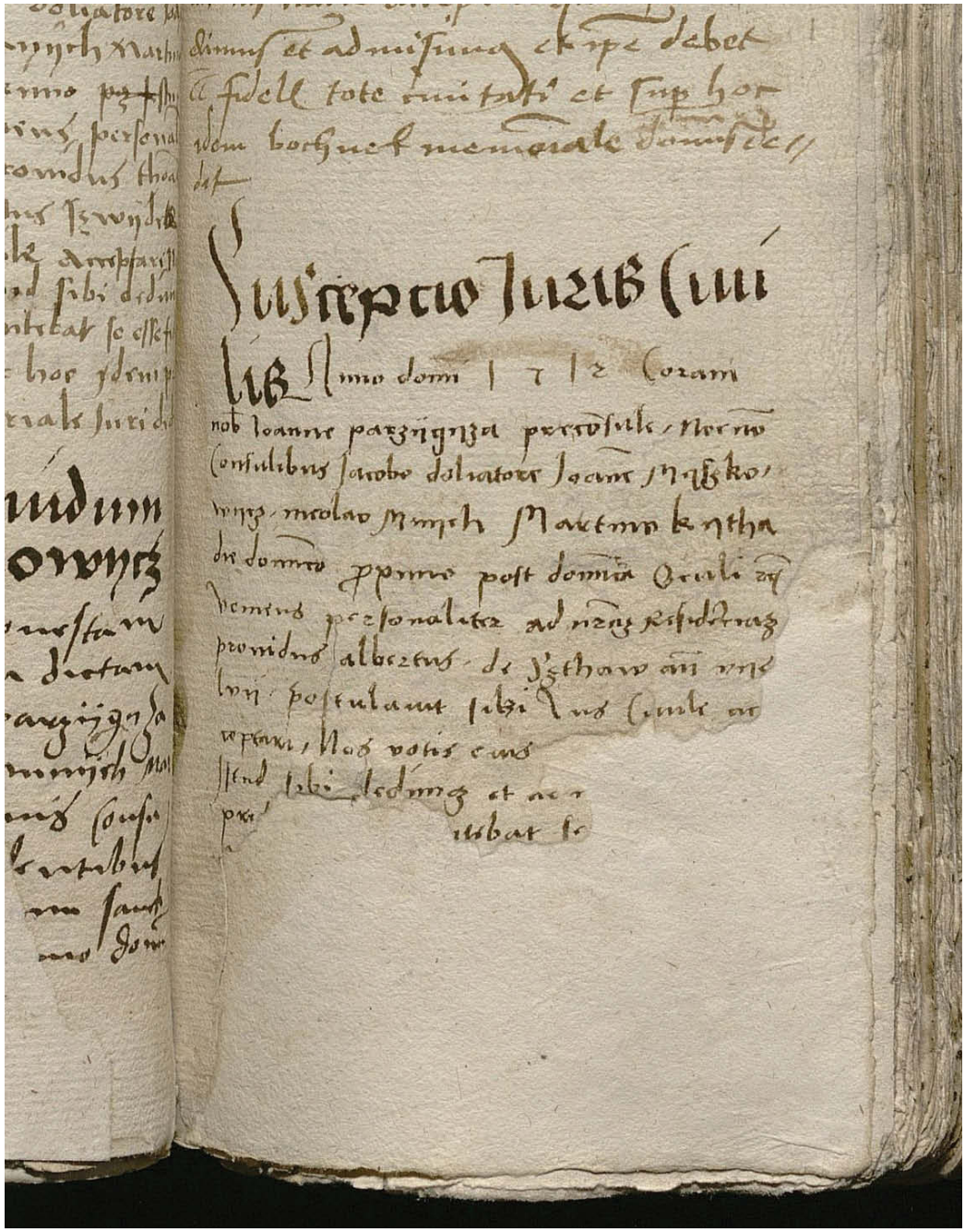
Fotografia 7. Pierwsza strona księgi radzieckiej wraz z wyklejką górnej okładki.
AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 1a

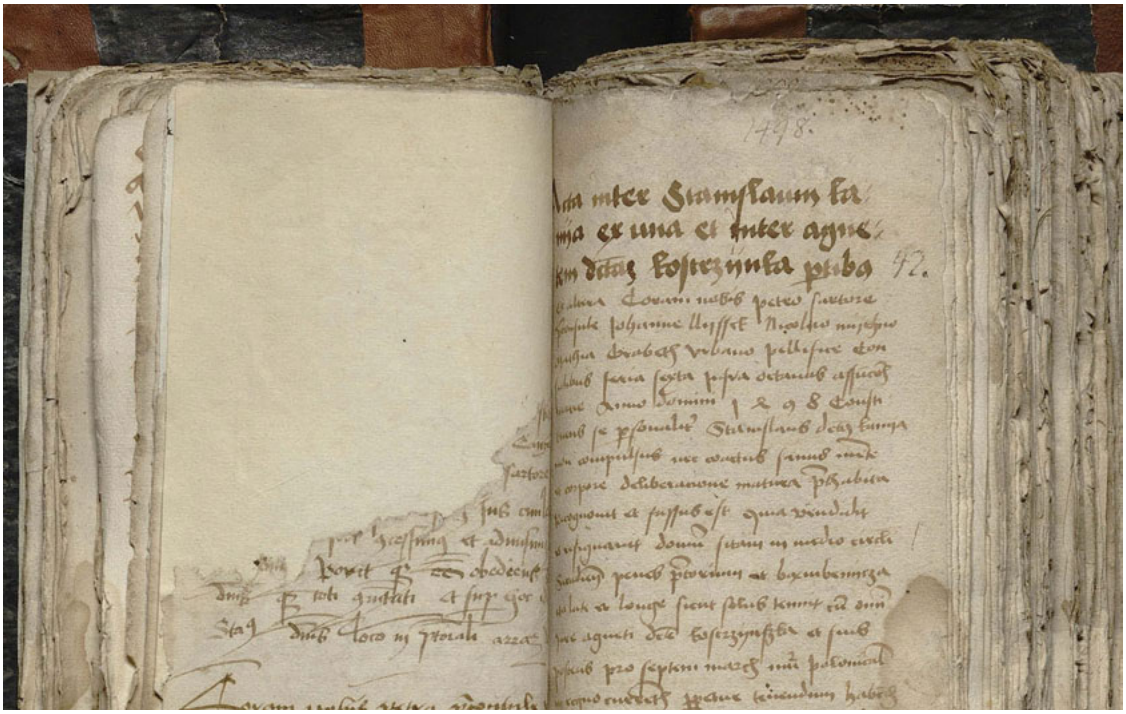
Fotografia 8. Ostatnia strona księgi radzieckiej wraz z wyklejką dolnej okładki.
AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 287v

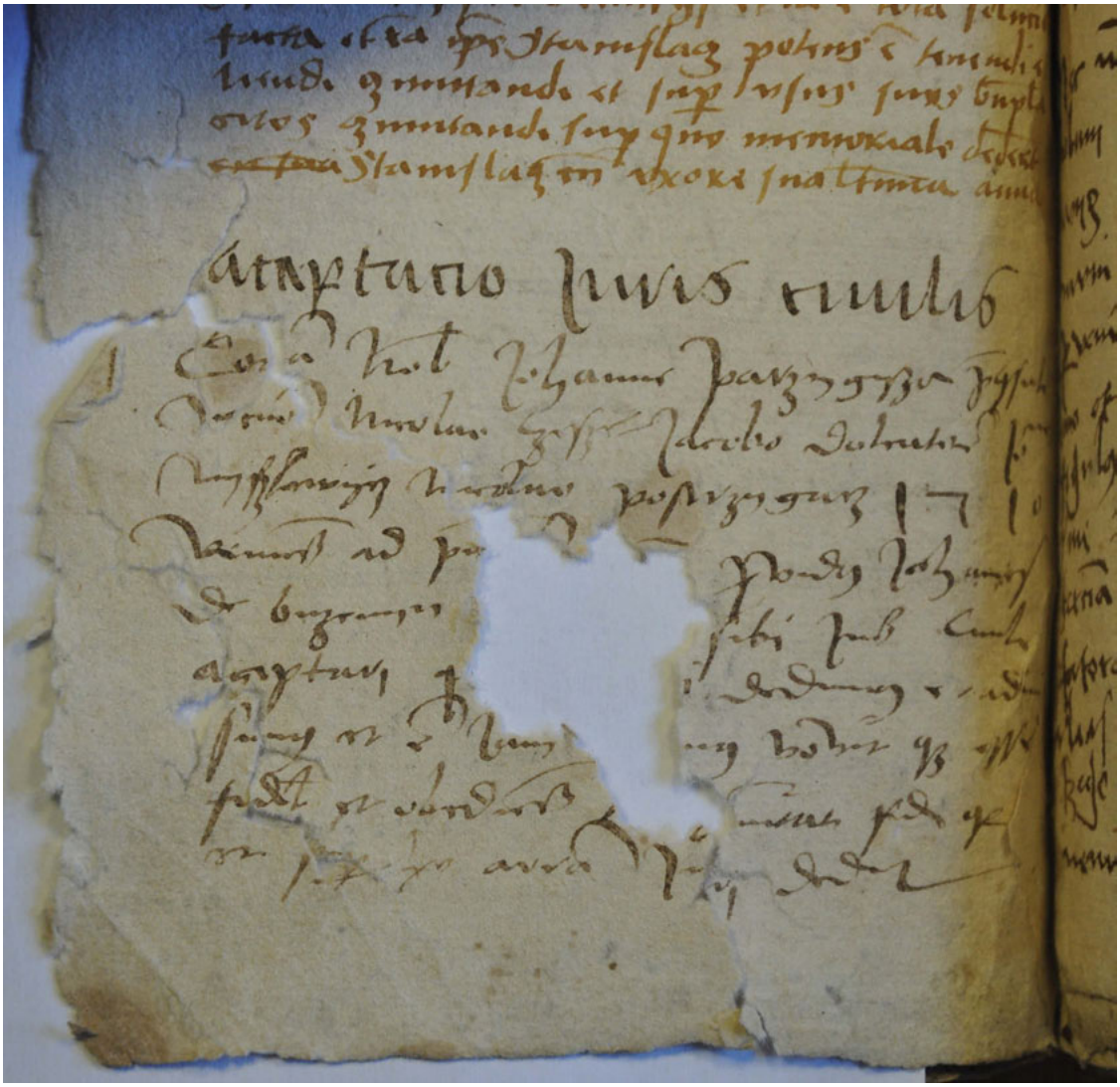
Fotografia 9. Przykład głębokiego wszycia karty oraz częściowego zaklejenia tekstu papierem w związku z rekonstrukcją ubytku papieru.
AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 28v–29 (fragmenty)

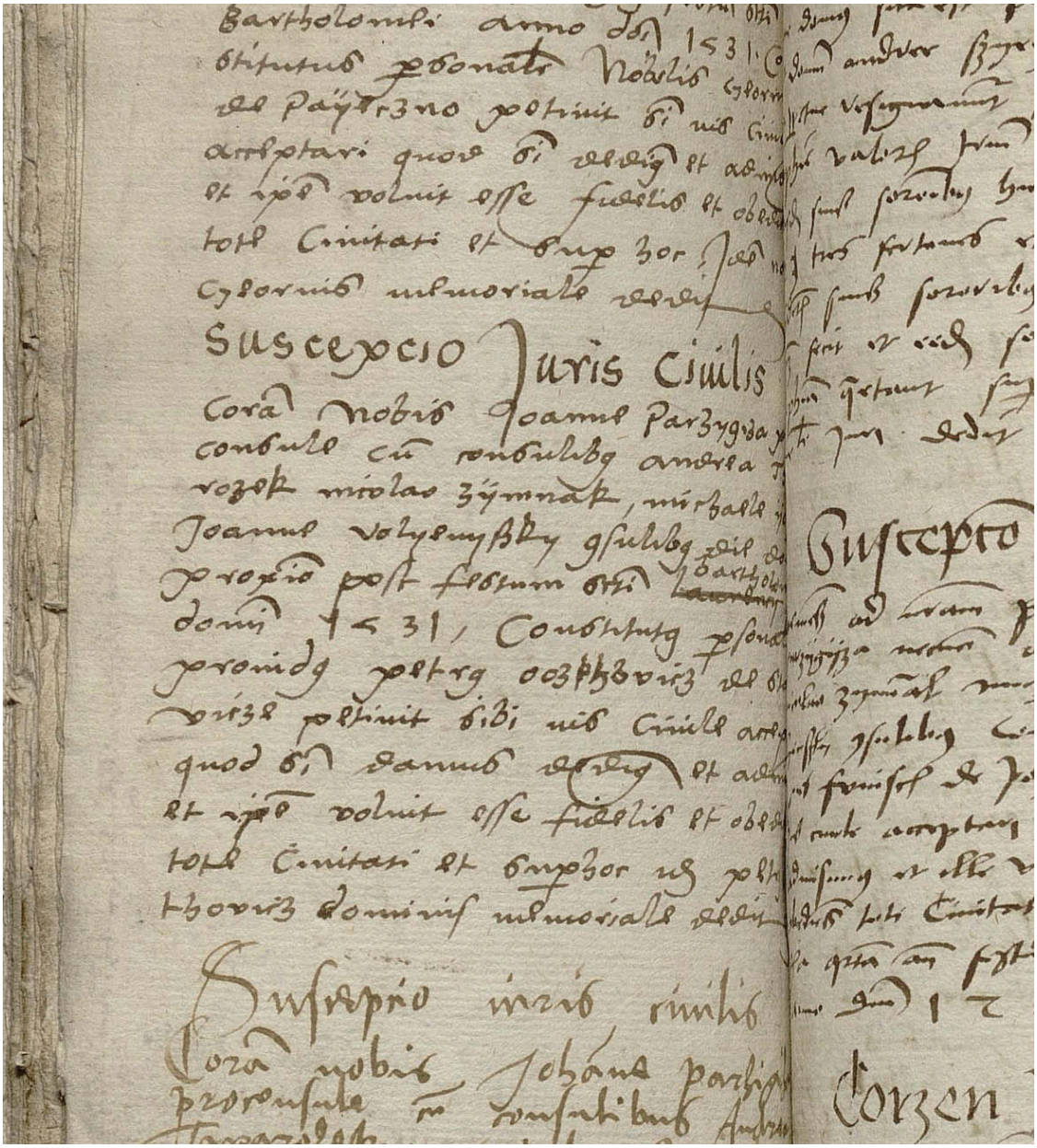
Fotografia 10. Przykład karty uszkodzonej po zawilgoceniu rękopisu, uzupełnionej papierem – brak części tekstu w zapisce z 1512 r. (nr 176). AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 91v–92 (fragment)

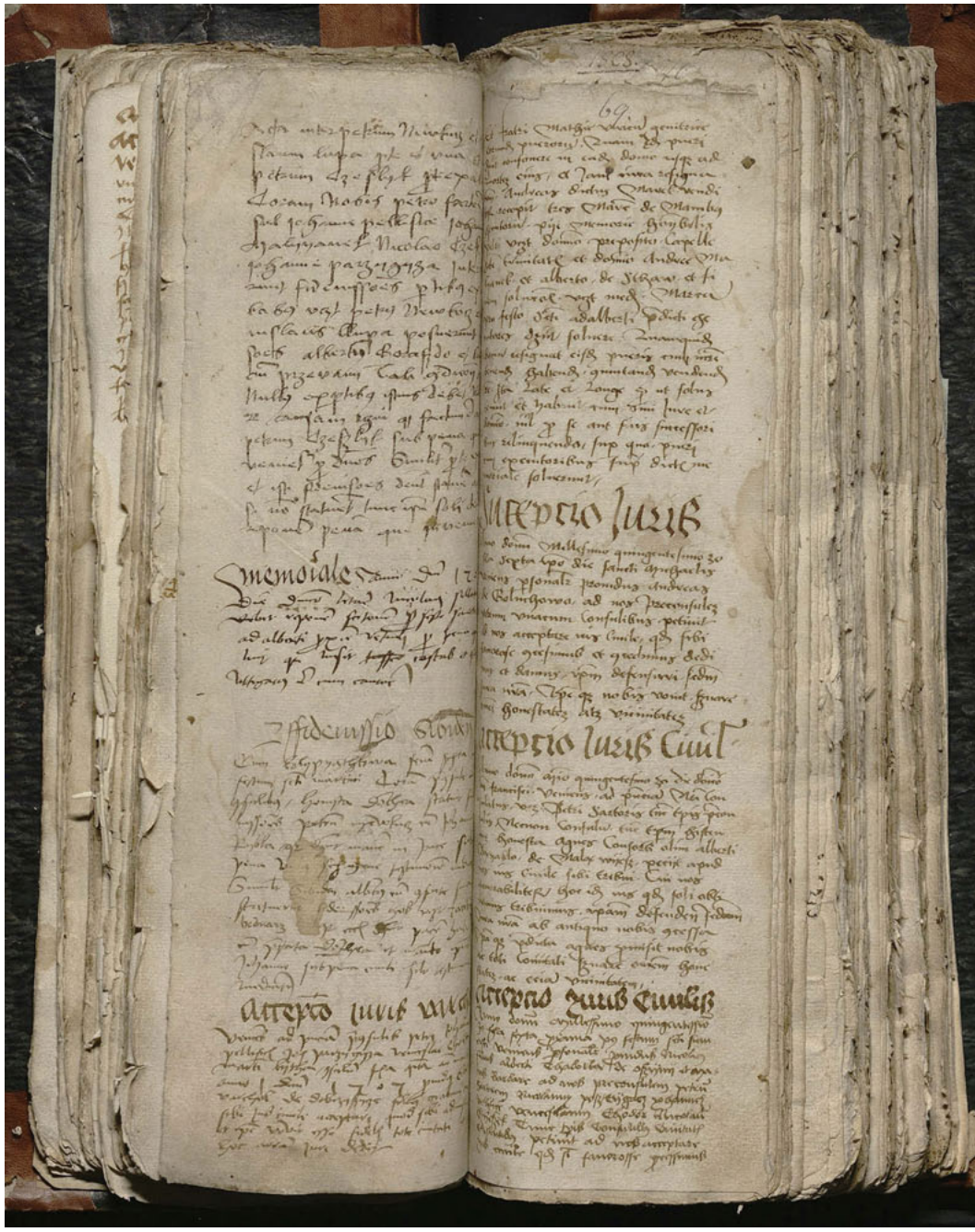
Fotografia 11. Karta poważnie uszkodzona z powodu wilgoci,
duży ubytek uzupełniony papierem – fragmentem zapiski z 1497 r. (nr 77).
AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 41v–42

Fotografia 12. Fragment poważnie uszkodzonej dolnej części karty – kilka oderwanych fragmentów, z ubytkami z wpisem z 1510 r. (nr 158). AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 84v

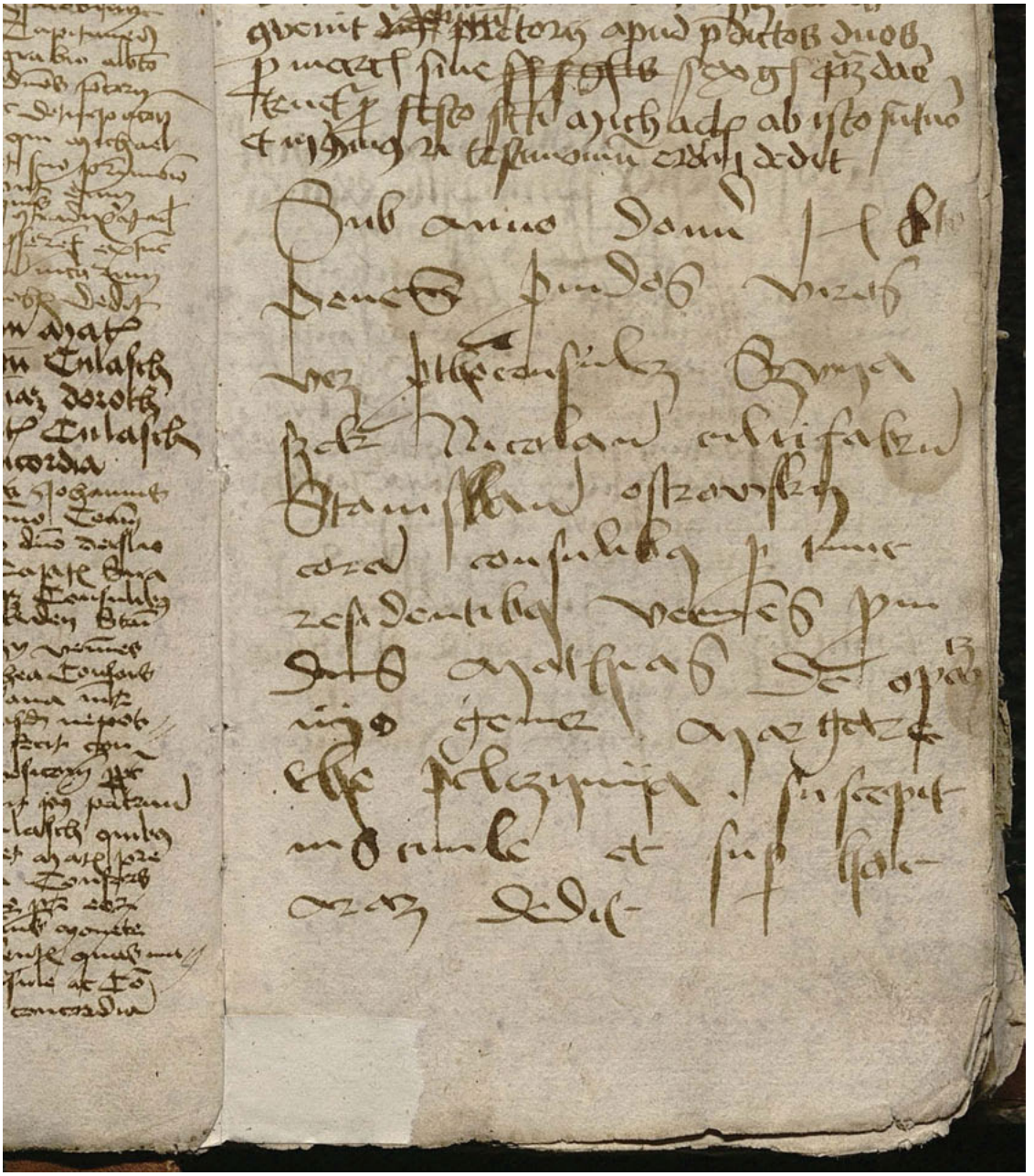
Fotografia 13. Przykład głębokiego wszycia karty – wpis z 1531 r. (nr 407).
AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 208v

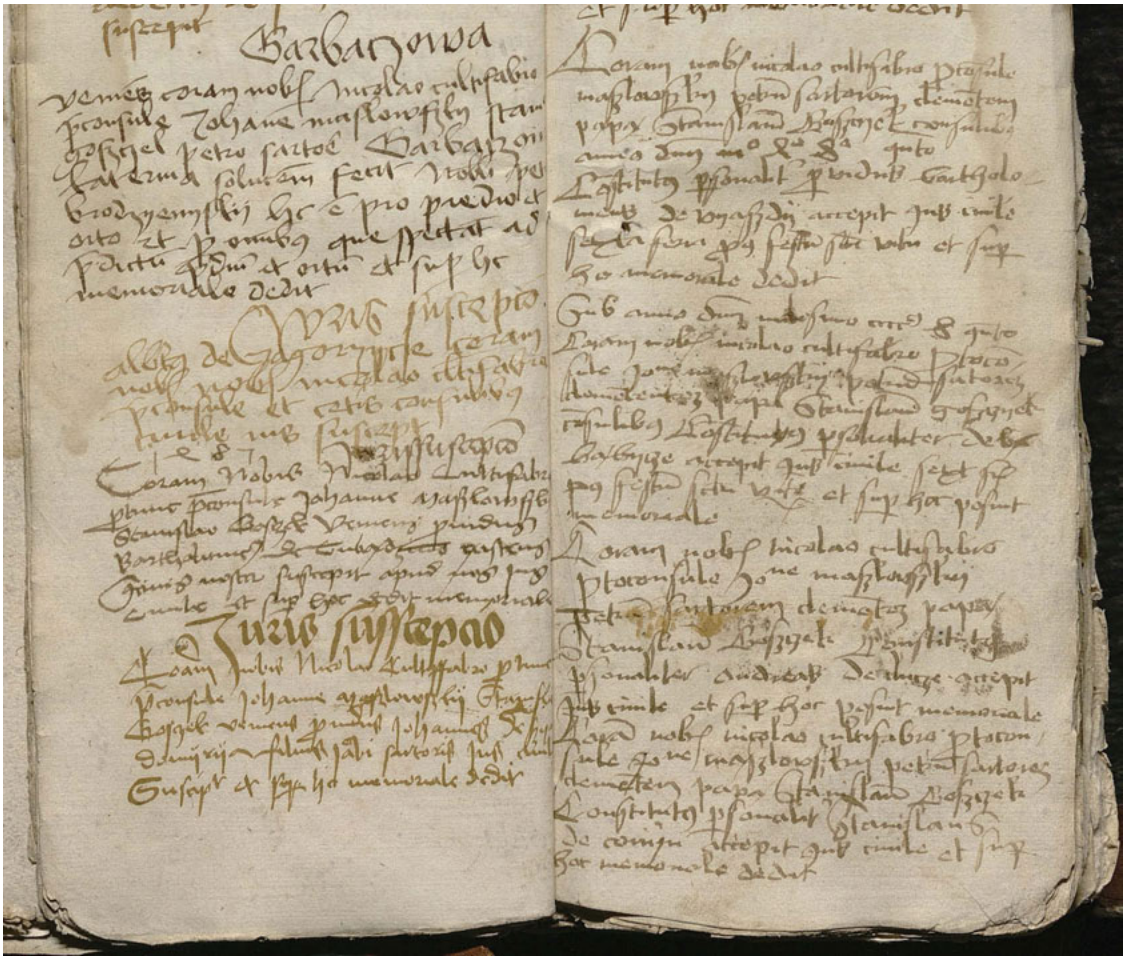
Fotografia 14. Fragment niewłaściwie wszytej karty
z wpisami z 1503 r., po karcie z wpisami z 1505 r.
AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 68v–69

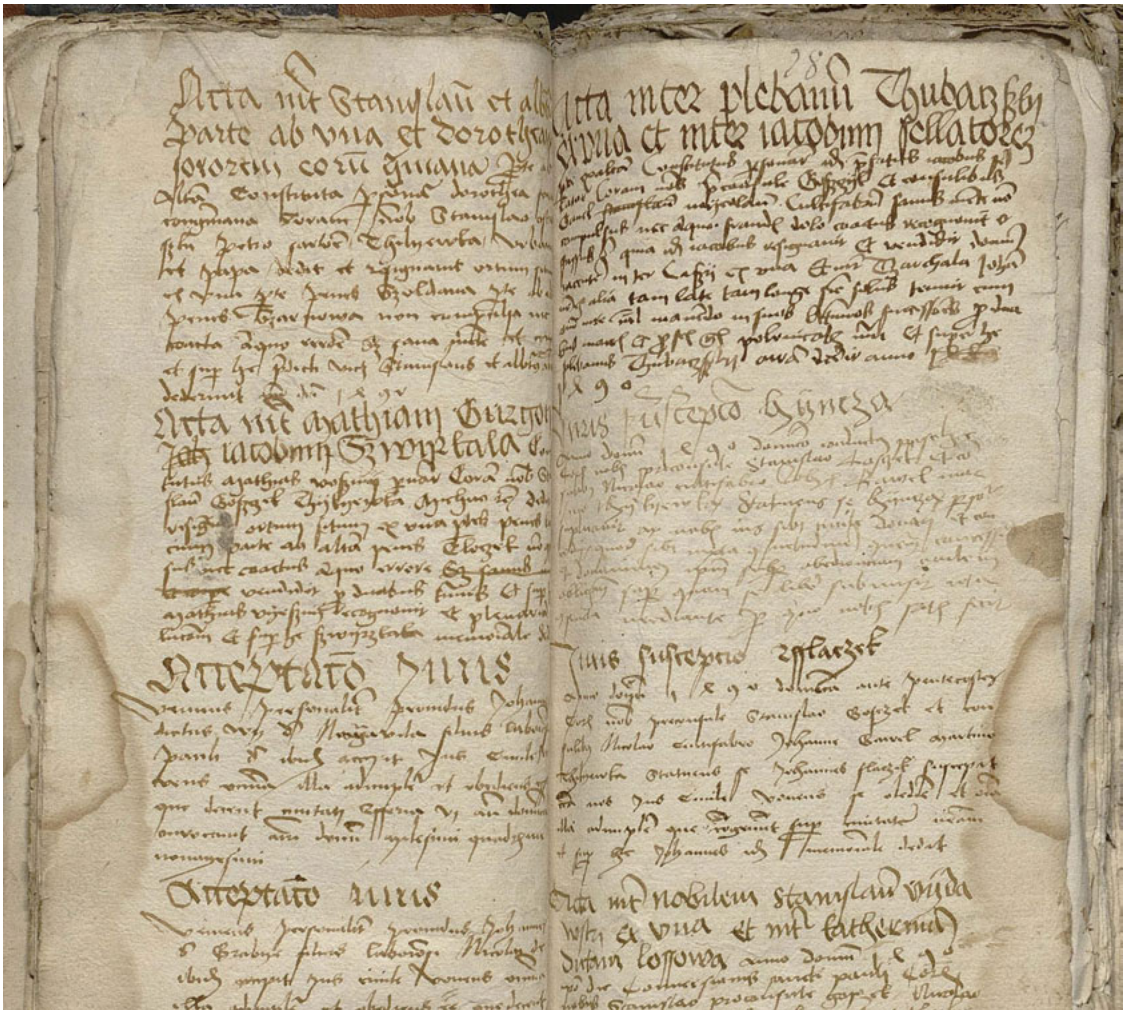
Fotografia 15. Najstarszy wpis przyjęć do prawa miejskiego Sieradza z 1475 r.
AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 4v

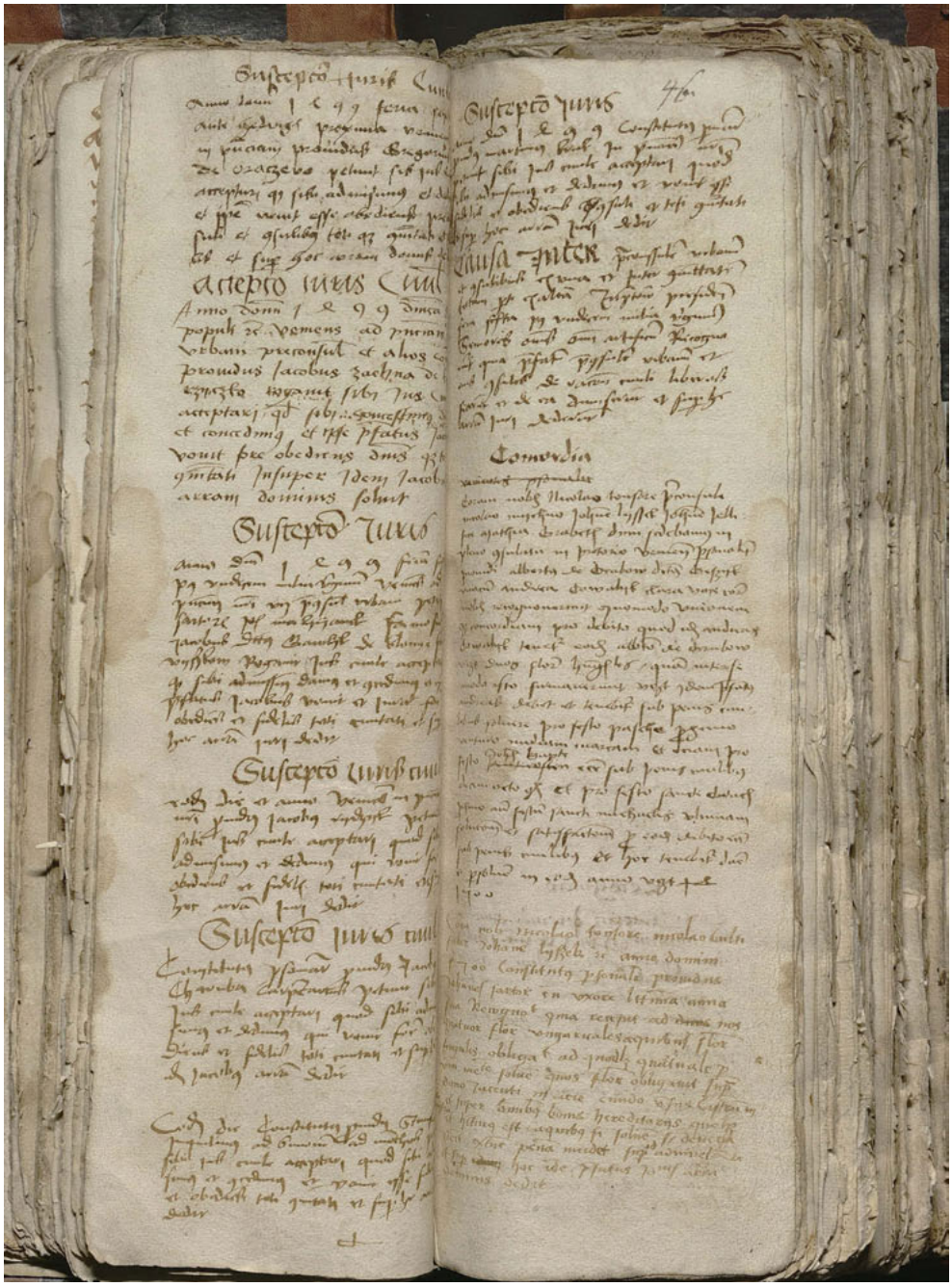
Fotografia 16. Wpis z 1481 r. (nr 3).
AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 8

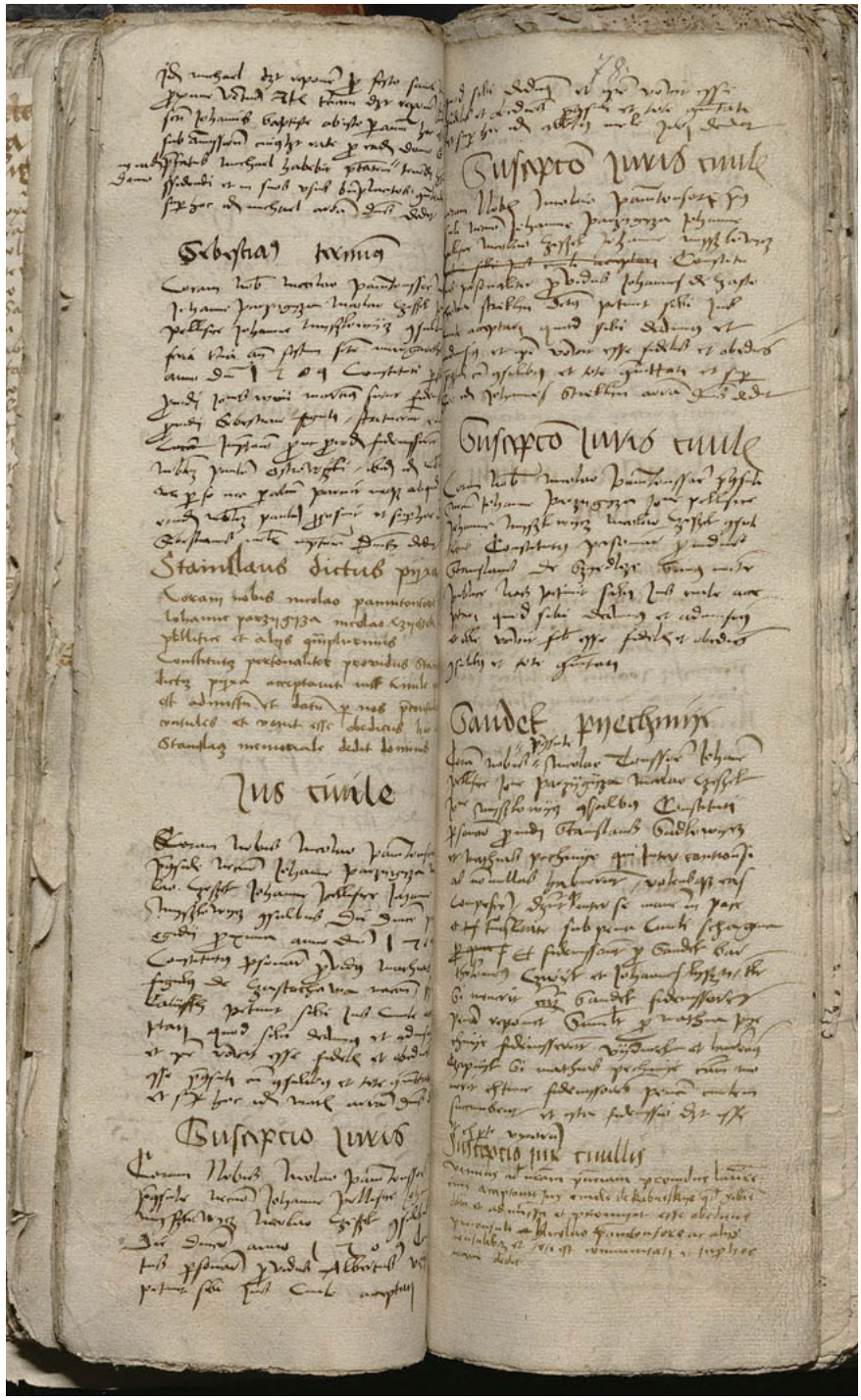
Fotografia 17. Grupa wpisów przyjęć do prawa miejskiego z 1485 r. (nr 14–19), sporządzonych co najmniej trzema różnymi rękami. AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 17v–18

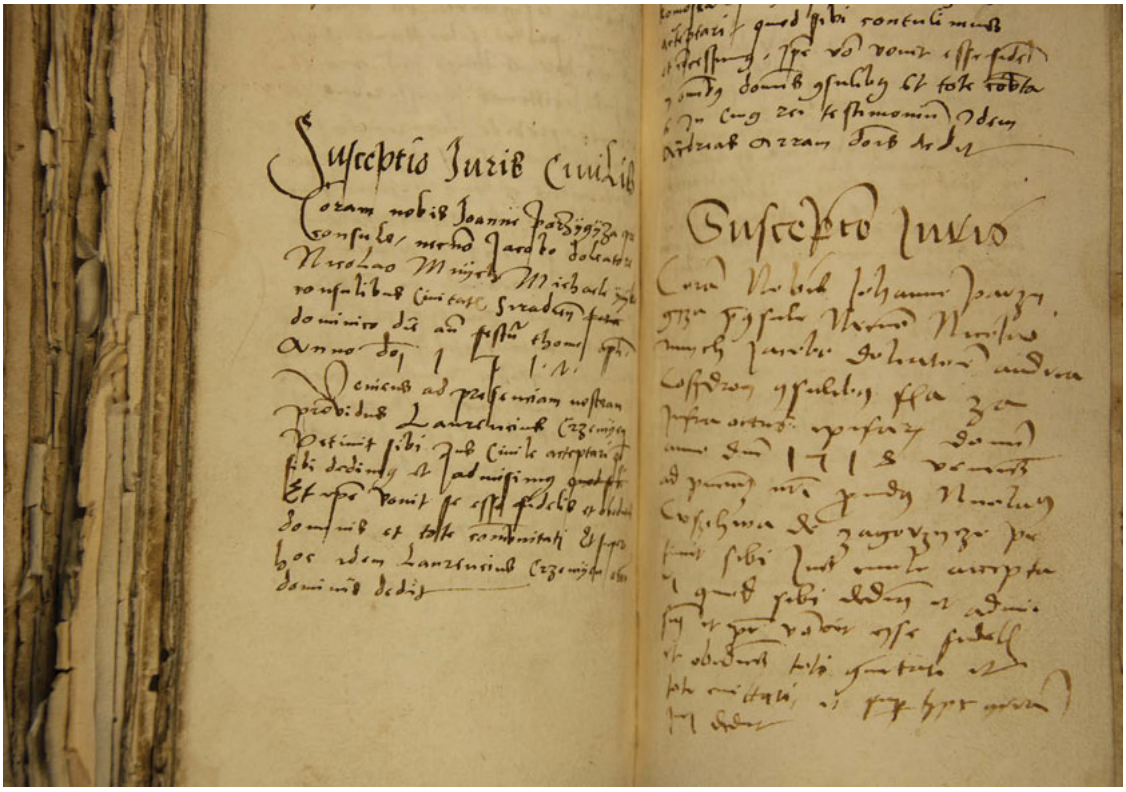
Fotografia 18. Typowa forma rejestracji obywateli Sieradza – zamieszczanie wpisów przyjęć do prawa między wpisami dotyczącymi innych spraw, 1490 r. (nr 43, 45–46).
AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 27v–28

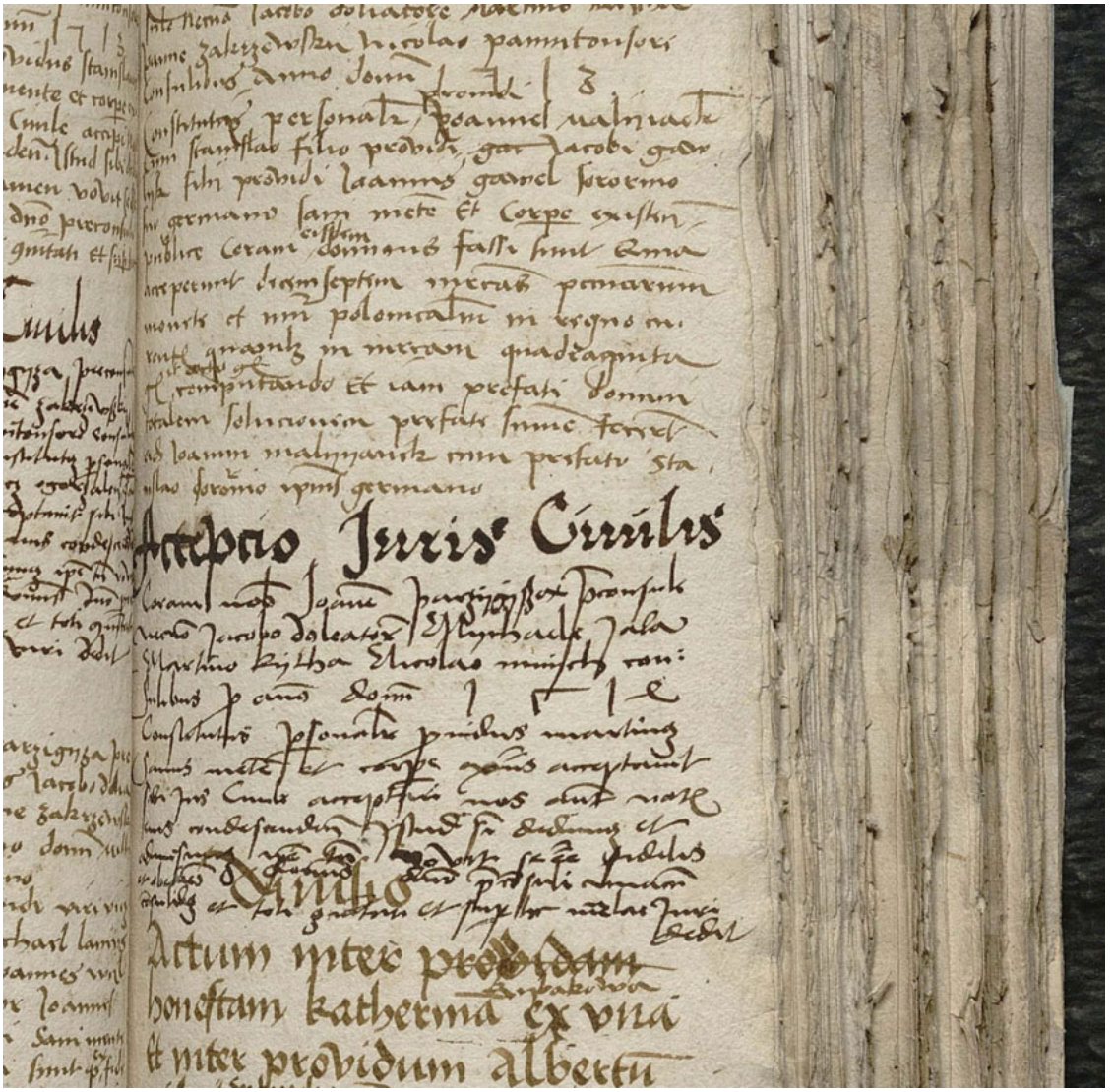
Fotografia 19. Grupy siedmiu kolejnych wpisów przyjęć do prawa miejskiego z 1499 r. (zapiski nr 84–90). AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 45v–46

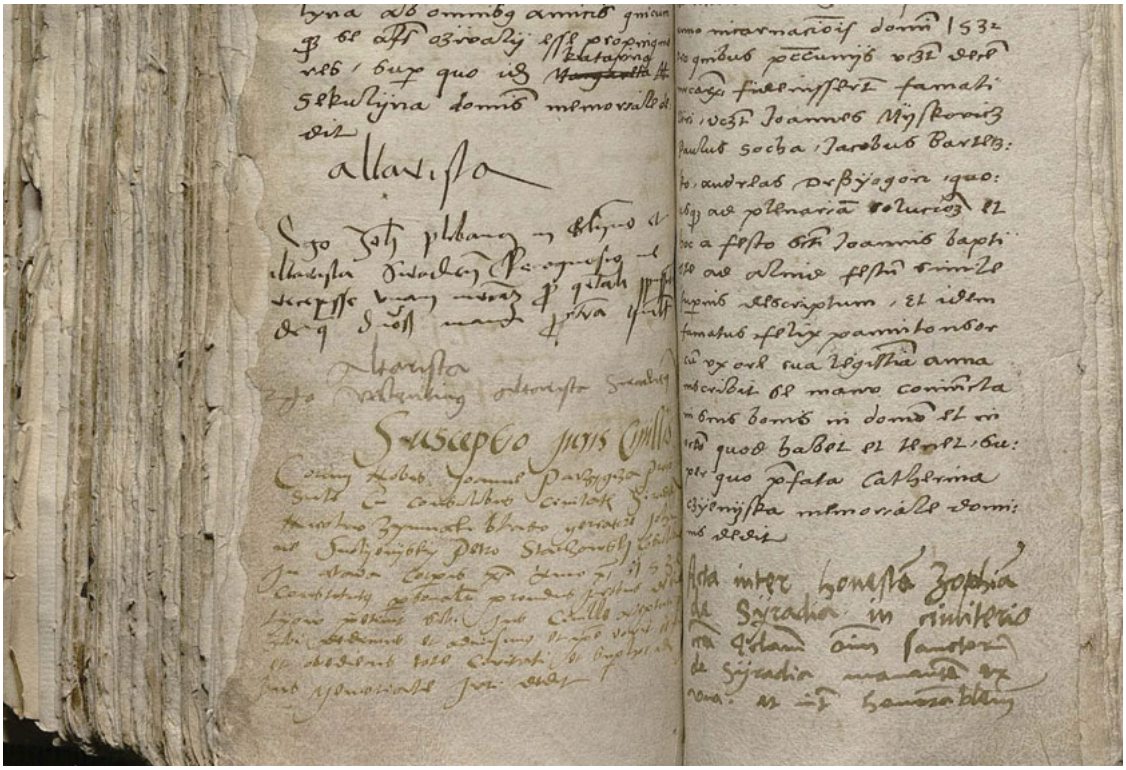
Fotografia 20. Grupa sześciu wpisów przyjęć do prawa miejskiego, sporządzonych trzema różnymi rękami z 1509 r. (nr 138–143).
AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 77v–78

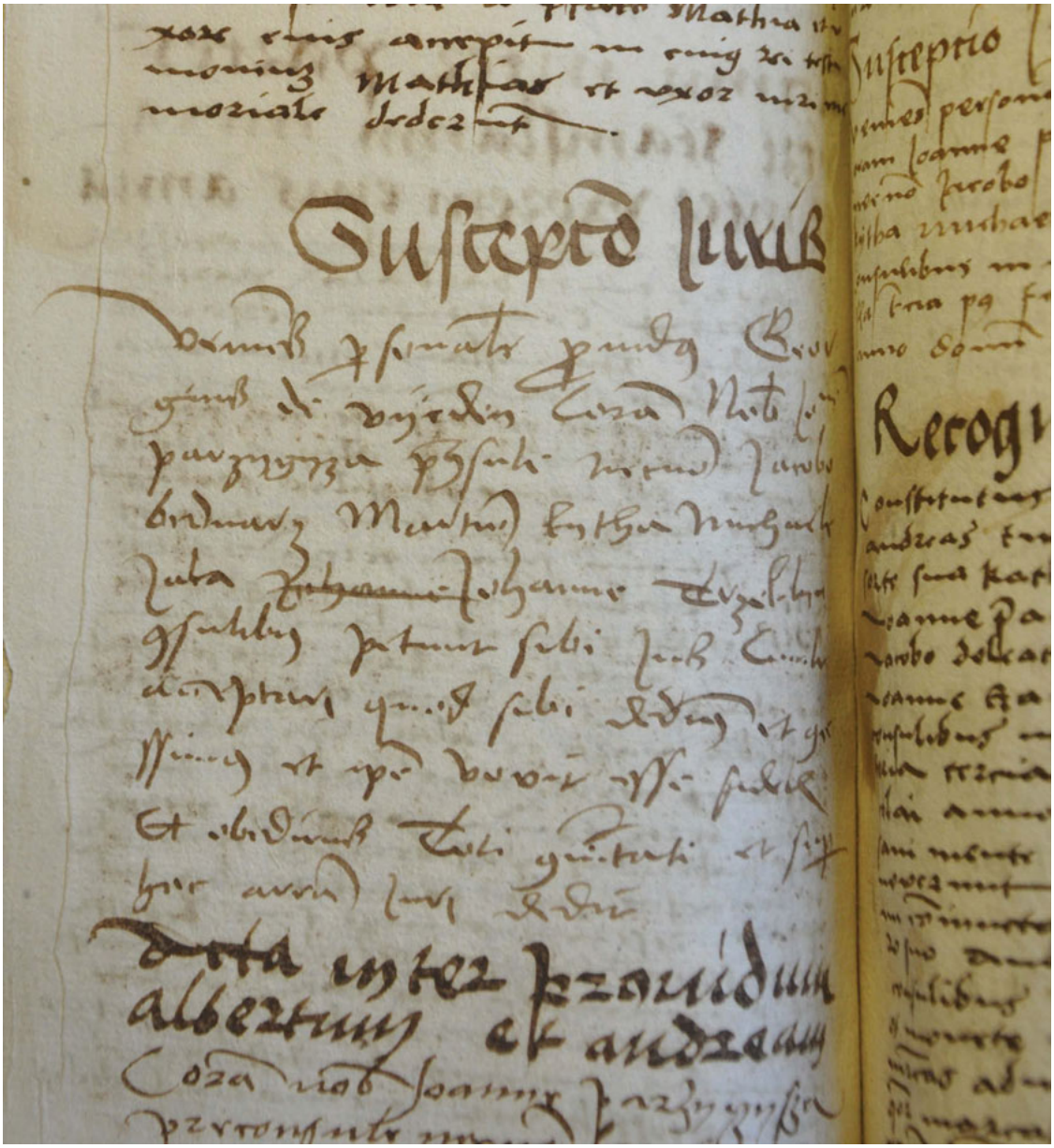
Fotografia 21. Wpisy obywateli z 1517 i 1518 r., sporządzone dwoma różnymi rękami na sąsiednich stronach księgi (nr 257 i 259). AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 131v–132

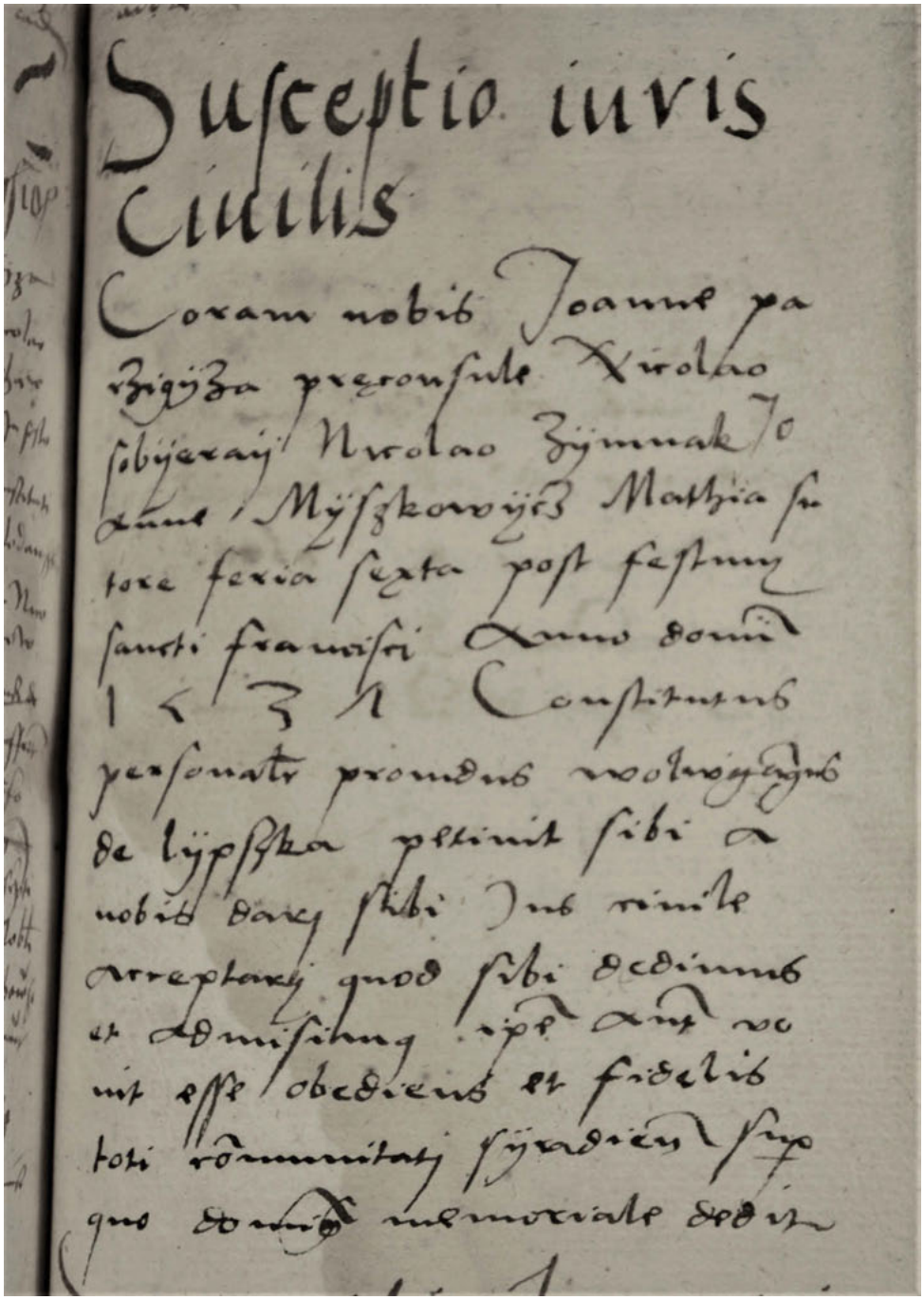
Fotografia 22. Wpis z 1514 r. dodany wtórnie między wpisami z 1513 r. (nr 224), AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 103 (fragment)

Fotografia 23. Wpis z 1534 r. (zapiska nr 436) dodany wtórnie na wolnym miejscu karty między wpisami z 1532 r.
AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 215v

Fotografia 24. Wpis Jerzego z Wiednia z 1515 r. (nr 229).
AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 120v (fragment)

Fotografia 25. Wpis Wolfganga z Lipska z 1537 r. (nr 468).
AGAD, Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 268 (fragment)

Wykaz skrótów

Skróty bibliograficzne

AGAD – Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie.

AF – Atlas Fontium, wyszukiwarka miejscowości, https://atlasfontium.pl/.

idPRNG – identyfikator obiektu w „Państwowym Rejestrze Nazw Geograficznych – miejscowości" (2024).

KujXVI – *Kujawy i ziemia dobrzyńska w drugiej połowie XVI wieku*, oprac. zbiorowe, red. W. Duży, współpr. A. Borek, M. Słoń, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, cz. 1–2, Warszawa 2021 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, t. 6).

Mapa Chrzanowskiego – *Karta dawnej Polski z przyległemi okolicami krajów sąsiednich*, Paryż 1859 (tzw. mapa Chrzanowskiego).

MazXVI – *Mazowsze w drugiej połowie XVI wieku*, oprac. zbiorowe, red. W. Pałucki, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, cz. 1–2, Warszawa 1973 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, t. 7).

MSŁS – Zajączkowski S., Zajączkowski S.M., *Materiały do słownika geograficzno-historycznego dawnych ziem łęczyckiej i sieradzkiej do 1400 roku*, cz. 1 (*Abramowice-Mzurki*); cz. 2 (*Nacki-Żywocin oraz Dodatek i Uzupełnienie*), Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź 1966; 1970.

PKXVI – *Prusy Królewskie w drugiej połowie XVI wieku. Suplement*, oprac. zbiorowe, red. T. Panecki, M. Słoń, cz. 1–2, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, Warszawa 2021 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, Suplement).

SHG – *Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich w średniowieczu*, http://www.slownik.ihpan.edu.pl/.

SHGKr. – *Słownik historyczno-geograficzny województwa krakowskiego w średniowieczu*, cz. 1–5, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Societas Vistulana, Wrocław 1980–Kraków 2021.

SHGPoz. – *Słownik historyczno-geograficzny województwa poznańskiego w średniowieczu*, cz. 1–6, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PTPN, Wrocław 1982–Poznań 2021.

SHGWiel. – *Słownik historyczno-geograficzny ziemi wieluńskiej w średniowieczu*, oprac. R. Rosin, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1963.

Sieradz 2014 – *Sieradz*, [t.] 1: *Dzieje miasta do 1793 roku*, red. Z. Anusik, Polskie Towarzystwo Historyczne, Urząd Miasta Sieradza, Łódź–Sieradz 2014.

SŁŚ – *Słownik łaciny średniowiecznej w Polsce*, t. 1–8, red. Marian Plezia, Krystyna Weyssenhoff-Brożkowa, Michał Rzepiela, Polska Akademia Nauk, Warszawa 1955–Kraków 2021.

Sowina Sieradz – Sowina U., *Sieradz. Układ przestrzenny i społeczeństwo miasta w XV–XVI wieku*, Polska Akademia Nauk. Instytut Historii Kultury Materialnej, Warszawa–Sieradz 1991.

Sowina Najstarsze – Sowina U., *Najstarsze sieradzkie testamenty mieszczańskie z początku XVI w. Analiza źródłoznawcza*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej", 39 (1991), nr 1, s. 3–21.

SGKP – *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. 1–15, Warszawa 1880–1886.

SSNO – *Słownik staropolskich nazw osobowych*, t. 1–7, oprac. zbiorowe, red. W. Taszycki, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1965–1987.

UN – *Urzędowe nazwy miejscowości i obiektów fizjograficznych*, [nr] 50: *Powiat sieradzki i powiat miejski Zduńska Wola, województwo łódzkie*, Urząd Rady Ministrów. Biuro do Spraw Prezydiów Rad Narodowych, [Warszawa] 1972.

UWN – „Wykaz urzędowy nazw miejscowości i ich części" (2019).

WlkpXVI – *Wielkopolska w drugiej połowie XVI wieku*, oprac. zbiorowe, red. K. Chłapowski, M. Słoń, cz. 1–2, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, Warszawa 2017 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, t. 4).

WSandXVI – *Województwo sandomierskie w drugiej połowie XVI wieku*, oprac. zbiorowe, red. W. Pałucki, cz. 1–2, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1993 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, t. 2).

WSŁXVI – *Województwo sieradzkie i województwo łęczyckie w drugiej połowie XVI wieku*, oprac. zbiorowe, red. H. Rutkowski, cz. 1–2, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, Warszawa 1998 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, t. 5).

ZPKXVI – *Ziemie polskie Korony w drugiej połowie XVI. Wydanie zbiorcze*, oprac. zbiorowe, red. M. Słoń, cz. 1–2, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, Warszawa 2021 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, wydanie zbiorcze serii).

Skróty techniczne i geograficzne

brzes. – brzeski, brzeskie
brzez. – brzeziński
burm. – burmistrz
chęc. – chęciński
cz. – część
E – wschód (East)
id. – identyfikacja
inowr. – inowrocławski
kal. – kaliskie, kaliski
kcyń. – kcyński
kon. – koniński
kośc. – kościański
krak. – krakowski, krakowskie
l. – lata
lel. – lelowski
ław. – ławnik
łęcz. – łęczycki, łęczyckie
m. – miasto
maz. – mazowieckie
msc. – miejscowość
N – północ (North)
niejed. – niejednoznaczna
niezid. – niezidentyfikowana
nr – numer
ob. – obecnie
ok. – około
orł. – orłowski

ostrz. – ostrzeszowski
par. – parafia
piotrk. – piotrkowski
pow. – powiat
poz. – poznański, poznańskie
prawdop. – prawdopodobnie
przed. – przedecki
przyp. – przypis
pyzdr. – pyzdrski
rad. – radomski
radomszcz. – radomszczański
raj. – rajca
raw. – rawski, rawskie
S – południe (South)
sand. – sandomierski, sandomierskie
sier. – sieradzki, sieradzkie
szad. – szadkowski
św. – święta, święty
ul. – ulica
W – zachód (West)
w. – wieś
warsz. – warszawska, warszawski
wiel. – wieluńska, wieluński
woj. – województwo
wsch. – wschowski
z. – ziemia
zob. – zobacz

Edycja

Rejestr przyjęć do prawa miejskiego w Sieradzu 1475–1539
Wpisy w księdze radzieckiej Sieradza z lat 1465–1539
Oryginał (dalej R): Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie
Zespół: Księgi miejskie Sieradz, sygn. Sieradz 2, k. 4v–287v

1475

[*k. 4v*]

1. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini M^{io} CCCC^{o} LXX quinto [*1475*], dominica que[a] decantatur XXI post Trinitatis [*15 X*], veniens honestus Mathias Skoczilasch ad presenciam {[b-b]} <prothoconsulis[c]> Szwyaszek unacum consulibus Szmythr[d] [*?*], Odoyek[1] et aliis fidedignis protunc existentibus, in presencia ipsorum ius civile suscepit, promittens in omnibus causis honorem civitatis concernentibus[d] et super hoc prefatus Mathias iuri arram dedit.

a *wyraz poprawiony, pierwotny zapis* qua
b-b *skreślone tym samym atramentem* consulis
c *nadpisane ręką pisarza nad skreślonym wyrazem*
d *odczyt niepewny*

1481

[*k. 7v*]

2. ||[a-]Susceptio {[b-b]} iuris civilis sequitur||. Item coram dominis, quibus supra primo[2], veniens Bartholomeus {[c-c]} Blaszek[3]{[d-d]}, suscepit ius civile et compro-

misit fore fidelis civitati in omnibus et iam omnimodam potestatem in civitate vendendi et emendi omnia que placebit melius et insuper arram dedit {[e-e]} nobis[-f].

a-f *datowanie wpisu według kolejności zamieszczenia w R; wpis następny na tej stronie (k. 7v), sporządzony tą samą ręką, ma datę roczną 1481 r.; podobnie wpis na stronie poprzedniej (k. 7) datowany jest* feria quarta ante Ascensionis *1481*

b-b *skreślone tym samym atramentem* r

c-c *skreślone tym samym atramentem* bl

d-d *skreślone tym samym atramentem* re

e-e *skreślone tym samym atramentem* nostro littere *(zapis* nro lre*)*

[*k. 8*]

3. Sub anno Domini 1481, penes providos viros, videlicet prothoconsulem Szwyaszek, Nicolaum cultifabrum, Stanislaum[a] Ostrowsky[4], coram consulibus protunc residentibus, veniens providus Mathias de Opa<cz[b]>znyo[5], gener Margarethe Pelczynya, suscepit ius civile et super hoc aram dedit.

a *litera* l *poprawiona z innej litery* b *[?]*

b *litery* cz *nadpisane nad literą* a

1483

[*k. 14v*]

4. ||Coram nobis[6]|| eodem die [*9 VII 1483*[7]] personaliter constitutus providus Johannes gener Sthorpyl suscepit ius civile, cui committimus civitatis vicinitatem.

[*k. 15*]

5. Nos consules protestamur per presentes, quod nobis sedentibus consulendi zelo, Martinus Malek de Iwny Wloczløw[8], veniens ad presenciam nostram, nullo detur pacionis scrupulo, involutus, nostre vicinitatis adquis[i]vit ius feria quarta[a], Dominici incarnacionis 148{[b-b]} tercio [*1483*].

a *w R brak święta*

b-b *skreślone tym samym atramentem* 3

[*k. 15v*]

6. ||[a-]Iuris suscepcio||. Coram nobis Stanislao Ostrowszky prothoconsule, Johanne Maslowszky, Nicolao cultifabro consulibus civitatis Siradiensis providus Venceslaus pellifex suscepit ius civile[-b].

a-b wpis wcześniejszy sporządzony tą samą ręką i następny na tej stronie są datowane na 1483 r.

7. ||[a-] Iuris suscepcio||. Coram nobis Stanislao Ostrowszky prothoconsule, Mychno, Johanne Maslowszky, Clemente Papa[9], Petro Pyeczko consulibus, constitutus personaliter providus Albertus Glowa suburbanus Siradiensis, ius civile suscepit[-b].

a-b datacja na 1483 r. jest niepewna; poprzedni wpis sporządzony tą samą ręką datowany die dominica quarta adventus Domini *[21 XII] 1483 r.; kolejny wpis na następnej stronie jest już z 1484 r.*

1484

[*k. 16*]

8. Anno Domini M° CCCC° 84 [*1484*], coram nobis consulibus domino Stanislao Ostrowszky et domino Nicolao cultifabro, Jo[an]ne Maslowszky, Clemente Papa, veniens providus Franciscus de Gralow[a10], suscepit ius civile die sancti Petri [*1 VIII 1484*[11]].

a czwarta litera źle widoczna; splata się z laską litery p *z poprzedniego wiersza; może powinno być* Grabow

9. ||Iuris suscepcio||. Coram nobis Stanislao Ostrowszky prothoconsule, Nicolao cultifabro, Jo[an]ne Maszlovszky, Petro Pyeczko, Clemente Papa consulibus civitatis Siradiensis, veniens providus Michael Ventris[12] de Czyenya[13], suscepit ius civile et super hoc memoriale dedit.

[*k. 17*]

10. ||Iuris suscepcio||. Coram nobis Stanislao Ostrowszky prothoconsule, Michno cultifabro, Johanne Maslowszky, Petro Pyeczko, Clemente Papa consulibus, constitutus personaliter providus Jo[han]nes de Maiori Charthlupia[14], suscepit ius civile et super hoc dedit memoriale.

11. ||Iuris suscepcio||. Coram nobis Stanislao Ostrowszky prothoconsule, Michno cultifabro, Johanne Maszlowszky, Petro Pyeczko, Clemente Papa consulibus, constitutus personaliter providus Stanislaus de Thwszyno[15], accepit ius civile in die Exaltacionis Sancte Crucis [*14 IX 1484*] et super [hoc[a]] posuit memoriale.

a brak w R

[*k. 17v*]

12. [a-]Constitutus personaliter coram nobis proconsule Michno cultifabro Albertus de Socha[16], ius civile suscepit[-b].

a-b data roczna niepewna; wpis dodany inną ręką między wpisami innej treści, podobnie jak kolejny (nr 13); wcześniejszy wpis datowany na 1484 r.; dopiero dalej na tej stronie nad wpisem przyjęcia do prawa (nr 14) dodana nota z datą 1485

13. ||[a-]Iuris suscepcio||. Albertus de Zagorzycze[17] coram nobis[b] Nicolao cultifabro preconsule et ceteris consulibus civile ius suscepit[-c].

a-c datacja roczna niepewna; wpis dodany między wpisami innej treści ręką jak w poprzednim wpisie (nr 12)

b wyraz powtórzony

1485

14. <[a-]1485. Iuris suscepcio[-b]>. Coram nobis Nicolao cultifabro protunc preconsule, Johanne Maszlowszky, Stanislao Gosczek, veniens providus Bartholomeus de Tubødzino[18] existens, concivis noster, suscepit apud nos ius civile et super hoc dedit memoriale.

a-b nota nad tekstem, nadpisana tą samą ręką i tym samym atramentem co wpis

15. ||Iuris suscepcio||. Coram nobis Nicolao cultifabro protunc preconsule, Johanne Maszlowszky, Stanislao Gosczek, veniens providus Johannes de Szyadomyrya[19] filus Jacobi sartoris, ius civile suscepit et super hoc memoriale dedit.

[*k. 18*]

16. Coram nobis Nicolao cultifabro proconsule, Maszlowszky, Petrum sartorem[20], Clementem Pøpø, Stanislaum Goszcyek consulibus, anno Domini M^{o} 4° 8° quinto [*1485*], constitutus personaliter providus Bartholomeus de Vyaszdy[21], accepit ius civile sexta feria post festum sancti Viti [*17 VI*] et super hoc memoriale dedit.

17. Sub anno Domini milesimo CCCC^{o} 8 quinto [*1485*], coram nobis Nicolao cultifabro protoconsule, Jo[an]ne Maszlowszky, Petrum sartorem, Clementem Pøpa, Stanislaum Goszczyek consulibus, constitutus personaliter[a] de {[b-b]} Bøbycze[22], accepit ius civile sexta feria post festum sancti Viti [*17 VI*], et super hoc posuit memoriale.

a brak imienia osoby przyjętej do prawa

b-b skreślone tym samym atramentem Bø

18. Coram nobis Nicolao cultifabro protoconsule, Jo[an]ne Maszlovszky, Petrum sartorem, Clementem Papø, Stanislaum Goszczek, constitutus personaliter Andreas de Clucze[23], accepit ius civile et super hoc posuit memoriale.

19. [a-]Coram nobis Nicolao cultifabro protoconsule, Jo[an]ne Møszlovszky, Petrum sartorem, Clementem Papø, Stanislaum Goszczek, constitutus personaliter Stanislaus de Conyn[24], accepit ius civile et super hoc memoriale dedit[-b].

a-b wpis nie jest oddzielony od poprzedniego wpisu

[*k. 18v*]

20. Coram nobis Nicolao cultifabro protoconsule, Jo[an]ne Møszlovszky, Petrum sartorem, Clementem Papø, Stanislaum Goszcyek consules, constitutus personaliter Stanislaus de Pruszke[25] filius Urbani accepit ius civile et super hoc memoriale dedit.

21. ||Iuris suscepcio coram nobis|| Nicolao preconsule, Petro sartore, Johanne Maslo[w[a]]sky, Clemente Papa, Stanislao Goszkyk <consulibus[b]>, viviens[c] providus Procop de Thurek[26] civis accepit ius civile et super hoc aram dedit.

a *litera niewidoczna z powodu głębokiego wszycia karty*

b *nadpisane między wierszami*

c *tak R zamiast* veniens

[*k. 19*]

22. ||Acceptacio iuris Johanis [*s*] Zu{[a-a]}chepyvo[b] cum Dorothea||. Coram nobis Nicolao cultifabro proconsule, {[c-c]} Johanne Maszlowsky, Petro sartore, Clemente Papa, Stanislao Gosczek consules[d], anno 1485, Johannes Zuchepyvo cum Dorothea, [coniuges[e]] legitimi de Calisch[27] regali[f] [?] civitate, nostram ad presenciam venientes, supplicaverunt libere et ultronee, ut eisdem in[g] [?] civitatenses solito modo accepcionem iuris non contradicerimus, quorum coniungatorum[h] precamina animo gratuito percipientes, ipsis prefatum[i] ius civitatis concessimus gratiose, easdem ad ea que iuris[j] civitatis sunt firmiter obligantes, nullo articulo excepto, et super hoc aram solvit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* chacz

b *końcowa cześć nazwiska dodana po skreśleniu od nowego wiersza*

c-c *następuje skreślone tym samym atramentem* N *(majuskułowe)*

d *tak R zamiast* consulibus

e *brak w R*

f *wyraz skrócony przez ściągnięcie, jest zapis* rli *ze znakiem skrócenia, pierwsza litera przypomina t, więc może trzeba czytać* tali

g *propozycja odczytu wynika z treści zapiski, zapis litery jest niewyraźny, prawdopodobnie została zniekształcona już po zapisaniu (rozlał się atrament?)*

h *tak R zamiast* coniugatorum

i *wyraz obcięty – po literze* u *łuk zastępujący literę* m*, określenie odnosi się więc do* ius*, stąd rodzaj nijaki*

j *wyraz obcięty, można więc rozwiązać końcówkę również dla liczby mnogiej* iurium

23. ||Acceptacio iuris Storpyl||. Anno Domini 1485. Coram nobis Nicolao cultifabro uti proconsule, Johanne Maslowsky, Petro sartore etc., veniens Jo[han]nes Storpyl, peciit sibi ius civile conferri, quod sibi dedimus et concedimus ad ea eum obligando, que {*a-a*} in civitate[*b*] observantur.

a-a *skreślone tym samym atramentem* s

b *wyraz zatarty atramentem*

24. ||Acceptacio iuris Johannis Camyenski 1485||. Coram nobis Nicolao cultifabro protoconsule, Johanne Maslowski, Stanislao Gosczek, Clemente Papa[*a*] etc., veniens personaliter Johannes Camyenski, peciit sibi ius civile concedi, quod eidem seriose concessimus, dantes obligando eum ad ea, que in civitate observantur etc.

a *wyraz skrócony* ppa *ze znakiem ściągnięcia*

1486

[*k. 19v*]

25. ||Accepcio iuris Alberti 1486||. Coram nobis Stanislao Ostrowski uti protoconsule, Petro sartore etc., personaliter constitutus Albertus supplicavit sibi ius civile concedi, quod sibi concessimus et damus obligando eum ad ea, que sunt et pertinent ad nostram civitatem.

26. ||Acceptacio iuris Venceslai 1486||. Coram nobis Stanislao Ostrowsky uti protoconsule, Petro sartore etc., personaliter constitutus Venceslaus, supplicavit sibi ius civile concedi, quod sibi concessimus et damus obligando eum ad ea, que sunt et pertinent ad nostram civitatem.

27. ||Acceptacio iuris Mathie Zoraw[28] de Pyskowo[29] 1486||. Coram nobis Stanislao Ostrowski protoconsule necnon Nicolao cultifabro, Clemente {*a-a*} Papa, Petro sartore etc., constitutus personaliter Mathias Zoraw de Pyskowo, suplicavit

[*s*] nobis, ut eidem ius civile concessissemus, quod sibi seriose contulimus, eundem ad ea obligando, que communitate et in civitate observantur.

a-a skreślone tym samym atramentem Petro

[*k. 20v*]

28. ||Acceptacio iuris Mathie pellificis||. 1486. Coram nobis Stanislao Ostrowsky uti preconsule, Petro sartore etc., personaliter constitutus Mat[hias[a]] <[b-]a civitate Skrzyno[30] de Gorzskowycze[-c 31]> suplicavit [*s*] sibi ius civile concedi, quod sibi concessimus et damus obligando eum ad ea, que sunt et pertinent ad nostram civitatem.

a imię skrócone przez obcięcie

b-c dopisane pod wpisem, miejsce wskazane do wstawienia znakiem korektorskim sporządzonym tym samym atramentem

29. Acceptacio iuris Laurencii Slywka de Gluchowøs[a 32][*?*] 1486[b]. Coram nobis Stanislao Ostrowski, Nicolao cultifabro etc., veniens personaliter supranominatus Laurencius postulavit sibi ius civili [*s*] concedi, quod sibi donavimus seriose ac sane, rotham civilem sibi assignando et eum ad omnia, que sunt civitatis, obligando.

a przedostatnia litera wyrazu poprawiona, ostatnia podniesiona, mniejszym modułem

b ostatnia cyfra poprawiona, prawdopodobnie pierwotnie było 5

[*k. 21*]

30. ||Acceptacio iuris Laurencii de Borzeschewycze[33]||. Coram me consule[a] Stanislao Ostrowski et consules Nicolaum {[b-b]} cultifabrum et alios, anno Domini 1486, die dominico ante Lucie [*10 XII*], Laurencius de Borzeschovicze accepit ius civile, cui rotha eiusdem civitatis, hoc est posicio, est per eosdem dominos declarata.

a tak R zamiast preconsule *lub* proconsule

b-b skreślone tym samym atramentem fabrum

1487

[*k. 22*]

31. Acceptacio iuris Alberti de Sobothka[34]. Coram me consule[a] Ostrowszky una cum consulibus cultifabro Mychno, sartore Petro, Martino Thikew<ka[b]>a Stanislao Goszcz[ye[c]]k, anno Domini 1487, infra[35] dominicam Iudica [*1 IV*], accepit

ius civile, cui rotha eiusdem civitatis, hoc est posicio, est per eosdem dominos declarata.

a *tak R zamiast* preconsule *lub* proconsule

b *nadpisane nad ostatnimi literami wyrazu* wa*; bez wstawienia zapis nazwiska* Thikewa

c *dziurka w papierze, widoczna dolna część litery* y

[*k. 22v*]

32. ||Accepcio iuris||. Anno Domini 1487, dominica infra octavas Visitacionis Marie [*8 VII*], Johannes {*a-a*} filius {*b-b*} Cappa filius [*ss*] de Opoczno[36] pellifex accepit ius civile coram nobis Stanislao Ostrowsky proconsuli[c] et consulibus, quod sibi secundum[d] rotam communem pronunciavimus, pro quo et satisfecit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* ex

b-b *skreślone tym samym atramentem* Cassø *[?]*

c *tak R zamiast* proconsule

d *wyraz skrócony jako* 2m

33. ||Accepcio iuris||. Anno quo supra, die eodem infra octawas Visitacionis [*8 VII 1487*], providus Nicolaus de Parzymychy[37] sartor accepit ius civile coram nobis Stanislao Ostrowsky preconsule et consulibus, quod sibi illum coram communitate civem novum pronunciavimus, pro quo et satisfecit.

34. ||Accepcio iuris||. Anno quo supra, die eodem infra octavas {*a-a*} Visitacionis [*8 VII 1487*] providus Mathias de Siradia {*b-b*} pellifex accepit ius civile coram nobis Stanislao Ostrowsky proconsule et consulibus, quod[c] sibi secundum rotam communitati[d] civem novum pronuncciavimus [*s*], pro quo satisfecit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* pro*, w formie sygla litery* p *z notae iuris*

b-b *skreślone tym samym atramentem* s

c *wyraz skrócony jak* que

d *wyraz poprawiony, pierwotnie miało być prawdop.* communem

[*k. 23*]

35. ||Acceptio iuris. Anno Domini 1487 feria sexta[a] ipso die Christofori[b] [*?*] [*27 VII*[38]], coram me proconsule Stanislao Ostrowsky et consulibus Nicolao cultifabro, Petro sartore Johannes Posczysz[39] de Rudø[40] accepit ius civile, quod ei secundum posicionem consuetam pronunciavimus secundum rotam communem etc., pro quo satisfecit nobis.

a *w R jest* VI

b *może* Cristofori*; wyraz zaczyna się od* Xpo*, a trzecia litera od końca zapisana jak długie* s*, a nie* f*, odczyt niepewny, tekst widoczny częściowo, dziura w papierze, ponadto część papieru jest odwrotnie wklejona i na tekst właściwy zachodzi górna część majuskułowej litery* S *z verso*

36. Accepcio iuris. Anno Domini 148 septimo [*1487*], tercia dominica in Adventu [*16 XII*], providus Jacobus de Clodawa[41], accepit ius civile coram nobis Nicolao Michno, Stanislao Goszczek, Clemente Papa, pellifice Urbano[42], Martino Thikewka consulibus ius civile a dominis [*ss*], pro quo et satisfecit.

1488

[*k. 22*]

37. ||[a-]Acceptacio iuris||. Anno Domini millesimo 488 [*1488*], Johannes de Vidava[43] pellifex accepit ius civile coram nobis Stanislao Ostrowsky, Petrus sartor, Clemens papa, Urbanus pelifex, Martinus Thukyewka proconsule et consule[b], quod sibi secundum rotam communem pronucciavimus [*s*] pro quo satisfecit[-c].

a-c *wpis z inną datą i innej ręki niż zasadnicze wpisy w księdze na k. 21v–24v; na tej stronie (R, k. 22), tej ręki wpisy rachunkowe datowane na 1487 r i wpisy na k. 25 datowane na 1488 r.*

b *tak R zamiast* consulibus

[*k. 24*]

38. ||Accepcio iuris||. Anno Domini 1488, feria sexta proxima post festum Jo[an]nis Baptiste [*27 VI*], providus Lucas de Prusia de Gnew[44] accepit ius civile coram nobis Nicolao cultifabre[a] preconsule, Stanislao Goszczek[b], Papa Clemente, Thikyewka, Urbano consulibus et civile ius dedimus ei, pro quo et satisfecit.

a *tak R zamiast* cultifabro

b *ostatnia litera poprawiona; pierwotny zapis nieczytelny*

39. ||Accepcio iuris||. Anno Domini 1488, {[a-a]} feria tercia in festo Magdalene[45] [*22 VII*], constitutus providus Albertus de Oszowa[46] dictus Goraszdo[47] accepit ius civile coram nobis Nicolao cultifabro preconsule et consulibus quibus supra et civile ius dedit[b] pro quo et satisfecit etc.

a-a *skreślone tym samym atramentem* f(eria) dominico die p

b *tak R zamiast* dedimus

1489

[*k. 26*]

40. ||Acceptacio iuris||. Veniens personaliter providus Stanislaus de Wloszynyecz[48], filius Chabyor, acceptavit ius civile, anno Domini 1489 et idem Stanislaus dedit dominis, quod iur[e[a]] es[t[b]].

a *wyraz skrócony przez obcięcie*

b *w R zapis* es, *zamiast poprawnie* est, *jak w kolejnym wpisie tej ręki (nr 41)*

41. ||Accepcio iuris||. Veniens personaliter providus Mathias de Brzesznyo[49], filius Gregorii, accepit ius civile, vovens illa omnia adimplere et obediens esse, que civitati spectant, anno Domini 1489, in die Marie Magdalene [*22 VII*], et dedit dominis quod iur[e[a]] est.

a *wyraz skrócony przez obcięcie*

[*k. 27*]

42. ||Accepcio iuris||. Veniens personaliter providus {[a-a]} Nicolaus de Opoczno[50], filius Jacobi, accepit ius civile, vovens illa omnia adimplere et obediens esse civitati, que spectant, in vigilia sancte Hedvigis [*14 X*] et dedit dominis, quot iur[e[b]] est, anno Domini 1489.

a-a *skreślone* Micolausz

b *wyraz skrócony przez obcięcie*

1490

[*k. 27v*]

43. ||Acceptacio iuris||. Veniens personaliter providus Johannes dictus Wy[51] de Nowa[a] Vila[52], filius laboriosi Pauli de ibidem, accepit ius civile, vovens omnia illa adimplere et obediens esse, que decent civitati, feria sexta[b] ante dominicam Invocavit [*26 II*], anni Domini milesimi quadringentesimi nonagesimi [1490].

a *wyraz poprawiony, pierwotnie było prawdopodobnie* Noya

b *w R jest* VI

44. ||Acceptacio iuris||. Veniens personaliter providus Johannes de Grabye[53], filius laboriosi Nicolai de ibidem, accepit ius civile, vovens omnia illa adimplere et obediens esse, que decent civitati, feria sexta[a], ante dominicam Invocavit [*26 II*], anni Domini 1490[b].

a *w R jest* VI

b *przedostatnia cyfra poprawiona – pierwotnie było* 8

[*k. 28*]

45. ||Iuris suscepcio Hynczø||. Anno Domini 1490, dominico[a] Conductus Pasche [*18 IV*], coram nobis preconsule Stanislao Cosczek et consulibus Nicolao cultifabro, Johanne Gawel, Martino Thykiewkø, statuens se Hynczø personaliter, suplicavit a nobis ius sibi civile donari et concedi, quod sibi iuxta consuetudinem comunem concessimus et donavimus, ipsum super[b] obedienciam civilem obligando, super quam se libere submisit rota consueta mediante, pro quo nobis satisfecit.

a *tak R zamiast* dominica

b *wyraz poprawiony – pierwotnie było* sub

46. ||Iuris suscepcio Flaczek||. Anno Domini 1490, dominica ante Pentecostes [*23 V*], coram nobis preconsule Stanislao Gosczek et consulibus Nicolao cultifabro, Johanne Gawel, Martino Thikyewka, statuens se Johannes Flaczek, suscepit circa nos ius civile, vovens se obedire et omnia illa adimplere, que congruunt super civitatem nostram et super hoc Johannes idem memoriale dedit.

[*k. 28v*]

47. ||Accepcio iuris||. Veniens personaliter providus Thomas de Sobotka[54], fil[ius[a]] Mokwalyaw de ibidem, coram nobis proconsule Gosz[czek[a]] et consulibus Nicolao cultifabre[b], Martino Thykiew[ka[c]], Johanne Gawel, Clemente Papa[d], accepit ius civile, v[ovens[c]] omnia facere et obedire, que decent civitati, dominica "Domine in [tua[e]] misericordia[f]" [*13 VI*[55]], anno Domini 1490.

a *tekst niewidoczny – zaklejony papierem przy konserwacji*

b *tak R zamiast* cultifabro

c *tekst niewidoczny z powodu głębokiego wszycia karty*

d *nad końcówką jest łuk, zapewne znak na* m*; może powinno się czytać* Papam

e *tekst niewidoczny – głębokie wszycie karty, rekonstrukcja wynika z określenia święta*

f *wyraz mocno skrócony – jest zapis* mia *oraz nad tekstem znak specjalny na* er

1494

[*k. 29v*]

48. ||Suscepcio iuris Stanislai Lysz||. Coram nobis Stanislao Ostrowszky preconsu[le[a]] necnon ceteris consulibus Jo[an]ne pellifice, B[ar[a]]tolomeo ton-

sore, anno Domini 149[4[a 56]], Stanislaus providus de suburbio dict[us[a]] Lysz, accepit ius civile, vovens esse fid[elis[a]] toti communitati et obediens omniaque, q[ue[a]] decet, adimplere et super hoc arram ded[it[a]] domnis.

a ubytek fragmentu karty

[*k. 29a*]

49. ||Suscepcio iuris||. Veniens providus Andreas [...[a]] presenciam consulatus nostri afectavit sibi acceptari ius civile, quod ei dedimus, anno Domini [1[a]]494, vovens {[b-b]} esse obediens toti communitati [...[a]] [c[a]]ivitati et super hoc arram dominis dedit.

a ubytek fragmentu karty

b-b skreślone tym samym atramentem ei

50. |||[Susce[a]]pcio iuris||. Coram nobis preconsule [Ostrow[a]]szky et ceteris consulibus, anno Domini 1494, veniens providus Thomas Momoth de suburbio, afectavit sibi ius civile acceptari, quod ei dedimus, vovens esse fidelis et obediens toti communitati et tote civitati et super hoc idem Thomas arram dominis dedit.

a ubytek karty

51. ||Acceptapcio iuris||. Coram nobis preconsule Ostrowszky necnon ceteris consulibus, anno Domini 1494, veniens providus Paulus[a] Marzoszek dictus, afectavit sibi ius civile accomodari, quod ei dedimus, vovitque esse fidelis et obediens in omnibus dominis et tote communitati et super hoc Paulus arram dominis dedit.

a wyraz powtórzony, za pierwszym razem zapis Pavlus

52. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis preconsule Ostrowszky necnon certis consulibus Jo[an]ne pellifice, tonssore, anno Domini 1494, veniens providus Petrus gener Pyyak de suburbio, afectavit sibi ius civile dari, quod ei dedimus, vovitque esse fidelis et obediens toti communitati et dominis, arramque dedit dominis.

[*k. 29av*]

53. ||Suscepcio iuris in [civitate[a]]|| Siradiensi per Math[b] Czyelvcho[vycz[a]] de Wartha[57] artificii lutificatorii [coram[a]] nobis Stanislao Ostrowsky preco[nsuli necnon[a]] consulibus assessoribus de anno [...[a]], quia adveniens et persona[liter[a]] [...[a]] Math. Czyelvchovycz de Wa[rtha[a]] [...[a]], peciit sibi a nobis dictis consulib[us civi[a]]tatis nostre Siradienis, communitate [...[a]] ubi sit mansurus iure civitatis p[...[a]] gaudens, ubi etiam dictus Math. lutifigulus iuramento confirmavit suo

omnibus moribus et statutis civitatis sicut reliqui cives et vicini obedientem fore et subiectum se subdidit et insuper arram iuri fecit.

a *ubytek karty, a część tekstu niewidoczna pod papierem dodanym przy konserwacji*

b *można rozwiązać końcówkę* Mathiam *lub* Matheum

[*k. 30*]

54. ||Suscepcio iuris Jo[annis] sutoris||. Coram nobis preconsule Stanislao Ostrowszky necnon ceteris consulibus Jo[an]ne pellifice etc., anno Domini 1494, constitutus personaliter providus Jo[an]nes sutor filius Lagyewka de Radomszkye[58], petivit ius acceptari, quod sibi concessimus et admissimus, vovensque esse obediens et fidelis preconsuli et consulibus et toti communitati et super hoc Jo[an]nes arram dominis dedit.

55. ||Suscepcio iuris civilis Johannis|| citariste. Coram nobis preconsule Stanislao Ostrowszky necnon ceteris consulibus Johanne pellifice etc., anno <Domini[a]> 1494, constitutus personaliter providus Jo[han]nes citarista de Wnyeyow[59], petivit sibi ius acceptari, quod sibi concessimus et admissimus, vovensque esse obediens et fidelis preconsuli et consulibus et toti communitati et super hoc Jo[han]nes arram dedit.

a *nota na lewym marginesie*

56. ||Suscepcio iuris Dzywyszch||. Coram nobis Stanislao preconsule necnon ceteris consulibus Johanne pellifice etc., anno 1494, constitutus personaliter providus N.[a] Dzywysz de Pstre Kanye[60], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus, vovitque esse obediens dominis et toti communitati et super hoc arram dedit.

a *odczyt niepewny, najpewniej sygiel imienia*

57. ||Suscepcio iuris Sternoga||. Coram nobis Petro[61] preconsule et ceteris consulibus, anno 1494, constitutus personaliter providus Jo[an]nes Sternoga, petivit sibi <civile[a]> ius acceptari, quod sibi dedimus tali modo, quod si non venerit ad annum et sex ebdomadas ad civitatem, quod nisi non maneat in civitate, extunc ius civile habere non tenebitur, vovitque esse obediens civitati et toti communitati et super hoc arram dedit idem Jo[an]nes.

a *nota tej samej ręki na lewym marginesie obok* ius

58. ||Suscepcio iuris Martini||. Coram nobis Stanislao Ostrowszky preconsule et ceteris consulibus Jo[an]ne pellifice, anno Domini 1494, constitutus personaliter providus Martinus de Yrzyora[62] Pyotrakowycz, petivit sibi ius acceptari, quod

sibi concessimus, vovitque esse obediens dominis et toti communitati et super hoc arram idem Martinus dedit.

[*k. 30v*]

59. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis Stanislao Ostrowszky necnon ceteris consulibus, anno Domini 1494, constitutus personaliter providus Martinus Hyncza de Valknow[63], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admisimus et dedimus, vovitque esse obediens et fidelis dominis et toti communitati et super hoc arram idem Martinus dominis dedit.

60. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis Stanislao Ostrowszky necnon ceteris consulibus, anno Domini 1494, constitutus personaliter providus Andreas de Szadek[64], Marci filius, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admissimus et dedimus, vovitque esse obediens et fidelis dominis et toti communitati et super hoc idem Andreas arram dominis dedit.

61. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Stanislao Ostrowszky necnon ceteris consulibus, anno 1494, constitutus personaliter providus Jo[an]nes Byaly de minera Craszowszk[a[a]][65], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus, vovitque esse fidelis et obediens toti communitati et super [hoc[a]] arram dominis dedit.

a *ubytek fragmentu karty*

[*k. 31*]

62. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Stanislao Ostrowszky et ceteris consulibus, anno Domini 1494, constitutus personaliter providus Clemens de Pyothrowycze[66], Mathie [fi[a]]lius Kosz de Lyvthvlthvwo[67], petivit sibi ius [civil[a]]e acceptari, quod sibi concessimus et admi[simus et[a]] dedimus, vovitque esse obediens et [...[a]] [d[a]]ominis et toti communitati et super hoc [...[a]] [Clem[a]]ens arram dominis dedit.

a *ubytek fragmentu karty*

63. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Stanislao Ostrowszky et ceteris consulibus, anno Domini 1494, constitutus personaliter providus {[a-a]} Michael filius Jo[annis] Pyrel[b] de Wroblow[68], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi concessimus et admisimus et dedimus, vovitque esse obediens et fidelis dominis et toti communitati et super hoc idem arram dedit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* Clemens

b *zapis ostatniej litery niejed., może trzeba czytać* Pyrek

1495

[*k. 31v*]

64. ||Accepcio iuris||. Coram nobis Stanislao Ostrowszky proconsule et aliis consulibus, anno Domini 1495, consitutus personaliter providus Albertus Nicolai[a] Mathacz de Grandy[69], peciit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et concessimus, vovitque esse obediens et fidelis dominis et toti communitati et super hoc idem arram dedit.

a ostatnia litera poprawiona z wydłużonej litery

[*k. 32v*]

65. ||[a-]Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne[b] Ostrowsky preconsule, Johanne pellifice, Bartholomeo etc., veniens personaliter Martinus Smudø de Radomskye[70], in presencia nostri consulatus ius civile suscepit, promittens se fore obsequiosum ac fidelem dominis ac toti communitati et super hoc memoriale idem Martinus dominis dedit[-c].

a-c wpis niedatowany, ale poprzedni i następne (na k. 32v i 33) z datą 1495 r.

b tak R zamiast Stanislao

1496

[*k. 33v*]

66. ||[a-]Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Mathia Grabethis, Nicolao cultifabro, Bartholomeo Blaszek consulibus, constituens se providus Felix, peciit a nobis ius civile sibi <[ac[b]]ceptare[c]> concedi, nos vero eidem ius civile concessimus benigniter et obligavit se esse dominis et communitati toti obediens et super hoc arram dominis dedit[-d].

a-d poprzedni wpis na tej stronie jest datowany na 1496 r.

b ubytek fragmentu karty

c wstawione na lewym marginesie

[*k. 35*]

67. |||[Suscepc[a]]io iuris civilis||. [Coram nobis[a]] Mathia Grabetis, Nicolao [cultifabro Ba[a]]rtholomeo Blaszek consulibus [...[a]] [p]rovidus Gregorius {[b-b]} sutor [...[a]], peciit sibi a nobis ius civile [...[a]], nos vero eidem ius civile concessimus [...[a]] [vo]vit se esse dominis et communitati [...[a]] hoc arram dominis dedit.

a ubytek lewej górnej części karty

b-b skreślone tym samym atramentem f

68. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis nobis Mathia Grabethis preconsule, Nicolao cultifabro, Bartholomeo Blaszek consulibus, constituens se personaliter laboriosus Mathias Oczko[71] de Minori Charthlupya[72], peciit sibi a nobis ius civile concedi et acceptari. Nos vero eidem ius civile concessimus benigniter et obligavit se esse dominis et toti communitati obediens et fidelis per omnia et super hoc arram dominis dedit.

[*k. 36*]

69. ||[Sus[a]]cepcio iuris|| civilis. Coram nobis Mat[hia Gra[a]]bethis, Nicolao cultifabro etc., veni[ens cora[a]]m nostri consulatus Jacobus pelli[fex[a]] [...[a]] {[b-b]}, peciit sibi a nobis [...[a]]bi concedi et admitti. Nos vero [...[a]]szaczek[73] benigniter concessimus [...[a]]s {[c-c]} <obligavit[d]> se fore obedi[entem et fidel[a]]em dominis et toti communitati [et super hoc[a]] [ar]ram dedit.

a *ubytek części karty*

b-b *następuje skreślone [...]*y de *[...?]*

c-c *skreślone tym samym atramentem* promittens

d *nadpisane ręką pisarza nad skreśleniem*

70. [Suscepcio iuris[a]] civilis. Coram nobis Ma[thia Grabethi[a]]s, Nicolao cultifabro et aliis [consulibus[b] (*?*)] feria t[ercia[a] (*?*) prox[a]]ima ante Pentecostes [*17 V (?) 1496*], in consulatu residencium, constituens se personaliter Nicolaus sartor de {[c-c]} Radomskye[74]{[d-d]}, peciit sibi a nobis ius civile concedi. Nos vero benigniter sibi ius civile concessimus, qui {[e-e]} <obligavit[f]> se fore fidelem et obedientem nobis et {[g-g]} toti communitati et super hoc arram dedit.

a *ubytek części karty*

b *wyraz niewidoczny ze względu na głębokie wszycie karty*

c-c *skreślone tym samym atramentem* S

d-d *skreślone tym samym atramentem* peciis

e-e *skreślone tym samym atramentem* promisit

f *nadpisane ręką pisarza nad skreśleniem*

g-g *skreślone tym samym atramentem* cont *(zapis znak specjalny* 9 *i* t*)*

71. ||Suscepcio iuris|| civilis. Coram nobis Mathia Grabethis preconsule, Nicolao cultifabro, Bartholomeo Blaszek, Joanne pellifice consulibus in consulatu residentibus, feria quarta in vigilia Corporis Christi [*1 VI 1496*], constituens Mathias Ploszarz peciit sibi a nobis ius civile {[a-a]} admitti acceptari. Nos vero {[b-b]} eidem ius civile concessimus, qui {[c-c]} <obligavit[d]> se fore obedientem dominis et toti communitati et super hoc arram dedit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* concedi

b-b *następuje skreślone tym samym atramentem* nisi *[?]*

c-c *następuje skreślone tym samym atramentem* promisit

d *nadpisane ręką pisarza nad skreśleniem*

72. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Mathia Grabethis preconsule, Nicolao cultifabro, Jo[an]ne pellifice, Nicolao tonsore[75], Bartholomeo Blaszek in consulatu residentibus, dominico die ante Nativitatis Marie [*4 IX*] anno Domini 1496, constituens se personaliter Stanislaus Lithwa[76] de Grodno[77], peciit sibi a nobis ius civile admitti et acceptari. Nos vero ius civile sibi concessimus et admissimus, qui obligavit se fore obedientem in hiis, que civem concernunt dominis et toti communitati et super hoc arram dominis dedit.

[*k. 36v*]

73. [a]Acta feria quarta proxima post sancte Lucie [*14 XII*] 1496[-b]. Coram nobis Joanne pellifice preconsule, Nicolao cultifaber[c] [*s*], Nicolao tonsore consulibus, constitutens se personaliter laboriosus Nicolaus scultetus de Bogumylow[78] dictus Szak, petivit sibi a nobis ius civile concedi. Nos eidem ius civile concessimus et admissimus[d], ipse tamen obligatus est se esse obediens dominis et toti communitati.

a-b *dodane nad wpisem*

c *tak R zamiast* cultifabro

d *piąta litera w wyrazie poprawiona na* s*; pierwotnie było prawdopodobnie* t

1497

[*k. 37*]

74. Coram nobis Jo[an]ne pellifice preconsule, Joanne Lyssek, Nicolao tonsore consulibus ac aliis in pleno consulatu residentibus, feria sexta in festo sancti Mathie apostoli [*24 II*], anno Domini 1497, constituens se personaliter laboriosus Thomas de Slavyna[a 79] dictus Pyotrol, postulavit a nobis ius civile sibi concedi et acceptari. Nos vero eidem Thome predicto ius civile concessimus et admisimus iuxta consuetudinem, ipse tamen obligatus est se esse obediens dominis et toti communitati et super hoc arram iuri dedit.

a *nad wyrazem jest pozioma kreska, być może znak ściągnięcia*

75. ||Suscepcio ius civile ||. Coram nobis Petro preconsule, Joanne Lyszek, anno Domini 1497, constitutus personaliter providus Michael[80] filius Hethman et cum matre sua Katherina, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi concessimus et

dedimus amissimus, ipseque vovit esse [o[a]]bediens dominis et toti communitati [et[a]] super idem Michael arram dedit.

a *ubytek części karty*

[*k. 37v*]

76. ||Acteptatio [*s*] iuris civilis||. Veniens in presencia nostri honesta Ka[theri]na[a] de Vyszonow[81] Pyeszka dicta cum suo filio Stanislao, petivit sibi ius civile acceptari cum eodem filio, quod sibi admisimus et concessimus, vovitque esse fidelis ad omnia precepta dominorum et hoc factum est penes Joannem preconsulem pellificem, Joannem Lyszek, Joannem Lenek[82], Nicolaum tonsorem, Bartolomeum fabrum et super hoc idem[c] Katherina arram dedit.

a *jest zapis* Ka[na]

c *tak R zamiast* eadem

[*k. 41v*]

77. [...[a]]stitutus p[...[a]] Canca [*?*] de [...[a]] sartore et [...[a]] ius civile acce[ptari[a]] [...[a]] sibi concessimus et admissimus [...[a]] vovitque esse obediens et fide[lis[a]] [...[a]] dominisque toti communitati et super hoc idem ipse Stanislaus dominis loco in pretoriali arram dedit.

a *oderwana górna część karty*

78. Coram nobis Petro preconsule, Jo[an]ne Lyssek, Nicolao cultifabro et aliis consulibus in consulatu pleno residenentibus, feria quinta post Lucie, anno Domini 1497, constitutus personaliter laboriosus Thomas de Sczavinska Vola[83], petivit instanter a nobis sibi ius civile nostrum acceptare, n[os[a]] vero eisdem Thome Andree filii de ib[i[a]]dem concessimus sibi ius civile nostrum favorose, vovitque obediens et fidelis dominis et toti communitati et super hoc arram dominis solvit.

a *karta wszyta głęboko i nie widać końcowej części wyrazu*

1498

[*k. 43*]

79. ||Acceptacio iuris civilis||. Coram nobis Urbano preconsule et ceteris consulibus Petro sartore, Mathia Grabethis, Johanne Maly Yanek, Nicolao Mychno etc., veniens ad presenciam nostri providus Nicolaus de Gotharthowo[84], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi damus, concessimus et dedimus, vovitque esse obediens dominis totique communitati et super hoc arram iuri dedit, sub anno Domini 1498.

80. ||Acceptacio iuris civilis||. Coram nobis Urbano preconsule et ceteris consulibus Petro sartore, Mathia Grabethis, Johanne Maly Yanek, Nicolao Mychno, veniens ad presenciam nostri providus Nicolaus de Lubyathowo[85], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi damus, concessimus et dedimus vovitque esse obediens dominis totique communitati et {[a-a]} super hoc arram iuri dedit, sub anno Domini 1498.

a-a następuje skreślone hoc

1499

[*k. 44*]

81. ||Accepcio iuris civilis||. Anno Domini 1499. Constitutus personaliter providus Johannes, coram dominis Urbano pellifice preconsule et aliis consulibus, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi concessimus et concedimus, damus et dedimus favorose, vovitque esse obediens et fidelis preconsuli et omnibus consulibus totique communitati et super hoc idem providus Johannes arram dedit.

[*k. 45*]

82. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1499, die dominico in crastino sancte Margarethe [*14 VII*], veniens in presenciam nostri providus Petrus Voytho de Srzebodka[a 86], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admisimus et dedimus et ipse vovit esse obediens preconsuli, consulibus, totique communitati et fidelis et super hoc arram dominis dedit.

a być może trzeba czytać Szebodka

83. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1499, feria quarta proxima ante festum sancti Michaelis [*25 IX*], veniens in presenciam nostri providus Johannes de Nyechczycze[87], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admisimus et dedimus et ipse vovit esse obediens preconsuli et consulibus, totique communitati et fidelis et super hoc arram dominis dedit.

[*k. 45v*]

84. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1499, feria sexta ante Hedvigis proxima [*11 X*], veniens in presenciam providus Gregorius de Oraczevo[88], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admisimus et dedimus et ipse vovit esse obediens preconsuli et consulibus, totique communitati et fidelis et super hoc arram dominis dedit.

85. ||Acceptacio iuris civilis||. Anno Domini 1499, dominica „Salus populi" [*6 X*], veniens ad presenciam nostri Urbani preconsulis et alios consules providus Jacobus Zachna de Kobyerzyczko[89], rogavit sibi ius civile acceptari, quod sibi concessimus, damus et concedimus et ipse prefatus Jacobus vovit fore obediens dominisque, toti communitati, insuper idem Jacobus arram dominis solvit.

86. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1499, feria sexta post Undecim milia virginum [*25 X*], veniens ad presenciam nostri, videlicet preconsulis Urbani, Petri sartoris, Joannis Malyyanek, famosus Jacobus dictus Gawlyk de Blonye[90], filius Vyszkoni, rogavit ius civile acceptari, quod sibi admisimus, damus et concedimus et ipse prefatus Jacobus vovit et iuravit fore obediens et fidelis toti communitati, insuper hoc arram iuri dedit.

87. ||Suscepcio iuris civilis||. Eodem die et anno [*25 X 1499*], veniens in presenciam nostri providus Jacobus Rydzyk, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admisimus et dedimus, qui vovit fore obediens et fidelis toti civitati, insuper hoc arram iuri dedit.

88. ||Suscepcio iuris civilis||. Constitutus personaliter providus Jacobus Charuba, carpentarius petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admisimus et dedimus, qui vovit fore obediens et fidelis toti civitati et super hoc idem Jacobus arram dedit.

89. Eodem die [*25 X 1499*] constitutus providus Stanislaus inquilinus ad Simonem, ad Monthosz[a 91] [?] petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admisimus et concedimus et vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc arram dedit.

a *jest* mothosz *ze znakiem specjalnym na* m, n *nad początkową częścią wyrazu*

[*k. 46*]

90. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1499, constitutus personaliter providus Martinus Kruk[92] in presenciam nostri, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admisimus et dedimus et vovit esse fidelis et obediens preconsuli et toti communitati et super hoc arram iuri dedit.

1500

[*k. 46v*]

91. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1500, die dominico post festum {$^{a-a}$} conversionis sancti Pauli [*26 I*], veniens personaliter providus Petrus de Krapø[93] ad nos Nicolaum {$^{b-b}$} Postrzygacz et alios consules, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi concessimus et concedimus, damus et {$^{c-c}$} admisimus, qui prefatus Petrus de Krapø vovit obediens esse dominis ac toti communitati et super hoc idem Petrus arram dominis dedit etc.

a-a skreślone tym samym atramentem sancte po

b-b nad Nicolaum *nadpisane i skreślone* necnon

c-c skreślone d

[*k. 48*]

92. ||^{a}-Acceptacio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostri providus Nicolaus de Sobodka[94], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus et vovit esse fidelis domino preconsuli et consulibus et tote communitati et super hoc arram iuri dedit. Coram nobis tonssore preconsule et consulibus Jo[an]ne Lyszek^{-b}.

a-b wpis niedatowany, ale pomiędzy dwoma wpisami datowanymi na 1500 r.: feria quarta infra octavas Ascensionis Domini *(k. 48) i* sabbato ipso die Assumpcionis Beate Virginis Marie *(k. 48v)*

[*k. 50v*]

93. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis preconsule Petro sartore {$^{a-a}$} et consulibus Jacobo Gnath, Jo[an]ne pellifice, Nicolao tonsore, anno Domini 1500, veniens ad presenciam nostri Stanislaus de Strzalky[95] Nicolai Zak, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admissimus et concessimus, ipseque vovit esse obediens et fidelis preconsuli et consulibus et toti communitati et super hoc arram iuri dedit.

a-a skreślone Jacobo

1501

94. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis preconsule Petro sartore ac consulibus Jacobo Gnath, Joanne pellifice etc., anno Domini 1501^{a}, veniens ad presenciam nostri Nicolaus Pythvl de Pthaszkowycze[96], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admissimus, ipseque vovit esse fidelis et obediens pre-

consuli et consulibus et communitati tote et super hoc idem Nicolaus arram iuri dedit.

a *druga cyfra w dacie poprawiona; pierwotnie było* 4, *a poprawiono na* 5

[*k. 51*]

95. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Petro preconsule necnon consulibus Jacobo Gnath, Joanne pellifice, Nicolao tonsore, feria sexta ante festum Purificacionis Gloriosissime Virginis Marie [*29 I*], anno Domini 1501[a], veniens ad presenciam nostri providus Stanislaus Madalka filius Martini Mandala, petivit aput nos sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus, vovitque esse obediens preconsuli et consulibus et toti communitati et super hoc idem Stanislaus arram dominis dedit.

a *dwie ostatnie cyfry w dacie poprawione*

[*k. 51v*]

96. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Petro sartore precunssule [*s*] nenon consulibus Johanne pellifice, Jacobo Gnath, Mathia Grabethis etc., anno Domini 1501, constitutus personaliter providus Michael Martini filius de Stawyszyhyn[97] petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admissimus et concessimus vovitque esse obediens et fidelis preconsuli et consulibus toteque communitati et super hoc idem Michael prefatus arram iuri dedit.

[*k. 53*]

97. ||Accepcio iuris civitatis||. Anno Domini 1501, veniens personaliter Joannes Kvkowszky filius eiusdem [*s*] Andree de Kvkow[98] ad nos preconsulem Petrum sartorem, Joannem pellificem etc., petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi concessimus, damus et admissimus, qui prefatus Joannes Kvkowszky de Kvkow vovit esse obediens dominis ac toti communitati et super hoc arram dominis dedit.

1502

[*k. 55*]

98. ||Accepcio iuris civilis||. Anno Domini 1502, veniens personaliter Jacobus de Dobrynycze[99] filius Johannis ad nos preconsulem Petrum sartorem, Johannem pellificem, Johannem Maly Yanek, Jacobo[a] Gnyath, Lenek, petivit sibi ius acceptari, quod sibi concessimus, damus et dedimus, qui prefatus Johannes[b] de Dobrzynycze vovit se obediens esse dominis ac toti communitati et super [hoc[c]] idem Jacobus arram dedit.

a *tak R zamiast poprawnie Acc.* Jacobum

b *tak R zamiast* Jacobus

c *brak w R*

[*k. 56*]

99. ||[a-]Suscepcio iuris[-b] civilis||. Anno Domini millessimo quingentesimo secundo [*1502*], constitutus personaliter providus Andreas de Kleczow[100] filius Johannis de ibidem dicti Przynyczonyek, coram nobis Petro sartore preconsule et consulibus Joanne Malyyanek, Johanne pellifice etc., petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi favorose concessimus, concedimus, damus et dedimus et idem prefatus Andreas de Kleczow vovit esse obediens et fidelis preconsuli et consulibus ac toti communitati et super hoc idem Andreas de Kleczow arram dedit dominis.

a-b *od góry większość liter zasłonięta wklejonym papierem*

100. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini millesimo quingentesimo secundo [*1502*], constitutus personaliter laboriosus Johannes de Podgorze[101] filius Nicolai de ibidem dicti Løszkoscha de Podgorze, coram nobis Petro sartore preconsule et consulibus Johanne Maly Yanek, Johanne pellifice, Johanne Lyenyek etc., petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi favorose concessimus {[a-a]}, concedimus, damus et dedimus et idem prefatus Johannes de Podgorze vovit esse obediens et fidelis preconsuli et consulibus ac toti communitati et super hoc idem Johannes de Podgorze arram dedit dominis.

a-a *następuje skreślone* ced

101. ||Suscepcio iuris civilis die eadem [*8 X*[a]]||. Anno Domini millesimo quingentesimo secundo [*1502*], constitutus personaliter laboriosus Martinus de Kleczow[102] filius Stanislai de ibidem dicti Kvrek, coram nobis preconsule Petro sartore et Johanne pellifice etc., petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi favorose cessimus, dedimus et damus et idem prefatus Martinus de Kleczew filius eiusdem Stanislai vovit esse obediens et fidelis preconsuli ac toti communitati et super hoc idem Martinus de Kleczew arram dedit dominis.

a *poprzedni wpis na stronie jest datowany* Acta feria sexta in die Marcellis divi martyris et sociorum eius in iudicio plebisciti*, choć niezgodność dnia – poprawnie sobota, ale św. Marcelego było też celebrowane 7 X*

[*k. 56v*]

102. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini millesimo quingentesimo secundo [*1502*], veniens personaliter ad presenciam nostri providus Georgius[a] [*?*] de Kvrzymo[103] filius Johannis dicti Kvnszky et matris Ka[theri]ne[b], constitutus per-

sonaliter providus Georgius[c][?] de Kvrzymo [*ss*], sanus mente et corpore, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi favorose concedimus, damus et concessimus, et idem Jaroslaus [*s*] vovit esse obediens ac toti communitati [*ss*] et super hoc idem Jaroslaus [*s*] de Kvrzymo arram dedit dominis.

a *odczyt niepewny, imię poprawione, pierwotnie był wyraz rozpoczynający się na* J, *prawdopodobnie* Jaroslaus

b *wyraz mocno ściągnięty, jest* Ka^{ne}

c *wyraz poprawiony, pierwotny zapis nieodczytany, skreślona końcówka* bus *(*b *ze znakiem specjalnym)*

103. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini millesimo quingentesimo secundo [*1502*], veniens personaliter laboriosus Andreas dictus Marek filius Mathie de Sthrzvnszko[104], sanus mente et corpore, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi favorose concedimus, damus et concessimus, et idem Andreas de Sthrvnszko vovit esse obediens et super hoc arram dedit dominis.

104. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini millesimo quingentesimo secundo [*1502*], veniens ad presenciam nostri laboriosus ac providus Albertus de Grabyczø[105] filius Mathie dicti Przathko et matris Barbare, sanus mente et corpore, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi favorose concedimus, damus et dedimus. Et idem Albertus de Grabycza filius Mathie de ibidem vovit esse obediens dominis ac toti communitati et super hoc arram dedit dominis.

[*k. 57*]

105. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1502, coram nobis Petro sartore preconsule, Johanne pellifice[a], Johanne Lenyek, Johanne {[b-b]} Maly Yanek consulibus constitutus personaliter laboriosus Jacobus de Pyszkow[106] Mathie filius dicti tabernatoris, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi concessimus, damus et dedimus, qui prefatus Jacobus de Pyszkow Mathie filius dicti tabernatoris vovit se esse obediens dominis ac toti communitati et super hoc idem Jacobus arram dedit dominis in loco regie maiestatis residentibus.

a *wyraz poprawiony, pierwotny zapis nieczytelny*

b-b *skreślone tym samym atramentem* Lenyek

1503

[*k. 57v*]

106. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1503, constitus personaliter providus Johannes de Lvthormy<r[a]>szko[107], filius Sthachorz de ibidem, coram nobis Petro sartore preconsule et Johanne pellifice, Johanne Malyyanek, Johanne Lenyek et Jacobo pellifice, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi concessimus et concedimus, damus et dedimus favorosse [*s*] et prefatus Johannes de Lvthomyrszko vovit obediens esse et fidelis preconsuli[b] et omnibus consulibus, totique communitati[c] et super hoc idem Johannes de Lvthormyrszko arram dedit dominis.

a *nadpisane przed ostatnią sylabą*

b *skreślona końcówka* bus

c *podwójna kreska nad wyrazem na oznaczenie silnego ściągnięcia*

[*k. 69*]

107. ||[a-] Suscepcio iuris ||. Anno Domini millesimo quingentesimo 3º [*1503*], feria sexta ipso die sancti Michaelis [*29 IX*], veniens personaliter providus Andreas de Goluchowo[108], ad nos preconsulem Petrum unacum consulibus, petivit ad nos acceptare ius civile, quod sibi favorose concesimus et concedimus, dedimus et damus, ipsum defensuri secundum iura nostra, ipseque nobis vovit servare omnem honestatem atque vicinitatem[-b].

a-b wpis ten oraz dwa następne (nr 108–109) na karcie wszytej między składkami, między k. 68 (wpisy z 1505 r.) a k. 70 (wpisy z 1508 r.)

108. ||[a-]Accepcio iuris civilis||. Anno Domini millesimo[b] quingentesimo 3º [*1503*], die dominico ante Francisci [*1 X*], veniens ad presenciam nostri consulatus, videlicet Petri sartoris tunc temporis preconsulis, necnon consulum tunc temporum existencium, honesta Agnes consors olim Alberti Bøyadlo de Malø Wyesz[109], peciit apud nos ius civile sibi tribui, cui nos favorabiliter hoc idem ius quod soli obtinemus, tribuimus, ipsam defendendam secundum iura nostra ab antiquo nobis concessa, ipsaque predicta Agnes promisit nobis ac toti communitati[c] servare omnem honestatem ac eciam vicinitatem[-d].

a-d wpis ten, podobnie jak poprzedni i następny (nr 107, 109) na karcie wszytej pomiędzy składkami, między k. 68 a 70

b *zapis* Mio *ze znakiem ściągnięcia*

c *jest* comitati, *ale z dwoma kreskami pionowymi nad wyrazem, które oznaczają silne ściągnięcie*

109. ||[a]Accepcio iuris civilis||. Anno Domini millesimo quingentessimo [*s*] 3º [*1503*], feria sexta proxima post festum sancti Francisci [*6 X*], veniens personaliter providus Nicolaus filius Alberti Thaborkø de Oszyny[110] et matris Barbare, ad nos preconsulem Petrum sartorem, Nicolaum posztrygacz[b], Johannem pellificem, Venceslaum Chodor, Nicolaum Czyeszek[111] tunc temporis consulibus civitatis existentibus, petivit ad nos acceptare ius civile, quod sibi favorosse [*s*] concessimus [*k. 69v*] et concedimus, dedimus et damus, ipsum defensuri secundum iura nostra, ipseque nobis vovit servare omnem honestatem atque vicinitatem etc[-c].

a-c wpis ten na karcie wszytej pomiędzy składkami, między k. 68 a k. 70, ale inną ręką niż dwa poprzednie (nr 107–108)

b szósta litera poprawiona, stąd odczyt niepewny; może powinno się czytać posztzygacz

[*k. 58v*]

110. ||Accepcio iuris civitatensis Martini et Petri de Oszyek[112]||. Anno Domini millesimo[a] quingentesimo 3º [*1503*], in die sancti Martini [*11 XI*], in presencia nostri consulatus, videlicet Petri sartoris preconsulis necnon Nicolai tonsoris et Johannis pellificis, Nicolai Czyeszek, Venceslai Chodor eodem tempore in tribunali consulatus residencium. | Constituti personaliter laboriosi Martinus et Petrus fratres germani de Oszyek, patre Gregorio et matre Anna prolificati, pecierunt apud nos ius civitatense fore accepturos. Nos vero videntes eorum voluntatem in civitate nostra morandi illis [*k. 59*] favorabiliter concessimus et presentibus concedimus, volentes ipsos defendere iuribus nostris ab antiquo nobis, nostrique civitati concessis, ipsique voverunt nobis totique comunitati fore obedientes atque totam honestatem servantes, super quod dicti fratres memoriale iuri solverunt.

a zapis Mio *ze znakiem ściągnięcia*

1504

[*k. 61*]

111. ||Accepcio iuris civilis||. Sub annis Domini 1504, coram nobis Nicolao tonsore preconsule et ceteris consulibus Nicolao Czyeszek, Johanne Madkone[a], veniens ad presenciam nostri Martinus Colysz, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi damus, concessimus et dedimus, vovitque esse obediens dominis totique communitati et super hoc prefatus Martinus arram iuri dedit.

a prawdopodobnie nad końcówką wyrazu jest znak skrócenia; odczyt końcówki nazwiska niepewny, może powinno się czytać jak w Acc. Madkonem

[*k. 61v*]

112. Coram nobis preconsule Nicolao tonsore, Johanne pellifice, Venceslao Chodor, Nicolao Czyeszek et Martino Kytha, quomodo[a] anno Domini 1504, veniens laboriosus Thomas de Warszawa[113], optavit civile [*ius*[b]] taliter qualiter decuit et super hoc idem Thomas de Varszawa memoriale dedit.

a *jest zapis* quo *ze znakiem skrócenia nad końcówką*

b *brak w R*

113. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Nicolao tonsore preconsule necnon consulibus Johanne pellifice, Martino Kytha, Venceslao Chodor, Nicolao Czyeszek etc., anno Domini 1504, constitutus personaliter providus Johannes Gaszynyszky [a]-sz Gaszyn-[b][114], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admissimus et concessimus, vovitque esse obediens et fidelis preconsuli et consulibus toteque communitati et super hoc quidem Johannes prefatus arram dominis dedit.

a-b *jest zapis* Szgaszyn*, ale nazwisko przybysza Gaszyński wskazuje, że chodzi o polski zwrot* z Gaszyn

[*k. 62*]

114. ||Accepcio iuris civilis||. Sub anno Domini 1504, coram nobis Nicolao tonsore preconsule et ceteris consulibus Nicolao Czeszek, Johanne Madko, veniens ad presenciam nostri Michael filius Andree de Sczavynska Volya[115], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi damus, concessimus et dedimus, vovitque esse obediens dominis totique communitati et super hac [*s*] prefatus Michael arram iuri dedit.

[*k. 62v*]

115. ||[a]-Suscepcio[b] iuris civilis||. Coram nobis Petro preconsule, Venceslao Chodor, Jo[han]ne pellifice, Johanne Parzygiza[116] etc. consulibus, veniens ad presenciam nostri providus Vythek de Zalyesze[117] dictus Szomlya, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc memoriale[c] [*?*] idem Vitek memoriale[d] solvit-[e].

a-e *wpis niedatowany, umieszczony na dole strony, pomiędzy wpisami z 1504 r., ale inną ręką, możliwe, że został dodany wtórnie w 1505 r., na co wskazuje skład rady*

b *początek wyrazu poprawiony, pierwotnie wpisano* ac

c *wyraz ściągnięty i zapisany niestarannie, prawdopodobnie jest* mele *z kreską sygnalizującą kontrakcję*

d *wyraz mocno skrócony, jest zapis* me[le]*; chodzi raczej o* memoriale*, choć jest to powtórzenie*

1505

[*k. 65v*]

116. ||Acceptacio iuris civilis||. Sub anno Domini 1505, coram nobis Petro preconsule necnon consulibus Johanne Malyyanek, Johanne pellifice, Johanne Parzygyza, Nicolao Czeszek consulibus, veniens ad nostri presenciam providus Nicolaus de Thulyszkow[118], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admissimus et concessimus et ipse vovit esse obediens preconsuli cum consulibus et super hoc idem Nicolaus memoriale iuri dedit.

117. ||[a]Aceptacio [*s*] iuris civilis||. Sub anno Domini 1505, coram nobis Petro preconsule, Johanne Malyyanek, Johanne pellifice, Johanne pellifice[119], Nicolao Czyeszek consulibus, veniens ad nostri presenciam providus Nicolaus de Thulyszkow[120], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admissimus et concessimus et ipse vovit esse obediens preconsuli cum consulibus et super hoc idem Nicolaus memoriale iuri dedit[-b].

a-b wpis ma tę samą treść co poprzedni, włącznie z imieniem osoby przyjętej do prawa (nr 116) i jest sporządzony tą ręką; trudno stwierdzić czy jest powtórzeniem wpisu, czy może jednak chodziło o dwie różne osoby

118. ||Acceptacio iuris civilis||. Sub anno Domini 1505, coram nobis Petro preconsule, Johanne Malyyanek, Johanne pellifice, Johanne Parzygyza, Nicolao Czyeszek consulibus, constitutus ad nostri presenciam providus Yrzyk tellifex de Opawa[121] petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admisimus et dedimus et ipse vovit esse obediens preconsuli cum consulibus et super hoc idem {[a–a]} Yrzyk memoriale iuri dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem Nico

119. ||Acceptacio iuris civilis||. Sub anno Domini 1505, coram nobis Petro preconsule, Johanne Malyyanek, Johanne pellifice, Nicolao Czeszek, Johanne Parzygyza, veniens ad presenciam dominorum providus Adam de Ptaskovycze[122] pelifex [*s*], petivit sibi[a] ius civile acceptari, quod sibi [*k. 66*] admisimus et dedimus et vovit esse obediens preconsuli et consulibus et super hoc idem Adam memoriale dedit.

a wyraz powtórzony

[*k. 66v*]

120. ||Acceptacio iuris civilis||. Sub anno Domini 1505, coram nobis Petro proconsule necnon consulibus Johanne Malyjanek, Johanne pellifice, Johanne

Parzygyza, Nicolao Czyeschek, [*k. 67*] veniens ad nostram personaliter presenciam providus Nicolaus Chech de Bachorzyno[123], petivit ius civile sibi acceptari, quod sibi admissimus et concessimus, et ipse vovit esse obediens preconsuli cum consulibus, super hoc dedit iuri memoriale.

[*k. 67v*]

121. ||Acceptacio iuris civilis||. Sub anno Domini 1505, coram nobis Petro proconsule necnon consulibus Johanne Malyanek, Johanne pellifice, Johanne Parzygyza, Nicolao Czyeschek, veniens ad nostram presenciam personaliter Michael Mathie de Zagorzycze[124], peciit se in ius civile acceptari, quod sibi admisimus et concessimus et ipse vovit esse obediens proconsuli et consulibus, super hoc predictus Michael memoriale iuri dedit.

[*k. 68*]

122. ||Accepcio iuris civil[is[a]]||. Coram nobis Petro preconsule et Johanne Malyanek, Johanne pellifice, Nicolao Czeszek, Johanne Parzygiza consulibus, veniens ad presenciam nostri providus Johannes de Lancicia[125], qui superduxit filiam olim Urbani civis de Siradia, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et concessimus et ipse vovit nobis esse obediens preconsuli cum consulibus toteque communitati et super hoc arram iuri dederunt.

a *jest zapis* ciuil *bez sygnalizacji obcięcia*

[*k. 68v*]

123. ||Acceptacio iuris Varchol||. Veniens ad presenciam preconsulis Petri, Johannis pellificis, Jo[hannis] Parzygyza, Venceslai Chodor, Martini Kytha consulum, feria quarta ante Martini [*5 XI*], anno Domini 1505, providus Stanislaus Varchol[126] de Dobrzyszycze[127] filius Grabanya, pet[ivit[a]] sibi ius civile acceptari, quod sibi admisimus et d[edimus[a]] et ipse vovit esse fidelis tote civitati et super hoc arram iuri dedit.

a *tekst niewidoczny z powodu głębokiego wszycia karty*

1508

[*k. 70*]

124. ||[a]Susceptio iuris||. Coram nobis Nicolao pannitonsore preconsule, Jacobo Bednarz, Joanne Parzigyscha, Nicolao Czessek, Martino consulibus, veniens ad presentiam nostri laboriosus Joannes de Ostrow[128], petivit sibi ius civile concedi et accipere, quod sibi concessimus et dedimus et ipse vovit esse obediens et

fidelis dominis preconsuli et consulibus et toti communitati in omnibus contingenciis et super hoc idem Joannes de Ostrow memoriale iuri solvit[-b].

a-b wpis niedatowany, ale sporządzony tą samą ręką co wpis poprzedni na k. 70, datowany feria sexta proxima ante dominicam Rogacionum anno Domini 1508

[*k. 70v*]

125. ||[a-]Acceptio iuris civilis||. Coram nobis Nicolao pannitonsore preconsule et consulibus supranominatis, veniens personaliter laboriosus Mathias de Møkø[129], postulavit sibi ius civile concedi et nos illud sibi concessimus et admisimus et ipse Mathias submisit se fore obedientem in omnibus rebus et contingenciis dominis preconsuli et consulibus et toti communitati et super hoc prefatus Mathias memoriale iuri dedit[-b].

a-b wpis niedatowany, ale sporządzony tą samą ręką co wpisy na stronie poprzedniej i następnych, datowane na 1508 r.

[*k. 71*]

126. Anno Domini 1508, veniens laboriosus Joannes dictus Borewiecz de villa Zagorzicze[130] ad nos Nicolaum pannitonsorem preconsulem, Jacobum doliatorem, Nicolaum Czessek, Joannem Parzigyza, Martinum Kytha consules, acceptavit sibi [*ius*] civile concedi et donari, quod sibi donavimus et concedimus, ipse vero vovit esse obediens preconsuli et consulibus et toti communitati et fidelis, super quod ipse memoriale iuri solvit.

[*k. 71v*]

127. ||Acceptio iuris civilis||. Anno Domini millesimo quingentesimo octavo [*1508*], feria tercia proxima infra octavas Corporis Christi [*27 VI*], veniens, ad presenciam nostri preconsulis Nicolai pannitonsoris et consulum Jacobi bednarz, Joannis Parzigyza, Martini Kythø, Nicolai Cziessek, <Joannes Cosztrzewa[a]>, postulavit sibi ius civile concedi et acceptari, quod sibi dedimus et concessimus et ipse vovit esse obediens <in[b]> omnibus dominis preconsuli et consulibus et toti communitati et ipse Joannes Cosztrzewa memoriale super hoc iuri solvit.

a dopisane na lewym marginesie tą samą ręką

b nadpisane nad tekstem tą samą ręką

[*k. 72*]

128. [a-]Suscepcio iuris. Coram nobis Nicolao pannitonsore preconsule et consulibus Jacobo bednarz, Martino Kytha, Johanne Parzygyza et aliis consulibus in consulatu residentibus, veniens ad nostram presentiam Climek Koszmala, acceptavit ius civile a nobis, quod sibi datum est et admissum et

vovit esse obediens preconsuli et consulibus et toti comunitati. | ||Clemens Koszmala^{-b}||.

a-b wpis niedatowany, ale w ciągu wpisów z 1508 r., choć sporządzony prawdop. inną ręką

[*k. 72v*]

129. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Nicolao pannitonssore [*s*] preconsule, Nicolao Czeszek, Jacobo bednarz, Martino Kytha, Jo[an]ne Parzygyza consulibus, anno Domini 1508, veniens ad presenciam nostri providus Stanislaus de Yaroczyn[131], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus, vovitque esse fidelis tote communitati et super hoc arram iuri dedit.

130. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Nicolao pannitonsore preconsule, Nicolao Czeszek, Jacobo bednarz, Martino Kytha, Jo[an]ne Parzygyza, Jacobo bednarz [*s*], anno Domini 1508, veniens ad presenciam nostri providus Nicolaus de Vydawa[132], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus, vovitque esse fidelis {$^{a-a}$} tote communitati et super hoc arram iuri dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem et si

131. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Nicolao pannitonsore preconsule, Martino Kytha, Jacobo bednarz, Jo[an]ne Parzygiza, Nicolao Czeszek, anno Domini 1508, veniens ad presenciam nostri providus Mathias de Stronszko[133], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus, vovitque esse fidelis et obediens tote communitati et super hoc arram iuri dedit.

[*k. 73v*]

132. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Nicolao tonssore [*s*] preconsule necnon Joanne Parzygyza, Nicolao Czeszek, Jacobo bednarz, Martino Kytha consulibus, feria quarta ante Michaelis [*27 IX*] anno 1508, veniens personaliter nobilis Mathias de Myroszchow[134], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus, vovitque esse fidelis et {$^{a-a}$} obediens toti communitati et est frater civilis et super hoc memoriale iuri [dedit^{b}].

a-a skreślone tym samym atramentem serw

b brak w R

133. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Nicolao tonssore [*s*] preconsule necnon Jo[an]ne Parzygyza, Nicolao Czeszek, Jacobo bednarz, Martino Kytha consulibus, feria quarta ante Michaelis [*27 IX*], anno Domini 1508, veniens ad presenciam nostri providus Stanislaus {$^{a-a}$} Omnyszch[135], petivit sibi ius civile

acceptari, quod sibi dedimus et admisimus, vovitque esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc arram dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem Romysze

[*k. 74*]

134. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Nicolao tonssore [*s*] preconsule necnon Joanne Parzygyza, Nicolao Czeszek, Jacobo bednarz, Martino Kytha consulibus, {[a-a]} constitutus personaliter providus Martinus pictor de Cracovia[136], petivit sibi ius civile acceptari et cum suo genero Stanislao, quod sibi dedimus et admisimus, vovitque esse fidelis et obediens toti civittati Siradiensi et iam est vicinus sicut alter et super hoc arram dominis dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem Coram

1509

[*k. 75*]

135. ||[a]Susceptio iuris civilis||. Veniens ad presentiam nostri preconsulis Nicolai posztrzigacz, Joannis pellificis, Joannis Myszkowicz, Joannis Parzigyza, Nicolai Myszkowicz consulum, laboriosus Jacobus de Røkoray[137]<villa[b]>, filius Nicolai Maszlo dicti, petivit sibi ius civile a nobis concedi, quod sibi concessimus et admisimus, et ipse vovit esse obediens: primo toti communitati, demum preconsuli et omnibus consulibus in omnibus, que ad unionem civilis communitatis spectant et concernunt, super quam nostris civilis concessionem idem Jacobus iuri arram solvit[c].

a-c wpis niedatowany, ale pierwszy wpis na tej stronie, tej samej ręki ma datę feria sexta, in die sancte Apolonie *[9 II]*, anno Domini millesimo quingentesimo nono

b dopisane na lewym marginesie tą samą ręką

136. ||[a]Suscepcio iuris Ka[theri]ne[b]||. Veniens ad presenciam nostri Nicolai pannitonsoris, prout supra, honesta Ka[ther]ina[c] de Slukowo Suche[138], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus et iam est [d]civis vicina[e] sicut alter[f].

a-f wpis niedatowany, umieszczony na dole strony, sporządzony inną ręką niż pozostałe wpisy na tej stronie; ponieważ w treści jest nawiązanie do poprzedniego wpisu, przyjęto datowanie na 1509 r.

b wyraz silnie ściągnięty, jest Ka^{ne}

c wyraz silnie ściągnięty, jest Ka^{ina}

d-e pisarz rozróżnił płeć nie w rzeczowniku civis, *który jest właściwy dla rodzaju męskiego lecz w wyrazie* vicina, *odpowiadającym rodzajowi żeńskiemu*

[*k. 76v*]

137. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Nicolao postrzygacz preconsule necnon consulibus Jo[an]ne pellifice, Johanne Myszkowycz, Jo[an]ne Parzygyza, Nicolao Czeszek veniens personaliter providus Sebestianus de Cracovia[139], petivit sibi ius civile acceptari dixitque se esse liberus, quod sibi dedimus et admisimus illeque vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc idem Sebestianus memoriale iuri dedit.

[*k. 77v*]

138. ||Stanislaus dictus Pyxa||. Coram nobis Nicolao pannitonsore preconsule, Johanne Parzygyza, Nicolao Czyeszek, Johanne pellifice[a] et aliis quamplurimis | constitutus personaliter providus Stanislaus dictus Pyxa[140], acceptavit ius[b] civile, quod sibi est admissum et datum per nos preconsulem et consules et vovit esse obediens, hoc idem Stanislaus memoriale dedit dominis.

a druga litera w wyrazie poprawiona, pierwotnie było zapewne l

b był zapis iuss, *ale ostatnia litera została skreślona tym samym atramentem*

139. ||Ius civile||. Coram[a] nobis Nicolao pannitonsore preconsule necnon Johanne Parzygyza, Nicolao Czeszek, Johanne pellifice, Johanne Myszkowycz consulibus, die dominico post Egidii proxima [*2 IX*], anno Domini 1509, constitutus personaliter providus Mathias figulus de Czastochowa[141], nacione sed de Calysch[b 142], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens[c] preconsuli cum consulibus et tote communitati et super hoc idem Mathias arram dominis dedit.

a pierwsza litera poprawiona, pierwotnie było zapewne S

b dwie litery w końcowej części wyrazu poprawione tym samym atramentem

c powtórzone esse

140. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis Nicolao pannitonssore preconsule necnon Johanne pellifice, Johanne Myszkowycz, Nicolao Czeszek consulibus, die dominico[a], anno Domini 1509, constitutus personaliter providus Albertus Vczyszek, petivit sibi ius civile acceptari [*k. 78*], quod sibi dedimus et ipse vovit esse fidelis et obediens preconsuli et tote communitati et super hoc idem Albertus memoriale iuri dedit.

a w R brak święta

141. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Nicolao pannitonsore preconsule necnon Johanne Parzygyza, Johanne pellifice, Nicolao Czeszek, Johanne Myszkovycz {[a-a]}, constitutus personaliter providus Johannes de Czastochowa[143], Streklyn[144] dictus, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens preconsuli cum consulibus et tote communittati et super hoc idem Johannes Streklyn arram dominis dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem petivit sibi ius civile acceptari

142. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Nicolao pannitonssore preconsule necnon Johanne Parzygyza, Jo[han]ne pellifice, Johanne Myszkovycz, Nicolao Czeszek consulibus, constitutus personaliter providus Stanislaus de Szyedlcze[145], sanus mente, publice nos petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit {[a-a]} esse fidelis et obediens consulibus et tote communitati.

a-a skreślone tym samym atramentem sib

143. ||Suscepcio iuris civillis||. Veniens ad nostram presenciam providus Laurencius accepetavit ius civile de Rabyeskye[146] [*ss*], quod sibi est datum et admissum et promisit esse obediens preconsuli {[a-a]} Nicolao[b] pannitonsore ac aliis consulibus et totique communitati et super hoc aram dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem et

b pierwsza litera poprawiona z minuskułowego n *na majuskułowe*

[*k. 79v*]

144. ||Subscripcio iuris civilis||. Sub anno Domini 1509, coram nobis Johanne Parzygyza, protunc preconsule existente, necnon Jacobo doliatore, Nicolao Czyeszek, Joanne Myszkowycz, Nicolao pannitonsore, veniens ad nostram presentiam providus[a] Nicolaus Pyethro, acceptavit ius civile, quod sibi est datum et admissum, vovit esse obediens in omnibus sicut alii vicini preconsuli et consulibus et toti comunitati et super hoc idem memoriale dedit nobis.

a wyraz poprawiony, pierwotnie prawdopodobnie predictus

145. ||Susceptio iuris civilis||. Sub anno Domini 1509, coram nobis Johanne Parzygyza, pro tunc [*s*] preconsule existente, necnon Jacobo doliatore, Nicolao Czyeszek, Johanne Myszkowycz, Nicolao pannitonsore, veniens ad nostram presentiam providus Nicolaus de Thur[147], acceptavit ius civile, quod sibi datum est et admissum et vovit esse obediens et fidelis preconsuli et consulibus et tote[a] comunitati et super hoc dedit dominis memoriale.

a ostatnia litera poprawiona, pierwotnie był zapis toti

[*k. 80*]

146. ||Suscepcio iuris||. Veniens ad nostram presentiam <ut supra[a 148]> Johannes [sutor[149]], acceptavit ius civile, quod sibi est datum et admissum et vovit esse obediens preconsuli et consulibus et toti comunitati.

a nota dodana po prawej stronie nagłówka wpisu, zasygnalizowana w tekście znakiem korektorskim

147. ||Ius civile||. Sub anno Domini 1509, coram nobis Johanne preconsule Parzygyza, Jacobo doliatore, Nicolao Czyeszek etc., veniens ad nostram presentiam providus Paulus dictus Szkorupka[150], acceptavit ius civile, quod sibi datum est et admissum et vovit esse obediens preconsuli et consulibus et toti comunitati et super hoc dedit memoriale dominis.

1510

[*k. 81v*]

148. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini millessimo quingentissimo [*s*] decimo [*1510*], coram nobis Johanne preconsule Parzygysa, Ja[co]bo[a] bednarz, Nicolao Czyeszek, Nicolao pannitonsore, Johanne Myszkowycz consulibus, veniens ad nostram presentiam Mathias Korczaczek, acceptavit ius civile, quod sibi datum est et admissum et vovit esse obediens in omnibus preconsuli et consulibus et toti comunitati et super hoc dedit memoriale dominis.

a zapis Jabo *bez sygnalizacji ściągnięcia*

[*k. 82*]

149. ||Susceptio iuris||. Anno Domini 1510, veniens ad presenciam nostram Joannis Parzigyza preconsulis, Jacobi doliatoris, Nicolai Czesszek, Nicolai pannitonsoris et Joannis Myszkowicz consulum, laboriosus Joannes de Mnychow[151] gener Leonardi de suburbio civili[152], acceptavit ius civile sibi concedi, quod sibi per nos datum et concessum est, qui predictus Joannes vovit esse obediens imprimis serenissimo domino regi, domino capitaneo, preconsuli et omnibus consulibus totique communitati in omnibus eventibus in civitate emergentibus {[a-a]}, et iam est civis sicut et alter, super quod ius ipse Joannes dominis arram solvit.

a-a skreślone tym samym atramentem super quod

[*k. 82v*]

150. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini millessimo quingetesimo [*s*] decimo [*1510*], veniens ad nostram presentiam, videlicet Johannis preconsulis Parzygy-

za, Jacobi bednarz, Johannis Myszkowycz, Nicolai pannitonsoris, Nicolai Czyeszek, Jacobus de Blonye[153] Chleburadek, acceptavit a nobis ius civile, quod sibi datum est et admissum et vovit esse obediens preconsuli et toti comunitati et in super [*s*] hoc memoriale dominis dedit.

151. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini millessimo quingetesimo [*s*] decimo [*1510*], [coram[a]] preconsule et consulibus ut supra, veniens ad nostram presentiam nobilis Zophia Dzyadkowszka[154], acceptavit a nobis ius civile, quod sibi datum est et admissum et vovit esse obediens in omnibus preconsuli et consuli[bus[b]] et toti communitati.

a *brak w R*

b *końcówka wyrazu niewidoczna z powodu głębokiego wszycia karty*

[*k. 83*]

152. ||Iuris civilis susceptio||. Anno Domini 1510 {[a-a]}, feria quinta proxima post festa Pasce[b] [*4 IV*], veniens ad presentiam nostram preconsulis Joannis Parzigyza, Jacobi doliatoris, Nicolai Czyessek, Nicolai pannitonsoris et Joannis Myszkouicz consulum, providus Blasius dictus Vra postulavit {[c-c]} a nobis ius civile sibi concedi, quod sibi a nobis datum et admissum est et ipse vovit esse obediens preconsuli, consulibus et toti communitati et super hoc memoriale iuri solvit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* qui *[?] – w formie sygla litery* q *z* notae iuris

b *liera* e *ostatnia w wyrazie pogrubiona tym samym atramentem, zapewne poprawiona z innej*

c-c *skreślone tym samym atramentem* nob

[*k. 83v*]

153. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram <nobis[a]> Johanne Parzygyza preconsule, Nicolao[155] doleatore, Nicolao Czeszek, Jo[han]ne Myszkowycz, Nicolao Postrzygacz consulibus, die dominico ante Ascensionem domini [*5 V*] 1510, veniens ad presenciam nostri providus Bartholomeus Korpa de Volya Szczawyenszka[156], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens civitati et tote communitati et super hoc memoriale iuri dedit.

a *dopisane nad tekstem*

154. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini millesimo quingentesimo decim[o[a]] [*1510*], veniens ad nostram presenciam laboriosus Mathia[s[a]] Koszyor filius laboriosi Clementis de Szweh[b 157], acceptari [*ss*] ius civile, quod sibi est datum et eis esse obedientem omnibus consulibus et preconsuli civitatis Siradiensis, super quo memoriale reposuit.

a *końcówka niewidoczna z powodu głębokiego wszycia karty*

b *może* Szwch? – *końcówka niewidoczna z powodu głębokiego wszycia karty*

[*k. 84v*]

155. ||[Sus[a]]cepcio iuris civillis||. Coram nobis Joanne Parzygysza p[reconsule[b]], Nicolao Czyeszek, Jacobo doleatore, Joa[nne Mysz[b]]kowycz, Nicolao poszthrzygacz consulib[us[b]] {[c-c]}, dominico in festo sancti Michaelis [*29 IX*], sub [anno[b]] Domini millesimo quingentesimo decimo [*1510*], | veniens ad nostram presenciam providus Ma[...[b]] Andree filius dictus Przybkowycz, acceptavit ius civile, quod sibi est datum et vovit esse obediens preconsuli et consulibus totique communitati et super quo aram dedit.

a *ubytek części karty, widoczne tylko dolne części liter*

b *ubytek części karty, część karty zasłonięta podklejonym papierem*

c-c *skreślone tym samym atramentem* dno

156. ||Suscepcio iuris civillis||. Coram nobis Joanne Parzygysza preconsule, Nicolao Czyesek, Jacobo doleatore, Johanne Myszkowycz, Nicolao poszthrzygacz consulibus, sub anno Domini millessimo quingentesimo decimo [*1510*], | veniens ad nostram presenciam providus Stanislaus dictus Szabkowycz acceptavit ius civile, quod sibi est datum et admissum et vovit esse obediens preconsuli et consulibus, totique communitati et super hoc aram dedit.

157. ||Accepcio iuris civillis||. Coram nobis Johanne Parzygysza preconsule, Nicolao Czyesek, Jacobo doleatore, Johanne Myszkowycz, Nicolao poszthrzygacz consulibus, sub anno Domini millesimo quingentesimo decimo [*1510*], veniens ad nostram presenciam providus Petrus, filius [[a]] dicti Czwyek de Thyczyn[158], acceptavit ius civile, quod sibi est datum et admissum et promisit esse obediens preconsuli et consulibus totique communitat[i[b]] et super hoc memoriale dedit.

a *w R brak imienia*

b *końcówka wyrazu niewidoczna z powodu głębokiego wszycia karty*

158. ||[a-]Acceptacio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Czesze [*s*], Jacobo doleatore, Joanne Myszkovycz, Nicolao Postrzygacz, 1510, veniens ad presenciam [nostram[b]] providus Johannes de Buzenyn[159] petiv[it[b]] sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et est iam vicinus vovitque esse fidelis et obediens toti communitati fidemque[c] [*?*] et super hoc arram iuri dedit[-d].

a-d *wpis na poważnie uszkodzonej dolnej części karty – kilka oderwanych fragmentów, z ubytkami*

b *ubytek fragmentu karty*

c *odczyt pierwszej części niepewny; może to nie złożenie, ale dwa różne wyrazy*

[*k. 85*]

159. ||Acceptacio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Czeszek, Johanne Myszkowycz, Nicolao Postrzygacz, Jacobo doliatore consulibus 1510, veniens ad presenciam nostri providus Michael carpentarius, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens preconsuli et consulibus et tote communitati et super hoc arram dominis dedit.

1511

[*k. 85v*]

160. ||Accepcio iur[is[a]]||. Coram nobis Johanne Parzygysza p[reconsule et[a]] consulibus Jacobo doleatore, Johanne [...[a]], Nicolao Mnych, Martino Kytha, sub a[nno Domini mil[a]]lesimo quingentesimo undecimo [*1511*], veniens ad n[ostam presenciam[a]] Thomas Grzybowsky, acceptavit ius civille, [quod sibi est[a]] datum et admissum et promisit esse obediens p[reconsuli[a]] et consulibus, totique communitati et super hoc m[emo[a]]riale {[b-b]} <[c-]opposuit alias s z p e r w u k[-d] [*?*]>.

a *tekst zasłonięty naklejonym papierem*

b-b *skreślone* dedit etc.

c-d *dopisane tą samą ręką po skreśleniu; odczyt ostatniego wyrazu, najpewniej w języku polskim lub niemieckim, jest niepewny*

[*k. 86*]

161. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Johanne Myszkowycz, Martino Kytha, Nicolao Mnych, Jacobo doleatore consulibus, veniens ad presenciam nostram providus Johannes Radoszch de Dambrowa[160], die dominico ante festum sancti Mathie [*23 II*] 1511, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse obediens civitati et toti communitati et iam habet ius civile et super hoc idem Johannes arram dominis dedit.

162. ||[a-]Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza prec[onsule[b]] necnon Johanne Myszkovycz, Martino K[ytha[b]], Nicolao Mych [*s*], Jacobo doleatore consulibus, veniens ad presenciam nostram providus {[c-c]} Stanislaus Zago-

nek, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et super hoc memoriale dedit[-d].

a-d dolna część karty poważnie uszkodzona z ubytkami, kilka fragmentów luzem

b ubytek części karty

c-c skreślone tym samym atramentem Joh *i* [J]oannes, *z brakiem początkowej litery z powodu ubytku karty*

[*k. 86v*]

163. ||Suscepctio [*s*] iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule, Joanne Myskowycz, Jacobo doliatore, Martino Kytha, Nicolao Mnych consulibus residentibus, feria sexta ante Reminiscere [*14 III*], anno Domini 1511, | constitus personaliter Joannes de Szthronszko[161] dictus Czechowszky, suscepit ius civile tali condicione, compromitens exhibere se in omnibus obedientem, quod sibi per nos est admissum et super hoc predictus Joannes dictus Czechowszky de Szthronszko[a] arram dominis dedit.

a końcówka wyrazu na oderwanym fragmencie podklejonym papierem

[*k. 87v*]

164. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1511, coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo bednarz, Nicolao Mnych, Martino Kytha, Jo[an]ne Myszkowycz, veniens ad presenciam nostri providus Mathias de Tharnow[162] mercator [pe[a]]tivit sibi ius civile acceptari, quod sibi [dedi[a]]mus et admisimus et ipse vovit esse [...[a]] et obediens civitati et tote communitati [...[a]] [me[a]]moriale dedit.

a ubytek fragmentu karty, podklejony papierem

[*k. 88v*]

165. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1511, dominico die undecima mensis Maii [*11 V*], veniens ad presenciam nostram preconsulis Nicolai pannitonsoris et consulum Martini Kytha et Nicolai Czesek providus Clemens nacione de Radomskye[163], postulavit sibi a nobis ius civile acceptari, quod sibi admisimus et dedimus ipsoque[a]. Providus Clemens promisit et vovit esse obediens et fidelis dominis preconsuli et consulibus et toti concivii[b].

a tak R zamiast ipseque

b tak R zamiast concivio

166. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1511, veniens ad presenciam nostri providus Johannes de Lodzya[164] filius Cyerzn [*?*], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens preconsuli cum consulibus et tote communitati et super hoc arram iuri dederunt [*s*].

[*k. 89*]

167. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1511, veniens ad presenciam <nostri providus[a]> Mathias de Kyethlyn[165], petivit sibi ius civile accepturi, quod sibi dedimus, admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens preconsuli cum consulibus et toti communitati.

a dopisane na lewym marginesie i zasygnalizowane w tekście znakiem

[*k. 89v*]

168. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Johanne Myszkovycz, Martino Kytha, Nicolao Mnych consulibus, veniens ad nostri presenciam providus Felix Rzepeczszky de Buzenyn[166] petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus, admisimus tanquam bono homine et libero et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communitati necnon dominis pretorii et super hoc memoriale idem Felix iuri dedit.

169. ||Acceptacio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygiza preconsule, Jacobo doleatore, Joanne Miskowycz, Martino Kytha, Nicolao Mnych consulibus, veniens personalter ad nostram residenciam honesta Dorothea dicta Zarzina[167], postulavit sibi ius civile acceptari. Nos votis eius aquiescentes istud sibi dedimus et admisimus, que promitebat se esse fidelem et obedientem et super hec eadem honesta Dorothea memoriale iuri dedit.

[*k. 90*]

170. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygysza proconsule, Jacobo doleatore, Joanne Myszkovycz, Martino Kytha, Nicolao Mnych consulibus, veniens personaliter ad nostram residenciam provida Katherina de Szucha[a168] [*?*], postulavit sibi ius civile acceptari. Nos votis eius aquiescentes istud sibi dedimus et admisimus, tanquam bona[b] homini[c] et ipse vovit et promitebat se esse fidelem et obedientem et super hoc idem[d] Katherina memoriale iuri dedit.

a odczyt ostatniej litery niepewny – jest poprawiona

b tak R zamiast bono*; pisarz prawdopodobnie chciał zastosować formę żeńską przymiotnika; prawdopodobnie odmiana w Abl. zamiast Dat.*

c suspensja – zapis homi *z kreską na końcu; można rozwiązać końcówkę dla Abl.* homine

d tak R zamiast eadem

171. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule, Jacobo doleatore, Joanne Myskowycz, Martino Kytha, Nicolao Mnych consulibus,

veniens personaliter ad nostram residentiam providus Paulus Szeymak de {[a-a]} Szdzwygorzow[169], postulavit sibi ius civile acceptari. Nos votis eius aquiescentes istud sibi dedimus et admisimus, tamquam bono homini et ipse vovit et promitebat se esse fidelem et obedientem et s[uper[b]] hoc idem Paulus Szeymak provid[us[b]] [memoriale[b]] iuri dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem C

b ubytek fragmentu karty (oderwany dół)

[*k. 90v*]

172. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygysza preconsule, Jacobo doleatore, Joanne Myszkowycz, Martino Kytha, Nicolao Mnych consulibus, veniens personaliter ad nostram residenciam Mathias Krowka de Kloczko[170], postulavit sibi ius civile acceptari. Nos votis eius aquiescentes istud sibi dedimus et admisimus et ipse promitebat se esse fidelem et obedientem et super hoc idem Mathias Krowka memoriale iuri dedit.

1512

[*k. 91v*]

173. ||Accepcio iuris civilis||. Anno Domini millesimo 1512 [*ss*], coram nobis Joanne Parzygiza preconsule necnon consulibus Jacobo doliatore, Joanne Myskowycz, Nicolao Mnych, Martino Kytha, die dominico proximo post festum sancte Dorothee [*8 II*], veniens personaliter ad nostram residenciam providus Thomas de Dambowa Leka[171] dictus Szwydr[a], postulavit sibi ius civile acceptari. Nos votis eius acquiescentes, istud sibi dedimus et admisimus, qui promitebat se esse fidelem et obedientem et super hoc idem providus Thomas memoriale iuri dedit.

a na końcu wyrazu została skreślona litera a *[?]*

[*k. 92*]

174. ||Acceptacio iuris civilis||. Anno Domini 1512, feria quarta post dominicam Reminiscere [*10 III*], coram nobis Jo[an]ne Parzygiza preconsule necnon Martino Kytha, Jo[an]ne Myszkowycz, Jacobo doleatore, Nicolao Mnych consulibus, veniens ad presenciam nostri providus Martinus de Kwyathkowo[172], petivit sibi ius civile acceptavit[a], quod sibi dedimus et concessimus et ipse vovit esse fidelis et obediens civitati et toti communitati et iam est confectus civis et vicinus et idem Martinus memoriale dominis dedit.

a tak R zamiast acceptari

175. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini millesimo quingentesimo <duo[a]>decimo [*1512*], veniens ad nostri [presenciam[b]] providus Bochnek de Kobyerzyczko[173] petivit<que[c]> ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse debet esse fidelis tote civitati et super hoc idem Bochnek memoriale dominis dedit.

a *nadpisane ręką pisarza nad skreślonym tym samym atramentem* quin *[?]*

b *brak w R*

c *nadpisane między wierszami tą samą ręką*

176. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1512, coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon consulibus Jacobo doliatore, Joanne Myszkowycz, Nicolao Mnych, Martino Kytha, die dominico proximo post dominicam Oculi etc. [*21 III*], veniens personaliter ad nostram residenciam providus Albertus de Szthaw[174] ante Vyelvn[175], postulavit sibi ius civile acceptari. Nos votis eius [...[a]] istud sibi dedimus et ad [misimus[b]] pr[...[a]] [...[a]]tebat s[...[a]].

a *brak kilku wyrazów, ubytek fragmentu karty*

b *wyraz obcięty, ubytek fragmentu karty*

[*k. 92v*]

177. ||Acceptacio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigiza preconsule necnon consulibus Jacobo doliatore, Nicolao Mnych, Joanne Myszkowycz, Martino Kytha, | veniens personaliter ad nostram residenciam <laboriosus[a]> Augustinus Poszczyszowycz[176] de Ruda[177], postulavit sibi ius civile. Nos votis eius adquiescentes [*s*] istud sibi dedimus et admisimus, qui promitebat se esse fidelem et obedientem et super hec idem {[b-b]} laboriosus Augustinus memoriale dominorum solvit.

a *nota nad tekstem*

b-b *skreślone tym samym atramentem* providus

[*k. 94v*]

178. ||Acceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigyza preconsule necnon Jacobo doliatore, Martino <Kytha[a]>, Joanne pellifice, Nicolao Mnych consulibus, anno Domini 1512, | veniens ad nostram residenciam personaliter providus Albertus Malyk filius Martini ex opido Sznyn[178], postulavit sibi ius civile acceptari. Nos votis eius acquiescentes istud sibi admisimus et tribuimus, qui quidem Albertus Malyk promisit se esse fidelem et obedientem dominis preconsuli et toti communitati et super hoc predictus Albertus Malyk memoriale solvit.

a *nadpisane nad skreślonym tym samym atramentem* Mnych

179. ||Accepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Martino Kytha, Johanne pellifice, Nicolao Mnych consulibus, anno Domini 1512, | veniens ad nostram presenciam personaliter providus Laurencius faber filius Caplun[179] de Slunkowo[180], postulavit sibi ius civile acceptari. Nos vero votis eius aquiescentes istud ius civile sibi admisimus et dedimus, qui quidem Laurencius promisit se esse fidelem et obedientem dominis proconsuli et toti communitati et super hoc prefatus Laurencius memoriale solvit.

[*k. 98*]

180. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygiza preconsule, Jacobo doliatore, Joanne Madko, Martino Kytha, Nicolao Mnych consulibus residentibus, feria quinta ipso die Marie Magdalene [*22 VII*], anno Domini 1512, | constitutus personaliter providus Albertus balneator de Choczyny[181], filius Martini Wyerczygroch, postulavit sibi ius civile, quod nos sibi admisimus et promitimus, ipse tamen promitit[a] se esse fidelem in omnibus que contingerint civitati dominis consulibus unacum preconsule[b] et super hoc dominis arram dedit.

a *tak R zamiast* promisit

b *dwie początkowe litery wyrazu poprawione*

181. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygiza preconsule, Jacobo doliatore, Joanne Madko, Martino Kytha, Nicolao Mnych consulibus residentibus, feria quarta anno Domini 1512, post festa Jacobi [*28 VII*], constitutus personaliter providus Mathias de Pyszkow[182] faber, postulavit sibi ius civile, quod nos sibi admisimus et promitimus, ipse tamen promitit[a] se esse fidelem in omnibus que contingerint civitati, dominis consulibus unacum preconsule et super hoc dominis arram dedit.

a *tak R zamiast* promisit

[*k. 98v*]

182. ||Acceptacio iuris ci[vilis]||. Coram nobis Joanne Parzygiza proconsule, Jacobo doliatore, Joanne Madko, Martino Kytha, Nicolao Mnych consulibus, anno Domini 1512, | <veniens[a]> personaliter providus Joannes Chudzyecz de Schadek[183] filius providi Pauli sutoris[b], postulavit sibi ius civile, quod nos sibi admisimus et dedimus, ipse tamen iubet se esse fidelem in omnibus quecumque contingerint dominis preconsuli unacum consulibus et toti communitati et super hoc arram dedit dominis.

a *nadpisane ręką pisarza nad skreślonym* consitut

b *pierwsza litera poprawiona ręką pisarza – pierwotnie był zapewne znak specjalny* 9 *(na* con*)*

183. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygiza preconsule necnon consulibus Jacobo doliatore, Joanne Madko, Nicolao Mnych, Martino Kytha, anno Domini 1512, | constitus personaliter providus {[a-a]} Thomas dictus Sthreklyn, acceptavit sibi ius civile, nos tamen votis ipsius condescentes istud sibi admisimus et dedimus, ipse tamen vovit se esse fidelem in omnibus quecumque contingerint dominis, domino preconsuli unacum consulibus et toti communitati et super hoc arram dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem Petrus

[*k. 99*]

184. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygysza preconsule necnon consul[ibu]s[a] Jacobo doliatore, Joanne Madko, Nicolao Mnych, Martino Kytha, anno Domini 1512, constitutus personaliter providus Albertus dictus[b] Brzeszyny[184], acceptavit sibi ius civile. Nos tamen votis ipsius condescendentes, istud sibi admisimus et dedimus, ipse tamen vovit se esse fidelem in omnibus quecumque contingerint dominis, domino preconsuli unacum consulibus et toti communitati, et super hoc arram dedit dominis.

a w R zapis consuls *bez znaku skrócenia*

b pisarz albo pominął przydomek, albo wpisał dictus *zamiast* de

185. ||Suscepctio [*s*] iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigyza preconsule necnon Jacobo doliatore, Martino Kytha, Joanne Madko, Nicolao Mnych consules, anno Domini millesimo 512 [*1512*], | constitutus personaliter laboriosus Jacobus Standar de Kwyathkow[185], acceptavit sibi ius civile. Nos tamen votis ipsius condescendentes istud sibi admisimus et dedimus, ipse tamen vovit se esse fidelem in omnibus quecumque contingerint dominis, domino preconsuli unacumque consulibus et toti comunitati et super hoc arram persolvit.

186. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconssule necnon Jacobo doleatore, Martino Kytha, Jo[han]ne pellifici [*s*], Nicolao Mnych consules, anno Domini 1512, constitutus personaliter providus Andreas de Voyszlavycze[186] de Russie[187], Jo[hannis[a]] filius, petivit sibi ius civile acceptari. Nos tamen votis ipsius condescendentes istud sibi admisimus et dedimus, ipse tamen vovit esse fidelis et obediens dominis preconsuli cum consulibus totique communitati et super hoc arram dominis dedit.

a wyraz silnie skrócony, jest Jo *ze znakiem obcięcia*

[*k. 99v*]

187. ||Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doliatore, Joanne Madko, Martino Kytha, Nicolao Mnych consules, anno Domini 1512, | veniens ad residenciam nostram providus Mathias sutor dictus Omøza filius Gomolka, acceptavit ius civile. Nos tamen votis ipsius condescendentes istud sibi admisimus et dedimus, ipse tamen vovit se esse fidelem dominis, domino preconsuli unacum consulibus et toti communitati, et super hoc arram dominis dedit.

188. ||Acceptacio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygiza preconsule necnon Joanne Madko, Nicolao Mnych, Jacobo doliatore, Martino Kytha consulibus, anno Domini 1512, | constitutus personaliter laboriosus[a] Petrus gener Møzanyecz[b] suburbanus, filius Stanislai de Okalow[188], postulavit sibi ius civile. Nos tamen votis ipsius condescendentes, volentes istud sibi[c] dedimus et admisimus et ipse vovit semetipsum esse fidelem dominis, domino preconsuli unacum consulibus et toti communitati, et super hoc arram dominis dedit.

a *pierwsza litera poprawiona ręką pisarza – pierwotnie było* p

b *końcówka wyrazu poprawiona ręką pisarza, może było pierwotnie* Møzanyek

c *w R jest* sidi

189. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Johanne Madko, Nicolao Mnych, Jacobo doleatore, Martino Kytha consulibus, constitutus personaliter providus[a] Laurencius Caplunovycz[189] faber, postulavit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis, obediens toti communitati et super hoc arram dominis dedit.

a *wyraz powtórzony*

190. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Johanne Madko, Nicolao Mnych, Jacobo doliatore, Martino Kytha consulibus, constitutus personaliter nobilis Johannes Volyenszky[190], postulavit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse obediens et fidelis et super hoc arram dominis dederat[a].

a *jest* dedert *ze znakiem skrócenia nad końcówką; odczyt odpowiada następstwu czasu*

[*k. 100*]

191. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1512, feria tercia ipso die sancti Thome apostoli [*21 XII*], veniens ad nostri presenciam providus Chlod Jo[ann]es de villa Cloczszko[191], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admisimus et

dedimus et ipse vovit esse fidelis et obediens preconsuli et consulibus et toti communitati et super hoc arram dedit.

1513

192. ||Accepcio iuris civilis||. Anno Domini 1513, feria sexta proxima post festum Trium Regum [*7 I*], veniens ad nostri presenciam Felix pannitonsor[192] de Pyothrkow[193], peciit sibi ius civile acceptari, quod sibi admisimus et dedimus, ipse tamen vovuit [*s*] se esse fidelis et obediens domino preconsuli unacum consulibus et toti communitati et super hoc arram dominis persolvit.

[*k. 100v*]

193. ||Actepcio [*s*] ius[a] civilis||. Anno Domini 1513, dominico die post festum Trium Regum [*9 I*], veniens ad nostri presenciam Mathias dictus Durka faber de Vyelyvn[194], peciit sibi ius civile acteptari [*s*], quod nos sibi admisimus et dedimus, ipse tamen vovit se esse fidelis et obediens domino preconsuli unacum consulibus et toti communitati et super hoc arram dominis persolvit.

a *tak R zamiast* iuris

194. ||Actepcio [*s*] ius[a] civilis||. Anno Domini 1513, feria quarta post dominicam Reminiscere [*23 II*], veniens ad nostri presenciam providus Lucas Grabya de Szlvnkov Szuchy[195], peciit sibi ius civile acteptari [*s*], quod nos sibi admisimus et dedimus, ipse tamen vovit se esse fidelis et obediens domino preconsuli unacum consulibus et toti communitati et super hoc arram dominis persolvit.

a *tak R zamiast* iuris

[*k. 101*]

195. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostri, feria quarta ante Letare [*3 III*] 1513, providus Staphanus Gay dictus, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communittati et iam arram iuri dedit.

[*k. 102v*]

196. ||Accepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigyza preconsule necnon Jacobo doliatore, Joanne Zakrzewsky[196], Martino Kytha, Nicolao pannitonsore consulibus pro anno 1513, | constitutus personaliter providus[a] Stanislaus civis Poznaniensis[197], sanus mente et corpore existens, acceptavit sibi ius civile accipi. Nos tamen votis eius condescendentes istud sibi dedimus et admissimus, ipse

tamen vovit se esse fidelis et obediens dominis, domino preconsuli unacum consulibus et toti communitati et super hoc memoriale iuri dedit.

a trzy początkowe litery poprawione, pierwotnie było str

197. ||Accepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doliatore, Joanne Zakrzewszky, Martino Kytha, Nicolao pannitonsore consulibus pro anno 1513, constitutus personaliter providus Joannes alias s z y e c z[198] Ogorzaley[199] <figulus[a]>, sanus mente et corpore existens, acceptavit sibi ius civile accipi [*ss*]. Nos tamen votis eius condescendentes istud sibi dedimus et admissimus, ipse tamen vovit se esse fidelis et obediens dominis, domino preconsuli unacum consulibus et toti communitati et super hoc memoriale iuri dedit.

a nadpisane ręką pisarza

[*k. 103v*]

198. ||[a-]Suscepcio iuris||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Martino Kytha etc., veniens ad presenciam nostri providus Stanislaus Malorzathky de Szchopky[200], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus et ille vovit esse fidelis et obediens civitati et tote communitati et super hoc arram iuri dedit[-b].

a-b wpis niedatowany, sporządzony inną ręką niż pozostałe wpisy na stronie; przyjmuję jednak, że został on wprowadzony zgodnie z chronologią wpisów, gdyż tą ręką sporządzono na k. 104v wpis z 1513 r.

[*k. 104v*]

199. ||Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygiza preconsule necnon Joanne Zakrzewsky, Jacobo[201], Nicolao {[a-a]} tonsore, Martino Kytha consulibus, anno Domini 1513, | veniens ad nostram residenciam providus Bartholomeus dictus Chamnii[b] [*?*] de Kobyerzyczko[202], petiit sibi ius civile acceptari, nos autem votis eius condescendentes, istud sibi voluntarie dedimus ac admisimus, ipse tamen providus Bartholomeus vovit et sumisit metipsum essem [*s*] fidelem et obedientem dominis, domino preconsuli unacum consulibus ac toti communitati et super hoc ipse prefatus Bartholomeus arram <dominis[c]> dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem Mny

b niepewny odczyt końcówki wyrazu

c nadpisane nad tekstem ręką pisarza

200. ||Acceptacio [a-]iuris civilis[-b]||. Coram nobis Joanne Parzygiza preconsule, Jacobo doliatore, Martino Kytha, Nicolao tonsore, Joanne Zakrzowsky consuli-

bus, anno Domini 1513, {c-c} | veniens ad nostri residenciam providus Nicolaus Szumsky civis Vyeluensis[203], nunc effectus Siradiensis, postulavit sibi ius civile accipi, nos vero votis eius condescendentes, istud sibi dedimus ac admisimus, ipse tamen vovit seipsum se esse obedientem in omnibus continenciis civilibus dominis, domino preconsuli unacum consulibus et toti civitati et super hoc arram dominis dedit.

a-b *tekst częściowo zatarty atramentem*

c-c *skreślone tym samy atramentem* Con

[*k. 105v*]

201. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygysza preconsule necnon Joanne Zakrzowski, Jacobo doliatore, Nicolao tonsore, Martino Kytha consulibus, anno Domini 1513, | veniens ad nostram residenciam providus Laurencius dictus sthelmach de Waklzow[204], petiit sibi ius civile acceptari, nos autem votis eius condescendentes istud sibi voluntarie dedimus ac admisimus, ipse tamen providus Laurencius vovit et sumpsit metipsum esse fidelem et obedientem dominis, domino preconsuli unacum consulibus ac toti communitati et super hoc ipse prefatus Laurencius arram dominis dedit, feria sexta post festum sancti Vitti [*17 VI*].

[*k. 106*]

202. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygysza preconsule necnon Joanne Zakrowsky, Jacobo doliatore, Nicolao tonsore, Martino Kytha consulibus, anno Domini 1513, | veniens ad nostram residenciam providus Michael dictus doliator de Mykorzycze[205], petiit sibi ius civile acceptari, nos autem votis eius condescendentes, istud sibi voluntarie dedimus ac admisimus, ipse tamen providus Michael vovit et sumpsit metipsum esse fidelem et obedientem dominis, domino preconsuli unacum consulibus ac toti communitati et super hoc ipse prefatus Michael arram dominis dedit, feria sexta in vigilia Visitacionis Marie Virginis [*1 VII*].

[*k. 107*]

203. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygya [*s*] preconsule necnon Joanne Zakrzowsky, Jacobo doleatore, Nicolao tonsore, Martino Kytha consulibus, anno Domini 1513, | veniens ad nostram residenciam providus Albertus dictus stelmach[206] de Boczky[207], petiit sibi ius civile acceptari, nos autem votis eius condescentes, istud sibi dedimus ac admisimus, ipse tamen providus Albertus vovit et sumpsit metipsum esse fidelem et obedientem dominis, domino preconsuli unacum consulibus ac toti communitati et super hoc

ipse prefatus Albertus arram dominis dedit, feria sexta post festum Nativitatis [a-] B[eate] M[arie] V[irginis] [-b] [*9 IX*].

a-b jest zapis b. m v

204. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Johanne Zakrzowszky, Jacobo doleatore, Nicolao tonsore, Martino Kytha conssulibus [*s*], anno Domini 1513, veniens ad presenciam nostri providus Nicolaus Zymnak[208] de Svcha[209], petivit sibi ius civile acceptari, nos autem votis eius condescendentes, istud sibi dedimus ac admisimus, ipse autem vovit esse fidelis et obediens dominis preconsuli cum consulibus ac toti communitati et super hoc prefatus Nicolaus arram dominis dedit et hoc feria sexta post Crucis anno quo supra [*16 IX 1513*].

[*k. 107v*]

205. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygysza preconsule necnon Joanne Zakrzowski, Jacobo doleatore, Nicolao tonsore, Martino Kytha consulibus anno Domini 1513, veniens ad nostram residenciam providus Thomas dictus alias s z u k y e y n y k de Brzeszyny[210], petiit sibi ius civile acceptari, nos autem votis eius condescendentes istud sibi voluntarie dedimus ac admisimus, ipse autem providus Thomas vovit et sumisit[a] metipsum esse fidelem et obedientem dominis, domino preconsuli una cum consulibus ac toti communitati et super hoc ipse prefatus Thomas arram dominis dedit, feria sexta post festum sancti Francisci [*7 X*].

a tak R zamiast sumpsit

[*k. 106*]

206. ||[a-]Suscepcio iuris civis[b]||. Coram nobis Joanne Parzygysza preconsule necnon Joanne Zakrzowsky etc., anno Domini 1513, | veniens ad nostram residenciam providus Mathias dictus[c] de Vyszlycza[211], petiit sibi ius civile[d] acceptari, nos autem votis eius condescendentes, istud sibi voluntarie dedimus ac dimisimus, ipse tamen providus Mathias vovit et sumpsit metipsum esse fidelem etc. Ipse prefatus Mathias dedit dominis aram, dominico die ante festum Omnium Sanctorum [-e] [*30 X*].

a-e wpis sporządzony później na wolnym miejscu k. 106; tej samej ręki i z tą samą datą jest wpis dodany na dole k. 107 (nr 207); tą samą ręką sporządzono też wpis datowany na 7 X 1513 (nr 205, k. 107v)

b tak R zamiast civilis

c w R brak przydomka lub określenia

d poprawione – wpisane na skreślonym wyrazie rozpoczynającym się na literę s

[*k. 107*]

207. ||[a-]Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygysza preconsule necnon Joanne Zakrzo[w[b]]szky, Jacobo doleatore, Nicolao[212] etc., anno Domini 1513, | veniens ad presenciam nostri providus Thomas de Godzyeszow[213], petivit sibi ius civile acceptari, nos autem votis eius condescendentes, istud sibi dedimus ac dimisimus, ipse autem vovit esse fidelis et obediens dominis preconsuli prefatus Thomas [*ss*] ac toti communitati et super hoc prefatus Thomas arram dominis dedit, dominico die ante festum Omnium Sanctorum[-c] [*30 X*].

a-c *wpis dodany później na dole k. 107; tej samej ręki i z tą samą datą wpis dopisany na dole k. 106 (nr 206)*

b *pozostawione miejsce i nad nim znak ściągnięcia*

[*k. 102*]

208. ||[a-]Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam [*ss*] providus Michael de Byszkvpycze[214], feria sexta ipso die Inocentum[b] [*28 XII*[215]], anno Domini 1513, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus. Et ipse debet esse fidelis tote civitati et super hoc idem {[c-c]} <Michael[d]> memoriale dominis dedit[-e].

a-e *wpis zapewne zamieszczono wtórnie na wolnym miejscu karty, gdyż data nie odpowiada chronologii pozostałych wpisów*

b *tak R zamiast* Innocentum *lub* Innocentium

c-c *skreślone innym kolorem atramentu* bochnek

d *wpisane tą samą ręką pod skreśleniem*

1514

[*k. 108*]

209. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygysza preconsule necnon Nicolao Mnych, Jacobo doleatore, Martino Kytha, Michaele Jaka consulibus, anno Domini 1514, | veniens ad nostram residenciam providus Gregorius dictus sutor de Pathoky[216], petiit sibi ius civile acceptari, nos autem votis eius condescendentes istud sibi voluntarie dedimus ac admisimus, ipse autem providus Gregorius vovit et sumpsit metipsum esse fidelem et obedientem dominis, domino preconsuli unacum consulibus ac toti communitati et super hoc ipse prefatus Gregorius arram dominis dedit, dominico die post festum Trium Regum [*8 I*].

[*k. 108v*]

210. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyszø preconsule necnon Marthino Kytha, Myechaele [*s*] Jaka, Nicolao Mnych, Jacobo doleatore consulibus, anno Domini millesimo quingentesimo quatuordecimo [*1514*], | veniens ad nostram {*a-a*} residenciam providus Andreas Thwøroszek[217]{*b-b*} dictus lanifex de Oszyakowa[218], peciit sibi ius civile acceptari, nos autem votis eius condescendentes, istud sibi voluntarie dedimus ac admisimus[c], ipse autem providus Andreas vovit et submisit metipsum esse fidelem et [*k. 109*] obedientem dominis et domino preconsuli unacum consulibus ac toti communitati et super hoc ipse prefatus Andreas arram dominis dedit, feria sexta [post[d]] festum sancte Apollonie proxima [*10 II*].

a-a skreślone tym samym atramentem presenciam

b-b skreślone tym samym atramentem de

c w R rozdzielnie ad misimus

d tekst niewidoczny z powodu głębokiego wszycia karty

[*k. 109v*]

211. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyszø preconsule necnon Martino Kytha, Nicolao Mnych, Michaele Jakø, Jacobo doleatore consulibus, anno Domini millesimo quingentesimo quatuordecimo [*1514*], veniens ad nostram residenciam providus Mathias dictus carpentarius de Zagorzycze[219], peciit sibi ius civile acceptari, nos autem votis eius condescendentes istud sibi voluntarie dedimus ac admisimus[a], ipse autem providus Mathias vovit et sumisit[b] metipsum esse fidelem et obedientem dominis, domino preconsuli unacum consulibus ac toti communitati et super hoc providus Mathias arram dominis dedit, feria sexta ipso die sancte Scolastice [*10 II*].

a w R rozdzielnie ad misimus

b tak R zamiast sumpsit

212. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo bednarz, Martino Kytha, Nicolao Mnych, Michaele Yaka, anno Domini 1514, | veniens ad nostram residenciam providus {*a-a*} Cristof [*s*] de Vyeruschow[220], Johannis mercatoris, peciit sibi ius civile acceptari, nos autem votis ipsius condescendendo, istud sibi voluntarie dedimus ac admisimus, ipse autem vovit esse fidelis et obediens domino preconsuli et consulibus et toti communitati et super hoc idem Cristof arram dominis dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem Mathias dictus carpentarius

[*k. 110*]

213. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygysza preconsule necnon Jacobo bednarz, Martino Kytha, Nicolao Mnych, Michaele Jaka, sub anno Domini millesimo quingentesimo decimoquarto [*1514*], veniens ad nostram residenciam laboriosus Petrus Jaszek dictus de Czwygorzow[221], petiit sibi ius civile acceptari, nos autem votis eius condescendendo, istud sibi voluntarie dedimus et admisimus, ipse autem vovit esse fidelis et obediens domino preconsuli et consulibus et toti communitati et super hoc[a] idem Petrus Jaszek arram dominis dedit et solvit.

a *wyraz powtórzony*

[*k. 113*]

214. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon consulibus Jacobo doleatore, Michaele Jaka, Nicolao Mnych, Martino Kytha etc., feria sexta[a] ante festum Ascensionis Domini [*19 V*], anno Domini 1514, veniens ad presenciam [*ss*] providus Mathias gener Szwyrzkczczyney, petivit sibi ius acceptari, quod dedimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti civitati Siradiensi et super hoc memoriale iuri dedit.

a *w R jest* VI *ze znakiem skrócenia*

215. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygysza preconsule necnon consulibus Jacobo doleatore, Michaele Yakø, Nicolao Mnych, Martino Kytha, dominico die post Ascensionem Domini [*28 V*], sub anno Domini 1514, veniens ad nostram presenciam providus Mathias dictus Szarlyn carpentarius, petivit sibi ius acceptari, quod dedimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communitati Siradiensi et super hoc memoriale iuri dedit.

216. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygysza preconsule necnon consulibus Jacobo doleatore, Michaele Jaka, Nicolao Mnych, Martino Kytha, dominico die post festum Ascensionis Domini [*28 V*], sub anno Domini 1514, veniens ad nostram presenciam providus {[a–a]} Albertus Baronowicz[b], petivit sibi ius civile acceptari, quod dedimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communitati Siradiensi et super hoc memoriale iuri dedit et solvit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* Mathias

b *pierwsza litera poprawiona, stąd odczyt niepewny, może jest* Karonowicz

217. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygysza preconsule necnon Jacobo bednarz, Martino Kytha, Nicolao Mnych, Michaele Jaka [*k. 113v*] sub anno Domini 1514, | veniens ad nostram residenciam providus Stanislaus

dictus balneator, petiit sibi ius civile acceptari, nos votis ipsius condescendendo, istud sibi voluntarie dedimus et admisimus, ipse autem vovit se esse fidelis et obediens domino preconsuli et consulibus et toti communitati et super hoc idem Stanislaus arram dominis dedit et solvit.

218. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygysza preconsule necnon Jacobo bednarz, Martino Kytha, Nicola [*s*] Mnych, Michaele Jaka, dominico die post festum Ascensionis Domini [*28 V*], sub anno Domini 1514, veniens ad nostram presenciam laboriosus Johannes dictus Jadral kmetho de Manycze[222], petiit sibi ius civile acceptari, nos autem votis ipsius condescendendo, istud sibi voluntarie dedimus et admisimus, ipse autem vovit esse fidelis et obediens domino preconsuli et consulibus et toti communitati et super hoc idem Johannes Jadral arram dominis dedit et solvit.

[*k. 114*]

219. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygysza preconsule necnon Jacobo[a] bednarz, Martino Kytha, Nicolao Mnych, Michaele Jaka, dominico die ut infra[223][*28 V*], sub anno Domini millesimo quingentesimo quartodecimo [*1514*], | veniens ad nostram presenciam providus Johannes dictus[b] de Pyathkow[224], petiit sibi ius civile acceptari, nos autem votis ipsius condescendendo istud sibi voluntarie dedimus et admisimus, ipse autem vovit esse fidelis et obediens domino preconsuli et consulibus et toti communitati et super hoc idem Johannes arram dominis dedit et solvit.

a *wyraz poprawiony z* Joanne

b *w R brak przydomka lub określenia*

[*k. 115*]

220. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Martino Kytha, Nicolao Mnych, Michaele Jaka consulibus, anno Domini 1514, | veniens ad nostram residentiam providus Joannes de Zagorowo[225] dictus Zayøcz, peciit sibi a nobis ius civile acceptari, quod sibi concessimus et contulimus, ipse vero vovit esse fidelis in omnibus domino preconsuli et consulibus canonice intrantibus. In cuius rei testimonium dominis memoriale dedit.

[*k. 115v*]

221. ||Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigiza preconsule existente, Jacobo doleatore, Martino Kytha, Michaele Jaka, Nicolao Mnych consulibus, anno Domini 1514, | veniens ad nostram residentiam providus Joannes de Rypvltowicze[226] Madeyowicz, peciit sibi a nobis ius civile acceptari, quod sibi de

nostra benignitate concessimus, ipse vero dictus Joannes vovit esse in omnibus fidelis domino preconsuli et reliquis suis successoribus canonice intrantibus. In cuius rei testimonium dominis memoriale dedit.

[*k. 116*]

222. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygisza preconsule existente, Jacobo doleatore, Martino Kytha, Nicolao Mnych, Michaele Jaka consulibus, anno Domini 1514, | veniens ad nostram residenciam providus Stanislaus[a] de Zyroszlaw[227], peciit sibi a nobis ius civile acceptari, quod sibi de nostra benignitate concessimus, ipse dictus Stanislaus vovit esse in omnibus fidelis domino preconsuli et reliquis suis successoribus canonice intrantibus. In cuius rei testimonium dominis memoriale dedit.

a *wyraz poprawiony, pierwotna postać nieodczytana*

[*k. 102v*]

223. ||[a]Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, {[b-b]} Nicolao Mnych, Michale Yayko, Martino Kytha, anno Domini 15XIIII [*1514*], veniens ad presenciam nostri providus Stanislaus Szwyrzkoth de Dzwygorzow[228] petivit sibi et suis filiis ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus vovitque esse fidelis et obediens et super hoc arram dominis dedit[c].

a-c *wpis bez daty dziennej, sporządzony wtórnie, na wolnym miejscu strony, tą samą ręką co podobny wtórny wpis na k. 103 (nr 224); z tego powodu oba wpisy (nr 223–224) przeniesiono na koniec roku – nie można jednak wykluczyć, że wpisano je wcześniej niż inne wpisy z 1514 r.*

b-b *skreślone tym samym atramentem* Johanne

[*k. 103*]

224. ||[a]Accepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyszø preconsule necnon Jacobo doleatore, Mychaele Jaka, Martino Kytha, Nicolao Mnych consulibus pro anno Domini 1514, | constitutus personaliter providus Martinus sanus mente et corpore existens, acceptavit sibi ius civile acceptari [*ss*], nos autem votis eius condescendendo, istud sibi dedimus et admisimus, ipse tamen vovit se esse fidelis et obediens dominis, domino preconsuli unacum consulibus et toti communitati et super hoc memoriale[b] iuri dedit[c].

a-c *wpis bez daty dziennej, wpisany wtórnie, na wolnym miejscu strony sporządzony tą samą ręką co wpis na k. 102v (nr 223); końcowe trzy wiersze wpisu nakładają się na nagłówek położonego niżej wpisu z 1513 r.*

b *jest zapis* melae *ze znakiem ściągnięcia*

1515

[*k. 118*]

225. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigyza protoconsule, Jacobo doleatore, Martino Kytha, Michaele Jayko, Joanne Straklyn consulibus in iudicio residentibus, feria sexta proxima ante Sebastiani martiris [*19 I*], anno Domini 1515, | veniens ad nostram presenciam nobilis Petrus Laskowsky, affectavit a nobis ius civile sibi concedi, quod sibi secundum nostram consuetam liberalitatem concessimus et contulimus, quiquidem nobilis Petrus Laskowsky vovit esse obediens protoconsuli et consulibus legittime succedentibus et super hoc memoriale dominis dedit.

226. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygysza preconsule, Jacobo doleatore, Martino Kythka, Michaele Jayko, Johanne Straklyn consulibus in iudicio residentibus, {^{a}-^{a}} dominica Reminiscere proxima ante festum sancti Gregorii [*4 III*], anno Domini | 1515, | veniens in nostram presenciam Jacobus Krolyk, affectavit a nobis ius civille sibi concedi, quodsi secundum nostram consuetam libertatem concessimus et contulimus, quiquidem nobilis[229] Jacobus vovit esse obediens protoconsuli et consulibus legittime succedentibus <^{b}-et toti communitati-^{c}> et super hoc memoriale dominis dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem feria sexta proxima

b-c dodane pod wpisem tą samą ręką, wskazane w tekście znakiem korektorskim

[*k. 119v*]

227. Suscepcio iuris civilis. Coram nobis Johanne Parzygysza preconsule necnon Jacobum bethnarz, Martino Kytha, Michaele Yako, sub anno Domini 1515, veniens ad nostram residenciam laboriosus Gregorius de Borihow^{a}[230], petiit sibi ius civile acceptari, nos autem votis ipsius condescendendo, istud sibi voluntarie dedimus et admisimus, ipse autem vovit esse fidelis et obediens domino preconsuli et consulibus et toti communitati et super hoc idem Petrus [*s*] Gregorius coram [*ss*] dedit et solvit.

a można też czytać Borchow *lub* Borehow

[*k. 120*]

228. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo bednarz, Michaele Jayko, Martino Kytha, Johanne Strzeklyn consulibus, constitutus personaliter providus Stanislaus de Stryykow[231], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus, ipse autem vovit esse fidelis et obediens civittati et toti communittati et super hoc arram dominis dedit.

[*k. 120v*]

229. ||Suscepcio iuris||. Veniens personaliter providus Georgius de Vyeden[232], coram nobis Jo[han]ne Parzygyza preconsule necnon Jacobo bednarz, Martino Kytha, Michaele Jaka, {[a-a]} Johanne Trzeklyn consulibus, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et concessimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc arram iuri dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem Johanne

230. ||Suscepcio iuris||. Veniens personaliter Stanislaus <Cesza[a][?]> de Wyelga Wyesz[233], coram nobis Joanne Parzygysza preconsule necnon Jacobo bednarz, Martino Kytha, Michaele Jaka consulibus, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et concessimus et [*k. 121*] ipse vovit esse fidelis [...[b]] toti comonitati [*s*] et super hoc arram iuri dedit.

a *nadpisane drobnym modułem nad tekstem, odczyt niepewny*

b *oderwana część karty*

231. ||Suscepcio iuris||. Veniens {[a-a]} personaliter providus Michael de Cucharу[234], coram nobis Joanne Parzygysza preconsule necnon Jacobo bednarz, Martinum Kytha, Michaele Jaka, Johanne Trzeklyn consulibus, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et concessimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc arram iuri dedit etc.

a-a skreślone tym samym atramentem Michael

232. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens personaliter Stanislaus {[a-a]}, coram Joanne Parzygysza preconsulem necnon Jacobo doleatore, Martinum Kytha, Michaele Jayko, Joanne Gawlyk[235] consulibus in iudicio residentibus, feria tercia post festum sancte Katherine [*27 XI*], anno Domini 1515.

a-a skreślone tym samym atramentem piscator

1516

[*k. 122*]

233. ||Accepcio iuris||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo bednarz, Jo[han]ne Streklyn, Martino Kytha, Michaele Jaka consulibus, feria quarta infra octavas Epifaniarum [*9 I*] [anno[a]] Domini 1516, constitutus personaliter providus Paulus Kmyola mercator, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus et ipse vovit {[b-b]} esse fidelis et obediens et super hoc arram dominis dedit.

a brak w R
b-b skreślone tym samym atramentem sibi

234. ||Accepcio iuris||. Anno Domini 1516, feria sexta ipso die sancti Pauli conversionis [*25 I*], coram nobis preconsule Johanne Parzygyza necnon consulibus Jacobo bednarz, Nicolao Mnych, Michaele Jaka, Jo[han]ne Streklyn, constitutus personaliter providus Martinus filius Voythal de Yezora[236], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens et super hoc arram dominis dedit.

[*k. 122v*]

235. ||[a]~Accepcio iuris~[b]||. Anno Domini 1516, veniens ad presenciam nostri Joannis Parzygyza preconsulis necnon Jacobo doleatore, Michaele Jaka, Nicolao Mnych etc., providus Jo[ann]es Mazurek de Yezow[237], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse obediens et super hoc arram iuri dedit.

a-b na nagłówek wpisu nakłada się tekst z zapiski umieszczonej wyżej, wpisanej później, inną ręką, na wolnym miejscu karty

[*k. 123*]

236. ||Accepcio iuris||. Anno Domini 1516, sabbatto ante Oculi [*23 II*], veniens ad presenciam nostri Mathias Czychosz de Yzbycza[238], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse obediens preconsuli et consulibus et super hoc arram iuri dedit.

237. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule, Jacobo doleatore, Johanne Streklyn, Michaele Jayko consulibus, anno Domini 1516, feria quarta ante sancti Marci [*23 IV*], veniens personaliter providus Jacobus Kolyaszka, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et ipse vovit esse fidelis et obediens tote civitati.

238. Accepctio [*s*] iuris anno Domini 1516, feria sexta infra octavas Corporis Christi[a] [*23 V*], veniens ad presenciam nostri Nicolaus de Szyroszycza[239], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi [*k. 123v*] dedimus et admissimus et ipse vovit esse fidelis civitati et obediens preconsuli et consulibus et super hoc arram iuri dedit.

a jest zapis xpi *ze znakiem ściągnięcia*

239. ||Suscepcio iuris||. Veniens ad presenciam nostram providus Jacobus de Vydawa[240] frater Wyrvychvyow, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi

dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens preconsuli et consulibus et tote communitati et super hoc idem Jacobus memoriale iuri dedit.

240. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Pazygysza preconsule, Jacobo doleatore, Joanne Gawlyk, Michaele Iayko consulibus, anno Domini 1516, die dominico ipso die die sancti Viti [*15 VI*], veniens personaliter providus Martinus Szwiczvithna, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et ipse vovit esse fidelis et obediens tote civitati.

[*k. 124*]

241. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1516, coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Jo[an]ne Streklyn, Nicolao Mych consulibus, constitutus personaliter providus Jacobus Colowczyk[241] de Sucha[a 242], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse esse vovit esse [*ss*] fidelis et obediens et super hoc arram dominis dedit.

a *zapis wygląda na* Suscha, *ale trzecia litera jest najpewniej poprawiona z* s *na* c

242. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1516, coram nobis Jo[an]ne Parzygysza preconsule necnon Jacobo doleatore, Jo[an]ne Streklyn, Nicolao Mych consulibus, constitutus personaliter providus Jacobus Albertus Maloszadcowycz[243] szopech[244], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus et ipse esse vovit esse [*ss*] fidelis et obediens et super hoc arram dominis dedit.

243. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1516, coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Jo[han]ne Streklyn, Nicolao Mnych consulibus, constitutus personaliter providus Jo[hann]es sellator de Przemyszl[245] Michaelis filius Burkad, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens et super hoc arram iuri dedit.

244. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1516, coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Jo[han]ne Streklyn, Nicolao Mnych consulibus, constitutus personaliter providus Laurencius de Rypolthowycze[246] textor, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens dominis et tote communitati.

[*k. 124v*]

245. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1516, coram nobis Joanne Parzigyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Jo[an]ne Streklyn, Nicolao Mnych consulibus, constitutus personaliter providus Mathias de {[a-a]} Bychow[247] faber, petivit

sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens dominis et toti communitati.

a-a skreślone tym samym atramentem Byskow

1517

[*k. 126*]

246. ||[a-]Accepcio iuris||. Constitutus personaliter providus Lucas de Stok[248], coram nobis Jo[an]ne preconsule Parzygyza necnon Jacobo bednarz, Nicolao Mnych, Mychaele Yayko consulibus, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus, vovit esse fidelis et obediens toti communitati[-b].

a-b poprzedni wpis na tej samej stronie (k. 126), sporządzony tą sama ręką, jest datowany na 1517 r.

[*k. 127*]

247. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne[a] Parzigyza preconsule necnon Jacobo bednarz, Nicolao Mnych, Michaele Jayko, Johanne Streklyn consulibus, anno Domini 1517, veniens ad presenciam nostri providus Albertus Nyrka de Minera Stolyeczszka[249], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti civittati[b] et communittati et super hoc arram dominis dedit.

a na końcu wyrazu skreślone tym samym atramentem s

b pierwsza litera wyrazu poprawiona z b

[*k. 128*]

248. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Nicolao Mnychi, Jo[an]ne Streklyn, Michaele Yayko consulibus, anno Domini 1517, feria sexta in die sancte Zophie [*15 V*], constitutus personaliter providus Mathias Thvszynszky[250], petivit sibi ius civile acceptari, quod {[a-a]} ei dedimus et admissimus et ipse vovit esse fidelis et obediens civittati et tote communitati et super hoc idem Mathias memoriale dominis dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem s

[*k. 128v*]

249. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1517, coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Nicolao Mnych, Jo[an]ne Streklyn, Michaele Jayko consulibus, feria sexta post Vitti [*19 VI*], constitutus personaliter providus Mathias de Psari[251] dictus Grzegorkovycz, petivit sibi ius civile, quod

sibi dedimus et admisimus et ipse vovit et iuramento confirmavit esse fidelis tote communittati civittatis Siradiensis et super hoc memoriale idem Mathias dominis dedit.

250. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1517, coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Nicolao Mnych, Jo[an]ne Streklyn, Michaele Yayko, constitutus personaliter providus Briccius de Calysz[252], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obdiens toti civittati Siradiensi et super hoc arram dominis dedit.

[*k. 129*]

251. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1517, coram nobis Jhoanne [*s*] Parzygysza preconsule necnon Jacobo doleatore, Nicolao Mnych, Joanne Streclin, Michaele Yayko, constitutus providus Stanislaus de Banrycza[a 253], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus et ipse vovit esse fidelis et obdiens totti civittati Siradiensi et super hoc arram dominis dedit.

a *odczyt czwartej litery niepewny, może trzeba czytać* Banxycza

252. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Johanne Streklyn, Michaele Jayko, Nicolao Mnych consulibus, constitutus personaliter providus Mathias Kvch[254] de Schadek[255], anno Domini 1517, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obdiens domino capitaneo et super hoc memoriale iuri dedit.

253. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Jo[han]ne Streklyn, Michaele Yayko, Nicolao Mnych consulibus, constitutus personaliter providus {[a-a]} Petrus de Clonowo[256], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obdiens tote communittati civittatis Siradiensis et super hoc idem Petrus memoriale iuri dedit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* Mathias Kvch

[*k. 129v*]

254. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Michaele Jayko, Nicolao Mnych, Jo[han]ne Streklyn consulibus, feria sexta[a] ante Omnium Sanctorum [*30 X*], anno Domini 1517, veniens ad presenciam nostram providus Johannes de Radom[257] sellator, petivit

sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens tote communitati secuto[b] iuramento et super hoc idem Johannes memoriale dedit.

a *w R jest* VI *ze znakiem skrócenia*

b *jest zapis* scto *ze znakiem ściągnięcia*

[*k. 130v*]

255. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Nicolao Mnych, Mychaele[a] Jayko conssulibus, feria sexta[b] post Martini [*13 XI*], anno Domini 1517, veniens ad presenciam nostram providus Andreas Loszek, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obdiens dominis et tote communittati et super hoc idem Andreas arram dominis dedit.

a *pierwsza litera poprawiona z* J

b *w R jest* VI *ze znakiem skrócenia*

[*k. 132*]

256. ||[a-]Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Nicolao Mnych, Michaele Yayko, Joanne Streklyn consulibus civitatis Siradiensis, feria sexta ante Thome appostoli [*18 XII*], anno Domini 1517, | veniens ad presenciam nostram providus Nicolaus de Yanyszovycze[258] dictus Pysczek[259], petivit sibi a nobis ius civile acteptari [*s*], quod sibi contulimus et concessimus, ipse vero vovit esse fidelis in omnibus domino preconsuli et consulibus et tote communitati canonice intrantibus. In cuius rei testimonium predictus Nicolaus Pyczek [*s*] dominis memoriale dedit[-b].

a-b *wpis sporządzony ta samą ręką co inny z karty wcześniejszej (k. 131v) został jednak przesunięty ze względu na wcześniejszą datę dzienną*

[*k. 131v*]

257. ||Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Nicolao Mnych, Michaele Yayko consulibus civitatis Siradiensis, {[a-a]} dominico die ante festum Thome appostoli [*20 XII*], anno Domini 1517, | veniens ad presenciam nostram providus Laurencius Crzemyen, petivit sibi ius civile acteptari [*s*], quod sibi dedimus et admisimus {[b-b]} et ipse vovit se esse fidelis et obediens dominis et tote communitati et super hoc idem Laurencius Crzemyen arram dominis dedit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* feria

b-b *skreślone tym samym atramentem* quod sibi

[*k. 132*]

258. ||Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Nicolao Mnych, Michaele Yayko, Joanne Streklyn consulibus civitatis Siradiensis, dominico die ante festum sancti Thome apostoli [*20 XII*], anno Domini 1517, | veniens ad presenciam nostram providus Andreas de Dzyerzaszno[a 260] dictus Komoska, peciit sibi a nobis ius civile acteptari [*s*], quod sibi contulimus et concessimus, ipse vero vovit esse fidelis in omnibus dominis consulibus et tote communitati. In cuius rei testimonium idem Andreas arram dominis dedit.

a *ostatnia litera poprawiona i niewyraźna – może trzeba czytać* Dzyerzaszna

1518

259. ||Susceptio iuris||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule, necnon Nicolao Mnych, Jacobo doleatore, Andrea Coszdroy consulibus, feria tercia[a] infra octavas Epifaniarum Domini [*12 I*], anno Domini 1518, veniens ad presenciam nostri providus Nicolaus Cvszchwa[261] de Zagorzycze[262], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communitati et tote civittati et super hoc arram iuri dedit.

a *w R jest zapis* 3a

[*k. 132v*]

260. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule, necnon Jacobo doleatore, Nicolao Mnych, Michaele Yayko {[a-a]}, Andrea Costroy consulibus civitatis Siradiensis, feria tercia post festum Epifanie Domini [*12 I*], anno Domini 1517 [*właściwie 1518*[263]], veniens ad presenciam nostram providus Martinus lutifigulus de Vydawa[264], petivit sibi ius {[b-b]} civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens dominis et tote communitati et super hoc idem Martinus de Vydawa arendam dominis dedit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* Michaele Yayko

b-b *skreślone tym samym atramentem* acceptari

261. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule, necnon Jacobo doleatore, Nicolao Mnych, Michaele Yayko, Andrea Costroy consulibus civitatis Siradiensis, feria sexta post festum Epifanie Domini [*15 I*[265]], anno Domini 1517 [*właściwie 1518*[266]], veniens ad presenciam nostram providus Albertus {[a-a]} Nyevbylanek de villa Kowalye[267], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens dominis et

tote communitati et super hoc idem {[b-b]} Albertus Nyevbylanek arendam dominis dedit.

a-a skreślone i zatarte atramentem de ko

b-b skreślone tym samym atramentem Martinus

262. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram Jo[hannis] preconsulis Johannis [*ss*] Parzygyza necnon Jacobi doleatoris, Nicolai Mnych, Michaelis Yayko, Andree Coszdroy, anno Domini 1518, feria sexta[a] post Agnetis [*22 I*], providus Nicolaus Kvszwycz[268] de Zagorzycze[269], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti civittati et communittati.

a jest VI *ze znakiem skrócenia*

[*k. 133*]

263. ||[a]~Suscepcio iuris||. Veniens ad presenciam nostram, videlicet Jo[annis] Parzygyza preconsulis necnon Jacobi bednarz, Michael[is] Yayko, Andrea Coszdroy, Nicolai Mnych, feria sexta[b] post Agnet[is[c]] [*22 I*], anno Domini 1518, {[d-d]} providus Albertus Szmolyan de Brzesznyo[270], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens tote communitati et super hoc arram dominis dedit~[e].

a-e wpis drugi na stronie, pod wpisem iuris civilis *z datą późniejszą (nr 264), najpewniej dopisany wtórnie, choć tą samą ręką (inny kolor atramentu)*

b jest VI *ze znakiem skrócenia*

c końcówka zasygnalizowana znakiem skrócenia, choć imię świętej jest bezpośrednio po przyimku post*, przyjęto odmianę w Gen. stosowaną wcześniej w podobnych zapisach daty*

d-d następuje skreślony wyraz, prawdopodobnie Crist

264. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostri Johannis Parzygyza preconsulis et Jacobi doleatoris, Andree Coszdroy, Michaelis Jayko consulibus, feria sexta[a] post conversionis sancti Pauli [*29 I*], anno Domini 1518, constitutus personaliter providus Paulus Gregorzovycz de Volya Vyazowa[271], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus, quod sibi dedimus [*ss*] et[b] ille {[c-c]} vovit esse fidelis et obediens toti civitati et super hoc arram dominis dedit.

a jest zapis VI

b wyraz powtórzony

c-c skreślone tym samym atramentem solu *[?]*

[*k. 135*]

265. ||Suscepcio iuris||. Die dominico Letare [*14 III*], anno Domini 1518, coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule et Jacobo bednarz, Nicolao Mnych etc. consulibus, veniens ad presenciam nostram providus Jo[anne]s mercator de Yaroczyn[a 272], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille {[b-b]} vovit esse fidelis et obediens toti civitati et super hoc arram dedit et iuramentum prestitit de fidelitate.

a *przedostatnia litera została poprawiona* z i *na* y

b-b *skreślone tym samym atramentem* se

266. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostri providus Mathias de Pychlycze[273] Pachulya, videlicet ad Jo[an]nem Parzygyza preconsulem, Jacobum doleatorem, Michaelem Yayko, Nicolaum Mnych, Andream Coszdroy, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus et ipse vovit esse fidelis et obediens dominis pretorii et toti communitati et super hoc idem Mathias arram dedit.

267. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostri Jo[annis[a]] Parzygyza, Jacobum bednarz, Mychaelem Yayko, Nicolaum Mnych, Andream Coszdroy [[b]], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus et ille vovit esse fidelis et obediens et super hoc arram iuri dedit.

a *wyraz silnie skrócony; jest* Jo *i znak obcięcia*

b *brak osoby, która przyjęła prawo*

[*k. 137*]

268. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Michaele Yayko, Andrea Coszdroy, Nicolao Mnych consulibus, anno Domini 1518, veniens ad presenciam nostram providus Mathias de Podolye[274], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et concessimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc arram dominis dedit.

269. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygiza preconsule {[a-a]} necnon Jacobo doleatore, Michaele Yayko, Andrea Coszdroy, Nicolao Mnych, anno Domini 1518, in die sancti Luce [*18 X*], constitutus peronaliter providus Stanislaus Lysznya[275] de Zaglyny[276], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et {[b-b]} admisimus et ipse vovit esse fidelis toti civitati et super hoc arram dominis dedit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* Su*[...]*

b-b *skreślone tym samym atramentem* admisimus, quod sibi dedimus et

[*k. 137v*]

270. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1518, feria quarta ante festum sancte Elizabeth [*17 XI*], veniens ad presenciam nostri preconsulis Jo[annis[a]] Parzygyza necnon Jacobi doleatoris, Michaelis Yayko, Andree Coszdroy, Nicolai Mnych consulum, providus Voytek Albertus Kolowczyk[277] de Svcha[278], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc idem Albertus arram iuri dedit.

a wyraz silnie skrócony; jest Jo *i znak obcięcia*

271. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1518, feria quarta ante festum sancte Elizabeth [*17 XI*], veniens ad presenciam nostri preconsulis Jo[annis[a]] Parzygyza necnon Jacobi doleatoris, Michaelis Yayko, Andree Coszdroi, Nicolai Mnych consulum, providus Petrus de Yanowycze[279], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti civitati et communitati et super hoc idem Petrus arram {[b-b]} dominis dedit.

a wyraz silnie skrócony; jest Jo *i znak obcięcia*

b-b skreślone tym samym atramentem iuri

1519

[*k. 138*]

272. ||Suscepcio iuris civilis||. Feria sexta ante festum sancti Valentini [*11 II*], anno Domini 1519, veniens ad presenciam nostri <[a-] Jo[annis[b]] Parzygyza preconsulis, Jo[an]ni[s[c]] Gawlyk, Andre [*s*] Coszdroy, Nicolai Mnych, Michael[is[d]] Jayko[-e]> providus Simon Pyrgonya de Nowe Clyczkow[280], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens dominis et toti communitati et super hoc idem Simon memoriale iuri dedit.

a-e fragment dodany ręką pisarza pod wpisem, miejsce w tekście zasygnalizowane znakiem wstawienia

b wyraz silnie skrócony; jest Jo *i znak obcięcia*

c wyraz silnie skrócony; jest Jo^{ni} *i znak skrócenia*

d końcówka wyrazu obcięta; skrót zasygnalizowany poziomą kreską

273. ||Suscepcio iuris civilis||. Feria sexta ante Valentini [*11 II*], anno Domini 1519, veniens ad presenciam nostri providus Martinus de Grabycza[a 281] stelmach, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens dominis et toti communitati et regie maiestati, quod

sibi dedimus et admisimus [*ss*] et super hoc idem Martinus stelmach memoriale dominis dedit.

a pierwsza litera poprawiona tym samym atramentem, pierwotnie było p

[*k. 138v*]

274. ||Susceptio iuris civilis||. Anno Domini 1519, die dominico Oculi [*27 III*], veniens ad presenciam nostri preconsulis Parzygyza Joannis, Michaelis Yayko, Joannis Gawlyk, Andree Cosdroy[a], Nicolai Mnych, providus Martinus de villa Sdzebedow[282] Zaszyadlovycz dictus, affectavit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus {[b-b]} et ille vovit esse fidelis regie maiestati et tote civitati et comunitati. Et super hoc idem Martinus arram iuri solvit.

a czwarta litera poprawiona

b-b wpisane tą samą ręką, skreślone tym samym atramentem quod si

[*k. 139*]

275. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1519, feria sexta ante dominicam Letare [*1 IV*], veniens ad presenciam nostri Johannis Parzygysza proconsulis, Michaellis Yayko, Johannis Gawlyk, Nicolai Mnych, Andree Kosdroy protunc in pretorio, in pleno consulatu residentibus, providus Stanislaus de Krobanow[283], affectavit sibi ius civile acceptare, quod sibi dedimus et admisimus et ille voluit esse fidelis {[a-a]} regie magestati et tote civitati et comunitate[b] et super hoc idem Stanislaus arram iuri dedit.

a-a wpisane tą samą ręką, skreślone tym samym atramentem esse fi

b tak R zamiast communitati

276. ||[a]-Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Michaele Jayko, Andrea Coszdroy, Jo[han]ne Gawlyk, Nicolao Mnych consulibus, veniens ad presenciam nostram nobilis Barholomeus Yabramowszky[284], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens civitati Siradiensi et toti communitati et super hoc idem Bartholomeus arram dedit dominis[-b].

a-b wpis niedatowany, sporządzony w ciągu wpisów z 1519 r., ręką dwóch wpisów z k. 139

[*k. 139v*]

277. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram videlicet Jo[annis] Parzygyza preconsulis necnon Michaelis Jayko, Nicolai Mnych, Andree Coszdroy, Jo[annis] Gawlyk consulum, anno Domini 1519, providus Joannes Koszin[a] [*?*] de Calysz[285] molendinator, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et

admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti civittati et super hec arram idem Jo[anne]s memoriale [*s*] iuri seu dominis dedit.

a *odczyt końcówki niepewny, można też czytać* Koszm *albo* Koszni

[*k. 140v*]

278. ||Actepcio [*s*] iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram, videlicet Johannis Parzygysza preconsulis necnon Michaell[is] Yayko, Nicolai Mnych, Andree Kosdroy, Johannis Gawlyk consulum, anno Domini 1519, providus Bartholomeus frenator de Brzeszenye[286], petivit sibi et affectavit ius civile acteptari [*s*], quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens regie magestati et tote civitati et communitati et super hoc idem Bartholomeus frenator arram iuri seu memoriale dominis dedit et solvit.

279. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1519. {*a-a*} Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Michaele Yayko, Jo[han]ne Gawlyk, Andrea Coszdroy, Nicolao Mnych consulibus, feria sexta*b* infra octavas Visitacionis Marie [*8 VII*], veniens ad presenciam nostram perfidus Judeus Samuel de Gnzna[287], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communittati et dominis in Sirad[ia*c*] et super hoc memoriale dedit.

a-a *skreślone* veniens ad

b *jest* VI *ze znakiem skrócenia*

c *końcówka obcięta ze znakiem skrócenia*

[*k. 141*]

280. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1519. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Michaele Jayko, Jo[han]ne Streklyn, Andrea[288], Nicolao Mnych conssulibus, constitutus personaliter providus Stanislaus Kanya sutor, sanus mente et corpore, non compulsus, publice recognovit, quia petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc arram dominis dedit.

[*k. 142*]

281. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1519, feria sexta*a* ante sancti Martini [*4 XI*]. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Michaele Jayko, Jo[han]ne Gawlyk, Andrea Coszdroy consulibus, veniens ad presenciam nostram providus Nicolaus Mixa de Pabyyanycze[289], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse obediens et fidelis et super hoc arram iuris [*ss*].

a *jest* VI *ze znakiem skrócenia*

[*k. 133*]

282. ||[a-]Suscepcio iuris||. Anno Domini 1519. Veniens ad presenciam nostram, videlicet Johannis Parzygyza preconsulis et consulum Michaelis Yayko, Cosdroy Andree, Nicolai Mnych, Joannis Gawlyk, feria tercia ante festum sancte Elizabeth [*15 XI*], providus Martinus Køszlya de Sokolow[290], petivit sibi acceptari ius civile, quod sibi dedimus et admisimus, et ille vovit esse fidelis et obediens tote communitati, et super hoc arram dominis dedit[-b].

a-b wpis na dole strony, dodany później na wolnym miejscu, między wpisami z 1518 r., sporządzony ręką, której wpisy są na k. 142–146

[*k. 142v*]

283. ||Susceptio iuris civilis||. Anno Domini 1519, feria quarta ipso festo divi Andree appostoli [*30 XI*]. Coram nobis {[a-a]} Joanne Parzygyza preconsule, Michaele Yayko, Jacobo bednarz, Andrea Orzelek, Joanne Gawlyk consulibus in toto consulatu residentibus, | constitutus personaliter laboriosus[b] Joannes Radzyey[291], sanus mente et corpore exiis[c], postulavit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis regie maiestati et tote civitati ac comunitati, super quo arram iuri dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem Nicolao

b pierwsza litera wyrazu poprawiona, pierwotnie było p

c tak R zamiast existens

284. ||Susceptio iuris civilis||. Anno Domini 1519, feria {[a-a]} sexta ante festum s. Thome appostoli [*16 XII*]. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule, Michaele Yayko, Jacobo bednarz, Andrea Orzelek, Joanne Gawlyk consulibus in toto consulatu in pretorio residentibus, | constitutus personaliter laboriosus Math[ias[b]] serws ecclesie Omnium Sanctorum[292] alias Chlodovey gener, sanus mente et corpore exiis[c], postulavit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis regie maiestati et tote civitati ac comunitati, super quo arram iuri dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem quarta

b końcówka wyrazu obcięta, możliwy jest odczyt Matheus

c tak R zamiast existens

[*k. 143*]

285. ||Susceptio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram Joannis Parzygyza preconsulis, Michaelis Yayko, Jacobi doleatoris, Andree Orzelek, Joannis Sthreklyn consulum civitatis Siradiensis, feria quarta in festo Thome appostoli [*21 XII*], anno Domini 1519, providus Andreas Laskov gener, sanus mente iti[a]

corpore existens, postulavit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis regie maiestati ac tote civitati et communitati, super quo arram iuri dedit.

a *tak R zamiast* itidem

[*k. 147*]

286. ||[a-]Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon consulibus Yayko Mychaele, Andrea Orzelek, Johanne Gawlyk, anno domini 1519, veniens ad presenciam nostri providus Michael Ydzy de Buzenyn[293], petivit sibi ius civile acceptari, quot[b] sibi dedimus et admissimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti comunittati et super hoc arram idem Michael dominis dedit[-c].

a-c *wpis między wpisami z 1520 r. najpewniej dodany wtórnie na wolnym miejscu strony, ręką pisarza zapisek* iuris civilis *z 1519 i 1520 r. na k 139v, 140v, 141, 142, 143v, 146v (nr 294)*

b *jest zapis* q^{o}t

1520

[*k. 143v*]

287. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Michaele Yayko, Johanne Gawlyk, Jacobo bednarz, Andree Orzelek consulibus, anno Domini 15120[a] [*1520*], veniens ad presenciam nostram providus Martinus de Mczszonowo[294] faber, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obedniens toti civitati et super hoc idem Martinus memoriale dominis dedit.

a *pisarz zapewne zaczął odruchowo wpisywać datę 1519 r.; poprzedni wpis na stronie jest datowany* feria quarta infra octavas Epiphaniarum Domini [*11 I*] anno Domini 1520

288. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis preconsule Johanne Parzygyza necnon Michaele[295], Jacobo bednarz, Johanne Gawlyk, Andrea Orzelek consulibus, veniens ad presenciam nostram laboriosus Thomas Plosz de Dzwygorzow[296], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obedniens toti civitati et communittati et super hoc arram iuri seu dominis dedit.

[*k. 144*]

289. ||Suscepcio civilis||. Coram nobis Jo[an]ne Parzygysza preconsule, nec non Yayko Michaelle, Jacobo bednarz, Jo[an]nem Gavlyk, Andream Orzelek, venitus[a] ad presenciam nostram laboriosus dominus [*s*] Jo[an]nes de Buczek[297] filius Stanislai fabri, petivit [...[b]*?*] ius civile acceptari, quod sibi dedimus et est admisum[c] et ipse vovit esse fidelis et obedniens toti civitati et communitati et super hoc arram iuri seu dominis dedit.

a *tak R zamiast* veniens *lub* ventus est

b *wyraz ze znakiem skrócenia, prawdopodobnie ściągnięcia, ale litery nieodczytane, może powinno być* sibi

c *tak R zamiast* admissus

290. ||Susceptio iuris||. Coram nobis preconsule Johanne Parzygyza necnon Michaele Yayko, Jacobo bednarz, Joanne Gawlyk, Andrea Orzelek consulibus, veniens ad presenciam nostram, feria sexta post octavas Corporis Cristi [*15 VI*], in {[a-a]} <pretorium[b]> laboriosus {[c-c]} Stanislaus dictus Radzey de villa Quilina[298] de terra Lanciciensi[299], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse [*k. 144v*] fidelis et obedniens tote civitati et communitate[d] et super hoc arram iuri [dedit[e] (*?*)].

a-a *skreślone tym samym atramentem* presencia

b *nadpisane nad skreśleniem tą samą ręką, Acc. zamiast w Abl.* pretorio

c-c *skreślone tym samym atramentem* Thomas

d *tak R zamiast* communitati

e *tekst niewidoczny z powodu głębokiego wszycia karty*

[*k. 145*]

291. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis preconsule Jo[an]ne Parzygyza[a] necnon Michaele Yayko, Jacobo bednarz, Jo[an]ne Gawlyk, Andrea Orzelek consulibus, veniens ad presenciam nostram feria sexta[b] infra octavas divi Jo[an]nis [*29 VI*], in pretorium[c], laboriosa Ka[the]rina de Shokolow[300] de terra Syradiensi[301], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipsa vovit esse[d].

a *wyraz podzielony; litery* gy *wpisane dwukrotnie – za pierwszym razem przed podziałem wyrazu i zatarte atramentem*

b *wyraz poprawiony; pierwotnie wpisane* feria *(*fe *ze znakiem obcięcia)*

c *tak R zamiast* pretorio

d *wpis niedokończony*

[*k. 146*]

292. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis preconsule Jo[an]nes Parzygyza necnon Michaele Yayko, Jacubo [*s*] bednarz, Jo[an]ne Gawlyk, Andrea Orzelek consulibus, veniens ad presenciam nostram, die dominico post festum sancti Jacobi [*29 VII*], anno Domini millesimo quingentessimo 20 [*1520*], veniens ad presenciam nostram [*ss*] providus Joannes de Vagrowyecz nowo[302] faber, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admitimus[a] et ille vovit esse fidelis et audiens tibi [*s*] civitati et super hoc idem Joannes cum sua uxore memoriale dedit.

a *tak R zamiast* admisimus

[*k. 146v*]

293. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis preconsule Joanne Parzygisa necnon Michaelle Yayko, Jacobo bednarz, Joanne Gawlyk, Andrea Orzelek consulibus anno [*s*], veniens nostram ad presenciam, sexta feria ante festum Hedvigis [*12 X*], {[a-a]} Stanislaus Yankowycz de Barczov[303], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admitimus[b] et ille vovit esse fidelis et audiens tibi [*s*] civitati et super hoc idem Stanislaus Yankowycz memoriale iuri solvit.

a-a *wpisane i skreślone tym samym atramentem* anno 1520

b *tak R zamiast* admisimus

294. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule, Michaele Yayko, Jacobo bednarz, Johanne Gawlyk, Andrea Orzelek conssulibus, anno domini 1520, veniens ad presenciam nostram providus Jacobus, qui duxit Zelyaczszka, petivit sibi ius civile acceptari, feria sexta ante Hedvys [*12 X*], quod sibi dedimus et admissimus et ille vovit esse fidelis et obediens tote civitati et super hoc arram dominis dedit.

[*k. 147*]

295. ||Suscepcio {[a-a]} <[b]-iuris civilis-[c]>||. Coram nobis Joanne Parzygisza preconsule, Michaele Yayko, Jacobo bednarz, Joanne Gavlyk, Andrea Orzyelek consulibus, anno domini 1520, | veniens ad presenciam nostram providus Jacobus de Nova Villa[304], petivit sibi ius civile acceptari, feria sexta proxima infra octavas Martini sancti [*16 XI*], quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti civitati et super hoc arram dominis dedit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* operis

b-c *nadpisane nad skreśleniem*

296. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule, Michaele Jayko, Jacobo bednarz, Jo[han]ne Gawlyk, Andrea Orzelek consulibus, anno Domini 1520, veniens ad presenciam nostram nobilis Paulus Trzebyczszky[305] de Szwyzyny[306], petivit sibi ius civile acceptari et hoc feria quinta in vigilia sancti Andree appostoli [*29 XI*], quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens civitati et toti communitati et super hoc idem Paulus arram dominis dedit.

1521

[*k. 148*]

297. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram providus Jo[hanne]s Popyolek[307] de Dzwygorzow[308], feria quarta ante festum sancti Pauli appostoli [*23 I*], anno Domini 1521 {*a-a*} et ibidem in presencia nostra Johannis Parzygyza preconsulis et Mathie Corczak[309], Michaelis Yayko, Johannis Streklyn, Andree Orzelek consulum, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis domino capitaneo Siradiensi et toti communitati civittatis Siradiensis et super hoc idem Popyolek memoriale iuri dedi*b*.

a-a *skreślone tym samym atramentem* Nos

b *tak R zamiast* dedit

[*k. 148v*]

298. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram providus Jacobus Pyecz[310] de Wosznyky[311], feria tercia in festo sancti Gregorii [*12 III*], anno Domini 1521 et ibidem in presencia nostra Johannes Parzygysza preconsulis et Mathie Corczak, Michaelem Yayko, Johannes Streklyn, Andree Orzelyek consulum, petivit sibi ius civile accepturi, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis domino capitaneo Siradiensi et toti comonitati civitatis Siradiensis et super hoc idem Jacobus arram iuri dedit.

[*k. 150*]

299. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram providus Johannes bednarsz de Sthaviszyn[312], feria quarta post Trinitatis [*28 V*], anno Domini 1521 et ibidem in presencia nostra Johannes Parzygysza preconsulis, Mathie*a* Korczak, Michaelem Yayko, Johannem Streklyn, Andree Orzelek consulum, petivit sibi ius civile accepturi, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis domino capitaneo Siradiensi et toti comunitatati civitatis Siradiensis et super hoc idem Johannes arram iuri dedit {*b-b*}.

a *ostatnia litera poprawiona, pierwotnie było* a
b-b *skreślone tym samym atramentem* dominis

[*k. 150v*]

300. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram providus Johannes Czvyk de Gorka[313], feria quarta {[a-a]} post Trinitatis [*28 V*], anno Verbi Incarnati 1521 et ibidem in presencia nostra Johannes Parzygysza preconsuli[b], Mathie Korczak, Michaelem Yayko, Johannes Streklyn, Andrea Orzelyek consulum, petivit sibi ius civile accepturi, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis domino capitaneo Siradiensi et toti commonitati civitatis Siradiensis et super hoc {[c-c]} idem Johannes arram iuri dedit {[d-d]}.

a-a *skreślone tym samym atramentem* in
b *skreślona końcówka* bus *lub* lem
c-c *zatarte atramentem* ibidem
d-d *skreślone tym samym atramentem* dominis

301. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram providus {[a-a]} Nicolaus de Bylszko[314], feria quarta post Trinitatis [*28 V*], anno Domini 1521 et ibidem in presencia nostra Johannes Parzygysza preconsulis et Mathia Korczak, Michaelem Jayko, Johannes Streklyn, Andre [*s*] Orzelek consulum, petivit sibi ius civile accepturi, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis domino capitaneo Siradiensi et toti commonitati civitatis Siradiensis et super hoc idem Johannes aram iuri dedit.

a-a *zatarte atramentem* Johannes

[*k. 151*]

302. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram providus Paulus de superbio[a 315], dominico die post festum Margarethe [*14 VII*], anno Domini 1521 et ibidem in presencia nostra Johannes Parzygisza preconsulis et Mathia Korczak, Michalem Jayko, Johannem Streklyn, Andree Orzelek consulum, petivit sibi ius civile accepturi, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis domino capitaneo Siradiensi et toti commonitati civitatis Siradiensis et super hoc idem Paulus doleator aram iuri dedit.

a *tak R – jest* su *i sygiel z notae iuris na* per *zamiast* suburbio

303. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram providus Jacobus[a 316] serifex de Gosthynyn[317], feria sexta ante festum sancte Heduys [*11 X*], anno Domini 1521 et ibidem in presentia nostra Johannes Parzygyza preconsulis et Mathia Korczak, Michaelem Yayko, Joannem Streklin, Andrea Orzelek consu-

lum, petivit sibi ius civile accepturi, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis domino capitaneo Siradiensi et toti commonitati[b] civitatis Siradiensis et super hoc idem Jacobus seriffex [*s*] aram iuri dedit.

a *skreślone innym, ciemnym atramentem i nadpisane również ciemnym atramentem* Nicolaus

b *ostatnia litera poprawiona*

[*k. 151v*]

304. ||Suscepctio [*s*] iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram providus Nicolaus de Lyvbochnya[318], feria sexta ante festum Simonis et Iude [*25 X*], anno Domini 1521 et ibidem in presencia nostra Joannes [*k. 152*] Parzygyza preconsul[is], Mathia Korczank[a], Michaelem Yayko, Joannem Strzeklyn, Andree Orzelek consulum, petivit sibi ius civile accepturi, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis domino capitaneo Siradiensi et toti commonitati civitatis Siradiensis et super hoc Nicolaus de Lyvbochnya memoriale dedit.

a *wyraz podzielony, po literze* r *skreślone* z

[*k. 152*]

305. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram providus Nicolaus[319] de Czechy[320], feria sexta post festum sancti Martini [*15 XI*], anno Domini 1521 et ibidem in presencia nostra Johannes Parzygyza preconsulis et Jacobo bednarz, Michaelem Yayko, Joannem Streklin, Andree Orzelek consulum, petivit sibi ius civile accepturi, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis domino capitaneo Siradiensi et toti commonitati civitatis Siradiensis et super hoc Johannes [*s*] de Czechy memoriale dedit.

[*k. 152v*]

306. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram providus Michael de Kalysz[321], die dominico post festum sancti Andree [*1 XII*], anno Domini 1521 et ibidem in presencia nostra Johannes Parzygyza preconsulis et Jacobo bednarz, Michaelem Yayko, Joannem Strekin [*s*], Andree Orzelek consulum, petivit sibi ius civile accepturi, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis domino capitaneo Siradiensi et toti commonitati civitatis Siradiensis et super hoc Michael de Kalysz memoriale dedit.

[*k. 153*]

307. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram providus Albertus Vosczyna de Wolborz[322], feria quarta ante festum sancti Thome [*18 XII*], anno Domini 1521 et ibidem in presencia nostra Johannes Parzygyza preconsulis

et Jacobo bednarz, Michaelem Yayko, Joannem Sthreklin, Andree Orzyelek consulum, petivit sibi ius civile accepturi, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis domino capitaneo Siradiensi et toti commonitati civitatis Siradiensis et super hoc {[a-a]} Albertus Vosczyna de Wolborz memoriale dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem Michael de Kalysz

1522

[*k. 153v*]

308. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1522, feria quarta post Epifaniarum Domini [*8 I*], coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule necnon Jacobo bednarz, Michaele Jayko, Jo[an]ne Streklyn, Andree Orzelek consulibus, constitutus personaliter providus Andreas de Nove Stavy[323], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti communittati et super hoc arram dominis dedit.

309. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1522, feria quarta ante Fabiani [*15 I*], coram nobis Johanne Parzygyza preconsule et Jacobo doleatore, Mychaele Jayko, Andrea Orzelek, Jo[han]ne Gawlyk, constitutus personaliter providus Blasius Czwyekowycz de Thyczyn[324], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti civitati et super hoc arram dominis dedit.

[*k. 154*]

310. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1522, die dominico ante Fabiani [*19 I*], coram nobis Joanne Parzygyza preconsule et Jacobo doleatore, Michaele Jayko, Andrea Orzelek, Jo[an]ne Gawlyk, constitutus personaliter providus Stanislaus carpentarius de Lyvbyn[325], petivit sibi ius civile accepturi, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti civitati et super hoc arram dominis dedit.

[*k. 154v*]

311. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1522, die dominico post festum Pauli [*26 I*], coram nobis Joanne Parzygyza preconsule et Jacobo doleatore, Michaele Jayko, Andrea Orzelek, Joanne Gawlyk, constitutus personaliter providus {[a-a]} Sobestianus de Maka[326] filius Voyszyek, petivit sibi ius civile accepturi, quodsi[b] dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti civitati et super hoc arram dominis dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem Stanislaus

b tak R zamiast quod sibi

[*k. 155v*]

312. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1522, veniens ad presenciam nostram Jo[annis] Parzygyza preconsulis necnon Jacobi bednarz, Michaelis Yayko, Jo[annis] Streklyn consulum, providus Mathias Zosth de Lyvthomyrszko[327], petivit sibi ius civile acceptari, [a]-quod sibi dedimus et admisimus-[b] et ipse vovit esse fidelis et obediens et super hoc memoriale iuri dedit.

a-b cały fragment powtórzony z zastosowaniem takich samych skrótów

[*k. 156*]

313. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram, videlicet Jo[annis] Parzygya [*s*] preconsulis necnon Michaelis Yayko, Jo[annis] Streklyn, Jacobi bednarz, Andree Orzelek consulum, feria [sexta[a]] post Mathie appostoli [*28 II*[328]], anno Domini 1522, providus Jacobus de Grzymaczow[329], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et illee vovit esse fidelis et obediens toti civitati et super hoc arram dominis dedit idem Jacobus.

a dziurka w papierze, zachowana litera I *wskazuje na zapis* VI

[*k. 157*]

314. ||<Judeus[a]>. Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1522. Coram nobis Johanne preconsule[330] necnon Jacobo[331], Johanne Streklyn, Michaele Yayko consulibus, constitutus personaliter perfidus Judeus Byenasch, petivit sibi ius civile, [b]-quod sibi dedimus et admisimus-[c].

a nadpisane nad nagłówkiem ręką pisarza, modułem zbliżonym do nagłówka

b-c cały fragment powtórzony

315. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1522, coram nobis Jo[han]ne preconsule[332] necnon Jacobo bednarz, Johanne Streklyn, Andrea Orzelek, Mychaele Yayko consulibus, feria sexta[a] ante dominicam Oculi [*21 III*], veniens ad presenciam nostram providus Jacobus faber de Volya[333] versus Wyelyvn[334], petivit sibi ius civile[b] acceptari, quod sibi dedimus et admissimus et ipse vovit esse fidelis et obediens et super hoc idem Jacobus memoriale dominis dedit.

a w R zapis VI

b po wyrazie powtórzone sibi

[*k. 157v*]

316. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram Jo[annis] Parzygyza preconsulis necnon Jacobi bednarz, Michaelis Jayko, Jo[annis] Streklyn, Andree Orzelek consulibus, [*k. 158*] providus Mathias {[a-a]} Krvla mercator, petivit sibi ius civile dari, quod sibi dedimus feria quarta magna [*16 IV*], anno Domini 1522 et ipse vovit esse fidelis toti civitati et super hoc idem Mathias memoriale iuri dedit.

a-a wpisane tą samą ręką i skreślone tym samym atramentem mad *[?]*

[*k. 159*]

317. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule et Jacobo bednarz, Mychaele Yayko, Jo[han]ne Streklyn, Andrea Orzelek, anno Domini 1522, veniens ad presenciam nostri providus Andreas de Brunowo[335], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc arram idem Andreas memoriale [*ss*] dedit.

[*k. 160*]

318. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule et Jacobo bednarz, Michaele Yayko, Jo[an]ne Streklyn, Andrea Orzelek, anno Domini 1522, veniens ad presenciam nostri providus {[a-a]} Paulus de Møka[b 336] Szlyedzovycz, petivit sibi ius civile accepturi, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc arram idem Paulus memoriale [*ss*] dedit.

a-a wpisane tą samą ręką i skreślone tym samym atramentem Andreas

b druga litera poprawiona, pierwotnie było prawdopodobnie e

[*k. 160v*]

319. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jacobo doleatore, Andrea Orzelek, Jo[han]ne Streklyn, Michaele Jayko consulibus, feria secunda post Lucie [*15 XII*], anno Domini 1522, constitutus personaliter providus Jo[han]nes de Kobylky[337] dictus Szchaszchor alias Thlomacz, petivit sibi [*k. 161*] ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus ipseque vovit esse fidelis et obediens toti civittati Siradiensi, super quo memoriale dominis prefat[us[a]] dedit.

a końcówka obcięta, być może trzeba czytać prefatis

1523

[*k. 161*]

320. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1523, feria sexta post Trium Regum [*9 I*], coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Mathia Corczak, Mychaele Yayko, Jo[han]ne Streklyn, Andrea Orzelek consulibus, constitutus personaliter {*a-a*} nobilis Michael Szadokyerszky[338], petivit sibi [ius*b*] civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens prefatis dominis et toti communitati, super quo idem nobilis Michael memoriale dominis dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem providus

b brak w R

[*k. 162*]

321. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1523, feria sexta*a* ante dominicam Oculi [*6 VII*], coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Mathia Corczak, Michaele Jayko, Andrea Orzelek, Johanne Streklyn consulibus, constitutus personaliter providus Albertus textor de villa Rypoltowycze[339], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti communitati civittatis Siradiensis et super hoc memoriale dominis dedit.

a w R zapis VI

322. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1523, feria quarta post dominicam Letare [*18 III*], coram nobis Johanne Parzygyza preconsule et Mathia Corczak, Michaele Yayko, Andrea Orzelek consulibus, constitutus personaliter providus Stanislaus de Yezowo[340], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens et {*a-a*} super hoc memoriale iuri dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem et ille vovit esse

[*k. 162v*]

323. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1523, feria sexta ante festum sancti Viti [*12 VI*], coram nobis Joanne Parzigiza proconsule et Mathia Korczak, Joanne Streklin, Michaele Iaiko consulibus, [*k. 163*] *a-*constitutus personaliter providus Stanislaus*-b* de Crobya[341] mercator, petivit sibi ius {*c-c*} civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens, super quo [*s*] providus Stanislaus memoriale iuri solvit.

a-b górna część liter obcięta z powodu ubytku części karty

c-c skreślone tym samym atramentem acceptari

[*k. 163v*]

324. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1523, coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jo[han]ne Streklyn, Mychaele Yayko, Andrea Orzelek, Mathia Corczak, constitutus personaliter providus Stanislaus Zarza carpentarius de Branycza[342] et hoc feria quinta[a] ante Jacobi [*23 VII*], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti comunitati civittatis Siradiensis et super hoc memoriale dominis dedit.

a *w R zapis* V

325. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1523, coram nobis Jo[an]ne Parzygiza preconsule necnon Jo[an]ne Streklyn, Mychaele Yayko, Andrea Orzelek, Mathia Corczak, constitutus personaliter providus Stanislaus Pawlowycz de Pruzinow[a 343] [*?*], petivit sibi ius civile accepturi, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communitati civittatis Siradiensis et super hoc memoriale dominis dedit.

a *odczyt niepewny*

[*k. 164*]

326. ||Susceptio iuris civilis||. Anno Deitatis Incarnate 1523, coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jo[han]ne Streklyn, Mychaele Yayko, Andrea Orzelek, Mathia Corczak, constitutus personaliter providus Jo[han]nes de Vnyeyow[344] notarius cognominatus, petivit sibi dari ius civile, nos supradicta eius petitionem annuentes ei ius civile concessimus atque concedimus et idem se vovit esse fidelem et communitati obsequientem civitatis Syradiensis et super {[a-a]} hoc idem dominis memoriale dedit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* idem

327. ||Susceptio iuris||. Anno partus Virginis Gloriose 1523, coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule necnon Jo[an]ne Streklyn, Mychaele Yayko, Andrea Orzelek, Mathia Korczak, constitutus personaliter providus Joseph de Buczkova[a] Vola[345], petivit sibi dari ius civile. Nos, quorum interest, eius precamina attendentes, voluntati eius annuimus, ei ius civile concedendo et ipse vovit esse fidelis et obediens consulibus et toti communitati civitatis[b] Syradien[sis] et super hoc memoriale, ut consuetudo exigit, dominis dedit.

a *pierwotnie zapisano* Buczek – *w środku wyrazu, pomiędzy literami* z *i* k *skreślona litera* e

b *w R jest* civitati

328. ||Susceptio iuris civilis||. Anno Deitatis Incarnate 1523, coram nobis Jo[an]ne Parzygyrza preconsule necnon Jo[an]ne Streklyn, Mychaele Yayco, Andrea Orzelek, Mathia Corczak, constitutus personaliter providus {[a-a]} <Jacobus[b]> Kloszek de Luthomyersko[346], rogavit sibi dari ius civile. Nos, quorum interest, eius preces audientes, voluntati eius anuimus <et[c]> ei ius civile donavimus et ipse vovit esse fidelis et obediens consulibus et toti communitati et super hoc {[d-d]} memoriale, ut consuetudo exigit, dominis dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem Martinus

b nadpisane u góry nad skreśleniem

c nadpisane nad wierszem

d-d skreślone tym samym atramentem comunitati

[*k. 164v*]

329. ||Susceptio iuris civilis||. Anno Domini 1523, die[a] dominico ante Exaltacionis Sancte Crucis [*13 IX*], coram nobis Jo[an]ne Parzygyrza, Mychaele Yayko, Jo[an]ne Streklyn, Andrea Orzelek, Mathia Corczak, constitutus personaliter Bartholomeus Gvnyecz de Slaczow[347], optavit sibi dari ius civile, nos, ea attendentes, ei ius nostre civitatis tradidimus et ipse vovit esse fidelis toti communitati civitatis Siradiensis et super hoc memoriale dedit.

a wyraz poprawiony – początkowo było prawdop. feria

330. ||Susceptio iuris||. Anno et die quo supra [*13 IX*[348]], coram nobis Jo[an]ne Parzygyrza preconsule, Jo[an]ne Streklin, Mychaele Yayco, Andrea {[a-a]} Orzelek, Mathia Korczacz, constitutus personaliter Jacobus de Olobok[349], ius civile sibi dari postulavit. Nos, quibus interest, eius precamen audientes, ei ius civitatis nostre donavimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc memoriale dedit.

a-a skreślone tym samym atramnetem Str

[*k. 165*]

331. ||Suscepcio iuris civilis. | Anno Domini 1523||, feria sexta ante Michaelis [*25 IX*], coram nobis Joanne Parzygyza, Mathia Korczak, Joanne Streklym, Andrea Orzelek, Mychaele Yayko, constitutus personaliter Andreas de Vyelyvn[350], ius civile sibi dari postulavyth[a]. Nos, quibus interest, eius precamen audientes, ei ius civitatis nostre donavimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti comunitati et super hoc memoriale dedit.

a tak R zamiast postulavit

332. ||Suscepcio iuris civilis. Anno | Domini 1523||, | dominico die proximo post festum Omnium Sanctorum [*8 XI*], coram nobis Joanne Parzygyza, Mathia Corczak, Joanne Streclin, Andrea Orzelek, Mychaele Yayko, constitutus personaliter Joannes Carvanya de Vithov[351], gener Lyebducha, ius civile sibi dari postulavit. Nos, quibus interest, eius precamen audientes, ei ius civitatis nostre donavimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti comunitati et super hoc memoriale dedit.

[*k. 165v*]

333. ||Susceptio iuris civilis||. Anno Deitatis Incarnate millessimo quingentesimo vicessimo tercio [*1523*], feria sexta ante Andree [*24 XI*], coram nobis Joanne Parzygysza, Mychaele Jayko, Mathia Corczak, Joanne Streklyn, Andrea Orzelek, constitutus personaliter Stanislaus Grzywka de Vydava[352], petivit sibi dari ius civile, nos ea attendentes, eis[a] ius civitatis nostre tradidimus, et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc idem Stanislaus memoriale iuri dedit.

a *tak R zamiast* ei

1524

[*k. 166*]

334. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Deitatis Incarnate 1524, dominico die post festum Trium Regum proximo [*10 I*], coram nobis Joanne Parygyza necnon Mathia Korczak, Michaele Jayko, Andrea Orzelek, constitutus personaliter Mathias de [a-]s Thiczyn[-b 353] filius Szmolysz, petiit sibi dari ius civille. Nos ea atendentes eis[c] ius {[d-d]} [[e]] civitatis nostre tradidimus et ipse vovit se esse fidelis et obediens toti comunitati et super hos [*s*] idem Mathias memoriale comunitati dedit.

a-b *zapisane łącznie* sthiczyn

c *tak R zamiast* ei

d-d *skreślone tym samym atramentem* civille

e *po skreśleniu powtórzone* ius

[*k. 169v*]

335. ||Suscepcio iuris civillis||. Anno a restituta salute 1524, feria tercia {[a-a]} in crastino Antonii [*14 VI*], | coram nobis Joanne Parzygyza <preconsule[b]> necnon Mathia Corczak, Mychaele Yayko, Andrea Orzelek, Jo[an]ne Streklin consulibus, constitutus personaliter Joannes Szlywosky, peciit sibi dari ius civille. Nos, ea

atendentes, ei ius civitatis nostre tradidimus et ipse vovit se esse fidelis et obediens toti comunitati et super hoc memoriale dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem po

b wyraz podzielony i wpisany na obu marginesach preco*[*n*]*–sule

[*k. 170v*]

336. ||Susceptio iuris civilis||. Anno Domini 1524, feria sexta post Mathei [*23 IX*], coram nobis Joanne Parzygyyza preconsule, Mathia Korczak, Joanne Streklyn, Mychaele Yayko, Andrea Orzelek, constitutus personaliter Stanislaus de terra Volinska[354], postulavit a nobis sibi ius civile dari, nos eius petita attendentes [a]-eum iure civili-[b] donavimus et ipse spopondit esse obediens et fidelis toti communitati, in vim huius dominis memoriale dedit.

a-b tak R zamiast ei ius civile

337. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1524, coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Mathia Corczak, Michaele Yayko, Andrea Orzelek, Jo[han]ne Streklyn consulibus, constitutus personaliter providus Stanislaus Mordal de Ptaszkowycze[355], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communittati et super hoc idem Stanislaus memoriale iuri dedit.

338. ||Susceptio iuris civilis||. Anno Domini 1524, coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule necnon Mathia Korczak, Mychaele Yayko, Andrea Orzelek, constitutus personaliter providus Martinus de Yanovicze[356], petivit sibi ius civile dari, quod sibi dedimus et {[a]-[a]} [*k. 171*] admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc idem Mathias iuri memoriale dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem accepimus

339. || Iuris civilis susceptio||. Anno Domini 1524, feria quarta post festum sancti Luce [*19 X*], coram nobis Jo[an]ne Parzygysz [*s*] necnon Mathia Korczak, Mychaele Yayko, Andrea Orzelek, Jo[an]ne Streklin consulibus, constitutus personaliter providus Joannes de Dzwygorzew[357] Valentini[a] [*?*] filius, postulavit a nobis sibi dari ius civile, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc idem Joannes iuri memoriale dedit.

a w R jest Valni *ze znakiem skrócenia*

[*k. 171v*]

340. ||Suscepcio iuris civillis||. Anno partus Virginei 1524, | coram nobis Joanne Parzygiza necnon Mathia Korczak, Joannes Streklin, Michaele Yayko, Andrea[a]

Orzelek, constitutus personaliter providus M. [*?*] rotifex de Buszenyn[358], peciit sibi dari ius civitatis, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti comunitati et super hoc iuri memoriale dedit.

a *na końcu wyrazu skreślone tym samym atramentem* s

1525

[*k. 172*]

341. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1525, coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Mathia Korczak, Joanne Streklyn, Michaele Yayko, Andrea Orzelek consulibus, constitutus personaliter Lucas Woyenka de Strvgyenycze[359], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens dominis et toti communitati et super hoc arram dominis dedit.

[*k. 173*]

342. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1525, die dominico ante festum sancti Valentini [*11 II*], coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule et Mathia Corczak, Michaele Yayko, Jo[an]ne Streklyn, Andrea Orzelek {[a–a]} <consulibus[b]>, peciit sibi ius civile acceptari <quidam[c]> {[d–d]} providus Stanislaus de Dlotow[360] filius Krol, quod ei dedimus et admisimus et ille vovit esse obediens et fidelis consulibus et toti civitati et super hoc memoriale iuri dedit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* personaliter *[?]*

b *nadpisane nad skreśleniem*

c *nadpisane nad skreśleniem po znaku wstawienia*

d-d *skreślone tym samym atramentem* quod sibi dedimus et admisimus et ille

343. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1525, feria quarta in crastino sancti Valentini [*15 II*], coram nobis Joanne Parzygyza preconsule et Mathia Corczak, Michaele Yayko, Jo[an]ne Streklyn, Andrea Orzelek consulibus, veniens nobilis Simon de Bedkowszka Volya[361], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et dedimus [*ss*] et ille vovit esse fidelis et obediens toti communitati civitatis Siradiensis et super hoc idem Simon memoriale dedit.

344. ||Suscepctio [*s*] iuris||. Anno Domini 1525[a], feria quarta in crastino sancti Michaellis [*30 IX*[362]], coram nobis Joanne Parzygyza preconsule et Mathia Corczak, Mychaelle Yayko, Joanne Streklin, Andrea Orzelek consulibus, veniens providus Simon de Szlunkow[b 363], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi

dedimus et admisimus et dedimus [*ss*] et ille vovit esse fidelis et obediens toti comunitati civitatis Siradiensis et super hoc idem Simon memoriale dedit.

a *ostatnia cyfra w dacie poprawiona z* 9

b *jest* Szlukow *ze znakiem skrócenia u góry między literami* u *a* k

[*k. 174*]

345. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1525, coram nobis Johanne Parzygysza preconsule Siradiensi necnon Mathia Korczak, Michaele Yayko, Jo[han]ne Streklin, Andree Orzelek consulibus, veniens personaliter Mathias de Granow[364], postulavit[a] sibi dari ius civile dari [*ss*], nos eius precamina attendentes, ei ius civile tradidimus et idem vovit esse obediens et fidelis consulibus et tote communitati et super hoc memoriale iuri dedit.

a *czwarta litera poprawiona na* v *(*u*), pierwotnie było zapewne* a

[*k. 177*]

346. ||Suscepctio [*s*] iuris||. Anno Domini 1525, proximo die dominico post festum sancti Francisci [*8 X*], coram nobis Joanne Parzygiza preconsule et Mathia Corczak, Michaelle Yayko, Joanne Streklin, Andrea Orzelek consulibus, veniens providus Blasius de Luthomyersko[365] filius Panek, petivit sibi ius civile dari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse obediens et fidelis toti comunitatis[a] Siradiensi et super hoc idem Blasius memoriale dedit.

a *tak R zamiast Dat.* comunitati *(*communitati*)*

[*k. 177v*]

347. ||Suscepctio [*s*] iuris||. Anno Domini 1525, prima feria quarta post festum divi Martini [*15 XI*], coram nobis Joannem[a] Parigysza preconsule et Mathia Korczak, Yoane [*s*] Gawlyk, Andrea Orzelek consulibus, veniens providus Albertus balneator[366] de Malogoscz[367], petivit ius civile dari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti [b-]commonitatis Siradiensis[-c] et super hoc idem Albertus memoriale dedit.

a *w R zamiast Abl. jest zapis* Joanne *ze znakiem obcięcia, może pisarz zamierzał Nom.* Joannes

b-c *tak R zamiast w Dat.* commonitati *(*communitati*)* Siradiensi

348. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1525, feria quarta post festum sancti Martini [*15 XI*], coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule necnon Mathia Corczak, Jo[an]ne Strzeklyn, Michaele Yayko, Andrea Orzelek consulibus, veniens ad presenciam nostram providus Valentinus bednarz de Koszmynek[368], petivit sibi

ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti communittati civitatis Siradiensis et super hoc memoriale dominis dedit.

349. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1525, feria {[a-a]} sexta ante Elizabeth [*17 XI*], coram nobis Jo[han]ne Parzygyza preconsule necnon Mathia Korczak, Johanne Streklyn, Michaele Yayko, Andrea Orzelek consulibus, veniens ad presenciam nostram providus Albertus Brudno civis de Wyelyvn[369], petivit sibi ius civile {[b-b]} acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et iam ipsum intromisimus in contubernium nostrum civile et ipse vovit esse fidelis et obediens civitati Siradiensi et toti communitati et super hoc {[c-c]} arram dominis dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem quarta

b-b skreślone tym samym atramentem acceptavit *[?]*

c-c skreślone dominis *lub* dominus – *jest* dns *ze znakiem ściągnięcia*

[*k. 178*]

350. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1525, feria sexta ante Elizabeth [*19 XI*], coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Mathia Corczak, Michaele Yayko, Jo[han]ne Streklyn {[a-a]}, Andrea Orzelek consulibus, constitutus personaliter providus Albertus de {[b-b]} Charthlvpya Maiori[370], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti communitati civittatis Siradiensis et super hoc arram dominis dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem l

b-b skreślone tym samym atramentem Bogvmylow

1526

[*k. 179v*]

351. ||[a-]Suscepcio iuris||. Anno Domini 1526[b], feria quarta post festum sancte Dorothee [*9 II*], coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule, Jo[an]ne Zakrowszky[c], Andrea Kosdroy, Andrea Thwarozek, Jo[an]ne Streklyn consulibus, veniens ad presenciam nostram providus {[d-d]} Andreas aurifaber de Kosthan[371], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et iam ipsum intromisimus in conturbernium[e] nostrum civile et ipse vovit esse fidelis et obediens civitati Siradiensi communitati et super hoc providus Andreas arram <dominis[f]> dedit[-g].

a-g na dole poprzedniej strony (k. 179) pisarz zaczął wpis tej sprawy, ale nie ukończył go i skreślił:|=||Suspcepcio iuris||. Anno Domini 1525, feria quarta post festum

sancte Dorothee coram nobis Jo[han]ne Parzygyza preconsule nec non Mathia Korczak, Johanne Streklyn, Michaele Yayko, Andre=|

b *ostatnia cyfra poprawiona – najpierw było* 5

c *pierwsza litera poprawiona – pierwotnie było długie* s

d-d *wyraz skreślony tym samym atramentem, prawdop.* Joannes

e *tak R zamiast* contubernium

f *nadpisane nad tekstem i zasygnalizowane znakiem wstawienia*

352. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1526, feria quarta post festum sancte Dorothee [*9 II*], coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule, Jo[an]ne Zakzrowszky [*s*], Andrea Kosdroy, Andrea Thwarozek, Jo[an]ne Streklyn consulibus, veniens ad presenciam nostram providus Paulus gladiator de Wyelvny[372], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et iam ipsum intromisimus in contubernium nostrum civile et ipse vovit esse fidelis et obediens civitate[a] Siradiensis communitati et super hoc providus Paulus arram <dominis[b]> dedit.

a *tak R zamiast* civitatis

b *dopisane nad tekstem*

[*k. 181v*]

353. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jo[han]ne Zakrzewszky, Jo[han]ne Streklyn, Andrea Twarozek, Andrea Coszdroy consulibus, feria sexta[a] ante dominicam Ramispalmarum [*23 III*], <[b-]anno Domini 1526[-c]>, veniens ad presenciam nostram providus Stanislaus de Dzwygorzew[373] filius Loszynszky, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse civitati fidelis et obediens et super hoc arram dominis dedit.

a *w R zapis* VI

b-c *dopisane pod wpisem i zasygnalizowane w tekście znakiem wstawienia*

354. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jo[han]ne Zakrzowszky, Jo[han]ne Streklyn, Andrea Twarozek, Andrea Coszdroy consulibus, feria sexta[a] ante dominicam Ramispalmarum [*23 III*], anno Domini 1526, veniens ad presenciam nostram providus Johannes de Grabow[374], petivit sibi ius civile acceptavit[b], quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse civittati fidelis et obediens et super hoc arram dominis dedit.

a *w R zapis* VI *ze znakiem skrócenia*

b *tak R zamiast* acceptari

[*k. 182*]

355. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis Joanne Parzygyza proconsule necnon Joanne Zakrzowszky, Jo[an]ne Strzeklyn, Andrea Thwarozek, Andrea Koszdroy consulibus, feria quarta post Pentecostes [*23 V*], anno Domini 1526, veniens ad presenciam nostram providus Petrus Pesz[a] de villa [b-]a Luthomyerszko[-c][375], petivit sibi ius civile acteptavit[d], quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse civittati fidelis et obediens et super hoc arram dominis dedit.

a *odczyt pierwszej litery niepewny, może trzeba czytać* Gesz

b-c *zapisane łącznie* aluthomyerszko

d *tak R zamiast* acceptari

[*k. 183v*]

356. ||Suscepctio [*s*] iuris||. Coram nobis Joanne Parzygyza, Joanne Zacrzowsky, Andrea Thwarozek, Joanne Streklyn, Andrea Koszdroy, die dominico proximo ante festum dive Hedwigis [*14 X*], anno Domini 1526, constitutus personaliter providus Laurencius de Vyszogrod[376], peciit sibi dari ius civile, quod ei dedimus et concessimus et ipse vovit fidelis esse civitati et obediens super quo memoriale dominis dedit.

1527

[*k. 185*]

357. ||Iuris susceptio||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Jo[an]ne {[a-a]} <Zakrzewsky[b]>, Andrea Twaroszek, Joanne Streklin, Nicolao Zymnak consulibus, in loco consueto, feria quarta proxima ante sancti Benedicti [*20 III*], residentibus, anno Domini 1527, | constitutus personaliter providus Jacobus Manyaszek de Mnychow[377], peciit a nobis sibi dari ius civile, quod ei dedimus et presenti inscripcione concedimus et ipse vovit esse obediens et fidelis civitati, super quo nobis memoriale dedit.

a-a *skreślony tym samym atramentem nieodczytany wyraz*

b *nadpisane nad skreśleniem*

358. ||Iuris susceptio||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Joanne Zakrzewsky, Andrea Twaroszek, Joanne Streklin, Nicolao Zymnak consulibus, in loco consueto, feria quarta proxima ante sancti Benedicti [*20 III*], residentibus, anno Domini 1527, | constitutus personaliter providus Mathias de Zaglini[378], peciit a nobis sibi dari ius civile, quod ei dedimus et presenti inscriptione concedimus et ipse vovit esse fidelis et obediens civitati, super quo nobis[a] memoriale dedit.

a *wyraz powtórzony*

[*k. 185v*]

359. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Joanne Zakrzewsky, Joanne Streklyn, Andrea Thwarozek, Nicolao Zymnak consulibus, feria quarta ante Reminiscere [*13 III*], anno Domini 1527, veniens ad provinciam nostram providus Nicolaus gener Thaszarz de Lvthomyersko[379], petivit sibi ius civile acceptavit[a], quod sibi dedimus et admissimus et ipse vovit esse civitati fidelis et obediens et super hoc arram dominis dedit.

a *tak R zamiast* acceptari

[*k. 186*]

360. || Suscepcio iuris||. Coram nobis Joanne Parzygysza preconsule necnon Joanne Zakrzewsky, Joanne Streklyn, Andrea Twarzoszek, Nicolao Zymnak consulibus, feria sexta proxima post festum Pasche [*26 IV*], anno Christi[a] 1527, veniens ad provinciam nostram providus Mathias Slavg de [b-]s Dlothowo[-c 380] Stanislai filius, petivit sibi ius civile acceptavit[d], quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse civitati fidelis et obediens et super hoc memoriale dominis dedit, ut consuetudo exiit.

a *w R jest* Cri *ze znakiem ściągnięcia*

b-c *zapisane łącznie* sdlothowo

d *tak R zamiast* acceptari

361. ||Iuris suscepcio||. Coram nobis Joanne Parzygysza preconsule necnon Joanne Zakrzewsky, Andrea Twaroszek, Joanne Strzeklyn, Nicolao Zymnak consulibus in loco consueto feria quarta <post[a]> in vigilia Philipi <Jacobi[b]> appostoli <[c-]con]ductus Pasche[-d]> [*30 IV*[381]], residentibus, anno Domini 1527, constitutus personaliter providus Joannes Gvslo de Starczow[382], peciit a nobis sibi dari ius civile, quod ei dedimus et presenti inscripcione concedimus et ipse vovit esse fidelis et obediens civitati, super quo nobis memoriale dedit[e].

a *dopisek na prawym marginesie inną ręką i mniejszym modułem, zapis* p9

b *nadpisane nad tekstem inną ręką i mniejszym modułem*

c-d *nota na lewym marginesie inną ręką i mniejszym modułem*

e *litera* t *zakończona wydłużoną kreską długości 1/3 wiersza*

[*k. 187v*]

362. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule necnon Jo[an]ne Zakrzewszky, Andrea {[a-a]} Twarozek, Nicolao Zymnak, Jo[an]ne Streklyn consulibus, feria quarta ante Francisci [*2 X*], anno Domini 1527, constitutus personaliter providus Mathias {[b-b]} <sellator[c]> de Trzencza[383], petivit sibi ius civile acceptari, quod [*k. 188*] sibi dedimus et admisimus scientes[d] [*?*] ipsum esse

virtuosum et iam ipsum in vicinatatem suscepimus et ipse vovit esse fidelis et obediens et super hoc idem Mathias dominis memoriale dedit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* Str

b-b *skreślone tym samym atramentem* serifaber

c *nadpisane nad skreśleniem tą samą ręką*

d *wyraz ściągnięty, jest zapis* scies *ze znakiem skrócenia*

[*k. 188*]

363. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1527, feria quarta ante Francisci [*2 X*], coram nobis Johanne[a] Parzygyza preconsule necnon Johanne Zakrzewszky, Nicolao[384] Twarozek, Nicolao Zymnak consulibus, constitutus personaliter providus Mathias Szloszarczyk[b], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens et super hoc memoriale dominis dedit.

a *na końcu wyrazu skreślone* s

b *po wyrazie zostawione puste miejsce na ok. 1/4 długości wiersza, prawdopodobnie na wpisanie msc. pochodzenia*

364. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1527, feria sexta in die sancti Francisci [*4 X*], coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Jo[han]ne Zakrzewszky, Nicolao Zymnak, Andrea Twarozek consulibus, constitutus personaliter providus Jo[han]nes Przerwany de Kobyerzyczszko[385], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti communittati, super hoc arram dominis dedit.

365. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1527, feria quarta ante festum sancte Hedvys [*9 X*], coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule necnon Jo[an]ne Zakrzewszky, Nicolao Zymnak, Andrea Thwarozek, Jo[an]ne Streklyn consulibus, constitutus personaliter providus Bartholomeus de Gawlowycze[386], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communitati, super hoc idem Bartholomeus memoriale iuri dedit.

[*k. 189*]

366. ||Susceptio iuris civilis||. Anno Domini 1527, feria quarta[a] proxima ante festum sancte Lucie [*11 XII*], coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Twaroszek, Andrea Orzelek consulibus, constitutus personaliter providus Albertus de Chrosczyn[387], petivit sibi ius civile dari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc idem providus Albertus dominis memoriale dedit.

a *w R zapis* 4ta

367. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1527, dominico die proximo post festum Nativitatis Christi[a] [*29 XII*], coram nobis {[b-b]} Jo[an]ne Parzygisza preconsule necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Symnak, Andrea Twarossek, Andrea Orzelek consulibus constitutus personaliter providus Nicolaus de Magna Opathow[388], petivit sibi ius civile dari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse voluit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc idem Nicolaus dominis memoriale dedit.

a *jest* Xi *ze znakiem ściągnięcia*

b-b *skreślone tym samym atramentem* Nicolao Sobyeray

1528

368. ||Suscepctio [*s*] iuris civilis||. Anno Domini 1528, feria sexta proxima post festum Circumcisionis Domini [*3 I*], coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Twarozek, Andrea Orzelek consulibus, constitutus personaliter providus Petrus de Ganbino[389], optavit sibi ius civile dari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti comunitati et super hoc Petrus idem [*ss*] dominis memoriale dedit.

[*k. 189v*]

369. ||Suscepctio [*s*] iuris civilis||. Anno Domini 1528, feria sexta proxima post festum Circumcisionis Domini [*3 I*], coram nobis Joanne Parzygiza <proconsule[a]>, Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Thwarosek, Andrea Orzelek consulibus, | constitutus personaliter providus Nicolaus de Siradia[390] filius providi Laurencii Gøbarth, optavit sibi ius civile dari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse prefatus Nicolaus vovit esse fidelis et obediens toti comonitati et super hoc prefatus Nicolaus dominis memoriale dedit.

a *dopisane na prawym marginesie*

[*k. 190*]

370. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Thwarozek, Andrea Orzelek consulibus, feria sexta[a] [*?*] ante dominicam Invocavit [*28 II*], anno Domini 1528, veniens ad presenciam nostram providus Martinus Czychowlaszl de Zwolyen[391], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens {[b-b]} toti communitati civittatis Siradiensis et super hoc idem Martinus dominis memoriale[c] dedit.

a *odczyt niepewny, jest prawdop.* VI *ze znakiem skrócenia*

b-b skreślone tym samym atramentem et ille vo

c po wyrazie powtórzone dominis

371. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad nostram presenciam providus Jo[hanne]s dictus Czaszky de villa Zorawycze[392], die dominico Judica [*29 III*], anno Domini 1528, ad presenciam nostram Johannis Parzygyza preconsulis, Nicolai Sobyeray, Andree Twarozek, Nicolai Zymnak, Andree Orzelek consulibus, idem Jo[hanne]s petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communitati civitatis Siradiensis et super hoc idem Jo[hanne]s memoriale iuri dedit.

[*k. 190v*]

372. ||Suscepctio [*s*] iuris civilis||. Anno Domini 1528, die dominico proximo post festum sancti Stanislai [*10 V*], | coram nobis Joanne Parzygyza preconsule, Nicolao Szobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Thwaroszek, Andrea Orzelek consulibus, | constitutus personaliter providus Albertus Mythuthka de Manicze[393], optavit sibi ius civile dari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse prefatus Albertus vovit esse fidelis et obediens toti comonitati et super hoc prefatus Albertus dominis [a]-in memoram-[b] dedit.

a-b jest zapis łączny, początek in *poprawiony*

373. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1528, die dominico proximo post festum sancti Stanislai [*10 V*], coram nobis Joanne Parzygyza preconsule, Nicolao Szobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Twaroszek, Andrea Orzelek consulibus, constitutus personaliter providus Georius [*s*] Panek de Jaroslavya[394], optavit sibi ius civile dari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse prefatus Georius vovit esse fidelis et obediens toti commonitati et super hoc providus Georius dominis in memoriam dedit.

[*k. 191v*]

374. ||Susceptio iuris civilis||. Anno Domini 1528, feria sexta proxima post sancti Stanislai [*15 V*], coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Thwaroszek, Andrea Orzelek consulibus, | constitutus personaliter providus Nicolaus de Bvczkow[395], optavit sibi ius civile dari, nos vero preconsul et consules supra scripti precibus eius, tanquam iustis anuentes, ius civile illi dedimus et admisimus et ipse prefatus Nicolaus vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc dominis[a] memoriale dedit.

a wyraz powtórzony

375. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Twarozek, Andrea Orzelek consulibus, feria quarta ante Visitacionis Marie [*1 VII*], anno Domini 1528, veniens ad nostram presenciam providus Simon figulus de Rychluczycze[396], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti civitatti et super hoc memoriale dominis dedit.

[*k. 192*]

376. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1528, dominico die proximo post festum Visitacionis Marie [*5 VII*], coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Thwarozek, Andrea Orzelek consulibus, constitutus personaliter providus Albertus de Maiori Kobyerzyczky[397], libere a domino suo recedens de eadem villa, petivit sibi ius civile dari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse woluit [*s*] esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc idem Albertus dominis memoriale dedit.

377. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1528, dominico die proximo post festum Visitacionis Marie [*5 VII*], coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Thwarozek, Andrea Orzelek consulibus, constitutus personaliter providus Albertus de Wosznyky[398], petivit sibi ius civile dari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse voluit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc idem Albertus dominis memoriale dedit.

[*k. 192v*]

378. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram providus Joannes de Cralyewyecz[399] gladiator, feria sexta ipso die Alexii [*17 VII*], anno Domini 1528, coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Twarozek, Andrea Orzelek consulibus, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens tote communittati et super hoc arram dominis dedit.

[*k. 193*]

379. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram, videlicet Johannis Parzygyza preconsulis, Nicolai Sobyeray, Nicolai Zymnak, Andree Orzelek, Andree Twarozek, veniens [*ss*] providus Jacobus de Mykolayewycze[400], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus et et ipse vovit esse fidelis et obediens toti civitati secundum iuramentum ipsius et super hoc memoriale dominis dedit.

380. ||Suscepcio iuris civilis||. Feria sexta ante festum sancti Michaelis [*25 IX*], anno Domini 1528, veniens ad presenciam nostram preconsulis et consulum suprascriptorum providus Stanislaus de Szadzeyowycze[401] sutor, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et et ipse vovit esse fidelis et obediens toti civitati et super hoc idem Stanislaus memoriale dominis dedit.

[*k. 193v*]

381. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule cum consulibus Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Thwarozek, Andrea Orzelek, {$^{a-a}$} veniens ad nostram presenciam, die dominico ante festum sancti Michaelis [*27 IX*], anno Domini 1528, providus Nicolaus Mychna [*?*] de Mogylnycza[402], petivit sibi ius civile administrari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens {$^{b-b}$} toti civitati et super hoc memoriale idem Nicolaus^{c} dominis dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem cons

b-b skreślone tym samym atramentem et ipse

c po wyrazie powtórzone memoriale

382. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule cum consulibus Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Twarozek, Andrea Orzelek, veniens ad presenciam nostram providus Walentinus de Krzeszlyew[403], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti civitati et super hoc idem Valentinus memoriale dominis dedit. Et hoc factum est die dominico ante festum sancti Michaelis [*27 IX 1528*].

[*k. 194*]

383. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygzyza [*s*] preconsule cum consulibus Nicolao Szobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Thwaroszek, Andrea Orzelek, {$^{a-a}$} | personaliter veniens Stanislaus de Lekawa[404] Petri filius, die dominico ante festum sancti Martini [*8 XI*], anno Domini 1528, petivit sibi ius civile administrari, quod sibi dedimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti civitati et super hoc idem Stanislaus memoriale dominis dedit.

a-a zatarte atramentem per

384. ||Suscepcio iuris^{a} civilis||. Coram nobis Joanne Parzygysa preconsule cum consulibus Nicolao Szobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Thwaroszek, Andrea Orzelek, | personaliter veniens Joannes de Mnychow[405] Nicolai Szavala filius, die dominico ante festum sancti Martini [*8 XI*], anno Domini 1528, petivit sibi

ius civile administrari, quod sibi dedimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti civitati et super hoc memoriale dominis dedit.

a wyraz częściowo zatarty atramentem i powtórzony

385. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon consulibus Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Twarozek, Andrea Orzelek, veniens personaliter ad nos providus Bartholomeus Goszcz de Kamyonomosthek[406], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi admisimus et dedimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti civitati et super hoc idem Bartholomeus memoriale dominis dedit.

386. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Thwarozek, Andrea Orzek [*s*], veniens ad presenciam nostram providus Petrus r y m a r z de Brzesznyo[407], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens civitati et super hoc arram dominis dedit.

387. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Twarozek, Andrea Orzelek, veniens ad presenciam nostram providus Marcus de Szchopky[408], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti communitati.

[*194v*]

388. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram, videlicet Johannis Parzygyza preconsulis necnon Nicolai Sobyeray, Andree Thwarozek, Andree Orzelek, Nicolai Zymnak consulum, feria quarta ante Barbare [*2 XII*], anno Domini 1528, providus Mathias de Czyszycza[409], petivit sibi ius civile, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti civittati et super hoc idem Mathias arram dedit.

[*k. 195*]

389. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Sobyeray, Johanne Gawlyk, Nicolao Zymnak, Blasio mercatore consulibus, veniens ad presenciam nostram honesta Dorothea de Lyvthomyrszko[a 410], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et illa vovit esse fidelis et obediens toti civitati et super hoc eadem Dorothea memoriale dominis dedit.

a wewnątrz wyrazu, przed literą r *skreślona litera*

390. ||[a-]Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram, videlicet Johannis Parzygyza preconsulis necnon Nicolai Zymnak, Nicolai Sobyeray, Jo[hanni]s Strzeklyn, Blasii mercatoris consulibus, providus Johannes aurifaber de Calyszch[411], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti civitati et super hoc idem Jo[hanne]s arram dedit[-b].

a-b wpis niedatowany, za zaliczeniem go jeszcze do 1528 r. przekonuje datacja wpisu poprzedniego infra festa Nativitatis Christi *oraz treść wpisu następnego, dotyczącego rozliczenia za 1528 r.*

1529

[*k. 196*]

391. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule et Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Blasio mercatore, Jo[han]ne Streklyn consulibus, veniens providus Jo[hanne]s serifaber de Cracovia[412] dictus Madey, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et vovit esse fidelis et obediens toti civittati Siradiensi et super hoc memoriale dominis dedit, feria sexta[a] post Conductus Pasce [*9 IV*], anno Domini 1529.

a jest VI *ze znakiem skrócenia*

[*k. 197v*]

392. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1529, die dominico ante festum Nativitatis Virginis Gloriose proximo [*5 IX*], coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon {[a-a]} Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Joanne Gawlyk, Blasio mercatore consulibus, | constitutus personaliter providus Joannes de Staw[413] dictus Maczyoszek, optavit sibi ius civile dari, nos vero preconsul et consules precibus eius, tanquam iustis annuentes, ius civile ei dedimus et admisimus et ipse prefatus Joannes vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc dominis memoriale dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem Mychaele So

393. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1529, {[a-a]} feria sexta post festum translacionis sancti Adalberti proxima [*22 X*], coram nobis Joanne Parzygyza proconsule necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Joanne Gawlyk, Blasio mercatore consulibus, [*k. 198*] constitutus personaliter providus Stanislaus dictus Zavaczky Yezuszek, optavit sibi ius civile dari, nos vero preconsul et consules precibus eius, tanquam iustis annuentes, ius civile ei dedimus et admisimus

et ipse prefatus Stanislaus Zavaczky vovit esse fidelis et obediens toti communitati et super hoc iuri memoriale dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem die dominico

1530

[*k. 202v*]

394. ||[a]Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram, videlicet Johannis Parzygyza preconsulis {[b-b]} et Nicolai Sobyeray, Nicolai Zymnak, Michaelis Yayko, Jo[han]ne Wolyenszky consulibus, nobilis Martini[c] Blonszky de Russia[414], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti civitati ac communitati civittatis Siradiensis, super quo idem nobilis Blonsszky memoriale dedit[-d].

a-d wpis niedatowany, ale od k. 199v wpisy są datowane na 1530 r.; na zmianę roku wskazuje też zmiana składu rady

b-b skreślone tym samym atramentem So

c tak R zamiast Martinus

395. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram Jo[an]nis Parzygyza preconsulis necnon Nicolai Sobyeray, Nicolai Zymnak, Michaelis Yayko, Jo[an]ne Wolyenszky consulibus, providus Laurentius c z a p n y k de terra Cracowyensi[415], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti communitati, super quo memoriale idem Laurencius c z a p n y k[a] dedit.

a po wyrazie powtórzone memoriale

396. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram Jo[an]nis Parzygyza preconsulis necnon Nicolai Sobyeray, Nicolai Zymnak, Michaelis Yayko, Joanne Zuolyensky consulum, providus Martinus pannitonsor de Brzezyno[416], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti communitati, super quo memoriale idem Martinus pannitonsor[a] dedit.

a po wyrazie powtórzone memoriale

[*k. 203*]

397. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram Johannis Parzygyza preconsulis necnon Nicolai Sobyeray, Nicolai Zymnak, Michaelis Yayko, Jo[hann]e Volyenszky consulum, providus Jacobus carpentarius de Manycze[417],

petivit sibi ius civile acceptari, quod ei dedimus die dominico ante Laurentii [*7 VIII*], anno Domini 1530 et ille vovit esse fidelis et obediens, super quo idem Jacobus memoriale dedit.

398. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad nostram presenciam hoc est Johannis Parzygyza preconsulis nec non Nicolai Sobyeray, Nicolai Zymnak, Jo[han]nis Wolyenszky, Michaelis Yayko consulum, honesta ac nobilis Hedwys de Konszkye[418] prope Opaczno[419], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus et illa vovit esse fidelis et obediens toti civittati, super quo eadem Hedwys memoriale dedit.

1531

[*k. 204v*]

399. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Andrea Thwarozek, Nicolao Zymnak, Michaele Yayko, Jo[han]ne Wolyenszky consulibus, feria sexta[a] in die Fabiani et Sebastiani [*20 I 1531*[420]], veniens ad presenciam nostram providus Michael de Thopolya[421], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et concessimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti civittati[b] et super hoc memoriale iuri dedit.

a *jest* VI *ze znakiem skrócenia*

b *po wyrazie powtórzone* et ille vovit esse fidelis obediens

[*k. 205*]

400. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza proconsule necnon Andrea Twarozek, Nicolao Zymnak, Mychaele Yayko, Joanne Volyensky consulibus, die dominico sexagesime [*12 II 1531*], veniens ad presenciam nostram providus Joannes Hannus gladiator de Dluga Wyesz[422], petivit sibi ius civile dari, quod sibi dedimus et concessimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti communitati, super quo prefatus Hanus ecciam [*s*] iuri memoriale dedit.

[*k. 206*]

401. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza proconsule necnon Andrea Twarozek, Nicolao Zymnak, Joanne Zwolyensky, Michaele Jayko, feria quinta ante Carnisprivium proxima, anno Domini 1530[423] [*16 II 1531*], veniens ad nostram presenciam providus Mathias de Thuszym[424], filius providi olim Nicolai Goczek, non compulsus nec coactus, peciit sibi ius civile dari, quod sibi dedi-

mus et concessimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti communitati, super quo prefatus Mathias de Thuszyn iuri arram dedit.

[*k. 206v*]

402. ||{[a-a]} Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1531, coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule necnon Andrea Thwarozek, Nicolao Zymnak, Michaele Yayko consulibus, feria sexta ante Conductus Paschce [*s*] [*14 IV*], veniens ad nostram presenciam providus Laurencius Wrzoszkowycz de Gorzkowycze[425], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti civitati et fidelis [*ss*] et super hoc memoriale dominis dedit.

a-a Skreślony tym samym atramentem fragment nagłówka Acta inter

[*k. 207v*]

403. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne preconsule necnon Andrea Thwarozek, Nicolao Zymnak, Michaele Yayko, Jo[han]ne Wolyenszky consulibus, veniens ad presenciam nostram nobilis Jo[han]nes Broczszky[426], petivit sibi ius civile acceptari, existens liber, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti civitati, super quo idem nobilis Jo[hanne]s memoriale iuri dedit.

404. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule cum consulibus Andrea Thwarozek, Nicolao Zymnak, Michaele Yayko, Jo[han]ne Volenszky consulibus, die dominico ante [a-]Philipi Jacobi[-b] [*30 IV*], anno Domini 1531, constitutus[c] personaliter providus Jo[hann]nes Vola de Bogomylowycze[427], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admissimus et ipse vovit esse fidelis et obediens tote civitati et super hoc idem Jo[hanne]s Vola memoriale dedit.

a-b tak R zamiast Philippi et Jacobi

c pierwsza litera wyrazu poprawiona

[*k. 208*]

405. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza proconsule cum consulibus Andrea Tvarozek, Nicolao Zymnak, Michaele Yayko, Joanne Zvolenysky consulibus, die Veneris in vigilia sancti Joannis Baptiste [*23 VI*], anno Domini 1531, constitutus personaliter nobilis Albertus Rakowsky[a] de Rakowycze[428], petivit sibi ius civile acteptari [*s*], quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens tote civitati et super hoc idem nobilis Albertus Rakowsky memoriale dedit.

a w R nazwisko zapisane z małej litery

[*k. 208v*]

406. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygiza proconsule cum consulibus Andrea Thuarozek, Nicolao Zymnak, Michaele Yayko, Joanne Zuolyenyszky cum consulibus [*ss*], die dominico proximo post festum sancti Bartholomei [*27 VIII*], anno Domini 1531, constitutus personaliter nobilis Georius [*s*] de Payeczno[429], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse voluit esse fidelis et obediens tote civitati et super hoc idem nobilis Georius memoriale dedit.

407. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygiza proconsule cum consulibus Andrea Thuarozek, Nicolao Zymnak, Michaele Yay[ko[a]], Joanne Volyenyszky consulibus [*ss*], die domi[nico[a]] proximo post festum sancti {[b-b]} <Bartholomei[c]> [*27 VIII*], an[no[a]] Domini 1531, constitutus personaliter providus Petrus Oczthovicz[d] de Stanovicze[e 430], petivit sibi ius civile accepta[ri[a]], quod sibi damus, dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens tote civitati et super hoc idem Petrus Oczthovicz dominis memoriale dedit.

a *końcówka wyrazu niewidoczna ze względu na głębokie wszycie karty*
b-b *skreślone tym samym atramentem* Laurencii
c *nadpisane tą samą ręką nad skreśleniem*
d *litery trzecia, czwarta i piąta poprawione, trudno stwierdzić, jaka była ich pierwotna postać*
e *wyraz podzielony; końcówka pierwszej części wyrazu nie jest pewna ze względu na głębokie wszycie karty; prawdop. odczyt jest pełny*

408. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzigiza proconsule cum consulibus Andrea Twarozek, Nicolao Zimnak, Michaele Yayko, Johanne Volyensky consulibus [*ss*], feria sexta ipso die Egidii [*1 IX*], anno Domini 1531, constitutus personaliter providus Laurencius Svyrpolek de villa Dzwigorzow[431], petivit sibi ius civile dari, quod sibi damus, dedimus et admisimus et ipse vult[a] esse fidelis et obediens tote civitati et super hoc idem Laurencius dominis memoriale dedit.

a *tak R zamiast* voluit *lub* vovit

[*k. 209*]

409. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad nostram presenciam Jo[annis] preconsulis Parzygyza necnon Andrea Thwarozek, Nicolao Zymnak, Michaele Yayko, Jo[an]ne Volyenszky consulibus, constitutus personaliter [*ss*] providus Jo[an]nes funifex de Poznania[432], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti civitati.

Et hoc factum est feria quarta ante festum sancti Michaelis [*27 IX*], anno Domini 1531.

[*k. 209v*]

410. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza consule [*s*] cum consulibus Andrea Thuarozek, Nicolao Zymnak, Michaele Yayko, Joanne Szwolyenyszky consulibus [*ss*], die dominico post festum sancte Katerine [*26 XI*], anno Domini 1531, constitutus personaliter nobilis Joannes Borczynszky[a] de Borczyn[a 433]<de terra Løncziczienси[b 434]>, petivit sibi ius civile acteptari [*s*], quod sibi damus, dedimus et admisimus et ipse voluit esse fidelis et obediens totae[c] civitati et super hoc idem nobilis Joannes Gorczynszky dominis memoriale dedit.

a początkowa litera wyrazu poprawiona, pierwotnie prawdop. była litera G

b nota sporządzona ręką pisarza, mniejszym modułem, między wierszami, zasygnalizowana znakiem wstawienia

c końcówka wyrazu w postaci ligatury liter ae

[*k. 210*]

411. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne proconsule Parzygiza cum consulibus Andrea Thuarozek, Nicolao Zymnak, Michaele Yayko, Joanne Zuolyenyszky consulibus, anno 1531, die dominico proximo post festum sancte Katerine [*26 XI*], constitutus personaliter nobilis Jacobus Oszowszky[435] de Oszowa[436], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus, damus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens tote communitati et super hoc idem nobilis Jacobus Oszowszky dominis memoriale dedit[a].

a ostatnia litera wyrazu t, *zakończona ozdobnikiem – linia z zakrętasami przeciągnięta do końca wiersza*

412. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne proconsule Parzygiza cum consulibus Andrea Thuarozek, Nicolao Zymnak, Michaele Yayko, Joanne[a] Szwolyemyszky consulibus, anno 1531, die dominico proximo post festum sancte Katherine [*26 XI*], constitutus personaliter nobilis Matias [*s*] Pezovicz de Cassovycze[437], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus, damus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens tote civitati et super hoc idem Matias Pezowycz dominis memoriale dedit[b].

a pierwsza litera J *poprawiona z* C

b do ostatniej litery dodany ozdobnik – przeciągnięta linia z zakrętasem

[*k. 210v*]

413. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzigiza <preconsule[a]> necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Zimnak, Andrea Twarozek, Mathia sutore <consulibus[a]>, feria quarta in vigilia concepcionis B. M. Virginis [*7 XII*[438]], anno Domini 1531, constitutus personaliter providus Bartholomeus de Stoyanow[439] gener Bartochowska, optavit, ut ei ius civile daretur[b], quod ei damus et concedimus, predictus autem Bartholomeus pollicitus est sese[c] fore obedientem et fidelem civitati, super quo prefatus Bartholomeus iuri memoriale dedit.

a *nadpisane nad wierszem tą samą ręką; miejsce oznaczone znakiem korektorskim*

b *suspensja, jest* daret, *końcówka zastąpiona prawdopodobnie znakiem na* ur

c *w R pisane oddzielnie* se se

1532

[*k. 214*]

414. ||Suscepio [*s*] iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygiza, proconsule cum consulibus civitatis Siradiensis, Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Thuarozek, Matia [*s*] sutore consulibus [*ss*], die dominico post Floriani [*5 V*], anno Domini 1532, constitutus personaliter providus Mathias filius Jacobi Flyaska de Przeczicza[440], petivit sibi ius civile acteptari [*s*], [*k. 214v*] quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens tote civitati et super hoc idem Matias Flaska memoriale dedit.

[*k. 217*]

415. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigiza, proconsule cum consulibus, Andrea Thuarozek, Nicolao Zymnak, {[a-a]} <[b-]Nicolao Sobyeray, Mathia sutore[-c]> consulibus [*ss*], die dominico post festum sancti Petri [*30 VI*[441]], anno Domini 1532, constitutus personaliter providus Caspar de Calysch[442], petivit sibi ius civile acteptari [*s*], quod sibi dedimus, damus et admittimus et ipse vovit esse fidelis et obediens tote civitati et super hoc idem providus Caspar a Calysch dominis memoriale dedit.

a-a *skreślene tym samym atramentem* Michaele Yayko Joanne Szwolyeny-szky*; końcówka* szky*, oddzielona i zapisana w następnym wierszu, nie została skreślona*

b-c *dodane między wierszami, nad skreśleniem*

[*k. 217v*]

416. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram, videlicet Johannis Parzygyza preconsulis necnon consulum supra scriptorum[443], feria sexta

ante Visita[cionem[a]] Marie [*1 VII*], anno Domini 1532, constitutus [*ss*] personaliter providus Albertus de Clwow[444], petivit sibi ius civile acceptari, quot [*s*] sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti communitati civitatis Siradienis, super quo memoriale idem Alberus dominis dedit.

a końcówka obcięta i zasygnalizowana znakiem skrócenia

[*k. 219*]

417. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram Johannis Parzygyza preconsulis necnon Nicolai Sobyeray, Nicolai Zymnak, Nicolai [*s*] Andree[445], Mathia sutore, feria quarta in die Bryczyy [*13 XI 1532*[446]], providus Ambrosius gener Kalyszky[447] de Golikowo[448], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille se vovit esse fidelis toti civitati et super hoc memoriale iuri dedit.

418. ||Suscepcio iuris civilis Stazczowszky||. Veniens ad presenciam nostram providus Albertus Ranka de Starcze[449] adest[a] [*ss*] ad preconsulem Jo[an]nem Parzygyza preconsulis [*ss*] necnon Nicolai Sobyeray, Nicolai Zymnak, Mathie sutoris consulum, anno Domini 1532, die dominico ante festum sancte Elizabeth [*17 XI*], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens et super hoc arram dominis dedit.

a pierwsza litera wyrazu poprawiona z I *lub* l

[*k. 219v*]

419. ||Suscepcio iuris civilis||. Ad nostram presenciam, videlicet preconsulis Johannis Parzygyza, Nicolai Sobyeray, Nicolai Zymnak, Mathie sutoris, Andree Thwarozek consulibus, [veniens[a]] providus Adam Madey de Siradia[450], petivit sibi ius civile accomodari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens tote civitati, super hoc idem {[b-b]} Adam memoriale dedit.

a brak w R

b-b skreślone tym samym atramentem fi *lub* si

420. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Twarozek consulibus, die dominico ante Elizabeth [*17 XI*], anno Domini 1532, constitutus personaliter providus Petrus de Romyszow[451], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti civitati, super quo idem Petrus {[a-a]} memoriale dominis dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem est

421. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Mathia sutore consulibus, die dominico ante Elizabeth [*17 XI*], anno Domini 1532, constitutus personaliter providus Blasius de Kamyonomostek[452], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens <tote civitati[a]> et super hoc memoriale Adam[453] dominis dedit.

a dodane pod wpisem ręką pisarza, zasygnalizowane znakiem wstawienia

422. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Mathia sutore consulibus, die dominico ante Elizabeth [*17 XI*], anno Domini 1532, constitutus personaliter providus {[a-a]} Stanislaus de Wolborz[454] pannitonsor, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens et super hoc Stanislaus idem [*ss*] memoriale dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem Blasius de Kamyonomoszek petivit sibi ius civile acceptari quod sibi dedimus et admisimus

423. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Andrea Thwarozek, Mathia sutore consulibus, feria sexta post festum sancte Elizabeth [*22 XI*], anno Domini 1532, veniens personaliter providus Nicolaus Kolyak de Pyaszky[455], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens tote civitati, super quo idem Nicolaus dominis memoriale dedit.

1533

[*k. 220*]

424. ||Suscepcio iuris civilis||. Feria sexta ante festum sancte Agnetis [*17 I*], anno Domini 1533, veniens ad presenciam nostram preconsulis Jo[annis] Parzygyza necnon Mathie Corczak, Nicolai Zymnak, Andree Thawarozek, Mathie sutoris, providus Hanus Goth de Hevspark[456] post Wratislawiam[457], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens tote civitati, super quo idem Hanus memoriale dominis dedit.

[*k. 223v*]

425. ||Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Sobyeray, Nicolao Symak, Matthia Corczak, Matthia sutore, Andrea

Thwarozek consulibus[458], anno Domini 1533, quarta feria ante inventionis sancti Stephani [*30 VII*], veniens personaliter providus Joannes Przczarzka de Thykadlow[459], petivit ius civile sibi acceptari, quod illi dedimus, atque admisimus, ille quoque sese promisit, atque vovit esse obedientem, atque fidelem toti civitati, super quo idem Joannes memoriale dominis donavit.

426. Eodem die et anno [*30 VII 1533*], atque preconsule, atque[a] consulibus, quibus supra[460], providus Stanislaus de Przedborz[461], itidem ius civile petivit acceptavitque fidelitatem et obedientiam toti civitati, promittens se servaturum.

a *jest* ae *ze znakiem ściągnięcia*

[*k. 224*]

427. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule {[a-a]} necnon Mathia Corczak, Nicolao Zymnak, Mathia sutore, Andrea Twarozek consulibus, feria sexta[b] ante festum sancte Hedvys [*10 X*], anno Domini 1533, constitutus personaliter providus Andreas Szczybkowycz de Gorzvchy[462], petivit sibi ius civile acceptari, quod dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens et super hoc {[c-c]} memoriale dominis dedit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* necnon Nicolao Sobyeray Nicolao Zymnak

b *w R zapis* VI

c-c *skreślone tym samym atramentem* ius

428. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza proconsule necnon Mathia Corczak, Nicolao Zymnak, Mathia sutore, Andrea Twarozek consulibus, feria sexta ante festum sancte Hedvigis [*10 X*], anno Domini 1533, constitutus personaliter providus {[a-a]} Bartolomeus de Staw[463], petivit sibi [*k. 224v*] ius civile acceptari, quod illi dedimus atque admisimus, illeque sese[b] promisit atque vovit esse obedientem atque fidelem toti civitati et communitati, super quo idem {[c-c]} Bartholomeus dominis arram dedit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* Andreas

b *w R pisane oddzielnie* se se

c-c *skreślone tym samym atramentem* Joannes *[?]*

[*k. 225*]

429. ||Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigiza preconsule, Mathia Corczak, Nicolao Shobieray, Nicolao Zymnak consulibus, constitutus personaliter providus Augustinus de Minore Døbrowka[464], petivit sibi ius acceptari, quod illi tribuimus[a] et admisimus, super quo dictus Augustinus medium g[rossi[b]] dedit dominis, fidelitatem et obedientiam promittens toti civitati.

a *w R jest zapis* tbuimus *ze znakiem ściągnięcia*
b *w R jest zapis* g *ze znakiem obcięcia*

[*k. 225v*]

430. ||Starczowsky.| Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigyza proconsule necnon Mathia Corczak, Nicolao Zymnak, Mathia sutore, Andrea Twarozek consulibus, feria quarta in crastino Simonis et Jude appostolorum [*29 X*], anno Domini 1533, constitutus personaliter nobilis Petrus de Starcze[465], peciit sibi ius civile acteptari [*s*], quod dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens et super hoc memoriale dominis dedit.

431. ||Suscepcio iuris civilis. | Czyensky||. [*k. 226*] Coram nobis Joanne Parzigyza proconsule necnon Mathia Corczak, Nicolao Zymnak, Mathia sutore, Andrea Twarozek consulibus, feria quarta in {*a-a*} crastino Simonis et Jude appostolorum [*29 X*], anno Domini 1533, constitutus personaliter providus Stanislaus Cziensky[466], peciit sibi ius civile acteptari [*s*], quod se dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens et super hoc memoriale dominis dedit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* vigili

[*k. 228v*]

432. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigyza proconsule necnon Mathia Corczak, Nicolao Zymnak, Mathia sutore, Andrea Twarozek consulibus, feria sexta ipso die Presentacionis Virginis Marie [*21 XI*], anno Domini 1533, constitutus personaliter providus Mathias Thestarz[a] [*?*] de Wartha[467], peciit sibi ius civile acteptari [*s*], quod dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens et super hoc memoriale dominis dedit.

a *odczyt niepewny*

1534

[*k. 230v*]

433. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Zymnak, Petro Starczowszky, Blasio mercatore et Jo[han]ne Wolyenszky consulibus {*a-a*} feria tercia[b] post dominicam Invocavit [*24 II*], anno Domini 1534, constitutus personaliter providus Andreas de villa Wyelkye[468] de terra Vyelyvnensi[469], petivit sibi ius civile acceptari, quod ei dedimus et concessimus et ipse, tanquam liber, vovit esse fidelis et obediens toti civitati et super hoc idem Andreas memoriale iuri dedit.

a-a skreślone tym samym atramentem die

b w R zapis 3ª

[*k. 235*]

434. ||Susceptio iuris civilis||. [C[a]]oram nobis Joanne P[a[a]]rz[y[a]]gyza preconsule, Nicolao Zy[m[a]]nak, Petro Starczowski, B[lasio[a]] mercatore et Joanne Volen[ski[a]] consulibus, feria quarta inter octavas Ascensionis [*20 V*], anno Domini 1534, constitutus personaliter providus Jacobus Zabyegala, petiit sibi ius concedi civile, quod ei dedimus et concessimus, ille vero, tam[b] [*?*] liber, vovit esse fidelis et obediens toti civitati, super qua re idem Jacobus solidavit.

a ubytek części karty

b odczyt niepewny – uszkodzenie karty

435. ||Susceptio iuris||. {[a-a]} Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule, Nicolao Zymnak, Petro Starczowski, Blasio mercatore, Joanne Volenski consulibus, feria quarta inter octavas Ascensionis [*20 V*], anno 1534, constitutus personaliter Martinus a Kanykow[470], petiit sibi ius civile concedi, quod ei dedimus et concessimus, ille vero, ut liber, promisit fidelitatem ac obedientiam toti civitati, super qua re idem Martinus solidavit.

a-a skreślone tym samym atramentem die eodem

[*k. 215v*]

436. ||[a-]Susceptio iuris civillis||. Coram nobis Johanne Parzygiza proconsule cum consulibus civitatis Siradiensis Nicolao Zymnak, Blasio mercatore, Johanne Suolyenysky, Petro Starczowsky consulibus [*ss*], in octava Corporis Christi[b] [*11 VI*], anno Christi[b] 1534, constitutus personaliter providus Jacobus de Kurzelyow[471], petivit sibi ius civille acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens tote civitati et super hoc idem Jacobus memoriale iuri dedit[-c].

a-c wpis dodany wtórnie, na dole k. 215v, sporządzony tą samą ręką co wpisy na k. 237–238 datowane na 1534 r.

b jest zapis xi *ze znakiem skrócenia*

[*k. 238v*]

437. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1534. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Nicolao Zymnak, Jo[han]ne Wolenssky, Blasio[472] consulibus, feria tercia ante festum sancte Hedvys [*13 X*], veniens ad presenciam nostram providus Michael de Godynycze[473], petivit sibi ius civile[a] [*ss*], quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens, super quo memoriale dedit.

a w zdaniu podrzędnym brak bezokolicznika – acceptari *lub* concedi

[*k. 239*]

438. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1534. Coram nobis Johanne Parzigiza preconsule nec non Nicolao Zimnak, Johanne Volienyski, Blasio <mercatore[a]> consulibus, feria quarta in festo Undecim milia virginum [*21 X*], veniens Martinus Jabramowski[474], ad presenciam nostram, de suburbio Sancti Spiritus[475], petivit sibi ius civile[b] [*ss*], quod sibi dedimus et admissimus et ipse promisit esse fidelis et obediens, super quo memoriale dedit.

a *nadpisane nad wierszem tą samą ręką*

b *w zdaniu podrzędnym brak bezokolicznika* – acceptari *lub* concedi

[*k. 239v*]

439. ||Susceptio iuris civilis||. Anno Domini 1534. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule, Nicolao Zymnak, Joanne Volyensky, Blasio mercatore, Petro Starczowski consulibus, die Saturni, die feriarum Barbare [*4 XII*[476]], veniens <providus[a]> Hovorowski Stanislaus, peciit sibi ius civile concedi, quod illeque per nos concessumque, ille vero spopondit sese[b] fore fidum nobis in omnibus ac obedientem, super quo solidavit.

a *dodane między wierszami tą samą ręką*

b *w R pisane oddzielnie* se se

440. ||Susceptio iuris civilis||. Anno et die quo superne [*4 XII 1534*], coram nobis Joanne Parzygiza praeconsule[a], Nicolao Zymnak, Joanne Volyensky, Blasio mercatore, Petro Starczowsky, veniens providus {[b-b]} <Jozephus[c]> Sryotkouycz[d] [*?*] a Manycze[477], peciit sibi concedi ius civile, quod illi per nos concessum est, ille vero promisit sese[e] fore fidum ac obedientem in omnibus, super quo solidavit.

a *w trzeciej literze wyrazu zasygnalizowany dwuznak* ae *w formie* ę

b-b *skreślone tą samą ręką* Jacobus

c *nadpisane tą samą ręką nad skreśleniem*

d *odczyt drugiej litery niepewny*

e *w R pisane oddzielnie* se se

[*k. 240*]

441. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1534, coram nobis Joanne Parzygyza preconsule, Nicolao Zymnak, Joanne Volyenski, Blasio mercatore, Petro Starczowski consulibus, die Mercurii, in crastino feriarum Concepcionis V[irgnis] M[arie] [*9 XII*], veniens providus Bartholomeus Cholybka de Vosnyki[478], peciit sibi ius civile administrari, quod illi per nos administratum est. Ille vero promisit sese[a] fore obedientem et fidum in omnibus, super quo solidavit.

a *w R pisane oddzielnie* se se

1535

[*k. 241v*]

442. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza, Mathia sutore, Petro Starczowski, Joanne Volyenski, Joanne Lupka consulibus, die Mercurii postridie feriarum Purificacionis Marie Virginis [*3 II*], anno MDXXX {*a-a*} V [*1535*] veniens personaliter providus Egidius Idzyk de Zodwoze[479], peciit sibi ius civile concedi, quod illi per nos concessum est, ille vero promisit fore fidelem in omnibus que obedientem, quod solidavit.

a-a *zatarte atramentem* iiii

[*k. 242v*]

443. ||Suscepcio iuris||. Veniens personaliter providus Bartholomeus de Thurow[a 480] ad nos Johannem Parzygyza preconsulem Siradiensem necnon Mathiam sutorem, Petrum Starczowszki, Jo[han]nem Volyenszki, Jo[han]nem Lyvpka, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communitati, super hoc memoriale dominis dedit.

a *ostatnia litera wyrazu jest poprawiona; wcześniej była inna końcówka, prawdop.* a

444. ||Suscepcio iuris||. Veniens personaliter providus {*a-a*} <Paulus*b*> de Zagorzycz[481] ad nos {*c-c*} Johannem preconssulem [*s*] et Mathiam sutorem, Petrum Starczowszki, Jo[han]nem Wolensz[ki*d*], Jo[han]nem Lyupka consules, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit esse fidelis et obediens toti communita[ti*d*] et super hoc {*e-e*} Paulus memoriale dominis solvit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* Bartholomeus Petru *[?]*

b *nadpisane nad skreśleniem*

c-c *skreślone tym samym atramentem* providus pro

d *końcówka wyrazu niewidoczna z powodu głębokiego wszycia karty*

e-e *skreślone tym samym atramentem* Petrus

[*k. 244*]

445. ||Suscepcio iuris||. In presencia Johannis Parzygyza preconsulis necnon Mathie sutoris, Jo[hann]is Lyvpka, Jo[hann]is Wolyenszky, Petri Starczowszki consulum, feria sexta in vigilia Philypi [et*a*] Jacobi [*30 IV*], anno Domini 1535, veniens ad presenciam nostram providus Martinus de Vaglnow*b* [*?*][482], petivit sibi ius civile dari, quod sibi dedimus et admissimus et ipse Martinus vovit esse fidelis et obediens toti communitati, super quo idem Martinus memoriale dominis dedit.

a *brak w R*

b *tekst wyblakły, odczyt niepewny, może jest kreska oznaczająca znak specjalny i trzeba czytać* Vanglnow

[*k. 244v*]

446. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon {[a-a]} Mathia sutore, Jo[han]ne Lyvpka, Jo[han]ne Wolyenszky, Petro Starczowszki consulibus, feria sexta[b] ante Pentecostes [*14 V*], anno Domini 1535, veniens ad presenciam nostram providus Jacobus de Bobrowa[483], petivit sibi ius civile acceptari, quod dedimus et admisius et ipse vovit fidelis et obediens.

a-a *skreślone tym samym atramentem* Joh

b *w R jest zapis* VI

447. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1535. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule necnon Joannem Lyupka, Joannem Zwolyensky, Petrum Stharczowsky, Matiam sutorem consulibus, proximo die Veneris ante festum sancti Viti [*11 VI*], veniens providus Joannes Manyaczek ad nostram consularem residenciam, peciit sibi ius civile concedi, quod illi quoque per nos concessum est. Ille in eo spopondit sese[a] fore fidum nobis in omnibus ac obedientem super quo solida[vit[b]].

a *w R pisane oddzielnie* se se

b *końcówka niewidoczna z powodu głębokiego wszycia karty*

[*k. 245*]

448. ||Suscepcio iuris||. Anno Domini 1535, feria quinta in vigilia Visitacionis Beatissime Virginis Marie [*1 VII*], coram nobis Jo[an]ne Parzigiza preconsule et Mathia sutore, Petro Starczowszky, Jo[an]ne Wolyenszki, Jo[an]ne Lyvpka, constitutus personaliter providus Mathias Chadza de Bobolycze[484]{[a-a]}, exitus liber a domino suo prout obligavit, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ipse vovit se esse fidelis et obediens toti communitati, et super hoc idem Mathias memoriale solvit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* pet

449. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1535, feria quinta[a] in vigilia Visitacionis gloriose Virginis Marie [*1 VII*], coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon {[b-b]} Mathia sutore, Jo[han]ne Lyvpka, Johanne Wolyenszka [*s*] consulibus, constitutus personaliter providus Stanislaus Mordal de Ptaszkowycz[485], petivit sibi ius civile acceptari, quod ei dedimus et super hoc memoriale idem Stanislaus dedit.

a *w R zapis* V

b-b *skreślone tym samym atramentem* Johanne

450. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1535, feria sexta in crastino [a-]divae Marthae[-b] Virginis [*30 VII*], coram nobis Joanne Parzygyza proconsule necnon Mathia sutore, Joanne Lyupka, Joanne Wolyenysky consulibus, constitutus personaliter providus Martinus Stanyaschek de {[c-c]} <Zagorzicze[d 486]>, petivit sibi ius civile acceptari, quod ei dedimus et super hoc memoriale idem Martinus dedit.

a-b *w obu wyrazach przy ostatnich literach zasygnalizowany dwuznak* ae *w formie* ę

c-c *skreślone tym samym atramentem* Dzwygorzow

d *nadpisane ręką pisarza nad skreśleniem*

[*k. 246*]

451. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1535, die dominico ante festum sancti Aegidii [*29 VIII*], coram nobis Joanne Parzygisza proconsule necnon Mathia sutore, Joanne Lyupka, Joanne Wolyenyszky consulibus, constitutus personaliter Joannes Nowak, petivit sibi ius civile acteptari [*s*], quod ei dedimus et super hoc idem Joannes memoriale dedit.

452. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1535, die dominico ante festum sancti Egidii [*29 VIII*], coram nobis Jo[han]ne Parzygyza preconsule necnon Mathia sutore, Johanne Lyvpka, Jo[han]ne Wolyenszky, Petro Starczowszky, constitutus personaliter providus Mathias de Vnyeyow[487] Woszek, petivit sibi ius civile acceptari, quod ei dedimus et admisimus et super hoc idem Mathias memoriale dedit.

[*k. 246v*]

453. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1535, die dominico ante festum sancti Francisci [*3 X*], coram nobis Johanne Parzygysza necnon Mathia calceolario, Jo[han]ne Lyupka, Joanne Swolyenyszky, Petro Stharczowszky consulibus, constitutus personaliter Joannes de Vynow[488], petivit sibi ius civile acteptari [*s*], quod ei dedimus et super hoc idem Joannes memoriale dedit.

[*k. 248*]

454. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1535, die dominico ante festum sancti Luce Evangeliste [*17 X*], coram nobis Joanne Parzygyza proconsule nec non Mathia[a] sutore, Joanne Lyvpka, Joanne Volyenszky, Petro Stharczowsky consulibus, constitutus personaliter Mathias de Kowalye[489], petivit sibi ius civile acceptari, quod ei dedimus et super hoc idem Mahias memoriale dedit.

a *ostatnia litera poprawiona, pierwotnie było* e

[*k. 249*]

455. ||Suscepcio iuris civilis||. Anno Domini 1535, die Saturni proximo post ferias Undecim milia virginum [*23 X*], coram nobis Joanne [*k. 249v*] Parzygyza proconsule nec non Mathia sutore, Joanne Lyupka, Joanne Zwolyenyszky, Petro Sztharczowsky, constitutus personaliter providus Andreas sartor filius Margarethe de Syradia, petivit sibi ius civile dari, quod sibi dedimus et presenti inscripcione damus, super quo memoriale dedit.

[*k. 249v*]

456. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad nostram presenciam providus Andreas gener Kaznowszky[490], petivit sibi ius civile administrare et dare, ut sit iam civis prout et ceteri cives. Ideo nos preconsul[491] cum consulibus Mathia sutore, Petro Starczowszky, Jo[an]ne Wolyenszky et Jo[an]ne Lyvpka consulibus, feria sexta post Omnium Sanctorum [*5 XI*], anno Domini 1535, hoc idem ius civile eidem Andree dedimus et concessimus et ipse vovit esse obediens et fidelis tote civitate[a], super quo memoriale dominis dedit.

a *tak R zamiast* civitati

[*k. 250v*]

457. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam [*ss*] providus Stanislaus Koszcharz de terra Szandomiriensi[492], petivit sibi ius civile acceptari, coram nobis Jo[an]ne Parzygyza preconsule necnon Mathia[493], Jo[an]ne Lyvpka, Jo[an]ne Wolyenszky consulibus, anno Domini 1535, eidem Stanislao ius civile dedimus et concessimus et ipse vovit esse fidelis et obediens tote civitati, super quo memoriale dominis dedit.

458. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad nostram presenciam providus Franciscus Dabala[494] de Warszawa[495] pellifex, petivit sibi ius civile acceptari, quod nos Johannes Parzygyza preconsul, Mathys sutor, Jo[han]nes Wolyenszky, Jo[han]nes Lyvpka, eidem ius civile dedimus et concessimus et ille providus Franciscus vovit esse fidelis et obediens tote communitati et iam factus est totaliter civis Siradiensis, super quo idem Franciscus memoriale dominis dedit.

[*k. 251*]

459. ||Suscepcio iuris civilis||. Veniens ad presenciam nostram providus Petrus de Volya Wyazowa[496], petivit sibi ius civile acceptari, coram nobis Johanne Parzygyza preconsule, Mathia sutore, Jo[han]ne Lyvpka consulibus, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens tote communitati, super quo memoriale iuri dedit.

1536

[*k. 252*]

460. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Mathia Corczak, Jo[han]ne Lyvpka, Jo[han]ne Myszkowycz, Clemente[497] consulibus, anno Domini 1536, veniens ad presenciam <nostram[a]> nobilis Stanislaus Bvyny, feria sexta[b] ante Philipi [et[c]] Jacobi [*28 IV*], petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus presenti libro et ille vovit esse fidelis et obediens tote communitati prout et alii et super hoc memoriale idem Stanislaus dominis dedit.

a *nadpisane nad wierszem*

b *w R zapis* VI

c *brak w R*

[*k. 253*]

461. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza proconsule, Mathia Corczak, Joanne Lyupka, Joanne Myskowicz, Clemente Cosmalya {[a-a]} consulibus, feria sexta post festum Assumptionis proxima [*18 VIII*], anno 1536, constitutus personaliter providus Joannes de Curow[498], petivit sibi ius civile a nobis acceptari, quod sibi dedimus et admisimus, ipse autem vovit esse fidelis toti communitati Siradiensi et super hoc idem Joannes {[b-b]} <dominis[c]> memoriale dedit.

a-a *skreślone tym samym atramentem* feria

b-b *skreślone tym samym atramentem* iuri

c *nadpisane nad skreśleniem*

[*k. 253v*]

462. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigiza proconsule, Mathia Corczak, Joanne Lyupka, Joanne Myskowicz, Clemente[499] consulibus, constitutus personaliter providus Joannes Karkoska de Brzesznyo[500], petivit sibi a nobis ius civile acteptari [*s*], quod sibi dedimus et admisimus, ipse autem vovit esse obediens et fidelis toti communitati Siradiensi, super quo idem Joannes dominis memoriale dedit.

463. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigiza proconsule, Mathia Corczak, Joanne Lyupka, Joanne Myskovicz, Clemente Cosmalya consulibus, constitutus personaliter providus Joannes Skowronek mensarius, petivit sibi a nobis ius civile acteptari [*s*], quod sibi dedimus et admisimus, ipse autem vovit esse obediens et fidelis toti communitati Siradiensi, super quo idem Joannes dominis memoriale dedit.

[*k. 254v*]

464. ||Suscepcio iuris||. Coram nobis Johanne Parzygyza preconsule necnon Mathia Corczak, Jo[han]ne Lyvpka, Clemente[501], Jo[han]ne Myszkowycz consulibus, die dominico post Francisci [*8 X*], anno Domini 1536, veniens ad nostram presenciam providus Jo[han]nes gener Duczek, petivit sibi ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus et ille vovit esse fidelis et obediens toti civitati, super quo idem Johannes memoriale dedit.

[*k. 256v*]

465. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza preconsule, Nicolao Korczak etc., constitutus personaliter Joannes de Oszyakow[502], petivit sibi a nobis ius civile acteptari [*s*], quod sibi dedimus et admisimus, ipse autem vovit esse obediens et fidelis toti communitati Syradiensi, super quo idem Joannes dominis memoriale dedit.

1537

[*k. 261*]

466. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza proconsule, Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Joanne Myskowicz, Mathia sutore, feria sexta post festum sancti Adalberti [*27 IV*], anno Domini M. D. XXX. VII[o] [*1537*], constitutus personaliter providus Sebastianus textor a Vratislauia[503], petivit sibi a nobis ius civile acteptari [*s*], quod sibi dedimus et admisimus, ipse autem vovit esse obediens et fidelis toti [*k. 261v*] communitati Siradiensi, super quo dominis memoriale dedit.

467. Eodem die et anno [*27 IV 1537*], coram nobis[504], constitutus personaliter providus Andreas textor a Calysch[505], petivit sibi a nobis ius civile acteptari [*s*], quod sibi dedimus et admisimus, ipse autem vovit esse obediens et fidelis toti communitati Siradiensi, super quo dominis memoriale dedit.

[*k. 267*]

468. ||Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigyza praeconsule[a], Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, Joanne Myszkowycz, Mathia sutore, feria sexta post festum sancti Francisci [*5 X*], anno Domini 1537, constitutus personaliter providus Wolwgangus de Lypszka[506], petivit sibi a nobis dari[b] ius civile acceptari [*ss*], quod sibi dedimus et admisimus, ipse autem vovit esse obediens et fidelis toti communitati Syradiensi, super quo dominis memoriale dedit.

a *w trzeciej literze zasygnalizowany dwuznak* ae *w formie* ę
b *po wyrazie powtórzone* sibi

469. ||Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigyza praeconsule[a], Nicolao Szobyeray, Nicolao Zymnak, Joanne Miskowycz, Mathia sutore consulibus, feria sexta post festum s. Francisci [*5 X*], anno Domini 1537, constitutus personaliter providus Paulus de Kossicze[507], petivit sibi a nobis dari ius civile, quod sibi dedimus et admisimus, ipse autem vovit esse obediens et fidelis toti communitati Syradiensi, [*k. 267v*] super quo dominis memoriale dedit.

a *w trzeciej literze zasygnalizowany dwuznak* ae *w formie* ę

470. ||Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigyza, Nicolao Szobyeray, Nicolao Zymnak, Joanne Myskowycz, Mathia sutore, feria quarta post festum s. Galli [*17 X*], anno Domini 1537, personaliter constitutus <providus[a]> Joannes de Szyroda[b 508], petivit a nobis sibi dari ius civile, quod sibi dedimus et admisimus, ipse autem vovit esse obediens toti communitati Syradiensi, super quo dedit dominis memoriale.

a *poprawione na wpisanym wcześniej* Joannes
b *nad czwartą literą wyrazu* r *nadpisane mniejszym modułem* z*; może trzeba czytać* Szyrzoda

[*k. 268v*]

471. ||Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigiza, Nicolao Szobyeray, Nicolao Zymnak, Joanne Myskowycz, Mathia sutore, feria sexta proxima ante festum s. Martini proxima [*9 XI*], anno Domini 1537, personaliter constitutus providus Jacobus sartor de Wyøzowa Vola[509], petiit a nobis sibi dari ius civile, quod sibi dedimus et admisimus, ipse autem vovit esse obediens toti communitati Syradiensi, super quo dedit {[a-a]} memoriale preconsuli cum consulibus.

a-a *skreślone tym samym atramentem* imi *lub* my

[*k. 269v*]

472. ||Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigyza, Nicolao Szobyeray, Nicolao Zymnak, Joanne Myskowycz, Mathia sutore, feria sexta proxima ante festum s. Katherine [*23 XI*], anno Domini 1537, personaliter constitutus providus Stanislaus dictus Thoga de Manycze[510], petivit a nobis sibi dari ius civile, quod sibi dedimus et admisimus, ipse autem vovit esse obediens toti communitati Syradiensi, super quo memoriale dominis dedit.

[*k. 273*]

473. ||Susceptio iuris civilis||. Veniens ad nostras[a] presentiam laboriosus Jacobus de Vola Vyevyeczka[511], peciit sibi ius civile dari, quod ad peticionem dedimus, illeque vovit esse obediens dominis civitatis Syradiensis, presentibus Joanne Parzigyza praeconsule[b] et Nicolao Szobyeray, Nicolao Zymnak, Joanne Myskowycz, Mathia sutore consulibus, anno Domini 1537, in festo sancti Joannis Baptiste [*27 XII*[512]], quod solidavit prefatus Jacobus.

a *tak R zamiast* nostram

b *w trzeciej literze zasygnalizowany dwuznak* ae *w formie* ę

1538

[*k. 274*]

474. ||[a]Suscepcio iuris||. Veniens ad presenciam famatorum Johannis preconsulis, Jo[hannis] Parzygyza preconsulis [*ss*], Nicolai Sobyeray, Nicolai Zymnak, Mathie sutoris, Myszkowycz Jo[hannis] consulis[b], providus Paulus de Wyewyeczszka Volya[513], petivit ius civile acceptari, sciens[c] ipsum esse liberum a domino suo, hocidem ius civile eidem dedimus et contulimus, ipse vovit esse fidelis et obediens toti civitati, super quo idem Paulus memoriale dedit dominis[-d].

a-d *wpis niedatowany, sporządzony inną ręką, na dole karty, ale po dwóch wpisach z 1538 r.*

b *tak R zamiast* consulum

c *tak R zamiast* scientes

[*k. 278v*]

475. ||Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigyza proconsule nec non Nicolao Szobyeray, Nicolao Zymnak, Joanne Myskowycz, Mathia sutore consulibus, feria sexta proxima ante ferias Pentecosten [*7 VI*], anno 1538, constitutus personaliter providus Gregorius dictus Bvyny ex molendino Szmarzowsky[514] oriundus, petivit sibi a nobis dari ius civile, quod sibi dedimus et admisimus, ipse autem iuravit esse obedire toti communitati Syradien[si[a]], super quo dominis memoriale dedit.

a *niewidoczna końcówka z powodu głębokiego wszycia karty, prawdop. jest znak obcięcia*

[*k. 281*]

476. ||Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygyza, Nicolao Szobyeray, Nicolao Zymnak, Joanne Myskowycz, Mathia sutore, feria sexta proxima ante

festum sancti Kylyani [*5 VII*], anno Domini 1538, personaliter constitutus providus Jacobus dictus Czyerlyczka[a] [*?*] de Zakolycze[b][515], petivit a nobis sibi dari ius civile, quod sibi dedimus et admisimus, ipse autem [vo[c]]vit esse obediens toti comitati[d] Syradiensi, super quo memoriale dedit domino.

a *środkowa część wyrazu poprawiona; odczyt niepewny, być może trzeba czytać* Czyalyczka

b *początkowa część wyrazu poprawiona, ale pierwotny zapis nieodczytany*

c *ubytek części karty*

d *zapewne powinno być* communitati, *ale w R brak znaku skrócenia*

[*k. 283*]

477. ||Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigyza preconsule, Nicolao Szobyeray, Nicolao Zimnak, Joanne Myskowycz, Mathia sutore, personaliter constitutus providus Mathias de Lvbyanka[516], petiit a nobis sibi dari ius civile, cui et concessimus, qui preconsuli cum consulibus totique communitati iuravit esse obedientem, super quo dominis memoriale dedit, feria quarta proxima a feriis Omnium Sanctorum [*6 XI*[517]], anno Domini 1538.

478. ||Susceptio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzigiz[a[a]] proconsule, Nicolao Szobyeray, Nicolao Zymnak, Joanne Myskovycz, Mathia sutore cons[ulibus[a]], feria quarta proxima a feriis [Omnium[a]] Sanctorum [*6 XI*], anno Domini 153[8[a]], [*k. 283v*] constitutus personaliter providus Joannes curifex, petiit a nobis sibi dari ius civile, quod ei dedimus et concessimus, ille vero vovit omnibus nobis et toti communitati esse obediens, quod solidavit.

a *ubytek części karty*

1539

[*k. 286v*]

479. ||Suscepcio iuris civilis||. Coram nobis Joanne Parzygysza proconsule, Nicolao Sobyeray, Nicolao Symnak, Joanne Myskowycz, Mathia[518] consule[a], constitutus personaliter providus Albertus Brathko de Kaszowycze[519], petivit a nobis ius civile acceptari, quod sibi dedimus et admisimus, ipse autem prenominatus Albertus vovit esse obediens et fidelis toti comunitati Siradiensi, super quo dominis memoriale posuit.

a *tak R zamiast* consulibus

480. |||Su[a]scepcio iuris civilis||. [Coram[a]] nobis Joanne Parzigisza pro[consule[a]] necnon consulatu toto Siradi[ensi Ni[a]]colao videlicet Sobyeray, Nicolao[520] [...[a]], Joanne Myskowicz, Mathia[521] [...[a]] [i[a]]pso die Jozephi Nutricii Domini [*19 III 1539*[522]] [...[a]] nostri presenciam providus [...[a]] Dobra[523] oriundus peti[vit[a]] [...[a]]e suscipere civile ius [...[a]] [co[a]]nsuetudine iuris nostri [...[a]] [de[a]]dimus et admisimus [...[a]] [insc[a]]ripcione inscribit [*k. 287*] totalem obedienciam ac fi[de[a]]-litatem toti Siradiensi communitati servare, super quo dominis arram solvit.

a *ubytek części karty*

[*k. 287v*]

481. ||Suscepcio iuris||. [Cor]am[a] nobis Johanne Parzygyza preconsule [necn]on[b], Nicolao Sobyeray, Nicolao Zymnak, [Mathi]as[c] sutore, Jo[han]ne Myszkowycz consulibus [...[d]] ad presenciam nostri providus Stanislaus Kozyorow[...[d]][524], petivit sibi ius civile acceptari, [quod sibi[d]] dedimus et vovit fidelitatem [civ[d]]itatis, super quo memoriale Stanislaus dedit.

a *ubytek części karty; widoczna końcówka litery i znak skrócenia, zapewne zastępujący literę* m

b *ubytek części karty; widoczna litera* o *i znak skrócenia nad nią*

c *ubytek części karty; widoczne dwie ostatnie litery; powinno być* Mathia

d *ubytek części karty*

---

1 *Odojek to prawdop. jeden z braci: Wojciech (raj. sier. w 1452 r.) lub Maciej, właściciele domu w rynku (działka R-25). Sowina Sieradz, s. 60.*

2 *Wcześniejszy wpis datowany* feria quarta ante Ascensionis *1481 r. [30 V] sporządzono* coram nobis Swyathoslao preconsule necnon Nicolao cultifabro, Stanislao Ostrowszky, Jo[an]ne Sybydey, Nicolao Poczanthy consulibus *(R, k. 7).*

3 *Bartłomiej Błażek, kowal, a później (w 1496 r.) raj. sier., właściciel ogrodu ze stodołą w miejscu „za klasztorem" na przedmieściu św. Mikołaja. Sowina Sieradz, s. 212.*

4 *Stanisław Ostrowski w 1481 r. raj. sier., a w l. 1483–1484, 1486–1487, 1494–1495 burm. sier. Sieradz 2014, s. 412.*

5 *Opoczno, m. w woj. sand., pow. opoczyński, par. Opoczno, ok. 105 km na SE od Sieradza, id*PRNG 93340. WSandXVI, s. 150.

6 *Wpis poprzedni dokonany* coram Nicolao cultifabro prothoconsule, Jo[an]ne Maslowszky, Clemente Papa, Urbano pellifice consulibus *(R, k. 14).*

7 *Wcześniejszy datowany wpis tej samej ręki (niebezpośrednio poprzedzający), ma datę dzienną:* feria quarta ante Margarethe *1483 r. (R, k. 14); datacja wpisu następnego:* die Dominico ante festum Marie Magdalene *1483 r. (k. 14v).*

8 *Inowrocław, m. na Kujawach, w woj. i pow. inowr., par. Inowrocław, ok. 160 km na NW od Sieradza. KujXVI, s. 233.*

9 *Klemens Papież (Papyesz – R, k. 10v) raj. sier. w l. 1482–1486 i ponownie w l. 1487–1488, 1490, właściciel domu w północnej pierzei rynku (działka R-17). Sowina Sieradz, s. 70.*

*10 Id. niejed. – prawdop. Grabów m. w woj. sier., z. wiel., pow. ostrz., par. Grabów, ok. 40 km na SW od Sieradza, ob. Grabów nad Prosną, id*PRNG *37638, albo m. w woj. i pow. łęcz., par. Grabów, ok. 62 km na NE od Sieradza, id*PRNG *37631. MSŁS, cz. 1, s. 98; WSŁXVI, s. 113.*

11 Id. święta według datacji wpisu na stronie następnej (R, k. 16v): festo sancti Petri de vincula *[1 VIII].*

12 Nazwisko jest prawdop. przetłumaczone z polskiego. Tu w Gen. od venter – *„brzuch, żołądek".*

*13 Prawdop. Cienia, (do 2007 r. Cienia Wielka), w. w woj. i pow. sier., par. Gruszczyce, ok. 17 km na NS od Sieradza, id*PRNG *17493. MSŁS, cz. 1, s. 52–53; WSŁXVI, s. 109.*

*14 Chartłupia Wielka, ob. Charłupia Wielka, w. w woj. i pow. sier., par. Chartłupia Wielka, ok. 7 km na SW od Sieradza, id*PRNG *15088. MSŁS, cz. 1, s. 41; WSŁXVI, s. 109.*

*15 Tuszyn, m. w woj. sier., pow. piotrk., par. Stary Tuszyn, ok. 55 km na NE od Sieradza, id*PRNG *141877. MSŁS, cz. 2, s. 154–155.*

*16 Socha, w. w woj. i pow. sier., par. Warta, ok. 20 km na NW od Sieradza, id*PRNG *126092. MSŁS, cz. 2, s. 109.*

*17 Id. niejed. – prawdop. jedna ze w. Zagórzyce położonych nieopodal Sieradza, gdyż później kilkukrotnie przyjmowali obywatelstwo Sieradza ludzie z tej osady. Najbardziej prawdopodobna id. to Zagórzyce, w. w woj. sier., pow. szad., par. Strońsko, ob. nie istnieje, położona nad rz. Wartą, między Beleniem a Strońskiem, w miejscu dzisiejszej w. Beleń-Kolonia (id*PRNG *3632), ok. 7 km na SE od Sieradza (tak lokalizowana na Mapie Chrzanowskiego, w SGKP, t. 14, s. 270 i na mapie głównej w WSŁXVI); inne możliwe id.: Zagórzyce, ob. Zagórki, w. w woj. i pow. sier., par. Brodnia, ok. 18 km na NW od Sieradza (id*PRNG *155977); Zagórki, w. w woj. i pow. sier., par. Chartłupia Mała, ob. cz. w. Biskupice, ok. 6 km na NW od Sieradza (id*PRNG *155978); w. w woj. i pow. łęcz., par. Poddębice, ok. 33 km na NE od Sieradza (id*PRNG *156227). MSŁS, cz. 2, s. 198; WSŁXVI, s. 136.*

*18 Tubądzin, w. w woj i pow. sier., par. Tubądzin, ok. 13 km na NW od Sieradza, id*PRNG *141414. MSŁS, cz. 2, s. 150.*

19 Sandomierz, m. w Małopolsce, w woj. i pow. sand., par. Sandomierz, ok. 260 km na SE od Sieradza. WSandXVI, s. 155.

20 Piotr krawiec, raj. od 1485 r., burm. od 1500 r., w 1507 r. sporządził testament, w tym samym roku zmarł, prawdop. w wyniku zarazy; brat Anny Mrzygłodki i krawca Jakuba Gniwilka. Sowina Sieradz, s. 88; Sowina Najstarsze, s. 4, 9.

*21 Id. niejed. – prawdop. chodzi o Ujazd, m. w woj. łęcz. i pow. brzez., par. Ujazd, ok. 80 km na E od Sieradza, id*PRNG *142598, albo o w. Ujazd w woj. i pow. łęcz., par. Tur, ok. 45 km na NE od Sieradza, id*PRNG *142599. MSŁS, cz. 2, s. 156–157; WSŁXVI, s. 131.*

22 Prawdop. Babice, w. w woj. i pow. łęcz., par. Kazimierz, ok. 40 km na NE od Sieradza. MSŁS, cz. 1, s. 2–3. Za taką id. przemawia zapis Møszlowszky *(tj. Masłowski) tej ręki w nr. 19.*

*23 Być może Klucze, w. w woj. i pow. krak., par. Olkusz, ok. 140 km na SE od Sieradza, id*PRNG *54288. SHGKr., cz. 2, s. 552–555. Może chodzić też o Kluki, w. w woj. sier., pow. piotrk., par. Parzno, ok. 42 km na SE od Sieradza, id*PRNG *54338. MSŁS, cz. 1, s. 131. Może chodzić również o Kluczyce w woj. krak., pow. lel., par. Dzierżków, ok. 140 km na SE od Sieradza, id*PRNG *54323. SHGKr., cz. 2, s. 555, a może o Kluczewo, w. w woj. poz., pow. kośc., par. Przemęt, ok. 199 km na NW od Sieradza, lub o Kluczewo, w. w woj. i pow. poz., par. Ostroróg, ok. 220 km na NW od Sieradza. SHGPoz., cz. 2, s. 204.*

24 Konin, m. w woj. kal., pow. kon., ok. 78 km na NW od Sieradza. WlkpXVI, s. 435.

25 Id niepewna – prawdop. Prusków, w. w woj. sier., pow. szad., par. Marzenin, ob. Pruszków, ok. 22 km na SE od Sieradza, idPRNG 110474 lub Pruszki, w. w woj. i pow. łęcz., par. Siedlec, ok. 64 km na NE od Sieradza, idPRNG 110458. MSŁS, cz. 2, s. 54–55; WSŁXVI, s. 124.

26 Turek, m. w woj. i pow. sier., par. Turek, ok. 50 km na NW od Sieradza, idPRNG 141623. MSŁS, cz. 2, s. 153.

27 Kalisz, m. w Wielkopolsce, woj. i pow. kal., par. Kalisz, ok. 50 km na NW od Sieradza. WlkpXVI, s. 432.

28 Żoraw. SSNO, t. 6, s. 369.

29 Prawdop. Pyszkowo, w. na Kujawach, woj. brzes., pow. przed., par. Chodecz, ok. 95 km na NE od Sieradza, idPRNG 113540. KujXVI, s. 243.

30 Skrzynno, m. w woj. sand., pow. rad., par. Skrzynno, ob. w., ok. 135 km na SE od Sieradza, idPRNG 124209. WSandXVI, s. 156. Maciej prawdop. przybył ze Skrzynna.

31 Prawdop. Gorzkowice Wielkie ob. Gorzkowice (idPRNG 35157) albo Gorzkowice Małe, ob. Gorzkowiczki (idPRNG 35158), w. w woj. sier., pow. piotrk., par. Gorzkowice (Wielkie), ok. 70 km na SE od Sieradza. MSŁS, cz. 1, s. 91; WSŁXVI, s. 112.

32 Id. niepewna – prawdop. Głuchów – jedna z dwóch w. o tej nazwie w woj. i pow. sier. – w par. Brzyków, ok. 27 km na SE od Sieradza, idPRNG 33891 lub w par. Głuchów, ok. 32 km na NW od Sieradza, idPRNG 33884; może też Głuchów w woj. sier., pow. piotrk., par. Srock, ok. 60 km na ESE od Sieradza, idPRNG 33890. MSŁS, cz. 1, s. 87–88; WSŁXVI, s. 112.

33 Borzyszowice, w. w woj. sier., pow. szad., par. Borzyszowice, ob. Borszewice Cmentarne (idPRNG 9295) i Borszewice Kościelne (idPRNG 9297), ok. 23 km na NE od Sieradza. MSŁS, cz. 1, s. 24; WSŁXVI, s. 107–108.

34 Prawdop. Sobótka, w. w woj. i pow. łęcz., par. Sobótka, ob. Stara Sobótka, ok. 70 km na NE od Sieradza, idPRNG 128422 albo Sobótka, w. w woj. i pow. łęcz., par. Chełmno (lub Dąbie), idPRNG 126066. MSŁS, cz. 2, s. 108–109; WSŁXVI, s. 128.

35 W tym wypadku infra *oznacza „podczas, w czasie". SŁŚ, t. 5, kol. 569–570.*

36 Opoczno – zob. przyp. 5.

37 Parzymiechy, w. w woj. sier., z. wiel., pow. wiel., par. Parzymiechy, ok. 61 km na SE od Sieradza, idPRNG 97651. SGHWiel, s. 133.

38 Datacja jest zgodna z układem 1487 r. i uprawdopodabnia poprawność odczytu. W diecezji gnieźnieńskiej wspomnienie św. Krzysztofa celebrowano 27 VII. Chronologia polska, red. B. Włodarski, wyd. 2, Warszawa 2007, s. 136. Termin ten odpowiada również chronologii wpisów w księdze. Wcześniejsze wpisy są z 8 VII (nr 32–34), a późniejszy z 2 IX (R, k. 23).

39 Jan Pościsz w 1513 r. sprzedał ogród za klasztorem; w 1514 r. sprzedał swój dom z placem na przedmieściu św. Ducha. Był wówczas określony w księdze radzieckiej jako kmetho de Ruda, *nie wspomniano zaś o tym, że jest też obywatelem miasta. Sowina Sieradz, s. 90 (informacja o przyjęciu do prawa), 195, 214; R, k. 108–108v.*

40 Id. niejed. – prawdop. Ruda, ośrodek kasztelani, od XIII w. m., a potem w. w woj. sier., z. wiel., pow. wiel., par. Ruda, ok. 45 km na SW od Sieradza, idPRNG 117743. SHGWiel., s. 144–146.

41 Kłodawa, m. w woj. i pow. łęcz, par. Kłodawa, ok. 75 km na NE od Sieradza, idPRNG 54487. MSŁS, cz. 2, s. 228; WSŁXVI, s. 116.

42 Urban kuśnierz, właściciel domu w rynku (działka R-26), w. l. 1482, 1487, 1497–1499 raj., w 1499 r. burm. sier., w 1502 r. sporządził testament (Sowina Sieradz, s. 74; Sowina Najstarsze, s. 4).

43 Widawa, w., a następnie w XV w. m. w woj. i pow. sier., par. Widawa, ob. w., ok. 22 km na SE od Sieradza, idPRNG 145643. MSŁS, cz. 2, s. 168–169.

44 Gniew, m. w Prusach Królewskich, woj. pomorskie, pow. tczewski, par. Gniew, ok. 280 km na NE od Sieradza, idPRNG 34025. PKXVI, s. 119; AF.

45 Chodzi o święto Marii Magdaleny (22 VII); datacja zgodna z układem roku.

46 Prawdop. Osowa, inaczej Ossowa, w. w woj. i pow. sier., par. Kamionacz, opustoszała, obecnie nie istnieje, według rekonstrukcji Atlasu Historycznego Polski na mapie dla drugiej połowy XVI w. w. była położona na lewym brzegu Warty, ok. 10 km na NW od Sieradza. Msc. jest jeszcze zaznaczona na Mapie Chrzanowskiego. MSŁS, cz. 2, s. 19; WSŁXVI, cz. 2, s. 123; cz. I, mapa 2 (część północna).

47 Być może nazwisko Wojciecha wywodziło się od miejsca pochodzenia jego rodziny ze w. Gorazdowo w woj. kal., pow. pyzdr., par. Gorazdowo albo od nieistniejącej już wsi Gorazdy w woj. maz., pow. garwoliński, par. Garwolin. MazXVI, s. 167; AF.

48 Prawdop. Łosiniec, w. w woj. i pow. sier., par. Chartłupia Mała, ob. Łosieniec, ok. 5 km na NW od centrum Sieradza, idPRNG 73362. MSŁS, cz. 1, s. 188–189; WSŁXVI, s. 120.

49 Prawdop. Brzeźnio, Brzeźno, w. w woj. i pow. sier., par. Brzeźnio, ok. 12 km na SW od Sieradza, idPRNG 11482. MSŁS, cz. 1, s. 33–34.

50 Opoczno – zob. przyp. 5.

51 Jan Wij jest prawdop. tożsamy z ław. sier. Janem Wijem (Wii) z l. 1507 i 1508. AGAD, Księgi miejskie Sieradz, Sieradz 3, k. 15; R, k. 72.

52 Id. niejed. – być może Nowa Wieś w woj. i pow. sier., par. Brzeźnio, ok. 16 km na SW od Sieradza, idPRNG 88333 albo inna w. o tej nazwie, np. w woj. i pow. łęcz., par. Łąkoszyn. MSŁS, cz. 2, s. 7–8; WSŁXVI, s. 122.

53 Prawdop. Grabie, w. na Kujawach, w woj. i pow. brzes., par. Grabie, ok. 160 km na NE od Sieradza, idPRNG 37100; być może też Grabia, w. w woj. sier., pow. szad., par. Marzenin, ok. 18 km na SE od Sieradza, idPRNG 37071. KujXVI, s. 233; MSŁS, cz. 2, s. 96.

54 Sobótka – zob. przyp. 34.

55 Odtworzona data jest hipotetyczna ze względu na niewidoczność części tekstu oraz silne skrócenia. Chronologia wpisów przemawia za poprawnością rekonstrukcji. Nazwa niedzieli według psalmu za: Chronologia polska, s. 233.

*56 Ostatnia cyfra w dacie niewidoczna z powodu ubytku karty. Datę roczną zrekonstruowano według wpisów wcześniejszych i późniejszych: na k. 29 wpisy z 1493 r. bez daty dziennej, na k. 29v wpisy najpewniej z 21 XII 1493 r. (*sabbato die sancti Thome*) i 10 I 1494 r. (*feria sexta post Ephifaniarum Domini*), na stronie następnej (k. 29a) wpisy z 1494 r., a pierwszy z datą dzienną 24 I 1494 r. (*feria sexta in vigilia Pauli conversionis*).*

57 Warta, m. w woj. i pow. sier., par. Warta, ok. 15 km na NW od Sieradza, idPRNG 144417. MSŁS, cz. 2, s. 164–165.

58 Radomsko, m. w woj. sier., pow. radomszcz., par. Radomsko, ok. 70 km na SE od Sieradza, idPRNG 113998. MSŁS, cz. 2, s. 64–65.

59 Uniejów, m. w woj. sier., pow. szad., par. Uniejów, ok. 43 km na NE od Sieradza, idPRNG 142932. MSŁS, cz. 2, s. 168–161.

60 Zapewne Pstrokonie, w. w woj. sier., pow. szad., par. Strońsko, ok. 14 km na SE od Sieradza, idPRNG 112673. MSŁS, cz. 2, s. 61.

61 Prawdop. jest to błąd pisarza. W 1494 r. burm. we wszystkich innych wpisach był Stanisław Ostrowski. Być może jednak chodzi tu o jednego z raj., który mógł wystąpić jako locum tenens burm. W 1497 r. jako burm. występuje zamiennie z Janem kuśnierzem, prawdopodobnie tożsamy z raj. Piotr krawiec.

62 Jeziora, ob. Jeziory, w. w woj. i pow. sier., par. Sieradz, ok. 4 km na SW od centrum Sieradza, idPRNG 46801. WSŁXVI, s. 114.

63 Zapewne Walków, w. w woj. sier., z. wiel., pow. wiel., par. Osjaków, ok. 31 km na SE od Sieradza, idPRNG 143800. SHGWiel., s. 167–168.

64 Szadek, m. w woj. sier., pow. szad., par. Szadek, ok. 20 km na NE od Sieradza. MSŁS, idPRNG 134217, cz. 2, s. 131–132.

65 Kuźnica Kraszewicka (Kraszowicka), potem Kuźnica Grabowska, kuźnica, a obecnie w. Kuźnica Grabowska w woj. sier., z. wiel., pow. ostrz., par. Giżyce (woj. kal.), ok. 34 km na SW od Sieradza, idPRNG 65902. SHGWiel., s. 103; WSŁXVI, s. 118.

66 Zapewne Piotrowice, w. w woj. i pow. sier., par. Chartłupia Mała, ok. 8 km na NW od Sieradza, idPRNG 101435. MSŁS, cz. 2, s. 39.

67 Lututów, m. w woj. sier., z. i pow. wiel., par. Lututów, ok. 32 km na SW od Sieradza, idPRNG 70882. SHGWiel., s. 107; WSŁXVI, s. 119.

68 Prawdop. Wróblew, w. w woj. i pow. sier., par. Wróblew, ok. 8 km na NW od Sieradza, idPRNG 151708; może być to też Wróblew w. w woj. i pow. łęcz., par. Solca Wielka, ok. 57 km na NE od Sieradza. MSŁS, cz. 2, s. 194.

69 Grądy, w. w woj. i pow. sier., par. Kamionacz, ok. 9 km na NW od Sieradza, idPRNG 38348. MSŁS, cz. 1, s. 99. Z Grądów pochodzili szlachceccy właściciele wójtostwa sier. herbu Kopacz: Jan i Katarzyna, Sędziwój i następni (Sowina Sieradz, s. 163–164; A. Szymczak, Nobiles Siradienses. Rody Porajów, Pomianów, Gryfów, Kopaczów i Pobogów, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2011, s. 350–388). Wojciech Matacz nie wywodził się z tej rodziny, prawdop. był kmieciem ze w. gniazdowej należącej do Grądzkich.

70 Radomsko – zob. przyp. 58.

71 Maciej Oczko w 1505 r. był właścicielem domu przy ul. Błotnej (działka B-18). Jego synem był Jakub Oczkowicz, który odziedziczył nieruchomość. Sowina Sieradz, s. 90, 102 (informacja o przyjęciu do prawa).

72 Chartłupia Mała, ob. Charłupia Mała, w. w woj. i pow. sier., par. Chartłupia Mała, ok. 5 km na NW od Sieradza, idPRNG 15086. MSŁS, cz. 1, s. 40–41.

73 Według U. Sowiny to Jakub Duszaczek, kuśnierz, starszy sier. cechu kuśnierzy, ław., który w czasie zarazy w 1507 r. przedstawił testament do wpisu w księdze radzieckiej. Sowina Najstarsze, s. 4 (tam również informacja o powiązaniu tego wpisu przyjęcia do prawa miejskiego z Duszaczkiem).

74 Radomsko – zob. przyp. 58.

75 Mikołaj, postrzygacz, raj. sier. 1496–1497, 1500–1501, 1503, 1509–1510, 1513, burm. sier. 1504–1509, właściciel domu w pierzei wschodniej rynku (działka R-8). Sowina Sieradz, s. 66.

76 Stanisław Litwa był kuśnierzem, w 1524 r. starszym cechu kuśnierzy, był właścicielem domu przy ul. Mniszej. Sowina Sieradz, s. 87, 91.

77 Grodno, m. w Wielkim Księstwie Litewskim, ok. 460 km na NE od Sieradza.

78 Bogumiłów, w. w woj. i pow. sier., par. Sieradz, ok. 5 km na SE od centrum Sieradza, idPRNG 7716. MSŁS, cz. 1, s. 21.

79 Msc. niezid.; jeżeli zapis nazwy został ściągnięty, to może chodzić o Sławęcin, w. w woj. i pow. łęcz., par. Sławoszew. MSŁS, cz. 2, s. 101.

80 Prawdop. tożsamy z nim jest Michał Hethmanik, który wspólnie z żoną Dorotą w 1521 r. kupił ogród na przedmieściu św. Mikołaja. Sowina Sieradz, s. 190; R, k. 152v.

81 Wyszanów, w. w woj. sier., z. wiel., pow. ostrz., par. Wyszanów, ok. 50 km na SW od Sieradza, idPRNG 153806. SHGWiel., s. 180.

82 Jan Lenek, kuśnierz, członek cechu kuśnierzy (1494, 1507, w 1502 r. wykonawca testamentu Urbana kuśnierza), raj. sier. 1497/1498, 1502/1503, podwójci w l. 1507–1508, właściciel domu w pierzei południowej rynku (działka R-22). Sowina Sieradz, s. 73; Sowina Najstarsze, s. 20.

83 Prawdop. Wola Szczawieńska, w. w woj. i pow. sier., par. Burzenin, ob. nie istnieje, na mapie historycznej dla drugiej połowy XVI w. lokalizowana jest na E od Szczawna; ok. 17 km na SE od Sieradza. WSŁXVI, cz. 2, s. 134; cz. 1, mapa 2 (część północna).

84 Prawdop. Gotartowo, ob. Gortatowo, w. w woj. i pow. poz., par. Swarzędz, ok. 144 km na NW od Sieradza, idPRNG 35036. SHPoz., cz. 1, s. 593–594.

85 Prawdop. Lubiatów, w. w woj. sier., pow. piotrk., par. Wolbórz, ok. 71 km na SE od Sieradza, idPRNG 70105. MSŁS, cz. 1, s. 167–168.

86 Z powodu wątpliwego odczytu id. niepewna; być może to Sobótka – zob. przyp. 34.

87 Niechcice, w. w woj. sier., pow. piotrk., par. Rozprza, ok. 80 km na SE od Sieradza, idPRNG 86388. WSŁXVI, s. 122.

88 Id. niejed. – zapewne to Oraczew, w. w woj. i pow. sier., par. Charłtupia Wielka, ok. 9 km na ESE od Sieradza, idPRNG 93407; może też chodzić o Oraczew, w. w woj. i pow. łęcz., par. Witonia, ok. 80 km na NE od Sieradza, idPRNG 93404. MSŁS, cz. 2, s. 14–15.

89 Kobierzycko Małe lub Kobierzycko Wielkie – dwie w. w woj. i pow. sier., par. Wróblew, ob. Kobierzycko, ok. 10 km na NW od Sieradza, idPRNG 54893. MSŁS, cz. 1, s. 133; WSŁXVI, s. 116.

90 Prawdop. Błonie, w. w woj. i pow. łęcz., par. Błonie, ok. 60 km na NE od Sieradza, idPRNG 6715. MSŁS, cz. 1, s. 18; WSŁXVI, s. 107.

91 Z kontekstu wpisu można wnioskować, że obaj wymienieni: Szymon i Monthosz to prawdop. mieszcz. sier.

92 Marcin Kruk, kuśnierz, w 1506 r. był właścicielem domu przy ul. Podmurnej (działka Pn-4). Sowina Sieradz, s. 136.

93 Prawdop. Krępa, w. w woj. sier., pow. szad., par. Niemysłów, ok. 34 km na NE od Sieradza, idPRNG 61870; może też chodzić o w. Krępa w pow. radomszcz., par. Krępa, ok. 65 km na SE od Sieradza, idPRNG 61872. WSŁXVI, s. 117; MSŁS, cz. 1, s. 147.

94 Sobótka – zob. przyp. 34.

95 Prawdop. Strzałki, w. w woj. i pow. sier., par. Burzenin, ok. 15 km na SE od Sieradza, idPRNG 132259. WSŁXVI, cz. 2, s. 129.

96 Ptaszkowice, w. w woj. sier., pow. szad., par. Strońsko, ok. 15 km na SE od Sieradza, idPRNG 112812. MSŁS, cz. 2, s. 61.

97 Stawiszyn, m. w woj. i pow. kal., par. Stawiszyn, ok. 60 km na NW od Sieradza, idPRNG 130632. WlkpXVI, s. 458.

98 Kuków, w. w woj. krak., pow. lel., par. Krzepice, ob. część Krzepic, ok. 80 km na S od Sieradza, idPRNG 64955. SHGKr., cz. 3, s. 342.

99 Dobrynice Wielkie, ob. Dobrenice (idPRNG 24704), lub Dobrynice Małe, ob. Dobreniczki (idPRNG 24705), w. w woj. sier., pow. piotrk., par. Bąkowa Góra, ok. 87 km na SE od Sieradza. AF; WSŁXVI, s. 111; MSŁS, cz. 1, s. 66.

100 Kleczew, m. w woj. kal., pow. koniński, ok. 95 km na NW od Sieradza, idPRNG 53625. WlkpXVI, s. 434.

101 Prawdop. Podgórze, w. w woj. i pow. sier., par. Widawa, ok. 21 km na SE od Sieradza, idPRNG 104543. MSŁS, cz. 2, s. 44.

102 Kleczew – zob. przyp. 100.

103 Nazwa niezid.; może chodzi o w. Kurzyna Wola, później Wiaderna Wola (ob. cz. Tomaszowa Mazowieckiego), w woj. sier., pow. piotrk., par. Wolbórz, MSŁS, cz. 1, s. 157.

104 Strońsko, w. w woj. sier., pow. szad., par. Strońsko, ok. 10 km na SE od Sieradza, idPRNG 131851. MSŁS, cz. 2, s. 120.

105 Prawdop. Grabica, w. w woj. sier., pow. szad., par. Grabno, ok. 20 km na SE od Sieradza, idPRNG 37084. MSŁS, cz. 1, s. 97; WSŁXVI, s. 113.

106 Prawdop. Pyszków, w. w woj. i pow. sier., par. Brzeźnio, ok. 14 km na SW od Sieradza, idPRNG 113542. WSŁXVI, s. 125.

107 Lutomiersko, ob. Lutomiersk, m. w woj. sier., pow. szad., ok. 38 km na NE od Sieradza, idPRNG 70845. MSŁS, cz. 1, s. 171.

108 Gołuchowo, ob. Gołuchów, w. w woj. i pow. kal., par. Gołuchowo, ok. 66 km na NW od Sieradza, idPRNG 34826. WlkpXVI, s. 427.

109 Mała Wieś, prawdop. w., która wcześniej nazywała się Rychłocice Małe w woj. sier, z. wiel., pow. wiel., par. Rychłocice Wielkie, ok. 23 km na SE od Sieradza, idPRNG 76509. SHGWiel., s. 111; WSŁXVI, s. 120, 127.

110 Id. niejed. – nazwa pospolita, prawdop. Osiny, w. w woj. sier., pow. szad., par. Grabno, ok. 25 km na SE od Sieradza, idPRNG 94494; może też Osiny, w. w pow. radomszcz., par. Puszcza. WSŁXVI, s. 123.

111 Mikołaj Cieszek (według U. Sowiny – Czesiek), prawdop. tożsamy z raj. sier. Mikołajem Myszkowiczem, aktywny w Sieradzu w l. 1497–1529, starszy bractwa kupców, raj. sier. 1503–1505, 1508–1511, podwójci sier. 1512–1520, w 1520 r. właściciel domu w zachodniej pierzei rynku (działka R-9). Sowina Sieradz, s. 67.

112 Id. niejed. – nazwa pospolita, prawdop. Osiek, w. w woj. sier., z. wiel., pow. wiel., par. Cieszęcin, ok. 46 km na SW od Sieradza, idPRNG 94274. WSŁXVI, s. 123; SHGWiel., s. 128.

113 Warszawa Stara lub Warszawa Nowa, m. w woj. maz., z. warsz., pow. warsz., ok. 170 km na NE od Sieradza. MazXVI, s. 229–230.

114 Gaszyn, w. w woj. sier., z. wiel., pow. wiel., par. Wieluń, ok. 45 km na SW od Sieradza, idPRNG 31818. W XVI w. prawdop. była to w. drobnoszlachecka. Jan Gaszyński może był szlachicem, na co zdaje się wskazywać nazwisko. SHGWiel., s. 80.

115 Wola Szczawieńska – zob. przyp. 83.

116 Jan Parzygiza, raj. sier. 1504–1505, 1508, a w l. 1509–1538, 1541 burm., zmarł w 1541 r., był właścicielem ogrodu na przedmieściu za klasztorem. W okresie jego urzędowania na urzędzie burm., w 1529 r., zbudowano w mieście ratusz, co zaznaczono w specjalnym wpisie w księdze radzieckiej (R, k. 200v–201 – podkreślono pełnienie przez Parzygizę urzędu burm. przez kolejnych 20 lat). Sowina Sieradz, s. 212; A. Szymczakowa, Mieszkańcy Sieradza do końca XVI wieku, w: Sieradz 2014, s. 144; tamże, Aneks 2, s. 412.

117 Id. niejed. – nazwa pospolita, może Zalesie, w. w woj. sier., pow. szad., par. Zadzim, ok. 23 km na NE od Sieradza. MSŁS, cz. 2, s. 200.

118 Zapewne Tuliszków, m. w woj. kal., pow. kon., par. Tuliszków, idPRNG 141518, ok. 65 km na NW od Sieradza. WlkpXVI, s. 462.

119 Niewątpliwie błąd pisarza; powinien tu być Jan Parzygiza.

120 Tuliszków – zob przyp. 118.

121 Opawa, m. w Królestwie Czeskim, ok. 220 km na SW od Sieradza.

122 Prawdop. Ptaszkowice – zob. przyp. 96.

123 Bachorzyn, w. w woj. i pow. sier., par. Buczek, ok. 29 km na SE od Sieradza, idPRNG 1579. MSŁS, cz. 1, s. 3 (jako: Bachorzyń); WSŁXVI, s. 106.

124 Prawdop. Zagórzyce – zob. przyp. 17.

125 Łęczyca, m. w woj. i pow. łęcz., par. Łęczyca, ok. 60 km na NE od Sieradza. MSŁS, cz. 1, s. 179–184.

126 Stanisław Warchoł, cieśla, w 1507 r. w czasie zarazy sporządził testament (Sowina Najstarsze, s. 5, 24).

127 Dobryszyce, w. w woj. sier., pow. radomszcz., par. Dobryszyce, ok. 75 km na SE od Sieradza, idPRNG 24867. MSŁS, cz. 1, s. 69.

128 Id. niejed. – możliwe identyfikacje: Ostrów, w. w woj. i pow. sier., par. Brzeźnio lub Ostrów, w. w pow. szad., par. Łask, lub Ostrów, w. w pow. łęcz., par. Solca Wielka. MSŁS, cz. 1, s. 21–22.

129 Zapewne Męka, w. w woj. i pow. sier., par. Męka, ok. 4 km na NE od centrum Sieradza, ob. cz. Sieradza: Męka (idPRNG 79024) i Męka Księża (idPRNG 79027). MSŁS, cz. 1, s. 198; WSŁXVI, s. 120.

130 Zagórzyce – zob. przyp. 17.

131 Jarocin, m. w woj. kal., pow. pyzdr., par. Jarocin, ok. 100 km na NW od Sieradza, idPRNG 44543. WSŁXVI, s. 131.

132 Widawa – zob. przyp. 43.

133 Strońsko – zob. przyp. 104.

134 Najbardziej odpowiada zapisowi nazwy Miroszów, w. w woj. krak., pow. proszowicki, par. Racławice, ok. 210 km na SE od Sieradza, idPRNG 81041. Była to w. drobnej szlachty i włodyków, a więc szlachcic, który przyjął prawo miejskie, mógł się wywodzić z tej niezamożnej szlachty. W l. 1492–1497 jako dziedzic w Miroszowie poświadczony jest Maciej, którego siostra Katarzyna była żoną Macieja, mieszczanina skalbmierskiego. SHGKr., cz. 4, s. 511–531. Może chodzi jednak o Miroszewice, w. szlachecką w woj. i pow. łęcz., par. Sławoszew, ok. 80 km na NE od Sieradza. MSŁS, cz. 1, s. 205; WSŁXVI, s. 121.

135 Stanisław Omnisz był niewątpliwie przybyszem. Kolejny wpis w księdze, z tą samą datą (27 IX 1508 r.), dotyczy sprzedaży i rezygnacji na jego rzecz i jego żony Agnieszki przez mieszczkę sier. uczciwą Katarzynę Adamową („Jadamowa") domu w mieście. R, k. 73v.

136 Kraków, m. w Małopolsce, centralny ośrodek z. krak., woj. i pow. krak., ok. 230 km na SE od Sieradza.

137 Rękoraj, w. w woj. sier., pow. piotrk., par. Srock, ok. 70 km na SE od Sieradza, idPRNG 115618. MSŁS, cz. 2, s. 69–70; WSŁXVI, s. 126.

138 Zapis nazwy jest zepsuty. Prawdop. Słomków Suchy, w. w woj. i pow. sier., par. Wróblew, ok. 11,5 km na NW od Sieradza, idPRNG 124603. MSŁS, cz. 2, s. 102; WSŁXVI, s. 128.

139 Kraków – zob. przyp. 136.

140 Stanisław Piksa w 1509 r. kupił ogród na przedmieściu za klasztorem, obok innego Piksy – Jana; być może byli krewnymi. Sowina Sieradz, s. 213.

141 Częstochowa, m. w woj. krak., pow. lel., ok. 105 km na SE od Sieradza. SHGKr., cz. 1, s. 466.

142 Kalisz – zob. przyp. 27.

143 Częstochowa – zob. przyp. 141.

144 Jan Streklin w 1512 r. pełnił funkcję ław., a potem w l. 1515–1517, 1519–1527, 1529 raj. sier. (R, k. 96). Prawdop. tożsamy z Janem Gawlikiem, być może tak nazywany z powodu ślubu z wdową po Gawle. W 1521 r. Jan wraz z żoną Jadwigą byli właścicielami kwarty roli. Sowina Sieradz, s. 208.

145 Siedlce, w. w woj. sier., pow. szad., par. Grabno, ok. 25 km na SE od Sieradza, idPRNG 121808. WSŁXVI, s. 127.

146 Rębieskie, w. w woj. sier., pow. szad., par. Korczew, ok. 11 km na NE od Sieradza, idPRNG 129319. WSŁXVI, s. 127.

147 Tur, w. w woj. i pow. łęcz., par. Tur, ok. 42 km na NE od Sieradza, idPRNG 141591. MSŁS, cz. 2, s. 152–153.

148 Poprzedni wpis (k. 79v–80) był sporządzony 20 XI 1509 r.: coram nobis Joanne Parzigyza preconsule, Jacobo doliatore, Nicolao Czyeschek, Nicolao pannitonsore, Joanne Myszkowicz consulibus.

*149 Wolno uznać, że chodzi tu o Jana szewca (*sutor*), którego dotyczy poprzedni wpis w księdze (R, k. 79v–80), datowany* feria tercia proxima post festum sancte Elizabeth *[10 XI]* anno Cristi 1509. *Burm. i raj. (zob. jak w przyp. 148) potwierdzili w nim, że Jan szewc wraz z żoną Agnieszką kupili od małżonków Stanisława Wypycha i Barbary za 60 groszy plac z domem położony na obszarze miejskim (*terre civilis*) przy ul. Mniszej (*monachorum*). Ponieważ nabywywcy wypłacili pełną kwotę, zbywcy dokonali rezygnacji z nieruchomości. Prawdop. z tego powodu, że Jan i Agnieszka zapłacili pamiętne (*arram*) nie uwzględniono tej opłaty we wpisie dotyczącym prawa miejskiego. Działka zakupiona przez małżonków była oznaczona przez U. Sowinę jako M-13. Z wpisu z 1516 r. wiadomo, że posiadacz tej nieruchomości szewc Jan nazywał się Stachorz vel Masłek. R, k. 124v–125; Sowina Sieradz, s. 87–88.*

150 Paweł Skorupka wraz z żoną Barbarą w 1514 r. sprzedali dom przy ul. Pomurnej (działka P-8) Janowi zięciowi Ogorzałej i jego żonie Małgorzacie. Sowina Sieradz, s. 135; R, k. 114v–115.

151 Mnichów, w. w woj. i pow. sier., par. Sieradz, ok. 3,5 km na NE od Sieradza, idPRNG 82043. MSŁS, cz. 2, s. 231; WSŁXVI, s. 121.

152 Trudno stwierdzić, o które przedmieście Sieradza chodzi. Z badań U. Sowiny wynika, że w tym czasie były trzy przedmieścia: św. Mikołaja, inaczej Przedmieście Krakowskie, Porzecze grodzkie oraz św. Ducha. W wykazie właścicieli nieruchomości na przemieściach brak Leonarda. Sowina Sieradz, s. 41–48, 156–174; A. Szymczakowa, Rozplanowanie przestrzenne, w: Sieradz 2014, s. 95–99.

153 Prawdop. Błonie – zob. przyp. 90.

154 Może z Dziadkowic, w. w woj. sier., pow. szad., par. Szadek, ok. 19 km na NE od Sieradza. MSŁS, cz. 1, s. 75. O szlachcie z Dziadkowic zob. A. Szymczak, Nobiles Siradienses, s. 443–444; Corpus Inscriptionum Poloniae, t. 2: województwo sieradzkie, wyd. A. Szymczakowa, J. Szymczak, red. R. Rosin, Warszawa–Łódź 1981, s. 164–165.

155 Niewątpliwie błąd pisarza; właściwe imię raj. bednarza to Jakub.

156 Wola Szczawieńska – zob. przyp. 83.

157 Ze względu na głębokie wszycie karty i brak widocznej końcówki nazwy identyfikacja msc. niepewna – prawdop. chodzi o Świechów, w. w woj. łęcz., pow. orł., par. Oporów, ok. 110 km na NE od Sieradza. MSŁS, cz. 2, s. 142–143.

158 Tyczyn, w. w woj. i pow. sier., par. Burzenin, ok. 11 km na SE od Sieradza, idPRNG 142033. MSŁS, cz. 1, s. 156; WSŁXVI, s. 136.

159 Burzenin, m. w woj. i pow. sier., ob. w., ok. 15 km na SE od Sieradza, idPRNG 13756. WSŁXVI, s. 108; MSŁS, cz. 1, s. 36.

160 Dąbrowa, id. niejed. – może Dąbrowa, w. w woj. sier., pow. radomszcz., par. Dąbrowa (ob. Dąbrowa Zielona), ok. 100 km na SE od Sieradza, idPRNG 22190, MSŁS, cz. 1, s. 62.

161 Strońsko – zob. przyp. 104.

162 Prawdop. Tarnów, m. w woj. sand., pow. pilzn, par. Tarnów, ok. 280 km na SE od Sieradza. WSandXVI, s. 159. Za taką identyfikacją przemawia zawód przybysza (kupiec). Może też chodzić o położoną bliżej w. Tarnów, ob. cz. w. Kręcieszki w woj. łęcz., pow. orł., par. Bedlno, ok. 90 km na NE od Sieradza, idPRNG 139044, MSŁS, cz. 2, s. 145; WSŁXVI, s. 131.

163 Radomsko – zob. przyp. 58.

164 Łódź, m. w woj. łęcz., pow. brzez., ok. 50 km na NE od Sieradza. MSŁS, cz. 1, s. 189.

165 Kietlin, w. w woj. sier., pow. radomszcz., par. Radomsko, ok. 77 km na SE od Sieradza, idPRNG 53210. MSŁS, cz. 1, s. 129.

166 Burzenin – zob. przyp. 159.

167 Dorota Zarzyna w następnym wpisie w R, na k. 89v–90, datowanym feria quarta post festum sancte Marga[rethe] *1511 r., uzyskała od mieszczanina Pawła Ropla potwierdzenie odbioru należności za dom, który kupiła od niego w mieście. Można uznać, że przybyła do Sieradza.*

168 Id. niejed. – prawdop. Sucha, w. w woj. i pow. sier., par. Kamionacz, ok. 6 km na NE od Sieradza, idPRNG 132894, ale może też chodzić o jedną z w. Sucha Górna lub Sucha Dolna (Podleśna), w woj. i pow. łęcz., par. Leźnica Wielka, ok. 50 km na NE od Sieradza, idPRNG 132922 i 132948, MSŁS, cz. 2, s. 123; WSŁXVI, s. 129; Sowina Sieradz, s. 147.

169 Dźwigorzew, Dźwigorzów, ob. Dzigorzew, w. w woj. i pow. sier., par. Chartłupia Mała, ok. 3 km na NW od centrum Sieradza, idPRNG 29053. MSŁS, cz. 1, s. 111.

170 Kłocko, w. w woj. i pow. sier., par. Sieradz, ok. 5 km na SW od centrum Sieradza, idPRNG 54469. MSŁS, cz. 1, s. 132; WSŁXVI, s. 116.

171 Dębowa Łęka, w. w woj. poz., pow. wsch., par. Dębowa Łęka, ok. 130 km na NW od Sieradza, idPRNG 23571. SHGPoz., cz. 1, s. 351–352.

172 Kwiatkowo, id. niejed. – Kwiatkowo, ob. Kwiatków, w. w woj. kal., pow. kal., par. Ociąż, ok. 55 km na NW od Sieradza, idPRNG 66101 albo Kwiatkowo, ob. Kwiatków, w. w woj. kal., pow. kon., par. Dobrowo, idPRNG 66099. WlkpXVI, s. 438.

173 Kobierzycko – zob. przyp. 89.

174 Staw, w. w woj. sier., z. wiel., pow. wiel., par. Wydrzyn, ok. 38 km na SW od Sieradza, idPRNG 130337. SGHWiel., s. 156–157; WSŁXVI, s. 129.

175 Wieluń, m. w woj. sier., główny ośrodek z. wiel., pow. wiel., par. Wieluń, ok. 46 km na SW od Sieradza. SHGWiel., s. 169; WSŁXVI, s. 132.

176 Augustyn Pościszowicz to zapewne krewny (może syn) Jana Pościsza z Rudy – zob. przyp. 39. Sowina Sieradz, s. 90 (informacja o przyjęciu do prawa).

177 Ruda – zob. przyp. 40.

178 Żnin, m. w woj. kal., pow. kcyn., par. Żnin, ok. 155 km na NW od Sieradza, idPRNG 163893. WlkpXVI, s. 469.

179 Prawdop. chodzi o przezwisko Kapłun od słowa kapłun albo kapłon. SSNO, t. 2, s. 532; Słownik staropolski, t. 3, s. 239. Kowal Wawrzyniec, syn Kapłuna, jest zapewne tożsamy z kowalem Wawrzyńcem Kapłunowiczem, którego dotyczy wpis poświadczający przyjęcie do prawa, zamieszczony na k. 99 (nr 189), choć teoretycznie mogą to być dwie różne osoby (zob. przyp. 189).

180 Prawdop. jedna z w. Słomków: Słomków Suchy (zob. przyp. 138) lub Słomków Mokry w woj. i pow. sier., par. Wróblew, ok. 13 km na NW od Sieradza, idPRNG 124602. MSŁS, cz. 2, s. 102; WSŁXVI, s. 128.

181 Prawdop. Chocim, w. położona ok. 31 km na NE od Sieradza. Osada ta nie jest notowana w MSŁS, WSŁXVI, ale znajduje się na Mapie Chrzanowskiego (arkusz 20 bis). Z hasła w SGKP (t. 1, s. 598) wynika, że w XIX w. istniały wieś i folwark, będący ośrodkiem dóbr Chocim, ale osada funkcjonowała co najmniej od początku XVII w. Wieś o tej nazwie istnieje obecnie, administracyjnie w pow. tureckim i gminie Kawęczyn (UWN, idPRNG 15772). Można przyjąć, że przed rozbiorami osada, tak jak inne sąsiednie msc., była położona w woj. i pow. sier.

182 Pyszków – zob. przypis 106.

183 Szadek – zob. przyp. 64.

184 Wydaje się, że nie chodzi tu o przydomek-nazwisko, lecz o miejsce pochodzenia. Najpewniej Brzeziny, m. w woj. łęcz., pow. brzeziński, par. Brzeziny, ok. 70 km na NE od Sieradza, idPRNG 11206. MSŁS, cz. 1, s. 31; WSŁXVI, s. 108.

185 Kwiatkowo – zob. przyp. 172.

186 Chodzi o jedną z dwóch msc. na Rusi Czerwonej: m. Wojsławice (koło Uchań) w woj. ruskim, z. chełmskiej i pow. chełmskim, pow. Wojsławice, ok. 380 km na SE od Sieradza, albo w. Wojsławice w woj. i pow. bełskim, par. Uhrynów (ob. na Ukrainie), ok. 450 km na SE od Sieradza. Polska XVI wieku pod względem statystycznym, t. VII, cz. I: Ziemie ruskie. Ruś Czerwona, opisana przez A. Jabłonowskiego, Główny Skład u Gebethnera i Wolffa, Warszawa 1902, s. 183, 245–246. Dziękuję Panu Profesorowi Andrzejowi Janeczkowi za wskazanie identyfikacji.

187 Ruś Czerwona, część Królestwa Polskiego.

188 Prawdop. Okalew, w. w woj. sier., z. wiel., pow. wiel., par. Rudlice, idPRNG 91672. SHGWiel., s. 124.

189 Wawrzyniec Kapłunowicz jest najpewniej tożsamy z Wawrzyńcem, synem Kapłuna, którego wpis zamieszczono na k. 94v (nr 179, przyp. 179).

190 Według ustaleń U. Sowiny Jan Zwoleński vel Woleński był szlachcicem z Rakowic, w. w woj. i pow. sier (zob. przyp. 428), Posiadał kilka nieruchomości w Sieradzu, w tym dom w rynku (działka R-18) oraz pola i ogrody. W l. 1530–1531, 1534–1535 był raj. Jego córka Dorota była żoną szewca Jakuba Pieca, przybysza z Woźnik (nr 298, zob. przyp. 310). Sowina Sieradz, s. 71–72.

191 Kłocko – zob. przyp. 170.

192 Feliks, postrzygacz, był od 1518 r. ław., a od 1521 r. podwójcim (co najmniej przez pięć kadencji). Wraz z żoną Anną Cieńską byli właścicielami domu w rynku (działka R-32). Sowina Sieradz, s. 77.

193 Piotrków, ob. Piotrków Trybunalski, m. w woj. sier., pow. piotrk., par. Piotrków. MSŁS, cz. 2, s. 37–38.

194 Wieluń – zob. przyp. 175.

195 Słomków Suchy – zob. przyp. 138.

196 Jan Zakrzewski lub Zakrzowski, raj. sier. w l. 1513 i 1526.

197 Poznań, m. w Wielkopolsce, główny ośrodek woj. poz, ok. 130 km na NW od Sieradza.

198 Chodzi tu o wyraz „zięć", czyli mąż córki, w tym wypadku Ogorzałej. Słownik staropolski, t. 11, Kraków 1995–2002, s. 369–370.

199 Jan garncarz (lub zdun) był zięciem Ogorzałej, a mężem Małgorzaty. W 1514 r. wspólnie z żoną kupił od Pawła Skorupki dom przy ul. Pomurnej (działka P-8). Sowina Sieradz, s. 135. W 1524 r. wzmiankowany Mikołaj Ogorzały (R, k. 168v).

200 Prawdop. Sobki, w w. woj. sier., pow. piotrk., par. Parzno, ok. 35 km na SE od Sieradza, idPRNG 125987. WSŁXVI, s. 128.

*201 Prawdop. chodzi o raj. Jakuba bednarza (*doliator*).*

202 Kobierzycko – zob. przyp. 89.

203 Wieluń – zob. przyp. 175.

204 Zapewne Wągłczew, w. w woj i pow. sier., par. Wągłczew, ok. 12 km na W od Sieradza, idPRNG 144669. Może też chodzić o w. Waglczewo, ob. Wąkczew, w woj. i pow. łęcz., par. Leźnica Mała, ok. 55 km na NE od Sieradza, idPRNG 144690. MSŁS, cz. 2, s. 166–167.

205 Prawdop. Mikorzyce, w. w woj. sier., pow. piotrk., par. Parzno, ok. 45 km na SE od Sieradza, idPRNG 80441. MSŁS, cz. 1, s. 200; WSŁXVI, s. 121.

206 *Wojciech stelamach, w l. 1517–1521 był właścicielem domu przy ul. Mniszej, a w 1521 r. pobliskiego domu w rynku (działka R-8). Sowina Sieradz, s. 66, 88–89.*

207 *Boczki, id. niejed., może w. w woj. sier., pow. szad., par. Uniejów, albo w. w woj. i pow łęcz., par. Góra św. Małgorzaty lub w. w woj. łęcz., pow. orł., par. Waliszew. MSŁS, cz. 1, s. 18–20; WSŁXVI, s. 107.*

208 *Mikołaj Zimnak (Zymnøk) z Suchej jest wzmiankowany jako* laboriosus *we wpisie z 17 VI 1513 r., poświadczającym, że kupił od wdowy po Piotrze krawcu burm. sier. ogród z dwoma stodołami (*alodiis*) (R, k. 105v–106). Raj. sier. 1527–1534, 1537–1539.*

209 *Prawdop. Sucha – zob. przyp. 168.*

210 *Brzeziny – zob. przyp. 184.*

211 *Wiślica, m. w woj. sand., pow. wiśl., par. Wiślica, ok. 220 km na SE od Sieradza, idPRNG 148640. WSandXVI, s. 160.*

212 *Chodzi o Mikołaja postrzygacza, który był raj. w 1513 r.*

213 *Id. niejed. – prawdop. to Godziszewo, w. w woj. poz., pow. kośc., par. Kościan, ob. przysiółek Kokorzyna, ok. 155 km na NW od Sieradza, idPRNG 34248, lub Godziszewo, w. w pow. kośc., par. Zbąszyń, ok. 200 km na NW od Sieradza. Może też chodzić o Godziszewy w z. dobrzyńskiej, pow. rypiński albo Godzieszewy (ob. Godzisze Wielkie i Małe) w woj. i pow. kal. SHGPoz., cz. 1, s. 508–510; WSŁXVI, s. 427; KujXVI, s. 232; UWN.*

214 *Id. niejed. – nazwa pospolita. Prawdop. Biskupice, w. w woj. i pow. sier., par. Chartłupia Mała, ok. 7 km na NW od Sieradza, idPRNG 6152. MSŁS, cz. 1, s. 17.*

215 *Chodzi tu o święto św. Młodzianków, których wspomnienie przypadało we wszystkich diecezjach na 28 XII. Zachodzi jednak niezgodność datacji, gdyż w 1513 r. święto wypadało w środę, a nie w piątek. Brak innych przesłanek pozwalających zweryfikować poprawność datacji, gdyż w treści wpisów nie ma składu rady; nie udało się również odnaleźć innego wpisu tej ręki (wpisy na k. 102 sporządzono trzema różnymi rękami). Odmianę w Gen. według deklinacji spółgłoskowej:* Innocentum *stosowano w dawnych kalendarzach diecezjalnych, stąd można uznać tę formę za poprawną. Chronologia polska, s. 142, 145, 155, 159, 164, 169. Potwierdza poprawność tej formy również SŁŚ, t. 5, z. 5, kol. 646–647.*

216 *Patoki, w. w woj. sier., pow. szad., par. Grabno, ok. 27 km na SE od Sieradza, idPRNG 98384. WSŁXVI, s. 123.*

217 *Andrzej Twarożek, tkacz, wzmiankowany wraz z żoną Katarzyną w 1515 r. (R, k. 121), później w l. 1526–1528, 1531–1533 raj. sier. (zob. nr 351–388, 399–415, 423–432) W 1525 r. wspólnie z żoną posiadali na przedmieściu św. Mikołaja ogród z zabudową gospodarczą. Sowina Sieradz. s. 191.*

218 *Osjaków, w., a od 1446 r. m. w woj. sier., z. wiel., pow. wiel., par. Osjaków, ok. 34 km na SE od Sieradza, idPRNG 94547. SHGWiel., s. 129; WSŁXVI, s. 123.*

219 *Zagórzyce – zob. przyp. 17.*

220 *Wieruszów, m. w woj. sier, z. wiel., pow. wiel., par. Wieruszów, ok. 52 km na SW od Sieradza, idPRNG 146830. SHGWiel., s. 174–175.*

221 *Dźwigorzew – zob. przyp. 169.*

222 *Manice, w. w woj. i pow. sier., par. Sieradz, ob. Monice, część m. Sieradza, ok. 2,5 km na SE od centrum Sieradza, idPRNG 82988. MSŁS, cz. 1, s. 208; WSŁXVI, s. 120.*

223 *Tu* infra *znaczy „wcześniej"; poprzedni wpis na dole wcześniejszej strony (k. 113v) jest datowany:* dominico die post festum Ascensionis Domini *1514 r.*

224 *Zapewne Piątkowo, w. w woj. i pow. poz., par. Święty Wojciech k. Poznania, ob. cz. Poznania, ok. 160 km na NW od Sieradza, idPRNG 99915. SHGPoz., cz. 3, s. 644–645.*

225 *Prawdop. Zagórów (też Zagórowo), m. w woj. kal., pow. pyzdr., par. Zagórów, ok. 85 km na NW od Sieradza, idPRNG 155997. WlkpXVI, s. 467.*

226 Rypułtowice, w. w woj. sier., pow. szad., par. Pabianice, ob. część Pabianic, ok. 40 km na NE od Sieradza, idPRNG 119372. MSŁS, cz. 2, s. 81.

227 Zapewne Sierosław, w. w woj. sier., pow. piotrk., par. Srock, ok. 60 km na SE od Sieradza, idPRNG 122470. MSŁS, cz. 2, s. 95.

228 Dźwigorzew – zob. przyp. 169.

229 Przypuszczam, że predykat nobilis *został powtórzony przy kopiowaniu formularza poprzedniego wpisu, gdyż przy nazwisku, w początkowej części zapiski, nie występuje.*

230 Msc. niezid., być może Boryszów, w. w woj. sier., pow. piotrk., par. Krzepczów, ok. 50 km na SE od Sieradza, idPRNG 9447, albo Borzykowa w woj. sier., pow. radomszcz., par. Borzykowa, a może Borzykowo w woj. kal., pow. pyzdr., par. Pyzdry. WSŁXVI, s. 107–108; MSŁS, cz. 1, s. 25, 27; WlkpXVI, s. 418.

231 Stryków, m. w woj. sier., pow. brzez., par. Stryków, ok. 67 km na NE od Sieradza, idPRNG 132228. MSŁS, cz. 2, s. 121.

232 Wiedeń, m. w Austrii, siedziba cesarza, ok. 500 km na SW od Sieradza. Zob. wstęp, s. LV–LVI, przypis 123.

233 Id. niejed. (nazwa pospolita) – prawdop. Wielka Wieś, w. w woj. sier., pow. szad., par. Szadek, ok. 17 km na NE od Sieradza. MSŁS, cz. 2, s. 171.

234 Kuchary, w., id. niejed. z powodu pospolitości nazwy w całym kraju (osada służebna); być może jedna z w. w woj. sier. lub łęcz. MSŁS, cz. 1, s. 154–155; WSŁXVI, s. 118.

235 Jan Gawlik prawdop. jest tożsamy z Janem Streklinem. W składzie rady sier. z 1515 r. występuje Jan Streklin. Jan Gawlik jako raj. jest obecny tylko w dwóch wpisach – z 27 XI i 4 XII 1515 r. (na k. 121). Przy rozliczeniu rady z rachunków 9 XII 1515 r. ponownie w składzie rady wymieniony został Jan Streklin (R, k. 121).

236 Jeziora – zob. przyp. 62.

237 Id niejd. – prawdop. Jeżów, ob. Jeżew, w. w woj. sier., pow. szad., par. Małyń, ok. 30 km na NE od Sieradza, idPRNG 46862, lub Jeżów, w. w woj. sier., pow. piotrk. par. Rozprza, ok. 65 km na SE od Sieradza, idPRNG 46912. MSŁS, cz. 1, s. 116; WSŁXVI, s. 114.

238 Izbica, ob. Izbica Kujawska, m. w woj. brzes., pow. przed., par. Izbica, ok. 100 km na NE od Sieradza, idPRNG 42713. KujXVI, s. 233.

lub „s Zopech"

239 Id. niepewna. Może Sieroszowice, ob. Sieroszewice, w. w woj. i pow. kal., par. Rososzyca, ok. 55 km na NW od Sieradza, idPRNG 122479. WlkpXVI, s. 455.

240 Widawa – zob. przyp. 43.

241 Jakub Kołowczyk w 1525 r. był właścicielem domu przy ul. Grodzkiej (działka GR-35). Sowina Sieradz, s. 147, 149.

242 Sucha – zob. przyp. 168.

243 Być może Małoszadkowicz oznacza pochodzenie z w. Szadkowice położonej w bezpośrednim sąsiedztwie Szadku, na S od miasta, ok. 18 km na NE od Sieradza, idPRNG 134222. W. w 1392 r. lokowana na prawie niemieckim. T. Marszał, Szadek. Monografia miasta, Zarząd Gminy i Miasta Szadek, Szadek 1995, s. 46–47; Leksykon sołectw w gminie Szadek, red. T. Marszał, Łódź–Szadek 2004, s. 107. Może zapis jest zepsuty i powinno być: „Małorzadkowicz", tj. syn Małorzadkiego? (zob. nr 198).

244 Odczyt najpewniej prawidłowy. Albo chodzi tu o przydomek, albo zapisano w ten sposób miejsce pochodzenia – jako „sz Opech" lub „s Zopech"; msc. niezid. – może Sobki? (zob. przyp. 200).

245 Przemyśl, m. w woj. ruskim, z. przemyska, par. Przemyśl, ok. 400 km na SE od Sieradza; idPRNG 110997. Polska XVI wieku pod względem statystycznym, t. VII, cz. I, s. 43, 120, 173.

246 *Rypułtowice – zob. przyp. 226.*

247 *Msc. niezid. – prawdop. Bychlew, w. w woj. sier., pow. szad., par. Pabianice, ok. 42 km na NE od Sieradza, idPRNG 13901; być może Biechowo, w. w woj. kal., pow. pyzdr., par. Biechowo, ok. 107 km na NW od Sieradza (idPRNG 5111); może też chodzić o jedną z w. Biechów w woj. sand. – w pow. sand., par. Mychów, idPRNG 5117, lub w pow. wiśl., par. Biechów, idPRNG 5118. MSŁS, cz. 1, s. 37; WlkpXVI, s.417; WSandXVI, s. 134.*

248 *Stok, ob. Stok Nowy (idPRNG 90328) lub Stok Polski (idPRNG 131380), w. w woj. i pow. sier., par. Wojków, ok. 25 km na W od Sieradza. MSŁS, cz. 2, s. 117; WSŁXVI, s. 129.*

249 *Kuźnica Stolecka – zapewne chodzi o kuźnicę, ob. w. na SW od w. Stolec Wielki, ob. Stolec, woj. i pow. sier., par. Stolec, ok. 25 km na SW od Sieradza, idPRNG 131455. MSŁS, cz. 2, s. 236; WSŁXVI, s. 129. Ob. cz. w. Stolec, na SW od centrum, nad rzeką Oleśnicą nosi nazwę Młyn (idPRNG 174450), co być może stanowi pozostałość po kuźnicy. Nazwa ta nie jest notowana na terenie Stolca w UN. Brak jej też w MSŁS, WSŁXVI, SGKP i na Mapie Chrzanowskiego. „Kuznica stołe" znajduje się za to na rękopiśmiennej mapie Czaykowskiego, usytuowana nad rzeką Oleśnicą, ale na E od Stolca. Biblioteka Narodowa, sygn. ZZK 12993: Franciszek Salezy Czaykowski, Mapa południowej części województwa sieradzkiego, dostęp online: https://polona.pl/preview/1943edab-e040-4404-89f6-ea1716ced58c [dostęp: 20.02.2024]; zob. też: https://sieradzkiewsie.blogspot.com/2014/04/kuznica-stoecka.html [dostęp: 20.02.2024]. Jest to potwierdzenie funkcjonowania koło Stolca Kuźnicy Stoleckiej w XVIII w. Ze względu na niedokładność mapy Czaykowskiego położenie jej należy uznać za orientacyjne. Zob. H. Rutkowski, Źródła kartograficzne, w: WSŁXVI, s. 16.*

250 *Zapewne z Tuszyna – zob. przyp. 15.*

251 *Id. niejed. – prawdop. Psary, ob. Psary Stare, w. w woj. sier., pow. piotrk. par. Wolbórz, ok. 70 km na SE od Sieradza, idPRNG 129308. MSŁS, cz. 2, s. 59–60.*

252 *Kalisz – zob. przyp. 27.*

253 *Msc. niezid.*

254 *Maciej Kuch był bratem stryjecznym Katarzyny Gnatowej, żony Jakuba Gnata, raj. sier. W 1518 r. sprzedał nieruchomości po zmarłej Katarzynie, w tym dom w rynku (działka R-25). Pomimo przyjęcia prawa miejskiego w Sieradzu w późniejszym czasie jest wzmiankowany jako mieszczanin w Szadku. Sowina Sieradz, s. 74.*

255 *Szadek – zob. przyp. 64.*

256 *Prawdop. Klonów, ob. Klonów lub Klonówek, w. w woj. i pow. sier., par. Jeziorsko, ok. 27 km na NW od Sieradza, idPRNG 54238, 54245. MSŁS, cz. 2, s. 131.*

257 *Radom, m. w woj. sand., pow. rad., par. Radom, ok. 190 km na SE od Sieradza. WSandXVI, s. 153.*

258 *Prawdop. Janiszowice, ob. Janiszewice, w. w woj. sier., pow. szad., par. Korczew, ok. 15 km na NE od Sieradza, idPRNG 43895. WSŁXVI, s. 114.*

259 *Mikołaj Piszczek wraz z żoną Anną w l. 1524–1531 byli właścicielami domu przy ul. Mniszej (działka Mn-5). Sowina Sieradz, s. 91.*

260 *Id. niejed. – pradopodobnie Dzierząźna, w. w woj. i pow. sier., par. Glinno, ok. 20 km na NW od Sieradza, idPRNG 28789, albo Dzieząźna, w. w woj. sier., pow. szad., par. Wierzchy, ob. Dzieząźna Szlachecka, ok. 28 km na NE od Sieradza, idPRNG 28790, lub Dzierżąźna, w. w woj. i pow. łęcz., par. Modlna, ok. 58 km na NE od Sieradza, idPRNG 28862. MSŁS, cz. 1, s. 77; WSŁXVI, s. 111; WlkpXVI, s. 425.*

261 *Mikołaj Kuszwa jest prawdop. tożsamy z Mikołajem Kuszwiczem z Zagórzyc, którego dotyczy wpis z 22 I 1518 r. (nr 262). Różne formy przezwisk-nazwisk oraz inne*

daty dzienne mogą wskazywać, że chodzi tu o dwie różne osoby, np. o ojca (Kuszwa) i syna (Kuszwicz).

262 Zagórzyce – zob. przyp. 17.

263 Data roczna jest wpisana błędnie – poprawnie: 1518, na co wskazuje chronologia innych wpisów według datacji dziennej.

264 Widawa – zob. przyp. 43.

265 W datacji jest zapewne błąd, powinno być: feria sexta post octavas Epifaniarum, *czyli piątek po oktawie św. Objawienia Pańskiego. Święto Objawienia Pańskiego wypadało w 1518 r. w środę, a poprzedni wpis tej samej ręki był datowany na wtorek po święcie (12 I), czyli w oktawie. O tym, że poprzedni wpis był wcześniejszy, świadczy również błąd pisarza, który zamiast* Albertus *najpierw powtórzył w tym wpisie z poprzedniego wpisu imię* Martinus, *a następnie je skreślił. Korektę datowania potwierdza również chronologia kolejnych wpisów na k. 132v i 133.*

266 Błąd daty rocznej, poprawnie: 1518, na co wskazuje chronologia innych wpisów.

267 Kowale, id. niejed. – prawdop. Kowale, w. w woj. i pow. sier., par. Chartłupia Wielka, ok. 8,5 km na NW od Sieradza (idPRNG 59923); może też chodzić o Kowale, ob. Kowale Pańskie, w. w pow. sier., par. Kowale, ok. 40 km na NW od Sieradza (idPRNG 59940), lub Kowale Arcybiskupie, inaczej Kowale Księże, w. w pow. sier., par. Turek, ok. 45 km na NW od Sieradza (idPRNG 59937), lub Kowale w woj. sier., z. wiel., pow. wiel, par. Kowale, ok. 60 km na SW od Sieradza (idPRNG 59903). WSŁXVI, s. 115; SHGWiel., s. 98; MSŁS, cz. 1, s. 143.

268 Mikołaj Kuszwicz prawdop. jest tożsamy z Mikołajem Kuszwą z Zagórzyc, którego dotyczy wpis z 12 I 1518 r. (nr 259). Zob. przyp. 261.

269 Zagórzyce – zob. przyp. 17.

270 Prawdop. Brzeźnio – zob. przyp. 49.

271 Wola Wiązowa, w. w woj. i pow. sier., par. Restarzew, ok. 30 km na SE od Sieradza, idPRNG 150333. WSŁXVI, s. 127, 132.

272 Jarocin – zob. przyp. 131.

273 Pichlice, w. w woj. sier., z. wiel., pow. wiel., par. Walichnowy, ok. 35 km na SW od Sieradza, idPRNG 99929. SHGWiel., s. 135; WSŁXVI, s. 124.

274 Podole, ob. Podule, w. w woj. sier., pow. szad., par. Grabno, ok. 19 km na SE od Sieradza, idPRNG 106394. MSŁS, cz. 2, s. 45.

275 Stanisław Lyśnia, Luśnia, szewc, trudniący sie też garbarstwem, w l. 1523, 1527–1528, 1530 starszy bractwa NMP przy kościele parafialnym, właściel trzech domów w Sieradzu – w l. 1519–1533 w rynku (działka R-15) oraz w 1518 r. przy ul. Błotnej (działka B-5), a w l. 1518–1519 przy ul. Grodzkiej (działka GR-18). Jest znany jego testament z 1533 r. Zmarł w 1533 r. Sowina Sieradz, s. 68–70, 99, 151; Sowina Najstarsze, s. 4, 17–18.

276 Zapewne karczma Zagliny (taka nazwa na Mapie Chrzanowskiego), też jako Żeglina (1559 r.: taberna Zeglina, w 1827 r. wymieniona jako osada Zeglnia), ob. nieistniejąca, położona w XVI w. w pow. sier., par. Sieradz, nad rzeką Żegliną przy wsi Bogumiłów (idPRNG 7716), poświadczona jeszcze w pierwszej połowie XIX w. (brak już w SGKP), ok. 3–4 km na SE od Sieradza. WSŁXVI, s. 44–45 (przyp. 17), 136. Może też chodzić o Zagliny, ob. Żagliny, w. w woj. sier., pow. szad., par. Sędziejowice, ok. 25 km na SE od Sieradza, idPRNG 163140. WSŁXVI, s. 137; A. Szymczakowa, Rozplanowanie przestrzenne, w: Sieradz 2014, s. 101-102; AGAD, MK 93, k. 189.

277 Na tej samej stronie (R, k. 137v) znajduje się wpis datowany na 21 I 1519 r., w którym Elżbieta Goździkowa sprzedała Wojciechowi Kołowczykowi i jego żonie Katarzynie dom w Sieradzu przy ul. Grodzkiej (działka GR-19). Sowina Sieradz, s. 147.

278 *Sucha – zob. przyp. 168.*

279 *Janowice, id. niejed. – prawdop. w. w woj. sier., pow. szad., par. Mikołajewice, ok. 33 km na NE od Sieradza, idPRNG 44086, albo w. w woj. i pow. łęcz., par. Piątek, ok. 72 km na NE od Sieradza, idPRNG 44085, albo w. Janowice (Wielkie i Małe) w woj. kal. i pow. kon., par. Stare Miasto, ok. 72 km na NW od Sieradza, idPRNG 44075. MSŁS, cz. 1, s. 112–113; WSŁXVI, s. 114; WlkpXVI, s. 431.*

280 *Nowy Kliczków, ob. Kliczków Wielki, w. w woj. i pow. sier., par. Kliczków Stary, ok. 12,5 km na SW od Sieradza, idPRNG 53893. MSŁS, cz. 1, s. 130; WSŁXVI, s. 136.*

281 *Grabica – zob. przyp. 105.*

282 *Zdziebędów, ob. Dziebędów, w. w woj. i pow. sier., par. Tubądzin, ok. 15 km na NW od Sieradza, idPRNG 28564. MSŁS, cz. 1, s. 75; WSŁXVI, s. 136.*

283 *Krobanów, w. w woj. sier., pow. szad., par. Marzenin, ok. 19 km na E od Sieradza, idPRNG 61992. MSŁS, cz. 1, s. 147; WSŁXVI, s. 117.*

284 *Jabramowski (Abramowski) – nazwisko-przezwisko wskazuje, że prawdop. pochodził z Jabramowic (Abramowic), w. w woj. i pow. sier., par. Chartłupia Mała, ok. 10 km na NW od Sieradza, ob. zaginionej (brak na Mapie Chrzanowskiego, w SGKP, UN). MSŁS, cz. 1, s. 1; WSŁXVI, s. 114. Hipotetyczna lokalizacja wg WSŁXVI, cz. 1, mapa główna (część południowa, D3).*

285 *Kalisz – zob. przyp. 27.*

286 *Prawdop. Brzeziny – zob. przyp. 184.*

287 *Prawdop. Gniezno, m. w woj. kal., pow. gnieźnieński, par. Gniezno, ok. 130 km na NW od Sieradza. WlkpXVI, s. 426. Dziękuję Pani Profesor Urszuli Sowinie za poprawienie odczytu nazwy i wskazanie identyfikacji.*

288 *Zapewne chodzi o Andrzeja Kozdroja.*

289 *Pabianice, m. w woj. sier., pow. szad., par. Pabianice, ok. 42 km na NE od Sieradza, idPRNG 96096. MSŁS, cz. 2, s. 24.*

290 *Id. niejed. – najpewniej Sokołów, w. woj. i pow. sier., par. Sieradz, ok. 8,5 km na S od Sieradza, idPRNG 126316. Może też chodzić o Sokołów, w. w woj. i pow. sier., par. Goszczanów, ok. 31 km na NW od Sieradza, idPRNG 126309, lub o w. w woj. i pow. łęcz., par. Zgierz, ob. cz. Łodzi, ok. 50 km na NE od Sieradza (idPRNG 126315). WSŁXVI, s. 128; MSŁS, cz. 2, s. 110.*

291 *Jan Radziej we wpisie datowanym na 17 VIII 1520 r. uzyskał zgodę na budowę folwarku na Błoniu (R, k. 146v).*

292 *Kościół parafialny Wszystkich Świętych, usytuowany w południowej części miasta. Sowina Sieradz, s. 20; A. Szymczakowa, Rozplanowanie przestrzenne, w: Sieradz 2014, s. 100.*

293 *Burzenin – zob. przyp. 159.*

294 *Zapewne Mszczonów, m. w woj. raw., pow. mszczonowski., par. Mszczonów, ok. 130 km na NE od Sieradza, idPRNG 84092. MazXVI, s. 196; AF.*

295 *Zapewne Michał Jajko – ławnik sier. w 1512 r., raj. sier. 1514–1525, 1530–1531, właściciel domu z zachodniej pierzei rynku (działka R-11). Sowina Sieradz, s. 67. Prawdop. tożsamy z Michałem Jaką.*

296 *Dźwigorzew – zob. przyp. 169.*

297 *Id. niejed. – prawdop. Buczek, m. w woj. sier., pow. szad., par. Buczek, ok. 30 km na SE od Sieradza, idPRNG 12112 lub Buczek, w. w woj. łęcz., pow. brzez., par. Skoszewy, ok. 70 km na NE od Sieradza, idPRNG 12110. MSŁS, cz. 1, s. 34; WSŁXVI, s. 108.*

298 *Prawdop. Kwilino, ob. Kwilno, w. w woj. i pow. łęcz., par. Gieczno, ok. 68 km na NE od Sieradza, idPRNG 66165. WSŁXVI, s. 118.*

299 Woj. łęcz., Łęczyca – zob. przyp. 125.

300 Katarzyna z Sokołowa w l. 1520–1521 była właścicielką domu przy ul. Tkackiej (Sowina Sieradz, s. 129). Sokołów – id. niejed. W woj. sier. były dwie wsie o tej nazwie – zob. przyp. 290.

301 Woj. sier.

302 Prawdop. Wągrowiec, m. w woj. kal., pow. kcyń., par. Wągrowiec, ok. 170 km na NW od Sieradza, id PRNG 144682. WlkpXVI, s. 463.

303 Barczów, ob. Barczew, w. w woj. i pow. sier., par. Brzeźnio, ok. 12 km na SW od Sieradza, id PRNG 2728. MSŁS, cz. 1, s. 7.

304 Nowa Wieś – zob. przyp. 52.

305 Może z Trzebieni Starych, w. w woj. i pow. kal., par. Chlewo, ok. 31 km na NW od Sieradza. Zob. Corpus Inscriptionum, s. 138; WlkpXVI, s. 462.

306 Id. niepewna – może Świerzyny, w. w woj. sier., pow. szad., par. Strońsko, ok. 13 km na SE od Sieradza, id PRNG 138068. WSŁXVI, s. 131.

307 Kilka tygodni później, 3 V 1521 r., tenże Jan Popiołek z Dźwigorzewa określony jako laboriosus, *zakupił folwark na przemieściu Sieradza (R, k. 149v–150).*

308 Dźwigorzew – zob. przyp. 169.

309 Maciej Korczak, ław. sier. w l. 1514–1520, raj. sier. w l. 1521–1525, 1533 i 1536, pisarz miejski w 1529 r., a według U. Sowiny też pisarz grodzki. W l. 1524–1531 właściciel domu w północnej pierzei rynku (działka R-17). Prawdop. jest tożsamy z przyjętym do prawa w 1510 r. Maciejem Koczaczkiem (nr 148). Według A. Szymczakowej był też nauczycielem szkoły sieradzkiej w 1529 r., choć z cytowanej wzmianki można wnioskować, że wówczas był nim (ludimagister) Stanisław, syn burm. Jana Parzygizy. Zapewne Korczak sporządził własną ręką kronikarski wpis informujący o budowie w Sieradzu ratusza w 1529 r. (R, k. 200v-201). Sowina Sieradz, s. 70. A. Szymczakowa, Ustrój i finanse miasta, w: Sieradz 2014, s. 120; taż, Mieszkańcy Sieradza do końca XVI wieku, w: Sieradz 2014, s. 191.

310 Jakub Piec był szewcem; w 1521 r., jeszcze przed przyjęciem prawa miejskiego, wraz z żoną Dorotą, córką Jana Zwoleńskiego (zob. przyp. 190), zakupił dom przy ul. Mniszej (działka M-20) oraz, nieco później, ogród w miejscu za klasztorem od raj. Michała Jajki. Ogród ten małżonkowie odsprzedali w 1522 r. Sowina Sieradz, s. 71, 90, 215.

311 Id. niejed. – prawdop. Woźniki; w woj. sier., w średniowieczu i w XVI w. były co najmniej cztery w. o tej nazwie: w pow. piotrk., par. Bogdanów; w pow. radomszcz., par. Lgota; w pow. szad., par. Strońsko; w pow. sier., par. Męka. Najbardziej prawdopodobna jest ta ostatnia w., położona najbliżej od Sieradza – ok. 3,5 km na NE od centrum, ob. część Sieradza, id PRNG 150935. MSŁS, cz. 2, s. 190–191, 240; WSŁXVI, s. 135.

312 Stawiszyn – zob. przyp. 97.

313 Prawdop. Górka – id. niejed. Liczne msc. o tej nazwie. Może Górka (Górka Wielka), w. w woj. sier. i pow. szad., par. Górka (Górka Wielka), ob. Górka Pabianicka, ok. 42 km na NE od Sieradza, id PRNG 36018. WSŁXVI, s. 113; SGKP, t. 2, s. 708–709.

314 Id. niepewna – prawdop. Bielsko, w. w woj. i pow. poz., par. Kamionna, ok. 220 km na NW od Sieradza. SHGPoz., cz. 1, s. 47–48.

315 Chodzi najpewniej o jedno z przedmieść Sieradza.

316 Ze względu na skreślenie pierwotnego zapisu imienia i nadpisanie drugiego innym atramentem oraz powtórzenie pierwotnego zapisu w końcowej części wpisu uznaję, że osobą przyjmującą obywatlestwo był Jakub ślusarz, a nie Mikołaj. Nie można jednak wykluczyć, że było odwrotnie.

317 *Gostynin, m. w woj. raw., pow. gostynińskim, par. Gostynin, ok. 105 km na NE od Sieradza, id*PRNG *35323. Maz*XVI*, s. 168.*

318 *Prawdop. Lubochnia Wielka lub Lubochnia Mała, dwie w. w woj. łęcz., pow. brzez., par. Lubochnia Wielka, ob. Lubochnia, ok. 90 km na E od Sieradza, id*PRNG *70340.* MSŁS*, cz. 1, s. 168;* WSŁXVI*, s. 119. Może też chodzić o w. Lubochnia w woj. kal., pow. gnieźnieńskim, par. Kędzierzyn, ok. 120 km na NW od Sieradza, id*PRNG *70339.* Wlkp*XVI*, s. 439.*

319 *Nie ma pewności, które imię jest właściwe: Mikołaj czy Jan, które jest w końcowej części wpisu. Być może jednak powinno być Jan, a na początku pisarz pomyłkowo przepisał imię z wpisu dotyczącego Mikołaja z Lubochni (nr 304). Takie powtórzenie (skreślone) wpisu jest w zapisce nr 307.*

320 *Czechy, w. w woj. sier., pow. szad., par. Męka, ok. 11 km na ENE od Sieradza, id*PRNG *19854.* MSŁS*, cz. 2, s. 224;* WSŁXVI*, s. 110.*

321 *Kalisz – zob. przyp. 27.*

322 *Wolbórz, m. w woj. sier., pow. piotrk., par. Wolbórz, ok. 75 km na SE od Sieradza, id*PRNG *150438.* MSŁS*, cz. 2, s. 188–190.*

323 *Nowe Stawy Wielkie, ob. Nowostawy Dolne (id*PRNG *89773) lub Nowe Stawy Małe, ob. Nowostawy Górne (id*PRNG *89774), dwie w. w woj. łęcz., pow. brzez., par. Niesułków, ok. 74 km na NE od Sieradza.* MSŁS*, cz. 2, s. 8;* WSŁXVI*, s. 122.*

324 *Tyczyn – zob. przyp. 158.*

325 *Id. niejed. – prawdop. Lubień, w. w woj. i pow. łęcz., par. Łęczyca, ok. 58 km na NE od Sieradza, id*PRNG *70192 lub Lubień, w. w woj. sier., pow. piotrk., par. Mierzyn, ok. 75 km na SE od Sieradza, id*PRNG *70193, może też chodzić o Lubiń, w. w woj. kal., pow. gnieźnieński, par. Trzemeszno lub Lubiń, w. w woj. pozn., pow. kośc., par. Lubiń.* MSŁS*, cz. 1, s. 167;* WSŁXVI*, s. 119;* Wlkp*XVI, s. 439;* SHGPoz.*, cz. 2, s. 630.*

326 *Prawdop. Męka – zob. przyp. 129.*

327 *Lutomiersko – zob. przyp. 107.*

328 *Data dzienna hipoteczna, przy założeniu poprawnej rekonstrukcji dnia* – feria sexta. *Na pewno po 24 II.*

329 *Grzymaczów, ob. Grzymaczew, w. w woj. i pow. sier., par. Wojków, ok. 23 km na W od Sieradza, id*PRNG *40056.* WSŁXVI*, s. 113.*

330 *Jan Parzygiza – zob. przyp. 116.*

331 *Jakub bednarz.*

332 *Jan Parzygiza – zob. przyp. 116.*

333 *Wola, w. niezid., nie wiadomo, czy chodziło o Wolę w z. wiel. czy też o Wolę usytuowaną od Sieradza w kierunku Wielunia. W woj. sier. w XVI w. były liczne osady o nazwie Wola, położone S i SW od Sieradza.* WSŁXVI*, s. 134.*

334 *Wieluń – zob. przyp. 175.*

335 *Prawdop. Bronowo Wielkie, w. w woj. sier., pow. szad., par. Uniejów, ob. Bronów, osada ok. 42 km na NE od Sieradza, id*PRNG *10386, lub Bronowo Małe, w. woj. sier., pow. szad., par. Uniejów, ob. osada Bronówek, id*PRNG *10391.* MSŁS*, cz. 1, s. 28–29;* WSŁXVI*, s. 108.*

336 *Męka – zob. przyp. 129.*

337 *Kobyłki, dawniej Kobyłki Wielkie, potem Kobyłki Duże (id*PRNG *55228) lub Kobyłki Małe (id*PRNG *55227), w. w woj. sier., pow. piotrk., par. Drużbice, ok. 47 km na SE od Sieradza.* MSŁS*, cz. 1, s. 133–134;* WSŁXVI*, s. 116.*

338 *Być może z Sadokrzyc, w. w woj. i pow. sier., par. Wróblew, ok. 10 km na W od Sieradza, id*PRNG *120238 albo z Sadykierza, w. w woj. łęcz., pow. brzez., par. Rzeczyca, ok. 85 km na ENE od Sieradza, id*PRNG *120343.* MSŁS*, cz. 2, s. 84;* WSŁXVI*, s. 127.*

339 Rypułtowice – zob. przyp. 226.

340 Jeżów – zob. przyp. 237.

341 Krobia, m. w woj. poz., pow. kośc., par. Krobia, ok. 130 km na NW od Sieradza, idPRNG 61995. SHGPoz., cz. 2, s. 452–457.

342 Branica, w. w woj. i pow. sier., par. Strońsko, ok. 15 km na SE od Sieradza, idPRNG 9864. MSŁS, cz. 1, s. 27.

343 Przy założeniu poprawności odczytu prawdop. Prusinów, w. w woj. i pow. kal., par. Szymanowice, ok. 85 km na NE od Sieradza, idPRNG 110396. WlkpXVI, s. 450.

344 Uniejów – zob. przyp. 59.

345 Buczkowa Wola, ob. Wola Buczkowska, w. w woj. sier., pow. szad., par. Buczek, ok. 28 km na SE od Sieradza, idPRNG 149937. WSŁXVI, s. 133.

346 Lutomiersko – zob. przyp. 107.

347 Msc. niezid. – prawdop. Złoczew, w. w woj. i pow. sier., par. Uników, ok. 21 km na SW od Sieradza. WSŁXVI, s. 137.

348 Wpis umieszczony bezpośrednio pod datowanym wpisem iuris civilis *tej samej ręki (nr 329).*

349 Ołobok, w. w woj. i pow. kal., par. Ołobok, ok. 45 km na NW od Sieradza, idPRNG 93107. WlkpXVI, s. 445.

350 Wieluń – zob. przyp. 175.

351 Prawdop. Witów – id. niejed. Może jedna z trzech w. o tej nazwie w woj. sier.: w pow. sier. w par. Burzenin, ok. 15 km na SE od Sieradza (idPRNG 148980) lub w par. Warta, ok. 20 km na NW od Sieradza (idPRNG 148975) albo w pow. piotrk., par. Witów, ob. Witów-Kolonia, ok. 70 km na SE od Sieradza (idPRNG 148986). WSŁXVI, s. 133.

352 Widawa – zob. przyp. 43.

353 Zapewne Tyczyn – zob. przyp. 158.

354 Odczyt nie budzi wątpliwości. Chodzi o z. wiel. lub z. wołyńską.

355 Ptaszkowice – zob. przyp. 96.

356 Janowice – zob. przyp. 279.

357 Dźwigorzew – zob. przyp. 169.

358 Burzenin – zob. przyp. 159.

359 Strugienice, w. w woj. łęcz., pow. orł., par. Zduny, ok. 75 km na NE od Sieradza, idPRNG 132086. MSŁS, cz. 2, s. 120.

360 Dłutów, w. w woj. sier., pow. piotrk., par. Tuszyn, ok. 45 km na ESE od Sieradza, idPRNG 24273. MSŁS, cz. 1, s. 64.

361 Wola Będkowska, w. w woj. i pow. sier., par. Burzenin, ok. 12 km na SE od Sieradza, idPRNG 149911. WSŁXVI, s. 133.

362 Niezgodność daty: w 1525 r. dzień św. Michała wypadał w piątek.

363 Słomków Suchy lub Mokry – zob. przyp. 180.

364 Granów, ob. Gronów, w. w woj. i pow. sier., par. Stolec, ok. 20 km na S od Sieradza, idPRNG 39177. WSŁXVI, s. 113.

365 Lutomiersko – zob. przyp. 107.

366 Nie ma pewności, czy Wojciech był tożsamy z Wojciechem łaziebnikiem z Cieśli (prawdop. w. w woj. sier., pow. radomszcz., par. Bęczkowice), który wraz z żoną Elżbietą był posiadaczem domu przy ul. Grodzkiej (działka GR-37), a od 1524 r. dzierżawił od wójta sier. łaźnię miejską. Sowina Sieradz, s. 149. Miejsce pochodzenia może wskazywać na dwie różne osoby.

367 Małogoszcz, m. w woj. sand., pow. chęc., par. Małogoszcz, ok. 150 km na SE od Sieradza, idPRNG 76919. WSandXVI, s. 147.

368 Koźminek, zapewne m. w woj. i pow. kal., par. Koźminek, ok. 35 km na NW od Sieradza, idPRNG 60990. Teoretycznie może też chodzić o w. w woj. poz., pow. kośc., par. Kręsko, ok. 210 km na NW od Sieradza, idPRNG 60991. WlkpXVI, s. 436; SHGPoz., cz. 2, s. 432–433.

369 Wieluń – zob. przyp. 175.

370 Chartłupia Wielka – zob. przyp. 14.

371 Kościan, m. w woj. poz., pow. kośc., par. Kościan, ok. 155 km na NW od Sieradza, idPRNG 59363. Złotnicy w Kościanie byli w wzmiankowani w XV i XVI w. SHGPoz., t. 2, s. 342–343, 365.

372 Wieluń – zob. przyp. 175.

373 Dźwigorzew – zob. przyp. 169.

374 Prawdop. Grabów – zob. przyp. 10.

375 W. niezid. koło Lutomierska – zob. przyp. 107. Bardzo dziękuję Państwu Recenzentom za poprawienie błędu identyfikacyjnego.

376 Wyszogród, m., woj. maz., ośrodek z. wyszogrodzkiej, par. Wyszogród, ok. 150 km na NE od Sieradza, idPRNG 153859. SHGWysz., s. 62–65; MazXVI, s. 238.

377 Mnichów – zob. przyp. 151.

378 Zagliny – zob. przyp. 276.

379 Lutomiersko – zob. przyp. 107.

380 Zapewne Dłutów – zob. przyp. 360.

381 Niezgodność daty – w 1527 r. święto św. Filipa i Jakuba wypadało w środę. Być może należałoby przesunąć datację o tydzień, zgodnie z notą, na 7 V.

382 Prawdop. Starce, w. w woj. i pow. sier., par. Brzeźnio, ok. 20 km na SW od Sieradza, idPRNG 128827. MSŁS, cz. 1, s. 114.

383 Prawdop. Trzcieńca, ob. Trzcinica, w. w woj. sier., z. wiel., pow. wiel., par. Trzcinica, ok. 68 km na SW od Sieradza, idPRNG 140811. SHGWiel., s. 164–165; WSŁXVI, s. 131.

384 Błąd pisarza. Powinno być Andrzej.

385 Kobierzycko – zob. przyp. 89.

386 Gawłowice, w. w woj. i pow. sier., par. Goszczanów, ok. 19 km na NW od Sieradza, idPRNG 31892. MSŁS, cz. 1, s. 81.

387 Id. niejed. – prawdop. Chróścin, w. w woj. sier., z. wiel., pow. wiel., par. Dzietrzkowice, ok. 60 km na SE od Sieradza, idPRNG 16584; może chodzić też o Chróścin, ob. Chruścin, w. w woj. sier., pow. szad., par. Chełmno, ok. 55 km na N od Sieradza, idPRNG 16681. MSŁS, cz. 1, s. 48; SHGWiel., s. 68; WSŁXVI, s. 109.

388 Opatów, m. w woj. i pow. sand., par. Opatów, ok. 220 km na SE od Sieradza, idPRNG 93280. WSandXVI, s. 150.

389 Prawdop. Gąbin, m. w woj. raw., pow. gąb., ok. 125 km na NE od Sieradza, idPRNG 32029; może też chodzić o w. Gąbin w woj. kal., pow. kcyń., par. Chomętowo, ok. 160 km na NW od Sieradza, idPRNG 32028. MazXVI, s. 165; WlkpXVI, s. 426.

390 Sieradz.

391 Zwoleń, m. w woj. sand., pow. rad., ok. 220 km na SE od Sieradza, idPRNG 162632. WSandXVI, s. 166; AF.

392 Prawdop. Żórawice, ob. Żurawice, w. na Kujawach, w woj. brzes., pow. przed., par. Chodecz, ok. 90 km na NE od Sieradza, idPRNG 164219 (KujXVI, s. 254). Może też chodzić o jedną z w. o nazwie Żurawica w woj. i pow. sand. (WSandXVI, s. 166). Ok. 9 km na NW od Sieradza znajduje się Żurawiec, kiedyś w., a obecnie cz. w. Próchna, idPRNG 164247. Jest to prawdop. osada nowożytna. Jako w. odnotowana została w l. 1886 i 1972 (SGKP, t. 14, s. 859; UN, t. 50, s. 52). Nazwy tej brak w MSŁS i WSŁXVI.

393 Manice – zob. przyp. 222.

394 Jarosław, m. w woj. ruskim, z. przemyska, pow. przemyski, par. Jarosław, ok. 400 km na SE od Sieradza, idPRNG 44569. Polska XVI wieku pod względem statystycznym, t. VII, cz. I, s. 3, 44, 120, 173.

395 Msc. niezid., może Buczek – zob. przyp. 297, a może Buczkowo, w. na Kujawach w woj. i pow. inowr., par. Gniewkowo. MSŁS, cz. 1, s. 34; KujXVI, s. 229.

396 Rychłocice, Rychłocice Wielkie, ob. Rychłocice (idPRNG 119065), w. w woj. sier., z. wiel., pow. wiel., par. Rychłocice Wielkie, ok. 23 km na SSE od Sieradza. SHGWiel., s. 111, 148–149; WSŁXVI, s. 127.

397 Kobierzycko Wielkie – zob. przyp. 89.

398 Prawdop. Woźniki – zob. przyp. 311.

399 Prawdop. Królewiec, m. w Prusach Książęcych, ok. 450 km na NE od Sieradza.

400 Mikołajewice – id. niejed., prawdop. w. w woj. i pow. sier., par. Warta, ok. 17 km na NW od Sieradza, idPRNG 80382; może też chodzić o Mikołajewice, w. w woj. sier., pow. szad., par. Mikołajewice, ok. 35 km na NE od Sieradza, idPRNG 80384. MSŁS, cz. 1, s. 199–200; WSŁXVI, s. 121.

401 Sędziejowice, w. w woj. sier., pow. szad., par. Sędziejowice, ok. 23 km na SE od Sieradza, idPRNG 121526. MSŁS, cz. 2, s. 87; WSŁXVI, s. 127.

402 Mogilnica, m. w woj. raw., pow. bialski, par. Mogilnica, ob. Mogielnica, ok. 135 km na NE od Sieradza, idPRNG 82526. MazXVI, s. 195.

403 Krześlów, w. w woj. sier., pow. szad., par. Wygiełzów, ok. 33 km na SE od Sieradza, idPRNG 63370. MSŁS, cz. 1, s. 152; WSŁXVI, s. 117; AF.

404 Zapewne Łękawa, w. w woj. sier., pow. piotrk., par. Grocholice, ok. 56 km na SE od Sieradza; idPRNG 72831. MSŁS, cz. 1, s. 187; WSŁXVI, s. 119; AF.

405 Mnichów – zob. przyp. 151.

406 Kamionomostek, Kamostok, ob. Kamostek, w. w woj. sier., pow. szad., par. Sędziejowiece, ok. 26 km na SE od Sieradza, idPRNG 49897. MSŁS, cz. 1, s. 121; WSŁXVI, s. 115.

407 Brzeźnio – zob. przyp. 49.

408 Prawdop. Sobki – zob. przyp. 200.

409 Prawdop. Ciszyca, w. w woj. raw., pow. czerski, par. Cieciszewo (Cieciszew), ok. 170 km na NE od Sieradza, idPRNG 18041; może to być też zepsuta nazwa Cieszanowice – w. w woj. sier., pow. piotrk., par. Mierzyn, lub Cieszątki – w. w woj. sier., pow. radomszcz., par. Kobiele Wielkie. MazXVI, s. 157; MSŁS, cz. 1, s. 53; WSŁXVI, s. 109; AF.

410 Lutomiersko – zob. przyp. 107.

411 Kalisz – zob. przyp. 27.

412 Kraków – zob. przyp. 136.

413 Prawdop. Staw, m. w woj. i pow. sier., par. Staw, ob. w. ok. 27 km na NW od Sieradza, idPRNG 130314. WSŁXVI, s. 129; AF. Może też chodzić o w. Staw w z. wiel. – zob. przyp. 174.

414 Ruś Czerwona, część Królestwa Polskiego.

415 Woj. krak.

416 Zapewne Brzeziny – zob. przyp. 184; ale może też chodzić o Brzeźnio – zob. przyp. 49.

417 Manice – zob. przyp. 222.

418 Końskie, m. w woj. sand., pow. opocz, par. Końskie, ok. 120 km na SE od Sieradza, idPRNG 57467. WSandXVI, s. 144.

419 Opoczno – zob. przyp. 5.

420 Wpis poprzedni i następny datowane są na 1531 r. Datę roczną potwierdza zgodność święta.

421 Id. niejed., Topola – pospolita nawa miejscowa; w. najbliższe o tej nazwie: Topola Katowa (dwa działy Nagórna i Nadolna) w woj. i pow. łęcz., par. Łęczyca, ok. 55 km na NE od Sieradza, (idPRNG 140029), Topola – trzy w./działy: Królewska (idPRNG140030), Szlachecka (idPRNG 140032), Poduchowna w woj. i pow. łęcz., par. Topola Królewska, ok. 63 km na NE od Sieradza, oraz Topola Wielka (idPRNG 140033) i Topola Mała (idPRNG 140031) w woj. kal., pow. pyzdr., par. Wysocko Wielkie, ok. 65 km. na NW od Sieradza. WlkpXVI, s. 461; MSŁS, cz. 2, s. 148–149; WSŁXVI, s. 131; AF.

422 Id. niejed. – prawdop. Długa Wieś, w. w woj. i pow. sier., par. Dobra, ok. 37 km na NW od Sieradza, ob. osada w gm. Dobra, idPRNG 180668; może też chodzić o Długą Wieś, w. w woj. i pow. kal., par. Stawiszyn, ok. 57 km na NW od Sieradza, ob. Długa Wieś Druga, idPRNG 23974. WSŁXVI, s. 110; WlkpXVI, s. 424.

423 To niewątpliwie błąd pisarza, powinno być: 1531*; na poprzedniej stronie R, k. 205v, poprzedni wpis, sporządzony tą samą ręką, nosi datę:* anno Domini 1531, die dominico ante Carnisprivium.

424 Tuszyn – zob. przyp. 15.

425 Gorzkowice – zob. przyp. 31.

426 Być może ze w. Brody w woj. sier., pow. szad., par. Sędziejowice, ok. 18 km na SE od Sieradza, idPRNG 10155. MSŁS, cz. 1, s. 28.

427 Bogumiłowice, w. w woj. sier., pow. radomszcz., par. Sulmierzyce, ok. 52 km na SE od Sieradza, idPRNG 7711. MSŁS, cz. 1, s. 20–21.

428 Rakowice, w. w woj. i pow. sier., par. Sieradz, ok. 7 km na WWS od Sieradza, idPRNG 114536. MSŁS, cz. 2, s. 65–66.

429 Pajęczno, m. w woj. sier., pow. radomszcz, par. Pajęczno, ok. 52 km na SE od Sieradza, idPRNG 96360. MSŁS, cz. 2, s. 24–25; WSŁXVI, s. 123.

430 Id. niepewna – chodzi prawdop. o Stanowice, ob. Staniowice, w. w woj. sand., pow. chęc., par. Chomętów (ob. Chomentów), ok. 190 km na SE od Sieradza, idPRNG 127817. WSandXVI, s. 156.

431 Dźwigorzew – zob. przyp. 169.

432 Poznań – zob. przyp. 197.

433 Id. niejed. Przyjmując zapis nazwy z końca tekstu, to prawdop. Gorczyn, w. w woj. sier., pow. szad., par. Łask, ok. 27 km na ESE od Sieradza, idPRNG 34997. Pisarz dodał notę, informując, że Gorczyński jest z woj. łęcz. Nie udało się odnaleźć w woj. łęcz. osady o zbliżonej nazwie. Jeżeli jednak przyjmiemy zapis poprawiony Borczynszky de Borczyn *to może chodzić o Borszyn, w. w woj. i pow. łęcz., par. Solca Wielka, ok. 55 km na NE od Sieradza, idPRNG 9301. MSŁS, cz. 1, s. 24, 95; WSŁXVI, s. 107, 112.*

434 Woj. łęcz., Łęczyca – zob. przyp. 125.

435 Jakub Osowski (Ossowski) prawdop. wywodził się ze szlachty herbu Kopacz, która była osiadła w Osowej (Ossowej) w par. Kamionacz. A. Szymczakowa, Nobiles Siradienses, s. 426–431.

436 Osowa – zob. przyp. 46.

437 Kaszowice, ob. Kaszewice, w. w woj. sier., pow. piotrk., par. Parzno, ok. 47 km na SE od Sieradza, idPRNG 51274. MSŁS, cz. 1, s. 124; WSŁXVI, s. 115.

438 Niezgodność daty – w 1531 r. święto Poczęcia NMP wypadało w piątek, a nie w czwartek.

439 Stojanów (w XVI w. też jako Stojanowo Wielkie i Stojanowo Małe), ob. Stojanów, w. w woj. i pow. kal., par. Chlewo, ok. 25 km na NW od Sieradza, idPRNG 131329. WlkpXVI, s. 458.

440 Prawdop. Przeczyca, w. w woj. sand., pow. pilzn., par. Przeczyca, ok. 300 km na SE od Sieradza, idPRNG 110669. WSandXVI, s. 152.

441 Datacja poprzedniego i następnego wpisu przekonuje, że chodzi tu o święto apostołów Piotra i Pawła.

442 Kalisz – zob. przyp. 27.

443 W poprzednim wpisie wymieniono Mikołaja Sobieraja, Mikołaja Zimnaka, Macieja szewca i Andrzeja Twarożka (R, k. 217v).

444 Klwów, m. w woj. sand., pow. rad., par. Klwów, ok. 130 km na SE od Sieradza, idPRNG 54394. WSandXVI, s. 143.

445 Chodzi o raj. Andrzeja Twarożka. Pisarz zapewne zapomniał skreślić imię Mikołaj.

446 Zapewne chodzi o święto św. Briccii episcopi Turonensis, *obchodzone we wszystkich diecezjach 13 XI. W odniesieniu do 1532 r. jest zgodność daty dziennej. Chronologia polska, s. 226.*

447 Zakładając, że nazwisko jest odmienione w Gen., chodzi najpewniej o kobietę, teściową Abrożego, mieszczkę sier. o nazwisku Kaliska.

448 Golików, ob. Golków, w. w woj. i pow. sier., par. Kalinowa, ok. 22 km na NW od Sieradza, idPRNG 34551. MSŁS, cz. 1, s. 89; WSŁXVI, s. 112.

449 Starce – zob. przyp. 382.

450 Sieradz.

451 Id. niepewna – może Ramiżów, ob. Raniżów, w. w woj. i pow. sand., par. Ramiżów, ok. 300 km na SE od Sieradza, idPRNG 114704. WSandXVI, s. 153. Być może też jest to zepsuty zapis Romiszowice, ob. Remiszewice, w. w woj. sier., pow. piotrk., par. Czarnocin, ok. 66 km na E od Sieradza, idPRNG 115265. WSŁXVI, s. 126.

452 Kamionomostek – zob. przyp. 406.

453 Pisarz mylnie podał imię za wcześniejszym wpisem z tej strony (nr 419); z kolei w następnym wpisie (nr 422) błędnie umieścił Błażeja z Kamionomostku, ale zauważyl ten błąd i wprowadził poprawkę.

454 Wolbórz – zob. przyp. 322.

455 Piaski, prawdop. w. w woj. sier., pow. szad., par. Strońsko, ok. 7,5 km na SE od Sieradza, idPRNG 99472. Id. niejed. ze wzgledu na pospolitą nazwę. MSŁS, cz. 1, s. 31; WSŁXVI, s. 124.

456 Msc. niezid.

457 Wrocław, m. na Śląsku, w Królestwie Czeskim, ok. 140 km na SW od Sieradza.

458 Wyjątkowo wymieniono pięciu raj., a nie czterech. Raj. poprzedniej kadencji był Mikołaj Sobieraj.

459 Tykadłów, w. w woj. i pow. kal., par. Tykadłów, ok. 50 km na NW od Sieradza, idPRNG 142039. WlkpXVI, s. 462.

460 Przyjmuję, że byli to wymieninieni w poprzednim wpisie (nr 425): burm. Jan Parzygiza i pięciu raj.: Mikołaj Sobieraj, Mikołaj Zimnak, Maciej Korczak, Maciej szewc i Andrzej Twarożek.

461 Przedbórz, m. w woj. sand., pow. chęc., par. Przedbórz, ok. 95 km na NE od Sieradza, idPRNG 110695. WSandXVI, s. 152.

462 *Gorzuchy, w. w woj. i pow. sier., par. Wróblew, ob. cz. w. Dąbrówka (UWN; UN, s. 52 – jeszcze jako osobna w.), ok. 10 km na W od Sieradza, id*PRNG *35189.* WSŁXVI, *s. 112;* MSŁS, *cz. 2, s. 91.*

463 *Staw – zob. przyp. 413.*

464 *Nazwa pospolita. Id. niejed. – prawdop. Dąbrówka Mała, ob. Dąbrówka (do 2007 r. Dąbrówka Sieradzka), w. w woj. i pow. sier., par. Sieradz, ok. 5 km na* SE *od centrum Sieradza, id*PRNG *22601.* WSŁXVI, *s. 110.*

465 *Starce – zob. przyp. 382. Piotr ze Starców, Starczowski, szlachcic, raj. sier. 1534–1535.*

466 *Stanisław być może nazywał się też Bartochowski. Możliwe, że nazwisko Cieński jest wtórne, przejęte od żony. Krótko po przyjęciu obywatelstwa Stanisław wspólnie ze szlachcianką żoną Dorotą kupił dom w rynku sier. (działka R-32) od Feliksa postrzygacza i jego żony szlachcianki Anny Cieńskiej. Transakcja kupna domu jest wpisana w księdze dwukrotnie z różnymi datami – 1532 i 1533. We wpisie z 1533 r. Stanisław Cieński został określony jako* civis Siradiensis *(R, k. 226v–227). We wpisie datowanym na 1532 r. jako mąż Doroty został wymieniony* famatus Stanislaus Barthochowsky *(R, k. 278–279). 1 I 1534 r. Stanisław Cieński i jego żona sprzedali ten dom (R, k. 229v–230).* Sowina Sieradz, *s. 77.*

467 *Warta – zob. przyp. 57.*

468 *Wielkie, ob. Wielgie, w. w woj. sier., z. wiel., pow. wiel., par. Stolec, ok. 27 km na* SW *od Sieradza, id*PRNG *145928.* SHGW, *s. 169.*

469 *Z. wiel., Wieluń – zob. przyp. 175.*

470 *Id. niepewna – być może Kańkowo (Kanikowo), w. w woj. maz., pow. nurski, par. Złotoria, ok. 270 km na* NE *od Sieradza, id*PRNG *50132.* MazXVI, *s. 176;* AF.

471 *Kurzelów, m. w woj. sand., pow. chęc., par. Kurzelów, ob. w., ok. 120 km na* SE *od Sieradza, id*PRNG *65657.* WSandXVI, *s. 145.*

472 *Błażej kupiec (*mercator*).*

473 *Godynice, w. w woj. i pow. sier, par. Brzeźnio, ok. 20 km na* SW *od Sieradza, id*PRNG *34218.* WSŁXVI, *s. 112.*

474 *Prawdop. nazwisko wskazuje na pochodzenie Marcina z Abramowic (Jabramowic) (zob. przyp. 284), skąd prawdop. przybył na Przedmieście św. Ducha.*

475 *Przedmieście św. Ducha, za Bramą Warcką, przy drodze do Dźwigorzewa i Warty.* Sowina Sieradz, *s. 47–48, 167–170, 195–196; A. Szymczak, Rozplanowanie przestrzenne, w:* Sieradz 2014, *s. 96–98.*

476 *Niezgodność daty – w 1534 r. święto św. Barbary wypadało w piątek, a nie w sobotę.*

477 *Manice – zob. przyp. 222.*

478 *Woźniki – zob. przyp. 311.*

479 *Msc. niezid.; może Zadworze, w. w woj. maz., z. warsz., pow. warsz., par. Okuniew, ob. zaginiona, ok. 190 km na* NE *od Sieradza.* MazXVI, *s. 239.*

480 *Prawdop. Turów, w. w z. wiel., pow. wiel., par. Chotów, ok. 45 km na* SW *od Sieradza, id*PRNG *141749.* SHGWiel., *s. 165.*

481 *Zagórzyce – zob. przyp. 17.*

482 *Msc. niezid.*

483 *Prawdop. Bobrowa, w. w woj. i pow. raw., par. Lipce, ok. 87 km na* NE *od Sieradza, id*PRNG *7183.* MazXVI, *s. 149.*

484 *Bobolice, w. w woj. krak., pow. lel., par. Niegowa, ok. 130 km na* SE *od Sieradza, id*PRNG *7138.* SHGKr., *cz. 1, s. 138–139.*

485 Ptaszkowice – zob. przyp. 96. W 1524 r. został wpisany do prawa w Sieradzu prawdop. inny Stanisław Mordal z Ptaszkowic (zob. nr 337).

486 Zagórzyce – zob. przyp. 17.

487 Uniejów – zob. przyp. 59.

488 Msc. niezid. Może w. Winów na Śląsku opolskim (księstwo opolskie), ob. cz. Opola, ok. 150 km na SW od Sieradza, idPRNG 148421. Może to być też zepsuta nazwa m. Uniejów (zob. przypis 59), zwłaszcza że w poprzednim wpisie (nr 452) przyjęto osobę z tego miasta.

489 Kowale – zob. przyp. 267.

490 Przy założeniu, że odmiana nazwiska jest w Gen., w Nom. najpewniej forma żeńska nazwiska Kaznowska.

491 Jan Parzygiza.

492 Woj. sand., Sandomierz – zob. przyp. 19.

493 Maciej szewc.

494 Franciszek Dąbala lub Dąbała wywodził się najpewniej z mieszczańskiej, patrycjuszowskiej rodziny ze Starej Warszawy. Zob. K. Mrozowski, Przestrzeń i obywatele Starej Warszawy do schyłku XV wieku do roku 1569, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2020, s. 117, 177; Księgi ławnicze Starej Warszawy z lat 1453–1535, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2020, s. 987 (Indeks osobowo-geograficzny).

495 Stara Warszawa, m. w woj. maz., z. warsz., pow. warsz., par. Stara Warszawa, ok. 170 km na NE od Sieradza. MazXVI, s. 230.

496 Wola Wiązowa – zob. przyp. 271.

497 Klemens Kosmala, raj. sier. 1536.

498 Id niejed. – prawdop. Kurów, w. w woj. sier., pow. szad., par. Wygiełzów, ok. 32 km na SE od Sieradza, idPRNG 65556 lub Kurów m. w woj. sier., z. wiel., pow. wiel., par. Chotów, ok. 45 km na SW od Sieradza, idPRNG 65557. MSŁS, cz. 1, s. 157; WSŁXVI, s. 118; SHGWiel, s. 101.

499 Klemens Kosmala.

500 Brzeźnio – zob. przyp. 49.

501 Klemens Kosmala.

502 Osjaków – zob. przyp. 218.

503 Wrocław – zob. przyp. 457.

504 Skład rady jak w nr. 466: burm. Jan Parzygiza, raj.: Mikołaj Sobieraj, Mikołaj Zimnak, Jan Myszkowicz, Maciej szewc; wpis sporządzony bezpośrednio po poprzednim, bez nagłówka, tą samą ręką.

505 Kalisz – zob. przyp. 27.

506 Prawdop. Lipsk, m. w Saksonii (Niemcy), ok. 500 km na W od Sieradza.

507 Prawdop. Koszyce, m. w woj. krak., pow. prosz., par. Koszyce (Witów), ok. 250 km na SE od Sieradza, idPRNG 59352. SHGKr., cz. 3, s. 22. Id. nie jest pewna. Może chodzić też o w. Koszyce, w woj. i pow. sand., par. Wojciechowice, ok. 250 km na SE od Sieradza, idPRNG 59351, lub o w. Koszyce, Koszyce Małe (idPRNG 59354) i Koszyce Wielkie (idPRNG 59355) w woj. sand., pow. pilzn., par. Góra Zbylitowska, ok. 280 km na SE od Sieradza, ale także o m. w Królestwie Węgierskim (ob. Słowacja). WSandXVI, s. 144.

508 Prawdop. Środa (ob. Środa Wielkopolska), m. w woj. kal., pow. pyzdr., par. Środa, ok. 130 km na NW od Sieradza, idPRNG 137489. (WlkpXVI, s. 460), choć id. niejed. Może chodzić też o Środę na Śląsku (ob. Środa Śląska), w księstwie legnickim, w Królestwie Czeskim, ok. 160 km na SW od Sieradza, idPRNG 137488.

509 Wola Wiązowa – zob. przyp. 271.

510 *Manice – zob. przyp. 222.*

511 *Wola Wiewiecka, w. w woj. sier., pow. radomszcz., par. Wiewiec, ok. 62 km na SE od Sieradza, id*PRNG *150338. WSŁXVI, s. 135.*

512 *Niewątpliwie błąd pisarza, zamiast* Joannis evangeliste, *co potwierdza datacja wcześniejszych i późniejszych wpisów tej samej ręki w księdze.*

513 *Wola Wiewiecka – zob. przyp. 511.*

514 *Młyn niezid. – być może chodzi o młyn położony na rzece Myja na E od w. Smarzów, w woj. i pow. sier., par. Wróblew, ob. Smardzew, ok. 5 km na W od Sieradza, id*PRNG *125073, zaznaczony na Mapie Chrzanowskiego; może też chodzić o w. Smarzew w woj. sier., pow. brzez., par. Szczawin, ob. Smardzew, ok. 58 km na NE od Sieradza, id*PRNG *125072 – na E od niej był młyn zaznaczony na Mapie Chrzanowskiego i poświadczony w SGKP (t. 10, s. 865). WSŁXVI, s. 128. Był też Młyn Smardzów w z. siewierskiej, w par. Koziegłowy. AF.*

515 *Msc. niezid. – prawdop. zapis zepsuty; może chodziło o w. Zapolice w woj. sier., pow. szad., par. Strońsko, ok. 11 km na SE od Sieradza, id*PRNG *158714. WSŁXVI, s. 136.*

516 *Łubianka, w. w woj. i pow. łęcz., par. Umień, ok. 75 km na NE od Sieradza, id*PRNG *73618. WSŁXVI, s. 119.*

517 *W datacji jest przyimek* a, *przy określaniu czasu wskazujący „moment, od którego poczynając coś się liczy", stąd uznano, że chodzi o środę najbliższą po święcie. SŁŚ, t. 1, kol. 2.*

518 *Maciej szewc (*sutor*).*

519 *Kaszowice – zob. przyp. 437.*

520 *Zapewne Mikołaj Zimnak, który był raj. w tej kadencji i występuje w innych wpisach (R, k. 286v–287).*

521 *Zapewne Maciej szewc, który był raj. w tej kadencji i występuje w innych wpisach (R, k. 286v–287).*

522 *Brak daty rocznej, ale poprzedni wpis jest datowany:* feria sexta ante dominicam Letare anno Domini 1539 *[14 III] (R, k. 286v), a następny:* feria sexta ante dominicam Judica anno Domini 1539 *[21 III] (R, k. 287).*

523 *Dobra, id. niejed. – nazwa msc. pospolita. Najbardziej prawdop. id. to m. Dobra w woj. i pow. sier., par. Dobra, ok. 37 km na NW od Sieradza, id*PRNG *24629, albo w. Dobra w woj. łęcz., pow. brzez., par. Dobra, ok. 62 km na NE od Sieradza, id*PRNG *24642. MSŁS, cz. 1, s. 66; WSŁXVI, s. 111.*

524 *Prawdop. Koziorowski.*

Indeks

Indeks dotyczy wydawanego tekstu wpisów, a więc nie odnosi się do wstępu, przypisów rzeczowych i bibliografii. Cyfry odsyłają do numerów wpisów w edycji. Hasła podane kursywą to źródłowe zapisy nazw miejscowych i nazwisk/przezwisk (w tym apelatywów), od których odesłano do haseł głównych z ustalonymi formami nazw zapisanych antykwą.

W hasłach indeksowych zastosowano następujące skróty:

brzes. – brzeski, brzeskie
brzez. – brzeziński
burm. – burmistrz
chęc. – chęciński
cz. – część
id. – identyfikacja
inowr. – inowrocławski
kal. – kaliski, kaliskie
kcyń. – kcyński
kon. – koniński
kośc. – kościański
krak. – krakowski, krakowskie
lel. – lelowski
łęcz. – łęczycki, łęczyckie
m. – miasto
maz. – mazowieckie
mieszcz. – mieszczanin, mieszczka
msc. – miejscowość
niejed. – niejednoznaczna
niezid. – niezidentyfikowana

ob. – obecnie
orł. – orłowski
piotrk. – piotrkowski
pow. – powiat
poz. – poznański, poznańskie
prawdop. – prawdopodobnie
przed. – przedecki
prz. do pr. – przyjęta/przyjęty do prawa
pyzdr. – pyzdrski
rad. – radomski
radomszcz. – radomszczański
raw. – rawski, rawskie
raj. – rajca
sand. – sandomierski, sandomierskie
sier. – sieradzki, sieradzkie
szad. – szadkowski
w. – wieś
warsz. – warszawska, warszawski
wiel. – wieluńska, wieluński
woj. – województwo
wsch. – wschowski
z. – ziemia
zob. – zobacz

A

Adam Madej (*Madey*) z Sieradza, prz. do pr. – **419**
Adam kuśnierz (*pellifex*) z Ptaszkowic, prz. do pr. – **119**
Agnieszka z Małej Wsi, prz. do pr. – **108**
Albertus – zob. Wojciech
Ambroży z Golikowa, prz. do pr. – **417**
Andrzej, prz. do pr. – **49**
Andrzej Komoska z Dzierzązny lub Dzierząznej, prz. do pr. – **258**
Andrzej Kozdroj (*Coszdroy, Costroy*), raj. sier., prawdop. tożsamy z Andrzejem Orzełkiem – **259**, **260**, **261**, **262**, **263**, **264**, **266**, **267**, **268**, **269**, **270**, **271**, **272**, **274**, **275**, **276**, **277**, **278**, **279**, **280**, **281**, **282**, **351**, **352**, **353**, **354**, **355**, **356**
Andrzej krawiec (*sartor*) z Sieradza, prz. do pr. – **455**
Andrzej *Loszek*, prz. do pr. – **255**
Andrzej Marek ze Strońska, prz. do pr. – **103**

Andrzej ojciec Przybkowicza – **155**
Andrzej Orzełek, raj. sier., prawdop. tożsamy z Andrzejem Kozdrojem – **283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 313, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388**
Andrzej Szczybkowicz (*Szczybkowycz*) z Gorzuchów, prz. do pr. – **427**
Andrzej tkacz (*textor*) z Kalisza, prz. do pr. – **467**
Andrzej Twarożek (*Thwøroszek, Twarossek*) tkacz (*lanifex*) z Osjakowa, prz. do pr., raj. sier. – **210, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 419, 420, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 430, 431, 432**
Andrzej z Bronowa, prz. do pr. – **317**
Andrzej z Gołuchowa, prz. do pr. – **107**
Andrzej z Kleczewa, prz. do pr. – **99**
Andrzej z Kluczy, prz. do pr. – **18**
Andrzej z Kukowa – **97**
Andrzej z Nowych Stawów, prz. do pr. – **308**
Andrzej z Szadku, prz. do pr. – **60**
Andrzej z Wielkiego, prz. do pr. – **433**
Andrzej z Wielunia, prz. do pr. – **331**
Andrzej z Wojsławic, prz. do pr. – **186**
Andrzej z Woli Szczawieńskiej, ojciec Tomasza – **78**
Andrzej z Woli Szczawieńskiej, ojciec Michała – **114**
Andrzej, zięć Kaznowskiej, prz. do pr. – **456**
Andrzej, zięć Laska, prz. do pr. – **285**
Andrzej złotnik (*aurifaber*) z Kościana, prz. do pr. – **351**
Anna z Osieka – **110**
Augustyn Pościszowicz (*Poszczyszowycz*) z Rudy, prz. do pr. – **177**
Augustyn z Dąbrówki Małej, prz. do pr. – **429**
aurifaber – zob. Andrzej złotnik, Jan złotnik

B

Babice (*Bøbycze*), w., woj. i pow. łęcz. (NN z) – **17**
Bachorzyn (*Bachorzyno*), w., woj. i pow. sier. (Mikołaj Chech z) – **120**

Bachorzyno – zob. Bachorzyn
balneator – zob. Stanisław łaziebnik, Wojciech łaziebnik
Banrycza [?] (*Banxycza?*), msc. niezid. (Stanisław z) – **251**
Barbara z Grabicy – **104**
Barbara z Osin – **109**
Barczew – zob. Barczów
Barczov – zob. Barczów
Barczów (*Barczov*), ob. Barczew, w., woj. i pow. sier. (Stanisław Jankowicz z) – **293**
Baronowicz – zob. Wojciech (*Albertus*) Baronowicz lub Karonowicz
Bartłomiej Błażek (*Blaszek*), prz. do pr., raj. sier. – **2**, **66**, **67**, **68**, **71**, **72**
Bartłomiej *Chamnii* z Kobierzycka, prz. do pr. – **199**
Bartłomiej *Cholybka* z Woźnik, prz. do pr. – **441**
Bartłomiej z *Vyaszdy* – **16**
Bartłomiej Goszcz z Kamionomostku, prz. do pr. – **385**
Bartłomiej Guniec (*Gvnyecz*) ze *Slaczow*, prz. do pr. – **329**
Bartłomiej Jabramowski (*Yabramowszky*), prz. do pr. – **276**
Bartłomiej Korpa z Woli Szczawieńskiej, prz. do pr. – **153**
Bartłomiej kowal (*faber*), raj. sier. – **76**
Bartłomiej postrzygacz (*tonsor*, *tonssor*), raj. sier. – **48**, **52**, **65**
Bartłomiej rymarz (*frenator*) z Brzezin, prz. do pr. – **278**
Bartłomiej z Gawłowic, prz. do pr. – **365**
Bartłomiej z Tubądzina, prz. do pr. – **14**
Bartłomiej z Turowa, prz. do pr. – **443**
Bartłomiej ze Stawu, prz. do pr. – **428**
Bartłomiej ze Stojanowa, prz. do pr. – **413**
Bartochowska [mieszcz. sier.] – **413**
Bøyadlo – zob. Wojciech Bądadło
Bedkowszka Volya – zob. Wola Będkowska
bednarsz – zob. Jan bednarz
bednarz – zob. Jakub bednarz, Walenty bednarz
bethnarz – zob. Jakub bednarz
Będkowska Wola – zob. Wola Będkowska
Biały – zob. Jan Biały
Bieniasz Żyd (*Byenasch Judeus*), prz. do pr. – **314**
Biskupice (*Byszkvpycze*), prawdop. w., woj. i pow. sier. (Michał z) – **208**
Blaszek – zob. Bartłomiej Błażek
Blonsszky, *Blonszky* – zob. Marcin Błoński
Blonye – zob. Błonie
Błażej Ćwiekowicz (*Czwyekowycz*) z Tyczyna, prz. do pr. – **309**

Błażej kupiec (*mercator*), raj. sier. – **389**, **390**, **391**, **392**, **393**, **433**, **434**, **435**, **436**, **437**, **438**, **439**, **440**, **441**
Błażej *Vra*, prz. do pr. – **152**
Błażej z Kamionomostku, prz. do pr. – **421**, **422**
Błażej z Lutomierska, prz. do pr. – **346**
Błonie (*Blonye*), w., woj. i pow. łęcz. (Jakub Chleburadek z – **150**, Jakub Gawlik z – **86**, Wyszek – **86**) – **86**, **150**
Bobolice (*Bobolycze*), w., woj. krak, pow. lel. (Maciej Chadza z) – **448**
Bobolycze – zob. Bobolice
Bobrowa, w., woj. i pow. raw. (Jakub z) – **446**
Bøbycze – zob. Babice
Bochnek z Kobierzycka prz. do pr. – **175**
Boczki (*Boczky*), id. niejed., w. w woj. sier. lub łęcz. (Wojciech stelamach z) – **203**
Boczky – zob. Boczki
Bogomylowycze – zob. Bogumiłowice
Bogumiłowice (*Bogomylowycze*), w., woj. sier., pow. radomszcz. (Jan Wola z) – **404**
Bogumiłów (*Bogumylow*), w., woj. i pow. sier. (Mikołaj Żak sołtys z – **73**) – **73**, **350**
Bogumylow – zob. Bogumiłów
Borczyn – zob. Gorczyn
Borczynszky – zob. Jan Gorczyński
Borewiecz – zob. Jan Borewiecz
Borihow [?] (*Borchow*, *Borehow*), msc. niezid. może Boryszów, w., woj. sier., pow. piotrk. (Grzegorz z) – **227**
Borszewice Cmentarne i Kościelne – zob. Borzyszowice
Borzeschewycze, *Borzeschovicze* – zob. Borzyszowice
Borzyszowice (*Borzeschewycze*, *Borzeschovicze*), ob. Borszewice Cmentarne i Kościelne, w., woj. sier., pow. szad. (Wawrzyniec z) – **30**
Branica (*Branycza*), w., woj. i pow. sier. (Stanisław Zarza cieśla z) – **324**
Brathko – zob. Wojciech Bratko
Briccius – zob. Brzykczy
Broczszky – zob. Jan Brodzki
Bronowo Wielkie lub Małe (*Brunowo*), ob. Bronów i Bronówek, w., woj. sier., pow. szad. (Andrzej z) – **317**
Bronów – zob. Bronowo Wielkie lub Małe
Bronówek – zob. Bronowo Wielkie lub Małe
Brudno – zob. Wojciech Brudno

Brunowo – zob. Bronowo Wielkie lub Małe
Brzeszenye – zob. Brzeziny
Brzesznyo – zob. Brzeźnio
Brzeszyny – zob. Brzeziny
Brzeziny (*Brzeszyny, Brzeszenye, Brzezyno*), m., woj. łęcz., pow. brzez. (Bartłomiej rymarz z – **278**, Marcin postrzygacz z – **396**, Tomasz sukiennik z – **205**, Wojciech z – **184**) – **184**, **205**, **278**, **396**
Brzezyno – zob. Brzeziny
Brzeźnio, Brzeźno (*Brzesznyo*), w., woj. i pow. sier. (Grzegorz z – **41**, Jan Karkoszka z – **462**, Maciej z – **41**, Piotr rymarz z – **386**, Wojciech Smolan z – **263**) – **41**, **263**, **386**, **462**
Brzykczy (*Briccius*) z Kalisza prz. do pr. – **250**
Buczek, id. niejed., m., woj. i pow. sier. lub w., woj. łęcz., pow. brzez. (Jan z, Stanisław kowal z) – **289**
Buczkova Vola – zob. Buczkowa Wola
Buczkow (*Bvczkow*), msc. niezid. (Mikołaj z) – **374**
Buczkowa Wola (*Buczkova Vola*), ob. Wola Buczkowska, w., woj. sier., pow. szad. (Józef z) – **327**
Buczkowska Wola – zob. Buczkowa Wola
Burkad – zob. Michał *Burkad*
Burzenin (*Buszenyn, Buzenyn*), m., woj. i pow. sier. (Feliks Rzepecki z – **168**, Jan z – **158**, M. kołodziej z – **340**, Michał Idzi z – **286**) – **158**, **168**, **286**, **340**
Buszenyn, Buzenyn – zob. Burzenin
Bvyny – zob. Grzegorz Bujny
Bvyny – zob. Stanisław Bujny
Byaly – zob. Jan Biały
Bychow, msc. niezid. (Maciej kowal z) – **245**
Byenasch Judeus – zob. Bieniasz Żyd
Bylszko, id. niepewna, może Bielsko, w., woj. i pow. pozn. (Mikołaj z) – **301**
Byszkvpycze – zob. Biskupice

C

calceolarius – zob. Maciej szewc
Calisch, Calysch, Calysz, Calyszch – zob. Kalisz
Camyenski – zob. Jan Kamieński
Canca – zob. Stanisław *Canca*
Caplun – zob. Kapłun
Caplunovycz – zob. Wawrzyniec Kapłunowicz
Cappa z Opoczna – **32**

carpentarius – zob. Jakub Charuba, Jakub cieśla, Maciej cieśla, Maciej Szarlyn, Michał cieśla, Stanisław cieśla, Stanisław Zarza
Carvanya – zob. Jan Karwania
Cassovycze – zob. Kaszowice
Cesza – zob. Stanisław *Cesza*
Chabior (*Chabyor*) z Łosińca – **40**
Chadza – zob. Maciej Chadza
Chamnii – zob. Bartłomiej *Chamnii*
Charłupia Mała – zob. Chartłupia Mała
Charłupia Wielka – zob. Chartłupia Wielka
Charthlupia, Charthlupya – zob. Chartłupia Mała i Chartłupia Wielka
Charthlvpya Maior – zob. Chartłupia Wielka
Chartłupia Mała, ob. Charłupia Mała (*Minor Charthlupya*) (Maciej Oczko z) – **68**
Chartłupia Wielka (*Charthlvpya Maior*, *Maior Charthlupia*), ob. Charłupia Wielka, w., woj. i pow. sier. (Jan z – **10**, Wojciech z – **350**) – **10**, **350**
Charuba – zob. Jakub Charuba
Chech – zob. Mikołaj Chech
Chleburadek – zob. Jakub Chleburadek
Chlod – zob. Jan Chłod
Chlodova mieszcz. sier. [?] – **284**
Choczyny – zob. Chocim
Chodor – zob. Wacław Chodor
Cholybka – zob. Bartłomiej *Cholybka*
Chocim [?] (*Choczyny*), w. [?], woj. i pow. sier. (Marcin Wiercigroch z, Wojciech łaziebnik z) – **180**
Chrosczyn – zob. Chróścin
Chruścin – zob. Chróścin
Chróścin (*Chrosczyn*), id. niejed., w., woj. sier., z. wiel., pow. wiel. lub woj. sier., pow. szad., ob. Chruścin (Wojciech z) – **366**
Chudzyecz – zob. Jan Chudziec
Cienia (*Czyenya*), w., woj. i pow. sier. (Michał *Ventris* z – **9**, Stanisław Cieński – **431**) – **9**, **431**
Cierń (*Cyerzn*) z Łodzi – **166**
Cieszek (*Czyeszek*, *Czeszek*, *Czessek*, *Cziessek*, *Czesek*) – zob. Mikołaj Cieszek
Ciszyca (*Czyszycza*), w., woj. raw., pow. czer. (Maciej z) – **388**
citarista – zob. Jan lutnista
civis – zob. Mikołaj Szumski, Stanisław mieszcz., Prokop mieszcz., Urban mieszcz. sier., Wojciech Brudno

Climek – zob. Klemens Kosmala
Cloczszko – zob. Kłocko
Clodawa – zob. Kłodawa
Clonowo – zob. Klonów
Clucze – zob. Klucze
Clwow – zob. Klwów
Clyczkow – zob. Kliczków Nowy
Colowczyk – zob. Jakub Kołowczyk
Colysz – zob. Marcin Kolisz
Conyn – Konin
Corczak – zob. Maciej Korczak
Cosczek – zob. Stanisław Goszczek
Costroy, Coszdroy – zob. Andrzej Kozdroj
Cosztrzewa – zob. Jan Kostrzewa
Cracovia – zob. Kraków
Cracowyensis terra – zob. Kraków – województwo
Cralyewyecz – zob. Królewiec
Craszowszka minera – zob. Kuźnica Kraszewicka
Crobya – zob. Krobia
Crzemyen – zob. Wawrzyniec Krzemień
Cuchary – zob. Kuchary
cultifaber – zob. Mikołaj Michno nożownik
curifex – zob. Jan kołodziej
Curow – zob. Kurów
Cvszchwa – zob. Mikołaj Kuszwa
Cwszchwa – zob. Mikołaj *Cwszchwa*
Cyerzn – zob. Cierń
czapnyk – zob. Wawrzyniec czapnik
Czastochowa – zob. Częstochowa
Czaszky – zob. Jan Ciężki
Czechowszky – zob. Jan Czechowski
Czechy, w., woj. sier., pow. szad. (Mikołaj lub Jan z) – **305**
Czesek, *Czessek*, *Czeszek* – zob. Mikołaj Cieszek
Częstochowa (*Czastochowa*), m., woj. krak, pow. lel. (Jan Streklin z – **141**, Maciej garncarz z – **139**) – **139**, **141**
Czienszky – zob. Stanisław Cieński
Cziessek – zob. Mikołaj Cieszek
Czvyk – zob. Jan Ćwik
Czyalyczka – zob. Jakub Cierliczka

Czyelvchovycz – zob. Math. Cieluchowicz
Czyenya – zob. Cienia
Czyeszek – zob. Mikołaj Cieszek
Czychosz – zob. Maciej Cichosz
Czychowlaszl – zob. Marcin Cichowlazł
Czyerlyczka – zob. Jakub Cierliczka
Czyszycza – zob. Ciszyca
Czwyek – zob. Ćwiek
Czwyekowycz – zob. Błażej Ćwiekowicz
Czwygorzow – zob. Dźwigorzew, Dźwigorzów
Ćwiek (*Czwyek*) ojciec Piotra z Tyczyna – **157**

D

Dabala – zob. Franciszek Dąbala
Dambrowa – zob. Dąbrowa
Dambowa Leka – zob. Dębowa Łęka
Dąbrowa (*Dambrowa*), id. niejed. (Jan Radosz z) – **161**
Dąbrówka Mała (*Minor Døbrowka*), id. niejed., prawdop. w., woj. i pow. sier., ob. Dąbrówka (Augustyn z) – **429**
Dębowa Łęka (*Dambowa Leka*), w., woj. pozn., pow. wsch. (Tomasz Świdr z) – **173**
Dlothowo – zob. Dłutów
Dlotow – zob. Dłutów
Długa Wieś (*Dluga Wyesz*), id. niejed. (Jan Hanusz miecznik z) – **400**
Dłutów (*Dlotow*, *Dlothowo*), w., woj. sier., pow. piotrk. (Król z – **342**, Maciej *Slavg* z – **360**, Stanisław z – **342**) – **342**, **360**
Dobra, id. niejed., prawdop. m., woj. i pow. sier. lub w., woj. łęcz., pow. brzez. (NN z) – **480**
Dobrynice Wielkie (*Dobrynycze*, *Dobrzynycze*), ob. Dobrenice lub Dobrynice Małe, ob. Dobreniczki, w., woj. sier., pow. piotrk. (Jakub z, Jan z) – **98**
Dobrynycze – zob. Dobrynice
Dobryszyce (*Dobrzyszycze*), w., woj. sier., pow. radomszcz. (Stanisław Warchoł z, Grabania z) – **123**
Dobrzynycze – zob. Dobrynice
Dobrzyszycze – zob. Dobryszyce
doleator – zob. Jakub bednarz, Paweł bednarz
doliator – zob. Jakub bednarz, Michał bednarz
Dorota z Kalisza, prz. do pr. – **22**
Dorota z Lutomierska, prz. do pr. – **389**
Dorota Zarzyna (*Zarzina*), prz. do pr. – **169**

Døbrowka Minor – zob. Dąbrówka Mała
Duczek [mieszcz. sier.] – **464**
Durka – zob. Maciej Durka
Duszaczek [?] – zob. Jakub Duszaczek [?]
Dziebędów – zob. Zdziebędów
Dzierzązna (*Dzyerzaszno*), id. niejed., prawdop. w., woj. i pow. sier. lub w., woj. sier., pow. szad., lub w., woj. i pow. łęcz. (Andrzej Komoska z) – **258**
Dziwisz *N.* (*Dzywysz, Dzywyszch*) z Pstrokoni, prz. do pr. – **56**
Dzigorzew – zob. Dźwigorzew
Dzyadkowszka – zob. Zofia Dziadkowska
Dzyerzaszno – zob. Dzierzązna
Dzywysz, Dzywyszch – zob. Dziwisz
Dzwigorzow, *Dzwygorzew*, *Dzwygorzow* – zob. Dźwigorzew, Dźwigorzów
Dźwigorzew, Dźwigorzów (*Czwygorzow*, *Dzwigorzow*, *Dzwygorzew*, *Dzwygorzow*, *Szdzwygorzow*), ob. Dzigorzew, w., woj. i pow. sier. (Jan z – **339**, Jan Popiołek z – **297**, *Loszynszky* z – **353**, Paweł Szejmak z – **171**, Piotr Jaszek z – **213**, Stanisław z – **353**, Stanisław Świrzkot z – **223**, Tomasz Płosz z – **288**, Walenty z – **339**, Wawrzyniec Świrpołek – **408**) – **171**, **213**, **223**, **288**, **297**, **339**, **353**, **408**, **450**

F

faber – zob. Bartłomiej kowal, Jakub kowal, Jan kowal, Maciej Durka, Maciej kowal, Marcin kowal, Stanisław kowal, Wawrzyniec Kapłunowicz, Wawrzyniec kowal
Feliks, prz. do pr. – **66**
Feliks postrzygacz (*pannitonsor*) z Piotrkowa, prz. do pr. – **192**
Feliks Rzepecki (*Rzepeczszky*) z Burzenina, prz. do pr. – **168**
figulus – zob. Jan garncarz, Maciej garncarz, Szymon garncarz
Flaczek – zob. Jan Flaczek
Flaska – Maciej Flaszka
Flyaska – Jakub Flaszka
Franciszek Dąbala lub Dąbała (*Dabala*) kuśnierz (*pellifex*) z Warszawy [Starej], prz. do pr. – **458**
Franciszek z Grabowa [?] (*Gralow*), prz. do pr. – **8**
frenator – zob. Bartłomiej rymarz
funifex – zob. Jan powroźnik

G

Ganbino – zob. Gąbin
Gaszyn, w., woj. sier., z. wiel., pow. wiel. (Jan Gaszyński z) – **113**
Gaszynyszky – zob. Jan Gaszyński
Gawlowycze – zob. Gawłowice
Gawlyk – zob. Jakub Gawlik
Gawlyk – zob. Jan Gawlik
Gawłowice (*Gawlowycze*), w., woj. i pow. sier. (Bartłomiej z) – **365**
Gay – zob. Szczepan Gaj
Gąbin (*Ganbino*), m., woj. raw., pow. gąb. (Piotr z) – **368**
Georius – zob. Jerzy
Gesz [?] – zob. Piotr Pesz
gladiator – zob. Jan Hanusz miecznik, Jan miecznik, Paweł miecznik
Glowa – zob. Wojciech Głowa
Gluchowøs, id. niepewna, prawdop. Głuchów, w., woj. i pow. sier., lub Głuchów, w., woj. sier., pow. piotrk. (Wawrzyniec Śliwka z) – **29**
Gnath – zob. Jakub Gnat
Gniew (*Gnew*), m., woj. pomorskie, pow. tczewski (Łukasz z) – **38**
Gniezno (*Gnzna*), m., woj. kal., pow. gnieźnieński (Samuel Żyd z) – **279**
Gnyath – zob. Jakub Gnat
Gnzna – zob. Gniezno
Goczek – Mikołaj Goczek
Godynice (*Godynycze*), w., woj. i pow. sier. (Michał z) – **437**
Godynycze – zob. Godynice
Godziszewo (*Godzyeszow*), prawdop. w., woj. pozn., pow. kośc. (Tomasz z) – **207**
Godzyeszow – zob. Godziszewo
Golikowo – zob. Golików
Golików (*Golikowo*), ob. Golków, w., woj. i pow. sier. (Ambroży z) – **417**
Golków – zob. Golików
Goluchowo – zob. Gołuchowo
Gołuchowo (*Goluchowo*), ob. Gołuchów, w., woj. i pow. kal. (Andrzej z) – **107**
Gołuchów – zob. Gołuchowo
Gomolka – **187**
Goraszdo – zob. Wojciech Gorazdo
Gorczyn, w., woj. sier., pow. szad. albo Borszyn, w., woj. i pow. łęcz. (Jan Gorczyński lub Borszyński z) – **410**

Gorczynszky – zob. Jan Gorczyński
Gorka – zob. Górka
Gorzkowice Wielkie (ob. Gorzkowice) lub Gorzkowice Małe (ob. Gorzkowiczki) (*Gorzkowycze*, *Gorzskowycze*), w., woj. sier., pow. piotrk. (Maciej kuśnierz ze Skrzynna z – **28**, Wawrzyniec Wrzoskowicz z – **402**) – **28**, **402**
Gorzkowiczki – zob. Gorzkowice Wielkie lub Gorzkowice Małe
Gorzkowycze, *Gorzskowycze* – zob. Gorzkowice Wielkie lub Gorzkowice Małe
Gorzuchy, w., woj. i pow. sier. (Andrzej Szczybkowicz z) – **427**
Gosczek – zob. Stanisław Goszczek
Gosthynyn – zob. Gostynin
Gostynin (*Gosthynyn*), m., woj. raw., pow. gostyniński (Jakub ślusarz z) – **303**
Goszcyek – zob. Stanisław Goszczek
Goszcz – zob. Bartłomiej Goszcz
Goszczek, *Goszkyk* – zob. Stanisław Goszczek, Stanisław Goszczek
Gotartowo (*Gotharthowo*), ob. Gortatowo, w., woj. i pow. pozn. (Mikołaj z) – **79**
Goth – zob. *Hanus Goth*
Gotharthowo – zob. Gotartowo
Gøbarth – zob. Wawrzyniec Gąbart
Górka (*Gorka*), id. niejed. (Jan Ćwik z) – **300**
Grabania (*Grabanya*) z Dobryszyc – **123**
Grabethis, *Grabetis* – zob. Maciej *Grabetis*
Grabia – zob. Grabie
Grabica (*Grabyczø*, *Grabycza*), w., woj. sier., pow. szad. (Barbara z – **104**, Maciej *Przathko* z – **104**, Marcin stelmach z – **273**, Wojciech z – **104**) – **104**, **273**
Grabie (*Grabye*), w., Kujawy, woj. i pow. brzes. lub w. Grabia, woj. sier., pow. szad. (Jan z, Mikołaj z) – **44**
Grabowska Kuźnica – zob. Kuźnica Kraszewicka
Grabow – zob. Grabów
Grabów (*Grabow*, *Gralow*), id. niejed. (Franciszek z – **8**, Jan z – **354**) – **8**, **354**
Grabya – zob. Łukasz Grabia
Grabycza, *Grabyczø* – zob. Grabica
Grabye – zob. Grabie
Gralow – zob. Grabów
Grandy – zob. Grądy
Granów (*Granow*), ob. Gronów, w., woj. i pow. sier. (Maciej z) – **345**
Grądy (*Grandy*), w., woj. i pow. sier. (Wojciech z, Mikołaj Matacz z) – **64**
Gregorzovycz – zob. Paweł Gregorzowicz
Grodno, m. w Wielkim Księstwie Litewskim (Stanisław Litwa z) – **72**
Gronów – zob. Granów

Grzegorkovycz – zob. Maciej Grzegorkowicz
Grzegorz Bujny (*Bvyny*) z młyna Smarzowskiego, prz. do pr. – **475**
Grzegorz szewc (*sutor*), prz. do pr. – **67**
Grzegorz szewc (*sutor*) z Patoków, prz. do pr. – **209**
Grzegorz z *Borihow* [?] (*Borchow*, *Borehow*), prz. do pr. – **227**
Grzegorz z Brzeźnia – **41**
Grzegorz z Oraczewa, prz. do pr. – **84**
Grzegorz z Osieka – **110**
Grzybowsky – zob. Tomasz Grzybowski
Grzymaczew – zob. Grzymaczów
Grzymaczow – zob. Grzymaczów
Grzymaczów (*Grzymaczow*), ob. Grzymaczew, w., woj. i pow. sier. (Jakub z) – **313**
Grzywka – zob. Stanisław Grzywka
Gvnyecz – Bartłomiej Guniec
Gvslo – zob. Jan Gusło

H

Hannus, *Hanus* – zob. Jan Hanusz
Hanus Goth z *Hevspark*, prz. do pr. – **424**
Hethman – **75**
Hevspark, msc. niezid. na Śląsku za Wrocławiem (*Hanus Goth*) – **424**
Hińcza (*Hynczø*), prz. do pr. – **45**
Hovorowski – zob. Stanisław Howorowski
Hyncza – zob. Marcin Hińcza
Hynczø – zob. Hińcza

I

Idzi Idzik (*Idzyk*) z *Zodwoze*, prz. do pr. – **442**
Idzyk – zob. Idzi Idzik
Inowrocław (*Iwny Wloczløw*), m., Kujawy, woj. i pow. inowr. (Marcin Małek z) – **5**
inquilinus – zob. Stanisław *inquilinus*
Irzyk (*Yrzyk*) *tellifex* z Opawy, prz. do pr. – **118**
Iwny Wloczløw – zob. Inowrocław
Izbica (*Yzbycza*), ob. Izbica Kujawska, m., woj. brzes., pow. przed. (Maciej Cichosz z) – **236**

J

Jabramowski – zob. Marcin Jabramowski
Jadral – zob. Jan Jadral

Jadwiga z Końskich, prz. do pr. – **398**
Jajko – zob. Michał Jajko
Jaka, *Jakø* – zob. Michał Jaka
Jakub bednarz (*doliator*, *doleator*, *bednarz*, *bethnarz*), raj. sier. – **124**, **126**, **127**, **128**, **129**, **130**, **131**, **132**, **133**, **134**, **144**, **145**, **146**, **147**, **148**, **149**, **150**, **151**, **152**, **153**, **155**, **156**, **157**, **158**, **159**, **160**, **161**, **162**, **163**, **164**, **168**, **169**, **170**, **171**, **172**, **173**, **174**, **176**, **177**, **178**, **179**, **180**, **181**, **182**, **183**, **184**, **185**, **186**, **187**, **188**, **189**, **190**, **196**, **197**, **198**, **199**, **200**, **201**, **202**, **203**, **204**, **205**, **207**, **209**, **210**, **211**, **212**, **213**, **214**, **215**, **216**, **217**, **218**, **219**, **220**, **221**, **222**, **223**, **224**, **225**, **226**, **227**, **228**, **229**, **230**, **231**, **232**, **233**, **234**, **235**, **237**, **240**, **241**, **242**, **243**, **244**, **245**, **246**, **247**, **248**, **249**, **250**, **251**, **252**, **253**, **254**, **255**, **256**, **257**, **258**, **259**, **260**, **261**, **262**, **263**, **264**, **265**, **266**, **267**, **268**, **269**, **270**, **271**, **283**, **284**, **285**, **287**, **288**, **289**, **290**, **291**, **292**, **293**, **294**, **295**, **296**, **305**, **306**, **307**, **308**, **309**, **310**, **311**, **312**, **313**, **314**, **315**, **316**, **317**, **318**, **319**
Jakub Charuba cieśla (*carpentarius*), prz. do pr. – **88**
Jakub Chleburadek z Błonia, prz. do pr. – **150**
Jakub Cierliczka (*Czyerlyczka*) lub Cialiczka (*Czyalyczka*) z *Zakolycze*, prz. do pr. – **476**
Jakub cieśla (*carpentarius*) z Manic, prz. do pr. – **397**
Jakub Duszaczek [?] (*[...]szaczek*) kuśnierz (*pellifex*), prz. do pr. – **69**
Jakub Flaszka (*Flyaska*) z Przeczycy – **414**
Jakub Gawlik (*Gawlyk*) z Błonia, prz. do pr. – **86**
Jakub Gnat (*Gnath*, *Gnyath*), raj. sier – **93**, **94**, **95**, **96**, **98**
Jakub Kłosek (*Kloszek*) z Lutomierska, prz. do pr. – **328**
Jakub Kolaska (*Kolyaszka*), prz. do pr. – **237**
Jakub Kołowczyk (*Colowczyk*) z Suchej, prz. do pr. – **241**
Jakub kowal (*faber*) z Woli, prz. do pr. – **315**
Jakub krawiec (*sartor*) z Sandomierza – **15**
Jakub krawiec (*sartor*) z Woli Wiązowej, prz. do pr. – **471**
Jakub Królik (*Krolyk*), prz. do pr. – **226**
Jakub kuśnierz (*pellifex*), prz. do pr. (może tożsamy z raj. sier.) – **69**
Jakub kuśnierz (*pellifex*), raj. sier. (może tożsamy z prz. do pr.) – **106**
Jakub Maniaszek (*Manyaszek*) z Mnichowa, prz. do pr. – **357**
Jakub Osowski (*Oszowszky*) z Osowej, prz. do pr. – **411**
Jakub Piec (*Pyecz*) z Woźnik, prz. do pr. – **298**
Jakub Rydzyk, prz. do pr. – **87**
Jakub Standar z Kwiatkowa, prz. do pr. – **185**
Jakub ślusarz (*serifex*) z Gostynina, prz. do pr. – **303**

Jakub Wojciech Małoszadkowicz (*Albertus Maloszadcowycz*) z Sobków? (*szopech*), prz. do pr. – **242**
Jakub z Bobrowej, prz. do pr. – **446**
Jakub z Dobrynic, prz. do pr. – **98**
Jakub z Grzymaczowa, prz. do pr. – **313**
Jakub z Kłodawy, prz. do pr. – **36**
Jakub z Kurzelowa, prz. do pr. – **436**
Jakub z Mikołajewic, prz. do pr. – **379**
Jakub z Nowej Wsi, prz. do pr. – **295**
Jakub z Ołoboku, prz. do pr. – **330**
Jakub z Opoczna – **42**
Jakub z Pyszkowa, prz. do pr. – **105**
Jakub z Rękoraja, prz. do pr. – **135**
Jakub z Widawy, prz. do pr. – **239**
Jakub z Woli Wiewieckiej, prz. do pr. – **473**
Jakub Zabiegała (*Zabyegala*), prz. do pr. – **434**
Jakub Zachna z Kobierzycka, prz. do pr. – **85**
Jakub mąż *Zelyaczszka*, prz. do pr. – **294**
Jan bednarz (*bednarsz*) ze Stawiszyna, prz. do pr. – **299**
Jan Biały (*Byaly*) z Kuźnicy Kraszewickiej, prz. do pr. – **61**
Jan Borewiecz z Zagórzyc, prz. do pr. – **126**
Jan Brodzki (*Broczszky*), prz. do pr. – **403**
Jan Chłod (*Chlod*) z Kłocka, prz. do pr. – **191**
Jan Chudziec (*Chudzyecz*) z Szadku, prz. do pr. – **182**
Jan Ciężki (*Czaszky*) z Żórawic, prz. do pr. – **371**
Jan Czechowski (*Czechowszky*) ze Strońska, prz. do pr. – **163**
Jan Ćwik (*Czvyk*) z Górki, prz. do pr. – **300**
Jan Flaczek, prz. do pr. – **46**
Jan garncarz (*figulus*), zięć Ogorzałej, prz. do pr. – **197**
Jan Gaszyński (*Gaszynyszky*) z Gaszyna, prz. do pr. – **113**
Jan Gaweł (*Gawel*), raj. sier. – **45**, **46**, **47**
Jan Gawlik (*Gawlyk*), raj. sier., prawdop. tożsamy z Janem Streklinem – **232**, **240**, **272**, **274**, **275**, **276**, **277**, **278**, **279**, **281**, **282**, **283**, **284**, **286**, **287**, **288**, **289**, **290**, **291**, **292**, **293**, **294**, **295**, **296**, **309**, **310**, **311**, **347**, **389**, **392**, **393**
Jan Gorczyński lub Borszyński (*Gorczynszky*, *Borczynszky*) z Gorczyna lub Borszyna, prz. do pr. – **410**
Jan Gusło (*Gvslo*) ze Starców, prz. do pr. – **361**
Jan Hanusz (*Hannus*, *Hanus*) miecznik (*gladiator*) z Długiej Wsi, prz. do pr. – **400**

Jan Jadral kmieć z Manic, prz. do pr. – **218**
Jan Kamieński (*Camyenski*), prz. do pr. – **24**
Jan Karkoszka (*Karkoska*) z Brzeźnia, prz. do pr. – **462**
Jan Karwania (*Carvanya*) z *Vithov*, prz. do pr. – **332**
Jan kołodziej (*curifex*), prz. do pr. – **478**
Jan Kostrzewa (*Cosztrzewa*), prz. do pr. – **127**
Jan *Koszin* [?] (*Koszm*, *Koszni*) młynarz (*molendinator*) z Kalisza, prz. do pr. – **277**
Jan kowal (*faber*) z Wągrowca, prz. do pr. – **292**
Jan Kukowski (*Kvkowszky*) z Kukowa, prz. do pr. – **97**
Jan Kuński (*Kvnszky*) z *Kvrzymo* – **102**
Jan kupiec (*mercator*) z Jarocina, prz. do pr. – **265**
Jan kupiec (*mercator*) z Wieruszowa – **212**
Jan kuśnierz (*pellifex*), raj. sier., burm. sier., prawdop. tożsamy z Janem Madko – **48**, **52**, **54**, **55**, **56**, **58**, **65**, **71**, **72**, **73**, **74**, **76**, **93**, **94**, **95**, **96**, **97**, **98**, **99**, **100**, **101**, **105**, **106**, **109**, **110**, **112**, **113**, **115**, **116**, **117**, **118**, **119**, **120**, **121**, **122**, **123**, **135**, **137**, **138**, **139**, **140**, **141**, **142**, **178**, **179**, **186**
Jan kuśnierz (*pellifex*) z Opoczna, prz. do pr. – **32**
Jan kuśnierz (*pellifex*) z Widawy, prz. do pr. – **37**
Jan Lenek, Leniek (*Lenek*, *Lyenyek*), raj. sier. – **76**, **98**, **100**, **105**, **106**
Jan Lisek (*Lyssek*, *Lyszek*), raj. sier. – **74**, **75**, **76**, **78**, **92**
Jan Lupka (*Lyupka*, *Lyvpka*), raj. sier. – **442**, **443**, **444**, **445**, **446**, **447**, **448**, **449**, **450**, **451**, **452**, **453**, **454**, **455**, **456**, **457**, **458**, **459**, **460**, **461**, **462**, **463**, **464**
Jan lutnista (*citarista*) z Uniejowa, prz. do pr. – **55**
Jan Macioszek (*Maczyoszek*) ze Stawu, prz. do pr. – **392**
Jan Madej (*Madey*) ślusarz (*serifaber*) z Krakowa, prz. do pr. – **391**
Jan Madejowicz (*Madeyowicz*) z Rypułtowic, prz. do pr. – **221**
Jan Madko, raj. sier., prawdop. tożsamy z Janem kuśnierzem, raj. i burm. sier. – **111**, **114**, **180**, **181**, **182**, **183**, **184**, **185**, **187**, **188**, **189**, **190**
Jan Mały Janek (*Malyanek*, *Malyyanek*, *Maly Yanek*), raj. sier. – **79**, **80**, **86**, **98**, **99**, **100**, **105**, **106**, **116**, **117**, **118**, **119**, **120**, **121**, **122**
Jan Maniaczek (*Manyaczek*), prz. do pr. – **447**
Jan Masłowski (*Maslowszki*, *Maslowszky*, *Maszlowszky*), raj. sier. – **4**, **6**, **7**, **8**, **9**, **10**, **11**, **14**, **15**, **16**, **17**, **18**, **19**, **20**, **21**, **22**, **23**, **24**
Jan Mazurek z Jeżowa, prz. do pr. – **235**
Jan miecznik (*gladiator*) z Królewca, prz. do pr. – **378**
Jan Myszkowicz (*Myszkowycz*, *Myszlowicz*), raj. sier. – **135**, **137**, **139**, **140**, **141**, **142**, **144**, **145**, **146**, **148**, **149**, **150**, **151**, **152**, **153**, **155**, **156**, **157**, **158**, **159**, **160**, **161**, **162**, **163**, **164**, **168**, **169**, **170**, **171**, **172**, **173**, **174**, **176**, **177**, **460**, **461**, **462**, **463**, **464**, **466**, **467**, **468**, **469**, **470**, **471**, **472**, **473**, **474**, **475**, **476**, **477**, **478**, **479**, **480**, **481**

Jan NN, prz. do pr. – **81**
Jan Nowak, prz. do pr. – **451**
Jan Parzygiza (*Parigysza*, *Parygyza*, *Parzigyscha*, *Parzygisa*, *Parzygisza*, *Parzygyrza*, *Parzygyza*), raj. i burm. sier. – **115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 137, 138, 139, 141, 142, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 237, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481**
Jan pisarz (*notarius*) z Uniejowa, prz. do pr. – **326**
Jan Popiołek (*Popyolek*) z Dźwigorzewa, prz. do pr. – **297**
Jan Pościsz (*Posczysz*) z Rudy, prz. do pr. – **35**
Jan powroźnik (*funifex*) z Poznania, prz. do pr. – **409**
Jan *Przczarzka* z Tykadłowa, prz. do pr. – **425**
Jan Przerwany z Kobierzycka, prz. do pr. – **364**
Jan Przyniczonek (*Przynyczonyek*) z Kleczewa – **99**
Jan Pyrel (Pyrek?) z Wróblewa – **63**
Jan Radosz (*Radoszch*) z Dąbrowy, prz. do pr. – **161**
Jan Radziej (*Radzyey*), prz. do pr. – **283**
Jan siodlarz (*sellator*) z Przemyśla, prz. do pr. – **243**
Jan siodlarz (*sellator*) z Radomia, prz. do pr. – **254**
Jan Skowronek stolarz (*mensarius*), prz. do pr. – **463**
Jan Sternoga, prz. do pr. – **57**

Jan Storpyl, prz. do pr. – **23**
Jan Streklin (*Straklyn*, *Streclin*, *Streklym*, *Streklyn*, *Strzeklyn*, *Trzeklyn*) z Częstochowy, prz. do pr., raj. sier., prawdop. tożsamy z Janem Gawlikiem – **141**, **225**, **226**, **228**, **229**, **231**, **233**, **234**, **237**, **241**, **242**, **243**, **244**, **245**, **247**, **248**, **249**, **250**, **251**, **252**, **253**, **254**, **256**, **258**, **280**, **285**, **297**, **298**, **299**, **300**, **301**, **302**, **303**, **304**, **305**, **306**, **307**, **308**, **312**, **313**, **314**, **315**, **316**, **317**, **318**, **319**, **320**, **321**, **323**, **324**, **325**, **326**, **327**, **328**, **329**, **330**, **331**, **332**, **333**, **335**, **336**, **337**, **339**, **340**, **341**, **342**, **343**, **344**, **345**, **346**, **348**, **349**, **350**, **351**, **352**, **353**, **354**, **355**, **356**, **357**, **358**, **359**, **360**, **361**, **362**, **365**, **390**, **391**
Jan Suchepiwo (*Zuchepyvo*) z Kalisza, prz. do pr. – **22**
Jan *Sybydey*, raj. sier. – **2**
Jan Szaszor alias Tłomacz (*Szchaszchor alias Thlomacz*) z Kobyłek, prz. do pr. – **319**
Jan szewc (*sutor*), prz. do pr. – **146**
Jan szewc (*sutor*) z Radomska, prz. do pr. – **54**
Jan Śliwoski (*Szlywosky*), prz. do pr. – **335**
Jan Wij (*Wy*) z Nowej Wsi, prz. do pr. – **43**
Jan Wola (*Vola*) z Bogumiłowic, prz. do pr. – **404**
Jan z Buczka, prz. do pr. – **289**
Jan z Burzenina, prz. do pr. – **158**
Jan z Chartłupi Wielkiej – **10**
Jan z Dobrynic – **98**
Jan z Dźwigorzewa, prz. do pr. – **339**
Jan z Grabia, prz. do pr. – **44**
Jan z Grabowa, prz. do pr. – **354**
Jan z Kurowa, prz. do pr. – **461**
Jan z Lutomierska, prz. do pr. – **106**
Jan z Łęczycy, prz. do pr. – **122**
Jan z Łodzi, prz. do pr. – **166**
Jan z Mnichowa, syn Mikołaja, prz. do pr. – **384**
Jan z Mnichowa, zięć Leonarda, prz. do pr. – **149**
Jan z Niechcic, prz. do pr. – **83**
Jan z Osjakowa, prz. do pr. – **465**
Jan z Ostrowa, prz. do pr. – **124**
Jan z Piątkowa, prz. do pr. – **219**
Jan z Podgórza, prz. do pr. – **100**
Jan z Sandomierza, prz. do pr. – **15**
Jan z *Vynow*, prz. do pr. – **453**

Jan z Wojsławic – **186**
Jan Zając (*Zayøcz*) z Zagórowa, prz. do pr. – **220**
Jan Zakrzewski lub Zakrzowski (*Zakrowsky*, *Zakrzewsky*, *Zakrzowski*), raj. sier. – **196**, **197**, **199**, **200**, **201**, **202**, **203**, **204**, **205**, **206**, **207**, **351**, **352**, **353**, **354**, **355**, **356**, **357**, **358**, **359**, **360**, **361**, **362**, **363**, **364**, **365**
Jan ze Środy, prz. do pr. – **470**
Jan zięć Duczka, prz. do pr. – **464**
Jan zięć Storpyla, prz. do pr. – **4**
Jan złotnik (*aurifaber*) z Kalisza, prz. do pr. – **390**
Jan Zwoleński lub Woleński (*Suolyenysky*, *Szwolyemyszky*, *Volenski*, *Volienyski*, *Wolenssky*, *Wolyenszky*, *Wolyenyszky*, *Zuolyensky*, *Zwolyensky*, *Zwolyenyszky*), prz. do pr., raj. sier. – **190**, **394**, **395**, **396**, **397**, **398**, **399**, **400**, **401**, **403**, **404**, **405**, **406**, **407**, **408**, **409**, **410**, **411**, **412**, **415**, **433**, **434**, **435**, **436**, **437**, **438**, **439**, **440**, **441**, **442**, **443**, **444**, **445**, **446**, **447**, **448**, **449**, **450**, **451**, **452**, **453**, **454**, **455**, **456**, **457**, **458**
Janiszowice, ob. Janiszewice (*Yanyszovycze*), w., woj. sier., pow. szad. (Mikołaj Piszczek z) – **256**
Janowice (*Yanovicze*, *Yanowycze*), w., id. niejed. (Marcin z – **338**, Piotr z – **271**) – **271**, **338**
Jarocin (*Yaroczyn*), m., woj. kal., pow. pyzdr. (Jan kupiec z – **265**, Stanisław z – **129**) – **129**, **265**
Jaroslavya – zob. Jarosław
Jarosław (*Jaroslavya*), m., woj. ruskie, z. przemyska (Jerzy Panek z) – **373**
Jaszek – zob. Piotr Jaszek
Jayko – zob. Michał Jajko
Jerzy lub Jarosław z *Kvrzymo*, prz. do pr. – **102**
Jerzy (*Georius*) Panek z Jarosławia, prz. do pr. – **373**
Jerzy (*Georius*) z Pajęczna, prz. do pr. – **406**
Jerzy z Wiednia, prz. do pr. – **229**
Jeziora (*Yezora*, *Yrzyora*), ob. Jeziory, w., woj. i pow. sier. (Marcin Piotrakowicz z – **58**, Marcin z – **234**, Wojtal z – **234**) – **58**, **234**
Jeżew – zob. Jeżów
Jeżów (*Yezow, Yezowo*), w., woj. sier., pow. szad., ob. Jeżew, lub Jeżów, w., woj. sier., pow. piotrk. (Jan Mazurek z – **235**, Stanisław z – **322**) – **235**, **322**
Józef *Sryotkouycz* z Manic, prz. do pr. – **440**
Józef z Buczkowej Woli, prz. do pr. – **327**
Judeus – zob. Bieniasz Żyd, Samuel Żyd

K

Kaliska (*Kalyszka*), mieszcz. sier. – **417**
Kalisz (*Calisch*, *Calysch*, *Calysz*, *Calyszch*, *Kalysz*), m., woj. i pow. kalis. (Andrzej tkacz z – **467**, Brzykczy z – **250**, Dorota z – **22**, Jan *Koszin* (*Koszm*, *Koszni*) z – **277**, Jan Suchepiwo z – **22**, Jan złotnik z – **390**, Kasper z – **415**, Maciej garncarz z Częstochowy – **139**, Michał z – **306**) – **22**, **139**, **250**, **277**, **306**, **390**, **415**, **467**
Kalysz – zob. Kalisz
Kalyszka – zob. Kaliska
Kamionomostek (*Kamyonomostek*, *Kamyonomosthek*), ob. Kamostek, w., woj. sier., pow. szad. (Bartłomiej Goszcz z – **385**, Błażej z – **421**, **422**) – **385**, **421**, **422**
Kamostek – zob. Kamionomostek
Kamyonomosthek, *Kamyonomostek* – zob. Kamionomostek
Kanya – zob. Stanisław Kania
Kanykow, id. niepewna (Marcin z) – **435**
Kapłun albo Kapłon (*Caplun*) ze Słomkowa – **179**
Karkoska – zob. Jan Karkoszka
Karonowicz – zob. Wojciech (*Albertus*) Baronowicz lub Karonowicz
Kasper z Kalisza, prz. do pr. – **415**
Kaszewice – zob. Kaszowice
Kaszowice (*Cassovycze*, *Kaszowycze*), ob. Kaszewice, w., woj. sier., pow. piotrk. (Maciej Pezowicz z – **412**, Wojciech Bratko z – **479**) – **412**, **479**
Kaszowycze – zob. Kaszowice
Katarzyna matka Michała – **75**
Katarzyna Pieszka (*Pyeszka*) z Wyszanowa, prz. do pr. – **76**
Katarzyna z *Kvrzymo* – **102**
Katarzyna z Sokołowa, prz. do pr. – **291**
Katarzyna z Suchej, prz. do pr. – **170**
Katarzyna ze Słomkowa Suchego, prz. do pr. – **136**
Kaznowska (*Kaznowszka*), mieszcz. sier. – **456**
Køszlya – zob. Marcin Kąszla
Kietlin (*Kyethlyn*), w., woj. sier., pow. radomszcz. (Maciej z) – **167**
Kleczew (*Kleczow*), m., woj. kal., pow. kon. (Andrzej z – **99**, Jan Przyniczonek z – **99**, Marcin z – **101**, Stanisław Kurek z – **101**) – **99**, **101**
Kleczow – zob. Kleczew
Klemens Kosmala (*Climek Koszmala*), prz. do pr., raj. sier. – **128**, **460**, **461**, **462**, **463**, **464**

Klemens Papież (*Papa*, *Papø*, *Pøpø*) – **4**, **7**, **8**, **9**, **10**, **11**, **16**, **17**, **18**, **19**, **20**, **21**, **22**, **24**, **27**, **36**, **37**, **38**, **47**
Klemens z Piotrowic, prz. do pr. – **62**
Klemens z Radomska, prz. do pr. – **165**
Klemens ze Świechowa? – **154**
Kliczków – zob. Kliczków Nowy
Kliczków Nowy (*Nowe Clyczkow*), ob. Kliczków Wielki, w., woj. i pow. sier. (Szymon Pyrgonia z) – **272**
Kliczków Wielki – zob. Kliczków Nowy
Kloczko – zob. Kłocko
Klonów (*Clonowo*), ob. Klonów lub Klonówek, w., woj. i pow. sier. (Piotr z) – **253**
Kloszek – zob. Jakub Kłosek
Klucze? (*Clucze*), w., woj. i pow. krak. (Andrzej z) – **18**
Klwów (*Clwow*), m., woj. sand., pow. rad. (Wojciech z) – **416**
Kłocko (*Cloczszko*, *Kloczko*), w., woj. i pow. sier. (Jan Chłod z – **191**, Maciej Krówka z – **172**) – **172**, **191**
Kłodawa (*Clodawa*), m., woj. i pow. łęcz. (Jakub z) – **36**
Kmyola – zob. Paweł Kmioła
Kobierzycko Małe lub Wielkie (*Kobyerzyczko*, *Kobyerzyczszko*), w., woj. i pow. sier. (Bartłomiej *Chamnii* z – **199**, Bochnek z – **175**, Jakub Zachna z – **85**, Jan Przerwany z – **364**) – **85**, **175**, **199**, **364**
Kobierzycko Wielkie (*Maior Kobyerzyczky*), w., woj. i pow. sier. (Wojciech z) – **376**
Kobyerzyczko, *Kobierzyczszko* – zob. Kobierzycko
Kobyerzyczky Maior – zob. Kobierzycko Wielkie
Kobyłki (*Kobylky*), w., woj. sier., pow. piotrk. (Jan Szaszor alias Tłomacz z) – **319**
Kolyak – zob. Mikołaj Kolak
Kolyaszka – zob. Jakub Kolaska
Kolowczyk – zob. Wojciech Kołowczyk
Komoska – zob. Andrzej Komoska
Konin (*Conyn*), m., woj. kal., pow. koniński (Stanisław z) – **19**
Konszkye – zob. Końskie
Końskie (*Konszkye*), m., woj. sand., pow. opoczyński (Jadwiga z) – **398**
Korczaczek – zob. Maciej Korczaczek
Korczacz, Korczak – zob. Maciej Korczak
Korpa – zob. Bartłomiej Korpa
Kossicze – zob. Koszyce
Kosthan – zob. Kościan
Kosz – zob. Maciej Kosz

Koszcharz – zob. Stanisław *Koszcharz*
Koszin – zob. Jan *Koszin*
Koszm – zob. Jan *Koszin*
Koszmala – zob. Klemens Kosmala
Koszmynek – zob. Koźminek
Koszni – zob. Jan *Koszin*
Koszyce (*Kossicze*), id. niejed. (Paweł z) – **469**
Koszyor – zob. Maciej Kosior (*Koszyor*)
Kościan (*Kosthan*), m., woj. pozn., pow. kośc. (Andrzej złotnik z) – **351**
Kowale (*Kowalye*), w., id. niejed. (Wojciech Nieubilanek z – **261**, Maciej z – **454**) – **261**, **454**
Kowalye – zob. Kowale
Kozdroj (*Coszdroy*, *Costroy*) – zob. Andrzej Kozdroj
Kozyorow[...] – zob. Stanisław Koziorowski
Koźminek (*Koszmynek*), m., woj. i pow. kal. (Walenty bednarz z) – **348**
Kraków (*Cracovia*), m., Małopolska, woj. krak. (Jan Madej ślusarz z – **391**, Marcin malarz z – **134**, Sebastian z – **137**, Stanisław z – **134**) – **134**, **137**, **391**
Kraków – województwo (*terra Cracowyensis*) (Wawrzyniec czapnik z) – **395**
Krapø – zob. Krępa
Kraszewicka (Kraszowicka) Kuźnica – zob. Kuźnica Kraszewicka
Krępa (*Krapø*), w., woj. sier., pow. szad. (Piotr z) – **91**
Krobanów, w., woj. sier., pow. szad. (Stanisław z) – **275**
Krobia (*Crobya*), m., woj. pozn., pow. kośc. (Stanisław kupiec z) – **323**
Krolyk – zob. Jakub Królik
Krowka – zob. Maciej Krówka
Król z Dłutowa – **342**
Królewiec (*Cralyewyecz*), m., Prusy Książęce (Jan miecznik z) – **378**
Kruk – zob. Marcin Kruk
Krvla – zob. Maciej Krula
Krzeszlyew – zob. Krześlów
Krześlów (*Krzeszlyew*), w., woj. sier., pow. szad. (Walenty z) – **382**
Krzysztof z Wieruszowa, prz. do pr. – **212**
Kuchary (*Cuchary*), w., id. niejed. (Michał z) – **231**
Kuków (*Kvkow*), w., woj. krak., pow. lel. (Jan Kukowski z, Andrzej z) – **97**
Kurek – zob. Stanisław Kurek
Kurów (*Curow*), id. niejed., w., prawdop. woj. sier., pow. szad., lub z. wiel., pow. wiel. (Jan z) – **461**
Kurzelów (*Kurzelyow*), m., woj. sand., pow. chęc. (Jakub z) – **436**
Kurzelyow – zob. Kurzelów

Kuźnica Kraszewicka (Kraszowicka) (*minera Craszowszka*), kuźnica, ob. w. Kuźnica Grabowska, z. wiel., pow. ostrzeszowski (Jan Biały z) – **61**
Kuźnica Stolecka (*Minera Stolyeczszka*) (Wojciech *Nyrka* z) – **247**
Kvch – zob. Maciej Kuch
Kvkow – zob. Kuków
Kvkowszky – zob. Jan Kukowski
Kvnszky – zob. Jan Kuński
Kvrzymo, msc. niezid. (Jerzy lub Jarosław z, Jan Kuński z, Katarzyna z) – **102**
Kvszwycz – zob. Mikołaj Kuszwicz
Kwiatkowo (*Kwyathkowo*, *Kwyathkow*), w., woj. i pow. kal., ob. Kwiatków, lub Kwiatkowo, w., woj. kal., pow. kon. (Jakub Standar z – **185**, Marcin z – **174**) – **174**, **185**
Kwiatków – zob. Kwiatkowo
Kwilino (*Quilina*), ob. Kwilno, w., woj. i pow. łęcz. (Stanisław Radziej z) – **290**
Kwyathkow, *Kwyathkowo* – zob. Kwiatkowo
Kyethlyn – zob. Kietlin
Kytha, *Kythka* – zob. Marcin Kita

L

Lagyewka – zob. Łagiewka
Lancicia – zob. Łęczyca
Lanciciensis terra – zob. Łęczyca – województwo
lanifex – zob. Andrzej Twarożek
Lasek [?], mieszcz. sier. [?] – **285**
Laskowsky – zob. Piotr Laskowski
Lebducha (*Lyebducha*), mieszcz. sier. [?] – **332**
Lekawa – zob. Łękawa
Lenek – zob. Jan Lenek
Lenyek – zob. Jan Lenek
Leonard z przedmieścia Sieradza – **149**
Lipsk (*Lypszka*), m., Saksonia, Niemcy (Wolfgang z) – **468**
Lithwa – zob. Stanisław Litwa
Lodzya – zob. Łódź
Loszek – zob. Andrzej *Loszek*
Loszynszky z Dźwigorzewa – **353**
Løncziczisensis terra – zob. Łęczyca – województwo
Løszkoscha – zob. Mikołaj Łąszkosza
Lubiatów (*Lubyathowo*), w., woj. sier., pow. piotrk. (Mikołaj z) – **80**
Lubień lub Lubiń (*Lyvbyn*), id. niejed. (Stanisław cieśla z) – **310**

Lubochnia Wielka lub Lubochnia Mała (*Lyvbochnya*), ob. Lubochnia, w., woj. łęcz., pow. brzez. (Mikołaj z) – **304**
Lubyathowo – zob. Lubiatów
Luthomyersko, *Luthomyerszko*, *Lvthomyrszko*, *Lvthormyrszko* – zob. Lutomiersko
lutifigulus – zob. Marcin garncarz, *Math.* Cieluchowicz
Lutomiersko, ob. Lutomiersk (*Luthomyersko*, *Luthomyerszko*, *Lvthomyrszko*, *Lvthormyrszko*, *Lyvthomyrszko*), m., woj. sier., pow. szad. (Błażej z – **346**, Dorota z – **389**, Jakub Kłosek z – **328**, Jan z – **106**; Maciej *Zosth* z – **312**, Mikołaj z – **359**, Panek z – **346**, Piotr Pesz (Gesz) – **355**, Stachorz z – **106**) – **106**, **312**, **328**, **346**, **355**, **359**, **389**
Lututów (*Lyvthvlthvwo*) m., z. i pow. wiel. (Maciej Kosz z) – **62**
Lvbyanka – zob. Łubianka
Lyebducha – zob. Lebducha
Lypszka – zob. Lipsk
Lyssek, *Lyszek* – zob. Jan Lisek
Lysz – zob. Stanisław Lis
Lysznya – zob. Stanisław Lyśnia
Lyupka, *Lyvpka* – zob. Jan Lupka
Lyvbochnya – zob. Lubochnia Wielka lub Lubochnia Mała
Lyvbyn – zob. Lubień lub Lubiń
Lyvthomyrszko – zob. Lutomiersk
Lyvthvlthvwo – zob. Lututów

Ł

Łagiewka (*Lagyewka*) z Radomska – **54**
Łąszkosza – zob. Mikołaj Łąszkosza
Łęczyca (*Lancicia*), m., woj. i pow. łęcz. (Jan z) – **122**
Łęczyca – województwo (*terra Lanciciensis*, *terra Lønczicziensis*) – **290**, **410**
Łękawa (*Lekawa*), w., woj. sier., pow. piotrk. (Piotr z, Stanisław z) – **383**
Łosieniec – zob. Łosiniec
Łosiniec (*Wloszynyecz*), ob. Łosieniec, w., woj. i pow. sier. (Stanisław z, Chabior z) – **40**
Łódź (*Lodzya*), m., woj. łęcz., pow. brzez. (Jan z, Cierń z) – **166**
Łubianka (*Lvbyanka*), w., woj. i pow. łęcz. (Maciej z) – **477**
Łukasz Grabia (*Grabya*) ze Słomkowa Suchego, prz. do pr. – **194**
Łukasz Wojenka (*Woyenka*) ze Strugienic, prz. do pr. – **341**
Łukasz z Gniewu, prz. do pr. – **38**
Łukasz ze Stoku, prz. do pr. – **246**

M

M. kołodziej (*rotifex*) z Burzenina, prz. do pr. – **340**
Maciej Chadza z Bobolic, prz. do pr. – **448**
Maciej Cichosz (*Czychosz*) z Izbicy, prz. do pr. – **236**
Maciej cieśla (*carpentarius*) z Zagórzyc, prz. do pr. – **211**
Maciej Durka kowal (*faber*) z Wielunia – **193**
Maciej Flaszka (*Flaska*) z Przeczycy, prz. do pr. – **414**
Maciej garncarz (*figulus*) z Częstochowy, rodem z Kalisza, prz. do pr. – **139**
Maciej *Grabetis* (*Grabethis*), raj. i burm. sier. – **66**, **67**, **68**, **69**, **70**, **71**, **72**, **79**, **80**, **96**
Maciej Grzegorkowicz (*Grzegorkovycz*) z Psar, prz. do pr. – **249**
Maciej karczmarz (*tabernator*) z Pyszkowa – **105**
Maciej Korczaczek, prz. do pr., prawdop. tożsamy z Maciejem Korczakiem – **148**
Maciej Korczak (*Corczak*, *Korczacz*), raj. sier., prawdop. tożsamy z Maciejem Korczaczkiem – **297**, **298**, **299**, **300**, **301**, **302**, **303**, **304**, **320**, **321**, **322**, **323**, **324**, **325**, **326**, **327**, **328**, **329**, **330**, **331**, **332**, **333**, **334**, **335**, **336**, **337**, **338**, **339**, **340**, **341**, **342**, **343**, **344**, **345**, **346**, **347**, **348**, **349**, **350**, **424**, **425**, **426**, **427**, **428**, **429**, **430**, **431**, **432**, **460**, **461**, **462**, **463**, **464**, **465**
Maciej Kosz z Lututowa – **62**
Maciej Kosior (*Koszyor*) ze Świechowa [?], prz. do pr. – **154**
Maciej kowal (*faber*) z *Bychow*, prz. do pr. – **245**
Maciej kowal (*faber*) z Pyszkowa, prz. do pr. – **181**
Maciej Krówka (*Krowka*) z Kłocka, prz. do pr. – **172**
Maciej Krula (*Krvla*) kupiec (*mercator*), prz. do pr. – **316**
Maciej Kuch (*Kvch*) z Szadku, prz. do pr. – **252**
Maciej kupiec (*mercator*) z Tarnowa, prz. do pr. – **164**
Maciej kuśnierz (*pelifex*) z Sieradza, prz. do pr. – **34**
Maciej kuśnierz (*pellifex*) ze Skrzynna z Gorzkowic, prz. do pr. – **28**
Maciej lub Mateusz sługa kościoła Wszystkich Świętych w Sieradzu, prz. do pr. – **284**
Maciej Oczko z Chartłupi Małej, prz. do pr. – **68**
Maciej Omąża (*Omøza*) szewc (*sutor*), prz. do pr. – **187**
Maciej Pachuła (*Pachulya*) z Pichlic, prz. do pr. – **266**
Maciej Pezowicz (*Pezovicz*, *Pezowycz*) z Kaszowic, prz. do pr. – **412**
Maciej Płoszarz (*Ploszarz*), prz. do pr. – **71**
Maciej *Przathko* z Grabicy – **104**
Maciej siodlarz (*sellator*) z Trzcieńcy (Trzcinicy), prz. do pr. – **362**
Maciej Skoczylas (*Skoczilasch*), prz. do pr. – **1**
Maciej *Slavg* z Dłutowa (*s Dlothowo*), prz. do pr. – **360**
Maciej *Szarlyn* cieśla (*carpentarius*), prz. do pr. – **215**

Maciej szewc (*sutor*, *calceolarius*), raj. sier. – **413**, **414**, **415**, **416**, **417**, **418**, **419**, **421**, **422**, **423**, **424**, **425**, **426**, **427**, **428**, **430**, **431**, **432**, **442**, **443**, **444**, **445**, **446**, **447**, **448**, **449**, **450**, **451**, **452**, **453**, **454**, **455**, **456**, **457**, **458**, **459**, **466**, **467**, **468**, **469**, **470**, **471**, **472**, **473**, **474**, **475**, **476**, **477**, **478**, **479**, **480**, **481**
Maciej Ślusarczyk (*Szloszarczyk*), prz. do pr. – **363**
Maciej *Thestarz* [?] z Warty, prz. do pr. – **432**
Maciej Tuszyński (*Thvszynszky*), prz. do pr. – **248**
Maciej Woszek z Uniejowa, prz. do pr. – **452**
Maciej z Brzeźnia, prz. do pr. – **41**
Maciej z Ciszycy, prz. do pr. – **388**
Maciej z Granowa, prz. do pr. – **345**
Maciej z Kietlina, prz. do pr. – **167**
Maciej z Kowali, prz. do pr. – **454**
Maciej z Łubianki, prz. do pr. – **477**
Maciej z Męki, prz. do pr. – **125**
Maciej z Miroszowa, prz. do pr. – **132**
Maciej z Opoczna, prz. do pr. – **3**
Maciej z Podola, prz. do pr. – **268**
Maciej z Tuszyna, prz. do pr. – **401**
Maciej z Tyczyna, prz. do pr. – **334**
Maciej z Wiślicy, prz. do pr. – **206**
Maciej z Zaglin, prz. do pr. – **358**
Maciej z Zagórzyc – **121**
Maciej ze Strońska – **103**
Maciej ze Strońska, prz. do pr. – **131**
Maciej *Zosth* z Lutomierska, prz. do pr. – **312**
Maciej zięć *Szwyrzkczczyney*, prz. do pr. – **214**
Maciej Żoraw (*Zoraw*) z Pyszkowa, prz. do pr. – **27**
Maczyoszek – zob. Jan Macioszek
Mandala – zob. Marcin Mądała
Madalka – zob. Stanisław Mądałka
Madey – zob. Adam Madej, Jan Madej
Madeyowicz – zob. Jan Madejowicz
Madko – Jan Madko
Magna Opathow – zob. Opatów
Maior Charthlupia – zob. Chartłupia Wielka
Maior Kobyerzyczky – zob. Kobierzycko Wielkie
Maka – zob. Męka
Malek – zob. Marcin Małek

Malorzathky – zob. Stanisław Małorzadki
Maloszadcowycz – zob. Jakub Wojciech Małoszadkowicz
Malyk – zob. Wojciech Malik
Malyanek, *Malyyanek*, *Maly Yanek* – zob. Jan Mały Janek
Mała Wieś (*Malø Wyesz*), wcześniej Rychłocice Małe, woj. sier., z. wiel. (Agnieszka z, Wojciech Bajadło z) – **108**
Malø Wyesz – zob. Mała Wieś
Małgorzata Pełczyna (*Pelczynya*) – **3**
Małgorzata z Sieradza – **455**
Małogoszcz (*Malogoscz*), m., woj. sand., pow. chęc. (Wojciech łaziebnik z) – **347**
Manice (*Manycze*, *Manicze*), ob. Monice, w., woj. i pow. sier. (Jan Jadral kmieć z – **218**, Jakub cieśla z – **397**, Józef *Sryotkouycz* z – **440**, Stanisław Toga z – **472**, Wojciech Mitutka z – **372**) – **218**, **372**, **397**, **440**, **472**
Manicze – zob. Manice
Manyaczek – zob. Jan Maniaczek
Manyaszek – zob. Jakub Maniaszek
Manycze – zob. Manice
Marcin Błoński (*Blonsszky*, *Blonszky*) z Rusi, prz. do pr. – **394**
Marcin Cichowlazł (*Czychowlaszl*) ze Zwolenia, prz. do pr. – **370**
Marcin garncarz (*lutifigulus*) z Widawy, prz. do pr. – **260**
Marcin Hińcza (Hyncza) z Walkowa, prz. do pr. – **59**
Marcin Jabramowski z Przedmieścia św. Ducha w Sieradzu, prz. do pr. – **438**
Marcin Kąszla (*Køszlya*) z Sokołowa, prz. do pr. – **282**
Marcin Kita (*Kytha*, *Kythka*), raj. sier. – **112**, **113**, **123**, **124**, **126**, **127**, **128**, **129**, **130**, **131**, **132**, **133**, **134**, **160**, **161**, **162**, **163**, **164**, **165**, **168**, **169**, **170**, **171**, **172**, **173**, **174**, **176**, **177**, **178**, **179**, **180**, **181**, **182**, **183**, **184**, **185**, **186**, **187**, **188**, **189**, **190**, **196**, **197**, **198**, **199**, **200**, **201**, **202**, **203**, **204**, **205**, **209**, **210**, **211**, **212**, **213**, **214**, **215**, **216**, **217**, **218**, **219**, **220**, **221**, **222**, **223**, **224**, **225**, **226**, **227**, **228**, **229**, **230**, **231**, **232**, **233**
Marcin Kolisz (*Colysz*), prz. do pr. – **111**
Marcin kowal (*faber*) z Mszczonowa, prz. do pr. – **287**
Marcin Kruk, prz. do pr. – **90**
Marcin malarz (*pictor*) z Krakowa, prz. do pr. – **134**
Marcin Małek (*Malek*) z Inowrocławia, prz. do pr. – **5**
Marcin Mądała (*Mandala*) – **95**
Marcin NN, prz. do pr. – **224**
Marcin Piotrakowicz (*Pyotrakowycz*) z Jezior, prz. do pr. – **58**
Marcin postrzygacz (*pannitonsor*) z Brzezin, prz. do pr. – **396**
Marcin Smuda (*Smudø*) z Radomska, prz. do pr. – **65**

Marcin Staniaszek (*Stanyaschek*) z Zagórzyc, prz. do pr. – **450**
Marcin stelmach z Grabicy, prz. do pr. – **273**
Marcin *Szwiczvithna*, prz. do pr. – **240**
Marcin Tykiewka (*Thikewkaa*, *Thikewka*, *Thikyewka*, *Thukyewka*, *Thykiewka*), raj. sier. – **31**, **36**, **37**, **38**, **45**, **46**, **47**
Marcin Wiercigroch (*Wyerczygroch*) z Chocimia [?] – **180**
Marcin z Janowic, prz. do pr. – **338**
Marcin z Jezior, prz. do pr. – **234**
Marcin z *Kanykow*, prz. do pr. – **435**
Marcin z Kleczewa, prz. do pr. – **101**
Marcin z Kwiatkowa, prz. do pr. – **174**
Marcin z Osieka, prz. do pr. – **110**
Marcin z *Vaglnow* [?] (*Vanglnow* [?]), prz. do pr. – **445**
Marcin Zasiadłowicz (*Zaszyadlovycz*) ze Zdziebędowa, prz. do pr. – **274**
Marcin ze Stawiszyna – **96**
Marcin ze Żnina – **178**
Marek – zob. Andrzej Marek
Marek z Szadku – **60**
Marek z Sobków (*Szchopky*), prz. do pr. – **387**
Marzoszek – zob. Paweł Marzoszek
Masłowski (*Maslowszki*, *Maslowszky*, *Maszlowszky*) – Jan Masłowski
Maszlo – zob. Mikołaj Masło
Matacz – zob. Mikołaj Matacz, Wojciech Matacz
Math. Cieluchowicz (*Czyelvchovycz*) garncarz (*lutifigulus*) z Warty, prz. do pr. – **53**
Mathacz – zob. Mikołaj Matacz
Mazaniec (*Møzanyecz*) przedmieszczanin sier. [?] – **188**
Mazurek – zob. Jan Mazurek
Møka, *Møkø* – zob. Męka
Møzanyecz – zob. Mazaniec
Mczszonowo – zob. Mszczonów
mensarius – zob. Jan Skowronek stolarz
mercator – zob. Błażej kupiec, Jan kupiec, Maciej Krula, Maciej kupiec, Paweł Kmioła, Stanisław kupiec
Męka (*Maka*, *Møka*, *Møkø*), w., woj. i pow. sier. (Maciej z – **125**, Paweł Śledziowicz z – **318**, Sebastian z – **311**, Wojszek z – **311**) – **125**, **311**, **318**
Michał bednarz (*doliator*) z Mikorzyc, prz. do pr. – **202**
Michał *Burkad* z Przemyśla – **243**
Michał cieśla (*carpentarius*), prz. do pr. – **159**

Michał Idzi (*Ydzy*) z Burzenina, prz. do pr. – **286**
Michał Jajko (*Jayko*, *Yayco*, *Yayko*), raj. sier., zapewne tożsamy z Michałem Jaką – **223**, **225**, **226**, **228**, **232**, **237**, **240**, **246**, **247**, **248**, **249**, **250**, **251**, **252**, **253**, **254**, **255**, **256**, **257**, **258**, **260**, **261**, **262**, **263**, **264**, **266**, **267**, **268**, **269**, **270**, **271**, **272**, **273**, **274**, **275**, **276**, **277**, **278**, **279**, **280**, **281**, **282**, **283**, **284**, **285**, **286**, **287**, **288**, **289**, **290**, **291**, **292**, **293**, **294**, **295**, **296**, **297**, **298**, **299**, **300**, **301**, **302**, **303**, **304**, **305**, **306**, **307**, **308**, **309**, **310**, **311**, **312**, **313**, **314**, **315**, **316**, **317**, **318**, **319**, **320**, **321**, **322**, **323**, **324**, **325**, **326**, **327**, **328**, **329**, **330**, **331**, **332**, **333**, **334**, **335**, **336**, **337**, **338**, **339**, **340**, **341**, **342**, **343**, **344**, **345**, **346**, **348**, **349**, **350**, **394**, **395**, **396**, **397**, **398**, **399**, **400**, **401**, **402**, **403**, **404**, **405**, **406**, **407**, **408**, **409**, **410**, **411**, **412**, **415**
Michał Jaka (*Jakø*, *Yaka*, *Yako*), raj. sier., zapewne tożsamy z Michałem Jajkiem – **209**, **210**, **211**, **212**, **213**, **214**, **215**, **216**, **217**, **218**, **219**, **220**, **221**, **222**, **224**, **227**, **229**, **230**, **231**, **233**, **234**, **235**
Michał Sadokierski (*Szadokyerszky*), prz. do pr. – **320**
Michał syn *Hethmana* i Katarzyny, prz. do pr. – **75**
Michał *Ventris* z Cieni, prz. do pr. – **9**
Michał z Biskupic, prz. do pr. – **208**
Michał z Godynic, prz. do pr. – **437**
Michał z Kalisza, prz. do pr. – **306**
Michał z Kuchar, prz. do pr. – **231**
Michał z Topoli, prz. do pr. – **399**
Michał z Woli Szczawieńskiej, prz. do pr. – **114**
Michał z Wróblewa, prz. do pr. – **63**
Michał z Zagórzyc, prz. do pr. – **121**
Michał ze Stawiszyna, prz. do pr. – **96**
Michno – zob. Mikołaj Michno nożownik
Mikołaj Chech z Bachorzyna, prz. do pr. – **120**
Mikołaj Cieszek (*Czesek*, *Czessek*, *Czeszek*, *Cziessek*, *Czyeszek*), raj. sier., prawdop. tożsamy z Mikołajem Myszkowiczem – **109**, **110**, **111**, **112**, **113**, **114**, **116**, **117**, **118**, **119**, **120**, **121**, **122**, **124**, **126**, **127**, **129**, **130**, **131**, **132**, **133**, **134**, **137**, **138**, **139**, **140**, **141**, **142**, **144**, **145**, **146**, **147**, **148**, **149**, **150**, **151**, **152**, **153**, **155**, **156**, **157**, **158**, **159**, **165**
Mikołaj Goczek z Tuszyna – **401**
Mikołaj Kolak (*Kolyak*) z Piasków, prz. do pr. – **423**
Mikołaj krawiec (*sartor*) z Radomska, prz. do pr. – **70**
Mikołaj krawiec (*sartor*) z Parzymiech, prz. do pr. – **33**
Mikołaj Kuszwa (*Cvszchwa*) z Zagórzyc, prz. do pr., prawdop. tożsamy z Mikołajem Kuszwiczem – **259**

Mikołaj Kuszwicz (*Kvszwycz*) z Zagórzyc, prz. do pr., prawdop. tożsamy z Mikołajem Kuszwą – **262**
Mikołaj lub Jan z Czech, prz. do pr. – **305**
Mikołaj Łąszkosza (*Løszkoscha*) z Podgórza – **100**
Mikołaj Masło (*Maszlo*) z Rękoraja – **135**
Mikołaj Matacz (*Mathacz*) z Grądów – **64**
Mikołaj Michno (*Mychno*), nożownik (*cultifaber*), raj. i burm. sier. – **2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 29, 30, 31, 35, 36, 38, 39, 45, 46, 47, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 78, 79, 80**
Mikołaj Miksa (*Mixa*) z Pabianic, prz. do pr. – **281**
Mikołaj Mnich (*Mnych*, *Mych*), raj. sier. – **160, 161, 162, 163, 164, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 234, 235, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 282**
Mikołaj Mychna z Mogilnicy, prz. do pr. – **381**
Mikołaj Myszkowicz, prawdop. tożsamy z Mikołajem Czieszkiem – **135**
Mikołaj Pietro (*Pyethro*), prz. do pr. – **144**
Mikołaj Piszczek (*Pysczek*, *Pyczek*) z Janiszowic, prz. do pr. – **256**
Mikołaj *Poczanthy*, raj. sier. – **2**
Mikołaj postrzygacz (*pannitonsor*, *poszthrzygacz*, *posztrzigacz*, *tonsor*), burm. sier., raj. sier. – **72, 73, 74, 76, 91, 92, 93, 95, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 155, 156, 157, 158, 159, 165, 196, 197, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 207**
Mikołaj Pytul (*Pythvl*) z Ptaszkowic, prz. do pr. – **94**
Mikołaj Sobieraj (*Sobyeray*), raj. sier. – **366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 425, 427, 429, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481**
Mikołaj Szawala (*Szavala*) z Mnichowa – **384**
Mikołaj Szumski, mieszcz. (*civis*) z Wielunia, prz. do pr. – **200**
Mikołaj z *Buczkow* (*Bvczkow*), prz. do pr. – **374**
Mikołaj z *Bylszko*, prz. do pr. – **301**
Mikołaj z Gotartowa, prz. do pr. – **79**
Mikołaj z Grabia – **44**
Mikołaj z Lubiatowa, prz. do pr. – **80**

Mikołaj z Lubochni, prz. do pr. – **304**
Mikołaj z Lutomierska, prz. do pr. – **359**
Mikołaj z Opatowa, prz. do pr. – **367**
Mikołaj z Opoczna, prz. do pr. – **42**
Mikołaj z Osin, prz. do pr. – **109**
Mikołaj z Sieradza, prz. do pr. – **369**
Mikołaj z Sieroszowic, prz. do pr. – **238**
Mikołaj z Sobótki, prz. do pr. – **92**
Mikołaj z Tuliszkowa, prz. do pr. – **116**, **117**
Mikołaj z Turu, prz. do pr. – **145**
Mikołaj z Widawy, prz. do pr. – **130**
Mikołaj Zimnak (*Zymnak*, *Symnak*) z Suchej, prz. do pr., później raj. sier. – **204**, **357**, **358**, **359**, **360**, **361**, **362**, **363**, **364**, **365**, **366**, **367**, **368**, **369**, **370**, **371**, **372**, **373**, **374**, **375**, **376**, **377**, **378**, **379**, **381**, **382**, **383**, **384**, **385**, **386**, **387**, **388**, **389**, **390**, **391**, **392**, **393**, **394**, **395**, **396**, **397**, **398**, **399**, **400**, **401**, **402**, **403**, **404**, **405**, **406**, **407**, **408**, **409**, **410**, **411**, **412**, **413**, **414**, **415**, **416**, **417**, **418**, **419**, **420**, **421**, **422**, **423**, **424**, **425**, **426**, **427**, **428**, **429**, **430**, **431**, **432**, **433**, **434**, **435**, **436**, **437**, **438**, **439**, **440**, **441**, **466**, **467**, **468**, **469**, **470**, **471**, **472**, **473**, **474**, **475**, **476**, **477**, **478**, **479**, **480**, **481**
Mikołaj Żak (*Szak*) sołtys z Bogumiłowa, prz. do pr. – **73**
Mikołaj Żak (*Zak*) ze Strzałek – **93**
Mikołajewice (*Mykolayewycze*), id. niejed., w., woj. sier. (Jakub z) – **379**
Mikorzyce (*Mykorzycze*), w., woj. sier., pow. piotrk. (Michał bednarz z) – **202**
Minera Craszowszka – zob. Kuźnica Kraszewicka
Minera Stolyeczszka – zob. Kuźnica Stolecka
Minor Charthlupya – zob. Chartłupia Mała
Minor Døbrowka – zob. Dąbrówka Mała
Miroszów (*Myroszchow*), w., woj. krak., pow. proszowicki (Maciej z) – **132**
Mixa – zob. Mikołaj Miksa
Mnichów (*Mnychow*), w., woj. i pow. sier. (Jan z – **149**, Jan z – **384**, Jakub Maniaszek z – **357**, Mikołaj Szawala z – **384**) – **149**, **357**, **384**
Mnych – zob. Mikołaj Mnich
Mnychow – zob. Mnichów
Mogielnica – zob. Mogilnica
Mogilnica (*Mogylnycza*), ob. Mogielnica, m., woj. raw., pow. bialski (Mikołaj Mychna z) – **381**
Mogylnycza – zob. Mogilnica
Mokwalyaw z Sobótki – **47**
molendinum Szmarzowsky – zob. Smarzowski młyn

molendinator – zob. Jan *Koszin*
Momoth – zob. Tomasz Momot
Monthosz [?] mieszcz. sier. [?] – **89**
Mordal – zob. Stanisław Mordal, Stanisław Mordal (II)
Mszczonów (*Mczszonowo*), m., woj. rawskie, pow. mszczonowski. (Marcin kowal z) – **287**
Mych – zob. Mikołaj Mnich
Mychna – zob. Mikołaj Mychna
Mychno – zob. Mikołaj Michno nożownik
Mykolayewycze – zob. Mikołajewice
Mykorzycze – zob. Mikorzyce
Myroszchow – zob. Miroszów
Myszkowicz – zob. Jan Myszkowicz, Mikołaj Myszkowicz
Myszkowycz, *Myszlowicz* – zob. Jan Myszkowicz
Mythuthka – zob. Wojciech Mitutka

N

Niechcice (*Nyechczycze*), w., woj. sier., pow. piotrk. (Jan z) – **83**
NN z Babic, prz. do pr. – **17**
NN z Dobrej, prz. do pr. – **480**
notarius – zob. Jan pisarz
Nove Stavy – zob. Nowe Stawy Wielkie i Małe
Nowa Vila, *Nova Villa* – zob. Nowa Wieś
Nowa Wieś (*Nowa Vila*, *Nova Villa*), w., id. niejed. (Jakub z – **295**, Jan Wij z – **43**, Paweł z – **43**) – **43**, **295**
Nowak – zob. Jan Nowak
Nowe Clyczkow – zob. Kliczków Nowy
Nowe Stawy Wielkie i Małe (*Nove Stavy*), ob. Nowostawy Dolne i Górne, w., woj. łęcz., pow. brzez. (Andrzej z) – **308**
Nowostawy – zob. Nowe Stawy Wielkie i Małe
Nowy Kliczków – zob. Kliczków Nowy
Nyechczycze – zob. Niechcice
Nyevbylanek – zob. Wojciech Nieubilanek
Nyrka – zob. Wojciech *Nyrka*

O

Oczko – zob. Maciej Oczko
Oczthovicz – zob. Piotr Octowicz
Odojek (*Odoyek*) [Wojciech], raj. sier. – **1**

Ogorzała, mieszcz. sier. [?] – **197**
Okalew (*Okalow*), w., woj. sier., z. wiel., pow. wiel. (Stanisław z, Piotr z) – **188**
Ołobok (*Olobok*), w., woj. i pow. kal. (Jakub z) – **330**
Omnyszch – zob. Stanisław Omnisz
Omøza – zob. Maciej Omąża
Opaczno, Opaczznyo – zob. Opoczno
Opathow Magna – zob. Opatów
Opatów (*Magna Opathow*), m., woj. i pow. sand. (Mikołaj z) – **367**
Opawa, m. w Królestwie Czeskim (Irzyk *tellifex* z) – **118**
Opoczno (*Opaczznyo*, *Opaczno*), m., woj. sand., pow. opoczyński (*Cappa* z – **32**, Jakub z – **42**, Jan kuśnierz z – **32**, Maciej z – **3**, Mikołaj z – **42**) – **3**, **32**, **42**, **398**
Oraczevo, id. niejed., prawdop. Oraczew, w., woj. i pow. sier., lub Oraczew, w., woj. i pow. łęcz. (Grzegorz z) – **84**
Osiek (*Oszyek*), w., woj. sier., z. wiel., pow. wiel. (Marcin z, Piotr z, Grzegorz z, Anna z) – **110**
Osiny (*Oszyny*), w., woj. sier., pow. szad. (Wojciech Taborka z, Mikołaj z, Barbara z) – **109**
Osjaków (*Oszyakow*, *Oszyakowa*), m., woj. sier., z. wiel., pow. wiel. (Andrzej Twarożek tkacz z – **210**, Jan z – **465**) – **210**, **465**
Osowa, Ossowa (*Oszowa*), w., woj. i pow. sier., ob. nie istnieje (Jakub Osowski z – **411**, Wojciech Gorazdo z – **39**) – **39**, **411**
Ostrowski (*Ostrowsky*, *Ostrowszky*) – zob. Stanisław Ostrowski
Ostrow, id. niejed. (Jan z) – **124**
Oszowa – zob. Osowa
Oszowszky – zob. Jakub Osowski
Oszyakow, *Oszyakowa* – zob. Osjaków
Oszyek – zob. Osiek
Oszyny – zob. Osiny

p

Pabianice (*Pabyyanycze*), m., woj. sier., pow. szad. (Mikołaj Miksa z) – **281**
Pabyyanycze – zob. Pabianice
Pachulya – zob. Maciej Pachuła
Pajęczno (*Payeczno*), m., woj. sier., pow. radomszcz. (Jerzy z) – **406**
Panek – zob. Jerzy Panek
Panek z Lutomierska – **346**
pannitonsor – zob. Feliks postrzygacz, Marcin postrzygacz, Mikołaj postrzygacz, Stanisław postrzygacz
Papa, *Papø*, *Pøpø* – zob. Klemens Papież

Papież – zob. Klemens Papież
Parigysza, *Parygyza* – zob. Jan Parzygiza
Parzigyscha, *Parzygisa*, *Parzygisza*, *Parzygiza*, *Parzygyrza*, *Parzygyza* – zob. Jan Parzygiza
Parzymiechy (*Parzymychy*), w., woj. sier., z. wiel. (Mikołaj krawiec z) – **33**
Patoki (*Pathoky*), w., woj. sier., pow. szad. (Grzegorz szewc z) – **209**
Paweł bednarz (*doleator*) z przedmieścia (*superbio*) Sieradza, prz. do pr. – **302**
Paweł Gregorzowicz (*Gregorzovycz*) z Woli Wiązowej, prz. do pr. – **264**
Paweł Kmioła (*Kmyola*) kupiec (*mercator*), prz. do pr. – **233**
Paweł Marzoszek, prz. do pr. – **51**
Paweł miecznik (*gladiator*) z Wielunia, prz. do pr. – **352**
Paweł Skorupka (*Szkorupka*), prz. do pr. – **147**
Paweł Szejmak (*Szeymak*) z Dźwigorzewa, prz. do pr. – **171**
Paweł szewc (*sutor*) z Szadku – **182**
Paweł Śledziowicz (*Szlyedzovycz*) z Męki, prz. do pr. – **318**
Paweł Trzebicki (*Trzebyczszky*) ze Świerzyn, prz. do pr. – **296**
Paweł z Koszyc, prz. do pr. – **469**
Paweł z Nowej Wsi – **43**
Paweł z Woli Wiewieckiej, prz. do pr. – **474**
Paweł z Zagórzyc, prz. do pr. – **444**
Pawlowycz – zob. Stanisław Pawłowicz
Payeczno – zob. Pajęczno
Pelczynya – zob. Małgorzata Pełczyna
pelifex, *pellifex* – zob. Adam kuśnierz, Franciszek Dąbala, Jakub Duszaczek, Jakub kuśnierz, Jan kuśnierz, Maciej kuśnierz z Sieradza, Maciej kuśnierz ze Skrzynna, Urban kuśnierz, Wacław kuśnierz
Pesz – zob. Piotr Pesz
Pezovicz, *Pezowycz* – zob. Maciej Pezowicz
Piaski (*Pyaszky*), w., id. niejed., prawdop. w., woj. sier., pow. szad. (Mikołaj Kolak z) – **423**
Piątkowo (*Pyathkow*), w., woj. i pow. pozn. (Jan z) – **219**
Pichlice (*Pychlycze*), w., z. wiel., pow. wiel. (Maciej Pachuła z) – **266**
pictor – zob. Marcin malarz
Pijak (*Pyyak*) z przedmieścia Sieradza – **52**
Piotr Jaszek z Dźwigorzewa, prz. do pr. – **213**
Piotr krawiec (*sartor*), raj. i burm. sier. – **16**, **17**, **18**, **19**, **20**, **21**, **22**, **23**, **25**, **26**, **27**, **28**, **31**, **35**, **37**, **79**, **80**, **86**, **93**, **94**, **95**, **96**, **97**, **98**, **99**, **100**, **101**, **105**, **106**, **107**, **108**, **109**, **113**, **115**, **116**, **117**, **118**, **119**, **120**, **121**, **122**, **123**
Piotr Laskowski (*Laskowsky*) szlachcic, prz. do pr. – **225**

Piotr NN, burm. sier. 1494 r. – **57**
Piotr NN, burm. sier. 1497 – **75**, **78**
Piotr Octowicz (*Oczthovicz*) ze Stanowic, prz. do pr. – **407**
Piotr Pesz lub Gesz [?] z w. pod Lutomierskiem (*villa a Luthomyerszko)*, prz. do pr. – **355**
Piotr Pieczko (*Pyeczko*), raj. sier. – **7**, **9**, **10**, **11**
Piotr rymarz z Brzeźnia, prz. do pr. – **386**
Piotr Starczowski (*Stharczowsky*, *Sztharczowsky*) ze Starców, prz. do pr., raj. sier. – **430**, **433**, **434**, **435**, **436**, **439**, **440**, **441**, **442**, **443**, **444**, **445**, **446**, **447**, **448**, **452**, **453**, **454**, **455**, **456**
Piotr *Voytho* z *Srzebodka* (Sobótki?), prz. do pr. – **82**
Piotr z Gąbina, prz. do pr. – **368**
Piotr z Janowic, prz. do pr. – **271**
Piotr z Klonowa, prz. do pr. – **253**
Piotr z Krępy, prz. do pr. – **91**
Piotr z Łękawy – **383**
Piotr z Okalewa, przedmieszczanin sier. (*suburbanus*), prz. do pr. – **188**
Piotr z Osieka, prz. do pr. – **110**
Piotr z Ramiżowa, prz. do pr. – **420**
Piotr z Tyczyna, prz. do pr. – **157**
Piotr z Woli Wiązowej, prz. do pr. – **459**
Piotr, zięć Pijaka z przedmieścia Sieradza, prz. do pr. – **52**
Piotrków (*Pyothrkow*), ob. Piotrków Trybunalski, m., woj. sier., pow. piotrk. (Feliks postrzygacz z) – **192**
Piotrowice (*Pyothrowycze*), w., woj. i pow. sier. (Klemens z) – **62**
Plosz – zob. Tomasz Płosz
Ploszarz – zob. Maciej Płoszarz
Poczanthy – zob. Mikołaj *Poczanthy*
Podgórze, w., woj. i pow. sier. (Jan z, Mikołaj Łąszkosza z) – **100**
Podole (*Podolye*), ob. Podule, w., woj. sier., pow. szad. (Maciej z) – **268**
Podolye – zob. Podole
Popyolek – zob. Jan Popiołek
Posczysz – zob. Jan Pościsz
Poszczyszowycz – zob. Augustyn Pościszowicz
poszthrzygacz, *posztrzigacz* – zob. Mikołaj postrzygacz
Poznań (*Poznania*) (Stanisław mieszcz. z – **196**, Jan powroźnik z – **409**) – **196**, **409**
Prokop mieszcz. (*civis*) z Turku, prz. do pr. – **21**
Prusia – zob. Prusy Królewskie

Prusinów (*Pruzinow*), w., woj. i pow. kal. (Stanisław Pawłowicz z) – **325**
Prusy Królewskie (*Prusia*) (Gniew, Łukasz z Gniewu) – **38**
Pruszke, id. niepewna, może Prusków, w., woj. sier., pow. szad., albo Pruszki, w., woj. i pow. łęcz. (Stanisław z, Urban z) – **20**
Pruzinow – zob. Prusinów
Przathko – zob. Maciej *Przathko*
Przczarzka – zob. Jan *Przczarzka*
Przeczicza – zob. Przeczyca
Przeczyca (*Przeczicza*), w., woj. sand., pow. pilzn. (Jakub Flaszka z, Maciej Flaszka z) – **414**
Przedborz – zob. Przedbórz
Przedbórz (*Przedborz*), m., woj. sand., pow. chęc. (Stanisław z) – **426**
Przemyśl (*Przemyszl*), m., woj. ruskie, z. przemyska (Jan siodlarz z, Michał *Burkad* z) – **243**
Przerwany – zob. Jan Przerwany
Przybkowicz (*Przybkowycz*) Ma[...], prz. do pr. – **155**
Przybkowycz – zob. Przybkowicz
Przynyczonyek – zob. Jan Przyniczonek
Psari, prawdop. Psary, ob. Psary Stare, w., woj. sier., pow. piotrk. (Maciej Grzegorkowicz z) – **249**
Pstre Kanye – zob. Pstrokonie
Pstrokonie (*Pstre Kanye*), w., woj. sier., pow. szad. (Dziwisz *N.* z) – **56**
Ptaskovycze, *Ptaszkowycz*, *Ptaszkowycze*, *Pthaszkowycze* – zob. Ptaszkowice
Ptaszkowice (*Ptaskovycze*, *Ptaszkowycz*, *Ptaszkowycze*, *Pthaszkowycze*), w., woj. sier., pow. szad. (Adam kuśnierz z – **119**, Mikołaj Pytul z – **94**, Stanisław Mordal z – **337**, Stanisław Mordal [II] z – **449**) – **94**, **119**, **337**, **449**
Pyaszky – zob. Piaski
Pyathkow – zob. Piątkowo
Pychlycze – zob. Pichlice
Pyczek – zob. Mikołaj Piszczek
Pyecz – zob. Jakub Piec
Pyeczko – zob. Piotr Pieczko
Pyeszka – zob. Katarzyna Pieszka
Pyethro – zob. Mikołaj Pietro
Pyothrowycze – zob. Piotrowice
Pyotrakowycz – zob. Marcin Piotrakowicz
Pyotrol – zob. Tomasz Piotrol
Pyrel (Pyrek?) – zob. Jan Pyrel

Pyrgonya – zob. Szymon Pyrgonia
Pysczek – zob. Mikołaj Piszczek
Pyskowo – zob. Pyszkowo
Pyszkow – zob. Pyszków
Pyszkowo (*Pyskowo*), w., Kujawy, woj. brzes., pow. przed. (Maciej Żoraw z) – **27**
Pyszków (*Pyszkow*), w., woj. i pow. sier. (Jakub z – **105**, Maciej kowal z – **181**, Maciej karczmarz z – **105**) – **105**, **181**
Pythvl – zob. Mikołaj Pytul
Pyxa – zob. Stanisław Piksa
Pyyak – zob. Pijak

Q

Quilina – zob. Kwilino

R

Rabyeskye – zob. Rębieskie
Radom, m., woj. sand., pow. rad. (Jan siodlarz z) – **254**
Radomsko (*Radomskye*, *Radomszkye*), m., woj. sier., pow. radomszcz. (Jan szewc z – **54**; Klemens z – **165**, Łagiewka z – **54**, Marcin Smuda z – **65**, Mikołaj krawiec z – **70**) – **54**, **65**, **70**, **165**
Radomskye, *Radomszkye* – zob. Radomsko
Radoszch – zob. Jan Radosz
Radziej (*Radzyey*) – zob. Jan Radziej
Radziej (*Radzey*) – zob. Stanisław Radziej
Rakowice (*Rakowycze*), w., woj. i pow. sier. (Wojciech Rakowski z) – **405**
Rakowsky – zob. Wojciech Rakowski
Rakowycze – zob. Rakowice
Ramiżów (*Romyszow*), ob. Raniżów, w., woj. i pow. sand. (Piotr z) – **420**
Raniżów – zob. Ramiżów
Ranka – zob. Wojciech Ranka
Rębieskie (*Rabyeskye*), w., woj. sier., pow. szad. (Wawrzyniec z) – **143**
Rękoraj (*Røkoray*), w., woj. sier., pow. piotrk. (Jakub z, Mikołaj Masło z) – **135**
Røkoray – zob. Rękoraj
Romysze – **133**
Romyszow – zob. Ramiżów
rotifex – zob. M. kołodziej
Ruda (*Rudø*), m., a potem w., woj. sier., z. wiel. (Jan Pościsz z – **35**, Augustyn Pościszowicz z – **177**) – **35**, **177**

Russia – zob. Ruś Czerwona
Ruś Czerwona (*Russia*) (Andrzej z Wojsławic – **186**, Jan z Wojsławic – **186**, Marcin Błoński z – **394**) – **186**, **394**
Rychluczycze – zob. Rychłocice
Rychłocice, Rychłocice Wielkie (*Rychluczycze*), ob. Rychłocice, z. wiel., par. Rychłocice Wielkie (Szymon garncarz z) – **375**
Rychłocice Małe – zob. Mała Wieś
Rydzyk – zob. Jakub Rydzyk
rymarz – zob. Piotr rymarz
Rypolthowycze, *Rypoltowycze*, *Rypvltowicze* – zob. Rypułtowice
Rypułtowice (*Rypolthowycze*, *Rypoltowycze*, *Rypvltowicze*), w., woj. sier., pow. szad. (Jan Madejowicz z – **221**, Wawrzyniec tkacz z – **244**, Wojciech tkacz z – **321**) – **221**, **244**, **321**
Rzepeczszky – zob. Feliks Rzepecki

S

Szadokyerszky – zob. Michał Sadokierski
Sadykierz, w., woj. łęcz., pow. brzez. (Michał Sadokierski z) – **320**
Samuel Żyd (*Iudeus*) z Gniezna, prz. do pr. – **279**
Sandomierz (*Szyadomyrya*), m., woj. i pow. sand. (Jan z, Jakub krawiec z) – **15**
Sandomierz – województwo (*terra Szandomiriensis*) (Stanisław *Koszcharz* z) – **457**
sartor – zob. Andrzej krawiec, Jakub krawiec, Mikołaj krawiec, Piotr krawiec
Schadek – zob. Szadek
Sczavinska Vola, *Sczavynska Volya* – zob. Wola Szczawieńska
Sdzebedow – zob. Zdziebiedów
Sebastian tkacz (*textor*) z Wrocławia, prz. do pr. – **466**
Sebastian z Krakowa, prz. do pr. – **137**
Sebastian z Męki, prz. do pr. – **311**
sellator – zob. Jan siodlarz, Maciej siodlarz
serifaber – zob. Jan Madej ślusarz
serifex – zob. Jakub ślusarz
Sędziejowice (*Szadzeyowycze*), w., woj. sier., pow. szad. (Stanisław szewc z) – **380**
Shokolow – zob. Sokołów
Siedlce (*Szyedlcze*), w., woj. sier., pow. szad. (Stanisław z) – **142**
Sieradz (*Siradia*, *Syradia*), m., woj. sier. (Adam Madej z – **419**, Andrzej krawiec z – **455**, Maciej kuśnierz z – **34**, Małgorzata z – **455**, Mikołaj z – **369**, Urban mieszcz. – **122**) – **34**, **122**, **369**, **419**, **455**

Sieradz – przedmieścia (*suburbium*, *suburbium civile*, *superbium*) (Leonard z – **149**, Mazaniec przedmieszczanin [?] – **188**, Paweł bednarz z – **302**, Pijak z – **52**, Piotr z Okalewa przedmieszczanin – **188**, Piotr, zięć Pijaka – **52**, Stanisław Lis z – **48**, Tomasz Momot z – **50**, Wojciech Głowa – **7**) – **7**, **48**, **50**, **52**, **149**, **188**, **302**
Sieradz – Przedmieście św. Ducha (*suburbium Sancti Spiritus*) (Marcin Jabramowski z) – **438**
Sieradz – województwo (*terra Syradiensis*) (Katarzyna z Sokołowa) – **291**
Sierosław (*Zyroszlaw*), w., woj. sier., pow. piotrk. (Stanisław z) – **222**
Sieroszowice (*Szyroszycza)*, w., woj. i pow. kal. (Mikołaj z) – **238**
Siradia – zob. Sieradz
Skoczilasch – zob. Maciej Skoczylas
Skowronek – zob. Jan Skowronek
Skrzynno (*Skrzyno*), m., woj. sand., pow. rad. (Maciej kuśnierz ze) – **28**
Slaczow, msc. niezid. (Bartłomiej Guniec ze) – **329**
Slavg – zob. Maciej Slaug
Slavyna, msc. niezid. (Tomasz Piotrol z) – **74**
Slukowo Suche – zob. Słomków Suchy
Slunkowo – zob. Słomków
Slywka – zob. Wawrzyniec Śliwka
Słomków (*Slunkowo*, *Szlunkow*), w., woj. i pow. sier., ob. w.: Słomków Mokry i Słomków Suchy (Kapłun ze – **179**, Szymon ze – **344**, Wawrzyniec kowal ze – **179**) – **179**, **344**
Słomków Suchy (*Slukowo Suche*, *Szlvnkov Szuchy*), w., woj. i pow. sier. (Katarzyna ze – **136**, Łukasz Grabia ze – **194**) – **136**, **194**
Smarzowski młyn (*molendinum Szmarzowsky*), niezid., być może w. Smarzów, ob. Smardzew, woj. i pow. sier. (Grzegorz Bujny z) – **475**
Smolisz (*Szmolysz*) z Tyczyna – **334**
Smudø – zob. Marcin Smuda
Sobki (*szopech*, *Szchopky*), w., woj. sier., pow. piotrk. (Jakub Wojciech Małoszadkowicz z? – **242**, Marek z – **387**, Stanisław Małorzadki z – **198**) – **198**, **242**?, **387**
Sobótka (*Sobodka*, *Sobothka*), w., woj. i pow. łęcz. (*Mokwalyaw* z – **47**, Tomasz z – **47**, Wojciech z – **31**, Mikołaj z – **92**) – **31**, **47**, **92**
Sobyeray – zob. Mikołaj Sobieraj
Socha, w., woj. i pow. sier. (Wojciech z) – **12**
Sokołów, id. niejed., w., woj. sier. lub łęcz. (Marcin Kąszla z) – **282**
Sokołów (*Shokolow*), w., woj. i pow. sier. (Katarzyna z) – **291**

Srzebodka [?], msc. niezid., może Sobótka (Piotr *Voytho* z) – **82**
Stachorz (*Sthachorz*) z Lutomierska – **106**
Standar – zob. Jakub Standar
Staniowice – zob. Stanowice
Stanisław z Krakowa [?], prz. do pr. – **134**
Stanisław Bujny (*Bvyny*), prz. do pr. – **460**
Stanisław *Canca* [?], prz. do pr. – **77**
Stanisław *Cesza* [?] z Wielkiej Wsi, prz. do pr. – **230**
Stanisław Cieński (*Cziensky*), prz. do pr. – **431**
Stanisław cieśla (*carpentarius*) z Lubnia (Lubinia), prz. do pr. – **310**
Stanisław Goszczek (*Cosczek*, *Goszcyek*, *Gosczek*, *Goszkyk*), raj. i burm. sier. – **14**, **15**, **16**, **17**, **18**, **19**, **20**, **21**, **22**, **24**, **31**, **36**, **38**, **45**, **46**, **47**
Stanisław Grzywka z Widawy, prz. do pr. – **333**
Stanisław Howorowski (*Hovorowski*), prz. do pr. – **439**
Stanisław *inquilinus*, prz. do pr. – **89**
Stanisław Jankowicz (*Yankowycz*) z Barczowa (Barczewa), prz. do pr. – **293**
Stanisław Kania (*Kanya*) szewc (*sutor*), prz. do pr. – **280**
Stanisław *Koszcharz* z woj. sand., prz. do pr. – **457**
Stanisław kowal (*faber*) z Buczka – **289**
Stanisław Koziorowski (*Kozyorow*[...]), prz. do pr. – **481**
Stanisław kupiec (*mercator*) z Krobi, prz. do pr. – **323**
Stanisław Kurek z Kleczewa – **101**
Stanisław Lis (*Lysz*) z przedmieścia Sieradza, prz. do pr. – **48**
Stanisław Litwa (*Lithwa*) z Grodna, prz. do pr. – **72**
Stanisław Lyśnia (*Lysznya*) z Zaglin, prz. do pr. – **269**
Stanisław łaziebnik (*balneator*), prz. do pr. – **217**
Stanisław Małorzadki (*Malorzathky*) z Sobków? (*Szchopky*), prz. do pr. – **198**
Stanisław Mądałka (*Madalka*), prz. do pr. – **95**
Stanisław mieszcz. (*civis*) z Poznania, prz. do pr. – **196**
Stanisław Mordal z Ptaszkowic, prz. do pr. – **337**
Stanisław Mordal (II) z Ptaszkowic, prz. do pr. – **449**
Stanisław NN, prz. do pr. – **232**
Stanisław Omnisz (*Omnyszch*), prz. do pr. – **133**
Stanisław Ostrowski (*Ostrowsky*, *Ostrowszky*), raj. i burm. sier. – **2**, **3**, **6**, **7**, **8**, **9**, **10**, **11**, **25**, **26**, **27**, **28**, **29**, **30**, **31**, **32**, **33**, **34**, **35**, **37**, **48**, **50**, **51**, **52**, **53**, **54**, **55**, **56**, **58**, **59**, **60**, **61**, **62**, **63**, **64**, **65**
Stanisław Pawłowicz (*Pawlowycz*) z Prusinowa, prz. do pr. – **325**
Stanisław Piksa (*Pyxa*), prz. do pr. – **138**
Stanisław postrzygacz (*pannitonsor*) z Wolborza, prz. do pr. – **422**

Stanisław Radziej (*Radzey*) z Kwilina, prz. do pr. – **290**
Stanisław *Szabkowycz*, prz. do pr. – **156**
Stanisław szewc (*sutor*) z Sędziejowic, prz. do pr. – **380**
Stanisław Świrzkot (*Szwyrzkoth*) z Dźwigorzewa, prz. do pr. – **223**
Stanisław Toga (*Thoga*) z Manic, prz. do pr. – **472**
Stanisław Warchoł (*Varchol*) z Dobryszyc, prz. do pr. – **123**
Stanisław z *Banrycza* [?] (*Banxycza?*), prz. do pr. – **251**
Stanisław z Dłutowa, prz. do pr. – **342**
Stanisław z Dźwigorzewa, prz. do pr. – **353**
Stanisław z Jarocina, prz. do pr. – **129**
Stanisław z Jeżowa, prz. do pr. – **322**
Stanisław z Konina, prz. do pr. – **19**
Stanisław z Krobanowa, prz. do pr. – **275**
Stanisław z Łękawy, prz. do pr. – **383**
Stanisław z Łosińca, prz. do pr. – **40**
Stanisław z Okalewa – **188**
Stanisław z *Pruszke*, prz. do pr. – **20**
Stanisław z Przedborza, prz. do pr. – **426**
Stanisław z Siedlec, prz. do pr. – **142**
Stanisław z Sierosławia, prz. do pr. – **222**
Stanisław z Tuszyna, prz. do pr. – **11**
Stanisław z Wyszanowa, prz. do pr. – **76**
Stanisław z z. wiel. lub wołyńskiej (*terra Volinska*), prz. do pr. – **336**
Stanisław ze Strykowa, prz. do pr. – **228**
Stanisław ze Strzałek, prz. do pr. – **93**
Stanisław Zagonek, prz. do pr. – **162**
Stanisław Zarza cieśla (*carpentarius*) z Branicy, prz. do pr. – **324**
Stanisław Zawadzki Jezusek (*Zavaczky Yezuszek*), prz. do pr. – **393**
Stanovicze – zob. Stanowice
Stanowice (*Stanovicze*), ob. Staniowice, w., woj. sand., pow. chęc. (Piotr Octowicz ze) – **407**
Stanyaschek – zob. Marcin Staniaszek
Starce (*Starcze*, *Starczow*), w., woj. i pow. sier. (Jan Gusło ze – **361**, Piotr Starczowski ze – **430**, Wojciech Ranka ze – **418**) – **361**, **418**, **430**
Starcze – zob. Starce
Starczow – zob. Starce
Starczowski – zob. Piotr Starczowski
Staw (*Szthaw*), m., woj. i pow. sier. (Bartłomiej ze – **428**, Jan Macioszek ze – **392**) – **392**, **428**

Staw (*Szthaw*), w., woj. sier., z. wiel. (Wojciech ze – **176**) – **176**
Stawiszyn (*Stawyszyhyn*, *Sthaviszyn*), m., woj. i pow. kal. (Jan bednarz ze – **299**, Marcin ze – **96**, Michał ze – **96**) – **96**, **299**
Stawyszyhyn – zob. Stawiszyn
stelmach – zob. Marcin stelmach, Wojciech stelamach
Sternoga – zob. Jan Sternoga
Sthachorz – zob. Stachorz
Stharczowsky – zob. Piotr Starczowski
Sthaviszyn – zob. Stawiszyn
sthelmach – zob. Wawrzyniec stelmach
Sthorpyl – zob. Storpyl
Sthreklyn – zob. Jan Streklin, Tomasz Streklin
Sthrunsko, *Sthrvnszko*, *Sthrzvnszko* – zob. Strońsko
Stojanów (*Stoyanow*), w., woj. i pow. kal. (Bartłomiej ze) – **413**
Stok, w., woj. i pow. sier., ob. Stok Nowy lub Stok Polski (Łukasz ze) – **246**
Stolyeczszka Minera – zob. Kuźnica Stolecka
Storpyl (*Sthorpyl*) mieszcz. sier. – **4**
Storpyl – zob. Jan Storpyl
Stoyanow – zob. Stojanów
Streclin, *Straklyn*, *Streklym*, *Streklyn* – zob. Jan Streklin
Strońsko (*Sthrunsko*, *Sthrvnszko*, *Sthrzvnszko*, *Szthronsko*, *Szthronszko*), w., woj. sier., pow. szad. (Andrzej Marek ze – **103**; Jan Czechowski ze – **163**, Maciej ze – **103**, Maciej ze – **131**) – **103**, **131**, **163**
Strugienice (*Strvgyenycze*), w., woj. łęcz., pow. orł. (Łukasz Wojenka ze) – **341**
Strvgyenycze – zob. Strugienice
Stryków (*Stryykow*), m., woj. sier., pow. brzez. (Stanisław ze) – **228**
Stryykow – zob. Stryków
Strzałki (*Strzalky*), w., woj. i pow. sier. (Stanisław ze, Mikołaj Żak ze) – **93**
Strzeklyn – zob. Jan Streklin
suburbanus – zob. Piotr z Okalewa, Wojciech Głowa
suburbium, *suburbium civile* – zob. Sieradz – przedmieścia
suburbium Sancti Spiritus – zob. Sieradz – Przedmieście św. Ducha
Sucha (*Szucha*), id. niejed., prawdop. w., woj. i pow. sier. lub woj. i pow. łęcz. (Jakub Kołowczyk z – **241**, Katarzyna z – **170**, Mikołaj Zimnak z – **204**, Wojciech Kołowczyk z – **270**) – **170**, **204**, **241**, **270**
Suchepiwo – zob. Jan Suchepiwo
sukiennik (*szukyeynyk*) – zob. Tomasz sukiennik
Suolyenysky – zob. Jan Zwoleński
superbium – zob. Sieradz – przedmieścia

sutor – zob. Grzegorz szewc, Jan szewc, Maciej Omąża, Maciej szewc, Paweł szewc, Stanisław Kania, Stanisław szewc
Sryotkouycz – zob. Józef *Sryotkouycz*
Svyrpolek – zob. Wawrzyniec Świrpołek
Swyathoslaus – zob. Święszek
Sybydey – zob. Jan *Sybydey*
Symnak – zob. Mikołaj Zimnak
Syradia – zob. Sieradz
Syradiensis terra – zob. Sieradz – województwo
Szabkowycz – zob. Stanisław *Szabkowycz*
Szadek (*Schadek*), m., woj. sier., pow. szad. (Andrzej z – **60**, Jan Chudziec z – **182**, Maciej Kuch z – **252**, Marek z – **60**, Paweł szewc z – **182**) – **60**, **182**, **252**
Szadzeyowycze – zob. Sędziejowice
Szak – zob. Mikołaj Żak
Szandomiriensis terra – zob. Sandomierz – województwo
Szarlyn – zob. Maciej *Szarlyn* cieśla
Szavala – zob. Mikołaj Szawala
Szchaszchor – zob. Jan Szaszor alias Tłomacz
Szchopky – zob. Sobki
Szczawieńska Wola – zob. Wola Szczawieńska
Szczawyenszka Volya – zob. Wola Szczawieńska
Szczepan Gaj (*Staphanus Gay*), prz. do pr. – **195**
Szczybkowycz – zob. Andrzej Szczybkowicz
Szdzwygorzow – zob. Dźwigorzew, Dźwigorzów
Szeymak – zob. Paweł Szejmak
Szkorupka – zob. Paweł Skorupka
Szloszarczyk – zob. Maciej Ślusarczyk
Szlunkow – zob. Słomków
Szlvnkov Szuchy – zob. Słomków Suchy
Szlyedzovycz – zob. Paweł Śledziowicz
Szlywosky – zob. Jan Śliwoski
Szmarzowsky molendinum – zob. Smarzowski młyn
Szmolyan – zob. Wojciech Smolan
Szmolysz – zob. Smolisz
Szmythr [?], raj. sier. – **1**
Sznyn – zob. Żnin
Szomlya – zob. Witek Szomla
szopech – zob. Jakub Wojciech Małoszadkowicz, Sobki?
Szthaw – zob. Staw

Sztharczowsky – zob. Piotr Starczowski
Szthronsko, *Szthronszko* – zob. Strońsko
Szucha – zob. Sucha
szukyeynyk – zob. Tomasz sukiennik
Szumsky – zob. Mikołaj Szumski
Szweh lub *Szwch* – zob. Świechów
Szwiczvithna – zob. Marcin *Szwiczvithna*
Szwolyemyszky – zob. Jan Zwoleński lub Woleński
Szwydr – zob. Tomasz Świdr
Szwyaszek – zob. Święszek
Szwyrzkczczyna, mieszcz. sier. – **214**
Szwyrzkoth – zob. Stanisław Świrzkot
Szwyzyny – zob. Świerzyny
Szyadomyrya – zob. Sandomierz
Szyedlcze – zob. Siedlce
Szymon mieszcz. sier. [?] – **89**
Szymon garncarz (*figulus*) z Rychłocic, prz. do pr. – **375**
Szymon Pyrgonia (*Pyrgonya*) z Nowego Kliczkowa, prz. do pr. – **272**
Szymon z Woli Będkowskiej, prz. do pr. – **343**
Szymon ze Słomkowa, prz. do pr. – **344**
Szyroda – zob. Środa
Szyroszycza – zob. Sieroszowice
Szyrzoda – zob. Środa

Ś

Środa (*Szyroda*, *Szyrzoda*), ob. Środa Wielkopolska, m., woj. kal., pow. pyzdr., lub Środa Śląska (Jan ze) – **470**
Świechów [?] (*Szweh* lub *Szwch*), w., woj. łęcz., pow. orł. (Klemens ze, Maciej Kosior ze) – **154**
Świerzyny (*Szwyzyny*), w., woj. sier., pow. szad. (Paweł Trzebicki z) – **296**
Święszek, Świętosław (*Swyathoslaus*, *Szwyaszek*), burm. sier. – **1**, **2**, **3**

T

tabernator – zob. Maciej karczmarz
Tarnów (*Tharnow*), m., woj. sand., pow. pilzn. (Maciej kupiec z) – **164**
tellifex – zob. Irzyk *tellifex*
terra Cracowyensis – zob. Kraków – województwo
terra Lanciciensis, *Lønczicziensis* – zob. Łęczyca – województwo
terra Syradiensis – zob. Sieradz – województwo

terra Szandomiriensis – zob. Sandomierz – województwo
terra Vyelyvnensis – zob. Wieluń – ziemia
textor – zob. Andrzej tkacz, Sebastian tkacz, Wawrzyniec tkacz, Wojciech tkacz
Thaborkø – zob. Wojciech Taborka
Tharnow – zob. Tarnów
Thaszarz – **359**
Thestarz – zob. Maciej *Thestarz*
Thiczyn, Thyczyn – zob. Tyczyn
Thikewkaa, Thikewka, Thikyewka – zob. Marcin Tykiewka
Thlomacz – zob. Jan Szaszor alias Tłomacz
Thoga – zob. Stanisław Toga
Thopolya – zob. Topola
Thukyewka – zob. Marcin Tykiewka
Thulyszkow – zob. Tuliszków
Thur – zob. Tur
Thurek – zob. Turek
Thurow – zob. Turów
Thuszym, Thuszyn – zob. Tuszyn
Thvszynszky – zob. Maciej Tuszyński
Thwøroszek – zob. Andrzej Twarożek
Thwszyno – zob. Tuszyn
Thykadlow – zob. Tykadłów
Thykiewka – zob. Marcin Tykiewka
Tomasz Grzybowski (*Grzybowsky*), prz. do pr. – **160**
Tomasz Momot (*Momoth*) z przedmieścia Sieradza, prz. do pr. – **50**
Tomasz Piotrol (*Pyotrol*) ze *Slavyna*, prz. do pr. – **74**
Tomasz Płosz (*Plosz*) z Dźwigorzewa, prz. do pr. – **288**
Tomasz Streklin (*Sthreklyn*), prz. do pr. – **183**
Tomasz sukiennik (*szukyeynyk*) z Brzezin, prz. do pr. – **205**
Tomasz Świdr (*Szwydr*) z Dębowej Łęki, prz. do pr. – **173**
Tomasz z Godziszewa prz. do pr. – **207**
Tomasz z Sobótki, prz. do pr. – **47**
Tomasz z Warszawy, prz. do pr. – **112**
Tomasz z Woli Szczawieńskiej, prz. do pr. – **78**
tonsor, *tonssor* – zob. Bartłomiej postrzygacz, Mikołaj postrzygacz
Topola (*Thopolya*), id. niejed. (Michał z) – **399**
Trzcieńca (*Trzencza*), ob. Trzcinica, w., woj. sier., z. wiel., pow. wiel. (Maciej siodlarz z) – **362**
Trzcinica – zob. Trzcieńca

Trzebyczszky – zob. Paweł Trzebicki
Trzeklyn – zob. Jan Streklin
Trzencza – zob. Trzcieńca
Tubądzin (*Tubødzino*), w., woj. i pow. sier. (Bartłomiej z) – **14**
Tubødzino – zob. Tubądzin
Tuliszków (*Thulyszkow*), m., woj. kal., pow. kon. (Mikołaj z) – **116**, **117**
Tur (*Thur*), w., woj. i pow. łęcz. (Mikołaj z) – **145**
Turek (*Thurek*), m., woj. i pow. sier. (Prokop mieszcz. z) – **21**
Turów (*Thurow*), w., z. wiel. (Bartłomiej z) – **443**
Tuszyn (*Thuszym*, *Thuszyn*, *Thwszyno*), m., woj. sier., pow. piotrk. (Maciej Tuszyński – **248**, Maciej z – **401**, Mikołaj Goczek z – **401**, Stanisław z – **11**) – **11**, **248**, **401**
Twarossek – zob. Andrzej Twarożek
Tyczyn (*Thyczyn*, *s Thiczyn*), w., woj. i pow. sier. (Ćwiek z – **157**, Błażej Ćwiekowicz z – **309**, Maciej z – **334**, Piotr z – **157**, Smolisz z – **334**) – **157**, **309**, **334**
Tykadłów (*Thykadlow*), w., woj. i pow. kal. (Jan *Przczarzka* z) – **425**

U

Uniejów (*Wnyeyow*, *Vnyeyow*), m., woj. sier., pow. szad. (Jan lutnista z – **55**, Jan pisarz z – **326**, Maciej Woszek z – **452**) – **55**, **326**, **452**
Urban, burm. sier., może tożsamy z Urbanem kuśnierzem, raj. sier. – **79**, **80**, **85**, **86**
Urban kuśnierz (*pellifex*), raj. sier., może tożsamy z Urbanem, burm. sier. – **4**, **36**, **37**, **38**, **81**
Urban, mieszcz. (*civis*) sier. – **122**
Urban z *Pruszke* – **20**

V

Vaglnow [?] (*Vanglnow?*) msc. niezid. (Marcin z) – **445**
Vagrowyecz nowo – zob. Wągrowiec
Valentinus – zob. Walenty
Valknow – zob. Walków
Varchol – zob. Stanisław Warchoł
Varszawa – zob. Warszawa
Vczyszek – zob. Wojciech Uciszek
Ventris – zob. Michał *Ventris*
Vidava – Widawa

Vila, Villa – zob. Nowa Wieś
villa a Luthomyerszko – zob. Piotr Pesz
Vithov, id. niejed., Witów [?] (Jan Karwania z) – **332**
Vnyeyow – zob. Uniejów
Vola – zob. Jan Wola
Vola Buczkova – zob. Buczkowa Wola
Vola Wyøzowa – zob. Wola Wiązowa
Vola Vyevyeczka – zob. Wola Wiewiecka
Volenski, Volienyski – zob. Jan Zwoleński
Volinska terra – zob. wieluńska ziemia lub wołyńska ziemia
Volya Bedkowszka – zob. Wola Będkowska
Volya Szczawyenszka – zob. Wola Szczawieńska
Volya versus Wyelyvn – zob. Wola
Volya Vyazowa, Wyazowa – zob. Wola Wiązowa
Volya Wyewyeczszka – zob. Wola Wiewiecka
Volyenszky – zob. Jan Zwoleński
Vosczyna – zob. Wojciech Woszczyna
Vosnyki – zob. Woźniki
Voyszlavycze – zob. Wojsławice
Voyszyek – zob. Wojszek
Voythal – zob. Wojtal
Voytho – zob. Piotr *Voytho*
Vra – zob. Błażej *Vra*
Vratislauia – zob. Wrocław
Vyaszdy, id. niejed., może Ujazd, m., woj. łęcz., pow. brzez., albo Ujazd, w., woj. i pow. łęcz. (Bartłomiej z) – **16**
Vyazowa, Wyazowa Volya – zob. Wola Wiązowa
Vydava, Vydawa – zob. Widawa
Vyeden – zob. Wiedeń
Vyelyvn – zob. Wieluń
Vyelyvnensis terra – zob. Wieluń – ziemia
Vyeruschow – zob. Wieruszów
Vyevyeczka Vola – zob. Wola Wiewiecka
Vynow, msc. niezid. (Jan z) – **453**
Vyszko – zob. Wyszek
Vyszlycza – zob. Wiślica
Vyszogrod – zob. Wyszogród
Vyszonow – zob. Wyszanów

W

Wacław (*Venceslaus*), prz. do pr. – **26**
Wacław Chodor, raj. sier. – **109**, **110**, **112**, **113**, **115**, **123**
Wacław kuśnierz (*pellifex*), prz. do pr. – **6**
Waklzow – zob. Wągłczew
Walenty bednarz z Koźminka, prz. do pr. – **348**
Walenty z Dźwigorzewa – **339**
Walenty z Krześlowa, prz. do pr. – **382**
Walków (*Valknow*), w., woj. sier., z. wiel. (Marcin Hińcza z) – **59**
Warszawa Stara lub Warszawa Nowa (*Warszawa*, *Varszawa*), m., woj. maz., z. warsz., pow. warsz. (Tomasz z) – **112**
Warszawa Stara, m., woj. maz., z. warsz., pow. warsz. (Franciszek Dąbala lub Dąbała z) – **458**
Warta (*Wartha*), m., woj. i pow. sier. (*Math.* Cieluchowicz garncarz z – **53**, Maciej Thestarz z – **432**) – **53**, **432**
Wartha – zob. Warta
Wawrzyniec czapnik (*czapnyk*) z woj. krak., prz. do pr. – **395**
Wawrzyniec Gąbart (*Gøbarth*) – **369**
Wawrzyniec Kapłunowicz (*Caplunovycz*) kowal (*faber*), prz. do pr., prawdop. tożsamy z Wawrzyńcem kowalem, synem Kapłuna – **189**
Wawrzyniec kowal (*faber*), syn Kapłuna ze Słomkowa, prz. do pr., prawdop. tożsamy z Wawrzyńcem Kapłunowiczem – **179**
Wawrzyniec Krzemień (*Crzemyen*), prz. do pr. – **257**
Wawrzyniec stelmach (*sthelmach*) z Wągłczewa, prz. do pr. – **201**
Wawrzyniec Śliwka (*Slywka*) z *Gluchowøs* (Głuchowa?), prz. do pr. – **29**
Wawrzyniec Świrpołek (*Svyrpolek*) z Dźwigorzewa, prz. do pr. – **408**
Wawrzyniec tkacz (*textor*) z Rypułtowic, prz. do pr. – **244**
Wawrzyniec Wrzoskowicz (*Wrzoszkowycz*) z Gorzkowic, prz. do pr. – **402**
Wawrzyniec z Borzyszowic, prz. do pr. – **30**
Wawrzyniec z Rębieskiego, prz. do pr. – **143**
Wawrzyniec z Wyszogrodu, prz. do pr. – **356**
Wągłczew (*Waklzow*), w., woj. i pow. sier., lub Wąkczew, w., pow. i woj. łęcz. (Wawrzyniec stelmach z) – **201**
Wągrowiec (*Vagrowyecz nowo*), m., woj. kal., pow. kcyń. (Jan kowal z) – **292**
Wiązowa Wola – zob. Wola Wiązowa
Widawa (*Vidava*, *Vydava*, *Vydawa*), m., woj. i pow. sier. (Jakub z – **239**, Jan kuśnierz z – **38**, Marcin garncarz z – **260**, Mikołaj z – **130**, Stanisław Grzywka z – **333**, *Wyrvychvyow* – **239**) – **37**, **130**, **239**, **260**, **333**
Wiedeń (*Vyeden*), m. w Austrii (Jerzy z) – **229**

Wielgie – zob. Wielkie
Wielka Wieś (*Wyelga Wyesz*), w., woj. sier., pow. szad. (Stanisław *Cesza* z) – **230**
Wielkie (*Wyelkye*), ob. Wielgie, w., woj. sier., z. wiel., pow. wiel. (Andrzej z) – **433**
Wieluń (*Vyelyvn*, *Wyelyvn*, *Wyelvny*), m., woj sier., z. wiel. (Andrzej z – **331**, Maciej Durka kowal z – **193**, Mikołaj Szumski mieszcz. z – **200**, Paweł mieczник z – **352**, Wojciech Brudno z – **349**) – **176**, **193**, **200**, **315**, **331**, **349**, **352**
Wieluń – ziemia (*terra Vyelyvnensis*) – **433**
Wieluńska ziemia lub wołyńska ziemia (*terra Volinska*) (Stanisław z) – **336**
Wieruszów (*Vyeruschow*), m., z. wiel., pow. wiel. (Krzysztof z, Jan kupiec z) – **212**
Wieś Nowa – zob. Nowa Wieś
Wiewiecka Wola – zob. Wola Wiewiecka
Wiślica (*Vyszlycza*), m., woj. sand., pow. wiślicki (Maciej z) – **206**
Witek Szomla (*Vitek*, *Vythek Szomlya*) z Zalesia, prz. do pr. – **115**
Wloszynyecz – zob. Łosiniec
Wnyeyow – zob. Uniejów
Wojciech (*Albertus*), prz. do pr. – **25**
Wojciech (*Albertus*) Baronowicz lub Karonowicz, prz. do pr. – **216**
Wojciech (*Albertus*) Brudno mieszcz. (*civis*) z Wielunia, prz. do pr. – **349**
Wojciech (*Albertus*) *Nyrka* z Kuźnicy Stoleckiej (*Minera Stolyeczszka*) – **247**
Wojciech (*Albertus*) Ranka ze Starców, prz. do pr. – **418**
Wojciech (*Albertus*) stelamach z Boczków/Boczek, prz. do pr. – **203**
Wojciech (*Albertus*) z Brzezin (*Brzeszyny*), prz. do pr. – **184**
Wojciech (*Albertus*) z Chartłupi Wielkiej, prz. do pr. – **350**
Wojciech (*Albertus*) z Grabicy, prz. do pr. – **104**
Wojciech (*Albertus*) z Klwowa, prz. do pr. – **416**
Wojciech (*Albertus*) z Kobierzycka Wielkiego, prz. do pr. – **376**
Wojciech (*Albertus*) z Sobótki, prz. do pr. – **31**
Wojciech (*Albertus*) z Sochy – **12**
Wojciech (*Albertus*) z Woźnik, prz. do pr. – **377**
Wojciech (*Albertus*) z Zagórzyc, prz. do pr. – **13**
Wojciech (*Albertus*) ze Stawu, prz. do pr. – **176**
Wojciech Bajadło (*Albertus Bøyadlo*) z Małej Wsi – **108**
Wojciech Bratko (*Albertus Brathko*) z Kaszowic, prz. do pr. – **479**
Wojciech Głowa (*Albertus Glowa*) przedmieszczanin (*suburbanus*) sier., prz. do pr. – **7**
Wojciech Gorazdo (*Goraszdo*) z Osowej, prz. do pr. – **39**
Wojciech Kołowczyk (*Voytek Albertus Kolowczyk*) z Suchej, prz. do pr. – **270**
Wojciech łaziebnik (*Albertus balneator*) z Chocimia [?], prz. do pr. – **180**

Wojciech łaziebnik (*Albertus balneator*) z Małogoszcza, prz. do pr. – **347**
Wojciech Malik (*Albertus Malyk*) ze Żnina, prz. do pr. – **178**
Wojciech Matacz (*Albertus Mathacz*) z Grądów, prz. do pr. – **64**
Wojciech Mitutka (*Albertus Mythuthka*) z Manic, prz. do pr. – **372**
Wojciech Nieubilanek (*Albertus Nyevbylanek*) z Kowali, prz. do pr. – **261**
Wojciech Rakowski (*Albertus Rakowsky*) z Rakowic, prz. do pr. – **405**
Wojciech Smolan (*Albertus Szmolyan*) z Brzeźnia, prz. do pr. – **263**
Wojciech Taborka (*Albertus Thaborkø*) z Osin – **109**
Wojciech tkacz (*Albertus textor*) z Rypułtowic, prz. do pr. – **321**
Wojciech Uciszek (*Vczyszek*), prz. do pr. – **140**
Wojciech Woszczyna (*Albertus Vosczyna*) z Wolborza, prz. do pr. – **307**
Wojciech z Chróścina, prz. do pr. – **366**
Wojenka – zob. Łukasz Wojenka
Wojsławice (*Voyszlavycze*), m., woj. ruskie, z. chełmska, pow. chełmski, lub w., woj. i pow. bełski (Andrzej z, Jan z) – **186**
Wojszek (*Voyszyek*) z Męki – **311**
Wojtal (*Voythal*) z Jezior – **234**
Wola (*Volya versus Wyelyvn*), w. niezid. (Jakub kowal z) – **315**
Wola Będkowska (*Bedkowszka Volya*), w., woj. i pow. sier. (Szymon z) – **343**
Wola Buczkowska – zob. Buczkowa Wola
Wola Szczawieńska (*Sczavinska Vola*, *Sczavynska Volya*, *Volya Szczawyenszka*) w., woj. i pow. sier., ob. nie istnieje (Andrzej z – **78**, Andrzej z – **114**, Bartłomiej Korpa z – **153**, Michał z – **114**, Tomasz z – **78**) – **78**, **114**, **153**
Wola Wiązowa (*Volya Vyazowa*, *Volya Wyazowa*, *Wyøzowa Vola*), w., woj. i pow. sier. (Jakub krawiec z – **471**, Paweł Gregorzowicz z – **264**, Piotr z – **459**) – **264**, **459**, **471**
Wola Wiewiecka (*Vola Vyevyeczka*, *Wyewyeczszka Volya*), w., woj. sier., pow. radomszcz. (Jakub z – **473**, Paweł z – **474**) – **473**, **474**
Wolborz – zob. Wolbórz
Wolbórz (*Wolborz*), m., woj. sier., pow. piotrk. (Stanisław postrzygacz z – **422**, Wojciech Woszczyna z – **307**) – **307**, **422**
Woleński – zob. Jan Zwoleński
Wolenssky – zob. Jan Zwoleński
Wolfgang (*Wolwgangus*) z Lipska, prz. do pr. – **468**
Wolyenszky, *Wolyenyszky* – zob. Jan Zwoleński
Woszek – zob. Maciej Woszek
Wosznyky – zob. Woźniki
Woyenka – zob. Łukasz Wojenka

Woźniki (*Vosnyki*, *Wosznyky*), id. niejed. (Bartłomiej *Cholybka* z – **441**, Jakub Piec z – **298**, Wojciech z – **377**) – **298**, **377**, **441**
Wratislawia – zob. Wrocław
Wroblow – zob. Wróblew
Wrocław (*Vratislauia*, *Wratislawia*), m. na Śląsku, w Królestwie Czech (*Hanus Goth* z *Hevspark* [?] – **424**, Sebastian tkacz z – **466**) – **424**, **466**
Wróblew (*Wroblow*), w., woj. i pow. sier. (Michał z, Jan Pyrel [Pyrek] z) – **63**
Wrzoszkowycz – zob. Wawrzyniec Wrzoskowicz
Wy – zob. Jan Wij
Wyazowa Volya – zob. Wola Wiązowa
Wyelga Wyesz – zob. Wielka Wieś
Wyelkye – zob. Wielkie
Wyelyvn – zob. Wieluń
Wyelvny – zob. Wieluń
Wyerczygroch – zob. Marcin Wiercigroch
Wyewyeczszka Volya – zob. Wola Wiewiecka
Wyøzowa Vola – zob. Wola Wiązowa
Wyrvychvyow z Widawy – **239**
Wyszanów (*Vyszonow*), w., woj. sier., z. wiel. (Katarzyna Pieszka z, Stanisław z) – **76**
Wyszek (*Vyszko*) z Błonia – **86**
Wyszogród (*Vyszogrod*), m., woj. maz., z. wyszogrodzka (Wawrzyniec z) – **356**

Y

Yabramowszky – zob. Bartłomiej Jabramowski
Yaka, *Yako* – zob. Michał Jaka
Yankowycz – Stanisław Jankowicz
Yanovicze, *Yanowycze* – zob. Janowice
Yanyszovycze – zob. Janiszowice
Yaroczyn – zob. Jarocin
Yayco, *Yayko* – zob. Michał Jajko
Ydzy – zob. Michał Idzi
Yezora – zob. Jeziora
Yezow, *Yezowo* – zob. Jeżów
Yezuszek – zob. Stanisław Zawadzki Jezusek
Yrzyk – zob. Irzyk
Yrzyora – zob. Jeziora
Yzbycza – zob. Izbica

Z

Zabyegala – zob. Jakub Zabiegała
Zachna – zob. Jakub Zachna
Zaglini – zob. Zagliny
Zagliny (*Zaglini*, *Zaglyny*), karczma, pow. sier., lub Zagliny, ob. Żagliny, w., woj. sier., pow. szad. (Maciej z – **358**, Stanisław Lyśnia z – **269**) – **269**, **358**
Zaglyny – zob. Zagliny
Zagonek – zob. Stanisław Zagonek
Zagorowo – zob. Zagórów
Zagorzycze – zob. Zagórzyce
Zagórów, też Zagórowo (*Zagorowo*), m., woj. kal., pow. pyzdr. (Jan Zając z) – **220**
Zagórzyce (*Zagorzycze*), id. niejed., prawdop. w., woj. sier. (Jan Borewiecz z – **126**, Maciej cieśla z – **211**, Maciej z – **121**, Michał z – **121**, Mikołaj Kuszwa z – **259**, Mikołaj Kuszwicz z – **262**, Marcin Staniaszek z – **450**, Paweł z – **444**, Wojciech z – **13**) – **13**, **121**, **126**, **211**, **259**, **262**, **444**, **450**
Zak – zob. Mikołaj Żak
Zakolycze, msc. niezid. (Jakub Cierliczka z) – **476**
Zakrowsky – zob. Jan Zakrzewski lub Zakrzowski
Zakrzewski, *Zakrzewsky*, *Zakrzewszky*, *Zakrzowski* – zob. Jan Zakrzewski lub Zakrzowski
Zalesie (*Zalyesze)*, id. niejed. (Witek Szomla z) – **115**
Zalyesze – zob. Zalesie
Zarza – zob. Stanisław Zarza
Zarzina – zob. Dorota Zarzyna
Zaszyadlovycz – zob. Marcin Zasiadłowicz
Zavaczky – zob. Stanisław Zawadzki Jezusek
Zayøcz – zob. Jan Zając
Zdziebędów (*Sdzebedow*), ob. Dziebędów, w., woj. i pow. sier. (Marcin Zasiadłowicz z) – **274**
Zelyaczszka mieszcz. sier. [?] – **294**
Zodwoze, msc. niezid. (Idzi Idzik z) – **442**
Zofia Dziadkowska (*Dzyadkowszka*), prz. do pr. – **151**
Zoraw – zob. Maciej Żoraw
Zorawycze – zob. Żórawice
Zosth – zob. Maciej *Zosth*
Zuchepyvo – zob. Jan Suchepiwo
Zuolyensky, *Zwolyensky* – zob. Jan Zwoleński
Zwoleń (*Zwolyen*), m., woj. sad., pow. rad. (Marcin Cichowlazł ze) – **370**
Zwoleński (*Zwolyenyszky*) – zob. Jan Zwoleński

Zwolyen – zob. Zwoleń
Zymnak – zob. Mikołaj Zimnak
Zyroszlaw – zob. Sierosław

Ż

Żagliny – zob. Zagliny
Żnin (*Sznyn*), m., woj. kal., pow. kcyń. (Wojciech Malik ze, Marcin ze) – **178**
Żórawice (*Zorawycze villa*), ob. Żurawice, w. na Kujawach, woj. brzes., pow. przed. (Jan Ciężki z) – **371**
Żurawice – zob. Żórawice

Bibliografia

Źródła rękopiśmienne

Archiwum Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie:

- Księgi miejskie – Braniewo, sygnatury: Braniewo Magistrat 1, 6.

Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie:

- Księgi miejskie Sieradz, sygnatura: Sieradz 2, Sieradz 21.
- Księgi miejskie Szreńsk, sygnatura: 1.
- Metryka Koronna, sygnatura: 24.

Archiwum Kapituły Kolegiackiej i Katedralnej w Sandomierzu: rkps 570, rkps 629.

Archiwum Narodowe w Krakowie:

- Akta miasta Biecza, sygnatura: 29/101/0/2/26.
- Akta miasta Czchowa, sygnatura: 29/104/0/2/29.
- Akta miasta Kazimierza pod Krakowem, sygnatury: 29/34/0/1.1.1/7, 29/34/0/1.1.1/8, 29/34/0/1/5/5/359.
- Akta miasta Pilzna, sygnatura: 29/112/0/2/51.
- Variae civitates et villae – zbiór szczątkowych zespołów, sygnatura: 29/121/0/-/115.

Archiwum Narodowe w Krakowie, Oddział w Bochni:

- Akta miasta Bochni, sygnatura: 30/1/0/25/71.

Archiwum Państwowe w Gdańsku:

- Akta miasta Elbląga, sygnatura: 369, 1/131.
- Akta miasta Gdańska, sygnatury: 300, 32/1; 300, 60/2-9; 300, 60/1.
- Akta miasta Malborka, sygnatura: 550/1787.
- E. Morcinek, „Inwentarz zespołu Akta miasta Gdańska. Księgi obywatelskie i listy rodowe" (maszynopis).

Archiwum Państwowe w Katowicach:

- Akta miasta Chrzanowa, sygnatury: 3/5, 3/6, 3/7, 3/13.

Archiwum Państwowe w Katowicach, Oddział w Pszczynie:

- Akta Miasta Pszczyny, sygnatura: MPna 369.

Archiwum Państwowe w Poznaniu:

- Akta miasta Poznania, sygnatura: 53/474/0/21.18.

Biblioteka Jagiellońska w Krakowie: rkps 1045/I, rkps 1045/II.

Biblioteka Narodowa w Warszawie, rkps sygn. ZZK 12993 (Franciszek Salezy Czaykowski, [Mapa południowej części województwa sieradzkiego], dostęp online: https://polona.pl/preview/1943edab-e040-4404-89f6-ea1716ced58c [dostęp: 20.02.2024]

Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu: rkps 9764/II, rkps 2009/II.

Źródła wydane

Album Civium Civitatis Antiquae Varsoviae. Księgi przyjęć do prawa miejskiego Starej Warszawy 1506–1586, oprac. A. Bartoszewicz, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Warszawa 2000.

Album civium Leopoliensium. Rejestry przyjęć do prawa miejskiego we Lwowie 1388–1783, t. 1 [: *Tekst*], t. 2: *Indeksy*, wyd. A. Janeczek, Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Poznań–Warszawa 2005.

Catalogus Civium Gedanensium. Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Gdańsku 1536–1814, t. 1–8, red. A. Groth, D. Kaczor, E. Łączyńska-Bartoszek, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2019.

Codex diplomaticus Warmienis oder Regesten und Urkunden zur Geschichte Ermlands, Bd. 2, hrsg. v. C.P. Woelky, J.M. Saage, Verlag von Franz Kirchheim, Mainz 1864; Bd. 4, hrsg. v. V. Röhrich, F. Liedtke, H. Schmauch, Druck der Ermländischen Zeitungs- und Verlagsdruckerei Selbstverlag des Vereins, Braunsberg 1935.

Inwentarze mieszczan wojnickich 1589–1822, wyd. B. Trelińska, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Wojnickiej, Wojnicz 1995.

Koczorowska-Pielińska E., *Przyjęcia do prawa miejskiego miasta Nowej Warszawy w latach 1477–1525*, „Rocznik Warszawski", 9 (1969), s. 261–295.

Księga przyjęć do prawa miejskiego Bochni 1531–1656, wyd. F. Kiryk, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1979.

Księga przyjęć do prawa miejskiego Młodego Miasta Gdańska 1400–1455, wyd. K. Kopiński, P. Oliński, w: *Księgi Młodego Miasta Gdańska 1400–*

1455 [1458–1459], wyd. K. Kopiński, P. Oliński, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Toruń 2008.

Księgi ławnicze Starej Warszawy z lat 1453–1535, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2020.

Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1392–1506, wyd. K. Kaczmarczyk, Wydawnictwo Archiwum Aktów Dawnych Miasta Krakowa, Kraków 1913.

Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1507–1572, wyd. A. Kiełbicka, Z. Wojas, Wydawnictwo i Drukarnia Secesja, Kraków 1993.

Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1573–1611, wyd. A. Kiełbicka, Z. Wojas, Wydawnictwo i Drukarnia Secesja, Kraków 1994.

Księgi radzieckie kazimierskie: 1369–1381 i 1385–1402, wyd. A. Chmiel, Wydawnictwo Archiwum Aktów Dawnych Miasta Krakowa, Kraków 1932.

Mobilia. Inwentarz mienia ruchomego mieszczan krakowskich do schyłku XV wieku, wyd. M. Starzyński, Towarzystwo Miłośników i Zabytków Krakowa, Kraków 2017.

Najstarsza księga miejska zgorzelecka 1305–1416 (1423), cz. 1: *1305–1343*, oprac. K. Fokt, Ch. Speer, M. Mikuła, Towarzystwo Naukowe Societas Vistulana, Kraków 2017.

Nowak T.A., *Przyjęcia do prawa miejskiego w Wieluniu w latach 1514–1535*, „Rocznik Wieluński", 6 (2006), s. 41–69.

Nowak T.A., *Przyjęcia do prawa miejskiego w Wieluniu w latach 1540–1569*, „Rocznik Wieluński", 7 (2007), s. 69–89.

Nowak T.A., *Przyjęcia do prawa miejskiego w Wieluniu w latach 1572–1598*, „Rocznik Wieluński", 8 (2008), s. 89–109.

Nowak T.A., *Przyjęcia do prawa miejskiego w Wieluniu w XVII wieku*, „Rocznik Wieluński", 9 (2009), s. 89–109.

Podwody miast małopolskich do końca XV wieku, wyd. M. Schmidt, M. Starzyński, Polskie Towarzystwo Historyczne, Towarzystwo Naukowe Societas Vistulana, Kraków 2020 (seria: Folia Jagellonica Fontes 2).

Polska XVI wieku pod względem statystycznym, t. 7, cz. 1: *Ziemie ruskie. Ruś Czerwona*, opisana przez A. Jabłonowskiego, Główny Skład u Gebethnera i Wolffa, Warszawa 1902.

Pomniki dziejowe Lwowa z Archiwum miasta, t. 2: *Księga przychodów i rozchodów miasta 1404–1414*, wyd. A. Czołowski, Lwów 1896; t. 3: *Księga przychodów i rozchodów miasta 1414–1426*, wyd. A. Czołowski, Nakładem Gminy Królewskiego Stołecznego Miasta Lwowa, Lwów 1905.

Soczek K., *Edycja krytyczna dokumentu z 1465 roku Kazimierza Jagellończyka zezwalającego na budowę wodociągu w Bieczu*, „Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej", 69–70 (2019–2020), s. 27–34.

Testamenty mieszczan wojnickich 1599–1809, oprac. i wyd. P. Dymmel, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Wojnickiej, Wojnicz 1997.

Żerek-Kleszcz H., *Przyjęcia do prawa miejskiego w Wieluniu w latach 1760–1793*, „Rocznik Wieluński", 8 (2008), s. 51–76.

Opracowania

Achremczyk S., *Braniewo i jego mieszkańcy w czasach nowożytnych*, „Studia Warmińskie", 40 (2003), s. 395–405

Achremczyk S., Szorc A., *Braniewo*, Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, Olsztyn 1995.

Akta miasta Przemyśla (1402–1944), t. 1: *Przewodnik po zespole archiwalnym*, oprac. J. Krochmal, Archiwum Państwowe w Przemyślu, Przemyśl 1995.

Anusik Z., *Dzieje Sieradza na tle dziejów Rzeczypospolitej w XVIII wieku*, w: *Sieradz*, [t.] 1: *Dzieje miasta do 1793 roku*, red. Z. Anusik, Polskie Towarzystwo Historyczne, Urząd Miasta Sieradza, Łódź–Sieradz 2014, s. 293–316.

Archiwum Akt Dawnych Miasta Lwowa. A. Oddział Staropolski, [t. 3]: *Księgi i akta administracyjno-sądowe*, oprac. K. Badecki, Nakładem Gminy Królewskiego Stołecznego Miasta Lwowa, Lwów 1935.

Arłamowski K., *Przyjęcia do prawa miejskiego w Przemyślu 1541–1664*, w: *Sprawozdanie Dyrekcji Państwowego Gimnazjum II im. Prof. Kazimierza Morawskiego w Przemyślu na rok szkolny 1930/31*, Nakładem Dyrekcji, Przemyśl 1931, s. 1–31.

Baczkowski K., *Zjazd wiedeński 1515. Geneza, przebieg i znaczenie*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1975.

Banderowicz K., *Poznańskie album civium – charakterystyka właściwości graficznych i językowych dokumentu*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza", 18 (2011), nr 1, s. 75–88.

Barciak A., *Przyjęcia do prawa miejskiego w Pszczynie w drugiej połowie XV i w pierwszej połowie XVI w. w świetle księgi radzieckiej*, w: *Scientia nihil est quam veritatis imago. Studia ofiarowane Profesorowi Ryszardowi Szczygłowi w siedemdziesięciolecie urodzin*, red. A. Sochacka, P. Jusiak, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2014, s. 304–310.

Bartoszewicz A., *Księga radziecka szreńska z lat 1525–1536*, „Rocznik Mazowiecki", 13 (2001), s. 69–78.

Bartoszewicz A., *Piśmienność mieszczańska w późnośredniowiecznej Polsce*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2012.

Bartoszewicz A., *Urban literacy in late medieval Poland*, Brepols Publishers, Turnhout 2017 (Utrecht Studies in Medieval Literacy 39).

Bartoszewicz A., *Warta. Społeczeństwo miasta w II połowie XV i na początku XVI wieku*, Wydawnictwo Fundacji Historia pro Futuro, [Warszawa 1997].

Bartoszewicz A., *Wstęp*, w: *Album Civium Civitatis Antiquae Varsoviae. Księgi przyjęć do prawa miejskiego Starej Warszawy 1506–1586*, oprac. A. Bartoszewicz, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Warszawa 2000, s. 5–14.

Bartoszewicz A., *Wstęp*, w: *Testamenty z ksiąg sądowych małych miast polskich do 1525 roku*, oprac. A. Bartoszewicz, K. Mrozowski, M. Radomski, K. Warda, red. A. Bartoszewicz, Wydawnictwo Naukowe Semper, Warszawa 2017, s. 7–27.

Belzyt L., *Szlachta w mieście rezydencjalnym. Szlacheccy obywatele Krakowa i Warszawy około 1600 roku. (Analiza porównawcza struktury)*, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra 2011.

Bogdan D., Przeracki J., *Urzędnicy Starego i Nowego Miasta Braniewa do 1772 roku*, Archiwum Państwowe w Olsztynie, Olsztyn 2018.

Bogucka M., Samsonowicz H., *Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przedrozbiorowej*, Wrocław 1986.

Boroń P., *Dawne Gliwice. Studia z dziejów miasta i jego mieszkańców do końca XIX wieku. Wokół gliwickiego rynku*, Muzeum w Gliwicach, Gliwice 2015.

Boroń P., *Ludzie i pismo. Gliwiccy pisarze miejscy do 1744 roku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2022.

Buczek K. [rec. S. Zajączkowski, S.M. Zajączkowski, *Materiały do słownika geograficzno-historycznego dawnych ziem łęczyckiej i sieradzkiej do 1400 roku*], „Studia Historyczne", 14 (1971), nr 2, s. 277–282.

Chronologia polska, red. B. Włodarski, wyd. 2, Warszawa 2007.

Derwich M., *Materiały do słownika historyczno-geograficznego dóbr i dochodów dziesięcinnych benedyktyńskiego opactwa św. Krzyża na Łysej Górze do 1819 r.*, Wrocław 2000.

Dunin-Wąsowiczowa A., *Sieradz*, w: *Województwo sieradzkie i województwo łęczyckie w drugiej połowie XVI wieku*, oprac. zbiorowe, red. H. Rutkowski, cz. 1–2, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, Warszawa 1998 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, t. 5), s. 84–90.

Dworzaczek W., *Przenikanie szlachty do stanu mieszczańskiego w Wielkopolsce w XVI i XVII wieku*, „Przegląd Historyczny", 47 (1956), nr 4, s. 656–684.

Fastnacht A., *Dzieje Leska do 1772 roku*, Krajowa Agencja Wydawnicza, Rzeszów 1988.

Fastnacht A., *Ludność miasta Leska w XV i XVI wieku*, „Rocznik Zakładu Narodowego im. Ossolińskich", 4 (1953), s. 77–115.

Follprecht K., *Kontynuacja edycji ksiąg przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1612–1800*, w: *Editiones sine fine*, t. 1, red. K. Kopiński, W. Mrozowicz, J. Tandecki, Towarzystwo Naukowe w Toruniu, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Toruń 2017, s. 51–66.

Frankowski A., *Elita władzy Starego Miasta Braniewa w XVII i XVIII wieku*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie", 2 (2001), s. 165–196.

Friedberg M., *Inwentarz archiwum miasta Kazimierza pod Krakowem 1335–1802*, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Warszawa 1966.

Friedberg M., *Kancelaria miasta Kazimierza pod Krakowem 1305–1802*, „Archeion", 36 (1962), s. 137–170.

Gąsiorowski A., *Itineraria dwu ostatnich Jagiellonów*, „Studia Historyczne", 16 (1973), z. 2, s. 249–275.

Gąsiorowski A., *Itinerarium króla Władysława Jagiełły 1386–1434*, wyd. 2 (popr. i uzup.), Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2015.

Gąsiorowski A., *Ludność napływowa w strukturze późnośredniowiecznego Poznania*, „Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza", 11 (1975), z. 2, s. 11–25.

Gierszewski S., *Obywatele miast Polski przedrozbiorowej. Studium źródłoznawcze*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1973.

Gilewicz A., *Przyjęcia do prawa miejskiego we Lwowie w latach 1405–1604*, w: *Studia z historii społecznej i gospodarczej poświęcone prof. dr. Franciszkowi Bujakowi*, Lwów 1931, s. 375–414.

Grabarczyk T., Nowak T., *Ludność miasta*, w: *Wieluń. Monografia miasta*, t. 1: *Wieluń. Dzieje miasta do 1792 roku*, red. A. Szymczak, Urząd Miejski w Wieluniu, Polskie Towarzystwo Historyczne, Łódź–Wieluń 2011, s. 139–161.

Grodziski S., *Obywatelstwo w szlacheckiej Rzeczypospolitej*, Nakładem Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 1963.

Grulkowski M., *Najstarsze księgi miejskie Głównego Miasta Gdańska z XIV i początku XV wieku. Studium kodykologiczne*, Wydawnictwo Neriton, Warszawa 2015.

Grzegorz M., *Dwie koncepcje słownika historyczno-geograficznego*, „Komunikaty Warmińsko-Mazurskie", 1 (1972), s. 162–167.

Inwentarz rękopisów Archiwum Kapituły Kolegiackiej i Katedralnej w Sandomierzu, oprac. F. Kiryk, Biblioteka Diecezjalna w Sandomierzu, Sandomierz 2010.

Inwentarz rękopisów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu, t. 1: *Rękopisy 1–7325*, oprac. zbiorowe, red. J. Turska, Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław 1948.

Inwentarz rękopisów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu, t. 2: *Rękopisy 7326–11930*, Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław 1949.

Isenmann E., *Bürgerrecht und Bürgeraufnahme in der spätmittelalterlichen und frühneuzeitlichen Stadt*, in: *Neubürger im späten Mittelalter. Migration und Austausch in der Städtelandschaft des alten Reiches (1250–1550)*, hrsg. v. R.Ch. Schwinges, Duncker & Humbolt GmbH, Berlin 2002, s. 203–249.

Janeczek A., *Wstęp*, w: *Album civium Leopoliensium. Rejestry przyjęć do prawa miejskiego we Lwowie 1388–1783*, t. 1, wyd. A. Janeczek, Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Poznań–Warszawa 2005, s. VII–LVI.

Jaworski R., *Erazma Goldmana Spis Archiwów Akt Dawnych w Królestwie [Polskim]*, „Archiwa – Kancelarie – Zbiory", 8 (10) (2017), s. 81–110.

Jędras M., *Szaniawski Józef Gabriel*, w: *Leksykon miasta Sieradza*, oprac. zbiorowe, red. T. Olejnik, Towarzystwo Przyjaciół Sieradza, Sieradz 2006, s. 348–349.

Jurek T., *Mikrokosmos prowincjonalny. Nad najstarszą księgą miejską Ponieca z przełomu XV i XVI wiek*, w: *Aetas media, aetas moderna. Studia ofiarowane profesorowi Henrykowi Samsonowiczowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, red. H. Manikowska, A. Bartoszewicz, W. Fałkowski, Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2000, s. 42–56.

Kaczmarczyk K., *Przedmowa*, w: Księgi *przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1392–1506*, wyd. K. Kaczmarczyk, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 1913, s. V–XXIV.

Kaczor D., *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Gdańsku 1536–1814*, w: *Catalogus Civium Gedanensium. Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Gdańsku 1536–1814*, t. 1: *Księga obywatelska (główna) z lat 1536–1592*, red. A. Groth, D. Kaczor, E. Łączyńska-Bartoszek, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2019, s. VII–XXII.

Karpiński A., współp. E. Kalinowski, E. Nowosielska, *Pożary w miastach Rzeczypospolitej w XV–XVIII wieku i ich następstwa ekonomiczne, społeczne i kulturowe. Katalog*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2020.

Karwasińska J., *1. Zespoły miejskie – wprowadzenie ogólne*, w: *Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie. Przewodnik po zespołach*, [t.] 1: *Archiwa dawnej Rzeczypospolitej*, wyd. 2 popr. i rozszerz., red. J. Karwasińska, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1975, s. 191–192.

Kiryk F., *Dzieje Proszowic w epoce piastowskiej i jagiellońskiej*, „Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie", z. 26, „Prace Historyczne", 3 (1967), s. 21–49.

Kiryk F., *Miasto średniowieczne*, w: *Proszowice. Zarys dziejów do 1939 roku*, red. F. Kiryk, Wydawnictwo i Drukarnia Secesja, Kraków 2000, s. 47–100.

Kiryk F., *Pilzno w XIV–XVI wieku*, w: *Pilzno – monografia miasta do 1945 r.*, red. B. Stanaszek, Towarzystwo Przyjaciół Pilzna i Ziemi Pilzneńskiej, Pilzno 2018, s. 55–67.

Kiryk F., Leśniak F., *Mieszkańcy*, w: *Dzieje Sandomierza XVI–XVIII w.*, t. 2, cz. 1: *W okresie świetności*, red. F. Kiryk, Warszawa 1993, s. 187–268.

Kita J., *Przestrzeń i infrastruktura miejska w latach zaborów*, w: *Sieradz. Dzieje miasta w latach 1793–1939*, red. J. Kita, M. Nartonowicz-Kot, Polskie Towarzystwo Historyczne, Łódź–Sieradz 2014, s. 33–76.

Kobierecki M., *Mieszkańcy miasta Sieradza w XVII wieku*, w: *Sieradz*, [t.] 1: *Dzieje miasta do 1793 roku*, red. Z. Anusik, Polskie Towarzystwo Historyczne, Urząd Miasta Sieradza, Łódź–Sieradz 2014, s. 265–291.

Kobierecki M., *Sieradz stolicą województwa sieradzkiego w XVII wieku*, w: *Sieradz*, [t.] 1: *Dzieje miasta do 1793 roku*, red. Z. Anusik, Polskie Towarzystwo Historyczne, Urząd Miasta Sieradza, Łódź–Sieradz 2014, s. 205–226.

Kobierzycki J., *Przyczynki do dziejów ziemi sieradzkiej*, Towarzystwo Akcyjne S. Olgebranda i Synów, Warszawa [1915].

Komsta K., *Gdańskie księgi wpisów*, w: *100 lat Archiwum Państwowego w Gdańsku. Sesja jubileuszowa 8 VI 2001*, [oprac. red. A. Przywuska, I. Rdzanek], Archiwum Państwowe, Gdańsk 2001, s. 185–215.

Krochmal J., *Akta miasta Przemyśla (1356–1389), 1402–1944 (1945–1983)*, t. 2, wstęp i oprac. J. Krochmal, Archiwum Państwowe w Przemyślu, Przemyśl, 2000.

Król M., Schmidt M., *Krakowskie „libri iuris civilis" z lat 1392–1800 na tle zachowanych rejestrów przyjęć do prawa miejskiego w Polsce i wybranych ośrodkach europejskich*, „Krakowski Rocznik Archiwalny", 21 (2015), s. 19–52.

Księgi ławnicze Starej Warszawy z lat 1453–1535, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2020.

Kujawy i ziemia dobrzyńska w drugiej połowie XVI wieku, oprac. zbiorowe, red. W. Duży, współpr. A. Borek, M. Słoń, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, cz. 1–2, Warszawa 2021 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, t. 6).

Kulecki M., *Księgi miejskie Sieradz*, w: *Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie. Informator o zasobie archiwalnym*, red. D. Lewandowska, Naczelna

Dyrekcja Archiwów Państwowych, Archiwum Główne Akt Dawnych, Warszawa 2008, s. 203.

Kulecki M., *Staropolskie księgi miejskie – wprowadzenie ogólne*, w: *Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie. Informator o zasobie archiwalnym*, red. D. Lewandowska, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Archiwum Główne Akt Dawnych, Warszawa 2008, s. 180–183.

Kurtyka J., *Tęczyńscy. Studium z dziejów polskiej elity politycznej*, Wydawnictwo i Drukarnia Secesja, Kraków 1997.

Leksykon sołectw w gminie Szadek, red. T. Marszał, Łódź–Szadek 2004.

Lubczyński M., Pielas J., *Szydłowiecki Krzysztof*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. 49, Instytut Historii PAN, Polska Akademia Umiejętności, Kraków 2014, s. 551–566.

Marszał T., *Szadek. Monografia miasta*, Zarząd Gminy i Miasta Szadek, Szadek 1995.

Marzec A., *Pod rządami nieobecnego monarchy. Królestwo Polskie 1370–1382*, Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego Societas Vistulana, Kraków 2017.

Mazowsze w drugiej połowie XVI wieku, oprac. zbiorowe, red. W. Pałucki, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, cz. 1–2, Warszawa 1973 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, t. 7).

Mielczarek J., *Informator*, *Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Łodzi Oddz. w Sieradzu*, Sieradz 1980.

Mika M. J. *Przyjęcia do prawa miejskiego w Poznaniu w latach 1576–1600*, „Kronika Miasta Poznania", 11 (1933), nr 2/3, s. 207–230.

Mrozowski Krzysztof, *Przestrzeń i obywatele Starej Warszawy do schyłku XV wieku do roku 1569*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2020.

Nabiałek K., *Edycja rozproszonych wpisów rejestrów przyjęć do prawa miejskiego na przykładzie Proszowic i Sieradza*, w: *Editiones sine fine*, t. 2, red. K. Kopiński, J. Tandecki, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2021, s. 39–59.

Nabiałek K., *O potrzebie zinwentaryzowania i skatalogowania ksiąg miejskich. Na marginesie opracowania: Testamenty z ksiąg sądowych małych miast polskich do 1525 roku*, „Średniowiecze Polskie i Powszechne", 12[16] (2020), s. 343–359.

Nabiałek K., *Registrum hominum ius civile susceptorum. Rejestr przyjęć do prawa miejskiego Proszowic z XV wieku*, „Średniowiecze Polskie i Powszechne", 10[14] (2018), s. 144–191.

Pawiński A., *Sejmiki ziemskie. Początek ich i rozwój aż do ustalenia się udziału posłów ziemskich w ustawodawstwie sejmu walnego 1374–1505*, Nakładem autora, Warszawa 1895.

Piskorska H., *Organizacja władz i kancelarii miasta Torunia do 1793 r.*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Toruń 1956.

Prusy Królewskie w drugiej połowie XVI wieku. Suplement, cz. 1–2, oprac. zbiorowe, red. T. Panecki, M. Słoń, cz. 1–2, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, Warszawa 2021 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, Suplement).

Ptaśnik J., *Miasta i mieszczaństwo w dawnej Polsce*, wyd. 2, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1949.

Radtke I., *Kancelaria miasta Poznania do roku 1570*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa–Łódź 1967.

Rajman J., *Ludność napływowa w Chrzanowie i Mysłowicach w XV–XVII w.*, „Rocznik naukowo-dydaktyczny WSP w Krakowie", z. 158, „Prace Historyczne", 19 (1993), s. 91–118.

Rosin R., *Miasta do 1572*, w: *Szkice z dziejów Sieradzkiego*, red. J. Śmiałkowski, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Łódź 1977, s. 73–99.

Rutkowska G., *Itinerarium króla Kazimierza Jagiellończyka 1440–1492*, Wydawnictwo Neriton, Warszawa 2014.

Rutkowski H., *Granice państwowych jednostek terytorialnych*, w: *Województwo sieradzkie i województwo łęczyckie w drugiej połowie XVI wieku*, oprac. zbiorowe, red. H. Rutkowski, cz. 1–2, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, Warszawa 1998 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, t. 5), s. 26–29.

Rutkowski H., *Źródła kartograficzne*, w: *Województwo sieradzkie i województwo łęczyckie w drugiej połowie XVI wieku*, oprac. zbiorowe, red. H. Rutkowski, cz. 1–2, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, Warszawa 1998 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, t. 5), s. 16–18.

Sadownik J., *Przyjęcia do prawa miejskiego w Lublinie w XVII wieku*, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1938.

Samsonowicz H., *Liczba i wielkość miast późnego średniowiecza Polski*, „Kwartalnik Historyczny", 86 (1979), nr 4, s. 917–931.

Samsonowicz H., *Miasta w społecznej przestrzeni średniowiecza*, „Kwartalnik Historyczny", 117 (2010), nr 4, s. 5–17.

Samsonowicz H., *Obraz miasta jako przekaz symboliczny*, w: *Historia narrat. Studia mediewistyczne ofiarowane Profesorowi Jackowi Banaszkiewiczowi*, red. A. Pleszczyński, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2012, s. 65–74.

Schmidt M., *Rachunkowość miejska Lwowa w XV wieku*, „Średniowiecze Polskie i Powszechne", 12[16] (2020), s. 209–225.

Schwinges R.Ch., *Neubürger und Bürgerbücher im Reich des späten Mittelalters. Eine Einführung über die Quellen*, in: *Neubürger im späten Mittelalter. Migration und Austausch in der Städtelandschaft des alten Reiches (1250–1550)*, hrsg. v. R.Ch. Schwinges, Duncker & Humbolt GmbH, Berlin 2002, 17–50.

Sieradz, [t.] 1: *Dzieje miasta do 1793 roku*, red. Z. Anusik, Polskie Towarzystwo Historyczne, Urząd Miasta Sieradza, Łódź–Sieradz, 2014.

Słownik historyczno-geograficzny województwa krakowskiego w średniowieczu, cz. 1–5, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Societas Vistulana, Wrocław 1980–Kraków 2021.

Słownik historyczno-geograficzny województwa poznańskiego w średniowieczu, cz. 1–6, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PTPN, Wrocław 1982–Poznań 2021.

Słownik historyczno-geograficzny ziemi wieluńskiej w średniowieczu, oprac. R. Rosin, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1963.

Słownik staropolskich nazw osobowych, t. 1–7, oprac. zbiorowe, red. W. Taszycki, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1965–1987.

Smołka J., *Katalog Archiwum Aktów Dawnych m. Przemyśla*, Nakładem Gminy Miasta Przemyśla, Przemyśl 1927.

Sowina U., *Najstarsze sieradzkie testamenty mieszczańskie z początku XVI w. Analiza źródłoznawcza*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej", 39 (1991), nr 1, s. 3–25.

Sowina U., *Późnośredniowieczny Sieradz – mity i rzeczywistość: tzw. kamienica królewska*, w: *Między Północą a Południem. Sieradzkie i Wieluńskie w późnym średniowieczu i czasach nowożytnych*, red. T.J. Horbacz, L. Kajzer, Państwowa Służba Ochrony Zabytków. Oddział Wojewódzki w Sieradzu, Sieradz 1993, s. 193–197.

Sowina U., *Sieradz. Układ przestrzenny i społeczeństwo miasta w XV–XVI wieku*, Polska Akademia Nauk. Instytut Historii Kultury Materialnej, Warszawa–Sieradz 1991.

Sowina U., *Wdowy i sieroty w świetle prawa w miastach Korony w późnym średniowieczu i wczesnej nowożytności*, w: *Od narodzin do wieku dojrzałego. Dzieci i młodzież w Polsce*, cz. 1: *Od średniowiecza do wieku XVIII*, red. M. Dąbrowska, A. Klonder, Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2002, s. 15–28.

Stankowa M., *Kancelaria miasta Lublina XIV–XVIII w.*, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Warszawa 1968.

Starzyński M., *Nad średniowiecznymi księgami rachunkowymi*, „Roczniki Historyczne", 74 (2008), s. 165–178.

Starzyński M., *Średniowieczny Kazimierz, jego ustrój i kancelaria*, Towarzystwo Naukowe Societas Vistulana, Kraków 2015.

Studer B., *Frauen im Bürgerrecht. Überlegungen zur rechtlichen und sozialen Stellung der Frau im spätmittelalterlichen Städten*, in: *Neubürger im späten Mittelalter. Migration und Austausch in der Städtelandschaft des alten Reiches (1250–1550)*, hrsg. v. R.Ch. Schwinges, Duncker & Humbolt GmbH, Berlin 2002, s. 169–203.

Szczepaniak R., *Archiwum Państwowe w Kaliszu. Jego przeszłość i dzisiejsza działalność*, „Archeion", 43 (1966), s. 83–93.

Szymczak A., *Mieszkańcy Sieradza do końca XVI wieku*, w: *Sieradz*, [t.] 1: *Dzieje miasta do 1793 roku*, red. Z. Anusik, Polskie Towarzystwo Historyczne, Urząd Miasta Sieradza, Łódź–Sieradz 2014, s. 141–204.

Szymczak A., *Nobiles Siradienses. Rody Porajów, Pomianów, Gryfów, Kopaczów i Pobogów*, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2011.

Szymczak A., *Rozplanowanie przestrzenne*, w: *Sieradz*, [t.] 1: *Dzieje miasta do 1793 roku*, red. Z. Anusik, Polskie Towarzystwo Historyczne, Urząd Miasta Sieradza, Łódź–Sieradz 2014, s. 81–113.

Szymczak A., *Z dziejów koegzystencji szlachty i mieszczan w Sieradzu w XV–XVI w.*, w: *Scientia nihil est quam veritatis imago. Studia ofiarowane Profesorowi Ryszardowi Szczygłowi w siedemdziesięciolecie urodzin*, red. A. Sochacka, P. Jusiak, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2014, s. 619–629.

Szymczak J., *Polityczne dzieje Sieradza do końca, XVI wieku*, w: *Sieradz*, [t.] 1: *Dzieje miasta do 1793 roku*, red. Z. Anusik, Polskie Towarzystwo Historyczne, Urząd Miasta Sieradza, Łódź–Sieradz, 2014, s. 39–79.

Szymczakowa A., *Mieszczanie Sieradza w XV wieku. Spis*, „Sieradzki Rocznik Muzealny", 11 (1997–2008), s. 7–17.

Szymczakowa A., *Ochrona przeciwpożarowa w Sieradzu w XVI wieku*, „Rocznik Wieluński", 14 (2014), s. 389–393.

Szymczakowa A., *Personel sądu grodzkiego w Sieradzu za starosty Jana Koniecpolskiego (1442–1455)*, „Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego", 4 (1999), s. 167–176

Szymczakowa A., *Urzędnicy łęczyccy i sieradzcy do połowy XV wieku*, Uniwersytet Łódzki, Łódź 1984.

Ślawski T., *Biecz. Szkice historyczne*, Towarzystwo Kulturalne Biecza i Regionu, Biecz 2002.

Tandecki J., Kopiński K., *Edytorstwo źródeł historycznych*, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2014.

Tandecki J., *Migracje do Torunia i innych pruskich miast hanzeatyckich w średniowieczu*, w: Tandecki J., *Szkice z dziejów Torunia i Prus w średniowieczu i na progu czasów nowożytnych*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008, s. 118–134.

Tandecki J., *Organizacja i działalność kancelarii w Toruniu i innych średniowiecznych miastach hanzeatyckich*, w: Tandecki J., *Szkice z dziejów Torunia i Prus w średniowieczu i na progu czasów nowożytnych*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008, s. 52–74.

Tandecki J., *Piśmienność pragmatyczna, pisarze i kancelaria w wielkich miastach pruskich i inflanckich w średniowieczu*, Towarzystwo Naukowe w Toruniu, Toruń 2021.

Tandecki J., *Średniowieczne księgi wielkich miast pruskich jako źródła historyczne i zabytki kultury mieszczańskiej. (Organizacja władz, zachowane archiwalia, działalność kancelarii)*, IS PAN, Warszawa–Toruń 1990.

Toeppen R., *Quellenbeiträge zur Geschichte des Rats und Gerichts der Stadt Marienburg. I: Der Bürgerrechtbuch der Stadt Marienburg*, „Altpreussische Monatsschrift", 38 (1901), s. 192–220.

Urzędowe nazwy miejscowości i obiektów fizjograficznych, [nr] 50: *Powiat sieradzki i powiat miejski Zduńska Wola województwo łódzkie*, Urząd Rady Ministrów. Biuro do Spraw Prezydiów Rad Narodowych, [Warszawa] 1972.

Urzędnicy łęczyccy, sieradzcy i wieluńscy XIII–XV wieku. Spisy, oprac. J. Bieniak, A. Szymczakowa, red. A. Gąsiorowski, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1985.

Walawender A., *4. Księgi miejskie*, w: *Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie. Przewodnik po zespołach*, [t.] 1: *Archiwa dawnej Rzeczypospolitej*, wyd. 2 popr. i rozszerz., red. J. Karwasińska, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1975, s. 243–266.

Walawender A., *Kronika klęsk elementarnych w Polsce i w krajach sąsiednich w latach 1450–1586*, t. 1: *Zjawiska meteorologiczne i pomory*, Kasa im. Rektora J. Mianowskiego, Instytut Popierania Polskiej Twórczości Naukowej, Lwów 1932.

Widawski J., *Miejskie mury obronne w państwie polskim do początku XV wieku*, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 1973.

Wielkopolska w drugiej połowie XVI wieku, oprac. zbiorowe, red. K. Chłapowski, M. Słoń, cz. 1–2, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, Warszawa 2017 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, t. 4).

Wąsowicz H., *Chronologia średniowieczna*, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2016.

Weyssenhoff-Brożkowa K., *Studia nad łaciną średniowieczną w Polsce*, Ośrodek Badań nad Tradycją Antyczną w Polsce i w Europie Środkowo-Wschodniej, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1998.

Wilska M., *Drogi*, w: *Województwo sieradzkie i województwo łęczyckie w drugiej połowie XVI wieku*, oprac. zbiorowe, red. H. Rutkowski, cz. 1–2, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, Warszawa 1998 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, t. 5), s. 74–78.

Wojas Z., *Chrzanów średniowieczny i nowożytny do połowy XVII w.*, w: *Chrzanów. Studia z dziejów miasta i regionu do roku 1939*, Muzeum [Chrzanów], Chrzanów 1998, s. 61–110.

Wojciechowska Z., *Archiwista Józef Szaniawski i jego spuścizna aktowa*, „Archeion", 99 (1998), s. 93–107.

Województwo sandomierskie w drugiej połowie XVI wieku, oprac. zbiorowe, red. W. Pałucki, Wydawnictwo Naukowe PWN, cz. 1–2, Warszawa 1993 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, t. 2).

Województwo sieradzkie i województwo łęczyckie w drugiej połowie XVI wieku, oprac. zbiorowe, red. H. Rutkowski, cz. 1–2, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, Warszawa 1998 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, t. 5).

Wolff A., *Projekt instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI wieku*, „Studia Źródłoznawcze", 1 (1957), s. 155–184.

Wolff A., *Akta partykularne przedrozbiorowe Archiwum Głównego 1381–1835*, w: *Straty archiwów i bibliotek warszawskich w zakresie rękopiśmiennych źródeł historycznych*, t. 1: *Archiwum Główne Akt Dawnych*, red. A. Stabelski, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1957, s. 175–221.

Wółkiewicz E., *Migracje do miast średniowiecznych w świetle ksiąg przyjęć do prawa miejskiego*, w: *Miasto czyni wolnym. 790 lat lokacji Opola (ok. 1217–2007)*, red. A. Pobóg-Lenartowicz, Polskie Towarzystwo Historyczne, Opole 2008, s. 43–52.

Wróbel D., *U zarania polskiego parlamentaryzmu – aktywność protoparlamentarna w okresie bezkrólewia*, „Przegląd Sejmowy", 166 (2021), nr 5, s. 161–182.

Wyrozumska B., *Kancelaria miasta Krakowa w średniowieczu*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 1995.

Wyrozumska B., *Najstarsze uchwały miejskie (wilkierze) Czchowa*, w: Wyrozumska B., *Fontes. Prace wybrane z dziejów średniowiecza i nauk pomocniczych historii*, Wydawnictwo Avalon, Kraków 2018, s. 31–51.

Zachara-Związek U., *Łacina późnośredniowiecznych ksiąg ławniczych Starej Warszawy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2019.

Zajączkowski S., Zajączkowski S.M., *Materiały do słownika geograficznego-historycznego dawnych ziem łęczyckiej i sieradzkiej do 1400 roku*, cz. 1 (*Abramowice-Mzurki*); cz. 2 (*Nacki-Żywocin oraz Dodatek i Uzupełnienie*), Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź 1966; 1970.

Ziemie polskie Korony w drugiej połowie XVI. Wydanie zbiorcze, oprac. zbiorowe, red. M. Słoń, cz. 1–2, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, Warszawa 2021 (seria: Atlas Historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, wydanie zbiorcze serii).

Żurek D., *Najstarsza księga miejska Chrzanowa. Studium źródłoznawcze*, „Archeion", 117 (2016), s. 421–439.

Opracowania internetowe

Atlas Fontium, Wyszukiwarka miejscowości, https://atlasfontium.pl/ [dostęp: 10.01.2021]

Lorenc J., „Kontakty gospodarcze średnich miast polskich na przełomie średniowiecza i epoki nowożytnej (XV–XVI wiek) na przykładzie Sieradza, Warty i Szadka", Warszawa, maj 2017, Uniwersytet Warszawski, Wydział Historyczny, rozprawa doktorska, promotor H. Samsonowicz, wersja elektroniczna opublikowana w Repozytorium Uniwersytetu Warszawskiego, https://depotuw.ceon.pl/handle/item/2363 [dostęp: 14.06.2021].

„Państwowy Rejestr Nazw Geograficznych – miejscowości", stan na 1 stycznia 2024 r. (wykorzystano na podstawie materiałów państwowego zasobu geodezyjnego), dostęp online: https://dane.gov.pl/pl/dataset/780,panstwowy-rejestr-nazw-geograficznych-prng/resource/30102/table [dostęp: 20.02.2024]

Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich w średniowieczu, http://www.slownik.ihpan.edu.pl/ [dostęp: 14.12.2020].

Spis zespołów: Księgi miejskie Sieradz, http://www.agad.gov.pl/pomoce/sieradzm148.xml [dostęp: 15.02.2022].

Tabaka A., Błachowicz M., *Archiwariusz doskonały*, cz. 1, „Życie Kalisza", 19.03.2013; cz. 2, „Życie Kalisza", 05.04.2013, https://zyciekalisza.pl/artykul/archiwariusz-doskonaly/619478 [dostęp: 19.03.2022].

„Wykaz urzędowych nazw miejscowości i ich części", Załącznik do obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 października 2019 r. w sprawie wykazu urzędowych nazw miejscowości i ich części, Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa, dnia 5 grudnia 2019 r., poz. 2360, online: https://www.gov.pl/web/mswia/wykaz-urzedowych-nazw-miejscowosci-i-ich-czesci [dostęp: 10.02.2021].

Register of Admissions to Urban Law in Sieradz, 1475–1539

edited and compiled by
Karol Nabiałek

Summary

The book's subject is the publication of the oldest admissions entries to urban law in Sieradz (currently in the Łódź Voivodeship). In the Middle Ages, it was one of the most important cities in central Poland, the main centre of the land, and later the voivodeship. The main part of the study is a critical edition of the source, meaning the printed edition of the Latin text transcribed from the manuscript. In Sieradz, a separate book for entries regarding admissions to urban law was not kept. All published entries are found in the oldest municipal council book of Sieradz from the years 1465–1539. The manuscript is kept in the Central Archives of Historical Records in Warsaw (archival collection: Sieradz Municipal Books, signature: Sieradz 2). Entries confirming the admission of new citizens were placed within the content of this book, among entries of other kinds. This is a dispersed (scattered) registration.

In the entire book, 481 entries confirm the granting of citizenship in Sieradz from the years 1475, 1481, 1483–1490, 1494–1505, and 1508–1539. Following editorial rules, the published text has been supplemented with textual and factual footnotes. Textual footnotes, marked with letters, supplement the source. They record all detailed remarks on the source text: deletions, corrections and scribal errors, doubts in reading, additions introduced by the editor, etc. In factual footnotes, marked with Arabic numerals, geographic names and some individuals are identified, along with references to scholarly studies allowing for their identification.

An index of names and geographic terms has been created for the source text to facilitate quick access to information. The index includes, in alphabetical order, all the individuals and geographic names mentioned in the entries.

The edition of the source text is preceded by an introduction, which presents successively the historical background, including the history of the book that forms the basis of the edition (section I); the forms of citizen registration used in towns on Polish lands (section II); description of the manuscript of the Sieradz municipal council book, from which all the published entries originate (section III); the characteristics of the register's content and the usefulness of this source for research (section IV); and the editorial principles (section V).

Redaktor
Olga Nowak

Projektant okładki, układu typograficznego oraz łamanie
Paulina Dubiel

Korektor
Adriana Szaforz

Redaktorzy inicjujący
Michał Kompała, Paweł Radek

Nota copyrightowa obowiązująca do 31.12.2025:
Copyright © 2024 by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

Sprzyjamy otwartej nauce
Od 1.01.2026 publikacja dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)

https://orcid.org/0000-0002-6626-4071
Nabiałek, Karol
Rejestr przyjęć do prawa miejskiego w Sieradzu 1475–1539 / wydał i opracował Karol Nabiałek. – Wydanie I. – Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2024

https://doi.org/10.31261/PN.4177
ISBN **978-83-226-4332-7** (wersja drukowana)
ISBN **978-83-226-4333-4** (wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
https://wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawnictwo@us.edu.pl

Wydanie I. Liczba arkuszy drukarskich: **19,75**. Liczba arkuszy wydawniczych: **20,0**. PN **4177**. Cena **69,90** zł (w tym VAT). Publikację wydrukowano na **Munken Lynx 100 g vol. 1.13**. Do składu użyto krojów pisma **Antykwa Toruńska** (autorstwa Janusza Mariana Nowackiego) oraz **Karmina i Karmina Sans** (autorstwa Veroniki Burian & José Scaglionego / TypeTogether). Druk i oprawę wykonano w drukarni volumina.pl Sp. z o.o. (ul. Księcia Witolda 7–9, 71-063 Szczecin)

Więcej o książce

Cena 69,90 zł (w tym VAT)

ISBN 978-83-226-4333-4

9 788322 643334